ALEXANDER L. KIELLAND

SAMLEDE DIGTERVERKER

Digitized by the Internet Archive
in 2026

https://archive.org/details/samlededigterver0001alex

Alexander L. Kielland

ALEXANDER L. KIELLAND

SAMLEDE DIGTERVERKER

SYVENDE UTGAVE

I. BIND

NOVELLETTER
GARMAN & WORSE. FOR SCENEN
NYE NOVELLETTER

GYLDENDAL NORSK FORLAG

OSLO 1929

STANDARDUTGAVENS TEKST
PRINTED IN NORWAY
CENTRALTRYKKERIET
OSLO

NOVELLETTER
(1879)

«Du støver!» raabte Fætter Hans.

Ole hørte ikke.

«Han er lige saa døv som Tante Maren,» tænkte Hans; «du støver, Ole!» raabte han høiere.

«Aa, om Forladelse!» sagde Fætter Ole og løftede Benene høit iveiret for hvert Skridt. Ikke for alt i Verden vilde han genere sin Broder; han havde allerede nok paa Samvittigheden.

Gik han kanske ikke netop i dette Øieblik og tænkte paa hende, som han vidste, Broderen elskede, og var det ikke syndefuldt af ham, at han ikke kunde faa Bugt med en Lidenskab, der baade var en Uret mod hans egen Broder og desuden saa aldeles haabløs.

Fætter Ole gik strengt irette med sig selv; og medens han holdt sig paa den anden Side af Veien, for ikke at støve, forsøgte han af al Magt at tænke paa de mest ligegyldige Ting. Men hvor langt borte han end lod sine Tanker begynde, kom de dog ad de underligste Gjenveie tilbage til det forbudne Punkt og begyndte atter at flagre som Fluer om Lyset.

Brødrene, der vare i Feriebesøg hos Præsten, deres Onkel, befandt sig just paa Veien til den nærliggende Sorenskrivergaard, hvor der skulde være Ungdomsselskab med Dans. Der var mange Studenter paa Besøg i Bygden, saa at disse Ungdomsselskaber gik som en Epidemi fra Gaard til Gaard.

Fætter Hans var derfor ret i sit Element; han sang, han dansede, han var vittig fra Morgen til Aften; og

naar hans Tone havde været lidt skarp, da han paastod, at Ole støvede, var det egentlig af Ærgrelse over, at det slet ikke vilde lykkes ham at bringe Broderen op i samme Stemning.

Vi vide allerede, hvad der trykkede Ole. Men selv under normale Forhold var han mere rolig og stilfærdig end Broderen. Han dansede «som en Nøddeknækker» — sagde Hans —, kunde slet ikke synge (Fætter Hans sagde endog, at han havde en monoton og usympathetisk Talestemme), dertilmed var han lidt distrait og meget generet i Dameselskab.

Da de nærmede sig Skrivergaarden, hørte de en Vogn bag sig.

«Det er Doktorens,» sagde Hans og stillede sig op for at hilse; thi den Elskede var Distriktslægens Datter.

«Oh — hvor yndig hun er — i lyserødt!» sagde Fætter Hans.

Fætter Ole saa strax, at den Elskede var i lysegrønt; men han turde ikke sige et Ord, for ikke at forraade sig ved sin Stemme, thi Hjertet sad ham i Halsen.

Vognen passerede i fuld Fart; de unge Mennesker hilste og den gamle Doktor raabte «Velkommen efter!»

«Nei jagu var det den lysegrønne!» sagde Fætter Hans; han havde neppe faaet Tid til at flytte sine brændende Blikke fra den lyserøde til den lysegrønne; «men var hun ikke deilig — Ole!»

«Aa jo!» svarede Ole med Anstrængelse.

«Du er en Tværdriver!» udbrød Hans indigneret, «men om du end er blottet for al Sands for kvindelig Skjønhed, synes jeg dog, du kunde vise mere Interesse for — for — din Broders Tilkommende.»

Du skulde bare vide, hvor hun interesserer mig — tænkte den brødefulde Ole og slog Øinene ned.

Men imidlertid var Hans ved dette yndige Møde kommen opi en henrykt Stemning af Forelskelse og Lyksalighed; han svang sin Stok, knipsede med Fingrene og sang af fuld Hals. Og medens han tænkte paa hende i den lysegrønne Kjole — i det vaarfriske sommerfugllette Gevandt, som han kaldte det —, faldt der

ham en gammel Visestump i Munden, som han sang med stort Velbehag:

Haabet er lysegrønt —
Trommelommelom, trommelommelom,
Stedse og altid skjønt —
Trommelommelom, trommelommelom.

Han syntes, at dette Vers passede saa fortræffeligt til Situationen, at han gjentog det i det uendelige — snart i den gamle Melodis Valsetakt, snart som en Marsch, snart som en Serenade — snart i høie, jublende Toner, snart halvt hviskende, som om han betroede sin Elskov og sit Haab til Maanen og de tause Skove.

Fætter Ole kunde have brækket sig. Thi saa stor Ærbødighed som han end nærede for sin Broders Sang, blev han dog tilslut saa erkekjed af dette lysegrønne Haab og de evindelige «Trommelommelom», at det var ham en sand Lettelse, da de endelig holdt deres Indtog i Gaarden.

Eftermiddagen gik paa sædvanlig Maade ved saadanne Leiligheder; man morede sig fortræffeligt. Thi de fleste vare forelskede, og de, der ikke var det, fornøiede sig næsten endnu bedre ved at holde Øie med dem, der var det.

Der blev spillet Ring i Haven. Fætter Hans løb behændig omkring og gjorde tusinde Løier, bragte Forvirring i Spillet og viste sin Dame alskens Opmærksomheder.

Fætter Ole stod paa sin Post og passede sin Gjerning med Alvor; han opfangede Ringen og sendte den afsted med aldrig svigtende Præcision. Ole vilde ogsaa have moret sig, naar bare ikke hans Samvittighed havde gjort ham saa haarde Bebreidelser for denne brødefulde Kjærlighed til Broderens «Tilkommende».

Da Aftenen begyndte at blive kjølig, flyttede Selskabet ind i Storstuen, og Dansen begyndte.

Ole dansede aldrig meget, men idag var han nu slet ikke oplagt. Han tilbragte Tiden med at iagttage Hans, der hele Aftenen sværmede om «den Tilkommende»; Oles Hjerte sammensnøredes, naar han saa den Lyse-

grønne fare afsted i Broderens Arme, og det forekom ham, at de dansede hver Dans sammen.

Endelig kom Tiden til Opbrud. De fleste Ældre vare allerede tagne bort med de respektive Vogne, idet Ungdommen havde besluttet at følge hverandre hjem, da det var en deilig Maaneskinsaften.

Men da den sidste Gallopade var danset, vilde Værtinden paa ingen Maade tillade, at de unge Damer gik lige ud i Aftenluften, saa varme som de vare. Hun dekreterede derfor en halv Times Afkjøling. For at udfylde denne paa den behageligste Maade, bad hun Fætter Hans om at synge en liden Sang.

Denne var strax villig; han hørte ikke til disse taabelige Mennesker, der lade sig nøde; han var sig bevidst, hvad han kunde byde.

Der var imidlertid den Eiendommelighed ved Hans's Sang, eller rettere ved Bedømmelsen af den, at Meningerne vare mere end almindelig delte. Af tre Personer blev hans Sang beundret som uforlignelig skjøn. Disse tre Personer vare for det første Fætter Ole, dernæst Tante Maren og saa Fætter Hans selv. Saa kom der et stort Parti, der fandt, at det var ret morsomt at høre Fætter Hans synge: «han fik altid noget ud af det». Men tilslut kom der nogle Ildesindede, der paastod, at han hverken kunde synge eller spille.

Det var med Hensyn til det sidste Punkt, Akkompagnementet, at Fætter Ole bestandig bar paa en stille Bebreidelse mod Broderen — den eneste, der formørkede hans Beundring for ham.

Han vidste nemlig, hvor megen Møie det havde kostet baade Hans selv og Søstrene at faa lært ham disse Akkompagnementer, især de tre Mollakkorder, hvormed han pleiede at slutte, og som han øvede sig paa, hver Gang han skulde i Selskab.

Naar han da saa Broderen ved Klaveret lade sine Fingre let og skjødesløst løbe hen over Tangenterne, se op i Taget og mumle: «Ja, hvad staar nu den i!» — som om han søgte efter den rigtige Toneart, da krøb det i Fætter Ole. Thi han vidste, at Hans blot kunde tre Akkompagnementer: et i Moll og to i Dur.

Men naar saa Sangeren, idet han reiste sig fra Pianoet, lod disse tre vel indøvede Mollakkorder klinge saa henkastet — saa vilkaarligt, som om det var noget der tilfældigvis kom ham i Fingrene, da rystede Ole paa Hovedet og sagde til sig selv: «Dette er ikke ganske ærligt af Hans.»

Imidlertid sang Broderen friskvæk af sit rige Repertoire; Schubert og Kierulf vare hans Yndlinge; og saa foredrog han: Du bist die Ruh, Min Elskte, jeg er bunden, Ich grolle nicht, Die alten bösen Lieder, Alt lægger for din Fod jeg ned, Aus meinen grossen Schmerzen mach' ich die kleinen Lieder — alt med den samme overlegne Ro og dette lette, halvt legende Akkompagnement. Det eneste, der voldte ham lidt Bryderi, var det fatale Sted: Ich legt' auch meine Liebe und meinen Schmerz hinein; men han fik dog noget ud af det.

Da hørte Ole, der nøie kjendte Grændserne for Broderens Færdighed paa Pianoet, at denne forlod de kjendte Veie og begyndte at tumle om mellem Tangenterne; og han troede til sin Skræk at opdage, at Hans søgte efter den usalige «Haabet er lysegrønt». Men til al Lykke fandt han den ikke, hvorfor han indskrænkede sig til at nynne Sangen halvhøit, idet han henkastede de tre berømte Mollakkorder.

«Nu ere vi afkjølede!» raabte den Lysegrønne hurtigt.

Der blev almindelig Latter over hendes Iver for at komme afsted, og hun var ganske rød, da hun sagde Godnat.

Fætter Ole, der stod i Nærheden af Værtinden, tog ogsaa Afsked; Fætter Hans derimod blev holdt tilbage af Sorenskriveren, som ønskede at vide, under hvilke Lærere han havde studeret Musik; og det tog Tid.

Saaledes skete det, at Ole og den Lysegrønne samtidig kom ud i Entréen, hvor de unge Mennesker snart flokkedes om Klædeknagerne, dels for at finde sit eget Tøi, dels for at rive de andres ned.

«Det kan nok ikke nytte at trænge sig frem,» sagde den Lysegrønne.

Nu snørede Oles Strube sig sammen paa en chikanøs Maade, saa at det blot lykkedes ham at frembringe en dum Lyd. — De stod tæt ind til hinanden, da der var trangt, og Ole vilde gladelig givet en Finger for at kunne sige hende noget behageligt eller ialfald fornuftigt; men det var ganske umuligt.

«De har vist ikke moret Dem iaften?» sagde hun venligt.

Fætter Ole tænkte paa den ynkelige Rolle, han havde spillet hele Aftenen; hans Uelskværdighed syntes ham saa trykkende, og derfor svarede han (det dummeste, han kunde have svaret — tænkte han, idetsamme Ordene vare udtalte):

«Det er saa leit, at jeg ikke kan synge.»

«Formodentlig en Familiesvaghed,» svarede den Lysegrønne med et hurtigt Blik.

«N--e—i,» sagde Ole yderst konfus, «min Broder synger jo udmærket.»

«Finder De!» sagde hun tørt.

Dette var det allerforunderligste, som nogensinde var hændt Ole: at der kunde være mere end en Mening om Broderens Sang, og at hun, «den Tilkommende», ikke syntes at være blandt Beundrerne! — og dog var det ham ikke ubehageligt at høre.

Atter en Pause, som Ole forgjæves søgte at bryde.

«Synes De ikke om at danse?» spurgte hun.

«Ikke med alle!» busede han ud.

Hun lo: «Nei, nei! en Herre kan jo vælge.»

Nu begyndte Ole at miste Fodfæste. Han følte sig som en, der gaar i sine egne Tanker gjennem Gaderne en Vinteraften, og pludselig mærker, at han er kommen ud paa en glat Holke. Der var ikke andet for end at holde sig oppe og lade staa til, og med Fortvivlelsens Mod sagde han: «Dersom jeg vidste — eller turde haabe, at en af de Damer — nei! at den Dame, som jeg vil danse med, at hun havde Lyst — hm! at hun vilde danse med mig, saa — saa —,» længer kom han ikke, og efter at have sagt «saa» et Par Gange til, taug han.

«De kunde jo spørge,» sagde den Lysegrønne.

Armbaandet var gaaet op, og det havde saadan en slem Laas, at hun maatte bøie sig helt forover og knibe, saa hun blev ganske rød, for at faa det sammen.

«Vilde for Exempel De danse med mig?» — det begyndte at gaa rundt for Ole.

«Ja hvorfor ikke,» svarede hun. Hun stod og pressede Spidsen af Skoen ned i en Sprække i Gulvet.

«Paa Fredag skal der nok være Fremmede i Præstegaarden — vilde De da lade mig faa en Dans?»

«Med Fornøielse; hvilken Dans ønsker De?» svarede hun, idet hun bestræbte sig for at tale i Dametone.

«En Francaise?» — for de ere saa lange, tænkte Ole.

«Anden Francaise er ikke optaget,» svarede Frøkenen.

«Og en Gallopade?»

«Ja — Tak; første Gallopade!» svarede hun lidt nølende.

«Og en Polka?»

«Nei, nei! ikke mere!» raabte den Lysegrønne og saa paa Ole med Ængstelse.

Idetsamme kom Hans i fuld Fart: «Aa! hvor heldigt, at jeg fandt Dem, Frøken! — men i hvilket Selskab!»

Dermed trak han paa sin elskværdige Maade den Lysegrønne med sig, for at finde hendes Tøi og slutte sig til de andre.

«En Francaise og en Gallopade; men ikke mere — jaja! jaja!» gjentog Fætter Ole. Han stod som fastgroet paa samme Plet. Endelig mærkede han, at han var alene. I en Fart greb han en Hue, listede sig ud ad Bagveien, sneg sig gjennem Haven og krøb saa med stort Besvær over Havegjærdet ikke langt fra Porten, der stod paaklem.

Han slog ind paa den første Fodsti gjennem Marken, idet han fæstede sine Øine paa Præstegaardens Skorstenspiber. Han havde en svag Fornemmelse af, at han blev vaad tilknæs i det høie Græs; derimod mærkede han slet ikke, at Sorenskriverens gamle Uniformshue, som han havde været saa heldig at trive i Farten, vaklede rundt paa hans Hoved, indtil den kom til Ro derved, at den store Skygge gled ham ned over Øret.

«En Francaise og en Gallopade; men ikke mere! — jaja — jaja!» —

— Det var temmelig sent paa Natten, da Hans nærmede sig Præstegaarden. Han havde fulgt Doktorens Damer hjem, og nu gik han og gjorde op Dagens Regnskab.

«Hun er lidt sky; men det kan jeg igrunden godt lide.»

Da han bøiede af Veien ved Præstegaardens Have, sagde han: «Hun er forbandet sky, næsten mere end jeg synes om!»

Men da han gik over Gaardspladsen, bandte han paa, at knibske og lunefulde Damer var det ufordrageligste, han vidste.

Sagen var nemlig den, at han slet ikke var tilfreds med Dagens Udbytte. Ikke saa, at han et Øieblik tvivlede om at være elsket; men netop derfor fandt han hendes kolde og tilbageholdne Opførsel dobbelt ærgerlig. Aldrig havde hun kastet Ringen til ham, ikke taget ham op i en eneste Tur, og paa Hjemveien havde hun talt med alle andre end ham. Men næste Gang skulde han tage det paa en anden Maade; hun skulde nok komme til at fortryde den Dag.

Han gik stille i Huset, for at ikke Onkel skulde høre, hvor sent han kom hjem. For at naa sit og Broderens Soveværelse, maatte han passere et stort Loft. Her var et Vindu, der af Ungdommen benyttedes som Dør, hvorigjennem man kom ud paa etslags Altan, som dannedes af Overbygningen over Havetrappen.

Fætter Hans bemærkede, at dette Vindu stod aabent; og derude paa Altanen saa han i det klare Maaneskin sin Broders Skikkelse.

Ole bar endnu de hvide Handsker fra Ballet; han holdt sig med begge Hænder i Rækværket og stirrede Maanen lige i Ansigtet.

Fætter Hans kunde ikke begribe, hvorfor Broderen opholdt sig derude paa denne Tid af Natten; men allermindst kunde han begribe, i hvilken Hensigt Ole havde taget en Blomsterpotte paa Hovedet.

Han er fuld, tænkte Hans og nærmede sig forsigtigt,

Da hørte han Broderen mumle noget om en Francaise og en Gallopade, og saa begyndte han at gjøre nogle underlige Bevægelser med Hænderne.

Fætter Hans fik det Indtryk at han forsøgte at knipse med Fingrene; og nu sagde Ole langsomt og tydeligt med sin monotone og usympathetiske Talestemme: «Haabet er lysegrønt — trommelommelom, trommelommelom;» — den Stakkel, han kunde jo ikke synge.

Visne Blade.

Man k a n blive træt af at betragte et enkelt Maleri; men man m a a blive det af at betragte mange. Derfor ere Øienlaagene saa tunge i de store Gallerier og Siddepladsene saa tæt besatte som en Omnibus om Søndagen.

Lykkelig den, der har Selvovervindelse nok til af den store Mangfoldighed at udpille et lidet Antal Billeder, til hvilke han hver Dag kan vende tilbage.

Paa denne Maade kan man — uden at Gardien'erne mærke det — tilegne sig et lidet Privatgalleri, som man har ganske for sig selv — fordelt i de store Sale. Alt, hvad der ikke hører til denne private Samling, synker ned til Lærred og Forgyldning, — en Dekoration, man passerer paa sin Vei, men som ikke trætter Øiet.

En og anden Gang hænder det, at man opdager et Billede, man hidtil har overseet, men som nu efter grundig Prøvelse optages i Udvalget. Samlingen øger saaledes jævnt, og det var endogsaa tænkeligt, at man ved systematisk at gjennemføre Methoden, kunde gjøre en hel Malerisamling til det Slags Privateiendom.

Men ialmindelighed har man ikke Tid. Det gjælder i en Fart at orientere sig; man sætter et Kryds i Katalogen ved de Billeder, man agter at annektere, ligesom Forstmanden mærker sine Træer, idet han gaar gjennem Skoven.

Disse private Kollektioner blive selvfølgeligt af meget forskjellig Art. Mangen Gang leder man i en saadan

forgjæves efter de store, anerkjendte Mesterværker, medens man kan finde et lidet, overseet Billede paa Hædersplads, og for at forstaa det underlige Arrangement i mange af disse Samlinger, gjør man bedst i at lade sig føre af den, der har foretaget Udvalget. Her er nu et Billede fra et Privatgalleri. —

Der hang i en Krog af Salonen — 1878 et Billede af den engelske Maler Mr. Everton Sainsbury. Det vakte slet ingen Opmærksomhed. Det var hverken stort nok eller lidet nok til at fængsle den banale Nysgjerrighed; heller ikke var der Spor af moderne Extravagance hverken i Maneren eller i Farven.

Idet man passerede, sendte man det et velvilligt Blik; thi det gjorde et harmonisk Indtryk, og Sujettet var almindeligt og letfatteligt.

Det var to Elskende, der vare blevne en Smule uenige. Og Publikum smilte, idet hver i sit stille Sind tænkte paa disse yndige smaa Uvenskaber, der ere saa heftige og saa korte; der opstaa af de utroligste og forskjelligste Aarsager, men som uforanderlig ende med et Kys.

Og dog samlede dette Billede sig lidt efter lidt en egen Menighed; man kunde mærke, at det var optaget i flere Privatsamlinger.

Naar man styrede mod den kjendte Krog, fandt man ofte Pladsen optaget af en enslig Person, der stod hensunken i Beskuelse. Det kunde være Mennesker af den mest forskjellige Art; men alle fik de et eget fælles Udtryk foran dette Maleri, som om det kastede et falmet, gulagtigt Gjenskin.

Traadte man saa nærmere, fjernede gjerne Beskueren sig: det var som om blot en ad Gangen kunde nyde dette Kunstværk, som om man helst vilde være alene med det. —

I en Krog af Haven, lige ved den høie Mur, staar et aabent Lysthus. Det er ganske simpelt bygget af grønne Spiler, der danne en stor Bue med en Bagvæg. Hele Lysthuset bedækkes af vild Vin, der fra den venstre Side slynger sig over det buede Tag og hænger ned tilhøire med lange, tynde Grene.

Det er sent paa Høsten; Lysthuset har allerede mistet

sit tætte Løvtag. Kun de yderste, fine Stængler af den vilde Vin have endnu sine Blade i Behold. Og førend de falde, skjænker Sommeren dem, idet den gaar, alle de Farver, den har tilovers; og som lette Guirlander af gule og røde Blomster hænge de endnu en Tid og smykke Haven med Høstens tungsindige Pragt.

Rundt paa Jorden ligge de nedfaldne Blade; og midt foran Lysthuset har Vinden med stor Flid hvirvlet sammen de smukkeste af dem til en rund, sirlig liden Gravhoug.

Træerne ere allerede afpillede, og paa en nøgen Gren sidder den lille Havesanger med det rustbrune Bryst — som et vissent Blad, der er blevet hængende — og gjentager utrættelig en liden Stump, som den husker af sin Vaarsang.

Det eneste frodige i det hele Billede er Epheuen. Thi Epheuen er som Sorgen, den holder sig frisk baade Sommer og Vinter.

Den kommer smygende med de bløde Følehorn, den lægger sig ind i de mindste Sprækker, den trænger sig gjennem de mindste Aabninger; og først naar den har voxet sig stor og stærk, mærke vi, at den ikke mere lader sig rive ud, og at den ubønhørligt fortsætter med at ødelægge den hele Bygning.

Men Epheuen er som den velopdragne Sorg; den dækker sine Ødelæggelser med de glatte, smukke Blade. Og Menneskene smile med glatte Ansigter, idet de lade, som om de ikke vide, at de vandre omkring mellem Ruiner med Epheu over. —

Midt i det aabne Lysthus sidder en ung Pige paa en Straastol; begge hendes Hænder hvile i Skjødet. Hun sidder med bøiet Hoved og et forunderligt Udtryk i det smukke Ansigt. Det er ikke saameget Krænkelse eller Vrede, endmindre almindeligt Surmuleri, der taler ud af disse Træk; det er snarere en uhyre, bitter Skuffelse. Hun ser ud, som om hun var ifærd med at miste noget uden at eie Kraft til at holde fast, — som om noget visnede for hende.

Han, der støtter sig til hendes Stol med den ene Haand, begynder at forstaa, at Situationen er alvor-

ligere, end han tænkte. Han har forsøgt alle Midler for at faa den oprindelig saa ubetydelige Strid bilagt og glemt; han har talt Fornuft, han har prøvet Spøg; han har bedet om Tilgivelse, gjort sig saa ydmyg — kanske mere end han har ment; — men alt forgjæves. Intet synes istand til at rive hende ud af den halvdøde Stemning, hvori hun er fangen.

Derfor er det med et Udtryk af Ængstelse, at han bøier sig ned over hende:

«Men du ved dog, at igrunden holde vi begge saa meget af hinanden.»

«Hvorfor blive vi da saa let Uvenner, og hvorfor ere vi saa bitre og onde mod hinanden?»

«Men Kjære! det Hele var jo fra først af en ren Ubetydelighed.»

«Netop derfor! — husker du, hvad vi har sagt hinanden? hvorledes vi kappedes om at finde de Ord, vi vidste, vilde være de mest saarende. O — at tænke sig, at vi benytte vort Kjendskab til hinanden for at udfinde de ømmeste Steder, hvor de onde Ord kunne ramme! — og det kalde vi Kjærlighed.»

«Kjære — tag det nu ikke saa høitideligt,» svarede han, idet han forsøgte en lettere Tone, «om Menneskene holde nok saa meget af hverandre, ere de dog stundom lidt uenige; det kan nu engang ikke være anderledes!»

«Jo, jo!» raabte hun, «der maa gives en Kjærlighed, for hvilken Strid er umulig; eller ogsaa — eller ogsaa har jeg taget feil, og det, vi kalde Kjærlighed, er ikke andet end» —

«Tvivl ikke om Kjærligheden!» afbrød han hende ivrigt; og han skildrede i varme og veltalende Ord denne Følelse, der forædler Mennesket, idet den lærer os at bære hinandens Svagheder; der skjænker os den høieste Lyksalighed, idet den trods alle smaa Uenigheder binder os sammen med de skjønneste Baand.

Hun havde kun hørt halvt paa ham. Hendes Blik var faret hen over den halvvisne Have; hun havde indaandet den tunge Luft fra det døende Planteliv — og hun havde tænkt paa Vaaren, paa Haabet og paa denne

almægtige Kjærlighed, der ender som en Blomst om Høsten.

«Visne Blade» — sagde hun roligt, og idet hun reiste sig, adspredte hun med Foden alle de smukke Blade, Vinden med saamegen Møie havde samlet.

Hun gik op ad Alléen, der førte til Huset; han fulgte lige bagefter. Han taug; thi han havde ingen Ord. En døsig Følelse af Ængstelse og Mathed lagde sig over ham; han spurgte sig selv, om han endnu kunde naa hende, eller om hun var hundrede Mile borte.

Hun gik med bøiet Hoved og saa ned i Blomsterbedene. Der stod Asterserne som forrevne Papirblomster paa vissent Potetesgræs, Georginerne hang med de dumme Kræmmerhushoveder paa de knækkede Stilke, og Stokroserne havde smaa vantrevne Knopper i Toppen og store, vaade, raadne Blomster nedover Stilken.

Og Skuffelse og Bitterhed skar sig dybt ind i det unge Hjerte. Mens Blomsterne døde, modnedes hun for Livets Vinter.

— Saaledes forsvandt de opad Alléen. Men den tomme Stol blev staaende i det halvvisne Lysthus, medens Vinden atter fik travelt med at ordne Bladene til sin lille Gravhoug.

Og i Tidens Løb komme vi alle — hver efter sin Tur — for at sætte os paa den tomme Stol i en Krog af Haven og stirre paa en liden Gravhoug af visne Blade. —

Erotik og Idyl.

«Se bare til at komme sammen!» sagde Fru Olsen.

«Ja, jeg forstaar ikke, hvorfor I ikke gifte Eder nu til Høsten,» udbrød den ældre Frøken Ludvigsen, der sværmede for den sande Kjærlighed.

«Aa ja!» raabte Frøken Louise, som var vis paa at blive Brudepige.

«Men Søren siger, han har ikke Raad,» svarede den Forlovede lidt frygtsomt.

«Ikke Raad!» gjentog Frøken Ludvigsen, «at en ung

Pige kan nævne et saadant Ord! Hvis du allerede nu vil lade din unge Elskov gro over af prosaiske Beregninger, hvad bliver der saa tilbage af den ideelle Glands, som kun Kjærligheden formaar at sprede over Livet. At en Mand kan tage saadanne Hensyn, kan jeg tilnød forstaa — det er jo paa en vis Maade hans Pligt; men en fin Kvindesjæl i Forelskelsens Skjærsommer! — nei, nei, Marie! lad for Guds Skyld ikke disse lave Pengespørgsmaal formørke din Lykke!»

«Aa nei!» raabte Frøken Louise.

«Og desuden,» tog Fru Olsen tilorde, «desuden har din Kjæreste slet ikke saa lidet at leve af. Min Mand og jeg begyndte saamænd med meget mindre. — Jeg ved, hvad du vil sige, at Tiderne vare anderledes dengang. Ja, Gudbevars! dette vide vi; jeg undrer mig bare over, at I ikke blive kjede af at fortælle os det. Tro I da ikke, at vi Gamle, der selv have oplevet Overgangen, har den bedste Indsigt i, hvad der fordredes for at leve før og nu. Naar derfor jeg som en erfaren Husmoder siger, at din Kjærestes Gage hos min Mand i Forbindelse med, hvad han lettelig vil kunne tjene ved Extraarbeide, er tilstrækkeligt til at gifte sig paa, saa kan du vel begribe, at jeg tager det tilbørlige Hensyn til de forandrede Forhold.»

Fru Olsen var bleven ganske ivrig, uagtet Ingen tænkte paa at sige hende imod. Men hun var saa ofte i Samtaler af den Art bleven irriteret ved at høre især de unge Fruer udbrede sig over, hvor latterligt billigt alting havde været for tredive Aar siden. Det var somom man vilde forringe den mønsterværdige Maade, hvorpaa hun havde ført sin Husholdning.

Denne Samtale gjorde et dybt Indtryk paa den Forlovede; thi hun havde megen Tillid til den kloge og erfarne Fru Olsen. Og denne havde, siden Marie blev forlovet med Sorenskriverens Fuldmægtig, taget sig meget ivrigt af hende. Det var en energisk Kone, og da hendes egne Børn allerede vare voxne og gifte hver paa sin Kant, var det et velkomment Afløb for hendes Virkelyst at faa ligesom en Anpart i de unge Forlovede og hvad der vedrørte dem.

Maries Moder var derimod en meget stilfærdig Dame. Hendes Mand, der havde haft et lidet Embede, var død saa tidligt, at Pensionen var yderst knap. Hun var af god Familie og havde i sin Ungdom ikke lært andet end at spille Pianoforte. Denne Færdighed havde hun forlængst ophørt at øve, og i Tidens Løb var hun blevet overordentlig religiøs. —

— «Hør nu, min kjære Fuldmægtig! tænker De slet ikke paa at gifte Dem?» spurgte Sorenskriveren paa sin godslige Maade.

«Jo!» — svarede Søren langtrukkent, «naar jeg faar Raad.»

«Raad,» gjentog Sorenskriveren, «De er s'gu ikke daarligt stillet. Jeg ved, at De har lagt Dem noget tilbedste.» —

«En Ubetydelighed,» — indskjød Søren.

«Nuvel — lad saa være; men det viser, at De har økonomisk Sands, og den er mange Penge værdt. Med deres gode Examen, Deres Familieforbindelser og øvrige Konnektioner i Hovedstaden behøver det ikke at vare saa længe, inden De kan begynde at søge de mindre Embeder, og er man først kommen ind paa Embedsbanen, saa gaar det — som De ved — af sig selv.»

Søren bed i Pennen og saa raadvild ud.

«Lad os nu tænke os,» fortsatte Principalen, «at De — takket være Deres Sparsommelighed — kan sætte Bo uden synderlig Gjæld, saa har De jo Deres Fuldmægtiggage og hvad De ellers vil kunne fortjene ved Extraarbeide. Og det skulde dog være underligt, om ikke en Mand med Deres Dygtighed skulde finde Plads for sin overflødige Tid i en opadstræbende Handelsby som vor.»

Søren tænkte hele Formiddagen paa Sorenskriverens Ord; det stod mere og mere klart for ham, at han overvurderede de økonomiske Vanskeligheder ved at gifte sig, og det var jo igrunden sandt, han havde adskillig Tid tilovers fra Kontoret.

Han skulde spise Middag hos Principalen, hvor ogsaa hans Kjæreste var. Idetheletaget mødtes de Unge næsten vel saa ofte hos Sorenskriverens som i Maries

Hjem. Thi den eiendommelige Færdighed, Fru Møller — Maries Moder — havde erhvervet sig i at give alle Samtaler en religiøs Udgang, var ikke videre tiltrækkende for de Unge.

Ved Bordet blev der talt om et lidet yndigt Hus, Fru Olsen havde opdaget: «ret en Rede for et Par nygifte», som hun udtrykte sig. Søren erkyndigede sig i Forbigaaende om Prisen og fandt den noksaa rimelig i Forhold til Fruens Beskrivelse.

— Naar Fru Olsen saa gjerne vilde se dette Ægteskab fremskyndet, saa var det for det første — som antydet — for at faa noget at beskjæftige sig med, og dernæst kom det af et ubestemt Ønske om, at noget overhovedet skulde foregaa — et psychologisk Fænomen, der ikke er sjeldent hos energiske Karakterer under smaa, ensformige Forhold.

Sorenskriveren arbeidede i samme Retning, for det første efter Ordre fra Fruen, og for det andet, fordi han tænkte, at naar Søren blev gift med Frøken Marie, der skyldte hans Hus saameget, vilde han bindes end fastere til Kontoret, og Sorenskriveren var tilfreds med sin Fuldmægtig. —

Efter Bordet spadserede de Forlovede i Haven. De talte sammen paa en underlig, stakaandet Maade, indtil Søren i en Tone, som skulde være let, henkastede den Bemærkning: «Hvad mener du, om vi giftede os ihøst?»

Marie glemte at blive overrasket; hun havde jo selv gaat i de samme Tanker, og derfor svarede hun, idet hun saa ned: «Ja, synes du bare, vi har Raad, skal det vist ikke være mig imod.»

«Lad os engang regne efter,» sagde Søren og trak hende ind i Lysthuset. —

En halv Time efter traadte de Arm i Arm ud i Solskinnet. Det var somom det ogsaa skinnede af dem; thi der hviler en Glands over en kjæk Beslutning, tagen efter moden Overveielse og Beregning.

En og anden kunde mene, at man ikke bør stole ubetinget paa et Regnestykkes Rigtighed alene af den Omstændighed, at to Elskende havde faaet ud præcis den

samme Facit, især hvor Problemet har dreiet sig om Valget mellem den høieste Lyksalighed eller Forsagelse.

Søren havde ogsaa, mens de regnede, haft nogle Anfægtelser. Han mindedes, hvorledes han selv i Studenterdagene havde talt i høie Ord om Ansvaret mod Efterslægten, hvorledes han ad filosofiske Omveie havde paavist det egoistiske ved Kjærligheden og opkastet det latterlige Spørgsmaal, om man saadan uden videre har Ret til at sætte Børn i Verden.

Men Tiden og det praktiske Liv havde heldigvis helbredet ham for disse ørkesløse og skadelige Tankeexperimenter. Og desuden var han altfor sædelig og velopdragen til at ville støde den Intet anende Elskende ved at medtage i Beregningen en saa frivol Udsigt som den, at de kunde faa mange Børn. Det er jo netop saa smukt, at de unge Mennesker overlade disse Ting til Vorherre og Storken. —

Der blev stor Glæde ikke alene hos Sorenskriverens; men hartad den ganske By kom i en Art Febertilstand ved Efterretningen om, at Fuldmægtigen skulde have Bryllup til Høsten. Thi de, der kunde vente Invitation til Bryllupet, glædede sig længe forud; og de, der ikke kunde vente det, ærgrede sig og skumlede; men de, som vidste, at de stod paa Expektancelisten, vare halvt fortumlede af Spænding. Og al Sindsbevægelse har Værd i rolige Smaabyer.

— Fru Olsen var en modig Dame, og dog bankede hendes Hjerte, da hun begav sig paa Veien til Enkefru Møller. Det er saa sin egen Sag at bede en Moder om at faa Lov til at holde Datterens Bryllup. Men hun kunde have sparet sin Ængstelse.

Thi Fru Møller skyede enhver Anstrængelse næsten ligesaameget som hun skyede Synden i enhver Skikkelse, og derfor følte hun en stor Lettelse ved Fru Olsens Forslag, der blev fremsat med en for denne Dame usædvanlig Delikatesse. Det var imidlertid ikke Fru Møllers Manér at vise nogen let eller tilfreds Stemning. Da Alt jo igrunden var «Kors» paa en eller anden Maade, lod hun det ogsaa nu skinne igjennem, at hen-

des Taalmodighed var istand til at bære enhver Tilskikkelse.

Fru Olsen vendte straalende tilbage fra denne Visit. Hun var gaaet glip af den halve Fornøielse ved dette Ægteskab, om hun ikke havde faaet holde Bryllupet; thi at holde Brylluper var Fru Olsens Specialitet. Hun lagde da sin Økonomi tilside, og den Tilfredsstillelse, hun følte ved at faa Brug for hele sin Arbeidskraft, gjorde hende formeligt elskværdig. Desuden var Embedet godt, og Olsen havde altid eiet en liden Formue, som der imidlertid aldrig blev talt om.

— Saa blev der da holdt Bryllup, og et prægtigt Bryllup var det. Frøken Ludvigsen havde skrevet en rimfri Sang om den sande Kjærlighed, der blev sunget ved Bordet, og Louise tog sig bedst ud af alle Brudepigerne.

De Nygifte flyttede ind i den af Fru Olsen opdagede Rede, for at begynde denne halvbevidste Tilværelse af festlig Lyksalighed, som Englænderne kalde «Honningmaaneden», fordi den er for sød, Tyskerne «Flitterwochen», fordi Glandsen svinder saa hurtigt, og vi «Hvedebrødsdagene», fordi vi vide, at der kommer Husmandskost bagefter.

Men i Sørens Hus varede Hvedebrødsdagene længe, og da Vorherre gav dem en liden Engel med gule Lokker, var deres Lykke saa stor, som vi overhovedet kunne vente den i denne triste Verden.

Med Hensyn til Indtægten — saa slog den nogenlunde til, uagtet Søren desværre ikke havde opnaaet at sætte Bo uden Gjæld; men med Tiden skulde det nok rette paa sig. — —

— Ja, med Tiden! — Aarene gik, og hvert Aar skjænkede Vorherre Søren en liden Engel med gule Lokker. Efter et sexaarigt Ægteskab havde han altsaa præcis 5 Børn. Den lille rolige By var uforandret, Søren var fremdeles Fuldmægtig, Sorenskriverens vare de samme; men Søren selv var ikke til at kjende igjen.

Der gives Sorger og tunge Slag af Skjæbnen, om hvilke man siger, at de kunne gjøre en Mands Haar graat paa en Nat. Saadanne Tilskikkelser vare ikke

faldne i Sørens Lod. Hvad der havde sat ham graa Haar i Hovedet, bøiet hans Ryg og gjort ham gammel før Tiden, var en langsom, vulgær Sorg — Næringssorgen.

Næringssorgen spiller den samme Rolle blandt Sorgerne som Tandpinen blandt Sygdommene. Den er ikke nogen enkelt Smerte, der lader sig beseire i aaben Kamp; den er ikke som en Nervefeber eller en anden «ordentlig» Sygdom, der har en Udvikling — en Krisis. Men ligesom Tandpinen er lang og ensformig som en Bændelorm, saaledes lægger Næringssorgen sig om sit Offer som en graa Sky; man tager den paa sig hver Morgen med sine luvslidte Klæder, og man sover sjelden saa dypt, at man ganske glemmer den.

Det var i den lange Kamp mod den fremtrængende Fattigdom, Søren havde slidt sig op; og dog var han en stor Økonom.

Men der gives to Slags Økonomi: den aktive og den passive. Den passive Økonomi tænker Dag og Nat paa, hvorledes den skal spare en Skilling; den aktive pønser ligesaa ivrigt paa, hvorledes den skal tjene en Daler. Den første Slags Økonomi — den passive — hører hjemme hos os, den aktive i de store Samfund — væsentlig i Amerika.

Søren havde sin Force i den passive Retning. Han anvendte al sin Fritid og lidt af Arbeidstiden med til at udspekulere alskens Besparelse og Indskrænkninger. Men enten det nu kom af, at han ikke havde Held med sig eller — hvad der er mest troligt — af, at hans Indtægter i Virkeligheden vare for smaa til at leve af med Kone og 5 Børn, nok er det: hans finantsielle Stilling forværredes.

Alle Pladse i Livet synes saa vel besatte: og dog er der nogle Mennesker, der komme an overalt. Søren hørte ikke til disse, og han søgte forgjæves efter dette Extraarbeide, der baade for ham selv og for hans Kjæreste havde staaet som en dunkel, men rig Indtægtskilde. Heller ikke havde han noget Gavn af sine gode Forbindelser. Der er altid fuldt op af Folk, der ville hjælpe haabefulde, unge Mennesker, som kunne hjælpe

sig selv; men trængende Familiefædre komme altid til Uleilighed.

Søren havde haft mange Venner. Man kunde ikke sige, at de havde trukket sig tilbage fra ham; men han var ligesom bleven borte for dem. Naar de nu mødtes, var der en vis Forlegenhed paa begge Sider. Søren havde ikke længer Sands for, hvad der interesserede de andre; og disse kjedede sig, naar han udbredte sig over, hvor haardt han arbeidede og hvor dyrt det var at leve.

Og naar han saa en enkelt Gang blev buden i Herreselskab til en af sine Ungdomsvenner, gik det ham som det pleier at gaa Folk, som til dagligt Brug lever yderst tarveligt: han forspiste sig og drak formeget. Og fra at have været den muntre, men fine og forsigtige Søren, sank han ned til at blive etslags Nar, der holdt vrøvlede Taler, og om hvem Selskabets Hvalpe samlede sig efter Bordet, for at gjøre Løier. Men hvad der gjorde det pinligste Indtryk paa hans Bekjendte var, at han var bleven aldeles ligegyldig for sin Paaklædning.

Søren havde nemlig været yderst nøiagtig med sit Toilette; i Studenterdagene hed han «den sirlige Søren». Og selv som Familiefader havde han en tidlang vidst at give sine tarvelige Klæder et vist Sving. Men efterat den haarde Nød havde tvunget ham til at bruge hvert Klædningsstykke i en unaturlig lang Tid, havde hans Forfængelighed tilsidst givet sig over. Og naar en Mand mister Sandsen for at holde sin Person pen, mister han den gjerne totalt. Det var hans Kone, som maatte gjøre ham opmærksom, naar Anskaffelsen af en ny Frak var absolut nødvendig, og naar hans Flipper bleve altfor fillede i Kanten, klippede hun dem med en Sax.

Selv havde han andet at tænke paa — Stakkel. Men naar der kom Fremmede i Kontoret eller naar han skulde ind ad en Dør, havde han den rent mekaniske Vane at spytte paa sit Frakkeopslag og gnide det med Haanden. Ligesom de rudimenta af Organer, der ere gaaede tilgrunde ved Ikkebrug, som Zoologerne finde hos visse Dyr, var dette den eneste Levning af «den sirlige Søren»s Pyntelyst. —

Imidlertid bar Søren sin værste Fiende i sit eget Indre. Han havde i sin Ungdom syslet med Filosofi, og nu hændte det stundom, at denne usalige Lyst til at tænke kom over ham, kuldkastede alle Indvendinger og endte med at stille alt paa Hovedet.

Det var, naar han tænkte paa sine Børn, at dette hændte ham.

Naar han betragtede disse smaa Skabninger, som — det kunde han ikke skjule for sig selv — i Tidens Løb bleve mere og mere vanskjøttede, var det umuligt for ham at se dem under Kategorien: gullokkede Engle, som Vorherre havde givet ham. Han maatte jo tilstaa, at Vorherre ikke giver os saadanne Gaver uden nogen Foranledning fra vor Side, og da spurgte Søren sig selv: Har du havt Ret til dette? Han tænkte paa sit eget Liv, der var begyndt under lykkelige Forhold. Han kom fra et komfortabelt Hjem; hans Fader — en Embedsmand — havde givet ham Landets bedste Uddannelse; han var udrustet til Livets Kamp som de Bedste; — og hvorledes var han kommen fra det?

Og hvad havde han at give sine Børn med i den Kamp, hvori han sendte dem? De begyndte sit Liv i Trang og Mangel, som helst skulde skjules; de lærte tidligt den bitre Uoverensstemmelse mellem Forventningerne og Fordringerne til Livet og de ydre Kaar; og fra sit uryddige Hjem vilde de medtage — kanske den tungeste Arv et Menneske kan slæbe med sig gjennem Livet: Fattigdom med Pretensioner.

Søren prøvede at sige: Vorherre vil nok tage sig af dem. Men han skammede sig strax; thi han følte, at det var Noget, han sagde, for at undskylde sig og berolige sin Samvittighed.

Disse Tanker vare hans værste Plage; men, for at sige Sandheden, det var ikke ofte, de kom over ham; thi Søren var bleven sløv. Det mente ogsaa Sorenskriveren. «Det var i sin Tid,» pleiede han at sige, «en ret flink Mand — min Fuldmægtig. Men — ser De! dette overilede Giftermaal, de mange Børn o. s. v. — kort sagt, det er næsten forbi med ham.»

Daarligt klædt og daarligt ernæret, fuld af Gjæld og

Bekymringer var han træt og udslidt uden at have udrettet noget. Og Livet gik sin Gang, og Søren slæbte sig med. Han syntes glemt af alle undtagen af Vorherre, der — som sagt — hvert Aar skjænkede ham en liden Engel med gule Lokker. —

Sørens unge Hustru havde troligt fulgt sin Mand gjennem disse sex Aar, og saa var hun ogsaa kommen til det samme Maal.

Det første Aar af hendes Ægteskab var gledet forbi som en Drøm af svimlende Lyksalighed. Naar hun løftede den lille gullokkede Engel op for de beundrende Veninder, var hun skjøn som et fuldendt Billede af Moderglæden; og Frøken Ludvigsen sagde: «Se! den sande, den ægte, den rigtige Kjærlighed!»

Men snart blev Fru Olsens «Rede» for trang; Familien øgede, mens Indtægterne stod stille. Daglig stilledes der nye Krav til hende, nye Sorger og nye Pligter. Marie tog kraftig fat, thi hun var en modig og forstandig Kvinde.

Det er ikke et Arbeide af de saakaldte opløftende, at forestaa et Hus fuldt af smaa Børn uden Midler til at tilfredsstille endog de tarveligste Fordringer til Komfort og Velvære. Dertilmed var hun jo aldrig rigtig frisk; hendes Tilstand bevægede sig mellem enten nylig at have havt et Barn eller snart at skulle have et. Medens hun kavede fra Morgen til Aften, mistede hun sit gode Humør, og hendes Sind blev bittert; stundom spurgte hun sig selv: hvorledes hænger dette sammen?

Hun saa den Iver, hvormed de unge Piger eftertragte Ægteskabet, og den selvtilfredse Mine, hvormed de unge Mænd tilbyde det; hun tænkte paa sine egne Erfaringer, og hun fik en Følelse af, at man havde narret hende.

Men det var ikke rigtigt af Marie at tænke saaledes; thi hun havde faaet en udmærket Opdragelse.

Den Livsanskuelse, hvori hun tidligt var bleven indøvet, var den eneste skjønne, den eneste, der var istand til at redde det Ideale for hende i Livet. Ingen styg, prosaisk Betragtning af Tilværelsen havde nogensinde kastet sin Skygge over hendes Udvikling; hun vidste,

at Elskoven er det skjønneste paa Jorden, at den staar over Fornuften og findes i Ægteskabet; med Hensyn til Børn havde hun lært at rødme, naar de nævntes.

Der var altid vaaget strengt over hendes Læsning. Hun havde læst mange alvorlige Bøger om Kvindens Pligter; hun vidste, at hendes Lykke er at blive elsket af en Mand, og hendes Bestemmelse at være hans Kone. Hun kjendte Menneskenes Ondskab, hvor ofte de stille sig iveien for to unge Elskende; men hun vidste ogsaa, at den sande Kjærlighed tilslut gaar seierrig ud af Kampen. Og naar Menneskene gik tilgrunde i Livets Kamp, var det fordi de sveg Idealet, og det hun troede paa, skjøndt hun ikke vidste, hvad det var.

Hun kjendte og elskede de Digtere, hun fik læse. Meget af det erotiske forstod hun kun halvt, men det var netop saa yndigt. Hun vidste, at Ægteskabet var en alvorlig — meget alvorlig Ting, hvortil der hørte Præst, og at Ægteskaberne stiftes i Himmelen ligesom Forlovelserne i Balsalen. Men naar hun i hine unge Dage tænkte sig dette alvorlige Forhold, da var det somom hun saa ind i en fortryllet Skov, hvor Amoriner binde Kranse, Storkene bringe smaa gullokkede Engle, og foran den lille Hytte i Baggrunden, der dog er stor nok til at rumme al Verdens Lyksalighed, sidder det ideale Ægtepar og fordyber sig i hinandens Øine.

Og aldrig havde nogen været smagløs nok til at sige til hende: «Undskyld Frøken! skulde De ikke have Lyst til at følge mig om paa den anden Side, og se Sagen et Øieblik paa Vrangen. Tænk, om det Altsammen ikke var andet end Dekorationer af Pap.»

Nu havde Sørens unge Hustru rigelig Anledning til at iagttage Dekorationerne paa Vrangen. —

Fru Olsen havde fra Begyndelsen besøkt hende sent og tidligt og overvældet hende med Raad og Tilrettevisninger. Baade Søren og hans Kone vare mangen Gang hjertelig kjede af hende; men de skyldte jo Olsens saameget.

Dog lidt efter lidt kjølnede den gamle Dames Iver. Da de Unges Hus ikke længer var saa rent, saa ordentligt og mønsterværdigt, at hun kunde være stolt af sit

Værk, forsvandt hun efterhaanden; og naar Sørens Kone en enkelt Gang bad om Raad eller Hjælp, var Fru Sorenskriverinden paa sin høie Hest, indtil den unge Frue ikke mere henvendte sig til hende. Men naar Samtalen i Selskaber faldt paa Sorenskriverens Fuldmægtig, og Nogen ytrede Medlidenhed med den stakkels Kone med de mange Børn og de kummerlige Indtægter, da tog Fru Olsen Ordet med stor Kraft: «Jeg kan forsikre Dem, at om Marie havde dobbelt saa meget at leve af og slet ingen Børn, vilde det dog ikke forslaa. Hun er — ser De!» — og Fru Olsen gjorde en Bevægelse med Hænderne, som om hun øste ud til alle Sider.

Marie kom ikke ofte i Selskab; og naar hun saa optraadte i sin vel ti Gange forandrede Brudekjole, var det ialmindelighed for at sidde alene i en Krog eller føre en kjedelig Samtale med en ligestillet Husmoder om de dyre Tider og de urimelige Tjenestepiger.

Og de unge Damer, der havde samlet Herrerne omkring sig enten midt paa Gulvet eller i det Værelse, hvor de fandt de bedste Stole til at ligge i, hviskede til hverandre: «Hvor det dog er kjedsommeligt, at de unge Koner aldrig kan tale om andet end Husholdning og Børnetøi.»

I den første Tid havde Marie ofte haft Besøg af sine mange Veninder. De vare henrykte over det hyggelige Hus, og den lille gullokkede Engel maatte formelig beskyttes mod deres graadige Beundring. Men naar det nu hændte, at en af dem forvildede sig ind til hende, var det helt anderledes. Der var ikke længer nogen gullokket Engel i ren, broderet Kjole med røde Silkebaand at fremvise. Børnene, der aldrig vare presentable uden Varsel, bleve i Hast jagede ud — efterladende Legetøi paa Gulvet, halvspiste Smørogbrød paa Stolene og denne eiendommelige Atmosphære, som man i det høieste kan taale hos sine egne Børn.

Dag ud og Dag ind gik hendes Liv under stadig Slid; mangengang, naar hun maatte høre sin Mand klage over, hvor haardt han arbeidede, tænkte hun med etslags Trods: Jeg gad vide, hvem der har det tungeste Arbeide af os to?

I en Henseende var hun lykkeligere end sin Mand. Hun havde ingen Anelse om Filosofi, og naar hun kunde stjæle sig til et lidet, roligt Øieblik, for at fordybe sig i sig selv, færdedes hun paa helt andre Veie end den arme Filosof.

Hun havde intet Sølvtøi at pudse, ingen Guldstads, hun kunde tage frem og pynte sig med. Men i Hjertets inderste Krog gjemte hun alle Minderne fra det første Aar af hendes Ægteskab, fra dette eventyrlige Jubelaar. Og hun pudsede dem — disse Minder; hun holdt dem saa blanke, at de skinnede klarere for hvert Aar, som gik.

Men naar den trætte og forgræmmede Husmoder i al Hemmelighed smykkede sig med disse Herligheder, var det dog ikke saa, at de formaaede at kaste nogen Glands over hendes nuværende Liv. Hun var sig neppe bevidst nogen Sammenhæng mellem den gullokkede Engel med røde Silkebaand og den lille femaars Gut, der laa og grov i det mørke Gaardsrum. Disse Øieblikke rev hende ud af al Sammenhæng, det var som en Opiumsrus.

Naar der saa blev raabt paa hende etsteds fra i Huset, eller et af Børnene blev bragt brølende ind fra Gaden med en stor Kugle i Panden, skjulte hun i Hast sine Skatte, og med sit sædvanlige Udtryk af haabløs Træthed lod hun sig atter gribe af sine utallige Pligter og Sorger.

— Saaledes var det gaaet med dette Ægteskab, og saaledes arbeidede disse Ægtefolk sig fremad. De trak begge det samme tunge Læs; men trak de sammen? — Det er trist, men det er sandt: naar Krybben er tom, bides Hestene. —

— Der var stor Chocolade hos Frøknerne Ludvigsen — lutter Ugifte.

«Thi de gifte Damer ere saa prosaiske,» sagde den ældre Frøken Ludvigsen.

«Uf ja!» raabte Louise.

Stemningen var belivet som den pleier at være i saadant Selskab og ved saadan Leilighed; og idet Samtalen fôr Byen rundt, kom den ogsaa indom hos Søren. Alle

vare enige om, at det var et høist ulykkeligt Ægteskab og et sørgeligt Hus; nogle syntes Synd, andre dadlede.

Da tog den ældre Frøken Ludvigsen Ordet med en vis Høitidelighed: «Jeg skal sige Eder, hvad Feilen er ved dette Ægteskab; for jeg kjender Sagen tilbunds. Allerede før hun blev gift, var der ved Marie noget beregnende, noget lavt prosaisk, der er aldeles fremmed for den sande, den ægte, den rigtige Kjærlighed. Dette har senere udviklet sig og hævner sig nu grusomt paa dem begge. Thi vistnok har de ikke meget at leve af; men hvad skulde det gjøre for To, som i Sandhed elske hinanden? det er dog ikke Rigdommen, som betinger Lykken. Er det ikke meget mere netop i de fattige Hjem, at Kjærligheden paa det skjønneste viser sin Almagt? — Og hvem vilde desuden kalde dem fattige! Har ikke Vorherre rigeligen velsignet dem med sunde og friske Børn? Se — det er nu deres Rigdom! Og havde deres Hjerter været opfyldte af den sande, den ægte, den rigtige Kjærlighed, saa — saa —»

Frøken Ludvigsen stod lidt fast.

«Hvad saa?» — spurte en modig, ung Dame.

«Saa» — fortsatte Frøken Ludvigsen med Høihed, «saa skulde vi nok ogsaa have seet, at deres Livsvei var bleven dem beskikket ganske anderledes.»

Den modige Dame skammede sig.

Der blev en Pause, under hvilken Frøken Ludvigsens Ord sænkede sig dybt i alles Hjerter. De følte alle, at dette var Sandheden, al Uro og Tvivl, som maaske kunde findes hos en og anden, forsvandt; og alle styrkedes i sin skjønne og urokkelige Tro paa den sande, den ægte, den rigtige Kjærlighed; thi de var alle ugifte.

Balstemning.

Ad de glatte Marmortrin var hun steget op uden Uheld, uden Anstrængelse, alene baaret af sin store Skjønhed og sin gode Natur. Hun havde indtaget sin

Plads i de Riges og Mægtiges Sale uden at have betalt Adgangen med sin Ære og sit gode Rygte. Og dog var der ingen, som kunde sige, hvorfra hun var kommen; men der hviskedes om, at det var dypt nedefra.

Som et Hittebarn i en Udkant af Paris havde hun hensultet sin Barndom i et Liv mellem Last og Armod, som kun de have Begreb om, der kjende det af Erfaring. Vi andre, der have vor Kundskab fra Bøger og Beretninger, maa tage Fantasien tilhjælp, for at faa en Ide om den arvelige Jammer i en stor By; — og endda er maaske de skrækkeligste Billeder, vi udmale os, blege mod Virkeligheden.

Det var igrunden kun et Tidsspørgsmaal, naar Lasten skulde gribe hende — som et Tandhjul griber den, der kommer for nær en Maskine —; for — efter at have hvirvlet hende rundt i et kort Liv af Skjændsel og Fornedrelse — med en Maskines ubønhørlige Nøiagtighed at lægge hende af i en Krog, hvor hun ukjendt og ukjendelig kunde ende dette Vrængebillede af et Menneskeliv.

Da blev hun, som det undertiden hænder, «opdaget» af en rig og høitstaaende Mand, idet hun som fjortenaars Barn løb over en af de bedre Gader. Hun var paa Veien til et mørkt Bagværelse i Rue des quatre vents, hvor hun arbeidede hos en Madame, hvis Specialitet var Balblomster.

Det var ikke blot hendes overordentlige Skjønhed, der fængslede den rige Mand, men hendes Bevægelser, hendes Væsen og Udtrykket i disse halvfærdige Træk — alt syntes ham at tyde paa, at her førtes en Kamp mellem en oprindelig god Karakter og en begyndende Frækhed. Og da han besad den overflødige Rigdoms uberegnelige Luner, besluttede han at gjøre et Forsøg paa at redde det stakkels Barn.

Det var ikke vanskeligt at sætte sig i Besiddelse af hende, da hun ikke tilhørte nogen. Hun fik et Navn og blev anbragt i en af de bedste Klosterskoler; og hendes Velgjører havde den Glæde at iagtta, at de onde Spirer døde hen og forsvandt. Hun udviklede en elsk-

værdig, lidt indolent Karakter, et feilfrit, roligt Væsen og en sjelden Skjønhed.

Da hun derfor blev voxen, giftede han sig med hende. De levede et meget godt og fredsommeligt Ægteskab. Uagtet den store Aldersforskjel havde han en ubegrændset Tillid til hende, og hun fortjente den.

Ægtefolk leve ikke saa nær indpaa hinanden i Frankrike som hos os; deres Fordringsfuldhed er derfor ikke saa stor og deres Skuffelser mindre.

Hun var ikke lykkelig, men tilfreds. Hendes Karakter egnede sig for Taknemlighed. Rigdommen kjedede hende ikke; tvertimod — den glædede hende mangengang paa en næsten barnagtig Maade. Men det anede Ingen; thi hendes Væsen var altid sikkert og værdigt. Man anede kun, at det ikke stod rigtig til med hendes Oprindelse; men da Ingen svarede, holdt man op at sporge: man har saameget andet at tænke paa i Paris.

Sin Fortid havde hun glemt. Hun havde glemt den paa samme Maade som vi har glemt Roserne, Silkebaandene og de gulnede Breve fra vor Ungdom, fordi vi aldrig tænke paa dem. De ligge nedlaasede i en Skuffe, som vi aldrig aabne. Og dog — hænder det en enkelt Gang, at vi kaste et Blik i denne hemmelige Skuffe, da vilde vi strax mærke, om der manglede en eneste af disse Roser eller det allermindste Baand. Thi vi huske det altsammen paa en Prik: Minderne ligge der lige friske — lige søde og lige bitre.

Saaledes havde hun glemt sin Fortid: laaset den ned og kastet Nøglen fra sig.

Men om Natten drømte hun undertiden skrækkelige Ting. Hun følte atter, hvorledes den gamle Hex, hos hvem hun havde boet, ruskede hende i Skulderen, for at jage hende afsted i den kolde Morgen til Madamen med Balblomsterne.

Da fôr hun op i Sengen og stirrede ud i Mørket i den dødeligste Angst. Men saa følte hun paa Silketæppet og de bløde Puder, hendes Fingre fulgte de rige Forsiringer paa hendes prægtige Seng; og idet smaa søvnige Englebørn langsomt trak det tunge Drømmetæppe tilside, nød hun i fulde Drag dette eiendommelige, usi-

gelige Velbefindende, vi føle, naar vi opdage, at en ond og hæslig Drøm kun var en Drøm.

Lænet tilbage i de bløde Hynder kjørte hun til det store Bal hos den russiske Ambassadeur. Jo nærmere man kom Maalet, desto langsommere gik Farten, indtil Vognen naaede den faste queue, hvor det kun gik Skridt for Skridt.

Paa den store Plads foran Hotellet, der var rigt oplyst med Fakler og Gasflammer, havde der samlet sig en stor Mængde Mennesker. Ikke blot Spadserende, der vare blevne staaende, men hovedsagelig Arbeidere, Lediggjængere, fattige Fruentimmer og tvivlsomme Damer stode tæt sammenpakkede paa begge Sider af Vognrækken. Lystige Bemærkninger og ufine Vittigheder i det simpleste Parisersprog haglede ned over de fine Folk.

Hun hørte Ord, som hun ikke havde hørt paa mange Aar, og hun rødmede ved Tanken om, at hun kanske var den eneste i hele den lange Vognrække, der forstod disse gemene Udtryk fra Paris's Bærme.

Hun begyndte at se paa Ansigterne omkring sig; hun syntes, hun kjendte dem alle. Hun vidste, hvad de tænkte, hvad der foregik i alle disse tæt sammenpakkede Hoveder, og lidt efter lidt strømmede en Hær af Erindringer ind paa hende. Hun værgede sig saa godt hun kunde; men hun kjendte sig ikke selv igjen denne Aften.

Altsaa havde hun ikke tabt Nøglen til den hemmelige Skuffe; modstræbende trak hun den ud, og Minderne overvældede hende.

Hun mindedes, hvor ofte hun selv — halvt Barn — med graadige Øine havde slugt de fine Damer, der kjørte pyntede til Baller eller Theatre; hvor ofte hun havde grædt i bitter Misundelse over de Blomster, hun møisommelig satte sammen, for at smykke andre. Her saa hun de samme graadige Øine, den samme uslukkelige, hadefulde Misundelse.

Og de mørke, alvorlige Mænd, der med et halvt foragtelig, halvt truende Blik mønstrede Ekvipagerne — hun kjendte dem alle.

Havde hun ikke selv som liden Pige ligget i en Krog og med opspilede Øine lyttet til deres Taler om Livets Uretfærdighed, om de Riges Tyranni, om Arbeiderens Ret, den han bare behøvede at udstrække Haanden, for at tage.

Hun vidste, at de hadede alt — ligefra de velnærede Heste og de høitidelige Kuske til de blanke, skinnende Kareter; men mest dem, der sad indeni — disse umættelige Vampyrer og disse Damer, hvis Smykker og Pynt kostede mere Guld end et helt Livs Arbeide indbragte en af dem.

Og idet hun betragtede Vognrækken, der langsomt bevægede sig gjennem Mængden, dukkede en anden Erindring op, et halvglemt Billede fra hendes Skoleliv i Klosteret.

Hun kom med ét til at tænke paa Fortællingen om Pharao, der med sine Stridsvogne vilde følge Jøderne gjennem det røde Hav. Hun saa Bølgerne, som hun altid havde forestillet sig røde som Blod, staa som en Mur paa begge Sider af Ægypterne.

Da lød Mose Røst, han udstrakte sin Stav over Vandene, og det røde Havs Bølger sloge sammen og opslugte Pharao og alle hans Vogne.

Hun vidste, at den Mur, der stod paa hver Side af hende, var vildere og rovgjerrigere end Havets Bølger; hun vidste, at der kun udfordredes en Røst, en Moses, for at sætte dette Menneskehav i Bevægelse, saa at det knusende væltede sig frem, overskyllende hele Rigdommens og Magtens Glands med sin blodrøde Bølge.

Hendes Hjerte bankede, hun trykkede sig skjælvende ind i Hjørnet af Vognen. Men det var ikke af Angst, det var, forat de derude ikke skulde se hende; thi hun skammede sig for dem.

For første Gang i hendes Liv stod hendes Lykke for hende som en Uretfærdighed, som noget, hun skammede sig ved.

Var dette hendes Plads i den bløde, elegante Ekvi-

page, blandt disse Tyranner og Blodsugere? Hørte hun ikke snarere til derude i den bølgende Masse blandt Hadets Børn?

Halvglemte Tanker og Følelser reiste sit Hoved som Rovdyr, der længe have været bundne. Hun følte sig fremmed og hjemløs i sit glimrende Liv, og med en Art dæmonisk Længsel mindedes hun de skrækkelige Steder, hvorfra hun var kommen.

Hun greb i sit kostbare Kniplingsshawl; der kom over hende en vild Trang til at ødelægge, til at rive noget istykker, — da dreiede Vognen ind under Hotellets Portal.

Tjeneren rev Døren op, og med sit velvillige Smil, sin rolige aristokratiske Anstand, steg hun langsomt ned af Trinet.

En ung attachéagtig Skabning styrtede til og var lykkelig, da hun tog hans Arm, endnu mere henrykt, da han troede at bemærke en usædvanlig Glands i hendes Blik, men i den syvende Himmel, da han følte hendes Arm skjælve.

Fuld af Stolthed og Haab førte han hende med udsøgt Sirlighed op ad de glatte Marmortrin.

— «Sig mig engang — skjønne Frue! hvad er det for en venlig Fe, der gav Dem denne vidunderlige Vuggegave, at der ved Dem og ved alt, hvad der vedrører Dem, skulde være noget Aparte. Om det saa ikke er andet end en Blomst i Deres Haar, saa har den en egen Charme, som om den var vædet af den friske Morgendug. Og naar De danser, er det som om Gulvet bølger og føier sig efter Deres Trin.»

Greven var selv ganske forbauset over denne lange og vellykkede Kompliment; thi han havde ellers ikke let for at udtrykke sig i Sammenhæng. Han ventede ogsaa, at den smukke Frue vilde ytre sin Paaskjønnelse.

Men han blev skuffet. Hun lænede sig ud over Balkonen, hvor de nød Aftenkjøligheden efter Dansen, idet

hun stirrede ud over Mængden og de endnu ankommende Vogne. Hun syntes slet ikke at have opfattet Grevens Bravour, derimod hørte han hende hviske det uforklarlige Ord: Pharao.

Han vilde just til at beklage sig, da hun vendte sig om, og idet hun gjorde et Skridt mod Salen, standsede hun midt foran ham og saa paa ham med et Par store, forunderlige Øine, som Greven aldrig før havde seet.

«Jeg tror neppe, der var nogen venlig Fe — knapt nok nogen Vugge tilstede ved min Fødsel — Hr. Greve! Men i hvad De siger om mine Blomster og min Dans, har Deres Skarpsindighed gjort en stor Opdagelse. Jeg skal fortælle Dem Hemmeligheden ved den friske Morgendug, der væder Blomsterne. Det er Taarer — Hr. Greve! som Misundelse og Skjændsel, Skuffelse og Anger har grædt over dem. Og naar det synes Dem, at Gulvet bølger, mens vi danse, da er det, fordi det sitrer under Millioners Had.»

Hun havde talt med sin sædvanlige Ro, og efter en venlig Hilsen forsvandt hun i Salen.

— Greven stod igjen ganske betuttet. Han kastede et Blik ud over Folkemassen. Det var et Syn, han ofte havde seet; han havde sagt mange daarlige og mindre gode Vittigheder om dette mangehodede Uhyre. Men først iaften faldt det ham ind, at dette Uhyre igrunden var den uhyggeligste Omgivelse, man kunde tænke sig for et Palais.

Fremmede og generende Tanker svirrede om i Hr. Grevens Hjerne, hvor de havde god Plads. Han var ganske kommen ud af Koncepterne, og det varede en hel Polka, inden han gjenvandt sin Stemning.

En Middag.

Det var stor Middag hos Grossereren. Amtmanden havde holdt en Tale for den hjemkomne Student — Husets ældste Søn, og Grossereren havde svaret med en

Tale for Amtmanden; forsaavidt var alt godt og vel. Og dog kunde man se, at der var noget, som foruroligede Værten. Han svarede bagvendt, hældte Rhinskvin i Portvin og forraadte paa alle Maader, at hans Aand var fraværende.

Han funderede nemlig paa en Tale, en Tale udenfor de reglementerede, og det var noget meget mærkeligt; for Grossereren var ingen Taler, og — hvad der var endnu mærkeligere, han vidste det selv.

Da han derfor nu langt ude i Maaltidet slog til Lyd og sagde, at der laa ham noget paa Hjerte, som han maatte faa udtale, mærkede alle strax, at noget usædvanligt forestod. Der blev pludseligt saa stille ved Bordet, at man hørte den livlige Passiar fra Damerne, der efter norsk Skik spiste i de tilstødende Værelser.

Endelig naaede ogsaa Tausheden dem, de trængte sig sammen i Døren for at høre. Kun Værtinden holdt sig tilbage, idet hun sendte sin Mand et bekymret Blik. «Ak, Herregud!» sukkede hun halvhøit, «nu gaar det vist galt for ham. Han har jo holdt alle sine Taler, hvad er det nu, han vil.»

Og det begyndte heller ikke godt. Taleren stammede, kræmtede og forvildede sig mellem de almindelige Skaaltalevendinger: «Jeg vil ikke undlade, at — hæ — det er mig en Trang at udtale, at, at — det vil sige, jeg vilde bede mine Herrer være mig behjælpelige med, at —»

Mine Herrer sad og stirrede ned i Glasset, rede til at tømme det ved den mindste Antydning til en Konklusion. Men der kom ingen.

Derimod kom Taleren sig.

Thi der laa ham virkelig noget paa Hjerte. Glæden og Stoltheden over Sønnen, der var kommen hjem frisk og sund efter en respektabel Examen, Amtmandens smigrende Tale, Maden, Vinen, den festlige Stemning, — men dog først og sidst hans uskrømtede Fryd over den Førstefødte lagde ham Ordene i Munden. Og da han først var kommen over de fatale Indledningsfraser, gik det mere og mere flydende.

Det var en Skaal for Ungdommen. Taleren dvælede

ved Ansvaret ligeoverfor Børnene, ved de mange Sorger, men ogsaa de mange Glæder, Forældrene have af dem. Han maatte stundom tale hurtigt, for ikke at blive rørt; thi han følte hvad han sagde.

Og da han saa kom til de voxne Børn, da han tænkte sig den kjære Søn som Associé i Forretningen, Børnebørn og saa videre, fik hans Ord et Sving af Veltalenhed, som forbausede alle Tilhørerne; og det var hjerteligt Bifald, der hilsede Slutningen:

«Thi — mine Herrer! det er i disse Børn, vi ligesom fortsætte vor Tilværelse. Vi efterlade dem ikke blot vort Navn, men ogsaa vort Arbeide. Og vi efterlade dem dette, ikke forat de ørkesløse skulle nyde dets Frugter, men forat de skulle fortsætte det, udvide det, ja — gjøre det meget bedre end deres Fædre formaaede. Thi det er vort Haab, at den unge Generation maa tilegne sig Frugterne af Tidens Arbeide, maa befries for mange af de Fordomme, der har formørket Fortiden og tildels Nutiden, og vi ville ønske, — idet vi drikke Ungdommens Skaal —, at den gaaende stadig fremad maa blive sine Fædre værdig, ja — lad os sige det! — voxe dem over Hovedet.

Og kun, naar vi vide, at vi efterlade Slægtens Arbeide i dygtigere Hænder, kunne vi roligt imødese den Tid, da vi skulle forlade vort Dagværk, og da kunne vi trygt stole paa en lys og hæderfuld Fremtid for vort kjære Fædreland. Skaal for Ungdommen!»

Værtinden, der var traadt nærmere, da hun hørte at det gik godt, var rørt og stolt over sin Mand, hele Selskabet var i en oplivet Stemning; men mest af alle glædede Studenten sig.

Han havde havt ligesom en liden Frygt for Faderen, hvis strængt patriarkalske Grundsætninger han kjendte. Nu hørte han jo, at den Gamle var yderst liberal mod Ungdommen, og han glædede sig ret til at faa tale med ham om alvorlige Ting.

Men foreløbig var der kun Tale om Spas, idet der i Anledning af Skaalen udspandt sig en af disse interessante Tischreden om, hvem der egentlig var ung og

hvem gammel. Efterat man var kommen til det vittige Resultat, at de Ældste i Virkeligheden vare de Yngste, gik man til Dessertbordet, der var serveret inde hos Damerne.

Men hvor galante end Herrerne — især af den gamle Skole — ere mod det smukke Kjøn, formaar dog hverken kvindelig Elskværdighed eller den mest udsøgte Dessert at standse dem længe paa deres Vei til Røgeværelset. Og snart forkyndte den første Cigarduft, der er en saa stor Nydelse for Røgere, at den Proces var begyndt, der har skaffet vore Damer Ros for at være ganske indrøgede.

Studenten og et Par andre unge Herrer forbleve en Stund blandt de unge Damer — under stræng Bevogtning af de ældre —; men lidt efter lidt opslugtes ogsaa de af den graa Sky, der betegnede den Vei, Fædrene havde taget.

Her i Røgeværelset førtes en meget livlig Samtale om et eller andet socialpolitisk Emne. Værten havde Ordet og støttede sin Opfatning med endel «historiske Fakta», der imidlertid vare aldeles uefterrettelige. —

Hans Modstander — Overretssagføreren — sad just og glædede sig til at gjendrive disse faktiske Urigtigheder, da Studenten traadte ind.

Han kom netop tidsnok til at høre Faderens Bommert, og i sin festlige Stemning, i sin Glæde over den nye Opfatning af Faderen, han havde faaet efter Skaaltalen, sagde han muntert og ligefrem:

«Nei undskyld Far! deri tager du feil. Det forholder sig slet ikke som du siger — tvertimod.» —

Længer kom han ikke; thi Faderen slog ham leende paa Skulderen: «Ei, ei! vil ogsaa du med Aviser skjæmte! — du maa ellers ikke forstyrre os, vi ere i en alvorlig Diskussion.»

Sønnen hørte en irriterende Fnisen ud af den graa Sky; dertilmed blev han ophidset ved det haanlige i, at hans Indblanding skulde ansees som en Forstyrrelse i en alvorlig Samtale.

Han gav derfor et temmelig skarpt Svar.

Faderen, der strax merkede Tonen, skiftede med en Gang Udtryk: «Er det dit Alvor, at du vil komme her og sige, at Din Far staar og vrøvler?»

«Det har jeg ikke sagt; jeg mente bare, at du tager feil —» —

«Ordene kan det være det samme med; men Meningen var der,» sagde Grossereren, der begyndte at blive vred. Thi han hørte en Herre sige til sin Sidemand: «Det skulde bare have været i min Fars Tid.»

Nu tog det ene Ord det andet, og Situationen blev yderst pinlig.

Fruen, der altid havde et Øre med Herrernes Samtale, da hun kjendte sin Mands Heftighed, kom strax hen i Døren:

«Hvad er det? — Adjunkt Hansen!»

«Aa — Deres Søn har forløbet sig en Smule,» svarede denne.

«Mod sin egen Far! Herregud — han maa have drukket formeget. Kjære Hansen! se til at faa ham ud.»

Adjunkten, der var mere velvillig end diplomatisk, og som desuden — hvilket er sjeldnere end man tror ved en gammel Lærer — var avholdt af sine forrige Disciple, gik hen og tog Studenten uden videre under Armen: «Kom skal vi To gaa os en Tur i Haven.»

Den unge Mand vendte sig heftigt; men da han saa, at det var den gamle Lærer, og da han paa samme Tid fik et bønligt, bekymret Blik fra Moderen, lod han sig uden Modstand føre bort.

I Døren hørte han Sagføreren, som han aldrig havde kunnet fordrage, sige noget om Ægget, der vilde lære Hønen at værpe, hvilken Vittighed blev modtaget med stormende Latter. Der gik et Ryk i ham; men Adjunkten holdt godt fast, og ud kom de. —

Det varede længe, inden den gamle Lærer kunde faa ham saavidt beroliget, at han blev modtagelig for Ræson. Skuffelsen og den bitre Fornemmelse af at være bleven uens med Faderen, og ikke mindst det krænkende i at være bleven behandlet som Dreng i saa Manges Nærværelse, — maatte faa rase ud en Stund.

Men tilslut blev han rolig, satte sig hos sin gamle

Ven, og denne forklarede ham nu, at det maatte være stødende for en ældre Mand at lade sig vise tilrette af et ganske ungt Menneske.

«Ja, men jeg havde Ret!» sagde Studenten vel for tyvende Gang.

«Godt, godt! men alligevel maa du ikke give dig Mine af at ville være klogere end din egen Far.»

«Men Far sa' jo selv, at han vilde have det saa!»

«Hvad behager? naar har din Fader sagt det?» — Adjunkten begyndte næsten at tro, at Vinen var gaaet den unge Herre til Hovedet.

«Ved Bordet — i Talen!» raabte denne.

«Ved Bordet — ja! i Talen — ja! Men ser du, det er en helt anden Sag. Sligt lader sig vel sige — især i en Tale; men det er aldeles ikke Meningen, at det skal gjennemføres i Praxis. Nei, tro du mig — Gutten min! jeg er gammel, jeg kjender Menneskene. Det maa nu engang gaa saaledes til i Verden; vi ere ikke anderledes. I Ungdommen har man et eget Syn paa Livet; men unge Mand! det er ikke det rette. Først naar man er kommen tilro i en fremrykket Alder, ser man Forholdene i det sande Lys. Og — nu vil jeg sige dig noget, som du trygt kan stole paa. Naar du kommer i din Fars Aar og Stilling, ville dine Anskuelser blive ganske de samme som hans nu ere, og du vil ligesom han bestræbe dig for at hævde dem og indprente dem hos dine Børn.»

«Nei aldrig! det sværger jeg,» raabte det unge Menneske, idet han sprang op. Og nu talte han i glødende Ord om, at for ham skulde Ret altid være Ret, Respekt for Sandheden, hvorfra den saa kom, Respekt for Ungdommen og saa videre; — kort sagt, han talte som haabefulde Ynglinge pleie at tale efter en god Middag og en stærk Sindsbevægelse.

Han var smuk, der han stod med Aftensolen over det blonde Haar og det begeistrede Ansigt vendt opad.

Der var i hele hans Skikkelse og i hans Ord noget henrivende, overbevisende, som ikke kunde undlade at gjøre Virkning; — det vil da sige, om nogen anden end Adjunkten havde seet og hørt ham.

Thi paa denne gjorde det ingensomhelst Virkning; han var jo gammel.

Det Skuespil, han idag havde været Vidne til, havde han seet mange Gange. Han havde selv sukcessive spillet begge Hovedrollerne; han havde seet mange Debutanter som Studenten og mange gamle Skuespillere som Grossereren.

Derfor rystede han paa sit ærværdige Hoved og sagde for sig selv:

«Ja, ja! det er altsammen godt nok. Men se kun til, jeg faar dog Ret: han der bliver akkurat som vi Andre.»

Og Adjunkten fik Ret.

To Venner.

Ingen kunde begribe, hvor han fik sine Penge fra. Men den, som mest forundrede sig over det flotte og overdaadige Liv, Alphonse førte, var hans fordums Ven og Kompagnon.

Siden de ophævede Fællesforretningen, var de fleste Kunder og de bedste Forbindelser lidt efter lidt gledne over i Charles's Hænder. Det var ikke, fordi denne paa nogen Maade søgte at gaa sin tidligere Kompagnon iveien — tvertimod; men det kom simpelthen af, at Charles i Virkeligheden var den dygtigste af de To. Og da Alphonse nu skulde arbeide paa egen Haand, viste det sig snart for den, der iagttog ham nøiere, at han tiltrods for sin Snarraadighed, sin Elskværdighed og sin vindende Person ikke duede til at staa i Spidsen for en selvstændig Forretning.

Og der var en, som iagttog ham nøie. Charles fulgte ham Skridt for Skridt med sine skarpe Øine: hvert Misgreb, hver Ødselhed, hvert Tab — alt vidste han paa en Prik, og han undrede sig over, at Alphonse kunde holde det saa længe gaaende.

— De vare saagodtsom opvoxede sammen. Deres Mødre vare Kusiner, og da Familierne havde boet nær ved hinanden i samme Gade — hvilket i en By som

Paris er vel saa væsentlig for den nærmere Omgang som et Slægtskabsforhold — kom de ogsaa i den samme Skole.

Fra nu af var de uadskillelige under hele Opvæxten. Den gjensidige Tillempning overvandt de store Forskjelligheder, som oprindelig fandtes i deres Karakter, og tilslut passede deres Egenskaber ind i hinanden ligesom de kunstigt udskaarne Træstykker, hvoraf vi som Børn sammensætte smukke Billeder.

Og der var virkelig mellem dem et saa smukt Forhold, som man sjeldent ser mellem unge Mennesker; thi de opfattede ikke Venskabet som en Forpligtelse for den ene til at taale alt af den anden; men de syntes snarere at kappes i gjensidig Hensynsfuldhed.

Hvis imidlertid Alphonse i sit Forhold til Charles viste nogen høi Grad af Hensynsfuldhed, var han ialfald selv ganske uvidende derom, og om nogen havde sagt ham det, vilde han uden Tvivl have leet høit af en saa mislykket Kompliment.

Thi ligesom Livet i det hele taget syntes ham meget let og bentfrem, saaledes kunde det mindst af alt falde ham ind, at han ligeoverfor sin Ven havde nogensomhelst Tvang at paalægge sig. At Charles var hans bedste Ven, var ham en ligesaa naturlig Ting som, at han selv dansede bedst, red bedst, skjød bedst, og at hele Verden overhovedet syntes ham ordnet paa det bedste.

Alphonse var et af de mest forkjælede Lykkebørn; han kom til Alt uden Anstrængelse; Tilværelsen passede ham som en elegant Dragt, og han bar den med en saa utvungen Elskværdighed, at Menneskene glemte at misunde.

Og saa var han saa smuk at se paa. Han var høi og smekker; med brunt Haar og store, aabne Øine; Ansigtet var rent og glat, og hans Tænder skinnede, naar han lo. Han vidste godt, at han var vakker, men siden Alverden havde forkjælet ham fra hans tidligste Dage, var hans Forfængelighet bleven af en lystig, godmodig Art, som igrunden ikke var saa stødende. Han holdt overordentlig meget av sin Ven; han morede sig selv og stundom andre med at drille ham og gjøre sig lystig

over ham. Men han kjendte saa nøie Charles's Ansigt, at han strax mærkede, naar han gik for vidt i Spøgen; saa slog han om i sin naturlige, godslige Tone, og saa fik han den alvorlige og noget tunge Charles til at le sig halvt fordærvet.

Charles havde fra Guttedagene beundret Alphonse over al Maade. Selv var han liden og uanseelig, stille og forknyt. Hans Vens glimrende Egenskaber kastede en Glands ogsaa over ham og gav hans Liv en vis Fart.

Moderen sagde ofte: «Dette Venskab mellem Gutterne er en sand Lykke for min stakkels Charles, ellers blev han vist helt tungsindig.»

Naar Alphonse ved alle Leiligheder blev foretrukket, glædede Charles sig; han var stolt over sin Ven. Han skrev hans Stile, souflerede ham under Examinationen, bad for ham hos Lærerne og sloges for ham med Gutterne.

Ved Handelsakademiet gik det ligedan. Charles arbeidede for Alphonse, og Alphonse betalte med sin uudtømmelige Elskværdighed og sit uopslidelige Humør.

Da de senere som ganske unge Mennesker vare ansatte i det samme Bankierfirma, hændte det en Dag, at Principalen sagde til Charles: «Fra den første Mai vil jeg byde Dem forhøiet Gage.»

«Jeg takker Dem,» svarede Charles, «baade paa mine egne og paa min Vens Vegne.»

«Monsieur Alphonse's Gage forbliver uforandret,» sagde Chefen og skrev videre.

Charles glemte aldrig den Formiddag. Det var første Gang, han var bleven foretrukket og begunstiget fremfor sin Ven. Og det var i Henseende til merkantil Dygtighed, det Punkt, han som ung Handelsmand satte høiest, at han havde faaet dette præ, og det var Husets Chef, den store Bankier, der personlig havde ydet ham denne Paaskjønnelse.

Hvad han følte, var ham saa fremmed, at det næsten syntes ham som en Uret mod Vennen. Han fortalte ikke Alphonse noget om denne Begivenhed; derimod foreslog han, at de skulde søge to ledige Poster i «Crédit lyonnais».

Alphonse var strax villig. Thi han elskede Forandring, og det pragtfulde, nye Banketablissement ved Boulevarden, syntes ham mere tiltrækkende end de mørke Kontorer i Rue Bergère. Saa flyttede de til Crédit lyonnais den første Mai. Men da de vare inde i Chefens Kontor for at tage Afsked, sagde den gamle Bankier sagte til Charles, da Alphonse var gaaet ud (Alphonse gik altid først i Dørene): «Sentimentalitet duer ikke for en Forretningsmand.»

Fra denne Dag af foregik der en Forandring med Charles. Han arbeidede ikke blot flittigt og samvittighedsfuldt som før, men han udviklede en Energi og en saa forbausende Arbeidskraft, at han snart tiltrak sig sine Overordnedes Opmærksomhed. At han var sin Ven langt overlegen i Forretningsdygtighed, kom snart for Dagen; men hver Gang han modtog et nyt Bevis paa Anerkjendelse, havde han en Kamp med sig selv. Enhver Forfremmelse havde længe en liden Bismag af ond Samvittighed, og dog arbeidede han videre med rastløs Iver.

Saa sagde Alphonse en Dag paa sin lette og aabne Maade: «Du er dog ret en flink Fyr — Charlie! du avancerer jo forbi baade Unge og Gamle — for nu ikke at tale om mig! — jeg er ganske stolt af dig.»

Charles blev skamfuld. Han havde tænkt, at Alphonse vilde have følt sig saaret ved at blive tilsidesat, og nu erfarede han, at Vennen ikke blot indrømmede ham Forrangen, men endog var stolt af ham. Lidt efter lidt kom hans Sind mere i Ro, og hans solide Arbeide blev mere og mere paaskjønnet. —

— Men naar han nu i Virkeligheden var den dygtigste, hvorledes kunde det da hænge sammen, at han blev saa aldeles overseet i Livet, medens Alphonse forblev Alles Yndling. Selve de Forfremmelser og Beviser paa Anerkjendelse, han tilkjæmpede sig ved ihærdigt Arbeide, bleve ham ydede paa en tør Forretningsmaade, medens Alverden, fra Direktørerne til Budene havde et venligt Ord eller en munter Hilsen for Alphonse.

I de forskjellige Kontorer og Afdelinger af Banken blev der drevet Intriger for at komme i Besiddelse af

Monsieur Alphonse; thi der fulgte altid et Pust af Liv og Friskhed med hans smukke Skikkelse og glade Sind. Charles havde derimod ofte mærket, at hans Kolleger betragtede ham som en tør Person, der kun tænkte paa Forretningen og sig selv.

Og han havde dog et Hjerte, fintfølende som faa; men han havde ikke Evnen til at skaffe det Udtryk.

Charles var af disse smaa, sorte Franskmænd, hvis Skjæg begynder at gro strax nedenfor Øinene; Ansigtsfarven var gulagtig og Haaret stivt og fliset. Hans Øine udvidede sig ikke naar han var glad og oplivet; men de fôr omkring og glimtede. Lo han, trak Mundvigerne sig opad, og mangengang, naar hans Hjerte var fuldt af Glæde og Velvilje, havde han seet Menneskene trække sig halvrædde tilbage for hans frastødende Ydre. Den eneste, der kjendte ham saa godt, at han ikke syntes at se hans Hæslighed, var Alphonse; men alle de andre misforstod ham; han blev mistænksom og indesluttede sig mere og mere i sig selv.

I et umærkeligt crescendo øgede den Tanke hos ham: hvorfor skulde han aldrig opnaa noget af det, han trængte mest til: en venlig og hjertelig Omgang og en Imødekommenhed, der kunde svare paa den Varme, han stængte inde hos sig selv; hvorfor smilede Alverden til Alphonse med fremstrakte Hænder, medens han maatte nøie sig med stive Buk og kolde Øine.

Alphonse vidste om Ingenting. Han var glad og sund; henrykt over Livet og tilfreds med Forretningen. Man havde anbragt ham i den letteste og mest underholdende Branche, og med sit kvikke Hoved og sit Talent til at omgaaes Mennesker, udfyldte han fuldkomment sin Plads.

Hans Omgangskreds var meget stor; alle Mennesker satte Pris paa hans Bekjendtskab, og han var ligesaa godt ligt af Kvinder som af Mænd.

Charles fulgte en Stund med i de Kredse, der aabnede sig for Alphonse, indtil han fik en Mistanke om, at han kun indbødes for sin Vens Skyld, saa trak han sig tilbage. —

— Dengang Charles foreslog, at de skulde etablere en

Forretning sammen, havde Alphonse svaret: «Du er altfor god, at du vælger mig. Det vilde ikke falde dig vanskeligt at finde en meget dygtigere Kompagnon.»

Charles havde tænkt, at de forandrede Forhold og det nærmere Samarbeide skulde trække Alphonse ud af den Omgangskreds, som Charles nu ikke kunde udstaa, og binde dem nøiere sammen. Thi han havde faaet en ubestemt Frygt for at miste sin Ven.

Han vidste ikke selv, og det skulde heller ikke være let at afgjøre, om han var skinsyg paa alle de Mennesker, der flokkedes om Alphonse og trak ham til sig, eller om han var misundelig paa sin Ven for den Lykke, han gjorde.

— De begyndte sin Forretning forsigtigt og energisk, og det gik dem godt.

Det var den almindelige Mening om dem, at de paa en heldig Maade supplerede hinanden. Charles repræsenterede det solide, tillidvækkende Element, medens den smukke og elegante Alphonse meddelte det unge Firma en vis Glands, der ikke havde saa lidet Værd.

Enhver, der traadte ind i Kontoret, blev strax opmærksom paa hans statelige Skikkelse, og det faldt ligesom af sig selv, at Alle henvendte sig til ham.

Charles bøiede sig over sit Arbeide og lod Alphonse føre Ordet. Naar saa denne spurgte ham om noget, svarede han kort og stille uden at se op.

Derfor troede de Fleste, at Charles var en høitbetroet Kommis, medens Alphonse var Husets egentlige Chef.

Som Franskmænd tænkte de ikke meget paa at gifte sig; men som unge Parisere førte de et Liv, hvori det erotiske spillede en stor Rolle.

Alphonse var egentlig først i sit Element, naar han var sammen med Damer. Da kom hele hans lystige Elskværdighed til sin Ret, og naar han bøiede sig bagover ved Soupéen og rakte sit flade Champagneglas ud mod Tjeneren, var han saa skjøn som en lykkelig Gud.

Han havde en Nakke af det Slags, som Kvinderne fik Lyst til at ruske i; og hans bløde, halvkrøllede Haar saa ud somom det var bleven ordnet skjødesløst eller derangeret med Omhu af en koket Damehaand.

Der havde ogsaa faret mange fine hvide Fingre gjennem disse Lokker; thi Alphonse havde ikke blot den Egenskab, at Kvinderne elskede ham; men han besad den endnu sjeldnere Gave, at de tilgav ham.

Naar Vennerne var sammen i glade Aftenselskaber, gav Alphonse aldrig synderlig Agt paa Charles. Han holdt ikke Regnskab med sine egne Forelskelser og endnu mindre med sin Vens. Derfor kunde det vel hænde en og anden Gang, at en Skjønhed, som Charles havde kastet sine Øine paa, faldt i Hænderne paa Alphonse.

Charles var vant til at se sin Ven foretrukken i Livet; men der gives enkelte Ting, som Mandfolkene have svært ved at vænne sig til. Han gik sjelden med til Alphonses Soupéer, og det varede altid længe, inden Vinen og den almindelige Munterhed kunde bringe ham i Stemning.

Men da — naar Champagnen og de smukke Øine steg ham til Hovedet, blev han gjerne den galeste af alle; saa sang han høit med sin haarde Stemme, lo og gestikulerede, saa at det stive, sorte Haar faldt ham ned over Panden, og da flygtede de muntre Damer og kaldte ham: Skorstensfeieren.

— Naar Skildvagten gaar op og ned i den beleirede Fæstning, hører han stundom en underlig Lyd i den stille Nat, som om noget puslede under hans Fødder. Det er Fienden, som har undermineret Udenverket, og inat eller næste Nat vil der lyde et dumpt Knald, og bevæbnede Mænd ville styrte ind gjennem Breschen.

Dersom Charles havde holdt nøie Vagt over sig selv, vilde han have hørt underlige Tanker pusle i sit Indre. Men han vilde ikke høre; han havde bare en dunkel Forudfølelse af, at noget maatte springe.

— Og en Dag sprang det.

Det var allerede efter Forretningstid; Personalet havde forladt det ydre Kontor, kun Principalerne vare tilbage.

Charles skrev ivrigt paa et Brev, som han vilde have færdigt, før han gik.

Alphonse havde trukket begge sine Handsker paa og

knappet dem. Derpaa havde han børstet sin Hat saa den skinnede, og nu gik han frem og tilbage paa Gulvet og kigede i Charles's Brev, hvergang han gik forbi Pulten.

De pleiede hver Dag at tilbringe en Timestid før Middagen i en Café ved den store Boulevard, og Alphonse begyndte at længes efter sine Aviser.

«Bliver du da aldrig færdig med det Brev!» sagde han lidt ærgerlig.

Charles taug et Secund eller to; men saa sprang han op, saa at Stolen faldt om: Kanske Alphonse indbildte sig, at han kunde gjøre det bedre? vidste han ikke, hvem der egentlig var den dygtigste i Forretningen? — og nu strømmede Ordene ud med den utrolige Hurtighed, som det franske Sprog kan faa, naar det føres i heftig Lidenskab.

Men det var en grumset Strøm; den førte med sig mange stygge Ord, Bebreidelser og Beskyldninger, og gjennem det hele lød der ligesom en tilbagetrængt Hulken.

Mens han løb op og ned ad Gulvet med knyttede Hænder og Haaret i Uorden, lignede Charles en liden ragget Terryer, der bjæffer ad en fin italiensk Vindhund. Tilslut greb han sin Hat og løb ud.

Alphonse havde seet paa ham med store, forundrede Øine. Da han var borte, og der blev stille i Værelset, var det somom Luften endnu dirrede efter de heftige Ord. Et for et dukkede de frem for Alphonse, medens han stod ubevægelig ved Pulten.

Om han ikke vidste, hvem der var den dygtigste? — jo isandhed! han havde jo aldrig nægtet, at Charles var ham langt overlegen.

Han maatte ikke tro, at det skulde lykkes ham at tilrane sig alt med sit glatte Ansigt. — Alphonse var sig ikke bevidst, at han nogensinde havde berøvet sin Ven noget.

«Jeg bryder mig ikke om dine Cocotter,» havde Charles sagt.

Skulde han virkelig have følt nogen Interesse for den lille spanske Danserinde? — ja, havde Alphonse bare

havt nogen Anelse derom, skulde han vist ikke have seet paa hende. Men det var da heller ikke noget at blive saa gal over; der er jo Fruentimmer nok i Paris.

Og saa tilslut: «Imorgen den Dag ophæver jeg Kompagniskabet.»

Alphonse begreb slet ikke det Hele. Han forlod Kontoret, og gik grublende gjennem Gaderne, indtil han traf en Bekjendt. Derved kom han i andre Tanker; men hele Aftenen havde han den Fornemmelse, at noget tungt, uhyggeligt laa paa Lur efter ham, færdig til at gribe ham, saasnart han blev alene.

Da han kom hjem udpaa Natten, fandt han et Brev fra Charles. Han aabnede det hurtigt; men det indeholdt, istedetfor den Undskyldning, han havde ventet, kun en Opfordring i kolde Ord til Monsieur Alphonse om at møde tidligt i Kontoret den næste Morgen, «forat den aftalte Deling af Firmaet kunde iværksættes saa hurtigt som muligt.»

Nu først begyndte det at gaa op for Alphonse, at Scenen i Kontoret havde været mere end et forbigaaende Udbrud af Hidsighed; men Sagen blev derved end mere uforklarlig.

Og jo længere han tænkte derover, desto uretfærdigere syntes han, Charles havde været mod ham. Han havde aldrig været vred paa sin Ven, og han var det egentlig ikke nu heller. Men ved at gjentage for sig selv alle de Fornærmelser, Charles havde udøst over ham, forhærdede han sit godmodige Hjerte; og den næste Morgen indtog han sin Plads i Taushed efter et koldt Godmorgen.

Uagtet han kom en hel Time tidligere end han pleiede, kunde han dog mærke, at Charles allerede havde arbeidet længe og flittigt. De sad nu hver paa sin Side af Pulten; de talte kun de nødvendigste Ord; et og andet Papir gik fra Haand til Haand, men de saa hinanden aldrig i Øinene.

Saaledes arbeidede de begge — den ene ivrigere end den anden, indtil Klokken tolv — deres almindelige Frokosttid.

Den Time, i hvilken de spiste Frokost, var begges

Yndlingstid. De havde for Skik at lade Frokosten servere i Kontoret, og idetsamme den gamle Madame, der besørgede Kontorets Rengjøring og Principalernes Frokost, meldte, at Dejeuneren var færdig, reiste de sig begge paa en Gang, selv om de vare midt i en Sætning eller en Beregning.

De spiste da staaende ved Kaminen eller gaaende op og ned i det lune, hyggelige Kontor; Alphonse havde altid nogle pikante Historier at berette, og Charles lo; det var hans lykkeligste Timer.

Men da Madame idag sagde sit venlige: «Mine Herrer! det er serveret!» bleve de begge siddende. Hun gjorde store Øine og gjentog Ordene, idet hun gik ud; men ingen rørte sig.

Endelig blev Alphonse sulten, han gik hen til Bordet, skjænkede sig et Glas Vin og begyndte at spise sin Cotelette. Men som han nu stod der og tyggede med Glasset i Haanden, og saa sig om i det kjære Kontor, hvor de havde havt saamangen glad Stund, og han saa tænkte paa, at de skulde give slip paa alt dette og gjøre sig Livet saa surt for en Grille, et pludseligt Anfald af Hidsighed, saa forekom den hele Situation ham med en Gang saa bagvendt, at han nær var begyndt at le høit.

«Hør du, Charles!» sagde han i den halvt alvorlige, halvt spøgende Tone, som altid pleiede at bringe Charles i Latter, «det bliver igrunden underligt at avertere: Efter venskabelig Overenskomst er Dags Dato Firmaet» — —

«Jeg har tænkt,» afbrød Charles roligt, «at vi sætter: efter fælles Overenskomst.»

Alphonse lo ikke mere; han satte Glasset fra sig, og Coteletten blev bitter i hans Mund.

Han forstod, at Venskabet var dødt mellem dem, hvorledes og hvorfor var ham uklart; men han syntes, at Charles var haard og uretfærdig mod ham. Han blev da endnu stivere og koldere end den Anden.

De arbeidede sammen, indtil Forretningen var delt; og saa skiltes de.

Der var gaaet en rum Tid, og de to fordums Venner arbeidede hver paa sin Kant i det store Paris. De mødtes paa Børsen, men de gjorde aldrig Forretninger med hinanden. Charles arbeidede aldrig imod Alphonse: han vilde ikke ødelægge ham; han vilde, at Alphonse skulde ødelægge sig selv.

Og det saa ud til, at Alphonse vilde føie sin Ven heri. Vistnok gjorde han nu og da en god Forretning; men det solide Arbeide, han havde lært hos Charles, glemte han snart. Han begyndte at negligere sit Kontor og tabte flere gode Forbindelser.

Han havde altid haft Sands for et komfortabelt og luxuriøst Liv; men hans Samvær med den nøgterne Charles havde hidtil holdt hans flotte Lyster itømme. Nu derimod blev hans Liv mere og mere overdaadigt, han fik stedse flere Bekjendtskaber, var mere end nogensinde den glimrende og søgte Monsieur Alphonse; men Charles holdt Øie med den øgende Gjæld.

Han lod Alphonse iagttage saa nøie, som det lod sig gjøre, og da deres Forretninger var af samme Art, kunde han ialfald nogenlunde beregne den Andens Indtægter. Udgifterne var lettere at kontrollere, og han kom snart underveir med, at Alphonse begyndte at faa adskillig Gjæld paa forskjellige Steder.

Han vedligeholdt enkelte Bekjendtskaber, som han ellers ikke brød sig om, bare fordi han gjennem dem fik Indblik i Alphonses kostbare Hushold og ubetænksomme Ødselhed. Han søgte de samme Caféer og Restaurationer som Alphonse, men til andre Tider; ja han lod endog sine Klæder sy hos Alphonses Skrædder, fordi den snakkesalige lille Herre underholdt ham med Beklagelser over, at Monsieur Alphonse aldrig betalte hans Regninger.

Charles tænkte mangengang paa, hvor let det vilde være, at opkjøbe en Del Fordringer paa Alphonse og lade dem komme i Hænderne paa en haardhudet Aagerkarl. Men man vilde gjøre Charles stor Uret, om man troede, at han et Øieblik tænkte paa selv at gjøre noget saadant. Der var blot en Tanke, han yndede at tænke; han var ligesom forelsket i Alphonses Gjæld.

Men det gik saa langsomt, og Charles blev bleg og gusten, medens han gik og ventede.

Han ventede paa det Øieblik, da alle disse Mennesker, der altid havde overseet ham, skulde faa Øinene op for, hvor lidet denne glimrende og forgudede Alphonse i Virkeligheden duede. Han vilde se ham ydmyget, forladt af sine Venner, ensom og fattig og saa —

Ja længer holdt han ikke af at tænke; thi der rørte sig paa dette Punkt nogle Følelser i hans Indre, som han ikke vilde være ved.

Han v i l d e hade sin fordums Ven, han vilde have Hævn over al den Kulde og Tilsidesættelse, der havde fulgt ham selv i Livet; og hvergang en liden Tanke begyndte et Forsvar for Alphonse, skjød han den tilside og sagde som den gamle Bankier: Sentimentalitet duer ikke for en Forretningsmand.

En Dag gik han ind til sin Skrædder; han brugte idethele flere Klæder i denne Tid end han strængt taget behøvede.

Den lille vevre Mand løb ham strax imøde med en Rulle Tøi: «Se her er just et prægtigt Stof for Dem. Monsieur Alphonse lader sig gjøre en hel Dragt deraf — og Monsieur Alphonse er en Herre, der forstaar at klæde sig.»

«Jeg troede ellers ikke,» sagde Charles en Smule overrasket, «at Monsieur Alphonse hørte til Deres yndede Kunder.»

«O — min Gud!» raabte den lille Skrædder, «De mener, fordi jeg et Par Gange har omtalt, at Monsieur Alphonse skyldte mig nogle Tusinde Francs? Det var meget dumt af mig at udtale mig saaledes. Monsieur Alphonse har ikke alene betalt mig den Smule, jeg havde tilgode, men jeg ved ogsaa, at han har tilfredsstillet en hel Del andre Kreditorer, som jeg kjender. Jeg har gjort den kjære, smukke Herre stor Uret, og jeg beder Dem indstændigt, at De aldrig lader Dem forlyde med min Betise.»

Charles hørte ikke mere efter hvad den snaksomme Skrædder pludrede. Han forlod snart Butiken og gik opad Gaden, ganske optaget af den ene Tanke, at Alphonse havde betalt.

Han tænkte paa, hvor taabeligt det igrunden var af ham at gaa saaledes og vente paa den Andens Ruin. Hvor let kunde ikke den kvikke og heldige Alphonse træffe op i mangen glimrende Forretning og tjene mange Penge, uden at Charles fik vide et Ord derom. Kanske gik det ham, naar alt kom til alt, godt, kanske skulde det ende med, at Folk vilde sige: Se nu først viser Monsieur Alphonse, hvad han duer til, efterat han blev fri for sin tunge og tvære Kompagnon!

Charles gik langomt opad Gaden med bøiet Hoved; han fik mange Puf, men han ændsede det ikke. Han syntes, hans Liv var saa meningsløst; som om han havde mistet alt, hvad han havde eiet, — eller havde han selv kastet det fra sig? —Da fik han et mere end almindelig stærkt Puf. Han saa op; det var en Bekjendt fra den Tid, da han og Alphonse havde været ansatte i Crédit lyonnais.

«Ih — se Goddag, Monsieur Charles!» raabte denne, «længe siden vi saaes. Ellers underligt nok, at jeg skulde træffe Dem idag. Tænkte netop paa Dem iformiddags.»

«I hvilken Anledning? om jeg tør spørge,» sagde Charles halvt adspredt.

«Jo — ser De! Saa just idag oppe i Banken et Papir — en Vexel paa 30 à 40 000 Francs, hvorpaa baade Deres og Monsieur Alphonses Navn. Forbausede mig, troede, at Herrerne — hm! vare færdige med hinanden.»

«Nei — vi ere ikke rigtigt færdige med hinanden,» sagde Charles langsomt.

Han bestræbte sig af al Magt for at holde sit Ansigt iro, og han spurgte i en Tone, saa naturlig som han kunde faa den: «Naar forfalder Vexelen? — jeg mindes ikke rigtig.» —

«Imorgen eller iovermorgen, — tror jeg,» svarede den Anden, der var en ivrig Forretningsmand og allerede stod paa Sprang til at tage Afsked; — «det var Monsieur Alphonses Accept.»

«Jeg ved det,» sagde Charles, «men kunde De ikke lage det saa, at jeg fik indløse Vexelen imorgen. Det er

en Høflighed — en Imødekommenhed, jeg gjerne vilde vise —»

«Med Fornøielse! lad Deres Bud søge mig personlig i Banken imorgen Eftermiddag. Jeg skal arrangere det Hele — intet er lettere! Undskyld, Hastværk, Farvel!» — dermed løb han videre. —

— Den næste Dag sad Charles i sit Kontor og ventede paa Budet, der var oppe i Banken for at indløse Alphonses Accept.

Endelig traadte en Kommis ind, han lagde et sammenlagt blaat Papir ved siden af Principalen og gik igjen.

Først da Døren var lukket, greb Charles Vexelen, saa sig hurtigt om i Værelset og aabnede den. Han stirrede et Par Secunder paa sit Navn, derpaa lagde han sig tilbage i Stolen og pustede dybt ud. Det var som han havde tænkt, Underskriften var falsk.

Han bøiede sig atter forover. Længe sad han og betragtede sit eget Navn og iagttog, hvor slet det var efterskrevet.

Mens hans skarpe Øie fulgte hver Linie i Navnetrækket, tænkte han neppe. Hans Sind var saa oprørt, og saa forunderlige vare hans Følelser blandede, at det varede en Tid, inden han blev sig bevidst, hvormeget de fortalte, disse famlende Skrifttræk paa det blaa Papir.

Han blev saa underlig tyk i Halsen, det kildrede ham lidt i Næsen, og før han vidste et Ord deraf, faldt der en stor Taare paa Papiret.

Han saa sig hurtigt om, tog sit Lommetørklæde og viskede omhyggeligt den vaade Plet af Vexelen. Han tænkte atter paa den gamle Bankier i Rue Bergère.

Hvad vedkom det egentlig ham, at Alphonses svage Karakter nu endelig havde gjort ham til Forbryder; og hvad havde han tabt? Intet, thi han hadede jo sin fordums Ven. Ingen kunde sige, at han var Skyld i, at Alphonse var gaaet tilgrunde; han havde jo delt ærligt og aldrig skadet ham.

Saa tænkte han paa Alphonse. Han kjendte ham godt nok til at vide, at naar den fine, rene Alphonse var sunket saa dybt, maatte han være kommen ud paa en

Odde af Livet, færdig til at springe ud af det, før Skjændselen kunde naa ham.

Ved denne Tanke for Charles op. Det maatte ikke ske. Alphonse skulde ikke faa Tid til at jage sig en Kugle gjennem Hovedet, og skjule sin Skam i den Blanding af Medlidenhed og hemmelighedsfuld Gru, der følger Selvmorderen. Saa fik han jo ingen Revanche, saa var det jo spildt, at han havde gaaet og næret sit Had, til han selv var bleven ond derved. Havde han for bestandig mistet sin Ven, saa vilde han ialfald blotte sin Fiende, saa skulde de Alle se, hvilken elendig, foragtelig Karl han var, denne fortryllende Alphonse.

Han saa paa Uhret, Klokken var halv fem. Charles vidste, i hvilken Café han kunde træffe Alphonse ved denne Tid; han stak Vexelen til sig og knappede sin Frak.

Men paa Veien vilde han gaa indom i et Politibureau, overgive Vexelen til en civil Betjent, og saa skulde denne paa et Tegn fra Charles pludselig træde frem midt i Caféen, hvor Alphonse altid var omgivet af sine Venner og Beundrere, og sige det høit og tydeligt, saa Alle kunde høre det:

Monsieur Alphonse! De er anklaget for Bedrageri!

Der var Regnveir i Paris. Hele Dagen havde været taaget og raakold; men udpaa Eftermiddagen var det begyndt at regne. Det var ikke Øsregn; Vandet faldt ikke fra Skyerne i ordentlige Draaber; men selve Skyen havde ligesom lagt sig ned i Paris's Gader og forvandlede sig der langsomt til Vand.

Hvorledes man end søgte at beskytte sig, blev man lige vaad paa alle Kanter. Fugtigheden listede sig ind bag i Nakken, lagde sig som en vaad Serviet om Knæerne, trængte ind i Støvlerne og langt opover Benklæderne.

Enkelte sangvinske Damer stode høit opskjørtede i Portrummene og ventede paa Ophold, andre ventede i timevis ved Omnibusstationerne. Men de fleste Mand-

folk kavede afsted under sine Paraplyer; kun faa havde været saa fornuftige at opgive det Hele, de havde slaaet Kraven op, stukket Paraplyen under Armen og Hænderne i Lommen.

Uagtet det var tidligt paa Høsten, var det allerede halvmørkt Klokken fem. Et enkelt Gasblus tændtes i de trangeste Gader, og en og anden Butik prøvede at straale ud i den tykke, vaade Luft.

Menneskene vrimlede som sædvanligt i Gaderne, skubbede hverandre ned af Trottoiret og ødelagde hverandres Paraplyer. Alle Droscher vare optagne; de fôr afsted og tilstænkede Fodgjængerne efter bedste Evne, medens Asphalten glinsede i den matte Belysning med et seigt Overtræk af Søle.

Caféerne vare overfyldte; Stamgjæsterne gik omkring og skjændte, og Opvarterne løb mod hinanden af Hastværk. Midt i Forvirringen hørte man den skarpe, lille Lyd fra Klokken paa Buffeten; la dame du comptoir kaldte paa en Opvarter, medens hendes rolige Øine førte Opsyn med hele Caféen.

Der sad en Dame ved Buffeten i en stor Restaurant ved Boulevard Sebastopol. Hun var viden bekjendt for sin Dygtighed og sit elskværdige Væsen.

Hun havde blankt, sort Haar, som hun tiltrods for Moden havde skilt ad midt i Panden i naturlige Bukler. Hendes Øine vare næsten sorte og Munden fyldig, med en liden Skygge af en Moustache.

Hendes Figur var endnu meget smuk, skjønt hun vel kanske i al Stilhed havde passeret Trediveaaret, og hun havde en blød liden Haand, hvormed hun skrev sirlige Tal i sin Kassebog og nu og da en liden Billet. Madame Virginie kunde konversere de unge Lapse, der altid hang omkring Buffeten, og afparere deres Vittigheder, medens hun holdt Regnskab med Opvarterne og passede paa hver Krog af det store Rum.

Egentlig smuk var hun kun fra fem til syv om Eftermiddagen — det var den Tid, i hvilken Alphonse regelmæssigt gjæstede Caféen. Da veg hendes Øine ikke fra ham, hun fik friskere Farve, Munden stod færdig til Smil, og der kom noget nervøst i hendes Bevægelser. Det

var den eneste Tid paa Dagen, hvor det kunde hænde, at hun gav et forkert Svar eller gjorde en Regnefeil, og Opvarterne fniste og puffede hinanden i Siden.

Thi man mente ialmindelighed, at hun før havde staaet i Forhold til Alphonse, nogle vilde endog vide, at hun fremdeles var hans Maitresse.

Hun vidste bedst selv, hvorledes det hang sammen; men det var umuligt at være vred paa Monsieur Alphonse. Hun vidste godt, at han ikke brød sig mere om hende end om tyve andre, at hun havde mistet ham, ja at hun egentlig aldrig havde eiet ham. Og dog tiggede hendes Øine om et venligt Blik, og naar han forlod Caféen uden at sende hende en fortrolig Hilsen, var det som om hun falmede, og Opvarterne sagde til hverandre: Se Madame — iaften er hun graa. —

— Henne ved Vinduerne kunde man endnu se nok til at læse Aviserne; et Par unge Mennesker morede sig med at iagttage Mængden, der strømmede forbi. Naar man gjennem de store Speilglasruder saa alle de travle Skikkelser, der gled forbi hverandre i den tætte, vaade Regnluft, lignede de Fisk i et Akvarium. Længer inde i Caféen og over Billarderne var Gasen tændt. Alphonse gik og spillede med et Par Venner.

Han havde været ved Buffeten og hilst paa Madame Virginie, og hun, der længe havde lagt Mærke til, hvorledes Alphonse blev blegere Dag for Dag, havde halvt i Spøg, halvt bekymret bebreidet ham hans letsindige Liv.

Alphonse svarede med en mat Spøg og bad om Absinth.

Hvor hun hadede disse lette Damer fra Baletten og Operaen, der lokkede Monsieur Alphonse til at sværme Nat efter Nat ved Spillebordet eller ved endeløse Soupéer. Hvor han saa daarlig ud i de sidste Uger; han var bleven ganske mager, og de store milde Øine havde faaet et stikkende, uroligt Blik. Hvad vilde hun ikke give, for at kunne trække ham ud af det Liv, der ødelagde ham; hun saa i Speilet ligeoverfor og syntes, hun var smuk nok.

Af og til gik Døren op, og en ny Gjæst kom ind, trampede med Fødderne og slog den vaade Paraply sammen.

Alle bukkede for Madame Virginie, og næsten alle sagde: Hvilket afskyeligt Veir!

Da Charles traadte ind, hilste han kort og tog Plads henne ved Kaminen.

Alphonses Øine vare virkelig blevne urolige; han saa mod Døren, hvergang Nogen kom, og da Charles viste sig, gik der en Trækning over hans Ansigt, og han stødte feil.

«Monsieur Alphonse er ikke i Stødet idag,» sagde en Tilskuer.

Lidt efter traadte en fremmed Herre ind. Charles saa op fra sin Avis og bukkede let; den Fremmede trak sine Øienbryn en liden Smule iveiret og saa paa Alphonse. Denne tabte sin queue paa Gulvet.

«Undskyld, mine Herrer! jeg er slet ikke oplagt til at spille Billard idag,» sagde han, «tillad, at jeg bryder af. — Opvarter! bring mig en Flaske Seltersvand og en Ske, — jeg maa tage min Dosis Vischy-Salt.»

«De skulde ikke bruge saa meget Vischy-Salt — Monsieur Alphonse! men heller holde en fornuftig Diæt,» sagde Doktoren, der sad et Stykke borte og spillede Schak.

Alphonse lo og satte sig ved Avisbordet. Han greb Journal amusant og begyndte at gjøre lystige Bemærkninger over Illustrationerne. Der samlede sig snart en liden Kreds omkring ham, og han var uudtømmelig i pikante Historier og snurrige Indfald.

Alt imedens han saaledes lod Munden løbe under de Andres Latter, skjænkede han sig et Glas Seltersvand og fremtog derpaa en liden Æske, hvorpaa stod skrevet med store Bogstaver: Vischy-Salt.

Han rystede Pulveret ud i Glasset og rørte om med Skeen. Der var lidt Cigaraske paa Gulvet foran Stolen, han slog den væk med Lommetørklædet, derpaa rakte han efter Glasset.

Idetsamme kjendte han en Haand paa sin Arm. Charles havde reist sig og var hurtigt gaaet over Gulvet; han bøiede sig nu ned over Alphonse.

Denne vendte sit Hoved mod ham, saaledes at ingen uden Charles kunde se hans Ansigt. Først famlede han

med Øinene opover sin gamle Vens Skikkelse; men saa slog han dem fuldt op, og idet han fæstede dem paa Charles, sagde han halvhøit: «Charlie!»

Det var længe siden Charles havde hørt det gamle Kjælenavn. Han stirrede ind i det velkjendte Ansigt, og først nu saa han, hvormeget det var forandret paa det sidste. Det var ham, som om han læste en sørgelig Historie om sig selv.

Et Par Secunder stod de saaledes, og over Alphonses Træk gled der et Udtryk af Hjælpesløshed og Bønfaldelse, som Charles kjendte saa godt fra Skoledagene, naar Alphonse kom springende i sidste Øieblik og skulde have sin Stil skrevet.

«Er du færdig med Journal amusant?» spurgte Charles med tykt Mæle.

«Ja værsaagod!» svarede Alphonse hurtigt. Han rakte ham Bladet og fik idetsamme fat i Charles's Tommelfinger. Han kneb den og hviskede: «Tak!» — derpaa tømte han Glasset.

Charles gik hen til den fremmede Herre, der sad ved Døren: «Giv mig Vexelen.»

«De har altsaa ikke Brug for vor Assistance?»

«Nei Tak.»

«Saameget desto bedre,» sagde den Fremmede og rakte Charles et sammenlagt blaat Papir; derpaa betalte han sin Kaffe og gik. —

— Madame Virginie reiste sig med et lidet Skrig: «Alphonse! — o min Gud! Monsieur Alphonse er syg.»

Han gled ned af Stolen, Skuldrene skjød sig op, og Hovedet faldt til den ene Side. Han blev siddende paa Gulvet med Ryggen mod Stolen.

Der blev en Bevægelse blandt de nærmeste; Doktoren sprang til og lagde sig paa Knæ. Da han saa Alphonse i Ansigtet, studsede han lidt. Han tog hans Haand, som for at føle Pulsen, og bøiede sig idetsamme hen over Glasset, der stod paa Kanten af Bordet.

Med en liden Haandbevægelse stødte han til det, saa at det faldt paa Gulvet og knustes. Derpaa lagde han den Dødes Haand ned og bandt ham et Lommetørklæde om Hagen.

Da først forstod de Andre, hvad der var sket: Død? — er han død — Doktor? — Monsieur Alphonse død?

«Et Hjerteslag,» svarede Lægen.

En kom løbende med Vand, en Anden med Eddikke; mellem Latter og Raab hørte man Ballerne karambolere paa den indre Billard.

Hys! blev der hvisket; hys! gjentoges det, og Stilheden udbredte sig i videre og videre Ringe omkring Liget, indtil der blev ganske stille.

«Kom og tag i!» sagde Doktoren.

Den Døde blev løftet op; de lagde ham paa en Sofa i en Krog af Rummet, og de nærmeste Gasblus bleve slukkede.

Madame Virginie stod endnu opreist; hun var kridhvid i Ansigtet, og hun holdt den lille bløde Haand trykket mod Brystet. De bar ham lige forbi Buffeten. Doktoren havde faaet Tag indunder Ryggen, saa at Vesten gled op, og et Stykke af den fine, hvide Skjorte kom tilsyne.

Hun fulgte med Øinene de slanke, smidige Lemmer, som hun kjendte saa godt, og vedblev at stirre mod den mørke Krog.

De fleste Gjæster fjernede sig i Stilhed. Et Par unge Herrer kom støiende ind fra Gaden, en Opvarter løb imod dem og sagde nogle Ord. De skottede mod Krogen, knappede sin Frak og dukkede atter ud i Taagen.

Den halvmørke Café blev tom; kun nogle af Alphonses nærmeste Venner stod i en Gruppe og hviskede. Doktoren talte med Værten, der ogsaa var kommen til.

Opvarterne listede sig frem og tilbage, idet de gjorde en stor Bue udenom den mørke Krog. En af dem laa paa Knæ og samlede Glasstykkerne op paa et Bræt. Han gjorde sit Arbeide saa stille som han kunde; men det var alligevel formegen Støi.

«Lad det ligge til senere,» sagde Værten sagte. —

— Støttet til Kaminen betragtede Charles sin døde Fiende. Han sønderrev langsomt et sammenlagt blaat Papir, medens han tænkte paa sin Ven. —

Slaget ved Waterloo.

I.

Da det ikke alene i og for sig er underholdende, men ogsaa i Overensstemmelse med Skik og Bruk at være forelsket, og da man i vore uskyldige og moralske Forhold kan hengive sig saa meget desto tryggere til dette Liebhaberi, som man hverken forstyrres af aarvaagne Fædre eller stridslystne Brødre, og da man endelig ligesaa letvindt kan komme ud af som ind i det for os specifike Forhold, man kalder Forlovelse — (en Mellemting mellem Ægteskab og «Freitisch» i en god Familie) — saa, ja saa var det ikke underligt, at Fæter Hans følte sig inderligt ulykkelig. Thi han var ikke det mindste forelsket.

Han havde længe gaaet og ventet paa, at det skulde komme over ham som en Raptus, hvilket jo efter alle Erfarnes Dom er den rigtigste Form for den rigtige Kjærlighed. Men da det ikke blev til noget, og han dog var et helt Aars Student, saa sagde han til sig selv: Kjærligheden er jo et Lotteri, vil man vinde, maa man ialfald spille. Man byde Lykken Haand, som der staar i Avertissementerne.

Han saa sig da flittigt om og gav nøie Agt paa sit Hjerte.

Som en Fisker, der sidder med Snøret om Pegefingeren, passende paa det mindste Ryk: om det ikke snart vilde bide, saaledes holdt Fætter Hans sit Aandedræt tilbage, hvergang han saa en ung Dame: om han ikke snart skulde fornemme det eiendommelige Ryk, der — som bekjendt — hører til den rigtige Kjærlighed; dette Ryk, som med ét bringer alt Blodet til at strømme til Hjertet, for ligesaa pludseligt at fare op i Hovedet og farve Ansigtet rødt ligetil Haarroden.

Men det vilde sletikke bide; hans Haar forblev rødt ligetil Haarroden, thi Fætter Hans's Haar kunde ikke kaldes brunt; men Ansigtet holdt sig lige saa blegt og lige langt.

Den stakkels Fiskermand var træt, da han en Dag

dinglede nedover til Fæstningen. Han satte sig paa en Bænk og iagttog med en foragtelig Mine nogle Soldater, der vare ifærd med den hærdende Øvelse: at staa paa ét Ben midt i Solen og vride Overkroppen, for at blive stegt paa begge Sider.

«Nonsens!» sagde Fætter Hans og spyttede, «det er s'gu en altfor dyr Spas for vort lille Land at holde den Slags Akrobater. Saa jeg ikke her forleden, at denne saakaldte Armée tiltrænger 1 500 Blikdaaser Skovox, 600 Kardasker, 3 000 Alen Guldgalloner og 8 640 Løveknapper! — Det var bedre, vi sparede paa Guldgalloner og Løveknapper og anvendte vore Skillinger til Almuens Oplysning,» — sagde Fætter Hans.

Thi han var smittet af de moderne Ideer, der desværre ogsaa begyndte at trænge ind hos os, og som uvægerlig vil ende med at omstyrte hele den bestaaende Samfundsorden.

— «Farvel da — saalænge!» sagde en Damestemme lige bagved ham.

«Farvel saalænge! Barnet mit!» svarede en dyb Mandsrøst.

Fæter Hans vendte sig langsomt; thi det var en varm Dag. Han opdagede en gammel Militær i sort, knappet Frak med Sværdorden paa, et Halstørklæde, der var virret utroligt mange Gange om Halsen, velbørstet Hat og lyse Benklæder. Herren nikkede til en ung Dame, der fjernede sig mod Byen, og fortsatte saa sin Tur udover Volden.

Fætter Hans var vistnok træt, dog fulgte hans Øine den bortilende unge Pige. Hun var liden og net, og han iagttog med Interesse, at denne Dame var en af de faa, der ikke gjøre en liden Vending indad med den venstre Fod, idet de løfte den fra Jorden.

Dette var et stort Fortrin i den unge Mands Øine; thi Fætter Hans var af disse fintfølende, nøieseende Naturer, der først egentlig formaa at skatte en Kvindes hele Værd.

Efter nogle Skridt vendte Damen sig — formodentlig vilde hun nikke endnu en Gang til den gamle Officer; men rent tilfældigvis traf hendes Blik Fætter Hans.

Da endelig indtraf det, han saalænge havde gaaet og ventet paa: det bed! Hans Blod for avsted ganske som det skulde, han mistede Pusten, blev hed i Hovedet, kold nedover Ryggen og fugtig mellem Fingrene — kort sagt: alle de Symptomer indtraadte, der efter Digteres og erfarne Prosaisters Vidnesbyrd betegne den sande, den ægte, den rigtige Kjærlighed.

Her var saamænd ingen Tid at spilde. Han samlede ihast sine Handsker, Stokken og Studenterhuen, som han havde lagt fra sig paa Bænken, og satte afsted efter Damen tvertover Fæstningen og ad Byen til.

I de store, fordærvede Samfund udenlands gaar saadant ikke an. Forholdene der ere saa urene, at en velopdragen ung Mand undser sig for at forfølge en anstændig Dame. Og de faa skikkelige Kvinder, som findes derude, vilde befinde sig meget ilde ved at have en Herre efter sig.

Men i vor rene, moralske Luft ere vi saa lykkelige at kunne indrømme Ungdommen mere Frihed netop paa Grund af vor strænge Sædelighed.

Derfor betænkte Fætter Hans sig ikke et Øieblik paa at følge sit Hjertes Stemme; og den unge Dame, der snart mærkede, hvilken Ulykke hun havde anrettet med det Blik, der egentlig var tiltænkt den Gamle, følte igrunden en ikke ubehagelig Spænding ved Situationen.

De Mødende paa Gaden, der naturligvis strax mærkede Sammenhængen (dette Tilfælde er nemlig et af de faa, hvor de Agerende tro sig ganske uden Publikum), syntes ialmindelighed at det var morsomt at iagttage. De vendte sig og smilede saa smaat; thi de vidste jo alle, at enten ledede dette ikke til noget, og da var det jo blot den uskyldigste Fornøielse for Ungdommen; eller det ledede til en Forlovelse, og en Forlovelse er dog det yndigste i Verden.

Medens de saaledes drog afsted med passende Afstand snart paa samme Fortoug snart hver paa sin Side af Gaden, havde Fætter Hans god Tid til at tænke sig om.

Med Hensyn til Forelskelsen var alt paa det rene. Symptomerne vare der, han vidste, han var fangen, fangen i den ægte, den sande, den rigtige Kjærlighed,

og han var lykkelig derved. Ja, saa lykkelig var Fætter Hans, at han, der ellers ikke var god at komme for nær, med et stille, forbindtlig Smil tog imod Stød og Puf, smaa Forbandelser og alle de Ulemper, som nødvendigvis maa ramme den, der seende stivt ud efter noget foran sig færdes med stor Hast i en travel Gade.

Nei — Kjærligheden var in confesso, om den kunde der ikke tvivles. Derimod forsøgte han at udmale sig hendes, den Elskedes, den Himmelskes jordiske Forhold. Og det var jo ogsaa temmelig let: hun havde spadseret med sin gamle Fader, opdagede saa pludseligt, at Klokken var over tolv, sagde i al Hast: Farvel saalænge! for at gaa hjem og se til Middagsmaden. Thi hun var uden Tvivl huslig — det søde Væsen, og sikkerlig moderløs.

Den sidste Konjektur var kanske en Følge af den Skræk, man efter alle gode Forfatteres Mening bør have for Svigermødre; men derfor var den ikke mindre sikker. Og nu stod der blot tilbage for Fætter Hans at udfinde: for det første, hvor hun boede, for det andet, hvem hun var, og for det tredie, hvorledes han skulde gjøre hendes Bekjendtskab.

Hvor hun boede, skulde han snart faa at vide, thi nu gik hun jo hjem; hvem hun var, skulde han nok faa udspurgt i Gaarden; og gjøre hendes Bekjendtskab — Herregud! en smule Vanskelighed hører netop til i Opskriften paa den sande Kjærlighed.

Men bedst som Jagten gik paa det lystigste, forsvandt Vildtet i et Portrum, og det var igrunden paa høie Tid, for Jægeren var — sandt at sige — lidt udmattet.

Han læste med en vis Lettelse Nr. 34 over Porten, gik derpaa et Par Skridt videre, for ganske at skuffe enhver mulig Iagttager, standsede saa ved en Gaspæl og pustede ud.

Det var — som sagt — en varm Dag, hvilket i Forbindelse med den heftige Lidenskab havde bragt Hans i en stærk Sved. Hans Toilette var desuden derangeret ved den hensynsløse Iver, hvormed han havde hengivet sig til Jagten.

Han maatte smile af sig selv, medens han stod og

tørrede sig i Ansigtet og i Nakken, rettede paa sit Halstørklæde og følte paa sin Flip, der var smeltet paa Solsiden. Men det var et saligt Smil; han var i denne Stemning, da man intet ser eller fornemmer af Udenverdenen, og halvhøit sagde han hen for sig: «Kjærligheden taaler alt, fordrager alt.» —

«Og sveder meget!» sagde en liden tyk Herre, hvis hvide Vest pludselig kom tilsyne indenfor Fætter Hans's Synskreds.

«Aa — er det dig — Onkel!» sagde han lidt flau.

«Javist,» svarede Onkel Fredrik, «jeg har forladt Skyggesiden, expres for at redde dig fra at blive stegt. Kom nu med mig!»

Dermed trak han Nevøen med sig; men denne stred imod: «Ved du, hvem der bor her i Nr. 34, Onkel?»

«Neigu ved jeg ei; men lad os bare komme i Skyggen,» sagde Onkel Fredrik; thi der var to Ting, han ikke kunde taale: Varme og Latter; det første paa Grund af sin Korpulence, og det andet paa Grund af, hvad han selv kaldte «sine apoplektiske Tilbøieligheder.»

«Foresten,» sagde han, da de vare komne over paa den kjølige Side, og han havde faaet Nevøen under Armen, «forresten ved jeg jo godt, hvem der bor i Nr. 34, naar jeg tænker mig om; — det er gamle Kaptein Schrappe.»

«Kjender du ham?» spurgte Fætter Hans spændt.

«Ja, en Smule, saaledes som den halve By kjender ham fra Fæstningen, hvor han spadserer hver Dag.»

«Ja, det er netop der, jeg har seet ham», sagde Nevøen ivrigt, «hvilken interessant gammel Herre at se til. Jeg skulde have stor Lyst til at tale med ham.»

«Det Ønske kan du snart faa opfyldt,» svarede Onkel Fredrik, «du behøver bare at stille dig etsteds ved Volden og tegne Streger i Sandet, saa kommer han.»

«Kommer han?» sagde Fætter Hans.

«Ja, saa taler han til dig. Men du skal være forsigtig: han er farlig.»

«Æ—?» sagde Fætter Hans.

«Han har engang været paa Vei til at tage Livet af mig.»

«A—!» sagde Fætter Hans.

«Ja, med Snak — forstaar du.»

«Aa—!» sagde Fætter Hans.

«Han kan nemlig to Historier,» fortsatte Onkel Fredrik, «den ene er paa en god halv Time og dreier sig om en Feltmanøvre i Skaane. Den anden derimod: Slaget ved Waterloo, varer undertiden i halvanden til to Timer; — den har jeg hørt tre Gange,» og Onkel sukkede tungt.

«Men er de da saa kjedelige — disse Historier?» spurgte Fætter Hans.

«Aa — for en Gangs Skyld gaar de vel an,» svarede Onkel, «og skulde du komme i Snak med Kapteinen, saa mærk dig følgende: Slipper du med den korte Historie, den fra Skaane, saa har du ikke andet at gjøre end afvexlende at nikke og ryste paa Hovedet. Selve Operationsfeldtet kan du let finde rede i.»

«Operationsfeldtet?» sagde Fætter Hans.

«Ja du skal vide, han tegner hele Manøvren for dig i Sandet; men det er let at forstaa, naar du bare passer paa A og B. Kun paa et Punkt maa du vogte dig for at forplumre dig.» —

«Bliver han da utaalmodig, naar man ikke forstaar?» spurgte Fætter Hans.

«Nei tvertimod! men hvis du røber, at du ikke følger med, saa begynder han paa Begyndelsen igjen — ser du! — Det vigtige Punkt i Feltmanøvren,» fortsatte Onkel, «er den Bevægelse, Kapteinen selv foretog trods Generalens Ordre, og som bragte Venner og Fiender i lige stor Forlegenhed. Denne Genistreg var — mellem os sagt — Grunden til, at man maatte give ham Sværdordenen, for at faa ham til at tage Afsked. Naar du altsaa kommer til dette Punkt, maa du nikke heftigt og sige: Naturligvis — det eneste rigtige — Positionens Nøgle — husk det: Nøgle.»

«Nøgle,» gjentog Fætter Hans.

«Men skulde du,» og Onkel saa paa ham med anteciperet Medlidenhed, «skulde du i din ungdommelige Lyst til Eventyr falde i den lange, i den om Waterloo, da maa du enten tie ganske stille eller ogsaa passe nøie paa. Jeg har engang maattet døie Beskrivelsen halvanden Gang, bare fordi jeg i min Iver for at vise, hvor godt jeg forstod Situationen, kom til at flytte Kellermanns Dragoner istedetfor Milhaud's Cuirasserer.»

«Flyttede du Dragoner — Onkel?» spurgte Fætter Hans.

«Ja, se det vil du nok forstaa, hvis du falder i den lange; men» — tilføiede Onkel Fredrik i en høitidelig Tone, «vogt dig — siger jeg — vogt dig for Blücher!»

«Blücher?» sagde Fætter Hans.

«Ja ja, jeg siger ikke mere; — og hvorfor gaar jeg egentlig her og fortæller om den gamle Original, hvad ialverden er det, du vil med ham?»

«Spadserer han hver Formiddag?» spurgte Hans.

«Hver Formiddag fra elleve til et og hver Eftermiddag fra fem til syv. Men hvad Interesse» —

«Har han mange Børn?» afbrød Hans.

«Kun en Datter, men hvad Pokker?» —

«Adieu — Onkel; jeg maa hjem til mine Bøger.»

«Stop lidt! gaar du ikke med til Tante Maren iaften, jeg skulde bede dig?»

«Nei Tak, jeg har ikke Tid,» raabte Fætter Hans, der allerede var nogle Skridt borte.

«Der er Dameselskab, unge Damer!» brølede Onkel Fredrik; thi han vidste jo ikke, hvad der var hændt Nevøen.

Men denne rystede paa Hovedet med en egen, energisk Foragt og forsvandt omkring Hjørnet.

Det var som Pokker — tænkte Onkel; Gutten er gal eller — aa nu har jeg det! — forlibt! Han stod jo og talte nogle dunkle Ord om Kjærlighed, da jeg fandt ham — udenfor Nr. 34 — hans Interesse for gamle Schrappe! — Skulde han være forelsket i Frøken Betty? — aa nei, tænkte Onkel, idet ogsaa han hovedrystende fortsatte sin Vei, saa megen Forstand har han s'gu ikke.

II.

Fætter Hans spiste ikke meget den Middag. Forelskede Mennesker spise ikke meget, og desuden ligte han ikke Kjødkager.

Endelig blev Klokken fem. Han hadde allerede indtaget sin Post paa Volden, hvorfra han kunde overse hele Fæstningspladsen. Ganske rigtigt; der kom den sorte Frak, de lyse Benklæder og den velpudsede Hat.

Fætter Hans fornam en Smule Hjertebanken. Først troede han det kom af, at han følte sig lidt skamfuld ved denne planmæssige Underfundighed mod den skikkelige Kaptein. Men snart kom han underveir med, at det var Synet af den Elskedes Fader, der satte hans Blod i Bevægelse.

Beroliget herved begyndte han ifølge Onkel Fredriks Anslag at tegne Streger og Vinkler i Sandet, medens han fra Tid til anden med Opmærksomhed betragtede Akershus.

Der var øde og stille paa hele Fæstningen. Fætter Hans kunde høre Kapteinens sikre Skridt nærme sig; de naaede helt hen til ham og standsede. Hans saa ikke op; Kapteinen tog endnu et Par Skridt og kræmtede. Hans trak en lang, dybsindig Streg med sin Stok, da kunde den Gamle ikke længer dy sig.

«Ei, ei, unge Herre!» sagde han venligt, idet han tog til sin Hat, «tager De Kart over vore Befæstningsværker?»

Fætter Hans saa ud som en, der vækkes av dybe Betragtninger, og idet han hilste høfligt, svarede han noget forvirret:

«Nei — det er blot saadan en Vane jeg har, til at søge at orientere mig, hvor jeg færdes.»

«En fortræffelig Vane, en ganske fortræffelig Vane» — afbrød Kapteinen med Varme.

«Det styrker Hukommelsen,» indskjød Fætter Hans beskedent.

«Ganske vist, ganske vist — Hr. Student!» svarede Kapteinen, der begyndte at finde Behag i det undseelige unge Menneske.

«Især ved mere komplicerede Situationer,» fortsatte det undseelige unge Menneske, idet han med Foden udslettede sine Streger.

«Netop hvad jeg vilde sige!» udbrød Kapteinen henrykt, «især deleshed er nu Tegninger og Planer — som De kan tænke Dem — aldeles uundværlige i Krigsvidenskaben — for Exempel en Slagmark.» —

«Ja, se det er nu Ting, der ere altfor indviklede for mig,» afbrød Fætter Hans med et ydmygt Smil.

«Sig ikke det, unge Herre!» svarede den velvillige Gamle, «naar man har en orienterende Oversigt over Terrainet og Armeernes Stillinger, saa kan selv en mere indviklet Batalje gjøres ganske anskuelig. — Se nu det Terrain, vi har for os her; det kunde meget godt give os et Begreb — en miniature — om for Exempel — om Slaget ved Waterloo.»

Jeg er falden i den lange, tænkte Fætter Hans; men never mind! jeg elsker hende.

«Behag at tage Plads paa Bænken her,» fortsatte Kapteinen, der inderligt glædede sig til en saa intelligent Tilhører, «saa skal jeg forsøge i korte Omrids at give Dem et Billede af dette skjæbnesvangre og mærkelige Slag, hvis det kan interessere Dem?»

«Mange Tak — Hr. Kaptein!» svarede Fætter Hans, «intet kunde interessere mig mere. Men jeg frygter for, at De vil faa altfor meget Besvær med en stakkels ukyndig Civil.»

«Paa ingen Maade, det Hele er saa let og simpelt, naar man bare iforveien orienterer sig paa Feldtet,» forsikrede den elskværdige gamle Herre, idet han satte sig ved Siden af Fætter Hans og kastede et prøvende Blik omkring sig.

Medens de sad saaledes, betragtede Fætter Hans Kapteinen nøiere, og han maatte tilstaa, at Kaptein Schrappe tiltrods for sine sexti Aar endnu var en vakker Mand. Han bar de korte graasprængte Moustacher lidt opadbøiet i Spidserne, hvilket gav ham et vist ungdommeligt Sving. I det hele taget havde han megen Lighed med Kong Oscar den Første paa de gamle Tolvskillinger.

Og da han nu reiste sig op og begyndte sin Udvikling, var Fætter Hans enig med sig selv om, at han havde al Grund til at være tilfreds med sin tilkommende Svigerfaders Ydre.

Kapteinen stillede sig nogle Skridt fra Bænken i Hjørnet af Volden, idet han pegede omkring sig med Stokken. Fætter Hans fulgte nøie med og gjorde sig al mulig Flid for at tækkes sin tilkommende Svigerfader.

«Vil De nu altsaa tænke Dem, at jeg staar ved Forpagtergaarden Belle-Alliance, hvor Keiseren har sit Hovedkvarter, og mod Nord — to Mile fra Waterloo — har vi Bryssel, — altsaa omtrent paa Hjørnet af Gymnastiklokalet.

Veien der — langs Volden er Chausseen, der fører til Bryssel, og her» — Kapteinen ilede over Waterloosletten — «her i Græsset har vi Soignesskoven. Paa Landeveien til Bryssel og foran Skoven staa nu Englænderne; — De maa tænke Dem den nordligste Del af Terrainet noget høiere. Paa Wellingtons venstre Fløi — altsaa mod Øst — her i Græsset — har vi Slottet Hougoumont; det maa markeres,» sagde Kapteinen og saa sig omkring.

Den hjælpsomme Fætter Hans fandt strax en Pinde, der blev stukket i Jorden paa dette vigtige Punkt.

«Fortræffeligt!» raabte Kapteinen, der forstod, at han havde fundet en Tilhører med Interesse og Indbildningskraft, «det er nemlig fra denne Kant, vi kunne vente Preusserne.»

Fætter Hans lagde Mærke til, at Kapteinen tog en Sten, som han fandt, og placerede den i Græsset med en hemmelighedsfuld Mine.

«Her ved Hougoumont,» fortsatte den Gamle, «begyndte Slaget. Det var Jerome, der angreb. Han tog Skoven; men Slottet holdt sig — forsvaret af Wellingtons bedste Tropper.

Imidlertid skulde Napoleon, som holder her ved Belle-Alliance, netop give Marechal Ney Ordre til at begynde Hovedangrebet mod Wellingtons Centrum, da

han opdagede Troppemasser, der nærmede sig fra Øst — bag Bænken — der henne ved Træet.»

Fætter Hans saa sig om, han begyndte at blive urolig: skulde allerede Blücher være her?

«Blü — Blü» — prøvede han halvhøit.

«Det var Bülow,» sagde til al Lykke Kapteinen, «som nærmede sig med 30 000 Preussere. Napoleon traf i Hast sine Dispositioner, for at møde den nye Fiende, idet han ikke nærede nogen Tvivl om, at Grouchy ialfald fulgte Preusserne i Hælene.

Keiseren havde nemlig den foregaaende Dag detacheret Marechal Grouchy med Armeens hele høire Fløi c. 50 000 Mand, for at møde Blücher og Bülow; men Grouchy — ja alt det der, husker De jo fra Verdenshistorien» — afbrød Kapteinen.

Fætter Hans nikkede beroligende.

«Ney begyndte altsaa Angrebet med sin vante Uforfærdethed. Men det engelske Kavalleri styrtede sig over Franskmændene, brød deres Rækker og tvang dem tilbage med Tab af to Ørne og flere Kanoner. Milhaud iler tilhjælp med sine Cuirasserer, og Keiseren selv, der ser Faren, hugger Sporerne i sin Hest og farer ned ad Skraaningen ved Belle-Alliance.»

Kapteinen ilede afsted, hoppende lidt efter Siden som en Hest i Gallop, medens han skildrede, hvorledes Keiseren red gjennem tykt og tyndt, bragte Neys Folk iorden og sendte dem frem til nyt Angreb.

— Enten det nu var, fordi der stak et Stykke af en Digter i Fætter Hans, eller om Kapteinens Skildring virkelig var saa levende, eller om det var — og det var det vist, — fordi han elskede Kapteinens Datter — nok er det: Fætter Hans blev ganske revet ind i Situationen.

Han saa ikke længer en snurrig Kaptein, der hoppede efter Siden; han skimtede gjennem Krudtrøgen Keiseren selv paa den hvide Hest med de sorte Øine, som vi kjende fra Kobberstikkene. Han fôr afsted over Grøfter og Hegn, gjennem Agre og Haver, med Møie fulgt af sin Suite. Rolig og kold sad han fast i Sadlen med den halvaabne graa Frak, de hvide Benklæder og

den lille Hat paatvers. Hans Ansigt udtrykte hverken Træthed eller Spænding; glat og blegt som Marmor gav det den hele Skikkelse i den simple Uniform paa den hvide Hest noget ophøiet, halvt spøgelsesagtigt.

Saaledes susede han afsted, dette lille blodige Uhyre, der i tre Dage havde leveret tre Slag. Alt veg afveien for ham, flygtende Bønder, Tropper i Reserve eller i Fremmarsch, — ja selv Saarede og Halvdøde skubbede sig tilside og saa op paa ham med en Blanding af Skræk og Beundring — der han jog dem forbi som et koldt Lyn.

Han viste sig knapt blandt Soldaterne, før alt kom iorden som af sig selv; og et Øieblik efter kunde den ufortrødne Ney atter svinge sig i Sadlen, for at fornye Angrebet. Og denne Gang kastede han Englænderne og satte sig fast i Forpagtergaarden La Haie-Sainte.

Napoleon holdt atter ved Belle-Alliance.

«Nu kommer altsaa Bülow fra Øst — her frem under Bænken; Keiseren lader General Mouton møde ham. Klokken halv fem (Slaget var begyndt Klokken et) forsøger Wellington at fordrive Ney fra La Haie-Sainte. Men denne, der nu indsaa, at alt afhang af, at man bemægtigede sig Terrainet foran Skoven — her i Sandet foran Græskanten,» Kapteinen kastede sin Handske hen paa det betegnede Sted — «Ney altsaa tilkalder en Reservebrigade af Milhauds Cuirasserer og gaar løs paa Fienden.

Snart saaes hans Folk paa Høiderne, og man raabte allerede «Victoire!» omkring Keiseren.

«Det er en Time for sent,» svarede Napoleon.

Da han imidlertid saa, at Marechallen led meget af Fiendens Ild i den nye Position, besluttede han at komme ham tilhjælp og samtidigt prøve med et Slag at knuse Wellington. Han valgte til denne Plans Udførelse Kellermanns navnkundige Dragoner og Gardens svære Kavalleri. Nu kommer et af Slagets Hovedmomenter; De maa begive Dem ud paa Valpladsen!»

Fætter Hans reiste sig strax fra Bænken og indtog den Post, Kapteinen anviste ham.

«Nu er De Wellington!» — Fætter Hans rettede sig.

— «De staar paa Sletten med Størstedelen af det engelske Infanteri. Her kommer hele det franske Kavalleri susende. Milhaud har forenet sig med Kellermann; det er en uoverskuelig Mængde Heste, Brynjer, Hjelmbuske og blanke Vaaben. Omgiv Dem med en Carré!»

Fætter Hans stod et Øieblik raadvild; men saa forstod han Kapteinens Mening; han trak i al Hast en Firkant af dybe Streger i Sandet omkring sig.

«Rigtigt!» raabte Kapteinen straalende, «nu hugge Franskmændene ind; Rækkerne brydes, men sluttes sammen; Kavalleriet bøier af og samler sig igjen. Wellington maa hvert Øieblik indeslutte sig i en ny Carré.

De franske Ryttere slaas som Løver; de stolte Minder fra Keiserens Felttog fylder dem med dette seierssikre Mod, der gjorde hans Armeer uovervindelige; de slaas for Seieren, for Æren, for de franske Ørne, og for den lille, kolde Mand, som de vide holder paa Høiden bagved dem, hvis Øie følger hver enkelt Mand, som ser Alt og ikke glemmer noget.

Men idag har de en Fiende, som ikke er let at faa Bugt med. De staa, hvor de staa — disse Englændere, og trykkes de et Skridt tilbage, saa tage de det igjen i næste Øieblik. De have ingen Ørne og ingen Keiser; naar de slaas, tænke de hverken paa Krigshæder eller paa Hævn; men de tænke paa Hjemmet. Ikke at skulle gjense gammel Englands Ege, er den tungeste Tanke for en Englænder — dog nei, det er noget, som er værre endda: at komme hjem med Skam. Og naar de tænke paa, at den stolte Flaade, som de vide ligge nordpaa og venter paa dem, at den skulde nægte dem Hæderssalut, at «old England» ikke skulde kjende sine Sønner igjen, — da gribe de fastere om Geværet, de glemme Saar og Blodet, der flyder; tause og alvorlige, med sammenbidte Tænder holde de sin Post og dø som Mænd.

Tyve Gange brødes Carréerne og sluttedes igjen, og der faldt 12 000 brave Englændere.»

Fætter Hans kunde forstaa, at Wellington græd, da han sagde: «Natten eller Blücher!»

Kapteinen havde imidlertid forladt Belle-Alliance og

speidede omkring i Græsset bag Bænken, medens han fortsatte sin Udvikling, der stedse blev mere og mere livlig: «Wellington var nu i Virkeligheden slagen, han maatte lide et totalt Nederlag, da» — raabte Kapteinen med dyster Stemme, «da kom h a n d e r!» Og idetsamme spændte han til den Sten, Fætter Hans havde seet ham skjule, saa at den rullede ind paa Slagmarken.

Nu eller aldrig, tænkte Fætter Hans.

«Blücher!» raabte han.

«Netop!» svarede Kapteinen, «det er Blücher, den gamle Varulv, der kommer marscherende ind paa Sletten med sine Preussere.

Altsaa kom der ingen Grouchy; Napoleon stod berøvet hele sin høire Fløi overfor 150 000 Mand. Med sin aldrig svigtende Koldblodighed giver han Ordre til en stor Frontforandring.

Men det var for sent og Overmagten for stor.

Wellington, som ved Blüchers Ankomst fik Anledning til at bruge Reserven, lod nu hele sin Armé avancere. Endnu engang bragtes dog de Allierede et Øieblik til at standse for et rasende Angreb, der førtes af Ney — Dagens Løve.

Ser De ham!» raabte Kapteinen, hvis Øine tindrede.

Og Fætter Hans saa ham, denne eventyrlige Helt, Hertug af Elchingen, Prinds af Moskwa, Søn af en Bødker i Saarlouis, Marechal og Pair af Frankrige. Han saa ham løbe frem foran Kolonnerne — fem Heste vare skudte under ham — med Kaarden i Haanden, Uniformen i Filler, uden Hat og med Blodet strømmende ned over Ansigtet.

Og Kolonnerne ordnede sig og stormede afsted; — de fulgte sin Prinds fra Moskwa, Redningsmanden ved Beresina, i den haabløse Kamp for Keiseren og Frankrige. Lidet anede de, at Frankriges Konge sex Maaneder efter skulde lade deres kjære Prinds skyde som Landsforræder i Luxembourghaven.

Men han fôr omkring, ordnede og kommanderede, indtil der ikke var mere at gjøre for Feltherren; saa brugte han sin Kaarde som Soldat til alt var forbi, og han reves med paa Flugten. Thi den franske Armé flygtede.

Keiseren styrtede sig ind i Vrimmelen; men den forfærdelige Larm overdøvede hans Stemme, og i Halvmørket var der ingen, som kjendte den lille Mand paa den hvide Hest.

Saa tog han Plads i en Carré af sin gamle Garde, der endnu holdt Stand paa Sletten: han vilde slutte sit Liv paa sin sidste Valplads. Men Generalerne flokkedes om ham, de gamle Grenaderer raabte: «Træk Dem tilbage, Sire! Døden vil ikke have Dem!»

De vidste ikke, at det var, fordi K e i s e r e n havde forspildt sin Ret til at dø som fransk Soldat. Halvt modstræbende førtes han med, og ukjendt i sin egen Armé red han bort i den mørke Nat, efter at have tabt alt. — Saaledes endte Slaget ved Waterloo,» sagde Kapteinen, idet han satte sig paa Bænken og rettede paa sit Halstørklæde. —

Fætter Hans tænkte med Indignation paa Onkel Fredrik, der havde omtalt Kaptein Schrappe i en saa overlegen Tone. Det var dog en ganske anderledes interessant Personlighed end slig en gammel Departementshest som Onkel Fredrik.

Idet han nu gik og samlede op Handsker og andre Smaating, som Feltherrerne i Stridens Hede havde spredt over Slagmarken, for at markere Positionerne, stødte han ogsaa paa gamle Blücher. Han tog ham op og betragtet ham nøie.

Det var et haardt Stykke Granit, knudret som Sukker-Candis; det var næsten som om det lignede «Feltmarechal Vorwärts»: Hans vendte sig mod Kapteinen med et artigt Buk:

«Tillad, Hr. Kaptein! at jeg gjemmer denne Sten Den vil bedre end noget andet gjenkalde i min Erindring denne interessante og belærende Underholdning, for hvilken jeg isandhed er Dem meget taknemmelig.»

Dermed stak han Blücher i Baglommen.

Kapteinen forsikrede, at det havde været ham en sand Fornøielse at iagtta den Interesse, hvormed hans unge Ven havde fulgt Udviklingen. Og det var den rene Sandhed, han var ligefrem henrykt over Fætter Hans.

«Men sæt Dem nu ned — unge Mand, vi kunne nok

trænge til Hvile efter 10 Timers Kamp» — tilføiede han smilende.

Fætter Hans satte sig paa Bænken og følte med Ængstelse paa sin Flip. Han havde i Middagsstunden iført sig den mest bedaarende, han havde. Den holdt sig lykkeligvis endnu stiv; men han maatte sande Wellingtons Ord: Natten eller Blücher! thi stort længer havde den ikke holdt Stand.

Det var ogsaa et Held, at den varme Eftermiddagssol holdt de Spadserende borte fra Volden. Ellers kunde der snart have samlet sig et anseeligt Publikum om disse to Herrer, der fægtede med Armene og sprang omkring, tildels efter Siden.

De havde kun havt en Tilskuer. Det var Skildvagten, som staar paa Hjørnet af Gymnastiklokalet.

Denne havde af Nysgjerrighed fjernet sig utilbørlig langt fra sin Post, idet han havde marscheret næsten halvanden Mil nedover Chausseen fra Bryssel til Waterloo. Kapteinen skulde ogsaa forlængst have tildelt ham en militær Tilrettevisning, om ikke det nysgjerrige «Mandskab» havde været af stor strategisk Betydning. Han udgjorde nemlig, der han stod, hele Wellingtons Reserve; og nu da Slaget var forbi, trak denne sig i god Orden tilbage nordover mod Bryssel og indtog atter le poste perdu paa Hjørnet af Gymnastiklokalet.

III.

«Kom nu hjem med mig og spis tilaftens,» sagde Kapteinen. «Mit Hus er vistnok meget stille, men jeg tænker, en ung Mand af Deres Karakter ikke vil have saameget imod at tilbringe en Aften i en rolig Familie.»

Fætter Hans's Hjerte hoppede høit af Fryd; han modtog Indbydelsen paa den ham egne beskedne Maade, og snart var de paa Veien til Nr. 34.

Hvor dog alting lykkedes for ham idag. Det var ikke mange Timer siden han saa hende for første Gang; og nu kom han allerede anstigende som en speciel Yndling af Faderen, for at tilbringe Aftenen sammen med hende.

Jo mere de nærmede sig Nr. 34, desto livagtigere stod det fortryllende Billede af Frøken Schrappe for ham: det blonde, purrede Haar nedover Panden, den vevre Figur og saa disse skjælmske, lyseblaa Øine.

Hans Hjerte bankede, saa at han neppe kunde tale, og da de gik opad Trappen, maatte han tage ordentlig fat i Rækværket; hans Lykke gjorde ham næsten svimmel.

I Stuen, som var et stort Hjørneværelse, traf de Ingen. Kapteinen gik ud for at kalde paa Frøkenen, og Hans hørte ham raabe: «Betty!»

Betty! hvilket yndigt Navn, og hvor det passede til det yndige Væsen!

Den lykkelige Elsker tænkte sig allerede, hvor deiligt det skulde blive, naar han kom hjem fra sit Arbeide ved Middagstid og kunde raabe ud i Kjøkkenet: «Betty! er Maden færdig?»

Idetsamme traadte Kapteinen ind igjen med sin Datter. Hun gik lige hen til Fætter Hans, tog ham i Haanden og ønskede ham velkommen i Huset.

«Men,» tilføiede hun, «De maa virkelig undskylde, at jeg strax løber fra Dem igjen, for jeg staar midt i en Æggerøre, og det er ikke Spøg, kan De tro!»

Dermed forsvandt hun igjen; Kapteinen trak sig ogsaa tilbage for at ordne sig lidt, og Fætter Hans var atter alene.

Det hele Møde havde ikke varet mange Sekunder, og dog syntes Fætter Hans, at han i disse Øieblikke var styrtet fra Afsats til Afsats mange Favne ned i et dybt, sort Hul. Han holdt sig med begge Hænder fast i en gammel, høirygget Lænestol; han hverken hørte, saa eller tænkte; men halvt mekanisk gjentog han hen for sig: «Det var ikke hende — det var ikke hende!»

Nei det var ikke «hende». Den Dame, han netop havde seet, og som altsaa maatte være den virkelige Frøken Schrappe, havde slet ikke blondt, purret Haar nedover Panden. Hun havde tvertimod mørkt Haar, strøget glat til begge Sider. Hun havde ingenlunde skjælmske, lyseblaa Øine, men alvorlige, mørkegraa — kort sagt, hun var saa ulig den Elskede som vel muligt.

Efter den første Lammelse begyndte Fætter Hans's Blod at koge; en vild Smerte bemæktiget sig ham: han rasede mod Kapteinen, mod Frøken Schrappe, mod Onkel Fredrik og Wellington og den hele Verden.

Han vilde knuse det store Speil og alle Møblerne, og derpaa springe ud av Hjørnevinduet; — eller, han vilde tage sin Hue og Stok, styrte nedad Trappen, forlade Huset og aldrig mere betræde det; — eller, han vilde ialfald ikke blive her længer end høist nødvendigt.

Hans Stemning blev efterhaanden roligere; men en dyb Sørgmodighed lagde sig over ham. Han havde følt denne usigelige Smerte, at skuffes i sin første Kjærlighed, og da han saa sit eget Billede i Speilet, rystede han medlidende paa Hovedet.

Kapteinen traadte ind igjen, glat og pudset. Han indledede en Samtale om Dagens Politik. Fætter Hans havde Møie med at give endog blot korte, almindelige Svar: det var som om det Interessante ved Kaptein Schrappe var aldeles fordunstet. Og nu mindedes Hans at denne paa Hjemveien fra Fæstningen havde lovet ham hele Feltmanøvren i Skaane efter Aftensbordet.

«Værsaagod, kom tilbords!» raabte Frøken Betty, idet hun aabnede Døren til Spisestuen, hvor der var tændt Lys.

Fætter Hans kunde ikke undlade at spise, thi han var sulten; men han saa ned i Tallerkenen og talte lidet.

Derfor førtes Samtalen i Begyndelsen mest mellem Fader og Datter. Kapteinen, som troede, at det beskedne unge Menneske følte sig generet i Frøken Bettys Nærværelse, vilde give ham Tid til at fatte sig.

«At du ikke inviterede Frøken Bech iaften, siden hun skal reise imorgen,» sagde den Gamle, «saa kunde I have spillet firhændigt for vor Gjæst.»

«Jeg bad hende blive, da hun var heroppe iformiddags; men hun skulde i Afskedsselskab til nogle andre Bekjendte.»

Fætter Hans spidsede Øren, mon Talen var om Damen fra iformiddags.

«Jeg fortalte dig jo, at hun var nede hos mig paa

Fæstningen, for at sige Farvel,» fortsatte Kapteinen, «stakkels Pige! Jeg synes virkelig Synd i hende.»

Der kunde ikke længer være nogen Tvivl.

«Omforladelse — er Talen om en Dame med smaakrøllet Haar og store, blaa Øine?» spurgte Fætter Hans.

«Netop!» svarede Kapteinen, — «kjender De Frøken Bech?»

«Nei —,» svarede Hans, «det faldt mig bare ind, at det kunde være en Dame, jeg traf nede paa Fæstningen omkring Klokken tolv.»

«Det har været hende!» sagde Kapteinen, «en vakker Pige — ikke sandt?»

«Det var en meget smuk Dame,» svarede Hans med Overbevisning, — «har hun havt nogen Sorg? — jeg syntes, Hr. Kapteinen —.»

«Ja, ser De! hun var forlovet nogle Maaneder.» — «Ni Uger» — afbrød Frøken Betty.

«Jasaa du! var det saa kort — nuvel! — og saa har hendes Kjæreste netop i disse Dage slaat op med hende. Hun reiser derfor — som De kan tænke Dem — bort for en Tid; — til Slægtninge paa Vestlandet — tror jeg.»

Hun havde altsaa været forlovet — rigtignok bare ni Uger; men det var dog et lidet aber. Dog — Fætter Hans var en Menneskekjender, og saa meget havde han allerede seet iformiddags, at hendes Følelser for den afgangne Kjæreste ikke havde været den rigtige Kjærlighed; derfor sagde han:

«Hvis det er den Dame, jeg saa idag, syntes hun at tage Sagen temmelig let.»

«Det er just, hvad jeg bebreider hende,» svarede Frøken Betty.

«Hvorfor det?» spurgte Hans lidt spidst, for han ligte overhovedet ikke den Maade, hvorpaa den unge Dame fremsatte sine Bemærkninger, «var det kanske bedre, om hun græmmede sig tildøde?»

«Nei ingenlunde,» svarede Frøken Schrappe, «men det vilde efter min Formening have vidnet om mere Karakterstyrke, om hun havde følt en stærkere Indignation overfor sin Forlovede.»

«Da synes jeg tvertimod, at det vidner om den smukkeste Art af Karakterstyrke, at hun ikke føler Nag eller Vrede; thi Kvindens Styrke er at tilgive,» sagde Fætter Hans, der blev veltalende, idet han forsvarede den Elskede.

Frøken Betty mente, at dersom Menneskene i det hele taget vilde lægge mere Indignation for Dagen ved de talrige «Opslag», kunde kanske Ungdommen blive lidt forsigtigere i saa Henseende.

Fætter Hans derimod mente, at naar en Forlovet mærkede eller blot fik den mindste Mistanke om, at han havde taget feil, at det, han havde holdt for Kjærlighed, ikke var den sande, den ægte, den rigtige Kjærlighed, saa maatte han ikke alene skynde sig med at slaa op, men saa var det ogsaa en ligefrem Pligt for den anden Part og for alle Omgivelser at tilgive, undskylde og tale saa lidet som muligt om Sagen, paa det at det hele jo før jo heller kunde blive glemt.

Frøken Betty svarede hurtigt, at hun ikke fandt det i sin Orden, at unge Mennesker, «havde hinanden paa Prøve», medens de holdt Udkig efter den rigtige Kjærlighed.

Denne Bemærkning forargede i høi Grad Fætter Hans. Men han fik ikke Tid til at svare, da Kapteinen idetsamme reiste sig fra Bordet.

— Der var noget ved Frøken Schrappe, som han slet ikke kunde fordrage; og saa stærkt var han optaget heraf, at han for en Stund næsten glemte den sørgelige Efterretning, at den Elskede — Frøken Bech — skulde reise imorgen.

Han maatte indrømme, at Kapteinens Datter var smuk, meget smuk; hun syntes at være baade huslig og forstandig, og det var tydeligt, at hun omfattede den gamle Fader med en rørende Ømhed. Og dog sagde Fætter Hans til sig selv: Stakkel, hun bliver aldrig gift.

Thi hun manglede ganske den yndige Ubehjælpelighed, der er saa indtagende hos en ung Pige; naar hun talte, var det med en næsten stødende Ro og Sikkerhed.

Aldrig kom hun med saadanne bedaarende, halvt fuldendte Sætninger som: «Ja, jeg ved ikke, om De forstaar mig; — det er saa faa, som forstaar mig; — jeg ved ikke, hvorledes jeg skal udtrykke, hvad jeg mener; men jeg føler det saa tydeligt» — kort sagt: af dette tilslørede, ubevidste, som jo er Kvindens skjønneste Pryd, fandt man Intet hos Frøken Schrappe.

Endvidere havde han faaet en Mistanke om, at hun var «lærd». Og deri maa dog alle give Fætter Hans Ret, at skal en Kvinde kunne opfylde sin Opgave her i Livet (at være Hustru for en Mand), bør hun selvfølgeligt ikke have andre Kundskaber end dem, hendes Mand ønsker, hun skal have, eller selv vil bibringe hende. Ethvert andet Fond af Viden vil altid være en Medgift af saare tvivlsomt Værd.

Fætter Hans var i den miserableste Stemning. Klokken var ikke mere end otte, og før halv ti, syntes han ikke, det gik an at tage Afsked. Kapteinen havde allerede taget Plads ved Bordet, færdig til at begynde Feltmanøvren. Her var ingen Udvei, Hans satte sig ved Siden.

Ligeoverfor sad Frøken Betty med et Sytøi og en Bog foran sig. Han strakte sig fremover og opdagede, at det var en Roman af den nyere tyske Literatur.

Det var just et af de Værker, som Hans pleiede at rose i høie Toner, naar han udviklede sine moderne Anskuelser med et lidet Anstrøg af Fritænkeri. Men at finde denne Bog her, i en Dames Hænder og tilogmed paa Tysk (Hans havde læst den i Oversættelse), var ham i høieste Grad stødende.

Da derfor Frøken Betty spurgte, om han syntes godt om Romanen, svarede han, at det var en af de Bøger, der kun bør læses af Mænd med modne Begreber og solide Principer, — allermindst egnede den sig til Damelekture.

Han saa, at den unge Dame blev rød, og han følte selv, at han havde været uartig. Men han var i en saa fatal Stemning, og desuden var der noget ligefrem irriterende ved denne overlegne lille Frøken.

Han ærgrede sig og kjedede sig, og for at fuldende

hans Lidelsers Maal, begyndte Kapteinen at lade Korpset B rykke frem, «beskyttet af Mørket».

Fætter Hans skimtede nu, hvorledes Kapteinen lod Fyrstikdaaser, Penneknive og andre Smaating rykke frem over Bordet. Han nikkede af og til, men han hørte slet ikke efter. Han tænkte paa den deilige Frøken Bech, som han kanske aldrig skulde gjense, og undertiden lurede han sig til at se paa Frøken Schrappe, som han havde været uartig imod.

Med et fôr han op. Kapteinen slog ham paa Skulderen: «Og dette Punkt skulde altsaa jeg besætte. Hvad synes De?»

Da dukkede Onkel Fredriks Raad op for Fætter Hans, og idet han nikkede heftigt, sagde han: «Naturligvis — det eneste rigtige: — Positionens Nøgle!»

Kapteinen fôr tilbage og blev ganske alvorlig. Men da han saa Fætter Hans's forbløffede Udtryk, fik hans Godmodighed Overhaand, og leende sagde han:

«Nei — Høistærede! deri tager De storligen feil. — Forresten,» tilføiede han med et lunt Smil, «forresten er det en Feiltagelse, som De deler med flere af vore høieste Militærautoriteter. — Nei, nu skal jeg vise Dem Positionens Nøgle.»

Og saa begyndte han en vidtløftig Forklaring om, hvorledes den Stilling, han havde Ordre til at besætte, var ganske uden strategisk Betydning. Hvorimod den Manøvre, han paa egen Haand foretog, bragte Fienden i den største Forlegenhed, og vilde have forsinket Korpset B's Fremrykning flere Timer.

Saa træt og sløv, som Fætter Hans var, maatte han dog beundre de Overordnedes vise Fremgangsmaade mod Kapteinen, dersom der overhovedet var noget i Onkel Fredriks Historie om Sværdordenen.

Thi hvis Kapteinens egenraadige Manøvre i strategisk Henseende kanske var et genialt Træk, saa var det jo i sin Orden, at han fik Sværdordenen. Men paa den anden Side var det jo ogsaa klart, at han var ubrugelig i en Armé som vor, naar han kunde tro, at Hensigten med Feltøvelserne var at forsinke Nogen eller at bringe Nogen i Forlegenhed. Han maatte dog vide, at Hen-

sigten meget mere var den, at begge de fiendtlige Armeer med Bagage og Kjøkkenvogne kunde træffe sammen til fastsat Tid paa det fastsatte Sted, hvor den store Frokost serveredes.

Mens han sad i disse Tanker, fuldendte Kapteinen Feltmanøvren. Han var slet ikke saa tilfreds med sin Tilhører nu som ude paa Fæstningen; der var kommet noget adspredt over ham.

Klokken blev ni. Men da Fætter Hans havde sat sig i Hovedet, at han vilde holde ud til halv ti, sled han sig igjennem en af de længste Halvtimer, han havde oplevet. Kapteinen blev søvnig, Frøken Betty svarede kort og koldt; Hans maatte selv sørge for Underholdningen — træt, ærgerlig, ulykkelig og forelsket som han var.

Endelig viste Uhret næsten halv ti; han reiste sig, idet han sagde, at han pleiede at gaa tidligt tilsengs paa Grund af, at han læste bedst, naar han stod op Klokken sex.

«Ei, ei,» sagde Kapteinen, «kalder De det at gaa tidligt tilsengs. Jeg lægger mig saamænd hver Dag Klokken ni.»

O Skuffelse paa Skuffelse! Hans sagde i al Hast Godnat og løb nedad Trappen.

Kapteinen fulgte ham ud med Lys og raabte venligt efter ham: «Godnat — velkommen igjen!»

«Tak!» raabte Hans nedenfra, men i sit stille Sind bandte han paa, at der skulde han aldrig mere sætte sine Ben.

— Da den Gamle kom ind i Stuen igjen, fandt han Datteren ifærd med at smække op Vinduerne.

«Hvad skal det betyde?» spurgte Kapteinen.

«Jeg lufter ham ud!» svarede Frøken Betty.

«Naa, naa, Betty! du er nu altfor slem. Men jeg maa ellers tilstaa, at den unge Herre tabte lidt ved nærmere Bekjendtskab. Jeg forstaar mig ikke paa Ungdommen nutildags.»

Dermed gik Kapteinen ind i sit Soveværelse, efter at have givet Datteren den sædvanlige Aftenformaning: «Sid nu ikke for længe oppe.»

Da hun var bleven alene, slukkede Frøken Betty

Lampen, flyttede Blomsterne bort fra Hjørnevinduet og satte sig op i Vinduskarmen med Benene paa en Stol.

Mellem to høie Huse kunde hun i klare Maaneskinsaftener skimte en liden Stribe af Fjorden. Det var ikke meget; men det var dog et Glimt af den store Vei, der fører mod Syden og de fremmede Lande.

Og hendes Ønsker og Længsler fløi afsted, følgende den samme Vei, hvor saa mange unge Ønskefugle har fløiet sin Vinge træt; ud gjennem den trange Fjord mod Syden, hvor Horisonten er høi, hvor Hjertet udvider sig, og Tankerne blive store og modige.

Og Frøken Betty sukkede, idet hun stirrede paa sin lille Stribe af Fjorden, som hun kunde skimte mellem to høie Huse.

— Hun tænkte isandhed ikke paa Fætter Hans, der hun sad; men han tænkte paa Frøken Schrappe, idet han med hurtige Skridt gik opad Gaden.

Aldrig havde han truffet en ung Dame, der mindre var falden i hans Smag. At han havde været uartig mod hende, gjorde det ikke bedre. Vi ere ikke tilbøielige til at finde de Mennesker elskværdige, som have været Anledning til, at vi have opført os slet. Det var ham ligesom en Trøst at gjentage for sig selv: Hun bliver aldrig gift.

Saa vandrede hans Tanker til den Elskede, som skulde reise bort imorgen. Hele hans tunge Skjæbne stod for ham, og han fik en stor Trang til at udøse sin Smerte for en Ven, der kunde forstaa ham.

Men at finde en Ven i den passende Stemning paa denne Tid af Dagen, var ikke let.

Onkel Fredrik var igrunden hans Fortrolige i mange Ting; han vilde opsøge ham.

Da han vidste, at Onkel var hos Tante Maren, begav han sig opover mod Slottet, for at møde ham, naar han kom fra Homansbyen. Han valgte en af de trange Alleer tilhøire, hvor han vidste, Onkel pleiede at gaa, og et Stykke opi Bakken satte han sig paa en Bænk, for at vente.

Der maatte være usædvanligt morsomt hos Tante

Maren, naar Onkel Fredrik kunde holde ud deroppe til over ti. Endelig skimtede han en liden hvid Mave høit oppe i Alleen; det var Onkels hvide Vest, som nærmede sig.

Han reiste sig fra Bænken og sagde alvorligt: «Godaften!»

Onkel syntes aldrig om at træffe ensomme Mandspersoner i de mørke Alleer; det var derfor en stor Lettelse for ham, da han gjenkjendte Nevøen.

«Aa, — var det bare dig — Hansemand!» sagde han venligt, «hvad sidder du og lurer paa?»

«Jeg ventede paa dig!» svarede Hans med dump Stemme.

«Jasaa! er der noget iveien med dig? — er du syg?»

«Spørg ikke!» svarede Fætter Hans.

Dette vilde til enhver anden Tid have været tilstrækkeligt til at fremkalde en Hagl af Spørgsmaal fra Onkel Fredrik.

Men iaften var han saa optaget af sine egne Oplevelser, at han foreløbig skjød Nevøens Anliggende tilside.

«Du var ellers dum,» sagde han, «som ikke fulgte med mig til Tante Maren. Vi har havt det saa morsomt, det havde netop været noget for dig. Ser du — det var egentlig etslags Afskedsselskab for en ung Dame, som skal reise imorgen.» —

En skrækkelig Anelse gjennemfôr Fætter Hans.

«Hvad hed hun?» skreg han og kneb Onkel i Armen.

«Au!» raabte denne, «Frøken Bech!»

Da kastede Hans sig baglænds paa Bænken.

Men neppe var han dumpet ned, før han fôr iveiret med et høit Skrig, og op af Baglommen tog han en liden knudret Tingest, som han kastede langt nedover Alleen.

«Hvad gaar der af Gutten,» raabte Onkel Fredrik, «hvad var det, du kastede?»

«Aa det var den Fandens Blücher,» svarede Fætter Hans grædefærdig.

— Det var netop saa vidt, at Onkel Fredrik fik Tid til at sige: «Sa' jeg ikke: vogt dig for Blücher,» før han brød ud i en livsfarlig Latter, der varede fra Slotsbakken og langt ned i Øvre Voldgade.

GARMAN & WORSE
(1880)

I.

Intet er saa rummeligt som Havet, intet saa taalmodigt. Paa sin brede Ryg bærer det lig en godslig Elefant de smaa Puslinger, der bebo Jorden; og i sit store kjølige Dyb eier det Plads for al Verdens Jammer. Det er ikke sandt, at Havet er troløst; thi det har aldrig lovet noget: uden Krav, uden Forpligtelse, frit, rent og uforfalsket banker det store Hjerte — det sidste sunde i den syge Verden.

Og mens Puslingerne stirre udover, synger Havet sine gamle Sange. Mange forstaar det slet ikke; men aldrig forstaar to det paa samme Maade. Thi Havet har et særskilt Ord til hver især, som stiller sig Ansigt til Ansigt med det.

Det smiler med blanke, grønne Smaabølger til de barbente Unger, som fanger Krabber; det bryder i blaa Dønninger mod Skibet og sender den friske, salte Skumsprøit langt ind over Dækket; tunge, graa Sjøer komme væltende mod Stranden, og mens trætte Øine følge de lange, hvidgraa Brændinger, skyller Skumstriberne i blanke Buer henover den glatte Sand. Og i den dumpe Lyd, naar Bølgen falder sammen for sidste Gang, er der noget af en hemmelig Forstaaelse; hver tænker paa sit og nikker udover — som var Havet en Ven, der ved det hele og gjemmer det trofast.

Men hvad Havet er for dem, der bo langs Stranden, faar ingen vide; for de siger ingenting. De lever hele sit Liv med Ansigtet vendt mod Søen. Havet er deres Selskab, deres Raadgiver, deres Ven og deres Fiende, deres Erhverv og deres Kirkegaard. Derfor bliver Forholdet uden mange Ord, og Blikket, der stirrer udover, vexler

efter den Mine, Havet sætter op — snart fortroligt, snart halvt ræd og trodsigt.

Men tag saa en af disse Strandboere, flyt ham langt ind i Landet mellem Fjeldene i den yndigste Dal, du kan finde; giv ham den bedste Mad, og de blødeste Senge. Han vil ikke røre din Mad, ikke sove i Sengene; men uden at se sig om, vil han klatre fra Fjeld til Fjeld, indtil han langt — langt ude skimter noget blaat, han kjender. Da gaar hans Hjerte op; han stirrer mod den lille blaa Stribe, som glitrer derude, indtil det begynder at glitre blaat altsammen; men han siger ingenting. —

— Det hændte ofte, at Folk inde i Byen sagde til Richard Garman: «At De — Hr. Legationssekretær! kan udholde det ensomme Liv derude i Deres Fyrtaarn!»

Men den gamle Herre svarede altid: «Ja ser De! man føler sig igrunden aldrig ensom ved Havet, naar man først har gjort dets Bekjendtskab; — og desuden saa har jeg jo min lille Madeleine.»

Og det var hans Hjertens Mening. De ti Aar, han havde tilbragt herude paa den ensomme Kyst, hørte til de bedste i hans Liv, og hans Liv havde dog været bevæget og broget nok. Men enten han nu var træt af Verden eller om det var hans lille Datter eller det var Havet, som fængslede ham, eller om det var lidt af alt dette, — vist er det, han havde slaaet sig tilro, og syntes aldrig at tænke paa at forlade Bratvolds Fyrhus.

Det havde nu ingen troet; og dengang det rygtedes, at Hr. Legationssekretær Richard Garman, Søn af Byens største Handelshus, søgte en simpel Fyrforvalterpost, fik de fleste sig en god Latter over dette nye Paafund af «den gale Kandidat».

«Den gale Kandidat» — var Byens Kjælenavn for Richard Garman, og det var ikke frit for, at han fortjente det.

Thi uagtet han ikke havde været saameget hjemme, siden han blev voxen, kjendte man dog hans flotte og lystige Liv tilstrækkeligt til at korse sig over ham i hemmelig Beundring. Dertil kom, at de Besøg, han gjorde hjemme, ofte stod i Forbindelse med en eller anden stor, høitidelig Begivenhed. Saaledes da han som ung Kan-

didat var tilstede ved Moderens Begravelse, og endnu mere da han over Hals og Hoved kom hjem fra Paris til Gamle-Konsulens Dødsleie — i en Dragt og med et Væsen, som tog Veiret fra de fleste Damer og bragte Herrerne til Fortvivlelse.

Siden saaes han ikke stort. Men Rygtet beholdt sit Tag i ham: snart havde en Manufakturist seet ham i Zinck's Hotel i Hamburg, snart levede han i et Pallads, snart vilde man vide, at han drev om i Dokkerne og skrev Matrosernes Breve for et Glas Øl.

Men en vakker Dag holdt Garman & Worse's store Gallavogn ved Dampskibsbryggen. I Bagsædet sad Firmaets Indehaver Konsul C. F. Garman og den unge Frøken Rachel; lille Gabriel — den yngste Søn — sad ved Siden af Kusken.

En fortærende Nysgjerrighed martrede Grupperne paa Bryggen. Den store Vogn var sjelden at se i Byen, — og nu helt hernede øiensynligt ventende Hamburgeren. Endelig vovede Husets Mægler sig hen til Vognvinduet og spurgte efter nogle indledende Ord, hvem der ventedes?

«Jeg venter min Broder — Legationssekretæren og hans Frøken Datter,» svarede Konsul Garman, idet han med en eiendommelig Bevægelse lagde den glatragede Hage tilrette i det stive Halsbind.

Denne Efterretning forøgede Spændingen. Richard Garman var ivente, «den gale Kandidat» — Legationssekretæren — som nogle kaldte ham; og en Datter skulde han have med sig. Hvorledes mon det kunde hænge sammen? — mon han havde været ordentlig gift? — det var ikke ligt ham!

Dampskibet kom. Konsul Garman gik ombord og vendte kort efter tilbage med sin Broder og en liden sorthaaret Pige, — det var vel Datteren. Richard Garman kjendte man strax igjen, skjønt han var bleven lidt sværere i Figuren. Men den ranke, elegante Holdning, de sirlige, sorte Moustacher vare som før; Haaret var ogsaa tæt og krøllet som i gamle Dage, men lidt graasprængt ved Ørene. Han hilste venligt, da han gik opover til Vognen, og der var mere end en Dame, som

følte det, da hans blanke, brune Øine et Øieblik gled smilende hen over dem.

Vognen rullede afsted gjennem Byen og udover den lange Allée, som førte til Familiens store Eiendom Sandsgaard.

Byen snakkede sig næsten fordærvet; men uden sikkert Resultat; det Garmanske Hus holdt tæt paa sine Hemmeligheder.

Saameget var klart, at Richard Garman havde forødt hele sin store Arv! — ellers var han vel ikke kommen hjem, for at spise Naadsens Brød hos Broderen. Men paa den anden Side var Forholdet mellem Brødrene ialfald tilsyneladende godt. Konsulen gav stor Middag og drak «sin Broder Legationssekretærens» Skaal, hvortil han knyttede det Haab, at han maatte finde sig vel herhjemme.

Intet kan være saa irriterende som halvtfuldtbaarne Skandaler; og da Richard Garman nogen Tid efter i al Stilhed modtog Fyrforvalterposten paa Bratvold og levede der Aar efter Aar uden at give videre Haab om nævneværdige Bedrifter, saa følte hver især i den lille By sig personligt fornærmet, og man undredes over, at Garmans slet ikke syntes at vide, hvad de skyldte Verden.

Forresten vidste ikke engang selve Legationssekretæren rigtig klar Besked om, hvorledes det hele var kommet. Det var saa underligt med den Christian Fredrik; saasnart Richard mødte sin Broder eller bare fik Brev fra ham, blev han selv ligesom omskabt; hvad der ellers aldrig kunde falde ham ind, syntes ham med en Gang let, og han udførte Handlinger, som bagefter satte ham selv i den yderste Forbauselse.

Da han skrev hjem sidste Gang — nedtrykt og fortvivlet —, for at bede Broderen modtage lille Madeleine, tænkte han ikke paa andet end at slutte et forspildt Liv jo før jo heller, saasnart Datteren var bragt i Sikkerhed. Men saa var det, han fik hint forunderlige Brev med Vexelen i. Desuden var der mange vanskelige Handelsord; der stod om «at liquidere», om «uopgjorte Conti, som nødvendiggjorde hans Nærværelse» og indimellem

alt dette enkelte Udtryk, som ikke passede, som syntes at have forvildet sig ind i Handelsstilen. Der stod for Exempel etsteds «min gamle Legebroder» — senere: «mit oprigtige Ønske om broderligt Samliv» — ja tilslut læste han endog midt i en lang indviklet Periode: «Kjære Richard! — tab ikke Modet!»

Dette satte Richard Garmans Sind i Bevægelse; han tog sig sammen og reiste hjem.

Da han saa Broderen komme ombord paa Dampskibet, fik han Taarer i Øinene; han vilde aabne sine Arme, for at omfavne ham. Men Konsulen strakte sin Haand frem og sagde roligt: «Velkommen Richard! — har du dit Tøi ved Haanden?»

Siden var de heller ikke kommet til at snakke om dette; en enkelt Gang vovede Richard en Hentydning til hint Brev. Men Konsulen syntes at tro, at han ønskede at faa afgjort de omtalte Regnskabsforhold. Intet kunde være fjernere fra Legationssekretærens Tanker, og han følte sig næsten krænket.

Det er en udmærket Mand — den Christian Fredrik! — tænkte han, men han er næsten vel meget Handelsmand!

En Dag havde da Konsul Garman sagt til sin Broder: «Du Richard! — skal vi kjøre ud til Bratvold og se paa det nye Fyrhus?»

Richard vilde gjerne være med; han elskede fra sine unge Dage den eiendommelige Kyststrækning, med de dunkle Lyngsletter, Sandet og det store, aabne Hav. Fyrhuset faldt ogsaa i hans Smag, og da Brødrene satte sig i Vognen igjen, for at reise tilbage til Byen, sagde han: «Ved du hvad? — Christian Fredrik! jeg kunde ikke tænke mig en Stilling, som bedre passede for sligt et Vrag som jeg, end at være Fyrforvalter herude.»

«Der er ingenting i Veien for, at du kan blive det,» svarede Broderen.

«Bah! — hvorledes skulde det gaa til!» svarede Richard og smikkede Asken af sin Cigar.

«Hør Richard!» udbrød Konsulen skarpt, «er der noget, jeg maa bebreide dig, saa er det din Mangel paa Selvtillid. Tror du ikke, at du med dine Evner og

Kundskaber kunde faa et meget større Embede, hvis du bare vilde søge.»

«Nei — men Christian Fredrik!» — raabte Legationssekretæren overrasket og stirrede paa Broderen.

«Som jeg siger!» vedblev Konsulen, «vil du have Posten, maa de naturligvis give dig den; og skulde der være nogen Vanskelighed, saa tænker jeg nok, at et Ord fra os til Amtmanden skal klare det hele.»

Dermed var den Ting afgjort. Richard Garman blev udnævnt til Fyrforvalter paa Bratvold, enten det nu var paa Grund af sine Evner og Kundskaber eller paa Grund af Ordet til Amtmanden.

Den store Ensformighed i hans nye Tilværelse gjorde den gamle Kavaller godt. De faa Pligter, som paahvilede ham, opfyldte han med uhyre Alvor og Nøiagtighed. Sine ledige Timer tilbragte han mest med at røge Cigaretter og se ud over Havet i den store Kikkert paa Stativ, som han havde faaet i Present fra Christian Fredrik. Han var i Virkeligheden træt, og det undrede ham, at han saa længe havde fundet Smag i sit uregelmæssige Liv i Udlandet.

Men der var en Ting, som Legationssekretæren forundrede sig endnu mere over; og det var, hvor godt han kom ud af det med sine Indtægter. At leve for 2000 Kroner om Aaret syntes ham et halsbrækkende Kunststykke, og dog udførte han det. Det vil da sige: han havde jo en smule Biindtægt; men Christian Fredrik sagde altid, at det var saagodtsom ingenting. Hvormeget det var, og hvori disse Smaaindtægter egentlig bestod, fik han aldrig greie paa. Vistnok kom der hvert Aar Contocourant fra Garman & Worse, udarbeidet af Konsulen selv, han fik ogsaa ofte Handelsbreve fra Broderen. Men hverken det ene eller andet gjorde Sagen klarere for Fyrforvalteren. Han skrev sit Navn under paa alle Papirer, hvor det syntes ham «Rum aabent». Stundom fik han nogle Vexler «at udfylde»; det gjorde han ogsaa efter bedste Skjøn; men lige dunkelt var og blev det hele ham.

En Ting var sikker — at han klarede sig — klarede sig udmærket. Han holdt to Assistenter ved Fyret; havde

sin Ridehest Don Juan og en Arbeidshest, fuldt op af Vin og altid nogle Penge liggende, som han ikke havde Brug for.

Derfor anbefalede han alle, som klagede over de slette Tider, at flytte ud paa Landet; det var rent utroligt, hvor billigt man kunde leve der.

I de ti Aar, de havde boet herude, var Madeleine voxet fra otte til atten Aar. Ogsaa hun trivedes over al Forventning godt, og da hun var bleven fuldstændig hjemme i Sproget — Moderen havde nok været fransk — blev hun snart kjendt og afholdt i en vid Kreds omkring Fyret. Hun levede mest ude af Huset, omkring paa Nabogaardene og helst nede ved Søen i den lille Baadhavn.

En hel Række af Gouvernanter havde forsøgt sig paa hende; men hun var vanskelig at lære. Desuden kunde Faderen ikke taale Gouvernanter, som var stygge; og da de saa engang fik en, som var vakker, blev det endnu galere — paa den anden Kant igjen.

Fyrforvalteren gjorde hyppige Besøg paa Sandsgaard, enten paa sin Don Juan eller afhentet i Garman & Worses's Jagtvogn. Madeleine derimod havde beholdt et frastødende Indtryk af det kolde, gammeldagse Hus og de fine, stive Mennesker. Ikke engang sin Kusine Rachel, som dog bare var et Par Aar ældre, kunde hun lide; derfor blev hun helst hjemme, og Faderen var heller aldrig borte mer end et Par Dage om Gangen.

Desto mere Behag fandt hun i Fiskerne og Lodserne nede ved Stranden og oppe i Gaardene. Munter og uforfærdet blev hun snart taget med paa Søen i godt Veir, lærte at fiske, passe et Seil og bedømme et Fartøi i Horizonten efter Riggen.

Madeleine havde en særdeles god Ven, som hed Per; han var tre-fire Aar ældre og boede paa Gaarden nærmest Fyret.

Per var lang og stærk med stivt gulhvidt Haar og store Næver, der vare haarde som Horn indeni af at ro. Hans Øine vare smaa og skarpe, som de pleie at være hos disse Folk, der fra Barndommen vænne sig til at stirre ud over Søen i Regnveir og Skodde.

Far til Per var Enkemand og havde ikke flere Børn.

Men saa fandt han paa at gifte sig igjen, og nu fik han det ene Barn efter det andet. Folk gik og ærtede Per op, at han skulde kræve Gaarden delt; men Per vilde «vente og se».

Men jo længer han ventede, desto flere Halvsøskende fik han se. Folk lo saa smaat af ham, og en Dag kom en til at kalde ham Vente-Per — en Vittighed, som gjorde megen Lykke og sidenefter forblev hans Øgenavn.

Per var forøvrigt ikke til at le af; han hørte til de raskeste paa Søen, og var det fredsommeligste Menneske paa Jorden. Han brød sig ikke stort om at udmærke sig; men han havde en slig ihærdig Arbeidslyst og var ikke ræd for nogenting. Derfor mente Folk, at Vente-Per var en Gut, som nok vilde slaa sig op.

Venskabet mellem Fyrforvalterens Datter og Vente-Per var meget varmt fra begge Sider. I Førstningen prøvede en og anden af de unge Gutter at tage hende fra ham. Men saa hændte det en Dag, hun var ude med Per, at der blæste op en frisk Nordvest. Pers Baad og Greier var altid af første Sort, saa der var ingen Fare paafærde. Alligevel kom Fyrforvalteren, som havde seet Baaden i den store Kikkert, i en Fart ned til Stranden og gik helt ud paa den lille Molo.

«Der er Far!» sagde Madeleine, «mon han er ræd for os?»

«Aa — han har vel bedre Forstand,» mente Per besindigt.

Legationssekretæren havde imidlertid ikke bedre Forstand, end at han var lidt urolig, der han stod. Men da nu Per med sikker Haand styrede lige ind i Seilløbet, svingede om Spidsen af Moloen, saa at Baaden gled roligt ind i smult Vand bagom, — da blev den gamle Herre imponeret. «Han forstaar s'gu sine Ting» — mumlede han, mens han hjalp Datteren op; og istedetfor den Skjændetale, han havde forberedt, sagde han bare: «Du er flink Gut — Per! men du faar ikke Lov til at seile med hende alene.»

Der var ingen i Nærheden, som kunde høre, hvad den gamle Herre sagde; men da de begge hilste — Madeleine

rakte endogsaa Haanden ned til ham — kunde alle, som saa det fra Nøstene og oppe fra Gaardene, forstaa, at Per fremdeles stod sig godt med Fyrforvalterens. Og fra den Dag faldt det af sig selv, at han havde Eneret til at føre den unge Frøken.

Per tænkte op og ned, hvem han vel skulde tage med paa Baaden. Han forstod godt, at hele Fornøielsen vilde være spildt, om en af hans Kammerater kom med. Tilslut valgte han en stakkels, halvtosset Gut paa en af Nabogaardene, som tilogmed var tunghørt. Folk kunde ikke begribe, hvad Per vilde med Tomle-Hans i Baaden; men Per var nu altid lidt egen. Per var tilfreds med sit Valg; Madeleine ligesaa. Og da hun nogle Dage efter stak Hovedet ind af Døren og raabte til Faderen: «Jeg seiler en liden Tur med Per!» — kunde hun med god Samvittighed tilføie: «Ja naturligvis har han en med sig, naar du saa absolut vil det!»

Hun lo høit med sig selv, da han og hun løb ned ad Skrænten. Men Fyrforvalteren gik til den store Kikkert.

Ganske rigtigt: agterud sad Per, der kom Madeleine ned i Baaden — i en Fart, og paa Seiltoften sad en Mandsperson med Vadmelstrøie og gul Sydvest.

«*Bien!*» sagde den gamle Herre beroliget, «det er godt, at de har en med sig — i enhver Henseende.»

II.

Det høieste Punkt paa den milelange, flade Sandstrand var Bratvoldsbrækken. Der var Fyrhuset bygget paa den yderste Kant af Skraaningen, som faldt saa brat af mod Søen, at man maatte løbe ned ad den paaskjøns og krydse sig opover. Faarene havde siden umindelige Tider skaaret sig et Net af Veie i de steile Bakker, og paa Frastand saa disse Stier ud som mørkere Buer og Festons, der hang udover.

Søndenfor den høieste og bratteste Brink, hvor Fyrhuset stod, trak Kysten sig med en Gang tilbage i en Bue, og paa det andet Endepunkt af Halvcirkelen laa de store Bratvoldgaarde, mange Huse sammen som en liden Landsby.

Nedenfor Gaardene i Stranden var den lille Baadhavn beskyttet af en Molo af svære Kampesten. Ogsaa fra Fyrhuset saa man ned i Havnen, og derfor kunde Madeleine holde Øie med Pers Baad; hun kjendte den ligesaa godt som deres egen Dagligstue.

Det var ellers en prægtig stor Stue, den Dagligstue. Selve Fyrtaarnet, der ikke var høiere end Huset, var bygget paa det sydvestre Hjørne. Saaledes havde Stuen et stort Vindu vendt ud imod Havet og et imod Nord med Udsigt over de store Sandsletter med lave Lyngklitter og Marehalm.

I Dagligstuen havde Fyrforvalteren sine Bøger, sit Skrivebord og først og fremst den store Kikkert. Den kunde dreies paa sit Stativ, saa man baade kunde se nordover og langt udover Søen. Madeleine havde ogsaa sine Blomster og sit Sybord her, og det smukke Møblement, som Onkel Garman havde bestilt fra Kjøbenhavn — Legationssekretæren kunde ikke noksom forundre sig over den billige Pris — tog sig godt ud i det lyse, hyggelige Værelse.

I de lange Aftener, naar Vinterstormene kom lige ind fra Havet og kastede sig over det lille Fyrhus, sad Fader og Datter lunt bag de tykke Mure og de lukkede Skodder; medens Lyset faldt i regelmæssige blændende Blink fra Fyrlygten ud over Bølgerne, som kogte og brusede nede i Stranden. Det evige Drøn fra Havet blandede sig i deres Samtaler, i deres Latter, i hendes Musik, — deres hele Liv tog en frisk Smag af dette altid vexlende Hav, der skyllede lige under deres Vinduer.

Madeleine havde arvet meget af Faderens lette Sind; men saa havde hun ogsaa noget heftigt — en af Gouvernanterne havde kaldt det Trods. Da hun derfor blev voxen, blev hun den stærkeste; Faderen bøiede af, det var nu hans Methode; han lo af sin lille Tyran, og hun ruskede ham i hans tykke, krøllede Haar. Naar den gamle Herre halvt i Distraktion fortalte Historier, som truede med at tage en ængstelig Vending, skjændte hun paa ham. Men naar det hændte, at han i en eller anden Smaating ikke var rigtig tilfreds med hende, tog hun sig saa nær af det, at hun følte det i lang Tid. Hendes

Sind var muntert og freidigt, men hun trængte til meget Solskin; naar Faderen var i tungt Humør, var hun strax bange for, at det var hendes Skyld, og da blev hun ganske modløs.

Madeleine havde ogsaa arvet sin Faders Øine — mørkebrune og blanke; men ellers lignede hun ham kun paa den slanke Holdning og de smukke Bevægelser. Hendes Mund var for stor og Hudfarven lidt brunladen. Alle maatte indrømme, at det var en kjæk Pige; men ingen vilde kalde hende smuk; de fleste unge Herrer vilde være enige om, at hun var styg. —

— En vakker Eftermiddag tidlig paa Vaaren laa Per og ventede med Baaden udfor Odden af Moloen. Han havde ikke Tomle-Hans med sig; thi baade han og Madeleine vare enige om, at det ikke behøvedes, naar de bare skulde ro; og idag gjaldt det blot at forsyne Hummerteinerne med friskt Agn for Natten.

En for en roede de andre Fiskere ud gjennem det smale Seilløb; de havde alle en liden ondskabsfuld Vittighed at slænge ombord til ham, og bestandig gik det igjen — det infame «vente». Det kogte i ham, der han laa og hvilte paa Aarerne — stirrende ufravendt mod Fyrhuset deroppe.

Men der var alt stille. Det solide lille Stenhus laa saa fredeligt og velholdent i det klare Solskin. Det skinnede i de blanke Ruder og paa den rødmalede Hat over Fyrlygten; han kunde se Fyrdrengen gaa udenom paa det lille Galleri og pudse Glasprismerne.

Endelig — langt om længe kom hun ud paa Trappen. Et Øieblik efter var hun ude af Gaarden, henover den indhegnede Mark, som hørte til Fyret, ud gjennem den lille Port i Gjærdet, og nu kom hun i fuld Fart nedover Skraaningen.

«Har du ventet?» raabte hun, da hun kom helt ud paa Spidsen af Moloen.

«Hop ikke!» vilde han have raabt igjen; men det var for sent; uden at minke Fart var hun sprunget fra Bryggen og lige ned i Baaden. Hun gled med Benene, saa at hun kom til at sidde paa Tiljen; lidt af Kjolen hang i Vandet.

«Fanden til Fruentimmer!» raabte Per; han havde vist hundrede Gange sagt til hende, at hun ikke maatte hoppe i Baaden; «nu slog du dig!»

«Nei!» svarede hun.

«Jo — du gjorde!»

«Bare lidt,» svarede hun og saa stivt paa ham; men der kom Taarer i Øinene; thi hun havde i Virkeligheden skrubbet sig dygtig paa Læggen.

«Lad mig se —» sagde Per.

«Nei — du faar ikke —» svarede hun og bredte Kjolen over.

Per begyndte at skode mod Land.

«Hvad vil du?»

«Op efter Brændevin; jeg vil gnide Foden din.»

«Jamen, det faar du ikke!»

«Saa faar heller ikke du være med mig,» svarede Per.

«Godt — saa lad mig komme op!»

Endnu før han fik lagt Baaden til, sprang hun iland paa en Sten, steg op paa Moloen og gik raskt indover. Hun bed Tænderne sammen, thi det gjorde saa ondt, naar hun gik; men alligevel fulgte hun hurtigt den kjendte Sti med Øinene fæstede paa Jorden.

Hun kom forbi Nøstene, steg over Aarer, Tjærekoster, gammelt Taugværk og alskens Skrab, som laa spredt mellem Baadene; krumme Krabbekløer laa rundt omkring og halvraadne Torskehoveder, hvor store mætte Fluer gik ud og ind i Øienhullerne.

Hun naaede helt op til Fyret uden at vende sig; hun vilde ikke se efter ham. Alligevel standsede hun paa Toppen, for at puste ud; hun vilde dog se, hvor langt han var kommen udover.

Madeleine vidste, at de andre Fiskere havde stort Forsprang, altsaa maatte hans Baad være bagefter — mellem dem og Land. Men han var ikke til at se, heller ikke i Havnen. Da saa hun med en Gang den kjendte Baad; men den var ikke bagefter — næsten i Række med de sidste; Per maatte have roet som en rasende. Hun forstod at bedømme Afstande og vidste, hvad det var for et Kraftstykke, hun saa for sig; og glemmende

baade, at hun var fornærmet og at hun var alene, vendte hun sig om — som til en stor Forsamling og pegte udover med straalende Øine: «Se paa ham! — det er Gut, som kan ro — det!»

Men Per sad i Baaden og tog Spændetag, saa det knagede. Det var somom han vilde straffe sig selv i den uhyre Anstrengelse. Hun blev mindre og mindre, eftersom han roede udover, tilsidst blev hun borte for ham. Men det havde han fortjent. Fanden til Fruentimmer gjentog han, og hvergang tog han fat igjen, somom det gjaldt Livet. —

Det var det yndigste Solskinsveir den næste Dag ogsaa. Havet laa saa stille som det kan ligge; en engelsk Hummerkutter stod fra Land med halvfyldte Seil; man kunde se det slænge i den slanke Rig, eftersom Fartøiet vuggede mageligt i den svage Dønning.

Madeleine sad ved Vinduet; hun vilde ikke gaa ud. Hun fulgte med Øinene Hummersluppen, som hun kjendte saa godt; det var «Flying fish», Kaptein Crabb af Hull.

Per havde altsaa været ude med Hummer imorges; mon han havde faaet mange?

Bare han ikke havde forslidt sig igaar, da han roede. Hun gik ud paa Bakken og saa ned i Havnen. Hans Baad laa der; Per kunde gjerne være syg.

Pludselig bestemte hun sig til at løbe ned og spørge en Mand, som hun saa ved Nøstene. Men halvveis i Bakken mødte hun en, som kom opover. Madeleine havde ikke kunnet se ham før, fordi han var indunder det bratteste; men nu kjendte hun ham strax og sagtnede sine Skridt.

Per maatte ogsaa have seet hende, skjønt han saa ned; thi et Par Skridt fra hende steg han ned fra Hovedstien og tog en, som var lidt lavere. Da de derfor var ved Siden af hinanden, var hun lidt høiere end han. Per havde en Kibe paa Ryggen, og Madeleine saa, at der var Tare i den. Ingen sagde et Ord, og begge var lige nær ved at kvæles.

Da hun var et halvt Skridt forbi, vendte hun sig og spurgte: «Hvad har du i Kiben? — Per.»

«Hummer,» svarede han, svingede Kiben af Ryggen og satte den paa Stien.

«Lad mig faa se den,» sagde Madeleine.

Han tog i en Fart Taren væk og trak op en uhyre stor Rognhummer, som slog med de brede Haleskjæl.

«Det var da en overhændig stor Hummer!» raabte hun.

«Aa ja, den er ikke med de mindste.»

«Hvad vil du med den?»

«Spørge Fyrforvalteren, om han vil have den.»

«Hvad skal du ha for den?» spurgte hun, skjønt hun godt forstod, at det skulde være en Gave.

«Ingenting!» svarede Per kort.

«Det var pent av dig — Per!»

«Aa — det er ikke stort,» svarede han og lagde Taren tilrette.

Med det samme det saa ud, somom de skulde skilles, sagde han: «Hvordan er det med Foden din?»

«Tak godt — jeg tog Brændevin.»

«Sved det?» spurgte Per.

«Aa — ikke stort.»

«Det var godt gjort,» sagde han og løftede Øinene saa langt som til Spidsen af hendes Hage.

Nu maatte de vel skilles; der var ikke mere at sige; men Madeleine syntes, at Per var svært ubehjælpelig.

«Farvel, Per!»

«Farvel!» svarede han, og begge drog sig et Par Skridt afsted.

«Du Per! — hvor skal du hen, naar du har været oppe med Hummeren?»

«Ingen Plads,» svarede Per.

Han var dog altfor dum; — og alligevel vendte hun sig endnu engang og raabte:

«Jeg gaar nordover i Marehalmen, her er saa vakkert Veir —» derpaa løb hun.

«Aa ja!» svarede Per og for som en Kat opover Skrænten.

Mens han løb, kastede han al Taren fra sig, for at have Hummeren fri; og da han fik op Kjøkkendøren, slængte han Uhyret paa Bænken og raabte «Værsaagod!» idet han forsvandt.

Pigen havde kjendt ham paa Maalet og løb efter, for at bestille fersk Fisk til Fredag. Men han var alt udfor Bakken; hun stirrede halvræd efter ham og mumlede: «Jeg mener, Degeren tog han Per!» —

Den gulhvide Sand strakte sig nordover med sine grønne Tuster af Marehalm, saalangt Øiet kunde naa. Kystlinjen bøiede sig i Næs og Bugter, hist og her en Klynge Baade; Maager og Ringgjæs havde travelt i Stranden, medens Brændingen rullede med smaa krumme Bølger, der tindrede i det klare Solskin.

Per tog hende snart igjen; thi Madeleine gik langsomt idag. Hun havde plukket et Par unge Ax af Marehalmen og prøvede at fæste dem i Hattebaandet, mens hun gik.

Uvenskabet fra igaar hvilede tungt paa dem begge; det var egentlig den første Begivenhed, som indtraf i Forholdet mellem dem; og de følte kanske — hver paa sin Maade — at de stod ved et Afsnit. Derfor gjorde de begge saa stor en Bue som muligt udenom det, som egentlig beskjæftigede deres Tanker. Og Samtalen gik i korte, ligegyldige Sætninger afbrudt og stakaandet. Tilslut maatte hun prøve at bringe ham nærmere til Sagen og spurgte ham, om han fik mange Hummer inat?

«Syvogtyve —» svarede Per.

Det var hverken mange eller faa, saa derom var ikke mere at sige.

«Du roede fort igaar —» sagde hun og bøiede sig; thi hun følte, at nu nærmede de sig.

«Det var — det var, — fordi jeg var alene i Baaden» — kom det stammende; han forstod strax, at det var dumt sagt; men han kunde ikke hjælpe det.

«Kanske du liger bedst at være alene i Baaden?» spurgte hun raskt og saa paa ham.

Men da han stod der foran hende — det lange, ubehjælpelige Mandfolk saa ynkeligt forfjamset og sønderknust og alligevel saa stor og stærk og vakker, kastede hun sig med et lidet Sprang om Halsen paa ham og sagde halvt leende, halvt skamfuld: «Aa du Per — du Per!»

Per havde ingen Ide om, hvad han skulde foretage

sig med en Dame, der hang ham om Halsen, og han stod derfor ganske stille. Han saa nedover det lange sorte Haar og den slanke Ryg, — og skjælvende over sin egen Dristighed lagde han sin svære Arm lempeligt omkring hende.

De vare komne ind mellem Marehalmen, og bag en af de største Tuer satte hun sig i det varme, tørre Sand. Han fik Plads ved Siden af hende.

Per sad og saa sig om, af og til gled hans Øine henover hende, men altid usikkert; han begreb øiensynligt ikke Situationen. Og tilslut blev han hende saa komisk, at hun reiste sig og leende raabte: «Kom Per! — lad os løbe!»

Snart løb de, snart gik de Fod for Fod; hans tunge Søstøvler gjorde et bredt Mærke i Sandet, og hendes smaa Damestøvler tog sig saa snurrigt ud ved Siden, at de maatte vende sig og le. De legte og lo som Børn uden at mærke, at de vare voxne, og Per maatte love at holde op med at tygge Tobak. Og langs med den bugtede Strand lige ved Randen af det store friske Hav feirede de sin Livsfest — disse unge Hjerter, mens Brændingen rullede med smaa krumme Bølger, der tindrede i det klare Solskin. —

— Fyrforvalteren havde netop fuldført et Brev til sin Broder. Det var et af disse kjedsommelige Forretningsbreve med indlagte Vexelblanketter. Aldrig kunde han lære, hvor han skulde anbringe sit Navn paa disse utaalelige, langagtige Papirer. Men — underligt nok! — Broderen sagde bestandig, at det var ganske rigtigt, og Christian Fredrik var uhyre nøie paa det i slige Ting. Nu var da Brevet afsendt, og den gamle Herre aandede lettere, medens han stod ved Vinduet og saa udover. Da opdagede han to Skikkelser, som gik nordover mod Sandsletten. Halvt i Tanker flyttede han hen til det andet Vindu og rettede den store Kikkert.

«Hm!» — sagde han, «er de nu der igjen!»

Pludselig reiste han sig: «Hvad behager? — Jeg tror saagu, hun er gal!»

Legationssekretæren bøiede sig igjen ned til Kikkerten

og kastede sin Cigarette. Jo, ganske rigtigt! — det var hans egen Madeleine om Halsen paa Vente-Per.

Han gned ivrigt Glassene med sit Lommetørklæde. Se saa! — der gik de da ordentligt ved Siden af hinanden. De vare indimellem Marehalmen; nu gik de ind i en stor Tue og blev borte. Han rettede betænksomt Kikkerten mod den anden Kant af Tuen og ventede.

«Nu da?» sagde han og gned atter Glasset. De vare endnu ikke komne frem igjen. Der gik et Par Minutter, Fyrforvalteren blev ganske nervøs. Endelig saa han en Skikkelse reise sig, derpaa den anden. Kikkerten var udmærket, og den gamle Kavaller forstod Situationen ligesaa godt, somom han havde siddet i Marehalmen.

«Naa — naa — ikke værre!» mumlede han; «men det kan blive slemt nok. Det er vel bedst, hun kommer til Byen.»

— Ved Middagsbordet sagde han altsaa:

«Du ved, Madeleine! — der har længe været Tale om, at du skulde være nogen Tid paa Sandsgaard —»

«Aa nei — Pappa! —» afbrød Madeleine og saa bønligt paa ham.

«Jo — Barn! det er paatide nu — mener jeg —»; — der var en usædvanlig Bestemthed i hans Tone.

Madeleine fik en Anelse om, at han vidste det hele, og med en Gang stod det for hende, hvad det dog igrunden var for en besynderlig Formiddag, hun havde tilbragt. Naar hun sad deroppe i den elegante Stue, lige overfor Faderen, der var saa fin og statelig, tog baade Per og Stranden og alt, hvad dertil hørte, sig ganske anderledes ud. Og istedetfor den freidige Tilstaaelse, hun havde øvet sig paa, da hun gik hjemover, slog hun nu Øinene ned og blev blussende rød.

Dermed var Sagen afgjort. Madeleine var glad over, at Faderen ikke lagde Mærke til hendes Forvirring. Og Legationssekretæren var lykkelig, fordi han slap nøiere at drøfte dette Emne med sin Datter. Thi den gamle Herre havde just ikke sin stærkeste Side i dette Kapitel.

Den næste Dag red han altsaa til Byen.

III.

«*Avoir — avant — avu* — saa var det! — *avoir — avant — avu* — det er rigtigt — Gutten min! — *avoir — avant —*».

Nu vidste hele Klassen, at Adjunkten var falden i Tanker. Han gik med lange Skridt op og ned paa Gulvet med halvlukkede Øine, af og til gestikulerende, medens han gjentog og gjentog det mishandlede Hjælpeverbum.

Paa de øverste Bænke begyndte man at fnise; paa de nederste, hvor man ikke havde saa fint Øre for de franske Verber, lo man med for Selskabs Skyld. Men den ulykkelige, som blev examineret, sad og skalv for, at Adjunkten tilslut skulde mærke, hvad det var for en underlig Konjugation.

Denne ulykkelige var Gabriel Garman — yngste Søn af Firmaet; han var en lang, smekker Gut paa femten, sexten Aar med et fint Ansigt, stor Næse og en rank Holdning.

Gabriel sad i den nederste Halvdel af Klassen, hvilket var en stor Skam — mente Lærerne —, thi han havde gode Anlæg. Men det var en underlig, vrang Gut; i enkelte Retninger — f. Ex. Regning og tildels Mathematik — udmærkede han sig; men i de vigtigste Fag — Græsk og Latin — var han næsten umulig at drive frem, og Gabriel var bestemt for Studering.

Da den almindelige Munterhed i Klassen brød ud i forskjellige halvkvalte Lyd, vendte omsider Adjunkten tilbage fra sine dybsindige Drømmerier. Men da han igjen tog fat paa Bogen, for at gaa videre i Examinationen, vilde Ulykken, at han endnu en Gang gjentog: — *avoir — avant!* —» han for iveiret — *avu»!* skreg han i den høieste Discant — «aa, du Kamel! — kan du endnu ikke dit *avoir!* — hvad skal der vel blive af dig?»

«Kjøbmand —» svarede Gabriel kort.

«Hvad siger du! — svarer du din Lærer! — bruger du Mund! — jeg skal lære dig! — hvor er Protokollen? —» og med lange Skridt for han op paa Kathederet, dukkede ned i Pulten og rodede omkring.

Idetsamme gik Døren til Gangen op, og et besynderligt, lidet skolemæssigt Hoved stak ind — langt, amerikansk Bukkeskjæg, rød Næse og blaa Sømandshue.

«Master Gabriel —» sagde Hovedet med en halvdrukken Stemme, «Master Gabriel! — er du her? — aa sidder du der — *poor boy!* — tvi Fan for en Luft! jeg vilde bare indom og sige dig, at du maa komme ned paa Værftet, naar du slipper af Skolen, — vi begynder paa Huden —»

Længer kom han ikke; thi ved Synet af den langbente Adjunkt, der steg ned af Kathederet forfærdet over denne Forstyrrelse af Skolefreden, standsede Hovedet i sin Tale og med et hjerteligt: «Gudsbitterdød — for et Spøgelse!» forsvandt det og Døren lukkedes.

Der skulde ikke saa meget til for at bringe de unge Mennesker i Latter, og da idetsamme Pedellens Klokke forkyndte, at Timen var forbi, brød den hele Klasse op, medens Adjunkten skummende af Raseri løb, for at klage til Rektor.

Gabriel skyndte sig ogsaa ud af Skolen saa fort han kunde, for at indhente sin Ven, der havde forstyrret Skolefreden. Men han var allerede forsvunden, — formodentlig var han gaaet ned i Byen, for at styrke sig.

Det var Skibsbygmester Tom Robson, som han hed efter sin Hjemkomst fra Amerika. Egentlig hed han Thomas Robertsen, da han reiste hjemmefra; men det blev forandret i Amerika, og nu beholdt han det som det var.

Tom Robson var den flinkeste Bygmester paa Vestkysten; men han drak, saa at den, der skulde bruge ham maatte føre streng Kommando og alligevel have megen Taalmodighed. For Garman & Worse havde han bygget flere Gange; men det Skib, som nu stod paa Stabelen ude i Sandsgaard, skulde dog blive hans Mesterstykke. Det var det største Fartøi, som endnu var bygget i Byen — paa en 450 Læster, og Konsul Garman havde givet Ordre til, at der ikke skulde spares paa nogen Ting, — det skulde blive en Mønsterskude.

Derfor drak Tom bare af og til — ved de større Afsnit

i Arbeidet; saaledes idag, da man var kommen saa vidt, at man kunde begynde at lægge Plankehuden paa Spanterne.

Da Gabriel ikke fandt sin Ven og heller ikke saa noget til Vognen fra Sandsgaard, som pleiede at holde udenfor Skolen, tog han paa Hjemveien tilfods — udover den lange Allée, som førte til Firmaets Eiendom. Det var en god halv Times Gang, og mens han vandrede afsted slæbende det tunge Læs af forhadte Bøger, gik Gutten i bitre Tanker.

Hver Dag, naar han kom fra Skolen, mødte han de yngre af Kontorfolkene, som spiste i Byen; de saa trætte og tildels luvslidte ud; men alligevel misundte han dem. De fik sidde og arbeide den hele Dag i Kontoret — den store Helligdom, hvor han, som dog var Husets Søn, ikke havde noget at sige eller gjøre. Han maatte indskrænke sin Virksomhed til Værftet, hvor der var hundrede Smuthuller, og hvor Konsulen sjelden kom om Eftermiddagen. Derfor var ogsaa det store Skib hans Stolthed og Fryd; han krøb omkring baade udenbords og indenbords — oppe og nede — iagttagende hver Planke og hver Nagle, som blev slaaet i.

Tilslut havde han erhvervet sig adskilligt Skjøn paa Skibsbyggeriet, og i Tom Robson, Anders Begmand og de andre smaa rundryggede Skibstømmermænd havde han erhvervet sig gode Venner.

Det skulde blive det stolteste Skib i Byen, og hvergang han tænkte paa det, glemte han næsten sin Byrde af Græsk og Latin. Af halvtforstaaede Samtaler hjemme i Huset vidste Gabriel, at der havde været adskillig Uenighed mellem Faderen og Morten — den ældste Søn, som var optaget i Firmaet, dengang der fra først af var Tale om at bygge Skibet.

Morten vilde, at man heller — enten alene eller sammen med et Par andre Firmaer i Byen skulde kjøbe et Jerndampskib i England. Han paastod nemlig, at den Tid ikke kunde være fjern, da Seilskibene maatte ligge aldeles under for Dampskibene.

Men den Gamle holdt principielt paa Seilskibene; og desuden var det ham en utaalelig Tanke, at Garman &

Worse skulde gaa i Kompagniskab med disse Grosserere fra igaar derinde i Byen.

Altsaa blev det som Chefen vilde; Skibet blev bygget af egne Materialier, paa Firmaets eget Skibsværft, af Husets egne Arbeidsfolk, der i Slægtled havde havt sit Arbeide hos Garman & Worse.

Da Gabriel kom saa langt, at han kunde se ned i den Bugt af Søen, hvor Sandsgaardseiendommene laa, var derfor Skibet det første, han saa efter.

Der stod det nedenfor Hovedbygningen paa Værftet med de stærke, velforbundne Spant og den fint bøiede Stevn. Det var Middagstider, og alle Mand var enten hjemme i de smaa Hytter, som strakte sig udefter Vestsiden af Bugten, eller laa og sov i Spaanedyngerne.

Som han stod oppe paa den lille Bakke, hvor Veien skraanede jævnt ned mod Husene, og saa udover alle disse Herligheder, som fra gammel Tid tilhørte Garman & Worse, blev Gabriel mere og mere tung tilmode. Der laa den gammeldagse Hovedbygning — hvidmalt med blaa hollandske Tagsten, og fuldt af Udbygninger og Vinduer paa Taget. Foran Huset mod Syd den store Have med Alléer og klippede Hækker, en liden Dam halvt overgroet med Siv og tykke Buske. Paa Nordsiden mod Søen var Indkjørselen og det flade, ryddige Gaardsrum med det gamle Lindetræ i Midten, og saa kom Søhusene — fire i Rad, alle gulmalte med brune Døre; men bortenfor dem — netop midt i Bunden af Bugten var Skibsværftet.

Længer oppe ved den Vei, som førte videre sydover langs Kysten, laa «Gaarden», som den kaldtes. Det var Fjøs, Forpagterbolig og andre Huse; thi der hørte en meget stor Jordvei til Sandsgaard med Møllebrug, Meieri og deslige.

Den Del af Forretningen havde aldrig interesseret Gabriel synderligt — og alligevel! — om han endda havde faaet Lov til at blive Landmand. Saa kunde han styret Gaarden, og saa var han dog forbleven i Nærheden af Forretningen, Skibene og Søen. Men han skulde studere, der var ikke nogen Mulighed for at slippe.

Konsul C. F. Garman var ikke let at bøie. Hans Fader

havde gjort det saaledes: opdraget den ældste Søn til Forretningen og den yngste til Studering, og saaledes vilde ogsaa han gjøre. Den oprørske Gabriel tænkte undertiden, at det var et tarveligt Udbytte, Onkel Richard havde af sine Studier; men det turde han jo ikke sige.

Fru Garman var af den Anskuelse, at det just var gavnligt for det unge, stridige Sind at kjæmpe mod sine Tilbøieligheder; intet kunde være mere fordærveligt end at føie Kjødet.

Der var altsaa ikke Hjælp at vente fra nogen Kant, og Gabriel vandrede modfalden nedover Alléen med sit tunge Læs af Bøger. Da opdagede han langt sydover paa Veien bagom «Gaarden» en Rytter, som han strax kjendte; det var Onkel Richard paa Don Juan.

Gabriel tog øieblikkelig tilbens; han glemte sit tunge Læs af Sorger og Bøger og tænkte bare paa al den Munterhed og al den gode Mad, som altid fulgte med Onkel Richard. Han vilde skynde sig gjennem Kjøkkenet og sige det til Jomfru Cordsen, derpaa vilde han ind til Faderen; thi den var altid velkommen — det vidste Gabriel —, som kunde melde, at Legationssekretæren var isigte.

«Ih! — Jøsses — Bitterdød!» raabte Jomfru Cordsen, «fyr under Stegeovnen — Martha!» derpaa løb hun efter en ren Kappe.

«Godt — min Dreng! —» sagde Konsul Garman og nikkede venligt til Gabriel. Konsul Garman havde faaet sin første Uddannelse i Christiani's Institut i Kjøbenhavn, derfor sagde han Dreng istedetfor Gut og Pige uden g.

Gabriel var meget vel tilfreds med Udfaldet af sin Melding; han havde faaet Jomfru Cordsen til at sige «Bitterdød», hvilket var en Sjeldenhed, og Faderen havde været usædvanlig venlig. Thi Konsul Garman var ellers ikke nogen Følelsernes Mand.

Unge-Konsulen, som han endnu kaldtes blandt Folkene fra den Tid, Gamle-Konsulen var Husets Chef, var lavere end sin yngre Broder, og medens Legationssekretæren i Aarenes Løb var bleven lidt førladen, syntes Unge-Konsulen snarere at tørke ind. Han havde glat,

tyndt, graaligt Haar, som han greiede fremover fra alle Kanter, lyseblaa, skarpe Øine og Undermunden en liden Smule fremskudt.

Glatraget og velbørstet, med stivt hvidt Halsbind, blanke Støvler og Stok med Sølvknap — var der ved hans hele Person noget solid velholdent; hvert Ord, hver Bevægelse — lige til den lille karakteristiske Vending, hvormed han lagde sin Hage tilrette i det stive Halsbind — alt var saa sikkert, tørt og korrekt. Korrekthed var overhovedet et Ord, der passede paa Unge-Konsulen, somom det var opfundet for ham; baade hans Person og hans Liv gav overalt dette klare kolde Gjenskin af Korrekthed ud i de yderste Fibre.

Foruden den vidtløftige Forretning og den store Formue, han havde arvet, havde Konsul Garman ogsaa arvet en ubegrændset Beundring og Respekt for sin Fader. Morten W. Garman — Gamle-Konsulen — modtog i sin Tid Sandsgaardeiendommene, som dengang ikke stod høit i Værdi, temmelig belæssede med Gjæld, og Forretningen i stor Forvirring efter sin Fader. For at holde det hele sammen gik Morten W. Garman i Kompagni med en gammel rig Skipper ved Navn Jacob Worse — deraf Firmanavnet. Støttet af gamle Worses Penge kom der Liv i den faldefærdige Forretning, og Morten Garmans store Dygtighed gjorde i faa Aar Firmaet til et af de betydeligste paa Vestkysten.

Men da den gamle Worse døde, og hans Søn traadte ind i Firmaet, viste det sig, at Morten Garman og den unge Worse ikke kunde arbeide sammen. «Efter venskabelig Overenskomst» traadte da Worse ud med en betydelig Formue, og Garman beholdt Familieeiendommen Sandsgaard og Firmaet. Fra denne Tid daterede sig egentlig den store Rigdom hos Garmans, medens Worse i kort Tid ødelagde sine Penge, og døde insolvent. Folk mumlede om, at Worse nok var kommen lidt hovedkulds ud af Forretningen, just som de gode Tider begyndte; men der var nu engang Lykke med Garmans.

Forresten saa det ud til, at ogsaa Worse's Enke og Søn, der drev Forretning i Byen, skulde arbeide sig op igjen, især i den senere Tid. Men hvorledes det end

kunde hænge sammen med Skilsmissen mellem Garman og Worse, saa kunde aldrig nogen beskylde gamle Morten W. Garman for Uhæderlighed i Forretningen. Og hans Søn — Christian Fredrik — fortsatte nøiagtigt i sin Faders Spor, overalt følgende den Rettesnor: hvad vilde Far have gjort i det Tilfælde?

Saaledes øgedes Velstanden jevnt, og det hele gik sikkert og ensformigt, indtil Unge-Konsulen begyndte at blive gammel og hans ældste Søn — Morten kom hjem fra Udlandet og traadte ind i Firmaet. Men fra den Tid fulgte der flere Forandringer.

Den Unge — «Grossereren», som han kaldtes, havde Hovedet fuldt af nye, udenlandske Ideer: der skulde rendes omkring i Byen, skrives og telegraferes Verden rundt, tilbydes og anbefales — altsammen Ting, der var Garman & Worse ganske nyt og modbydeligt.

«Lad dem komme til os,» sagde Konsulen.

«Nei — kjære Far!» raabte Morten, «ser du ikke, at Tiden løber fra dig. Det nytter ikke længer at sidde stille som i gamle Dage, man maa s'gu være ude om sig paa alle Kanter — ellers mister man de gode Forretninger og beholder bare Affaldet.»

Saa længe holdt Morten sine Taler, at Konsulen indvilgede i at lade ham faa Kontor inde i Byen, — men under eget Navn. «Garman & Worse» var som før at finde paa Sandsgaard, og derud fik de Folk umage sig, som ønskede at gjøre Forretninger med Huset.

Imidlertid gik der dog efterhaanden mangt og meget gjennem Grossererens Kontor i Byen. Konsulen ligte det ikke; men det var hans Princip at soutinere sin ældste Søn — saaledes havde hans Fader ogsaa gjort —, og derfor kom Huset opi mangen Forretning, som Konsulen aldrig vilde indladt sig paa.

For Kontorpersonalet stod Unge-Konsulen som etslags høiere Væsen. Naar han gik gjennem Kontoret, bøiede alle Hovedet; det var som om alle følte, at nu saa de kolde, blaa Øine tvertigjennem alt, hvad der fandtes — baade Bøger, Regnskaber og Breve — ja, endog tvert igjennem deres inderste Privathemmeligheder. De vidste, at han kjendte hvert Blad i Hovedbogen,

mangfoldige Conti kunde han nævne ved Pagina, og var der saasandt en liden Uregelmæssighed nogetsteds, saa kunde man vædde paa, at Unge-Konsulen fik Øie paa den.

Derfor var det en fast Overbevisning blandt dem, at om alle Husets Kreditorer eller Skifteretten eller endog Fanden selv en Dag traadte ind i Kontoret, skulde der ikke findes en eneste Feil paa noget Blad i alle de tykke, vel indbundne Bøger.

Og dog var der en Conto, som ingen havde Greie paa, og det var Legationssekretærens. Den havde intet dødeligt Øie seet; nogle mente, den maatte findes i Konsulens røde Bog, andre troede, at den slet ikke var til. — Ogsaa Korrespondancen med Legationssekretæren førtes af Husets Chef personligt; og det mærkeligste var, at disse Breve aldrig blev kopierede. Kontorfolkene spekulerede mange Gange herover og fandt tilslut ud, at Unge-Konsulen ikke vilde, at man skulde erfare, i hvilket Forhold Richard Garman stod til Firmaet.

En Ting var sikker og bestyrket ved lang Erfaring — nemlig, at Konsulen lagde stor Vægt paa de Breve, der kom fra Fyrforvalteren. Han læste dem før noget af den øvrige Post, og dersom nogen kom ind, mens han var ifærd dermed, lagde han altid et Ark Papir over.

Engang paastod en af de yngre Kontorister, at han havde seet Vexler i et Brev fra Legationssekretæren. Men dette fandt liden Tiltro i Kontoret; thi det var bekjendt nok, at der i hele Forretningen ikke existerede et Papir med Richard Garmans Navn. Og endnu utroligere var den Beretning, som Kontorbudet afgav en Dag, der var kommet Brev fra Bratvold. Da han — Budet — kom ind med Bankporteføljen, stod Unge-Konsulen henne ved Nøgleskabet med Brevet i den ene Haand og to Vexler i den anden — ganske rød og sammenkroget, somom han vilde kvæles. Først troede Budet, at Konsulen havde faaet Slag, da — ja enhver kunde jo høre, at det var Løgn — da vilde han — Budet — tydeligt have hørt Konsulen — Unge-Konsulen! — sprude ud i en liden kort, men tydelig Latter. Dette var naturligvis en Misforstaaelse; enhver vidste, at Unge-Konsulen ikke kunde le. —

IV.

Da Gabriel havde lukket Døren, efter at have meldt Onkelens Ankomst, reiste Konsulen sig og gik hen til Nøgleskabet. Her tog han et Uhyre af en Nøgle, hvorved der hang et gammelt sort Træstykke. Derpaa børstede han sine brede Frakkeopslag, lagde Hagen tilrette i Halsbindet, greiede det tynde Haar rigtig langt frem og forlod Kontoret.

Det var et stort gammeldags Hus med lange Gange og brede Trapper. I den vestre Fløi var Kontorerne med særskilt Indgang mod Søsiden; mod Syd — med Udsigt mod Haven laa Familiens Soveværelser og de Stuer, der brugtes til dagligdags. Hele anden Etage var Selskabsleilighed, en stor Dansesal i Midten og rummelige Værelser til begge Sider. Her spiste man om Søndagene og saasnart der var Fremmede — helst i den lille Sal mod Nordvest med Udsigt over Værftet og Søen.

I tredie Etage — eller rettere paa Loftet var der en Utallighed af Soveværelser og Gjæsteværelser i alle de forunderlige Udbygninger, som prydede Taget.

Møblementet var gammel Mahogny med Hestehaar, høie, mørke Skabe, Speile med forgyldte Guirlander og Terriner ovenpaa og Glasset delt i to, dertil svære posede Lysekroner og Lampetter paa Væggene.

Konsulen traf en Pige i Gangen: «Er Legationssekretæren kommen?»

«Hr. Legationssekretæren er gaaet ovenpaa til Fruen,» svarede Pigen; hun havde lidt Møie med den vanskelige Titel; men hun vidste, at det maatte til, Konsulen taalte aldrig at høre «Fyrforvalteren».

Fru Garman pleiede, naar Veiret var varmt, at foretrække en af de luftige Stuer ovenpaa. Det var en meget fed Dame, der levede i en stadig Kamp med sine Opstød. Fra hvilken Side man end betragtede hende, frembød hun overalt glatte, fyldige Rundinger — overtrukne med sort Silke.

Det var igrunden forunderligt, at Fru Garman blev saa korpulent; det maatte vist — som hun selv sagde — være et «Kors»; thi ved Maaltiderne var hun altid først

færdig, og hun kunde ikke noksom forbauses over de andres Appetit. Kun en enkelt Gang, naar hun var alene i sit eget Værelse, kunde hun faa Lyst paa lidt Mad, og Jomfru Cordsen bragte hende da en Bid af et eller andet, som just var ved Haanden.

Da Konsulen traadte ind, sad Fruen i Sofaen og underholdt sig med Legationssekretæren.

«Goddag — goddag — Christian Fredrik!» raabte denne muntert og gik et Par Skridt frem: «Se her har du mig alt igjen.»

«Velkommen Richard! det glæder mig at se dig,» svarede Konsulen med Hænderne paa Ryggen.

Den anden blev ganske forvirret; saaledes gik det ham altid naar han mødte Broderen. Undertiden kunde Cristian Fredrik være munter og aaben som i Guttedagene, og saa med en Gang stak Kjøbmanden frem — kold, tør og saa forbandet korrekt.

«Kommer her nogen til Middag idag? — Caroline!» spurgte Konsul Garman.

«Pastor Martens vil være saa inderligt snil at indføre den nye Skolebestyrer i Huset,» svarede Fruen.

«Formodentlig ogsaa en Theolog,» sagde Konsulen tørt, «saa skal vi sende Søren ind med den store Vogn efter Morten og Fanny og bede dem tage et Par unge Mennesker med sig — Jacob Worse for Exempel.»

«Hvorfor det?» spurgte Fruen i en Tone, somom hun vilde vove en liden Kamp.

«Fordi hverken Richard eller jeg synes om at spise mellem bare Præster,» svarede Konsulen i en Tone, som betog Fruen Kamplysten; «vil du saa være saa snil at konferere med Jomfru Cordsen om Maden.»

«Aa — den Maden — den Maden!» sukkede fru Garman, idet hun gik, «jeg begriber ikke, hvorledes man kan lægge saa stor Vægt paa de Ting.»

Legationssekretæren fulgte sin Svigerinde til Døren; men da han vendte sig om igjen efter sit sidste ærbødige Buk, saa han Christian Fredrik staaende midt paa Gulvet med Benene ud fra hinanden og den ene Haand paa Ryggen. Med den anden holdt han den uhyre Nøgle

som en Lorgnet op for det ene Øie, idet han betragtede Broderen med en polisk Mine.

«Kjender du den?» spurgte Konsulen.

«*Mais oui!*» raabte Legationssekretæren henrykt, og nu kjendte han ogsaa Christian Fredrik igjen, saaledes som han var paa disse Expeditioner til Vinkjælderen. De to gamle Herrer gik derpaa Arm i Arm gjennem alle Værelserne til Kjøkkentrappen, for at stige ned i Kjælderen.

Ved Kjøkkendøren standsede de, og Konsulen raabte ind:

«Lygterne!»

Der blev strax en Løben derinde, og et Øieblik efter kom Jomfru Cordsen selv ud med to ældgamle Haandlygter.

Hver tog sin — de tog aldrig Feil af hinandens Lygter —, hvorpaa de steg ned ad den steile, begsorte Kjældertrappe.

Først kom de ind i den store forholdsvis lyse Kjælder, hvor der laa almindelig Bordvin — St. Julien, Rhinskvin, Graves og franskt Brændevin. Her førte Jomfru Cordsen Kommandoen, idet hun efter ubrødelige Regler fra Gamle-Konsulens Tid besørgede de reglementerede Vinsorter fremsatte alt efter Selskabets Størrelse og Betydning. Men henne i den mørkeste Krog var der et gammelt Nøglehul, som alene Konsulen kunde finde; men han kunde ogsaa finde det i Mørke. Alligevel hørte det til, at begge holdt sine Lygter frem, for at søge, og Unge-Konsulen undlod aldrig at gjøre opmærksom paa, hvor klogt den Gamle havde vidst at anbringe den hemmelige Dør.

Nøglen dreiedes to Gange om med en rusten Lyd, som de to Brødre skulde kunne kjende fra enhver anden Lyd i Verden; der slog imod dem en Luft af Mug og Vin, da de traadte ind. Konsulen lukkede Døren og sagde: «Se saa! nu faar Verden hjælpe sig en Stund uden os.»

Den indre Vinkjælder saa ud til at være meget ældre end selve Huset; den mindede mest om en gammel Klosterhvælving. Der var saa lavt, at Legationssekretæren maatte bøie sig en Smule, derfor gik ogsaa Unge-Konsulen lidt kroget, naar han var hernede.

I de gamle Rækker laa mange Slags Flasker overgroede med Støv og Spindelvæv, oppe i Muren i Fordybningen efter et Gittervindue, som var tilmuret udenfra, stod der to gamle hollandske Glas paa Fod, og henne i den ene Krog laa et stort Vinfad. Men foran Fadet var der stillet et tomt Anker midt imellem en Lænestol uden Ryg — Krølhaar tød ud af Sædet — og en forhenværende Gyngehest, der havde mistet sine Meier.

De satte Lygterne fra sig paa Bunden af Ankeret og trak sine Frakker af — hver havde sin Spiger at hænge op paa.

«Ja — hvor mener du, vi skulde vende os hen idag?» sagde Christian Fredrik og gned sine Hænder.

«Portvinen var ikke ilde» — mente Legationssekretæren og kigede ind i Rækkerne.

«Portvinen var udmærket» — svarede Konsulen og lyste med Lygten, — «men se der inderst inde ligger et Snes Flasker, vi aldrig har prøvet; jeg gad dog vide, hvad det er.»

«Formodentlig Bedstemors Ribssaft —» mente Richard.

«Aa Snak! — tror du Far gjemte gammel Ribssaft inderst i Kjælderen.»

«Kanske holdt han ligesaa meget paa det gamle som visse andre, jeg kjender,» sagde Legationssekretæren.

«Aa — du er nu altid saa forbandet vittig —» knurrede Konsulen, «kunde vi bare faa fat paa de Flasker.»

«Ja du faar krybe ind — Christian Fredrik, for jeg er for tyk.»

«Ja jeg faar vel det —» svarede Broderen og lagde sit Uhr med de tunge Signeter fra sig. Derpaa krøb den lille Herre forsigtigt ind mellem to Rækker.

«Nu har jeg en —» raabte han ud.

«Tag to med det samme, du er der.»

«Ja — men saa maa du hale mig i Benene.»

«*Avec plaisir*» — svarede Legationssekretæren, «men vil du ikke tage dig en slurk Burgunder, mens du er derinde?»

Dette maatte være en Vittighed; thi Unge-Konsulen lo

— det var tydeligt og altimellem raabte han: «— Jeg kvæles — Pirre! vil du hale — din Satan!»

Pierre var et Kjælenavn fra Barndommen; men med Vittigheden om Burgunderen forholdt det sig saaledes:

Det var engang Unge-Konsulen krøb inde mellem Flaskerækkerne, for at finde en eller anden Sjeldenhed, at han kom til at støde Hovedet mod en Flaske, som laa i Rækken ovenover — saa haardt, at Halsen knak, og en hel Flaske Burgunder styrtede ham i Nakken. Hvergang en af dem hentydede til denne Begivenhed, kom de paa Latteren; og Legationssekretæren var endogsaa saa uforsigtig at komme med Hentydninger, naar der var andre tilstede.

Saaledes kunde han sige ved Bordet, naar Talen faldt paa Rødvin:

«Ja — min Broder Konsulen har nu en ganske egen Maade at nyde Burgunder paa —» hvorpaa der fulgte en Række Hosteanfald og mange hemmelige Tegn mellem Brødrene.

Ungdommen i Huset havde mange Gange prøvet at trænge ind i Hemmeligheden om Burgunderen, men forgjæves; alene Jomfru Cordsen, som hin Dag havde hjulpet Konsulen til en ren Skjorte, var Medvider; men Jomfru Cordsen kunde tie med værre Hemmeligheder end den.

Endelig kom Konsulen ud igjen — leende og skjændende, støvet nedover Maven og med Spindelvæv i Haaret. Efterat de havde leet endnu en Stund over Vittigheden — det var godt, at Hvælvingerne vare saa tykke — aabnede Legationssekretæren den ene Flaske efter alle Kunstens Regler, — det var hans Specialitet.

«Hm!» — sagde Konsulen, «den har en egen Bouquet.»

«Den Vin er s'gu raadden,» mente Legationssekretæren og spyttede.

«Tvi — ja du har Ret — Pirre,» raabte Christian Fredrik og spyttede to Gange.

Onkel Richard aabnede den anden Flaske, lugtede og sagde afgjørende: «Madeira».

Den klare gule Vin blinkede saa godt den kunde i de gamle Glas, der aldrig bleve vaskede.

Ja — se det var noget andet,» sagde Unge-Konsulen og satte sig overskrævs paa Gyngehesten, for det var hans Plads.

Men Gyngehesten var et Legetøi fra deres Barndom — «alting var mere solid i gamle Dage» — sagde Christian Fredrik — og da den engang kom for Dagen blandt andet Skrammel, lod Konsulen den bringe ned i Vinkjælderen.

I mange Aar havde han nu siddet paa sin Barnehest og drukket den gamle Vin av de gamle Glas med sin gamle Legekammerat. Og Legationssekretæren sad i den skrøbelige Lænestol, der knagede under hans Vægt, fortalte Historier og lo, mindedes gamle Dage og drak den funklende Vin. Og aldrig havde nogen Vin smagt ham saa godt, aldrig havde nogen Sal straalet saaledes i hans Øine som den lave Kjælderhvælving med de to osende Lygter.

«Det er stor Skam » sagde Konsulen, «at du endnu ikke har faaet din Halvpart af det store Portvinsfad. Jeg vil sende lidt Vin ud til Bratvold en af Dagene, forat du kan have noget, indtil vi faar tappet op.»

«Men hør nu Christian Fredrik! du sender mig saa ofte Vin; jeg er vis paa, at jeg har faaet min Halvpart for længe siden — og mer til.»

«Snak — Pirre! — holder du kanske Regnskab?»

«Nei ingenlunde!»

«Ja — ser du det! men det gjør jeg, og du vil uden Tvivl have bemærket, at i vor Contocourant for forrige Aar —»

«Ja — Gudbevares! — Skaal Christian Fredrik!» skyndte Onkel Richard sig at sige; det var hans Skræk, naar Broderen begyndte med Handelsordene.

«Det er et meget stort Fad.»

«Ganske vist! — et overmaade stort Fad.»

Og begge de gamle Herrer rettede sine Lygter og stirrede paa Fadet; og den ene tænkte om den anden: «det er godt, at min Broder ikke ved, at Fadet næsten er tomt.» Thi det gav en haabløs Klang, naar man bankede paa Bunden, og under Fadet havde der i umindelige Tider været en sort Flæk af Fugtighed.

Ved det sidste Glas reiste de sig begge og klinkede med hinanden. Derpaa tog de hver sin Flaske Burgunder, der skulde serveres ved Middagen, hængte Frakkerne over Armen og steg op igjen i Dagen.

Det var strengeligen forbudt at møde dem, naar de kom fra Vinkjælderen, og Jomfru Cordsen havde sin Møie med at holde Passagen fri. De saa ogsaa høist besynderlige ud — især den korrekte Christian Fredrik — naar de røde og straalende, støvede og i Skjorteærmer kom stigende hver med sin Flaske og sin Lygte.

Men en Timestid efter mødte de begge ved Middagsbordet — Legationssekretæren friseret og pyntet — med sit forbindtlige Diplomatsmil, — Konsulen stram, høitidelig og korrekt ud i Fingerspidserne. —

V.

Man spiste ovenpaa i den lille Sal mod Nord, og Selskabet samledes i de to saakaldte Søndagsstuer, der vendte mod Haven.

Fru Garman var altid i sort Silke; men idag var den ualmindeligt svær og skinnende. Hun havde glædet sig til en ganske liden Middag med Pastor Martens og den nye Skolebestyrer, og nu kom her jo en hel Del verdsligsindede Mennesker. Derfor var fru Garman i ondt Humør, og Jomfru Cordsen maatte opbyde al sin diplomatiske Kunst. Men saa havde ogsaa Jomfru Cordsen lang Øvelse; thi Fru Garman havde altid været en vanskelig Dame, — og især i de sidste Aar — efterat «Religionen havde taget Overhaand» — som den letsindige Onkel Richard sagde.

Fru Garman styrede i Virkeligheden ikke sit Hus; thi det hele gik saa snorlige efter de ubrødelige Regler fra Gamle-Konsulens Tid, at hun alt tidligt opgav at hidføre Forandringer efter sit eget Hoved. Men da hun saaledes var næsten uden positiv Indflydelse, indskrænkede hun sig til at svare «nei» til alt, hvad hun mærkede, de andre i Huset ønskede. Paa denne Maade vedligeholdt hun etslags negativt Herredømme; thi selv om hendes «nei» ikke altid frugtede, saa havde hun dog efterpaa

Ret til at være krænket og til at lægge en Dæmper paa alles Stemning ved at møde op med et Ansigt fuldt af uforskyldt Lidelse og kristelig Overbærenhed.

Det var just med dette Ansigt, hun hørte den lange Adjunkt Aalbom udvikle, hvor ussel og blødagtig den opvoxende Generation var. Fru Aalbom sad henne ved Vinduet og lod somom hun hørte paa Konsulen, der med afmaalte Ord og stor Nøiagtighed beskrev, hvorledes Haven havde været indrettet i hans salig Farfars Tid; men i Virkeligheden lyttede hun efter sin Mand, hvem hun beundrede over al Maade. Fru Aalbom var høi og ganske særdeles maver; fra Hoved til Fod var hun benet og knoklet, hendes Læber vare smalle og Tænderne store og gule.

Man ventede endnu paa Vognen fra Byen og paa Præsten. Husets Datter — Frøken Rachel stod ved den store gammeldagse Kakkelovn og talte muntert med Onkel Richard; og idet nu Døren gik op og Præsten Martens med den nye Kandidat traadte ind, lo hun just endnu høiere, og Moderen sendte hende et Blik.

Kandidat Johnsen havde aldrig været paa Sandsgaard før, og Pastor Martens førte ham derfor omkring til hver især — Fruen først — og forestillede ham.

Tilsidst kom de til Gruppen ved Ovnen. Legationssekretæren hilste med en udsøgt Kompliment; men Frøken Rachel vendte sig neppe om og kastede blot et flygtigt Blik paa det nye Bekjendtskab; derpaa fortsatte hun Samtalen med Onkel Richard.

Til sin store Forbauselse mærkede hun, at den fremmede Herre var bleven staaende ved Siden af hende. Hun løftede de kolde, blaa Øine og saa op paa ham, thi han var lidt høiere. Da hændte der hende noget mærkeligt: hun maatte slaa Øinene sine ned. Thi han saa ikke saaledes ud, som hun havde ventet — flau, keitet — trykket af de fremmede Omgivelser; tvertimod — man kunde se paa ham, at han var sig bevidst, at han bar sig underligt ad, men gjorde det alligevel. Rachel blev forvirret.

«Har Hr. Skolebestyreren været paa Vestlandet før?» spurgte Onkel Richard, for at komme hende tilhjælp.

«Aldrig» — svarede denne, «jeg har aldrig seet andet af Havet end Kristianiafjorden.»

«Og hvilket Indtryk har De faaet af vor Natur?» fortsatte den gamle Herre, «jeg forudsætter, at De allerede har besøgt de større Udsigter ved Byen.»

«Et mægtigt Indtryk» — svarede Kandidat Johnsen, «men Naturen her synes mig saa stor og gribende, at man altid maa føle en Tyngsel i disse Omgivelser.»

«Her er Dem vel for tungsindigt» spurgte Rachel lidt henkastet.

«Aa nei — just ikke det,» svarede han roligt, «snarere vilde jeg sige, at Naturen her har noget — ja hvad skal jeg kalde det! — noget fordringsfuldt: man faar ligesom en Følelse af, at man skylder at gjøre noget, udrette noget, som kan række vidt og sees fra det fjerne.»

Hun saa paa ham med Overraskelse, men Legationssekretæren sagde godmodigt:

«Jeg for min Del finder nu, at den øde Kyst og det umaadelige Hav mere stemmer Sindet til Eftertanke og Drømmerier end egentlig opflammer til Handling.»

«Naar jeg kommer i Deres Aar — Hr. Legationssekretær,» svarede Kandidat Johnsen, «og faar udrettet noget, vil jeg maaske se paa Livet med de samme Øine som De.»

«Aa Gud bedre!» sukkede Onkel Richard halvt smilende, halvt vemodigt, «hvad det angaar at have udrettet noget — saa —»

Idetsamme gik Døren op, og den unge Fru Fanny Garman traadte ind. Hun var saa straalende skjøn, at alle maatte se paa hende. Den lysegraa Silkekjole med de blegrøde Sløifer havde et Snit, som ikke hørte hjemme der paa Kysten. Men man kunde ikke blot se paa hende og paa Kjolen, at de vare Sjeldenheder i sin Kreds, men man saa ogsaa ved første Øiekast, at de hørte sammen — disse to; det fine, raslende Stof og den slanke, bløde Kvinde med de blinkende Øine.

Og idet hun let og muntert gik over Gulvet, for at hilse paa sine Svigerforældre, var der noget sikkert og ubekymret i hendes Gang og Væsen, som var meget forskjelligt fra den Blanding af Ængstelse og Arrig-

skab, hvormed unge Fruer pleier at bære kostbare Silkekjoler med Slæb.

«Der har hun ved Gud en ny!» snerrede Fru Aalbom.

«*Mais mon dieu! comme elle est belle!*» hviskede Legationssekretæren henrykt.

Efter Fru Fanny kom den lille, smidige Kandidat Delphin, Amtmandens Fuldmægtig, derpaa Jacob Worse og tilslut Morten Garman.

Den sidste var høi og sværlemmet; han syntes at have arvet noget af Moderens «Kors»; men han bar det endnu opreist og uden at synes besværet.

Morten Garman havde et vakkert Ansigt; men det var lidt blødt, og Øinene begyndte at blive en Smule forkogte.

Georg Delphin havde været et halvt Aars Tid i Byen som Amtmandens Fuldmægtig; og da Fru Fanny Garman var Datter af Amtmand Hiorth, kom Delphin strax ind i den Garmanske Kreds og var en hyppig Gjæst paa Sandsgaard.

Derfor havde ogsaa Morten hentet ham oppe paa Svigerfaderens Kontor, da den store Vogn kom «efter Undsætning»; Jacob Worse havde de derimod truffet, da de allerede sad i Vognen, og det var egentlig Fru Fanny, der raabte paa ham.

Jacob Worse hørte just ikke til Mortens bedste Venner, skjønt de havde været meget sammen opigjennem Ungdommen. Derimod var Konsul Garman yderst forekommende mod Worse, og der var endogsaa dem, der mente, at Unge-Konsulen gjerne vilde have Worsenavnet ind igjen i Firmaet — for Exempel ved et Ægteskab.

Men alle, som havde Anledning til nærmere Iagttagelse, forsikrede, at deraf blev der aldrig noget. Frøken Rachel kunde ikke lide Jacob Worse, og for Fru Garman var han en Vederstyggelighed, efterat Pastor Martens havde betroet hende, at han var Fritænker.

— Konsulen førte Fru Aalbom tilbords, da hun var den ældste Dame; Georg Delphin var saa heldig at snappe Fru Fanny; men Rachel vendte sig mod Legationssekretæren og sagde:

«Undskyld Onkel! — men idag faar du vist overlade

mig til vor nye Gjæst. Hr. Kandidat Johnsen — vil De føre mig tilbords?»

Han bød hende Armen — stivt, men ikke klodset og fulgte ind i Spisesalen.

«Hvad Fanden gaar der af Rachel?» — hviskede Morten til Worse, — «hun som ellers aldrig kan taale Mors Theologer.»

Jacob Worse svarede ikke, men tog med et høitideligt Buk sin «faste Borddame» Jomfru Cordsen. Men Gabriel aabnede i al Stilhed baade Vestespænden og Buxespænden, han vidste, hvad der skulde komme.

Det var heller ikke vanskeligt at beregne for den, der kjendte Husets Skik. Først var det Kjødsuppe med Gulerødder og Kjødboller, derpaa Skinke og smaa Svinekarbonader med Surkaal; saa kom en hel Lammesteg og en hel Kalvesteg — med Portulakstilker og Rødbeder, og tilslut var der Krumkager med Vanillekrem.

I Førstningen førtes Samtalen ved den øvre Ende af Bordet mest mellem Adjunkten og Delphin. De vare begge fra Østlandet, og Adjunkten forsøgte af al Magt at lokke den anden til at sige noget ufordelagtigt om Vestlandet og dets Befolkning. Thi han vidste, at det kunde hverken Konsulen eller Legationssekretæren taale; og Adjunkt Aalbom saa skjævt til alle nye, der trængte sig ind i det Garmanske Hus.

Men Fuldmægtigen var ham for fin — enten han nu mærkede Hensigten eller om han virkelig mente, hvad han sagde. Naturen — forsikrede han — var høist interessant, og han følte sig meget tiltalt af det Bekjendtskab, han hidtil havde gjort med Befolkningen.

Legationssekretæren havde sin bestemte Plads øverst paa den ene Langside tilvenstre af Konsulen, der sad alene for Bordenden; han bøiede sig nu fremover — forbi Adjunkten og Rachel, som sad imellem — og hilste med sit Glas til den nye Skolebestyrer: «Hr. Kandidat Johnsen! — Siden De er af samme Mening som Fuldmægtig Delphin med Hensyn til vor Natur, haaber jeg ogsaa, at De vil befinde Dem ligesaa vel blandt Befolkningen. — Hr. Skolebestyrer — maa jeg have den Ære?»

Konsulen betragtede sin Broder med en Smule Forbauselse; det var ikke ofte, at Legationssekretæren tog sig af de unge Mennesker, der kom i Huset — allermindst, naar de vare Theologer.

«Ja — ser du —» hviskede Onkel Richard, «han d e r er s'gu ikke saa gal!»

Fru Fanny gav ogsaa Agt paa den Udmærkelse, der blev vist den nye Theolog skraas overfor; hun fæstede sine glimrende Øine paa ham og fandt ham interessant. Han var ikke saa elegant som Delphin, eiheller saa smuk som Worse, men alligevel sendte hun ham ofte et lidet blankt Kast med Øinene.

Thi hverken Worse, som hun havde tilhøire, eller Delphin, der sad ved venstre Side, var tilstrækkelig Beskjæftigelse for hende. Jacob Worse lod altid — i al Høflighed — somom han ikke lagde Mærke til hende; og at Delphin var forelsket og fortryllet, havde ikke stort at betyde for hende. Det var en Skjæbne, som uden Undtagelse havde rammet alle hendes Faders Fuldmægtige fra hun blev voxen.

Kandidat Johnsen blev nu trukken ind i Samtalen. Delphin mødte ham i Begyndelsen lidt overlegent; men efter et Par Svar fra det alvorlige Ansigt overfor, trak Fuldmægtigen sine Følehorn til sig og blev elskværdig.

Adjunkten derimod var ikke saa snar i Vendingen. Han ærgrede sig over, at Fuldmægtigen ikke var gaaet i Fælden, og nu vilde han slaa sig til Ridder paa den anden nye Gjæst.

I den halvt ærbødige, halvt harcellerende Tone, hvori mange ynde at henvende sig til unge Theologer, begyndte han at gaa paa Skolebestyreren. Adjunkt Aalbom gjorde det saameget desto tryggere som han kjendte de gamle Herrer Garmans Aversion mod Theologerne, og Fruen var dybt inde i Samtale med sin Bordherre Pastor Martens — helt nede ved den anden Ende af Bordet.

«De tænker vel at gjøre en rig Høst herborte i vore stærkt bevægede religiøse Forhold? — Hr. Kandidat Johnsen!» — sagde Aalbom med et Grin til de andre.

«Høst?» spurgte Johnsen kort.

«— Eller Dræt — jeg ved ikke, under hvilket Billede De ynder at se Deres Kald» — henkastede Adjunkten.

«Mit Kald er ialfald foreløbig det samme som Hr. Adjunktens: at undervise Smaabørn, og jeg ynder at se min Opgave klart og ligefrem — uden noget Billede,» — den unge Theolog svarede stille; men der var dog en Underlyd i Stemmen, som bragte Adjunkten til at fare iveiret.

Fru Fanny og Fuldmægtigen kunde ikke lade være at le — sig imellem; men Fru Aalbom snerrede: «at svare en Mand som Aalbom saaledes!»

Imidlertid ledede Konsulen strax Samtalen over i fredeligt Spor ved at spørge Johnsen om forskjellige Forhold ved Almueskolen. Konsul Garman havde i flere Aar været Formand i Skolekommissionen; thi trods den ikke ubetydelige Afstand var dog Sandsgaard trukket indenfor Bygrændsen.

Rachel sad og glædede sig over de korte, energiske Svar, hvormed hendes Bordherre mødte Konsulens Bemærkninger. Især faldt det i hendes Smag, at den nye Skolebestyrer med stor Bestemthed fordrede endel Forandringer og forøgede Udgifter ved Skolen, som Konsulen fandt unødvendige og altfor kostbare.

Det var ikke ofte, hun havde mødt en Mand, der viste saamegen Kraft og Virkelyst, som den unge Theolog. Og hvergang han paa sin rolige, faste Maade sagde: «det maa og skal gjøres» — eller noget lignende, saa hun halvt foragteligt over til Fuldmægtig Delphin, som nu var ganske optaget af at lære Fru Fanny en Kunst med en Kork og to Gafler. Men naar hendes Blik gled hen over Jacob Worse, kom der noget udfordrende i Udtrykket, som han imidlertid slet ikke syntes at mærke. Thi han vedblev at tale halvt spøgende, halvt fortroligt med gamle Jomfru Cordsen.

Ligefra Jacob Worse begyndte at blive en stadig Gjæst paa Sandsgaard, var der opstaaet etslags Venskab mellem ham og den gamle Dame. Hun var ellers tør og indesluttet; men han havde et eget Lag til at faa hende paa Glid, saa at hun betroede ham mere end nogen anden.

Adjunkten var saa sint, at han spiste næsten alle Rødbederne, og Legationssekretæren ærtede ham i al Gemytlighed. Men den unge Hr. Gabriel ofrede al den Tid, han kunde afse fra Spisningen, til at iagttage Adjunkten. Og hvergang denne saa nedover den Kant af Bordet, hvor Gabriel sad ved Siden af Jomfru Cordsen, tog den unge Herre sit Glas og tømte det med en rolig, voxen Mine. Thi han vidste, at det ærgrede Adjunkten.

Morten, som havde Plads mellem Kandidat Johnsen og Præsten Martens, morede sig med at holde Theologernes Glas bredfyldte. Ellers brød han sig ikke stort om, hvad der foregik ved Bordet, især efterat han havde arrangeret det saa, at den ene Flaske Burgunder fik Plads ved hans Couvert.

Det var en stille, varm Vaardag. Ved Desserten begyndte Solen, som faldt skraat ind ad de to aabne Vinduer mod Nord, at naa hen til Bordet. Først skinnede den paa Fru Garmans sorte Silke og omgav Pastor Martens's blonde Hoved med en fin Straalekrands. Efterhaanden spillede Solstraalerne hen over hele den Række, der sad med Ryggen mod Lyset, og faldt i skraa Striber mellem Stolene indover den hvide Dug og de slebne Karafler. Morten holdt sit Glas op og glædede sig over Glansen.

«Se, hvor Deres Svigerinde tager sig godt ud i den straalende Belysning —» hviskede Delphin til Fru Fanny.

«Aa — ja! — finder De egentlig det?» svarede hun.

Lidt efter bad hun en af Pigerne, som vartede op, at rulle Gardinet en Smule ned, Solen skar hende i Øinene.

Samtalen var nu meget livlig ved den øvre Ende af Bordet; man talte fremdeles om Ungdommens Undervisning. Adjunkten udbredte sig over sit Yndlingsthema: at det var umuligt for unge Mennesker at tilegne sig ordentlige Kundskaber, medmindre de fik Bank; og al høiere Dannelse vilde forsvinde — det bandte han paa — hvis man ikke itide fik sætte Grændse for den moderne Humanisme — det vil sige Forkjælelse.

Fru Aalbom understøttede ham oprigtigt, Legationssekretæren, fordi det morede ham; men Konsulen var

tvivlraadig. Han satte megen Pris paa den gode, gamle Tid; men han troede dog, at det kunde gaa med lidt mindre Bank end han havde faaet.

Skolebestyreren fremholdt Vigtigheden af den religiose Opdragelse og Hjemmets Indflydelse.

«O — ja! — Hjemmet! Hjemmet!» udbrød Fru Aalbom, «Skolen og Hjemmet bør gaa Haand i Haand.»

«Netop» — tog Adjunkten Ordet, «har en Gut faaet Bank i Skolen, bør han ogsaa have det hjemme.»

«Hjemmene ere jo forskjellige,» sagde Johnsen; det var første Gang, han sagde noget, som Rachel ikke fandt kraftigt nok.

«Aa — men alligevel!» raabte Fru Aalbom, lagde Hovedet paa Siden og saa op i Loftet. «Hjerteforholdet — Hjemmet — Moderomheden — o — Hjemmet — Hjemmet!»

«Det kommer s'gu an paa, hvadslags Hjem man har — Fru Aalbom!» lød det pludseligt fra Jacob Worse. Alle saa paa ham; han havde rettet sig op, Ansigtet var rødt, og det lyste i hans Øine.

Der blev en liden Pause, men Konsulen sagde smaaleende, idet han tog sit Glas: «Ja nu raader jeg enhver til at passe sig, for nu kommer Jacob Worse! — jeg har seet den Herre optræde et Par Gange før, og jeg ved, at da gaar det hedt til. Men lad os heller forlægge Kampladsen til Havestuen, der kunne vi stride i Skyggen. Hvis mine Damer og Herrer synes som jeg, ville vi ønske hverandre: velbekomme.»

Selskabet brød op. Legationssekretæren lo, saa det klukkede i ham, og takkede Worse, mens de gik nedad Trappen, fordi han saa beleiligt var plumpet ned i Samtalen. Jacob Worse maatte le selv, og tilsidst lo de alle undtagen Aalbom og Frue, der vare fornærmede.

Men Rachel undrede sig over, at hendes Fader var saa bange for at lade Worse komme tilorde. Hun havde ogsaa et Par Gange hørt ham deltage i en Disput, og hun havde forundret sig over den Heftighed, som da pludselig kunde komme over ham. Hans Meninger vare vistnok noget originale, men derfor behøvede han dog

ikke at tie, og hun fandt det feigt af Jacob Worse saaledes at lade sig maalbinde.

Under Maaltidet havde Pastor Martens gjort flere Forsøg paa at komme med i den almindelige Samtale. Men det lykkedes ham ikke. Man var altfor optaget af den nye, interessante Skolebestyrer, og desuden lagde hans Borddame Beslag paa ham. Ogsaa efter Bordet maatte han sidde i Sofaen hos Fru Garman, mens Ungdommen gik til Kroketpladsen — i Skyggen under den firskaarne Lindeallée.

Men Adjunkt Aalbom gik — «omknoklet» af sin Hustru — som Delphin sagde — op og ned i den brede Gang foran Huset og ventede paa Kaffen. Han var endnu sint over sine Uheld og de Krænkelser, han havde lidt. Fruen søgte at berolige ham, idet hun slyngede den ene Arm omkring ham:

«Hvorledes kan dog en Mand som du — Aalbom! — bryde dig om sligt; — disse nye, unge Mennesker kommer her en Tid, saa gjør de sig paa en eller anden Maade umulige. Vi er dog de første alligevel; — saa du ikke, Konsulen tog mig tilbords.»

«Aa skidt!» svarede hendes Mand, «hvad bryder jeg mig om disse Pengesække og Kræmmere! — men at en Mand af mine Kundskaber, med mine Fortjenester af Undervisningsvæsenet og Literaturen skal være udsat for impertinente Svar af saadanne Grønskollinger — saadanne —» og af sit rige Forraad af Skjældsord udøste Adjunkten en udsøgt Strøm, hvilket forskaffede ham nogen Lindring.

Aalboms boede omtrent midtveis mellem Sandsgaard og Byen, hvilket fra først af var Aarsag til, at de blev indbudne til Garmans. Siden havde de vidst at holde sig saa godt fremme, at det ialmindelighed var Aalboms, man greb til, naar der skulde samles et Selskab i en Fart. Konsulen havde ogsaa hjulpet Adjunkten med nogle uforudseede Udgifter i Anledning af en «Kortfattet Oversigt over det franske Sprogs Oprindelse og historiske Udvikling. — Til Skolebrug.» Thi ved nederdrægtig Ondskab og Misundelse var denne Perle af en Bog ikke antaget til Skolebrug nogetsteds i Landet.

De gamle Brødre Garman pleiede at sove Middag i sine Værelser; men idag blev der ikke sovet stort. Thi de aftalte alt i Anledning af Madeleines Besøg i Byen. Hun skulde komme om to-tre Dage, og have Værelse ovenpaa ved siden af Jomfru Cordsen.

Men Gabriel stjal sig en Cigar og vandrede glad og søndagsmæt ned paa Værftet, for at inspicere Skibet og snakke engelsk med Mr. Robson.

VI.

Det første Bekjendtskab, Madeleine gjorde i sine nye Omgivelser, var med Sypigen; thi hun maatte naturligvis «syes fuldstændigt op» — især udvendigt.

Selve Familien paa Sandsgaard kjendte hun jo paa en Maade før fra kortere Besøg, og den samme Fornemmelse af Kulde, som hun altid havde modtaget blandt disse Mennesker, lagde sig ogsaa nu over hende. Imidlertid var Madeleine langtfra nogen frygtsom Natur — tvertimod; men Overgangen fra den ubundne Frihed under aaben Himmel til det regelrette Liv i det korrekte Hus var altfor brat for hende. Hun prøvede forgjæves at finde sig tilrette, og i de første Uger længtede hun sig ganske syg.

Dette skjulte hun dog i sine Breve til Faderen, hun vidste ikke rigtig hvorfor.

Fætter Gabriel var den eneste, som talte muntert og venligt til hende; alle de andre vare saa stive og tilbageholdne, som om de bare tænkte paa sig selv.

Ikke engang til Rachel kunde hun rigtig slutte sig; de to Kusiner havde aldrig følt sig tiltrukne af hinanden.

Skjønt kun faa Aar ældre var Rachel Garman dog sin Kusine meget overlegen i Kundskaber og Livserfaring. Medens Madeleines Sind var let og lyst som Solskin, var der paa Bunden af Rachels kolde og beherskede Væsen en urolig Trang til at tage fat, til at gjøre noget — ligegyldigt hvilket — bare komme i Bevægelse.

For ikke længe siden havde hun havt en stor Strid med sin Fader. En dag traadte hun ind i Kontoret og

forlangte at faa arbeide med i Forretningen. Konsul Garman tabte aldrig sin Fatning; men denne Gang var han paa Nippet. Striden endte imidlertid — som enhver Strid, der førtes mod Unge-Konsulens Principer — med en afgjort Seier for disse. Men fra den Tid blev Datteren endmere kold og indesluttet.

Det var snart gjort for Rachels skarpe Øine at gjennemskue den lille Kusine fra Landet; og da hun havde overbevist sig om, at der ikke var noget i hende — hun gik vel kanske og længtede efter et eller andet, men uden nogen Trang til at handle, til at gjøre noget — saa lod hun Madeleine gaa sin egen Gang. Og Forholdet mellem dem blev staaende omtrent som mellem en Voxen og et Barn — venskabeligt, men uden Fortrolighed.

Fru Garman var ikke ganske naadigt stemt mod den nye Gjæst, fordi man ikke paa Forhaand havde indhentet hendes Samtykke. Og selv den gode Jomfru Cordsen skræmte Madeleine i Førstningen med sin tørre, høie Figur og de stivede Kappestrimler.

Men Sypigen var en bleg, svagelig Skabning med et Par underlige store Øine, der altid saa ud somom de bad Omforladelse. Hun var smuk endnu; men alle fik strax det Indtryk, at hun havde været meget smukkere; der var noget forkuet og falmet over hende; Kinderne var lidt indfaldne, man kunde se, at hun havde mistet flere Tænder.

Madeleine maatte i de første Dage tilbringe sin meste Tid inde hos Sypigen; thi var hun først kommen, vilde Fru Garman ogsaa, at hun skulde være i Stil med det øvrige Hus, og desuden havde Konsulen givet Jomfru Cordsen Besked. Det var da ligesom en Trøst for Madeleine, der følte sig saa ensom, at være rigtig venlig og elskværdig mod den lille forskræmte Sypige.

En Aften, da hun var gaaet, spurgte Madeleine Jomfru Cordsen, hvem hun egentlig var. Den gamle Dame saa et Øieblik skarpt paa hende og svarede derpaa, at Marianne var en Sønnedatter af gamle Anders Begmand nede paa Værftet, og at hun for nogle Aar siden havde havt et Barn. Kjæresten — sagde Jomfru Cordsen og saa

atter paa Madeleine — reiste til Amerika og Barnet døde. Saa lod Garmans hende lære Kjolesøm — hun havde tjent paa Sandsgaard — og siden havde hun havt sit stadige Arbeide i Huset.

Mere fik Madeleine ikke vide, hun spurgte heller ikke efter; og Jomfru Cordsen følte sig beroliget.

Thi det var ikke saa ganske sikkert og sandt, hvad den gamle Dame havde fortalt Madeleine. I Sypigens Historie var der skjult en af de Garmanske Hemmeligheder, som det var Jomfru Cordsens Livsopgave at vaage over.

Og mens hun iaften gik hjemover, tænkte Marianne netop paa dette — ja det var igrunden aldrig helt ude af hendes Tanker.

Den muntre venlige Frøken Madeleine, der var saa ulig de andre Garmans, havde vakt alle hendes Erindringer tillive. Hun var vis paa, at endnu kjendte Madeleine ikke hendes hele Skam — hun kunde umuligt vide det, siden hun var saa venlig mod hende — og Marianne gruede for, at nogen skulde fortælle det. Thi der var nok af dem, som kunde fortælle, men der var ingen, som vidste, hvad hun havde lidt.

Og som hun gik, gled de forbi igjen alle de tunge Begivenheder fra hendes Livs Ulykke. Først huskede hun, hvor smuk han var — Husets Søn — da han kom hjem fra Udlandet, — endnu før der var Tale om, at han skulde have Datter til Amtmanden; — hvorlænge han bad og plagede hende og hvorlænge hun stred imod. Saa kom den Skrækkens Dag, da hun blev kaldt ind til Konsulen i det indre Kontor. Aldrig havde hun kunnet begribe, hvorledes han egentlig havde faaet det at vide — den eneste, som kanske kunde vide noget, var Jomfru Cordsen; — men endnu mindre kunde hun siden-efter forstaa, at hun selv havde ladet sig overtale eller tvinge eller hvad det nu var — til det, som nu kom. Det maatte vel være som Folk sagde, at Unge-Konsulen kunde Ingen staa sig imod; og saa blev hun da forlovet med Christian Kusk — det værste, hun vidste — saa reiste han til Amerika, Barnet blev født og døbt Christian. — Efter den Tid mindedes hun kun klart hin

Nat, da Barnet døde; alle andre Indtryk flød sammen — tunge og graa som Skyer.

Hun havde troet, at Skammen maatte dræbe hende; men den havde bare pint hende. Paa Sandsgaard, hvor hun aldrig mere vilde sætte sine Ben, gik hun nu dagligt. Hvergang hun traf nogen — især Fru Fanny — standsede hendes Hjerteslag. Men de gik saa kolde og rolige forbi, somom de Ingenting vidste, eller somom det hele slet ikke vedkom dem. Mange Gange havde hun ogsaa truffet ham. I Førstningen gik de hurtigt forbi hinanden; men tilslut syntes han ogsaa at have glemt det hele, og nu hilste han venligt med den gamle Stemme: Goddag Marianne.

Det var somom disse Mennesker levede indenfor en stærk Mur, og somom hendes lille Skjæbne var knust mod den som et skjørt Glas.

Marianne gik en Snarvei over Værftet, hvor Tømmermændene just var ifærd med at dele Spaanerne og putte dem i Sækkene. Hun fandt Bedstefaderen, som ogsaa var færdig i sit Beghus, og de fulgtes nu hjemover.

Anders Begmand boede i den yderste lille Hytte i den Række af rødtjærede Smaahuse, som laa indunder den bratte Fjeldskrænt paa den vestre Side af Sandsgaardsbugten.

Veien langs Stranden var bare en Fodsti, der førte til hver Mands Dør, og saa bag Huset og videre. I Stranden laa der Tare og Fiskeslo, som raadnede; bag Husene var der oftest Udløb for Kjøkkenvasken, alslags Søl kastedes ud, og Stien bestod mest af store Stene, hvor man hoppede, for ikke at stige nedi.

Der boede mange i hvert Hus især om Vinteren, naar Søfolkene vare hjemme. Alle vare de Garman & Worse's Folk. Firmaet eiede alt, hvad de havde: deres Baade, deres Huse og Grunden under deres Fødder — alt havde været, var og blev Garman & Worse's.

Naar Gutterne blev store nok, kom de ud med Firmaets Skibe, og de flinkeste af Pigerne fik Tjeneste i Huset eller paa «Gaarden». Forresten kunde de stelle sig som de vilde derude; der betaltes aldrig Leie af Husene, og der førtes intet Opsyn fra Firmaets Side med

«west end», som Folkevittigheden havde døbt den lille Række af Smaahuse.

Anders Begmands Hus var baade det yderste og det mindste. Men han behøvede heller ikke stor Plads nu, — han var alene med sine to Børnebørn Marianne og Martin. Før — da hans Kone levede, og de havde tre voxne Sønner i Huset, hvoraf den ene var gift, kunde det mangengang være trangt nok. Nu vare de alle døde og borte — Konen paa Kirkegaarden, og Sønnerne paa Søen.

Anders var en gammel, krogrygget Mand. Krøllet hvidt Haar stod ud i en Dusk over Ørene under den flade Hue, der saa ud som en Begklat, hvilket den da ogsaa omtrentlig var. I sin Ungdom havde han gjort en Middelhavstur med «Familiens Haab»; men han blev kasseret; thi Anders havde en Legemsfeil: han stammede.

Han kunde snakke længe, uden at det kom; men kom det først, kunde han ligesaagodt opgive at faa sagt mere for den Gang. Thi da blev han staaende og hakkede og hakkede, til han blev saa sint, at han næsten fik Krampe. I Ungdommen var han derfor farlig at komme nær, naar han stammede; thi ligesom han blev sint, naar han stammede, saaledes stammede han ogsaa, naar han blev sint. Der var kun et som hjalp, og det var at synge. Derfor hændte det undertiden, naar noget af stor Vigtighed kom ham paatvers i Halsen, at han greb til det fortvivlede Middel at synge det ud; og da havde han en liden munter Melodi, som han altid brugte. Man fortalte, at han maatte synge, da han friede til sin Kone, — hvis det nu var sandt; men sikkert er det, at det gik sjeldent paa med Sangen, og ve den, der vovede at sige: «Syng Anders!»

Det vil da sige i Ungdommen; nu var han knækket, og man kunde sige, hvad man vilde til ham. Derfor var der ikke længer nogen Fornøielse i at ærte ham, og han fik være i Fred. Mellem Arbeidsfolkene stod han i stor Anseelse, baade fordi han havde været ved Værftet i over 50 Aar, men helst fordi han havde havt megen Sorg paa sine gamle Dage — værst var det med

Marianne, som var hans Øiesten og Lyspunktet i hans Liv. Thi af Martin havde han bare Sorg; det var en umulig Gut. Skipperen, han kom hjem med sidste Gang, klagede over ham og vilde ikke have ham med ud igjen. Nu gik han da hjemme og drev og drak.

Aftenen var tyk og regntung, og der skinnede Lys i Hytten, da Begmanden og Marianne nærmede sig.

«Nu sidder de vist og drikker igjen,» sagde hun.

«De gjør vel det —» svarede Begmanden. Hun gik hen til Vinduet, de smaa Ruder vare duggede; men hun kjendte en med Spræk i, som altid var klar.

«De er der alle fire,» hviskede Marianne, «du maa sætte dig foran Kjøkkendøren — Farfar!»

«Ja Barn — ja Barn! —» svarede den Gamle.

Da de to traadte ind i Stuen, blev der en Pause i Samtalen mellem de fire, som sad og drak. De var nyligt begyndt og paa det første Stadium af beleven Oprømthed.

Martin raabte i en lystig Tone, som skulde skjule hans onde Samvittighed. «Godkveld Gamling! — godkveld Marianne! — kom — faa Jer en Slurk Øl!»

Den tætte Røg fra de første Drag af Piberne laa endnu udover Bordet samlet om den lille Parafinlampe uden Kuppel. Paa Bordet var der Tobak, Fyrstikker, Glas og halvtomme Flasker, og borti Bænken stod der nogle fulde og ventede sin Skjæbne.

Tom Robson, som sad midt imod Døren, løftede sit Krus — han havde sit store Krus staaende hos sin Ven Martin — og sang med Haanden paa Hjertet:

«O my darling! — er du der!
Mary Anne, som jeg har kjær!»

Det var en Sang, han selv havde lavet til Ære for Marianne og til stor Forargelse for den tynde Bogtrykkersvend, som sad i Krogen tæt ved ham.

Gustaf Oscar Carl Johan Torpander var forsaavidt en mærkelig Svenske som han ikke drak. Men ellers var der ogsaa ved ham denne overdrevne Belevenhed, alt dette forlorent-franske, som pleier at følge de tvivlsomme Existenser af denne Nation. Han havde reist sig ved Synet af Marianne og blev staaende i et dybt

Buk med Skuldrene trukne op — den venstre høiest, Hovedet paaskakke og Øinene hele Tiden fæstede paa den unge Pige. Da Tom Robson istemte sin Sang, rystede Svensken paa Hovedet med et medlidende Smil til Marianne, der skulde udtrykke hans Beklagelse over, at de mødtes i saa slet Selskab.

Den fjerde i Forsamlingen sad med Ryggen mod Døren og rørte sig ikke; thi han var døv. Men da han endelig blev opmærksom paa Svensken, der stod og krummede sig, vendte han sin tykke Krop halvt omkring og nikkede dovent.

Denne Persons Navn var næsten gaaet tilgrunde i Menneskenes Hukommelse, saa fast havde et Øgenavn klæbet sig ved ham. Han kaldtes nemlig «Væggelusen» af alle sine Bekjendte, og naar fine Folk blev nødt til at omtale ham, sagde de enten «Væggedyret» eller ogsaa «han — De ved! — Vægge — hm; — Omforladelse!»

Væggelusen levede af at sidde i et halvmørkt Kot paa Amtskontoret, hvor han enten sov eller forseglede og bandt omkring Pakker og Dokumenter. Men ikke destomindre var han absolut nødvendig. Thi han havde den Specialitet at vide Besked om ethvert Papir — af hvad Navn nævnes kan, som i de sidste 25 Aar havde berørt Amtskontoret. Han kunde staa midt paa Gulvet og pege omkring paa Hylderne langs Væggene og sige — uden at betænke sig, hvad der fandtes i hver af dem og hvad der manglede. Derfor gik han ogsaa som et dyrebart Inventarium fra Amtmand til Amtmand, og efterhvert som hans Kundskaber øgede, sørgede han ogsaa for at tvinge sin Gage iveiret, saa at han sorgløst kunde hengive sig til sine to Passioner: at drikke Øl og læse Romaner om Natten.

Marianne gik fort gjennem Stuen. Hun flyttede Bedstefaderens Stol nær hen til Kjøkkendøren og saa paa ham; han nikkede, at han havde forstaaet. Derpaa sagde hun Godnat til den Gamle og gik ud i Kjøkkenet. Herfra førte en liden mørk Trap ovenpaa, hvor hun havde sit Kammer.

Marianne laasede sin Dør og gik tilsengs. Hver Aften var hun saa overtræt, at hun næsten var i en Døs, mens

hun klædte af sig, og saasnart hun kom iseng, sovnede hun. Nedenunder rumsterede Mændene, kjæglede og bandte. Det blandede sig i hendes Drømme og hun sov tungt og afbrudt. Om Morgenen kunde hun mærke, at hun havde været hed om Natten, thi Haaret og Hovedpuden vare fugtige, hun frøs nedover Ryggen og kjendte sig mere træt, end da hun lagde sig.

Samtalen nede i Stuen kom snart igang igjen. Martin fortalte, at han om Formiddagen havde været oppe i «Kontoret». Det var hans Agt at tale med Unge-Konsulen selv; han vilde klage over den Kaptein, som havde snakket ondt om ham. Men han slap ikke engang ind til Konsulen; hvorimod en af Kontorfolkene — en «forbandet Flab med Seglas» — kom ud med den Besked, at Martin fik ikke Hyre med Firmaets Skibe, medmindre han vilde gaa paa Styrmandsskolen ivinter og lade være at drikke.

Mens han fortalte dette, flammede det op i hans Øine, der vare store og blanke som Mariannes, men stikkende og haarde. I det blege Ansigt fandtes ogsaa det samme Træk af Svagelighed som hos Søsteren; men Martin var høi og knoklet med lange stærke Arme. Og mens han talte, svingede han med dem, slog af og til i Bordet; Heftigheden kogte op i ham, alt eftersom han drak og bandte. Han vilde ikke gaa paa «Skolen» efter Garman & Worse's Ordre, og om han drak, saa skilte det ikke Unge-Konsulen. Men han skulde — og med en vældig Ed rystede han de store Næver mod Sandsgaardkanten.

«Det var Ret — Gut!» raabte Tom Robson leende, «puss ta dem! la mig se, du er Kar!» — Mr. Robson var aldrig saa tilfreds, som naar han kunde faa Martin til at snakke sig selv op i større og større Sinne, og det var ikke vanskeligt at faa ham til.

Thi Martin havde fra han var liden været en lidenskabelig, misfornøiet Karakter. Han medbragte det Ord fra Skolen, at han var det bedste og det stridigste Hoved blandt Gutterne, og sidenefter havde han ikke gjort andet end at komme paatvers med Alt og Alle, som han kom ilag med.

Naar de fire sad sammen — de tre for at drikke, Tor-

pander for at være i den Elskedes Nærhed — førte Martin oftest Ordet. Væggelusen fik lidet være med, thi han var saa besværlig, og naar Mr. Robson, der indehavde etslags Præsidentværdighed, undertiden lod ham komme tilorde, havde Væggelusen saa mange fremmede Udtryk, at de ikke forstod ham.

Heller ikke Carl Johan Torpander pleiede at sige stort. Aftenens Begivenhed var for ham Mariannes Hjemkomst, og efter den Tid sad han helst i stille Henrykkelse. Men iaften understøttede han Martins rasende Anfald paa Garmans — som Torpander ogsaa hadede — og kom med en Del Avistirader om Kapitalens Tyranni og sligt noget.

«Aa — Fandenivold med dit fordømte Svenskesnak!» skrek Præsidenten, «lad os høre, hvad det er Væggelusen sidder og knurrer om.»

«Ser De — mine Herrer!» begyndte Væggelusen strax, «Proletariatets Ret —»

«Hvadforslag?» — raabte Martin.

Væggelusen hørte ikke og blev ved med sit, idet han lod sine dovne Øine glide fra den ene til den anden for at se, om de hørte efter.

Men Martin kunde ikke tie længere; han tog atter paa at bande og skjælde Garman & Worse og Kapitalen og Kapteinen og hele Verden, mens han uafladeligt drak Øl og tændte Piben over Lampen.

Gamle Anders havde først sat sig foran Kjøkkendøren; men iaften vare de saa rolige — syntes han, og desuden maatte han altid høre efter, naar Talen var om Firmaet. Derfor flyttede han henimod Bordet. Tom Robson gjorde Plads for ham i Bænken og bød ham sit Krus.

«Tak — Mr. Robson,» sagde Begmanden og drak.

Tom Robson var ikke blot Selskabets Præsident; men han var ogsaa etslags Vært, forsaavidt som han bekostede Drikkevarerne. Ved Siden af sig paa Bænken havde han staaende en Flaske Rum, hvoraf han fra Tid til anden skjænkede et Spidsglas rundt til Selskabet. Selv brugte han at hælde en god Slump Rum i sit Øl, «for at døve Vandsmagen» — som han sagde. Han sad

nu og karvede op et Stykke Skraatobak for at stoppe i Piben.

«Deilig, fin Tobak — Mr. Robson!» sagde Begmanden.

«Værsaagod — stop i! — *if you please* —» svarede Tom godmodigt.

«Tak — Mr. Robson! — sagde den Gamle fornøiet og drog frem sin Kridtpibe. Stilken var sletikke over halvanden Tomme lang, og den hele Tingest var ligesaa begsort som alt det, der tilhørte Anders.

Han pressede den fugtige Tobak nedi saa haardt han kunde; det gjaldt at faa saa meget, at det kunde vare et Par Dage. Derpaa fandt han sig en Torvglo ude i Skorstenen, som han lagde oppaa. Det var ikke let at faa Fyr; men saa smagte det ogsaa stærkt og godt af den brændende varme Røg. Saaledes sad han sammenkroget i Bænken, passede paa som en Smed hvergang Tom bød ham Kruset: «Tak Mr. Robson!» — han spyttede ud, tørrede sig om Munden og drak.

Men Martin blev sintere og sintere: «Er det ikke nok —» skreg han, «at vi slider os helseløse for disse Mennesker! — vil de ogsaa raade over hver Bid, vi æder, og hvert Glas, vi drikker! Se bare, hvordan de bor — hvordan de lever deroppe! hvem har skaffet dem alt det? — jo vi — Far! vi, som har slidt herhjemme og nordpaa i Fisket og ude med Skibene — Aar efter Aar — Søn efter Far! slidt og kavet i Stormen og vaaget om Natten i Haglbyger og Snedrev, for at føre Rigdommen uskadt hjem til dem. Og se saa, hvordan vi har det! i en Rad med Grisehuse bor vi, — som vi ikke engang eier — ingenting eier vi, de deroppe eier det alt — altsammen! Klæder, Sko, Mad og Drikke, Hus og Hjem, Legeme og Sjæl; — *every bit!*»

Begmanden rokkede frem og tilbage, spyttede og tog igjen fat paa Piben.

«Eiendom er Tyveri —» begyndte Væggelusen, han saa der var en Pause.

Men Martin lod sig ikke standse: «Der er ingen Mennesker i Verden,» skreg han, «som taaler sligt! hvorfor gaar vi ikke op og siger: Del — del med os, som har

havt Arbeidet! — nu kan det være nok med Blodsugeriet! — Men nei! vi er ikke andet end gamle Kjærringer — alle Mand; sligt blev aldrig taalt i Amerika!»

«Hahaha! nu var du god igjen!» lo Tom Robson, «du tror kanske, Folk deler broderligt i Amerika? nei — Gutten min! der skulde du Pinedød faa andet at føle!»

«Kanske Arbeidsfolk lever slig i Amerika som vi?» spurgte Martin lidt uvis.

Nei, men de gjør noget andet, som du ikke kan,» svarede Tom.

«Hvad gjør de —» spurgte Martin.

«De arbeider — Far! og det gjør hverken du eller nogen herhjemme!» raabte Tom Robson med et tungt Slag i Bordet, han begyndte at blive drukken.

«Hva falls — arbeta — jo ta mig Fan —» begyndte Svensken.

«Hold Kjæft! —» raabte Tom, «lad den Gamle faa snakke.»

«Du forsynder dig — Martin!» sagde Begmanden uden at stamme; han havde drukket flere Gange, og de gamle Øine vare fugtige, «du forsynder dig groveligt, naar du snakker sligt om Firmaet. Her har baade din Far og din Farfar havt sit gode, visse Arbeide, og det kunde du ogsaa havt, hvis du havde artet dig bedre. Gamle-Konsulen var den første Mand i Verden — Unge-Konsulen er ogsaa en Hædersmand — Skaal for ham!»

«Aa —» afbrød Martin, «jeg ved ikke, hvad du snakker efter — Farfar! jeg synes ikke, du just har saa stort at rose af. Hvor blev der af Far min og Farbror Svend og Farbror Reinert! — væk allesammen paa Konsulens Skibe! — og hvad har du igjen? — to tomme Næver og saa meget Mad, at du netop bjerger Livet! Eller kanske du synes —» lagde han til med en styg Latter — «at vi hører til «Familien» for Mariannes Skyld!»

«Martin! — din forb — forb — fo —» den gamle Mand blev rød i Hovedet helt opimellem de hvide Haartotter, han stred og arbeidede med det gjenstridige Ord; men det blev bare værre.

«Drik Gamling!» sagde Tom godmodigt og rakte Kruset frem.

Begmanden standsede og trak Pusten. «Tak — Mr. Robson!» sagde han og tog en Slurk.

«Hvad sagde Stamfaderen?» spurgte Væggelusen med forstilt Alvor; men denne Vittighed var for fin for de andre, og Væggelusen maatte le alene.

Tom Robson gjorde Miner til de andre, at de skulde lade den Gamle i Fred. Begmanden lagde Piben i Vestlommen, reiste sig og gik ind i det lille Kammer ved Siden af Kjøkkenet, hvor han sov. Den stærke Drik havde bragt Ungdommens Hidsighed op igjen; men aldrig havde hans Magtesløshed ligget saa tungt paa ham som iaften.

Endnu længe sad de andre og drak, til der ikke var mer; Lampen begyndte at ose, for Oljen slap op. Saa tumlede de afsted, Væggelusen indover *«west end»*, men Tom Robson klatrede op ad en Sti, som førte opover Fjeldet bag Begmandens Hytte. Han boede hos en Enke i Skippermarken — et stort Stykke Udmark, som hørte til «Gaarden».

Torpander fulgte med Robson, fordi han var ræd for at gaa gjennem *«west end»*, og fordi han vilde kaste et sidste Blik paa den Elskedes Kammervindu, som vendte mod Fjeldsiden.

Martin lukkede Døren efter dem og gav sig ifærd med at løfte Laaget af Bænken, hvori han skulde ligge. Han saa ikke, at der laa nogle tomme Flasker; de rullede paa Gulvet og en knustes mod Spyttebakken. Laaget gled ham ud af Hænderne, og uden at prøve paa at klæde sig af lod han sig falde som han var i Sengklæderne.

Det lille grumsede Bundfald i Lampen tørrede ganske ud, og den sidste blaa Flamme for op gjennem Cylinderen og sluktes. Efterpaa kom der en tæt graa Røg, som viklede sig af den gloende Væge og svirrede i muntre Spiraler op igjennem Glasset, gled ud i Stuen og lagde sig i tynde Traade foran Graalysningen fra Vinduerne.

Der hørtes ikke anden Lyd end Mændenes dybe Aandedrag; den Gamle pustede kort og stødvis; men Martin væltede sig i Bænken, laa lidt og begyndte at snorke;

saa for han op igjen varm og tung af Drik og Hidsighed.

Men endnu længe lyste den lille røde Glo i Lampevægen, medens Røgen i tyndere og tyndere Spiraler svirrede muntert opigjennem Glasset og spredtes i Mørket. —

VII.

Fru Fanny Garman havde lige fra først af været overmaade venlig mod Madeleine og bedet hende endeligen at se indover til dem i Byen. Men derved blev det ogsaa; og selv Madeleine, som dog ikke var synderligt dreven i de selskabelige Former, forstod, at Indbydelsen bare var en Talemaade.

Da hændte det en Søndag, at Madeleine kom til at staa foran et af de store Speil ovenpaa; hun var lysklædt og bar det store, mørke Haar halvt krøllet, halvt udslaaet nedover Nakken. Fanny gik forbi og saa sit Billede ved Siden af Madeleines.

Den smukke Frue standsede og blev opmærksom; den andens mørke Haar og lidt brunagtige Hudfarve stod fortræffeligt sammen med hendes egen klare Hud og lysblonde Haar. Madeleines Figur var vistnok lidt høiere og stateligere; men selve Ansigtet var jo ikke det ringeste smukt — nei ikke det ringeste! — Fru Fanny betragtede opmærksomt de to Speilbilleder, medens hun ordnede Madeleines Haar. Da hun var kommen tilende med sine Iagttagelser, lagde hun sin Arm om den unge Piges Liv og drog hende med sig gjennem Stuerne.

«Hør nu — søde Madeleine!» — begyndte hun og rynkede Øienbrynene, «jeg er saa rasende vred paa dig, fordi du aldrig kommer ind til Byen. Til Straf skal du følge med os ind iaften; Morten kan sidde hos Kusken.»

Madeleine saa ind i det lille fine Ansigt og maatte uvilkaarligt tænke paa, hvor deiligt det var. De store blaa Øine laa saa smukt i Hovedet, selve Hovedet var saa lidet og sad saa frit paa Halsen, og om Munden var der saa mange vexlende Træk, at man ikke kunde faa Øinene fra den, naar hun talte.

«Hvad glor du paa? —» spurgte Fanny spøgende.

«Du er altfor vakker —» svarede Madeleine oprigtigt.

«Naa — det maa jeg sige! — det var en landlig Kompliment,» lo den unge Frue; men hun blev alligevel en Smule rød og saa endmere straalende ud. —

— Madeleine fulgte med til Byen og blev der et Par Dage. Senere kom hun ofte derind for en kort Tid. Fanny tog hende med til de faa Fornøielser Byen frembød; ofte var der smaa Selskaber hos hende eller i hendes Omgangskreds. Overalt var de sammen, den ene fremhævede den anden ved den eiendommelige Kontrast i deres Ydre og ved en koket Lighed eller Forskjel i deres Toiletter.

Det gamle Garmanske Hus udmærkede sig derved, at enhver af Husets Beboere kunde gjøre omtrent, hvad han vilde — gaa og komme, kjøre eller ride — ganske efter sit eget Hoved. Huset var stort, og der kom saa mange Mennesker — dels Gjæster, dels Forretningsfolk, som blev over tilmiddags eller tilaftens, saa det mærkedes aldrig stort, om en eller anden var borte.

Madeleine kunde derfor heller ikke mærke, at nogen savnede hende synderligt i Huset. Fru Garman var jævnthen lige sær, og Rachel holdt sig mest for sig selv, hvilket — paastod Fanny — kom af, «at hun havde taget sig en ny Skriftefader.»

Alene Konsulen syntes at sætte etslags Pris paa hende. Naar hun kom tilbage fra et Besøg i Byen, sagde han altid: «Se — velkommen tilbage! — min Pige! —» og strøg hende over Haaret.

En Dag, hun just skulde stige ind i Fannys Enspænder for at kjøre til Byen, kom Konsulen gjennem Gangen.

«Ei — ei! vil du nu løbe fra os igjen?» sagde han venligt, idet han gik forbi.

Madeleine fik saadan ond Samvittighed, og under megen Stammen og Beklemmelse fik hun endelig frem: om Onkel syntes, det var leit, hun reiste til Byen.

«Ih — bevare — nei!» sagde Konsulen og klappede hende paa Kinden, «du maa endelig gjøre ganske som du selv har Lyst til — Barn!»

Da Madeleine sad i Vognen, syntes hun, at hun var den dummeste Skabning paa Jorden. Hvorialverden

kunde det nu falde hende ind, at nogen her i Huset brød sig om enten hun var her eller der eller hvorsomhelst, snarest var hun vel til Besvær. Hun angrede sin taabelige Opførsel, og da hun Dagen efter kom tilbage til Sandsgaard, strøg Onkelen hende ikke over Haaret.

Idetheletaget forstod hun slet ikke sine nye Omgivelser; alt var kommet saa ganske anderledes, end hun havde tænkt sig det. Da hun skiltes fra Vente-Per, havde de ikke vexlet mange Ord; men da han gik nedover Bratvoldskrænten, stod hun længe og stirrede efter ham.

Hun lovede den Gang sig selv at holde fast ved ham, hvad de saa sagde i Byen, — og hun vidste, at alle derinde vilde være mod hende. Og hun kastede et Blik udover Havet og kjendte sig saa sund og stærk, hun følte baade Mod og Kraft til at føre sin Kamp for sin Ungdomskjærlighed.

Men nu var det d e t, som hændte, at det sletikke blev nogen Kamp.

Hun var saa sikker paa, at Rygtet om hendes Forhold til Vente-Per var naaet til Sandsgaard, saamegen Tale som hun vidste, der var folkimellem om hendes muntre Friluftsliv paa Bratvold; og i Førstningen gik hun og lurede paa den mindste Hentydning. Det var hendes faste Plan strax at tilstaa, at saaledes var det nu engang; han var en simpel Bonde og Fisker, og hun — Madeleine Garman — holdt af ham.

Men ikke i den fjærneste Krog af Samtalen kunde hun finde nogen Hentydning; hun kunde ikke engang opdage, om man overhovedet vidste noget. Der blev aldrig talt om hendes Fortid paa anden Maade, end somom hun selvfølgeligt til enhver Tid havde opført sig som det sig hør og bør en Frøken Garman. Andet syntes ikke at kunne falde disse Mennesker ind, og det var det, som tog Magten fra hende.

Fru Fanny holdt sit Hus i en mønsterværdig Orden, og det var et meget elegant Hus. Her fandtes hverken gammel Mahogny eller Hestehaar, alt var nyt og fuldt af Forsiringer. Det hele Møblement var fra Hamburg, Valnødtræ med Decoupørarbeide og Plyds. For Dø-

rene hang tunge Portièrer; i alle Kroge og foran Vinduerne stod Blomsterborde eller Stativer med smukke Bladplanter, og midt paa Gulvet omkring Divanbordet var der grupperet en Uendelighed af Lænestole — bløde, udstoppede og broderede.

Leiligheden var ikke stor, men naar alle Døre stod aabne, var det et prægtigt Syn gjennem Rækken af Værelser fulde af Møbler og kostbare Gjenstande, Malerier, Brysseler Tæpper og især store Speil med Guldrammer.

Paa Sandsgaard var der saa koldt og tørt i de store Stuer, hvor Møblerne stod langs Væggene, at Madeleine uvilkaarligt gik stille og fik en Trang til at sætte sig hen i en Krog. Hos Fru Fanny var det derimod, somom Draperierne og de stoppede Møbler trængte sig lige ind paa hende, og der var saa mange Lænestole, at hun aldrig vidste, hvor hun skulde sætte sig.

Ikke engang Husets Herre syntes at bevæge sig med fuldkommen Frihed i sine egne Værelser; der var ikke Plads for hans svære Skikkelse. Men Fru Fanny tog ikke den ringeste Notice af ham; og han fandt sig tilslut i alt — magelig som han var, og desuden gik han helst sine egne Veie.

Morten Garman havde Ord for at være en hjertens godmodig Fyr, men lidt vanskelig at omgaaes. Naar man vilde gjøre Forretninger med ham, maatte man være forsigtig. Et eneste Ord kunde pludselig fordærve det hele, og havde man først faaet ham vrang, kunde Intet formilde ham igjen. Gamle Folk foretrak derfor at gaa til Sandsgaard og forhandle med Unge-Konsulen selv; det gik vel ikke saa fort; men det gik korrekt og med absolut Paalidelighed.

Den Unge — Grossereren — havde den Maner pludselig at se paa sit Uhr, afbryde Underhandlingen, stige tilvogns og fare afsted — til Sandsgaard eller andetsteds, og efterlade løse Aftaler og halv Besked.

Fru Fanny havde aldrig plaget sin Mand med overdreven Ømhed endsige med Skinsyge; hun kjendte ham godt nok til at vide, at om hun nogensinde skulde faa Brug for hans Overbærenhed, var der Skyld nok paa hans Side til at kvitte af. —

«Der gaar din Beundrer — Pastor Martens —, se Madeleine! hvor han skjeler bortover til os — den Guds Mand. Han hilser — Godmorgen Hr. Pastor!» sagde Fru Fanny, idet hun besvarede Præstens Hilsen. Paa samme Tid gjorde hun ogsaa Tegn til ham, at han skulde komme op.

Præsten var paa den anden Side af Gaden; men den var ikke bred. Et Øieblik syntes han at betænke sig, inden han gik over.

Imidlertid ringede Fanny paa Pigen og ordinerede Chocolade. Disse Formiddagstimer ved en Kop Chocolade eller et Glas Vin var hendes Sværmeri, og hun holdt altid Øie med Gaden. Kapellanen — Martens var residerende Kapellan — hørte til hendes hyppige Gjæster, især efterat hun havde sat sig i Hovedet, at Præsten var indtaget i Madeleine.

Det var ellers ikke saa urimeligt, at Fru Fanny havde sin Opmærksomhed henvendt paa at finde et Parti for Kapellanen — den hele Menighed var igrunden optaget af det samme. Thi Martens var en Mand paa en tredive Aar af et fordelagtigt Ydre, og nu var det over halvandet Aar siden han mistede sin første Kone, saa intet kunde være mere passende end at tænke paa den anden.

«Godmorgen Frue! — Godmorgen Frøken Garman! — hvorledes befinder De Dem — mine Damer!» sagde Præsten, idet han traadte ind; «jeg kunde ikke modstaa Deres venlige Vink — Frue! — skjønt jeg ved af Erfaring, at en Visit hos Dem er altfor behagelig til at kunne afgjøres i Korthed.»

«Aa De er altfor god — Hr. Pastor! og jeg undrer mig mange Gange over, at De har saa meget tilovers for et saadant Verdens Barn som jeg er,» sagde Fru Fanny med et lidet Blink henimod Madeleine.

Det er saamænd flere, som undrer sig derover,» svarede Kapellanen uden at forstaa Hentydningen.

«Nei — virkeligt! — hvem? hvem? raabte Fanny nysgjerrigt.

«Ah! — De ved neppe, Frue!» forklarede Martens med et Skuldertræk, «i hvilken Grad vi stakkels Præster bliver iagttagne af Menighedens hundrede Øine. Saa

er der ogsaa nogle skikkelige gamle Koner, der have taget Forargelse af mine hyppige Besøg paa Sandsgaard og her hos Dem.»

«Nei — hvor morsomt! — hører du Madeleine!» raabte Fru Fanny straalende.

«Ja De ler — Frue!» sagde Kapellanen godmodigt, «men det kunde sandelig være slemt nok for mig, hvis jeg ikke havde saa god Støtte i Provsten.»

«Saa Provsten Sparre og De kommer godt ud af det med hinanden? jeg troede ellers, at Forholdet — —»

«I Begyndelsen — Frue — kun i Begyndelsen, og jeg skammer mig ikke ved at tilstaa, at det var min Skyld. Ser De, jeg kom fra først af opi det med nogle af de saakaldte Vakte her i Byen — skikkelige, brave Mennesker — Gud bevare mig for at sige andet! — men ikke ganske saadan — saadan —»

«*Comme il faut?*» sagde Fru Fanny.

«Naa — naa! —» svarede han smilende, «det var jo ikke netop det Ord, jeg søgte efter; men lad gaa, De forstaar, hvad jeg mener.»

«Fuldkomment!» lo Fru Fanny, idet hun tog imod Koppen, som Madeleine havde skjænket for hende.

«Saa kom jeg da i en skjæv Stilling til min Overordnede og havde mangfoldige Ubehageligheder, indtil jeg ret lærte Provsten Sparre at kjende; men da jævnede det sig saa smukt det hele, og nu tør jeg nok sige, at Forholdet mellem os næsten er som mellem Fader og Søn. O det er en sjelden Mand!» gjentog Kapellanen flere Gange.

«Ja ikke sandt?» — raabte Fru Fanny, «det er den smukkeste Præst, jeg nogensinde har seet. Om man ikke forstod et Ord af Prædikenen, vilde det være en hel Opbyggelse bare at se ham forrette Gudstjenesten.. Og saa de deilige Digte, han skriver!»

«Ja jeg for min Del sætter nu hans sidste Digtsamling «Fred og Forsoning» over alt, hvad der er udkommet i vor Literatur i de sidste ti Aar. Kan De tænke Dem — mine Damer! et yndigere Digt end det lille:

Jeg sad i Kveldens stille Fred
Paa Bænken ved min Hytte —»

— «Har han været fattig?» spurgte Madeleine hurtigt.

Fanny lo; men Kapellanen forklarede hende venligt og omstændeligt, at Digtet var skrevet, efterat Sparre blev Provst; det med Hytten var nærmest et digterisk Udtryk for hans store Tarvelighed.

Madeleine følte, at hun havde spurgt dumt, og satte sig til at se paa Gaden.

«Ja —» vedblev Kapellanen, «der er noget uforklarligt noget ved den Mand; jeg kan aldrig ret komme efter, hvori det ligger! men bare man staar Ansigt til Ansigt med ham, kommer det over En — en Følelse af det Mægtige, Overlegne, men ogsaa af etslags Fortryllelse. Naar han bliver Biskop —»

«Biskop? —» spurgte Fru Fanny.

«Ganske vist — Frue! — der er ingen Tvivl om, at Provsten Sparre jo er selvskreven til den første Bispestol, der bliver ledig. Det har allerede været udtalt offentlig.»

«Nei virkeligt! det har jeg aldrig tænkt paa!» raabte Fruen, «men det er ogsaa sandt! han vilde tage sig ganske pragtfuld ud — den mægtige Skikkelse med de hvide Lokker og saa det store blanke Guldkors paa Brystet! Det er kjedeligt, at Byen ikke er Stiftsstad; en Biskop er virkelig saa interessant — for Exempel i «Leonarda». Madeleine, har du nogensinde seet en levende Bisp?»

Madeleine vendte Hovedet ind mod Stuen og blev blussende rød, idet hun stammede: «Hvad — hvad var det, du spurgte om — Fanny?»

Men Fru Fannys flinke Øine havde allerede bemærket Delphin, der styrede over Gaden mod Huset. Hun besvarede hans Hilsen og sagde til Madeleine, idet hun nøie iagttog hende: «Vær saa snil at hente en Kop til Fuldmægtigen — søde Madeleine.»

«Kommer Kandidat Delphin herop?» spurgte Kapellanen og saa sig om efter sin Hat.

«Ja — men De faar slet ikke Lov til at gaa — Hr. Pastor! — nu sad vi saa hyggeligt sammen.» — Delphin traadte ind, Fru Fanny hilste med et fortroligt Nik og

vedblev: «Nu skal De netop som Præst hjælpe os at omvende den ugudelige Kandidat Delphin.»

«Behøves ikke — behøves ikke! — naadige Frue!» — raabte Fuldmægtigen muntert; «jeg er allerede saa omvendt som jeg overhovedet kan blive. Skolebestyrer Johnsen har allerede besørget det hele i en lang, dybsindig Samtale.»

«Vi sad just ogsaa i en religiøs Underholdning,» sagde Fru Fanny.

«Kommer De fra Skolebestyrer Johnsen?» spurgte Kapellanen; han havde fundet sin Hat og stod færdig til at gaa.

«Jeg fulgte ham et Stykke paa Veien ud til Sandsgaard; han lod til at være inviteret derud,» svarede Fuldmægtigen.

«Idag igjen!» — raabte Fru Fanny.

«Godmorgen Frue! godmorgen — nei De maa virkelig ikke overtale mig, jeg har allerede været her altfor længe. Godmorgen Frøken!» — Madeleine kom just ind; Kapellanen gik et Skridt frem, for at række hende Haanden. Men hun bar et Bræt med Kopper, saa han maatte nøie sig med at betragte hende med varm Ærbødighed.

I Trappen tænkte han paa, hvor det dog var uheldigt, at denne Delphin bestandig skulde komme ham iveien. Af Natur var Severin Martens meget godmodig; men han kunde ikke udstaa Fuldmægtigen. Hvergang denne kom ind i Samtalen, gik alt paatvers for Kapellanen; han havde en egen Maade at hænge sig i enkelte Ord, vrænge det hele om til Karikatur og fremkalde en Latter, som ofte kunde være yderst generende.

Kapellanen var heller ikke tilfreds med Skolebestyrer Johnsen. Den tilsyneladende saa ubehjælpelige unge Mand havde vidst at hjælpe sig fortræffeligt selv.

«Næsten daglig Gjæst paa Sandsgaard! hm! —» mumlede Pastor Martens, medens han gik nedad Gaden. —

Men oppe i Fru Fannys lille Salon tog Fuldmægtigen Præstens Plads, og Samtalen skiftede strax Farve.

«Den brave Kapellan ligte ikke, at Johnsen skulde til Sandsgaard,» sagde Fru Fanny.

«Det var just derfor, jeg fortalte det — Frue!»

«Aa — jeg forstod det meget godt! — De er altid saa udsøgt ondskabsfuld! Men kan nu forresten nogen begribe, hvad der gaar af min lærde Svigerinde? — Rachel, der ellers er kold og utilgjængelig som en Isbræ, bliver med en Gang imødekommende — indtil det upassende ligeoverfor — ja det er det mærkeligste! — ligeoverfor en Theolog!»

«Deres Svigerinde sværmer for den dystre Kraft —» sagde Delphin.

«Ah! —» henkastede Fruen, «der er ikke stort ved ham! i Førstningen fandt jeg ham ogsaa ret interessant — saadan i Smag af Ibsens «Brand» eller noget lignende. Men du gode Gud! hvor han dog igrunden er kjedsommelig med sine korte Kraftsætninger, der dumpe ned i Samtalen som Stene.»

«Jeg er en Folkets Mand! — i Folket har jeg min Plads! —» sagde Delphin, idet han efterlignede Skolebestyrerens Stemme og Manerer.

Fru Fanny lo og klappede i Hænderne. Ogsaa Madeleine lo med; hun maatte altid le, naar Delphin var morsom. Forresten kjendte hun ham ogsaa fra den alvorlige Side. Det var især, naar de var alene, at han havde en trohjertet, aaben Maade at tale paa, som gjorde hende saa godt. Hun kunde snakke med Kandidat Delphin om mange Ting, hun ellers ikke havde Mod til at udtale sig om for andre. Det var ogsaa klart — for Fanny — ikke for Madeleine, at den unge Herre fortrinsvis søgte Huset i de Dage, Madeleine var i Byen.

Medens de sad saaledes og passiarede muntert om alverdens Ting, raabte pludselig Fru Fanny, som altid holdt Øie med Gaden: «Nei — se mig til Jacob Worse! han gaar min Dør forbi, — hilser ikke engang op! — han talte med nogen nede i Porten, — hvem kan det have været?»

Og den nysgjerrige Frue glyttede paa Vinduet: «Aa —» lo hun, «det var ved Gud lille Fredrik, han talte med. — Fredrikmand! —» raabte hun ned, «kom op til Mamma, skal du faa Chocolade.»

Den lille Christian Fredrik — en hvidhaaret, tyk Tingest paa fem, sex Aar — kom stavrende opad Trappen. Pigen lukkede ham ind, og Moderen spurgte, medens hun gjorde en Kop istand til ham: «Hvem var det, Fredrikmand snakkede med nede i Porten?»

«Det var med den store Manden —» svarede Barnet og saa paa Koppen med runde Øine.

«Den store Manden er Jacob Worse, og den «lille Manden» — det er Dem — Hr. Kandidat Delphin!» — forklarede Fanny leende, «min Hr. Søn er ikke endnu ganske salonfähig. — Spurgte den store Manden, hvem der var oppe hos Mamma?»

«Han spurgte, om Tante Rachel var i Byen —» svarede den Lille og greb ivrigt efter Koppen.

Madeleine kunde ikke rigtig forstaa, at de to andre fandt dette saa uimodstaaeligt morsomt; men hun lo alligevel med, fordi lille Fredrikmand var hendes Yndling.

«De er en farlig Dame — Frue!» sagde Georg Delphin, da han tog Afsked, «jeg faar nok give min Ven Worse en Advarsel.

«Ja — dersom De vover —!» raabte Fru Fanny og truede ad ham med en liden hvid, spids Pegefinger.

Der var noget ved Fanny — Madeleine vidste ikke, hvad det var —, som hun ikke ret kunde lige. Det kom helst frem, naar der var Herrer tilstede; men ogsaa alene med hende kunde der mangengang komme over Madeleine en Følelse, somom hun generede sig. Hun var ikke vant til alle disse Spørgsmaal, Drillerier og Hentydninger, som bestandig gik i en og samme Retning. Men tilslut blev hun saa omspændt af sin livlige og snaksomme Veninde, at hun begyndte at miste noget af sin ubevidste Sikkerhed; og stundom kunde hun gribes af etslags Angest, somom hun gik noget imøde — noget uundgaaeligt, hun ikke selv forstod.

Fru Fanny stod ved Vinduet og saa efter Delphin. Han var igrunden slet ikke liden — Figuren ypperlig, og Klæderne sad som støbte omkring ham. Det krøllede Haar og de sorte Moustacher gav ham et vist di-

stingveret Udseende; det var en Mand, man overalt maatte blive opmærksom paa. Underligt nok! — at hun nu først lagde Mærke til det!

Fru Fanny vendte sig mod Madeleine, der ryddede paa Bordet, og betragtede hende nøie.

VIII.

«Der er noget, jeg bestandig undrer mig over ved Dem — Hr. Kandidat Johnsen!» sagde Rachel, «i næsten alle de Samtaler, vi har havt om alvorlige Ting, kommer vi til et eller andet Punkt, som pludselig vækker en hel Række af Tvivl og Spørgsmaal hos os begge — ja jeg synes — næsten mest hos Dem!»

«Det er, fordi De fører Samtalen med Deres overlegne Skarpsindighed,» svarede Skolebestyreren.

Rachel saa et Øieblik paa ham. Alt flere Gange under dette interessante Bekjendtskab havde hun været paa sin Post mod ethvert Ord, der kunde have den fjerneste Smag af en Kompliment. Men hvergang hun betragtede det alvorlige — lidt grove Ansigt, følte hun sig beroliget; hun svarede derfor: «Aa der skal ikke stor Skarpsindighed til, for at indse, at naar to Mennesker drøfte en Ting sammen, maa der komme mere ud deraf end om hver tænkte alene for sig. Men hvad der undrer mig, er egentlig dette, at De ikke forlængst har gjennemarbeidet disse Problemer og disse Tvivl.»

«De har aabnet mine Øine for meget, som før —»

«Men — hør nu!» — afbrød Rachel lidt utaalmodigt, «nu har vi gaaet op og ned her — vist i en halv Time og talt om de mange Kollisioner, hvori en Præst maa komme, naar han baade skal være Guds og Statens Tjener. Og hvert Øieblik — eller ialfald flere Gange har De sagt: Ja De har Ret — det har jeg ikke tænkt paa før — eller lignende —.» Rachel standsede midt i den brede Gang mellem Hækkerne foran Huset, hvor de gik frem og tilbage, og saa ham ind i Øinene: «Hvorledes kan det dog være muligt — Hr. Kandidat Johnsen! — at De, som har studeret Theologi, og som har til Hensigt med Tiden at blive Præst, — at De ikke

allerede forlængst har gjort Dem alt dette klart og taget Deres Parti?»

Kandidaten slog sine Øine ned for dette klare, gjennemtrængende Blik, idet han svarede: «Tvivl og Anfægtelser har jeg nok havt, — det gaar ingen af os fri for. Men naar det nu synes Dem — og jeg maa bekjende: det er virkeligt Tilfældet —, at enkelte Ting komme ligesom bagpaa mig, saa har dette for en Del sin Grund i min eiendommelige Udvikling. Jeg kommer fra et fattigt Hjem — et meget fattigt Hjem —» han gjenvandt sin Sikkerhed, mens han talte — «uden synderlige Evner har jeg arbeidet mig frem ved Flid. Derfor havde jeg fuldt op at gjøre, mens jeg studerede og — ja det er sandelig min Mening — den, som har rigtig haardt alvorligt Arbeide, faar ligesom ikke Tid til Tvivl. Desuden er der ved selve Studiet og ved de Mænd, der lede det, noget — ja, hvad skal jeg kalde det! — noget beroligende — nei — betryggende vil jeg sige, som bevirker, at de Tvivl, der frembyde sig, ligesom bære sin Løsning i sig selv. Men Livet og ikke mindst mit Bekjendtskab med Dem — Frøken Garman! har bragt meget til at vakle hos mig.

«Mindes De vor første Samtale?» spurgte hun.

«Jeg tror ikke, jeg har glemt noget Ord, vi har vexlet med hinanden.»

«Det var en af de første Søndage, De var paa Sandsgaard —»

«Ved Bordet dreiede Samtalen sig om Krig — var det ikke den Dag, De mener? —» spurgte han.

«Jo netop —» svarede Rachel, «Kandidat Delphin udviklede paa sin flotte, overfladiske Maade, at den nye Tidsaand vel skulde faa Bugt med Krigsondet, naar man bare kunde blive af med Kongerne og Præsterne. Som De husker — blev Præsten Martens meget ivrig og paastod, at Præsterne netop var Fredens Mænd og deres Arbeide et Fredens Værk. Og Kandidat Delphin svarede saa behændigt, at enhver, som havde Lyst, kunde bare gaa hen i Kirken en Søndag og høre, hvor smukt den Fredens Mand Pastor Martens bad for Krigsmagten tillands og tilvands.»

«Jeg erindrer det godt —» svarede Skolebestyreren med et Smil, «det var da, at jeg tog Ordet.»

«Ja — De forsikrede, at De aldrig — om De blev Præst — vilde medtage Krigsmagten i Deres Kirkebøn.»

«Det vil jeg heller ikke! — aldrig skal nogen Magt tvinge mig dertil — aldrig!»

Rachel saa paa ham; saaledes var det, hun vilde have ham.

«Jeg minder Dem om dette —» fortsatte hun, «fordi jeg nu ved, at der ogsaa er mange andre af Præstens Embedspligter, De ikke vil kunne udføre af fuld Hjertens Overbevisning. De har i vore Samtaler udtalt stærke Betænkeligheder ved Vielsesritualet, ved Absolutionen, ved Konfirmationen og mange andre Ting, saa tilslut staar det saaledes for mig, at enten maa De opgive at blive Præst, eller De maa lyve!»

«Lyve kan jeg ikke —» raabte han, — «heller give Afkald paa min Fremtid!»

«Men er da det nok?»

«De mener? — Frøken!»

«Synes De, at De har gjort Dem selv Fyldest ved saaledes at gaa afveien for de Krav, Deres Overbevisning stiller? Om jeg var Mand —» Frøken Rachel rettede sig — «saa vilde jeg netop opsøge Kampen — ikke krybe iskjul!»

«Jeg skal heller ikke krybe iskjul — Frøken!» svarede Kandidat Johnsen.

«Det haaber jeg heller ikke, De vil; her er nok af dem, som gjør det.»

Hun saa opimod Huset, som de nu var tæt ved. I den aabne Havedør stod Fru Fanny og fjasede med Delphin. Præsten Martens og Madeleine gik bortover mod Kroketpladsen, og Jacob Worse stod og saa efter dem med en Cigar i Munden.

Rachel vendte sig hurtigt om mod Kandidat Johnsen og sagde: «Jeg ved ikke noget uslere, end naar en Mand ikke vover hverken i Ord eller Handling at aabenbare, hvormeget han i sit inderste Væsen er i Strid med den almindelige, gjængse Opfatning. Den, der lister sig saaledes gjennem Livet, er i mine Øine feig.»

Hun gik opimod Huset; men Skolebestyreren stod et Øieblik, derpaa vandrede han nedover Grusgangen igjen i dybe Tanker.

Jacob Worse sagde til hende, da hun gik forbi: «Har De lyst til at tage et Parti Kroket? — Frøken Rachel! — jeg synes Synd i Deres Kusine, hvis hun skal spille alene med Kapellanen.»

«De kan vist godt spare Dem Deres Medfølelse — Hr. Worse!» svarede Rachel i en Tone, som bragte ham til at fare iveiret og se paa hende; «jeg tror tvertimod, at Madeleine befinder sig meget vel i Præstens Selskab — det er netop Selskab for hende.»

«Jeg beder Omforladelse —» svarede Worse godmodigt, «det var ikke min Mening at være indiscret. Men jeg har faaet det Indtryk, at Deres unge Kusine igrunden sidder inde med en stor Portion Livlighed, som hun ikke ret faar udfolde.»

«Jeg ved ikke, om Madeleine eier noget saadant skjult Fond af Liv. Idetheletaget har jeg ikke meget tilovers for Folk, der ikke tør vise, hvad der bor i dem.»

«Ikke tør?» — spurgte han forbauset.

«Ja — jeg siger: ikke tør! Hvad er det andet end Mangel paa Mod, naar man saa omhyggeligt skjuler sit Indre, dækker over sin Overbevisning — lyver og spiller Komedie fra Morgen til Aften? Da er det dog bedre som Deres Ven deroppe —» hun gjorde et Kast med Hovedet mod Delphin — «at paradere med sine Grundsætninger og strø dem ud i Paradoxer og Vittigheder.»

Jacob Worse forstod nu, at han havde truffet Frøken Rachel i en dybere Stemning, end han havde ventet.

«Jeg har ofte lagt Mærke til —» sagde han alvorligt —, «at De — Frøken Rachel — finder det at være en Mands Pligt at træde frem overalt, hvor han føler sig krænket i sin Overbevisning. Men lad mig faa Lov til at forklare Dem —»

«Jeg bryder mig ikke om nogen Forklaring —» afbrød hun, «De skylder mig hellerikke nogen; men jeg gjentager det: det er feigt!»

Hun angrede Ordet med det samme, det var uttalt. Det var ogsaa faldt hende i Munden, fordi hun just

havde brugt det i Samtalen med Johnsen. Men hun gik alligevel ind i Huset uden nogen videre Forklaring.

Jacob Worse stod og stirrede betænkeligt paa sin Cigar. Nu var den altsaa kommen til Udbrud — den Misstemning, han længe havde mærket hos hende. Han vidste, at hun mente, hvad hun sagde; hun syntes, at han var feig.

Deres Forhold havde ligefra først af taget en kammeratslig Vending, som udelukkede enhver Kurtise. Hun havde ligefrem sagt ham, at saaledes vilde hun have det, hvis de overhovedet skulde blive Venner. Han var gaaet ind paa det, og de havde talt meget sammen; men ikke saa meget i den senere Tid.

Da Jacob Worse vendte sig om, saa han lige foran sig Skolebestyrer Johnsen, der kom opover Gangen med bøiet Hoved. Det gik med ét op for ham, at her var paa en eller anden Maade Aarsagen til Rachels sælsomme Opførsel; men denne Opdagelse bidrog ikke til at gjøre hans Sind blidere.

Amtmand Hiorth og Adjunkt Aalbom havde slaaet sig ned i den gamle Havepavillon bag Dammen. I Søndagsselskaberne paa Sandsgaard holdt de sig gjerne sammen, og det var ikke frit for, at de skumlede en Smule.

Amtmand Hiorth tilhørte en gammel Embedsfamilie, og holdt meget stærkt paa sin Honnør. Men ved Datterens Giftermaal — Morten Garman var det bedste Parti, der var at opdrive i Amtet — kom hans noget sensible Ambition oftere til at tørne mod den urokkelige Selvbevidsthed, som ved den solide, arvede Velstand var udviklet i den Garmanske Familie.

Derfor turde Adjunkten slippe sin skarpe Tunge løs overfor Amtmanden, og dertil var han især oplagt efter en god Middag.

«De sove — Hr. Amtmand! jeg tør bande paa, at de sove — begge to!» raabte Aalbom, «har Hr. Amtmanden ikke lagt Mærke til, at baade Legationssekretæren og Konsulen forsvinde efter Bordet hver Søndag?»

«Jeg synes jo nok, at jeg ikke pleier at se dem ved Kaffeen; men det er jo bare et Kvarters Tid,» svarede

Amtmanden og knipsede lidt Cigaraske af sit venstre Frakkeopslag, hvor hans nye Nordstjerneorden var fæstet.

«At byde en Mand som Hr. Amtmanden saadant!» blev Adjunkten ved, «og især denne saakaldte Legationssekretær! — som gjør Fordring paa etslags —»

«Aa — hvad ham angaar,» afbrød den anden, «saa er det vel snarest en Demonstration mod Embedsstanden. Richard Garman er — som alle halvtforlorne Existenser — ultraradikal.»

«Uden Tvivl — Hr. Amtmand! Konsulen er heller ikke ganske sikker. Ingen Agtelse for den høiere Dannelse! —»

«Man kan jo heller ikke vente mere af disse Handelsmænd —»

«Disse Kræmmere — Hr. Amtmand!» hviskede Adjunkten og saa sig forsigtig om til alle Sider. «Se saa — for Satan!» tilføiede han, «nu regner det! ja var det ikke det, jeg kunde tænke! har der skinnet lidt Sol om Formiddagen, saa maa der nødvendigvis regne om Eftermiddagen! Hvilket Klima! — hvilken Egn! hvilket Folkefærd! —» og under gjensidige Udgydelser og Klager skyndte de to Herrer sig omkring Dammen og naaede Huset just som det begyndte at regne for Alvor.

Man pleiede at holde sig nedenunder efter Middagen, naar det var godt Veir, fordi der var store aabne Glasdøre mod Haven i den midterste Stue. Men da det nu blev Regnveir, og Søndenvinden begyndte at ruske i Blomsterne og den vilde Vin om Havetrappen, flyttede man ovenpaa.

Enten nu de gamle Brødre Garman virkelig havde demonstreret mod Embedsstanden ved at sove eller om deres Fraværelse havde været tilfældig, saa var de ialfald nu paa sin Plads: Legationssekretæren med Ryggen mod Ovnen og Konsulen henne under den store Klokke i Samtale med Jacob Worse.

Det var efter den almindelige Mening disse Søndagssamtaler med Worse, som holdt Unge-Konsulen saa fortræffeligt *à jour* med alt, hvad der foregik i Byen.

Madeleine sad ved Vinduet, og saa paa Regnet. Hun

var helt overrasket over, hvilken behagelig Mand Præsten Martens var. Hendes Kjendskab til det Slags Folk havde hidtil mest indskrænket sig til de lidet smigrende Skildringer, hendes Fader gav tilbedste.

Men Præsten Martens var jo en livlig Mand — næsten munter. Han havde ikke givet hende en eneste Formaning — undtagen til at slaa rigtig haardt, naar hun krokerede; og han spillede Kroket ret godt og med megen Iver. Det var virkelig kjedeligt, at det skulde begynde at regne, før de var færdige med Spillet.

Det var af den Art Eftermiddagsbelysning, da der ikke er mørkt nok til at tænde Lys, men netop saa mørkt, at ingen kan tage sig noget for. Naar der saa tilogmed silregner ude, kan en Sommereftermiddag blive dygtig lang i et Familieselskab, før Lysene, Kortene, Noderne og Toddyen komme frem.

Fru Garman og Fru Aalbom sad i Sofaen og smaasnakkede. Fru Fanny, som i Dagens Løb havde faaet en hel Serie af «Blikke» fra Svigermoderen, fordi hun koketterede formeget med Fuldmægtigen, tog sig nu en Pønitensetur med de gamle Damer, og Præsten Martens sluttede sig til dem.

Men henne ved Ovnen samlede der sig en Gruppe omkring Legationssekretæren — bestaaende af Amtmanden, Adjunkten og Georg Delphin; — Morten var ude — ingen vidste hvor.

Fuldmægtigen vilde helst slippe ud af Samtalen, for at gribe Anledningen til en tête-à-tête med Madeleine. Men Legationssekretæren holdt ham fast. Georg Delphin hørte til de Folk, han godt kunde lide. Den gamle Herre gjenfandt hos ham noget af sin egen Ungdom, den belevne, sikre Selskabstone og den slagfærdige Konversation.

Saa var det ogsaa en Svaghed hos den gamle Diplomat at ærte Folk saa smaat op imod hverandre, medens han selv — ved afvexlende at hjælpe begge Partier — sørgede for Ligevægt og god Tone i Diskussionen. I denne Henseende var nu Georg Delphin et rent Fund. Han besad netop denne drillende Aandrighed — lige paa Kanten af det nærgaaende, men saa glat, at det

vilde være Mangel paa god Tone at blive fornærmet. Derfor var det en sand Fest for Onkel Richard at se Amtmand Hiorth med al sin Aplomb vride sig under den lille behændige Fuldmægtigs Naalestik. Adjunkt Aalbom derimod var ikke saa fin paa det og brød derfor ofte gjennem den gode Tone — til stor Uleilighed baade for Amtmanden og Legationssekretæren.

Idag havde Onkel Richard faaet Samtalen ind paa et Felt, som han vidste vilde skaffe rigelig og interessant Underholdning. Det var i sin Almindelighed om Fædrelandets Fordele fremfor Udlandet.

Amtmanden havde været i Paris under Louis Philippe; Delphin havde for to Aar siden gjort en Sommertur gjennem Evropa, og Adjunkten havde været i Kjøbenhavn paa et Studentertog.

Delphin skildrede med Begeistring sine Reiser; men alt kulminerede i den høieste Lovprisning af Paris. Amtmanden holdt for, at Paris var en farlig, urolig og fordærvet By, det havde han godt mærket i 1847, og det var som bekjendt blevet endnu galere siden; Adjunkten prøvede at faa et Ord indført om Thorvaldsens Museum.

Samtalen begyndte at tage Fart. Legationssekretæren fordelte sin Hjælp saa ligeligt som han kunde; og naar han syntes han var kommen vel langt over paa Amtmandens Side, plirede han med Øinene til Fuldmægtigen.

Ivrigere og ivrigere kom man fra Gjenstand til Gjenstand. Kvindespørgsmaalet dukkede op. Amtmanden styrtede sig over den franske Usædelighed; men han var ulykkeligvis nødt til at lægge Baand paa sig for Damernes Skyld.

Aalbom, som her fik fast Fod under sig — paa Grund af sit Kjendskab til «det franske Sprogs Oprindelse og historiske Udvikling», ilede sin Ven Amtmanden til Undsætning med de forfærdeligste Citater ligefra Rabelais til Zola. Derpaa tog de begge i Forening «Hjemmets Kvinde!» — «Nordens Kvinde!» — «den sande Kvinde!» — «hun, som dybest inde» og saa videre — og løftede hende høit paa Skjolde. Men baade Legations-

sekretæren og Delphin var altfor galante Mænd til at sige noget herimod, og de to andre nød Seirens Triumf.

Da reiste Jacob Worse sig og traadte hen til Gruppen. Han havde ikke kunnet lade være halvveis at følge med Samtalen ved Ovnen, og pirrelig som han var efter Mødet med Rachel kunde han ikke længer tie stille. Konsulen smilede, da han gik og sagde halvhøit: «Jeg skal have et Øie med Dem; bliver det for galt, skal jeg hjælpe Dem.»

Fra det Øieblik, Jacob Worse kom ind i Samtalen, følte Legationssekretæren, hvorledes Tøilerne gled ham ud af Haanden. Worse gik frem som en Bersærk; ikke saa, at han talte for høit eller brugte upassende Ord. Men hans Anskuelser vare saa altomstyrtende, saa uhørte, at alle de andre et Øieblik forstummede.

Han ryddede i en Fart tilside «al denne Snak om Kvinden herhjemme som den eneste sande — og saa videre» og gik saa løs paa Sagen om Kvindens Stilling hos os. Amtmanden spurgte ham overlegent, om han var en Tilhænger af «Emancipationen», og da Worse svarede ja, spurgte Amtmanden atter med et Smil, om han troede, at han vilde være tjent med en emanciperet Hustru? Hertil mente Worse, at nu var der ikke Tale om, hvad Manden var tjent med, men om hvad der var retfærdigt mod Kvinden. Den Tid maatte lakke mod Enden, da Hensynet udelukkende var, hvad der var mest bekvemt for Manden, og Fremtidens unge Mænd vilde forhaabentlig undse sig for at argumentere fra den Basis.

Dette var en aabenbar Fornærmelse ikke blot mod Amtmanden, men mod alle gamle Ægtemænd. Adjunkten protesterede, Fru Aalbom vrinskede henne i Sofaen, og Pastor Martens kom hen til de disputerende Herrer.

Men Jacob Worse var kommen iaande. Hans Tale flød raskt og med en haard Klang som af en indestængt Vrede: Hvad var det for nogle forkvaklede Grundsætninger, hvori Kvinden herhjemme opdroges! — hvormange tusinde gik tilgrunde som forkuede, udslidte Hustruer; — Evner spildtes og Kraft sløsedes bort til ingenting. Og Renheden skulde man tale saa sagte om

i et Samfund, hvor Manden skulde vide alt og have Ret til alt; medens Kvinden kun skulde have Ret til ingenting at vide.

I den første Pause kastede atter Adjunkten sig ind med en skingrende Protest paa Kvindens Vegne; Amtmanden fulgte ham; Martens var ogsaa med; og Samtalen hvirvlede høiere og høiere, Delphin listede sig hen til Madeleine, og Worse kjæmpede alene med Svar til begge Sider, Ordene rev hverandre med sig. Sætningerne slyngede sig i hverandre, medens Stemmerne steg og Mændene bleve røde og varme.

Men Legationssekretæren lagde Hænderne paa Ryggen og iagttog halvræd den Storm, han havde reist, og som han ikke formaaede at besværge.

Skolebestyreren prøvede et Par Gange at komme med; men Samtalen havde allerede en saa rivende Fart, at ingen vilde høre paa hans afmaalte, vægtige Indledninger. Rachel fulgte Disputen med Interesse; men hun ærgrede sig; hun ærgrede sig, naar de andre sagde noget dumt, og naar hun maatte give Worse Ret, ærgrede hun sig endnu mere; — det hele ærgrede hende: der stod disse vigtige Mandfolk og behandlede hende og hendes Stilling, somom hun var et fraværende Dyr, og ikke en af dem faldt paa at spørge om hendes Mening.

Forresten var Samtalen allerede forlængst snurret forbi Kvindespørgsmaalet. Jacob Worse prøvede forgjæves at holde den fast; afsted gik det gjennem den nyeste Literatur, saa Bladene fløi, saa gjennem Udenrigspolitiken, saa gjennem Indenrigspolitiken — bestandig ivrigere og hurtigere, bestandig med den samme Partistilling. Men Præsten kom efterhaanden mere i Forgrunden, Aalboms Stemme var kommen saa høit op i Applicaturen, at den sprang ret som det var; Amtmanden kom aldrig længer end til Begyndelsen af sine Taler, han slog sig gjentagne Gange paa sin Stjerne og sagde: «For Gud og Kongen!» — og før nogen vidste Ord af det, var man midt opi «den moderne Vantro».

Jacob Worse protesterede mod denne Digression; men Præsten Martens, hvis Stemme var ligesaa rolig, som da han begyndte, forklarede, at herom havde igrunden den

hele Samtale dreiet sig. Den moderne Vantro havde været ligesom Baggrunden, og alt, hvad der «fra et vist Hold» var fremført, havde sin Rod i den.

Heri var Amtmanden og Adjunkten enige; men Jacob Worse rettede sig iveiret med en heftig Bevægelse, hans Ansigt var blegt, da han begyndte: «Mine Herrer!»

Da gjorde Konsulen et Tegn til Jomfru Cordsen. Hun aabnede Dørene til Spisesalen; det stærke Lys faldt i en bred, blændende Stribe ind i Værelset. Først nu mærkedes det, at man havde snakket, til det var blevet ganske mørkt. Herrerne førte sine Damer tilbords i den lyse, kjølige Spisestue.

Man aandede ud efter Kampen; men alle havde beholdt saameget af den, at Stemningen forblev lidt trykket.

«Hvor har du faaet de prægtige Hummere fra?» — Mor!» spurgte Morten, der pludseligt var kommen tilstede — ingen vidste hvorfra —; han passede Maaltiderne.

«Hummerne er kommen med Onkel Richard,» svarede Fru Garman; «jeg tror, han har en Fisker derude paa Bratvold, som skaffer ham de bedste Hummere.» Hun havde forsynet sig med et Rognstykke; Fru Garman spiste blot Rognen, mens den endnu var saa ung, at den laa som en koralrød Stribe i det hvide Kjød.

Madeleine blev næsten ligesaa rød som Hummeren og bøiede sig over sin Thekop. Vente-Per og alt det andet derudefra var kommet paa saadan Afstand; og naar hun nu tænkte paa sin oprindelige Plan, at fortælle det altsammen aabent for alle, syntes det hende en vanvittig Tanke. Hvor godt var det ikke, at ingen af disse Mennesker havde nogen Anelse om, hvor nær hun havde været ved at forløbe sig saa enormt. —

— Om Aftenen, da de skulde lægge sig, snakkede Brødrene om Dagens Begivenheder. Legationssekretærens Værelse var indaf Broderens, og uagtet han hver Aften røg Cigaretter, hvilket var Konsulen en Pest, saa maatte dog Døren altid staa aaben mellem dem om Natten.

De havde hver sin Maade at klæde sig af paa. Kon-

sulen tog langsomt hvert Klædningsstykke efter en vis Orden og lagde det sammenlagt paa en vis bestemt Plads. Onkel Richard derimod rev Yderklæderne af sig og kastede dem, hvor det traf. Derpaa indhyllede han sig i sin Slobrok og satte sig til at røge, indtil Broderen blev færdig.

«Det er en Fandens kar — den Worse!» sagde Legationssekretæren og strakte sig i Lænestolen, «det gjør en formelig godt at høre et Menneske snakke saaledes fra Leveren.»

«Han er for hidsig, — han holder ikke Maade —» svarede Konsulen fra sit Værelse.

«Bah! — man kan s'gu ogsaa faa formeget af dette Maadehold. Det er godt, at Ungdommen faar skaffe sig Luft, — det har den Ret til!»

«Aa — hvad er nu det for noget forbandet Snak — Pirre!» raabte Konsulen og kom helt hen i Døren, «hvad Pokker skulde vel det gavne Verden, om Ungdommen fik Lov til at skraale saaledes op ved alle Leiligheder?»

Men Onkel Richard var ikke ræd, naar de vare paa Tomandshaand. Han reiste sig mageligt og lod Slobrokken glide af Skuldrene. De to Brødre stod ligeoverfor hinanden — endogsaa i Negligé saa høist forskjellige. Unge-Konsulen var i Natskjorte og Flonelsunderbuxer, bundne for Knærne med Baand og brede Linninger; de tynde Lægge stak i lange, graa Strømpeskafter, som alene Jomfru Cordsen kunde strikke.

Legationssekretæren derimod havde tyrkiske Tøfler, glatte Tricots, der sluttede stramt om hans smukke Ben, og fin, stivet Skjorte, som han brugte at ligge med om Natten — der var ingen af Richards Feil, der syntes Broderen saa vederstyggelig som denne.

«Ja — ved du hvad — Christian Fredrik!» — sagde Onkel Richard og lagde sin Haand paa Broderens Skulder, «om Ungdommen gavner Verden stort ved at skraale, det skal jeg lade være usagt. Men at vi to ikke har gavnet Verden et Gran ved at holde vor Mund —, det er jeg ganske sikker paa!»

«Hvad be —? — aa Snak, Richard!» sagde Konsulen uvilligt og vendte tilbage til sit Værelse.

Begge gik tilsengs og slukkede Lysene.

«Godnat — Christian Fredrik!»

«Godnat!» svarede Konsulen kort. — Men da Onkel Richard var lige paa Nippet til at sove ind, hørte han Broderen raabe: «Pirre — Pirre! sover du alt?»

«Nei!» svarede denne og reiste sig op i Sengen.

«Hør du!» lød det atter fra Konsulens Værelse, «der var dog kanske noget i det, du sagde. Godnat!»

«Godnat!» svarede Legationssekretæren og lo saa smaat i Puden.

— En liden Stund efter snorkede de gamle Herrer fredeligt sammen.

IX.

Gustaf Oscar Carl Johan Torpander fortæredes af sin stille Elskov. Alle de Skillinger, han kunde afse, anvendte han dels til at smykke sin Person, dels til at traktere den Elskedes Broder. Thi han havde endnu aldrig havt Mod til at byde Marianne nogen Foræring.

Den Omvei, han saaledes maatte gaa i sin Kjærlighed, var ikke videre behagelig for Svensken, og Drikkelagene i Begmandens Hytte, som han var nødt til at være med i, for at faa se et Glimt af Marianne, vare ham rent ud modbydelige.

Fra først af følte Marianne sig svært plaget af Bogtrykkersvendens Tilbedelse. Hun havde fra sin tidligste Ungdom været vant til at værge sig mod Mandfolkene; thi hun havde været saa smuk. Men efter hendes Ulykke var al den Hyldest, der bragtes hende, bleven mere lig Efterstræbelse, og den Afsky, hun viste, blev ialmindelighed modtaget med et vantro Smil eller en drøi Hentydning.

Der var noget over al Beskrivelse skrækkeligt i dette, at Mændene ikke længer vilde tro, at hun mente det alvorligt, naar hun værgede sig; og derfor var hun ræd enhver, der nærmede sig.

Men da hun saa, at Torpander vedblev at holde sig paa den samme Afstand — høflig indtil Ærbødighed, blev hun tilslut vant til ham og endte med at føle etslags

Medlidenhed med ham. Men for Tom Robson nærede hun en uovervindelig Afsky.

Nu saa hun ogsaa Tom fra hans værste Side — naar han drak. Om Formiddagen derimod kunde der endogsaa være noget af en Gentleman ved Mr. Robson. Han gik altid i fine, blaa Klædesklær, kulørt Skjorte og — naar det var tørt — med amerikanske Seildugssko.

Det var en Fornøielse for Unge-Konsulen at gjøre sin Morgenrunde paa Værftet sammen med Mr. Robson. Arbeidet gik godt, og Skibet saa ud til at blive baade smukt og velbygget. Konsul Garman kjendte ligesaa godt som nogen anden til Tom Robsons Svaghed. Men naar han bare passede sit Arbeide, fik han bruge Fritiden som han selv vilde. Den Grundsætning var gammel og nedarvet i Firmaet: at jo mindre man beskjæftigede sig med «Folkene», desto bedre arbeidede de, og desto mindre Vrøvl havde man.

«Jeg mener, hun er færdig til Vaaren?» — sagde Unge-Konsulen en Dag i Begyndelsen af Juli.

«Hvis Vinteren ikke bliver for fugtig — Hr. Konsul!» svarede Tom.

«Jeg skulde gjerne se, at vi kunde lade hende løbe af Stabelen den 15de Mai,» sagde Konsul Garman halvhøit; «men De skal ikke nævne Dagen for nogen. De forstaar? — Mr. Robson?»

«*All right! Sir!*» svarede Tom.

Ikke engang til sin Ven Master Gabriel forraadte Tom Dagen; han sagde bare, det blev engang til Vaaren, og dermed slog Gabriel sig tiltaals. Derimod plagedes han stærkt af Nysgjerrighed efter at faa vide, hvad Navn Skibet skulde bære. Tom svor paa, at han ikke vidste det, og Morten svarede, at «det var noget, som ikke skilte Skolegutter», hvoraf Gabriel uddrog den Slutning, at ingen af dem vidste Besked — ialfald ikke Morten.

Hele denne Sommer gik det daarligt paa Skolen med Gabriel. Det var ogsaa formeget forlangt, at han skulde hænge over Bøgerne, mens der arbeidedes, raabtes og bankedes den hele Dag nede paa Værftet. Hans Karakterbog frembød et trist Skue, og hver Maaned, naar han skulde ind til Faderen med den, foresatte han sig

at holde en liden Tale, hvoraf Hovedindholdet var, at han ikke vilde studere, men komme i Kontoret eller gaa tilsøs eller hvilketsomhelst andet. Men hvergang han stod foran de klare, kolde Øine, var hvert Ord blæst sporløst ud af hans Hukommelse, og han saa saa dum og forvirret ud, at Faderen rystede paa Hovedet, naar han gik: «Det er dog besynderligt med den Dreng, at han aldrig vil blive voxen!»

I den første Tid, efterat Madeleine var kommen til Sandsgaard, havde det været en stor Trøst for Gabriel at betro sig til hende. Men nu var hun bleven ham for klog; hun lod sig ikke længer skræmme, naar han truede med at rømme ud tilsøs eller give Adjunkt Aalbom Rottekrudt i Toddyen. Og tilslut begyndte han at blive skinsyg paa Kandidat Delphin.

Fuldmægtigen beskjæftigede sig aabenbart meget med Madeleine, det havde Fru Fanny længe mærket. Og jo mere hendes klare, blinkende Øine iagttog, hvad der foregik omkring hende, desto sikrere stod det for hende, at hun var geraadet i den eiendommelige Situation: at spille Skjærmbræt.

Hun vidste, at Delphin havde været adskilligt med i Hovedstadens Selskabsliv; han var hverken saa ung eller saa grøn som de Fuldmægtige, hendes Fader pleiede at have. Derfor havde hun glædet sig til at se ham. Men da han saa kom, strax overgav sig og begyndte at overvælde hende med Beundring, saa tænkte hun: aa pyt, han er jo ikke anderledes end de andre!

Nu derimod begyndte hun at se lidt nøiere paa ham. Det var kanske ikke værdt at lade ham slippe sig saa ganske ud af Hænderne. Den smukke Frue lo til sig selv i Speilet! det var dog ved Gud altfor latterligt! — at se saaledes ud — og saa spille Skjærmbræt!

Fru Fanny havde faaet det saaledes ordnet, at Madeleine skulde tage Musikinformation i Byen; og Kandidat Delphin syntes paa en Prik at kjende hendes Spilletimer. Madeleine traf ham næsten bestandigt, og de pleiede da gjerne at gaa en liden Omvei sammen enten i Gaderne eller i Parken. Disse smaa Møder morede Madeleine, og hun talte muntert og aabent med ham.

«Hør — Hr. Kandidat Delphin!» — sagde hun saaledes en Dag, «hvorfor er De saa slem og kritisk, naar der er flere tilstede? — naar vi ere alene, er De meget elskværdigere.»

«Det kommer af, at naar jeg taler alene med Dem — Frøken Madeleine! — saa kommer der mere frem af mig selv. Naar der er flere i Samtalen, bruger jeg at gjemme mig.»

«Gjemmer De Dem?» — spurgte hun og lo.

«Ja — det vil sige: jeg synes ikke om, at enhver Forbigaaende skal kige ind til mig; jeg holder af at leve for nedrullede Gardiner.»

«Aa ja! — nu forstaar jeg —» svarede hun alvorligt — ikke fordi hun mærkede det Fortrin, han indrømmede hende, men fordi hun kom til at tænke paa, hvormeget ogsaa hun skjulte bag nedrullede Gardiner.

I en af de smaa Gader ved Havnen kom de indimellem en Flok Fiskere. Folkene bar Snører, Olieklær og store Knipper med Fisk, — de havde været paa Søen om Natten.

«Puh!» — sagde Delphin, da de var forbi, «den Fiskelugt kan jeg ikke taale. Men det er jo sandt! De — Frøken Garman — maa jo være vant til denne Odeur fra Deres Barndom derude paa Bratvold?»

«Aa ja!» svarede Madeleine og blev lidt forvirret.

«Ja — hvad mig angaar —» fortsatte han muntert, «saa kan jeg med Sandhed sige, at jeg er en Folkets Mand paa min Hals. Men jeg maa tilstaa, at naar det kjære Folk kommer min Næse for nær, saa er det, somom min folkelige Begeistring kjølner. Der er noget ved denne Blanding af Fisk, Tobak, Tjære og vaadt Uldtøi, som jeg ikke kan vinde over.»

Madeleine følte, hvor den passede — denne Skildring af de Folk, hun havde levet blandt, og til ham, som hun saa nær — aa — det var dog godt, at hun aldrig havde forraadt sig til nogen!

Da de gik over Torvet, pegte Delphin udover Sandsgaardveien: «Se der gaar sandelig Skolebestyrer Johnsen til Sandsgaard idag igjen. Ved De — Frøken! at han er bleven tummelumsk i Hovedet?»

Nei — det havde hun ikke hørt noget om.

«Jo — tummelumsk er han,» forsikrede Fuldmægtigen, «men det er endnu ikke tilfulde konstateret, om det er Kjærlighed eller Religionsskrupler. For det første — Kjærligheden — taler den Omstændighed, at han næsten hver Dag løber til Sandsgaard og taler i Enrum med Frøken Rachel. For det andet — Religionsubehageligheder — taler det, at han skal tænke paa at holde en Dommedagsprædiken en af de første Søndage. De vil vel høre ham?»

«Jeg ved ikke — dersom de andre gaar i Kirken — saa —»

«Aa nei — lov mig, at De vil gaa i Kirken den Søndag —» bad han og saa paa hende.

Der blev ikke Tid til at svare paa det; thi de vare ved Porten, og Madeleine saa et Glimt af Fanny bag Gardinet i Stuen ovenpaa.

— Imidlertid fortsatte Skolebestyrer Johnsen sin Vandring udover; han skulde ganske rigtig til Sandsgaard. Derimod var det Overdrivelse, naar Delphin fortalte, at han var der hver Dag. Siden hin Søndag, da der blev disputeret saa stærkt, havde han ikke været paa Sandsgaard; men i alle disse Dage havde han ikke tænkt paa andet end den sidste Samtale med Rachel i Haven.

Erik Johnsen kom — som han selv pleiede at fortælle — fra et mere end tarveligt Hjem. I Konsul Garmans Hus saa han første Gang den Luxus paa nært Hold, som han ellers havde lært sig til at foragte. Derfor havde han paa Forhaand bestemt sig til ikke at lade sig dupere af noget eller nogen, og derfor havde han ogsaa givet sin første Optræden i Huset et saa strængt og overlegent Præg, som han kunde opdrive.

Men ligesom han blev overrasket af den jævne, prunkløse Komfort i Huset, saaledes blev han endmere rokket i sine forudfattede Meninger om de Rige ved at lære Garmans at kjende. Johnsen havde tænkt sig Rigdommen mere støiende — saadan i Retning af Champagne og Skaaltaler. Men de rolige, glatte Mennesker, det stilfærdige og korrekte ved den hele Hus-

holdning og først og sidst Frøken Rachel — endte med ganske at kuldkaste hans tidligere Opfatning.

Det Velbehag, han følte, efter at have været paa Sandsgaard et Par Gange, blev ham imidlertid snart mistænkeligt. Han var paa sin Post mod alt, hvad der vilde trække ham bort fra hans Kald. Det var en Ting, han tog meget alvorligt; var han selv kommen af det ringe og fattige, saa skulde han ogsaa d e r finde sit Arbeide — blandt Almuen — paa Almueskolen.

En Dag greb han sig virkeligt selv i at staa tvivlraadig udenfor Skolebygningen — kviende sig for at gaa ind i den kvalme, forpestede Luft, naar det ikke var absolut nødvendigt. Dette gjorde ham i Førstningen alvorligt bekymret.

Men saa begyndte hans Forhold til Rachel at faa en dybere Betydning for ham. Det var ikke længer det fine Hus, som trak, — derom var han overbevist; heller ikke var det nogen anden Følelse for den unge Dame end Interesse — dyb, alvorlig Interesse for alle de gribende Indtryk, han modtog gjennem hende.

Hun besad i Virkeligheden en vidunderlig Magt over ham; naar hun talte, faldt der ligesom skarpe, klare Lysblink over meget, han hidtil havde overseet. Han bar som alle Mennesker Spirer til Tvivl i sit Hjerte, og han var endnu saa ung og uberørt, at det hele kun var løseligt tildækket, men intet endnu helt visnet i ham. Da derfor denne overlegne Kvinde saa uventet kom ham imøde, blev der et stærkt Røre i ham; og ligesaameget opflammet af hende som af sin vaagnende Energi, øgede hans Virkelyst for hver Dag, som gik. Det tause, opslidende Hverdagsarbeide syntes ham saa feigt; der maatte noget ganske andet til, for at gjøre sin Overbevisning Fyldest — det havde hun selv sagt.

Han gik nu ud til hende — beredt til en hvilkensomhelst Kamp, hun maatte ville sende ham i. —

— Frøken Rachel var vant til at gjøre, hvad hun vilde, hjemme. Alle de syv hundrede Hensyn, der gjælde for unge Piger, satte hun sig ud over, og det faldt som af sig selv; hun var nu engang ikke som andre.

Da hun derfor, efterat Johnsen havde vexlet et Par

Ord med gamle Fru Garman, uden videre Indledning sagde: «Kom — Hr. Kandidat Johnsen! lad os gaa en Tur i Haven —» saa undrede Moderen sig slet ikke. Rachel var forlængst voxet hende over Hovedet; og naar alt kom til alt — tænkte Fru Garman — var denne overordentlige Forkjærlighed for en Theolog ikke det galeste, Rachel kunde finde paa.

— De begyndte at gaa nedover Midtgangen i Haven, hvor de pleiede at spadsere frem og tilbage. Det faldt ham lidt vanskeligt at finde Traaden i det, han vilde sige, derfor var han lidt usikker, da han sagde: «Jeg har tænkt meget paa vor sidste Samtale — ja jeg har egentlig ikke tænkt paa andet siden. Dersom De tillader det — Frøken! vilde jeg gjerne tale mere med Dem om den Sag?»

«Det er mig altid kjært at tale med Dem —» svarede Rachel og saa paa ham. Det var de samme kloge, blaa Øine som Konsul Garman havde. Rachel lignede overhovedet mest sin Fader; hendes Undermund var ogsaa en liden Smule fremskudt. Det mørke Haar var lidt rødligt, især fremover Panden, og hendes Figur var høi og kraftig, alt dette gjorde hendes Person mere imponerende end egentlig hvad man kalder indtagende. Hun var de unge Herrers Skræk og havde Ord for at være lærd og skarp som bare Fanden; hvilket var stor Synd for hende; thi ellers var hun jo et glimrende Parti.

Skolebestyrer Johnsen tænkte ikke paa noget af dette; han søgte bare at gjenfinde Traaden i det, han vilde sige; tilslut lykkedes det ham. Han talte med større og større Liv om den Forandring, der var foregaaet i ham, og hvorledes hun ikke blot havde vakt ham til Eftertanke, men ogsaa meddelt ham en Virkelyst, han maatte faa udfolde; nu var han kommen, forat hun skulde sige, hvorledes og hvor han skulde begynde.

Rachel blev lidt forlegen.

«Det er ikke saa let for mig,» svarede hun, «der — som Kvinde — selv er udelukket fra at tage fat, om jeg kunde have Lyst, — at anvise Dem — Hr. Kandidat! — hvor De skal begynde —»

«Jeg er beredt til alt,» afbrød han ivrigt, «til at optræde i Tale og Skrift mod alle de Misbrug, jeg nu ser; skille mig ved min Stilling — om det kræves; ikke lade nogen Krog af mit Indre være skjult, men vedstaa min Overbevisning aabent — som det sømmer sig en Mand.»

Den unge Dame var for klog til ganske at rives med, og hun fik en liden Mistanke til denne Begeistring, der kom saa pludseligt.

«Jeg vil give Dem at betænke,» begyndte hun, «at de Ting, vi har talt om, jo egentlig kun ere spredte Enkeltheder. Der er neppe nogen uløselig Uoverensstemmelse mellem Deres Opfatning og den almindelige christelige.»

«Men det Christelige vil annammes enten helt eller slet ikke. Det er denne Halvhed, jeg ikke længer vil leve i.»

«Og desuden —» fortsatte hun — «vil jeg aabent tilstaa, at disse Dogmer og disse Former have meget liden Vægt for mig. Naar vore Samtaler væsentligt have dreiet sig herom, har det vel nærmest været, fordi De er Theolog.»

«Men det er ikke derom, vi har talt —» raabte han ivrigt, «hvad der laa under det hele, det var, at De vilde kalde tillive hos mig Følelsen af det personlige Ansvar, som følger med en Overbevisning.»

«Ja —» svarede hun, «d e t er sandt! det var det, jeg vilde.»

«Theolog eller ikke Theolog kommer her ud paa et. Hovedsagen er at være Mand — Mand for at have en Overbevisning og Mand for at vedstaa den!»

Han overvandt Rachels Betænkeligheder, saa stærk og tilforladelig som han stod for hende, og hun svarede hurtigt og ligesom lettet: «Ja — saaledes er det! — det er denne personlige Sandhed, der er saa sjelden. Selv kan jeg kun ufuldkomment realisere den i mit Liv — og hvad Magt ligger der forresten paa et Fruentimmers Overbevisning i et Samfund som vort! — men hvor jeg ser dette kjæmpe sig frem, der er jeg med. Og derfor tror jeg ogsaa nu, at De er paa ret Vei —

til Kamp mod Løgnen; thi det er bedre at slide sig op i den Kamp end leve fredsommeligt med Løgnen i samme Stue!»

De kloge blaa Øine bleve straalende, mens hun talte; han saa henrykt paa hende og sagde derpaa — med en pludselig Overgang, der var karakteristisk for ham — roligt, ja næsten stille: «Saa vil jeg da rydde min Stue for Løgnen!»

Han gik et Par Skridt og talte langsomt og vægtigt: «Jeg vil begjære Provstens Tilladelse til at prædike i Kirken næste Søndag — jeg har allerede talt foreløbig med ham om det. Jeg vil tale til Menigheden —»

«Det var kanske ikke værdt —» sagde Rachel, «at gaa nærmere ind paa de specielle Punkter —»

«Nei — det er heller ikke min Mening. Jeg vil tale om at være sand i Livet. Jeg vil sige bent ud, at jeg er en Tvivler; men at Gud findes i Oprigtighed, ikke i Formerne; og jeg vil strængt gaa irette med min egen Stand, der mer end nogen anden er stivnet hen i Former og Ceremoniel.»

«Det vil kunne koste Dem Deres Fremtid; ihvertfald vil De faa mange Fiender.»

«Men kanske ogsaa en og anden Ven.»

«Mit Venskab skal De faa,» sagde hun, og rakte ham Haanden, «om De finder nogen Erstatning i det; De kan stole paa mig, om end alle de andre vende Dem Ryggen.»

«Tak! —» sagde han næsten høitideligt og slap hendes Haand. Derpaa gik han hurtigt opover; men ikke gjennem Huset. Han tog en Sidegang og kom gjennem den lille Haveport ud i Gaarden.

Rachel stod længe og saa efter ham indover Alléen. Endelig havde hun truffet en Mand, som turde vove noget. Det havde aldrig Jacob Worse havt Mod til!

X.

Jacob Worses Moder var en af Byens Originaler. — Da hendes Mand døde, var han saa fallit som det omtrent er muligt at blive. I de sidste Aar havde han

holdt Forretningen gaaende ved en utrolig masse Papir; og ligetil sin sidste Dag førte han det flotteste Hus i Byen.

Alt dette faldt sammen til en Pakke Vexler, da han var borte. Folk rystede paa Hovedet, og Alle begav sig til Enken, for at beklage sig. Der kom baade Venner og Fiender; men alle var de Kreditorer. Nogle vilde sælge strax, andre vilde holde Boet gaaende, en vilde kjøpe Hestene underhaanden, og den Afdødes «Bostonparti» slog sig sammen om at give Enken en maanedlig Understøttelse.

I nogle Dage gik Fru Worse i alt dette — forvirret og fortumlet ved den uventede Ruin. Hun havde aldrig kjendt det mindste til sin Mands Forretning, men været overbevist om, at de vare meget rige. Og der sad hun nu Aftenen efter Begravelsen alene med sin Søn Jacob — en Gutunge paa syv-otte Aar.

Da kom der en liden tør, graa Mand ind i Stuen og hilste ærbødigt: «Godaften Fru Worse!» — derpaa gik han hen til Bordet og lagde fra sig nogle Kontorbøger og Papirer.

Fru Worse kjendte ham godt; det var Hr. Peder Samuelsen — almindeligt kaldet Pitter Nilken —; han forestod Butikhandelen i Bagbygningen. Worses gamle Eiendom omfattede nemlig et helt Kvartal, hvis Forside vendte mod Havnen og Dampskibsbryggen; men paa Bagsiden var der et mørkt Smug, og der holdt Pitter Nilken til i Kramboden.

Grosserer Worse havde aldrig ligt, at man talte om den Krambod; det var ikke stort og fint nok for ham at drive Krambodhandel. «Det er» — pleiede han at sige «mest for gamle Samuelsens Skyld, jeg beholder den Smule Butik; den har jo ingen Betydning i en Forretning som min!»

Det havde ogsaa Fru Worse troet; men hin Aften lærte hun noget andet. Det viste sig, altmedens Hr. Samuelsen forklarede og beregnede, at Kramboden slet ikke var til at foragte. Fruen fik tilslut en Følelse af, at det igrunden var den, som alt længe havde holdt Liv i det hele.

Langt udover Natten sad de to og regnede. I Førstningen syntes det Fru Worse saa haabløst at høre efter; alt hvad hendes Mands Venner og Kreditorer havde forklaret hende i de sidste Dage, havde været saa indviklet og fuldt av vanskelige Ord. Men det var anderledes med Peder Samuelsen; han gav sig ikke, før han mærkede, at hun forstod. Saa begyndte det at dages for hende, og tilslut sagde hun Gang efter Gang: «Nei — men Herregud! dette er jo saa greit som Fod i Hose!»

Den næste Dag lod hun spænde for og kjørte alene ud gjennem Byen. Den Forargelse, dette vakte, lader sig ikke beskrive. Tænke sig, at hun som neppe eiede Kjolen paa Kroppen, vovede at kjøre med to Heste midt for Næsen af alle dem, hendes Mand havde taget ved Næsen. Stemningen havde været noksaa blød i Betragtning af, at det dog skulde blive ret opbyggeligt at se den hovmodige Fru Worse leve af maanedlig Understøttelse; men nu slog den om og blev haard som Sten.

Men Fru Worse syntes ogsaa at være bleven haardere siden igaar, og da hun traadte ind i Konsul Garmans Kontor med Pitter Nilkens Papirer under Armen, var hendes Skridt faste som en Mands.

Det var vistnok mange Aar siden Worse var traadt ud af Firmaet; men der var altid et Nag mellem begge Partier; den afdøde og C. F. Garman havde aldrig kunnet fordrage hinanden. Det var derfor et stort Tiltag for Enken at henvende sig til Konsul Garman. Men Samuelsen havde sagt, at uden Garanti fra Garman & Worse var det ikke at tænke paa at holde Boet sammen.

Da Unge-Konsulen saa Fru Worse træde ind, tænkte han, at hun kom med en Tiggerliste, for at faa Midler til at opdrage sin Søn eller noget lignende. Og idet han bød hende Plads ved den anden Side af Bordet, overlagde han med sig selv, hvor stort Beløb han skulde tegne sig for.

Men efterhvert som hun talte og forklarede Boets Stilling — alt efter Pitter Nilkens Beregninger, forandredes Konsulens Mine. Han reiste sig, gik omkring Bordet og tog Plads ved Siden af Fruen.

Med de rolige, kolde Øine mønstrede han hvert Papir,

prøvede Beregningerne og Kalkulationerne; tilslut læste han nøiagtigt det Garantidokument, Samuelsen havde gjort Udkast til.

«Hvem har hjulpet Dem med dette? — — Fru Worse!» spurgte han.

«Hr. Samuelsen —» svarede hun spændt.

«Samuelsen — Samuelsen?» spurgte Konsulen.

«Ja — det vil sige Pitter Nilken — kanske Hr. Konsulen kjender bedre —»

«Aa — rigtig — rigtig! — den lille Mand i Kramboden; — hm; vil Hr. Samuelsen gaa i Kompagni med Dem? Frue!»

«Jeg har spurgt ham; men han foretrækker at forblive i sin Stilling og hjælpe mig med Forretningen.»

Konsulen reiste sig og tog Garantidokumentet med. Det var en af hans Særheder, at han ikke kunde skrive Firmaets Underskrift, uden naar han sad paa sin Plads. Men da han var kommen tilrette i den gamle haarde Armstol, skrev han med store lodrette Bogstaver og mange nedarvede Kruseduller og Prikker: «G a r m a n & W o r s e».

Udrustet med dette Dokument begyndte Fru Worse og Hr. Samuelsen at rydde i Ruinerne. Først blev der solgt, hvad sælges kunde, men ved Konsul Garmans Hjælp lykkedes det at redde den gamle værdifulde Handelsgaard. Hele det store Hus mod Gaden blev leiet ud, og Fruen flyttede over i Bagbygningen. I Kramboden skiftede hun med Samuelsen, hun var sent og tidligt paafærde, snakkede med Kunderne og solgte Tobak, Talglys, Salt, Kaffe, Begtraad, Sild, Tran, Parafin, Olieklæder, Maling og utallige andre Ting.

Men under alt dette blev Fru Worse i Aarenes Løb saa gruværdigt simpel. Den fine Del af Byen tilgav hende aldrig hin Kjøretur, men endnu mindre, at hun — en Dame — ikke besad mere Selvagtelse end saaledes at synke ned til en simpel Krambodmadam. Den ufine Del derimod ligte godt Madam Worse, og den lille mørke Krambod faldt just i dens Smag. Derfor gik det trods alle onde Spaadomme godt med Forretningen; thi Madam Worses Forretning var en ganske ufin Høkerforretning.

Den trofaste Hr. Samuelsen arbeidede for tre. Det var en liden graaagtig, støvet Mand med et Ansigt som en tørret Figen. Han kunde være 40 Aar eller han kunde være 60 — det var ikke godt at vide. I sit ensformige Liv havde han kun et stort Øieblik; det var hin Aften, da han traadte ind til Fru Worse med sine Bøger og Beregninger; og efter den Tid havde han troligt hjulpet hende at kjæmpe sig gjennem mangehaande Vanskeligheter.

Men Hr. Samuelsen førte ogsaa en meget heftig Privatkamp — mod hele Byens Ungdom. Thi det havde været og var fremdeles en yndet Forlystelse for Gutter og smaa Piger «at synge for Pitter Nilken». Dette gik saaledes for sig. Man samlede sig i en stor Flok — jo flere jo bedre — helst i Mørkningen og sneg sig ganske stille ned i Worsesmuget. Naar da Banden var samlet lige under Hr. Samuelsens Krambodvindu, istemte de pludseligt til en urgammel Melodi:

Lille Pitter Nilken
Sidder paa Stilken,
Jo længer han sidder
Des mindre han bli'r.

Omigjen og omigjen sang de Verset i stigende Spænding, indtil den plagede Mand trev Jernlinealen, og svang sig over Disken.

Da styrtede de afsted under Skrig og Skraal opad det trange Smug, thi det fortaltes om Jernlinealen, at der rustet Menneskeblod paa den. Men Hr. Samuelsen vendte rolig tilbage til sin Pult; i Aarenes Løb var dette Sæt over Disken bleven ham en Vane; han vidste, at det var det eneste Middel, hvorved han kunde faa Fred for en Stund. —

— Der kunde vel ingen fortænke Fru Worse i, at hun forgudede sin Søn; han var jo det eneste, hun havde at slide for. Og Jacob var ogsaa en god Søn, og han artede sig vel efterhvert. Thi som Gut havde han voldt sin Moder mange Taarer, naar han kom hjem skamferet og forreven efter Slagsmaal. Der var nemlig «formeget Krudt i Gutten» — som Rektor sagde; og naar

han blev hidsig, gav han sig gjerne i Kast med de største og stærkeste Gutter i Skolen. Men det blev jo bedre med Aarene, og da han kom hjem fra Udlandet, for at etablere sin Forretning, var han — det var ikke bare Fru Worses Mening — den smukkeste og mest belevne unge Mand i Byen.

Jacob Worse tog sin Faders gamle Kontorer i Hovedbygningen mod Torvet og Dampskibsbryggen. Han drev dels Agentur-, dels Spekulationsforretning. Især i Kornhandelen, som hidtil havde været næsten udelukkende i Hænderne paa Garman & Worse, begyndte han at konkurrere med Held. Det gamle Firma havde et saa stort Overtag paa alle Kanter, at hvor han vendte sig, tørnede han mod Garman & Worse.

Morten foreslog, at Firmaet en Gang for alle skulde tage op Kampen og knuse den lille Konkurrent, før han fik Tid til at blive farlig. Men det vilde Konsul Garman ikke høre noget om. Han havde fattet en ubegribelig Forkjærlighed for Worse; i Forretninger gik han afveien for ham, og tilslut fik han drevet det dertil, at «Konkurrenten» blev en stadig Søndagsgjæst paa Sandsgaard.

I Førstningen vilde Jacob Worse ikke gaa fra Moderen om Søndagen; men Fru Worse sagde: «Vil du bare gaa — dit lange Drog! Tror du kanske, Samuelsen og jeg vil have dig siddende og le af os, naar vi spiller Rambus? — og desuden —» hun puffede ham lidt i Siden — «saa ved du, der er en, som venter dig derude.»

«Aa Mor! vil du ikke holde op med de Hentydninger. Du ser jo selv, at det bliver der dog aldrig noget af.»

«Hør Jacob,» sagde Fru Worse med Hænderne i Siden, «saa klog som du er, saa er du en stor Tosk — rigtig en Havtosk, naar det gjælder Fruentimmer. Du kan da selv begribe, at alt maa komme iorden. Hun skal jo være lidt underlig af sig den Frøken Rachel, siger de; men splittergal kan hun da ikke være! bare se du til, — det gi'r sig i Enden — det kommer s'gu nok iorden altsammen!»

Det var Omkvædet paa alle Fru Worses Betragtnin-

ger over det Kapitel, og Sønnen indsaa, at det kunde ikke nytte at sige hende imod. Heller ikke kunde det nytte at foreslaa for hende at ophøre med Krambodhandelen eller ialfald overlade den til andre.

«Jeg fik Vattersot,» pleiede hun at sige, «og Samuelsen kom til at tørke ganske ind paa fjorten Dage, om vi ikke havde Kramboden.»

«Ja men —» indvendte Jacob, «nu behøver du jo ikke længer at arbeide, du kan have fortjent at faa hvile dig ud paa dine gamle Dage. Desuden er du daarlig tilbens — Hofterne —»

«Hofterne! —» raabte Fru Worse og slog paa dem, «Hofterne ere s'gu gode nok til en Krambodmadam!»

«Saa kjøb dig ialfald Hest og Vogn, det har du Raad til.»

«Jeg har gjort en Kjøretur, som havde vasket sig,» svarede Moderen, «og jeg tænker at gjøre en til; men det bliver nu ikke før alt er iorden.»

Der var ikke noget Udkomme med hende. Saa forblev hun og Samuelsen i den kjære Bagbygning, og Jacob indrettede sig i Hovedbygningen. Naar Fru Worse var i sin Søns Værelser, spillede hun Dame — til sin egen store Fornøielse. Men naar hun fik ham over i Bagstuen, skoggerlo hun og slog sig paa Laarene; — hun var virkelig blevet gruværdigt simpel.

— En Lørdag Eftermiddag kom Kandidat Delphin ind i Kontoret til Jacob Worse med nogle Bøger, han havde laant.

«Ved De — at jeg har kjøbt mig en Hest?» — spurgte han muntert.

«Nei —» svarede Worse, «hvad er nu det for en ny Galskab?»

«Jo — ser De! jeg har sat mig i Hovedet, at det vil gjøre et bedaarende Indtryk paa Frøken Madeleine at se mig tilhest. Naar jeg kommer paa en stor Hest med flagrende Manke — omtrent i Smag med General Prim — saaledes!» — han galloperede henover Gulvet og standsede foran Worse — «saaledes ser De! med det mørke Blik skuende nedad — ikke sandt? — det er af stor Virkning!»

Jacob Worse maatte le, skjønt han ingenlunde syntes om den lette Maade, hvorpaa Delphin gjorde Kur til Frøken Madeleine.

«De vil vel ikke ride ud til Sandsgaard imorgen?»

«Nei desværre! — det gaar ikke an. Jeg kan jo ikke møde op i Ridedragt og det er latterligt at ride i Selskabsdragt. Men iaften har jeg tænkt at ride derud — saadan mellem sex og syv — ser De! belyst af Aftensolens sidste Straaler farer jeg forbi med en flygtig Hilsen ind over Havemuren. Aa — det vil være uimodstaaeligt!»

«Jeg frygter for — eller rettere sagt: jeg haaber, at Frøken Madeleine ikke forstaar at vurdere den udsøgte Maade, hvorpaa De gjør Kur til hende,» sagde Worse halvt alvorlig.

«Ah Høistærede! De kjender ikke Kvindehjertet! — og hvorledes skulde De ogsaa det? — De, der søger Idealet i den ligeberettigede Kvinde — et stort, knoklet Fruentimmer med Moustache under Næsen og «Kvindernes Underkuelse» under Armen.»

«Hold op — for Fanden!» raabte Worse. «De er i Deres allerutækkeligste Hjørne. Gaa heller hen til Fru Fanny, hun vil vist finde Dem fortryllende idag.»

«En god Ide, som jeg forresten allerede havde —» svarede Delphin og tog sin Hat, «saa abonnerer jeg med det samme paa en Plads i Vognen for imorgen.»

«Vil De ikke kjøre med mig? —» raabte Worse efter ham.

«Nei Tak! — jeg foretrækker Fru Fannys Enspænder, om ikke for andet, saa for at have den Fornøielse at se Ægtemanden paa Bukken —» dermed for han sin vei.

Jacob Worse saa efter ham. Delphin havde fra først af været et Bekjendtskab, han satte Pris paa; der var ikke mange unge Mænd i Byen, som han kunde slutte sig til. Fuldmægtigen var kvik og havde adskillig, spredt Læsning og paa Tomandshaand kunde han være interessant. Men efterhaanden kom det lette og holdningsløse mere frem, og Worse begyndte at blive lidt kjed af sin Ven.

— Imidlertid sad Fru Fanny og kjedede sig. Lille

Christian Fredrik var sendt ud med Barnepigen; Gaden var afskyelig, støvet, varm og fuld af simple Folk, som gjorde Lørdagsindkjøb; — Fruen gad ikke se ud. Lænet helt tilbage i sin blødeste Stol sad hun og gabede foran Speilet: skulde hun tage Madeleine med til Byen imorgen — der var gaaet nogle Dage siden hendes sidste Besøg — og heller risikere at blive staaende som Skjærmbræt; — eller skulde hun begynde for egen Regning? — ja hvorfor ikke! men han kom jo aldrig indom, naar Madeleine ikke var i Byen — aa! man kunde gabe sine Kjæveben af Led!

Da han nu pludselig traadte ind i Stuen, gik der et Stød gjennem hende; men hun blev liggende i Stolen og rakte ham sin venstre Haand, som var nærmest: «Velkommen — Hr. Kandidat! — jeg sad just og tænkte paa Dem i min Ensomhed.»

«Det var smukt af Dem — Frue!» svarede han og satte sig foran hende.

«Ja — hvad kan man ikke falde paa for dumme Ting, naar man sidder saaledes alene —»

«Jeg var ellers ikke det dummeste, De kunde tænke paa,» svarede Delphin muntert, «men det er igrunden sandt, De sidder vist meget alene i den sidste Tid?»

«Aa ja — hvis jeg nu havde mine Grunde?»

«Saa vilde jeg tillade mig at spørge efter disse Grunde.»

«Det var kanske det bedste, om jeg fortalte Dem mine Grunde —» sagde Fruen og betragtede opmærksomt Spidsen af sin Fod, som stak frem, idet hun laa tilbagelænet. Hun havde smaa, spidse Parisersko med udskaarne Striber over Vristen, hvor man saa en glat, mørkeblaa Silkestrømpe.

«Jeg forsikrer Dem Frue! — at jeg vilde være ligesaa taknemmelig som discret.»

«Madeleine er jo saa ung,» sagde Fruen, somom hun fortsatte sin egen Tankegang, — «jeg er jo paa en vis Maade forpligtet til at passe lidt paa hende — og —»

«Mon det skulde være saa nødvendigt?» —spurgte han.

«Aa ja! — naar en ung Pige saa naiv som Madeleine kommer i Berørelse med Herrer, der ere, — nuvel! der

ere saa behændige som De — Hr. Kandidat Delphin! — saa —» hun saa paa ham, idet hun standsede i Sætningen.

«De gjør mig altfor megen Ære! —» lo han, «desuden — hvorledes skulde det kunne falde mig ind at benytte mig af —»

«Pyt!» afbrød hun og trak sine Øienbryn op, «den Snak kjender vi. De er som alle de andre; De tager ikke i Betænkning at benytte Dem af enhver — selv den allermindste Chance — ikke sandt? — vær nu oprigtig!»

«Nuvel —» svarede han og stod op, «naar De gaar mig saadan paa Livet, saa vil jeg jo tilstaa, at naar jeg ser et Jordbær, som ingen passer paa, saa ta'r jeg det ialmindelighed.»

«Ja — det er just den Graadighed hos Mandfolkene, jeg finder ligesaa farlig som forunderlig.»

«Ih — men Frue! Jordbær ere dog saa fortryllende!»

«Ja — naar de ere modne —» svarede Fru Fanny.

De sidste Ord kom saa blødt som Kattefødder. Georg Delphin var gaaet et Par Skridt henover Gulvet. Han vendte sig hurtigt og fik netop se det sidste Glimt af et Blik, som maatte have hvilet paa ham, mens hun talte.

Det var ikke ofte, han mistede sin Holdning i Konversationer som denne; men den Opdagelse, han gjorde eller troede at gjøre, Uvisheden, den forfængelige Glæde — forvirrede ham, saa han stammede, blev rød og stod og stirrede paa hende.

Udstrakt som hun laa i den lave Stol løb de bugtede Linier fra det lille Hoved nedover de fyldige Lemmer — helt ud til Spidsen af hendes Parisersko. Hendes Skjønhed var saa fuldt færdig, saa sikker og ubekymret i hvert Led og hver Bøining.

Hun forstod, at nu var det nok, og reiste sig uden at lægge Mærke til hans Forvirring.

«Ved De hvad!» sagde hun pludseligt og lo høit, «det er dog latterligt, at jeg vil holde Prækener for Dem. Hver faar passe sig selv, og jeg maa gaa og passe en Kjole — jeg haaber, De undskylder. Godaften — Hr. Kandidat! — maatte Deres Jordbær bekomme Dem vel!»

Han stod ganske fortumlet; men endnu før han fik

Tid til at tage sin Hat, stak hun Hovedet ind ad Døren — smilende — straalende, og raabte: «De kjører vel med mig imorgen?» — og uden at vente paa Svar, forsvandt hun med et lidet Nik. —

Endnu halvt fortumlet foretog Delphin sin Ridetur; men der blev ikke noget af den flygtige Hilsen over Havemuren; thi han saa ingen i Vinduerne eller paa Trappen. Oprigtig talt var han altfor optaget af Dagens Begivenhed til at se rigtigt nøie efter.

Da Fru Fanny saa overlegent afslog hans Tilnærmelse i den første Tid, havde han fundet sig i sin Skjæbne med al Resignation. Georg Delphin var ikke den Mand, som tabte sin Tid og sit Humør i haabløs Tilbedelse; der er mange respektable Gevinster i Lotteriet foruden den største.

Og nu — idag aabnede der sig pludselig en Chance for det store Lod: den beundrede, blændende Fru Fanny. Hans Hjerte svulmede af Stolthed, og dersom Jacob Worse havde seet det Blik, hvormed han saa ned paa de Spadserende, vilde han uden Tvivl have tænkt paa General Prim. —

Dagen efter paa Sandsgaard vare Fanny og Madeleine Arm i Arm hele Aftenen. Delphin kunde ikke komme til at tale med nogen af dem særskilt. En eneste Gang traf han Fru Fanny i Havestuen ved Pianoet; men hun reiste sig strax og gik ud.

Da de kjørte hjem sammen om Aftenen, blev der neppe talt et Ord. Fanny saa hele Tiden udover Fjorden, som skimtedes mellem Stammerne i Alléen; det var en blikstille Høstaften. Delphin var i en underlig spændt Stemning; hvergang han rørte sig, knitrede det svagt i hendes store Silkekjole, som næsten fyldte Vognen. De sad begge stille og tause, helt til de kom til Byen.

— Men i de følgende Dage var Madeleine atter stadig Gjæst i Byen; Fanny fordoblede sin Elskværdighed mod hende og Delphin kom endnu hyppigere end før. Derimod mødte hun ham ikke mere paa Gaden; d e t fortalte hun til Fanny.

Fru Fanny smilede og sagde, at det var meget rigtigt

af Delphin — og respektabelt. Folk var allerede begyndt at snakke om deres Spadserture i Gaderne.

Madeleine tænkte med Gru paa, hvor meget her er at tage sig ivare for i denne Verden. Men en Tid efter traf hun alligevel Fuldmægtigen, og de gik en morsom Tur sammen; han var saa munter og elskværdig.

Fru Fanny var i denne Tid mere straalende end nogensinde. Naar hun betragtede Madeleines og sit eget Billede i Speilet — hvilket var blevet en Vane hos hende — gik der et tilfreds Smil over hendes Ansigt. Rollerne vare ombyttede, uden at Madeleine havde mærket det, og nu kunde Stykket spilles, thi nu fandt den smukke Frue, at Rollerne vare komne i de rette Hænder.

XI.

Alle Frøknerne Sparre — de vare fem — styrtede til Vinduerne.

«Det er Johnsen — Skolebestyreren — aa langtfra — jo det er; — det er Fattigforstanderen — tror du ikke, jeg kjender Johnsen; han har endda faaet ny Høstfrak — han kommer herop — Clementine — du har taget mine Mansjetter — jo du har — de laa paa Pianoet — han skal vist bare til Papa — Clara, Clara, du staar paa mit Slæb — han kommer herind — paa Visit — o min Gud! hvem har taget mine Mansjetter!»

Fru Sparre grupperede dem i en Fart; Gadedøren blev aabnet —; en aandeløs Spænding i Stuen; — Frøken Barbara — den ældste — skulde sige: «kom ind!» — hun var ganske bleg af Sindsbevægelse og alle stirrede paa hende. Da bankede det; men det var paa Studereværelsets Dør, Provsten raabte — «kom ind»; man hørte Døren gaa og en dæmpet Samtale begyndte i Sideværelset. —

«Hvad sagde jeg? — han skulde til Papa — det sagde jeg ogsaa — hvorfor for du da omkring som du var gal efter dine Mansjetter — jeg for ikke omkring — jo du gjorde — hys! hvad mon han vil Papa?» sagde Fru Provstinden.

Alle forstummede, men man kunde alligevel ikke høre noget af den dæmpede Samtale derinde.

Kandidat Johnsen var kommen, for at bede om Tilladelse til at prædike næste Søndag. Provsten havde for nogle Uger siden været saa venlig at love ham —

Provsten mindedes godt sit Løfte, og det var ham en Glæde at indfri det. Han vilde ogsaa takke, fordi Kandidat Johnsen var saa snil at lette en gammel Mand i hans Embedsbyrder.

Ja — hvad nu det angik — svarede Skolebestyreren — saa vilde han ikke lægge Skjul paa, at det ikke saameget var dette Hensyn, der bevægede ham; tvertimod det var af rent personlige Grunde, han ønskede at tale til Menigheden.

Det kunde Provsten saa godt tænke sig, at han som Skolebestyrer kunde føle Trang til at henvende nogle Ord til de Forældre, hvis Børn vare ham anbetroede.

Heller ikke derom vilde Kandidat Johnsen tale. Mangt og meget kunde trykke en Mand, megen tung Byrde kunde hvile paa Sindet; det var bedst at lette sin Samvittighed ved at fremtræde ærlig og s a n d.

Provsten fandt megen Behag i denne Anskuelse. Det var en Christens og endmere en vordende Præsts første Pligt at være sand i Livet. Men Sandheden var Livets rare Klenodie — ofte skjult i Tilværelsens mangehaande Dunkelhed. Man maatte være varsom — nøie ransage sig selv og Skriften.

Johnsen turde nok sige, at han gjennem alvorlig Kamp og samvittighedsfuld Gransken var kommen til sit Standpunkt. Hans Overbevisning var Frugten af mange ensomme Timers strænge Selvprøvelse.

Provsten kunde forsikre, at ogsaa han kjendte disse ensomme Selvprøvelsens Timer. Stor var den Velsignelse, der kunde rummes i dem. Men han vilde ogsaa fremhæve — han vidste det af egen Erfaring — at et Menneskes ensomme Arbeide ikke altid er det paalideligste. Derfor tilraader ogsaa Skriften at b e k j e n d e f o r h i n a n d e n, at arbeide i Fællesskab, den ene hjælpende den anden.

Derfor vilde han ogsaa bekjende for den hele Menighed — svarede Kandidaten.

De sad overfor hinanden ved Provstens Skrivebord og saa hinanden lige i Øinene. Johnsen var bleg og der gik noget nervøst gjennem ham, somom han var begjærlig efter at komme afsted.

Provsten Sparre sad lidt tilbagelænet i sin Armstol. I Haanden holdt han en stor Elfenbens Papirkniv, som han brugte til at markere sine Ord med — ikke ved at gestikulere eller støde i Bordet, men ved af og til med et stærkt Tryk at føre den polerede Kniv op og ned paa det Hefte Papir, som laa foran ham.

At bekjende for Menigheden var visseligen baade i og for sig en skjøn og god Ting og fuldkommen skriftmæssig. Men der kunde ogsaa tænkes Bekjendelser, der ikke vare for alle Øren. Kirken havde derfor en anden — en engere Form for Bekjendelsen, der fuldt saameget var i Overensstemmelse med Ordet og som mangen Gang var endmere skikket til at lette det bekymrede Hjerte. Skolebestyreren begyndte at reise paa sig, for at tage Afsked: han følte en stor Trang til at henvende sig til Menigheden; — det var ham fremfor alt om at gjøre, at enhver, som vilde, kunde erholde Klarhed over hans Standpunkt, at der intet skjult eller usandt var mellem ham og Menigheden.

Provsten reiste sig ogsaa og rakte ham Haanden til Afsked. Han ønskede sin unge Ven Velsignelse til sit Forehavende og bad ham mindes, at han — Provsten — bestandig stod rede med Raad eller Daad, om han nogensinde følte Trang til hans Hjælp.

«Det vil De mindes — kjære unge Ven! — ikke sandt?» — sagde den gamle Præst, idet han saa paa ham med et faderligt Blik.

Kandidat Johnsen mumlede noget til Tak og skyndte sig ud. Han var kommen ud af den Stemning, hvori han havde været i de sidste Uger. Der var noget underligt ved dette lune, stille Studereværelse med de mange Bøger — store ærværdige gamle Bøger. Og saa den overlegne Personlighed, saa alvorlig og dog saa mild.

Der lagde sig noget blødt — ligesom Filt over den unge Theologs Sind, — noget han selv ikke syntes om, — ikke vilde kjendes ved.

Efter en meget lang Spadsertur kom han ad en Omvei udenom Sandsgaard op i Skippermarken. Herfra saa han ned i Haven og Gaarden ved Hovedbygningen. Han fulgte med Øinene den brede Grusgang, hvor Rachel og han saa ofte havde vandret op og ned, og deres Samtaler stod atter klart for hans Sind.

Længe stod han der og blev stærk igjen. Hvad vilde han ikke have givet til, at hun havde vist sig — bare et Glimt paa Trappen. Men han vilde ikke gaa derned; der skulde ikke blande sig nogen anden Følelse i den hellige Iver, hvoraf han var fyldt. Med en kraftig Beslutning vendte han sig om og gik indover mod Byen. Han havde gjenfundet sig selv. —

— Kirken var overfyldt hin Søndag, da Skolebestyrer Johnsen skulde holde sin første Prædiken. Det store Antal, som altid er begjærligt efter at høre en ny Taler, var forøget ved den Interesse, man nærede for den unge alvorlige Mand, der holdt sig saameget til de Fornemme.

Fra Garman sad med sin Datter i Familiestolen, Fanny og Madeleine var der ogsaa. Provsten Sparre med Frue og Frøken Barbara sad paa forreste Bænk i den dybe Præstestol; bagom saa man Pastor Martens og de øvrige Frøkner Sparre og allerbagerst Madam Rasmussen — Kapellanens Husholderske.

Der var saamange Mennesker, at Salmesangen svulmede, somom det kunde være Juledag, og da Prædikanten kom nedover mod Prækestolen, dreiede alle de syngende Hoveder sig langsomt, eftersom han gik.

I den trange Trappe, hvor intet Øie kunde se ham, havde han et Øieblik af Svaghed, det kjendtes, somom han maatte synke under sin Byrde, og han forstod aldrig ret, hvorledes han var vundet op ad de sidste Trin til Prækestolen. Men da han nu stod der oppe, og de hundrede Øine atter borede sig i ham, tvang han sig med den ham egne Evne til bratte Overgange; og han stod saa roligt, at de fleste vare enige om, at de aldrig

havde seet en ung Præst bevæge sig saa frit paa «Stolen».

Kandidat Johnsen havde gode Øine; han kjendte mange af de Ansigter, han saa. At Frøken Rachel sad ligeoverfor i Garman & Worse's Stol, havde han mere paa Følelsen, end fordi han egentlig havde seet hende. Thi han holdt sine Øine borte fra den Kant, for ikke at forvirres. Kvindesiden havde han lige nedenunder Prækestolen paa Gulvet — de private Kirkestole dannede etslags Galleri —, og mens Menigheden fuldførte det sidste Vers i Salmen, lod han sit Blik glide ud over alle disse Øienpar — nogle stikkende, nysgjerrige, nogle fromme, bedende — enkelte saa dybe og forunderlige, somom han saa ned i en Brønd.

Efter Indgangsbønnen læste han Dagens Text med klar og sikker Stemme. Derpaa begyndte han kort og greit at udvikle Evangeliet. Det var i den sidste Del af Prækenen, at han egentlig skulde komme ind paa de mere personlige Punkter. Men jo mere han nærmede sig dette Afsnit, desto mindre tryg følte han sig.

Da han begyndte sin Præken, havde han fæstet sine Øine paa et fast Punkt, som han søgte, hvergang han saa op fra Papiret. Og dette Punkt var — han vidste det fra først af neppe selv — Provsten Sparres Hoved. Det hvide Haar og det skinnende Halsbind fremhævede sig saa stærkt mod den mørke Baggrund, og jo mere Taleren stirrede paa dette ædle Hoved, desto mere grued han for Slutningen.

Han var allerede lige ved det Punkt, hvor han skulde begynde at tale om Sandheden i Livet, at rydde sin Stue for Løgnen. Men — han vidste ikke, hvorledes det var — de tunge, lidenskabelige Ord, han skulde til at sige, passede saa lidet til det lyse, fredelige Smil og til hele denne ærværdige Skikkelse saa fuld af Alvor og Harmoni. Det gik rundt for ham, han kunde ikke komme videre; der blev dødsstille i Kirken, medens han langsomt tørrede sin Pande.

Men da han saa igjen løftede Hovedet, saa han med Vilje forbi Provsten og søgte i sin Nød hende, som egentlig var Skyld i, at han stod, hvor han stod.

Og han blev ikke skuffet. Thi med det samme han fik Øie paa det aabne, kraftige Ansigt, gik der et Stød gjennem ham. Hendes Øine hvilede fast paa ham med et prøvende næsten ængsteligt Udtryk; han forstod hende; hun skulde ikke blive skuffet i sin Tro til ham. Og med ny Kraft og uden at skjælve i Stemmen tog han fat paa det sidste Afsnit.

Bestandigt høiere og fyldigere lød hans Røst, indtil hans prægtige, malmfulde Organ fyldte Kirken og kastedes tilbage fra Hvælvingerne. Hele Menigheden fulgte med, nogle gamle Koner græd og snøftede; men en sælsom Uro begyndte at snige sig fra den ene til den anden i den store Forsamling.

Hvad var dog dette for en underlig Tale? disse heftige Fordringer til at være fuldtud sand og oprigtig — den hensynsløse Fordømmelse af al Form — alt Ceremoniel — alle smaalige Hverdagshensyn — det var altfor voldsomt, altfor overdrevet.

Han var en Tvivler — han vilde bekjende det; han var ikke alene med sine Tvivl; men han stod nok temmeligt ensom med sin Bekjendelse. Han kjendte det godt — dette fine Net af Beroligelse og Bortforklaring, hvori man indspandt Samvittighederne. Han kjendte det fra sin egen Stand — den geistlige —, der mer end nogen anden skulde leve i Sandhed, den haarde — klare Sandhed, foragtet, forhadt, forfulgt i den forfuskede Verden. Og se — hvorledes gik det saa til? — en bekvem, hædret Embedsstand, der levede af at skjule over egnes og andres Brøst, — dække Tvivl og dulme, dæmpe alt kraftigt Liv hos den enkelte, forat det hele kunde gaa stille, regelmæssigt og uden Larm. Sandheden var et tveægget Sværd, klar — skjærende haard som Krystal; naar Sandheden brød gjennem i et Menneskeliv, var det smerteligt, sønderrivende — som naar en Kvinde føder sit Barn til Verden; — og istedetfor dette havde man et døsigt Liv i Løgn og Former, ingen Kraft, intet Brud, intet haardt, intet stærkt, — men Filt ovenpaa Filt i det uendelige!

Han reves selv i den Grad med, at han forlod Papiret og sagde meget, han ikke havde vovet at skrive;

og efter et sidste tordnende Udfald sluttede han med en kort brændende Bøn om Kraft for sig og alle til at trodse Menneskeløgnen og leve fuldtud i Sandhed.

Derpaa tog han med fuldstændig forandret Stemme fat paa Kirkebønnen, og Rachel lagde Mærke til, at han udelod Krigsmagten tillands og vands.

I den rolige, stille Tone, hvori han holdt Kirkebønnen, aandede den hele Forsamling ud — som efter et Uveir. Blandt Mandfolkene blev der hvisket lidt: — Skandale — komplet Skandale! — mente nogle; han vilde blive tiltalt for Konsistorialretten — uden Tvivl — mente de juridiske.

Paa Kvindesiden var Stemningen uvis, og mange spørgende Øine vandrede over til Mandssiden, for at udforske, hvad man skulde sige til dette — enten hos en Fader eller Ægtemand eller Broder eller overhovedet hos den Mandsperson, efter hvis Dom hver især paa Kvindesiden var vant til at dømme. Men de fleste Øine søgte Provsten.

Han sad — som han havde siddet under hele Prædikenen lidt tilbagelænet med sin store Salmebog — en Gave fra hans forrige Menighed — mellem Hænderne. Fra de øverste Vinduer mod Syd faldt et dæmpet Lys over hans Skikkelse; — Ansigtet havde det samme Præg af ophøiet Sjælefred; intet Udtryk af Uro eller Misbilligelse var faret hen over det under Talen, og dette gjorde en beroligende Virkning paa Menigheden. Stemningen var urolig og febrilsk; men de fleste opsatte med at fælde nogen endelig Dom.

Pastor Martens havde forladt Præstestolen strax efter Prækenen; thi han skulde forrette Tjenesten ved Alteret. Mens han messede, dirrede hans noget tørre Stemme af indre Bevægelse. Endeligt var det da bleven aabenbaret, hvad der boede i denne Skolebestyrer. Kapellanen kunde ikke lade være at glæde sig en liden Smule til den Opreisning, som Provsten dog nu var nødt til at yde ham. Thi det havde været meget imod Kapellanens Raad og Vilje, at Johnsen fik prædike til Høimesse i Kirken; man burde først have prøvet ham ved en Bibellæsning eller i det høieste ved en Aftensang. Nu var

det skeet! — et fuldstændigt Brud med Standen — foran den hele Menighed! — hvad mon Provsten vilde gjøre? — det maatte naturligvis indberettes.

Saasnart han var færdig, forlod han Alteret og skyndte sig ind i Sacristiet, hvor han havde seet Provsten gaa ind.

«Nu! — hvad siger saa Hr. Provsten til det?» — raabte han aandeløs, da han havde lukket Døren efter sig.

Provsten Sparre sad i Lænestolen i det høie, hvælvede Sacristi og læste i sin store Salmebog. Ved Kapellanens Spørgsmaal hævede han Hovedet med et Udtryk af mild Beklagelse over at blive forstyrret og sagde adspredt: «Hvilket? — hvad mener De?»

«Ih — Prækenen! — naturligvis Prækenen! — det er jo en komplet Skandale!» — raabte Kapellanen ivrigt.

«Nuvel —» svarede Provsten, «jeg vil jo ikke sige, at det i alle Dele var en god Prædiken; men naar man tager i Betragtning —»

«Men — Hr. Provst!» — afbrød Kapellanen.

«Det synes mig — og det er ikke første Gang —, at De — kjære Martens! ikke ret kan komme overens med vor nye Medarbeider Kandidat Johnsen. Og det var dog netop hos os, han skulde finde sin Støtte.»

Kapellanen slog sine Øine ned. Hvad var det dog for en vidunderlig Magt, denne Mand besad? for et Øieblik siden var han selv saa sikker i sin Dom, og ikke før stod han foran dette klare Ansigt, før alt forandredes.

«Det gjør mig ondt at maatte sige Dem dette — kjære Martens! — men det sker i en god Mening, og vi ere jo alene.»

«Men synes ikke Hr. Provsten, at han var voldsom — altfor voldsom?» spurgte Kapellanen.

«Jo — ganske vist! — ganske vist!» — indrømmede Provsten venligt, «han var voldsom som alle Begyndere — kanske den voldsomste, jeg har hørt. Men vi vide jo, at saaledes begyndes der saa ofte i vor Tid —» Martens maatte uvilkaarligt tænke paa sin første Optræden — «det vilde være Uret at fordre Aandens fulde Modenhed hos den Unge.»

«Men han sagde, at vi — Geistligheden — fremfor andre levede i Løgn, i døde tankeløse Former —»

«Overdrivelse! — det er stor og farlig Overdrivelse — deri har De fuldkommen Ret — kjære Martens! men paa den anden Side — hvem af os vil nægte, at en Embedsgjerning — den kan være noksaa skjøn, noksaa dyb — dog i Tidens Løb, naar den gjentages ofte, kan ligesom miste noget af det personligt gribende. Se — hvem vil nu her kaste den første Sten? — jo — det vil Ungdommen, som endnu ikke har prøvet det møisommelige Arbeide der bliver tro indtil Enden; og d e r i ligger Overdrivelse — farlig Overdrivelse!»

«Men —» vedblev Provsten, «lad fremfor alt os to være enige om at se hans Tale i det rette Lys; thi manges Dom vil afhænge af vor. Dersom vi slipper ham nu, kan han være tabt for den gode Sag — og jeg har dog saa stort Haab til den unge Mand! — stillet paa sin rette Plads — helst i en stor By — for Exempel i Hovedstaden, vil han blive en fremragende Geistlig, hvis Virksomhed vil blive saare vækkende, det tør jeg forudsige.»

Ved disse Ord saa Kapellanen atter op paa sin Overordnede, og i dette Øieblik blev det ham med ét klart, hvad det var, som gjorde dette Aasyn saa uimodstaaeligt. Det var Smilet — dette Smil, som vexlede og skiftede, men som aldrig helt forsvandt fra de ædle Træk; saa varmt, saa blødt som en Solstraale faldt det over alle hans Ord, og idet Kapellanen bøiede sig selv og sin Mening under dette Smil, kjendte han, hvorledes Musklerne om hans Mund uvilkaarligt trak sig hen mod en Efterligning. —

Madame Rasmussen maatte beundre den Overbærenhed, hvormed Kapellanen omtalte Johnsens Prædiken; selv var hun i høieste Grad forarget. Men da hendes Logerende sagde: «Tro mig, Madam Rasmussen! han vil blive en meget dygtig Hovedstadspræst!» — syntes hun næsten, det var at drive Overbærenheden vel vidt.

Men han var saa snil — Pastor Martens; han havde nu boet hos hende i to Aar, og aldrig var der vexlet et ondt Ord mellem dem.

Madame Rasmussen var en ung Enke, rund og vakker og af et muntert Sind. Hun var børnløs og havde ret en Glæde af at stelle for Kapellanen, lave hans Yndlingsretter og holde alt hans Tøi iorden.

Madame Rasmussen var den eneste i Byen, som vidste, at Pastor Martens gik med et lidet Kunstværk af en Paryk. Men det var ikke noget at fortælle; det vedkom jo ingen andre.

— Da Fru Garman og Rachel kjørte hjem fra Kirken — Madeleine var ogsaa i Vognen — talte Fruen misbilligende om Johnsen Præken.

Det var ikke passende — langtfra passende at optræde paa den Maade for et ungt Menneske. Men det var Tidsaanden, som Pastor Martens saa sandt havde udviklet forrige Søndag — aa! Pastor Martens — det var dog en ganske anderledes Mand! — «ikke sandt? Madeleine!» — spurgte Fru Garman, da der ikke kom nogen Lyd fra Rachel.

«Jo — jo da!» — svarede Madeleine aandsfraværende. Hun sad og grundede over, hvor ialverden Delphin kom fra, da han saa pludseligt dukkede op ved Siden af Fanny og hende i Trængselen ved Kirkedøren.

Han havde hilst venligt paa hende; men da de naaede Vognen, var baade han og Fanny forsvundne uden at sige Farvel.

Rachel lod Moderen snakke som hun pleiede; imidlertid sad hun opfyldt af den store Begivenhed og tænkte over, hvorledes det nu herefter vilde gaa med Johnsen. Det var klart, at den hele By vilde være af samme Mening som hendes Moder; men Misfornøielsen vilde tage en langt skarpere Form hos de fleste.

Hun saa ham staa opi alt dette — rolig og urokkelig! — det var da endeligt en modig Mand!

Ved Bordet gav Delphin — saavidt han turde for Fru Garman — dramatiske Extrakter af Prækenen, hvorover Legationssekretæren lo umaadeligt. Rachel bed sin Vrede i sig; hun vidste, at en alvorlig Samtale med Delphin overhovedet var en Umulighed.

Men Madeleine kunde ikke lade være at le; Delphin var virkeligt saa morsom og tillige saa godmodig. Hun

var i det sidste næsten vred paa Fanny, fordi hun behandlede Delphin saa kort og skjødesløst. Men Delphin syntes slet ikke at tage sig nær deraf, — tvertimod han saa blot endnu gladere ud. Han var dog en godmodig Fyr.

Morten Garman var ogsaa en godmodig Fyr — mente mange —, at han lod Kandidat Delphin saa uforstyrret arrangere sig med Fru Fanny. Det var ikke godt at vide, om Morten saa noget eller ikke; om han havde saa god Tro eller saa ond Samvittighed. —

— Mandag og Tirsdag gik Rachel i en feberagtig Spænding; noget maatte ske — syntes hun. Stemningen var mod Johnsen, men det maatte sikkert komme stærkere frem. Hun vidste, at han vilde søge hende; hvad det saa blev til —; og hun ventede ham. —

XII.

Onsdag i samme Uge skulde Fanny og Madeleine i Dameselskab, Rachel havde svaret nei Tak — kort og godt; men det var man vant til.

«Aa — jeg har saadan forskrækkelig Hovedpine,» klynkede Fanny, hun kom ind til Madeleine, medens denne klædte sig til Selskabet. Madeleine var fulgt med til Byen Søndag Aften.

«Stakkels Fanny —» sagde Madeleine oprigtigt, «har du nu faaet Hovedpine igjen!»

«Ja — det kom somom det var kastet paa mig, just som jeg skulde til at bytte Kjole — aa — hvor ondt det gjør.»

«Jeg synes, du har saa ofte Hovedpine i det sidste — Fanny! — du skulde tale til Doktoren om det.»

«Det nytter ikke,» svarede Fru Fanny og trykkede sin Pande mod det lille Haandspeil, for at kjøle sig; «der er bare et, som hjælper mig, og det er frisk Luft; — og saa Stilhed — huh! her er saadan Larm fra Gaden. Og saa tænke sig, at jeg skal sidde en hel Aften i en varm Stue! aa jeg holder det aldrig ud!»

«Du skal slet ikke gaa i Selskab saa daarlig som du

er,» sagde Madeleine afgjørende, «jeg skal gjøre en smuk Undskyldning for dig.»

«Ak — om jeg turde blive hjemme — eller — endnu bedre, om jeg var paa Sandsgaard — der er saa stille,» sukkede Fanny.

«Ja — det skal du netop gjøre —» raabte Madeleine, «du tager Vognen, naar den har kjørt mig, og reiser derud. Det klarner op — tror jeg —, det bliver vist en stille deilig Maaneskinsaften.»

«Ja — det kan nu være det samme for mig,» sagde Fanny med et mat Smil, «men synes du, det gaar an, at jeg —»

«Det skal du ikke være bekymret for; jeg skal undskylde dig med saa smukke og forbindtlige Ord, at du ret skal have Ære af al den Umage, du har med at opdrage mig. Se nu — saaledes vil jeg komme —» og Madeleine, som endnu ikke havde faaet Kjolen paa, neiede og smilede og holdt en flydende Tale om den kjære Fru Fannys slemme Hovedpine.

Fanny lo, indtil det pludseligt gjorde saa ondt i Hovedet, at hun maatte skrige lidt. Imidlertid lod hun sig overtale, og Madeleine kjørte alene til Selskabet.

Madeleine begyndte at finde sig tilrette i den nye Tilværelse. Fanny var saa god og elskværdig mod hende, at den unge Pige tilslut vandt Bugt med sin Skyhed og fortalte Veninden hele Historien om Vente-Per og alt det andet derudefra. Og Fanny lo slet ikke; tvertimod sagde hun, at hun misundte Madeleine denne lille romantiske Kjærlighedshistorie; det var en skjøn Erindring for hele Livet.

Men da saa Madeleine frygtsomt sagde, at for hende var det mere end en Erindring, at hun betragtede sig som bunden, da stødte hun paa en Modstand saa afgjort, at hun blev helt forvirret. Saadanne Urimeligheder — sagde Fru Fanny — finder altid unge Piger paa i en vis Alder. Selv havde hun været forelsket indtil Vanvid i en Skorstensfeier — en virkelig Skorstensfeier! — saa kunde Madeleine selv begribe!

Og alt som hun mere levede sig ind i Bylivet, fik hun alle de gamle Tanker puttet hen i en Krog; — der laa

de og saa paa hende med store Øine, hvergang hun var alene. Men hun gik forbi dem; det maatte dog være en Urimelighed. Madeleine havde aldrig Lyst til at følge med Faderen hjem til Bratvold for et Par Dage; det var somom hun gruede for at se Havet igjen. —

— Ogsaa denne Dag havde Rachel ventet forgjæves. Hun begyndte at blive urolig; hvorfor kom han ikke ud til hende? — han maatte dog vide, hvormeget hun ønskede at tale med ham — takke ham, hun som havde saa stor Andel i hans Optræden. Han kunde dog umuligt tro, at ogsaa hun syntes, han var gaaet for vidt. Kom han ikke imorgen, vilde hun skrive til ham.

Aftensbordet var stille den Aften. Konsulen var ordknap som han pleiede, naar han var alene med Damerne. Fanny, der var kommen, for at pleie sin Hovedpine, var taus og lidende. Klokken ti var hele Huset stille og uddødt, alene Rachel sad i sit Værelse og stirrede hen for sig. Hun kunde ikke læse, flere Gange tog hun en Pen, for at skrive, hun vidste ikke selv hvad. Men det blev ikke til noget; saa slukkede hun Lyset og satte sig til at stirre udover Fjorden, som laa blank i Maaneskin.

Dersom han nu kom — forladt af alle andre, og bad om mere end hendes Venskab? — hun var forberedt paa det og havde taget sin Bestemmelse. Han var en Mand — en modig Mand, og hun vilde følge ham. Hun havde glædet sig til at møde en saadan Mand; — men hvorfor var hun ikke glad?

Rachel sad saa længe ved Vinduet, til hun hørte Vognen, der bragte Madeleine hjem fra Selskabet; da klædte hun sig hurtigt af og gik iseng.

— Da Madeleine kjørte hjem, blev Vognen standset udenfor Klubben, og en Gut talte nogle Ord med Kusken.

Det var gamle Per Karl, som kjørte iaften. For mange Aar siden var han kommen op fra Danmark med et Par Heste til Unge-Konsulen. Baade han og Hestene vare forlængst ude af Tjeneste; men naarsomhelst Per Karl kunde passe sit Snit, fik han de gamle sorte for Vognen og sig selv op paa Bukken. Saaledes ogsaa

iaften, da det bare var den gode Frøken Madeleine, som skulde hentes. Hun var saamænd lige glad, om det ikke gik i saadant «forskrækkeligt Jav» — mente den gamle Jyde.

Men nu vendte Per Karl sig om og sagde til Madeleine:

«Ih — Jøsses bevares — lille Frøken! nu vil her ligge et Hus! Grossereren vil kjøre ud med os, og naar han ser, vi har «de gamle», saa —»

Efter et Øieblik kom Morten og tog Plads ved Siden af Madeleine under mange Undskyldninger. Han vilde ud og se til Fanny — sagde han —; hun havde seet saa daarlig ud. Og desuden — hvilken henrivende Kjøretur i Maaneskin!

Han satte sig mageligt tilrette og tog et langt Drag af sin Cigar; men med ét for han iveiret: «Stop! hvad var det!»

Den ene af Hestene havde snublet lidt, saa det gav et Ryk i Vognen.

«Det er jo de gamle — og Per Karl!» raabte Morten og reiste sig halvt op. «Hvad Fanden skal det betyde?»

«Aa —» brummede Per Karl, han var forberedt paa en Batalje — «de gamle er s'gu inte at kimse ad. Men havde vi ellers vidst, at Hr. Grossereren vilde tage med, saa —»

«Snak! — de gamle skal ikke bruges mere — det ved De godt — Per Karl! Jeg skal tale med Far; de skal skydes imorgen den Dag.»

Morten interesserede sig meget for Heste, og desuden var han i den Stemning af Iver og Vigtighed, som man ofte bringer med fra en Aftensmad i Klubben.

Madeleine prøvede at formilde sin Fætter; men det gjorde ham bare værre.

«Se — hvorledes hun gaar og stiger paa Foden — hun den venstre —»

«Den nærmer? — mener Hr. Grossereren?»

«Aa Fanden ivold med Deres nærmer og fjærmer! — hun tilvenstre der — Hoppen — hun har Staalsvamp saa stor som en Sofapude paa begge Forbenene, det saa jeg ivaar.»

«Inte paa dem begge —» svarede Per Karl trodsigt.

«Jo — hun har! men det skal vi nok faa Greie paa; jeg vil en Gang for alle have en Ende paa dette! —» sagde Morten med Kraft; han var netop i Stemning til at tage Tingene grundigt.

Da de kom frem, havde han neppe Tid til at hjælpe Madeleine ud af Vognen af bare Iver for at faa denne Staalsvamp konstateret, og hun hørte dem snakke og rumstere borte i Stalden, medens hun steg op ad Trapperne.

Madeleines Værelse vendte mod Vest, og da hun kom op, stod hendes Vindu aabent. Hun vilde lukke det; men Haven laa saa fredelig nedenfor hende i det klare Maaneskin, at hun lagde sig paa Knæ paa Stolen og saa ud.

Maanen var endnu ikke kommen saa langt, at den skinnede paa hendes Vindu; fra Hjørnet af Huset faldt der en skraa Skygge henover Hækkene og lod en Trekant indunder Husvæggen være i Mørke.

Da Madeleine lænede sig udover, saa hun, at ogsaa Jomfru Cordsens Vindu stod aabent. Først vilde hun raabe ind til den gamle Dame, med hvem hun stod paa en venskabelig Fod; men hun betænkte sig; hun vilde heller nyde Ensomheden og den deilige Høstaften.

I denne Del af Haven var der mest store Træer og overgroede Gange. Den lille Dam, hvor der i gamle Dage havde været Karudser — ja de var der vist endnu, men Ingen agtede paa dem — var kantet med høit Siv, og paa den anden Side var den gamle Havepavillon — næsten skjult i Buskene, som aldrig bleve klippede.

Hovedinteressen ved Haven havde efterhaanden samlet sig om Midtpartiet foran Husets Facade, derfor blev denne Del omtrent overladt til sig selv.

Langs med Havemuren stod en Række Aspetræer, hvis Blade alt begyndte at gulne og strø sig udover Gangene; men næsten alle de andre Træer holdt sig endnu, skjønt man var i September. Rognbærrene tog til at rødme og i det klare Maaneskin glinsede de store Bærklaser indimellem Løvet, hvor et enkelt Blad var blevet gult med høirøde Kanter. Bøgetræerne, der vare

plantede i Unge-Konsulens Farfars Tid, bredte sine Grene vidt udover. Det blanke mørkegrønne Løv hang i rige Buer helt ned mod Jorden, og paa de tynde Grene sad Bøgenødderne en paa hver Side langs opefter med de lodne gulgrønne Tuster.

Saa stilt og hemmelighedsfuldt var der i Haven. Maaneskinnet rislede ligesom lydløst indimellem Bladene, listede sig nedad Stammerne og flød udover Græsset, — standsede foran de lange, sorte Skygger.

I Aspetræerne sad nogle Gulspurve, Bogfinker, et Par Troster og andre Høstfugle. De fleste sad stille og puslede med Fjærene; kun nogle Aarsunger hoppede endnu omkring fra Gren til Gren. De gamle Fugle saa paa dem og tænkte formodentlig paa, hvor deiligt det er at være ung og uskyldig.

Den hele Natur var saa færdig. Al den vilde Travlhed fra Vaaren var glemt; Fuglene var mætte og rolige; Hanner og Hunner sad fredeligt Side om Side; der var hverken Tilbud eller Efterspørgsel. Kjærligheden med alle dens Galskaber var bragt til Ro — for iaar.

Kun de underlige Libeller med de fire store Vinger og Kroppen saa tynd som en Griffel, drev endnu deres Elskovsspil over Dammen. Der havde regnet og blæst saameget i August, at de tog tiltakke med det klare Maaneskin i den lune Høstaften.

Hannerne sad hist og her i Sivet, speidende til alle Sider med de fremstaaende Øine. Naar to kom hinanden for nær, styrtede de mod hverandre; de klare Vinger som fine — fine Plader af Kraagesølv slog mod hinanden med en Hvislen, og det raslede saa smaat, naar de skjællede Kroppe stødte sammen i Kampen. Saa blev der igjen stille i Sivet, indtil der nærmede sig en Hunlibelle.

Den kom surrende langsomt og ubestemt etstedsfra i Haven, nærmede sig Dammen, kastede tilsiden, vendte om og om igjen. Det lille Hjerte bankede vist, saa mangt kan hænde den ubeskyttede Skjønhed i Maaneskin! tilslut tog den Mod til sig, lukkede Øinene og gled frem over Sivet.

Strax skjød fem-sex Hanner iveiret, styrtede mod

hinanden som Riddere i Panser og Plade, kjæmpede, forvirredes, for hid og did med en Støi som af en bitteliden Vaabenlarm.

Men han — den ene, den lykkelige — han gav Kampen en god Dag og skjød forbi de andre lige op til den Skjønne. Deres Vinger svirrede et Øieblik mod hinanden i den lille Skinfægtning, som nu engang hører til. Men saa gled de, gjensidigt bærende hinanden paa de lette Vinger, vidunderligt omslyngede gjennem det tindrende Maanelys — den lystigste *wedding-trip* — høit over de fortumlede Riddersmænd, for at søge et ensomt Sted langt inde i Sivet. —

Der lød nogle skarpe Pigestemmer over fra *west-end*; Melodien var uendelig følelsesfuld og Madeleine kunde følge hvert Ord i den stille Aften:

«Nu maa jeg Afsked tage
Fra dig min lille Ven;
Lad ingen dig bedrage,
Jeg kommer snart igjen.»

Hun blev saa underligt beklemt. Netop som i Kirken isøndags saaledes dukkede pludseligt Delphins Billede op i hendes Tanker; hun vidste ikke, hvor han kom fra. Mange forvirrede Drømmerier begyndte at knytte fine Traade i hendes Sind, medens Maanen spandt sit hemmelighedsfulde Net af Straaler over den stille Nat.

Da blev hendes Opmærksomhed vakt ved en Lyd fra Haven. Hun troede bestemt at have hørt Døren til Havepavillonen knirke paa de rustne Hængsler. Idetsamme hørte hun ogsaa Mortens tunge Trin nede i Trappen; han var vel færdig med Staalsvampen. Det var Tid til at lægge sig; alligevel blev hun staaende og saa henimod Havepavillonen.

Og nu opdagede hun to Skikkelser, der langsomt gik nedad en Gang, som førte mod en liden Port i Havemuren. Der var høie, overgroede Hækker langs den Vei, hvor de gik; hun saa bare Hovederne af og til. I den Tanke, at det var en af Pigerne i Huset, som havde en Kjæreste, vilde hun lukke Vinduet; det var jo ikke noget, som vedkom hende.

Da naaede Parret just et Sted, hvor to Veie krydsede hinanden, og tversover kastede Maanen en bred Lysstribe. Madeleine var dog nysgjerrig efter at se, hvem det kunde være og blev staaende med Haanden paa Stormkrogen.

De Elskende standsede ogsaa, somom de følte, at det var et farligt Sted at passere. Endelig tog de Mod til sig og gled hurtigt forbi.

Men ikke hurtigt nok; — Madeleine havde kjendt dem begge. Hendes Hjerteslag standsede, Brystet snøredes sammen og uden at give en Lyd fra sig gled hun ned paa Gulvet foran Vinduet.

Da hørte hun paa Gangen udenfor sin Dør Morten gaa brummende tilbage fra det Værelse, hvor han og Fanny pleiede at ligge; han havde ikke fundet sin Kone.

Med ét blev hendes Hoved klart; om et Øieblik kunde han være nede af Trappen — ude i Haven — og saa! De maatte reddes — hvorfor? — det vidste hun ikke, heller ikke hvorledes; men reddes maatte de. Et Øieblik tænkte hun paa at lukke Vinduet med et Smæld; men hun vovede ikke at reise sig. I sin Nød saa hun Vandkaraflen paa Bordet, hun greb den og satte den uden at løfte Hovedet i Vinduskarmen; hun stødte til med Haanden og et Secund efter hørte hun Glasset knuses og det store Klask af Vandet, som skyllede ud over de flade Stenheller inderst ved Husvæggen. Hun laa stille sammenkrøben indunder Vinduet.

Lette hurtige Trin og en Damekjole raslede hen over Gruset; der var saa stille og hendes Nerver vare saa anspændte, at Madeleine hørte Glasdørene i Havestuen blive aabnede og lukkede igjen. De kom opad Trappen, og idet de gik forbi hendes Dør, hørte hun Morten sige: «Vente? du kunde jo ikke vide, at jeg vilde komme herud iaften,» — og Fanny svarede: «Aa — sligt har man paa Følelsen!»

Madeleine for sammen; det var netop Fannys Stemme, naar hun var mest elskværdig og bedaarende.

En Stund efter reiste hun sig og trak Vinduet til. I den inderste Krog af Værelset klædte hun sig hurtigt af og krøb iseng. Taarerne trillede hele Tiden; men

hun vidste knapt af det; hun var som lamslaaet og gled snart over i en tung, tung Søvn.

— Men en hel Time, efterat Madeleine var sovnet, aabnedes hendes Kammerdør stille og et langt Spøgelse gled ind i Værelset. Spøgelset satte en Vandkaraffel paa Bordet.

Maanen var nu kommen saa langt, at den skinnede skraat ind ad Vinduet og hen paa Sengen, hvor Madeleine sov. Den hvide Skikkelse trak Gardinerne godt for og idetsamme gled en Straale af Maanen henover dens Ansigt. Det var tæt furet af utallige Smaarynker, en Natkappe med stivet Strimmel var knyttet stramt om Hagen.

Lydløst som det var kommet gled Spøgelset ud igjen, og Døren lukkedes. —

XIII.

Den næste Dag øsregnede det. Morten og Fanny kjørte til Byen strax efter Frokost. Madeleine laa tilsengs og havde Feber.

Rachel var inde og saa til hende; men hun fandt Madeleine saa besynderlig, at hun vilde lade Doktoren hente. Jomfru Cordsen mente dog, at det var bedst at lade den Syge have fuldkommen Ro, saa vilde det nok rette paa sig — med Tiden.

Rachel vilde alligevel have sendt Bud efter Doktoren, hvis hun ikke havde glemt det, da hun kom ned i Stuen. Hun var saa optaget af sine egne Tanker; vilde han ikke komme idag heller?

En Vogn rullede ind paa Gaarden. Fru Garman, som just havde endt en liden Privatfrokost i sit eget Værelse, lod Avisen synke og sagde:

«Herregud! — kommer her nu Visitter — — i dette Veir!»

Rachel følte, at hun blev rød; hun havde kjendt hans Stemme i Gangen. For ikke at forraade sin Bevægelse, satte hun sig ved Pianoet og bladede i Noderne.

Døren gik op, og ind traadte — først Provsten Sparre og saa Kandidat Johnsen.

Rachel vendte sig paa Stolen og greb saa haardt fat i Pianoet, at hun anslog et Par Toner i Bassen. Hendes Øine hvilede ufravendt paa Johnsen, somom hun hvert Øieblik ventede, at han skulde tale, forklare hvad det skulde betyde — dette, at han kom i Følge med Provsten.

Provsten Sparre hilste med stor Venlighed paa Damerne og bebreidede mildt Rachel, at hun aldrig var at se i Præstegaarden; han havde s a a mange Hilsener til hende fra «Smaapigerne».

Fru Garman var strax bleven forsonet med Visitten, da hun saa, hvem det var: at underholde sig med geistlige Mænd var hende altid kjært.

Samtalen dreiede sig først om det ustadige Veir, og Rachels Øine veg ikke fra Skolebestyreren. Han saa ikke til hendes Kant; hans Ansigt var blegt og Munden fast sammenpresset.

«Vi vilde gjerne — min unge Ven og jeg —» begyndte endelig Provsten, «aflægge dette Besøg i Deres Hus — Frue! — s a m m e n; mangt og meget kan forklares, megen Misforstaaelse undgaaes, naar man faar tale — saadan tales nærmere ved.»

Provsten standsede og saa paa Skolebestyreren; denne gjorde øiensynligt en Anstrængelse for at tale, men opgav det. «Det vilde være beklageligt,» fortsatte da Provsten, «om man af mindre vel betænkte Ord skulde faa det Indtryk i Menigheden, at der herskede Uenighed — eller vel endog Splittelse blandt de Mænd, der have at samarbeide i Kirkens Tjeneste.»

Rachel havde reist sig og stillede sig midt foran Skolebestyreren: «Er dette Deres Mening?»

«Nei — men Rachel!» udbrød Fru Garman; det gik dog over alle Grænser med Rachels Besynderligheder.

«Er dette Deres Mening?» gjentog den unge Dame strængt som en Forhørsdommer.

Han hævede raskt Hovedet og saa paa hende: «Lad mig forklare Dem — Frøken! —» men han kunde ikke holde Stand mod de kolde, blaa Øine; hans Blik gled tilside, og han standsede i sin Tale. Da vendte Frøken Rachel sig om uden at sige et Ord og gik ud af Stuen.

«Jeg maa isandhed —» sagde Fru Garman, «bede mine Herrer undskylde min Datter. Rachel er undertiden saa besynderlig — jeg forstaar ikke —»

«Ungdommen — kjære Fru Garman!» sagde Provsten mildt, «er idetheletaget lidt besynderlig nutildags; men vi maa betænke —» og han glattede udover med sin varsomme, bløde Haand, saa at Fru Garman — da de havde taget Afsked — næsten kjendte sig tilmode som efter en Opbyggelse.

— Men at Provsten i tre-fire Dage havde fremkaldt dette Omslag hos Kandidat Johnsen, var for Martens en ny Kilde til Beundring, ligesom ogsaa den hele By følte en stor Beroligelse ved at se de to kjøre paa Visitter sammen.

Hele hin mindeværdige Søndag havde Johnsen spadseret op og ned i sine Værelser. Han gjentog Talen stykkevis for sig selv. Enkelte Ting havde han ikke faaet sagt, et og andet kunde have været endnu skarpere; — men alt i alt var han tilfreds. Ikke tilfreds i den Forstand, at han syntes han havde udrettet noget stort; men tilfreds som den, der endeligt faar Luft. Vind i Seilene — selv om det er Storm, er dog bedre end Dødveir.

Det maatte have rystet ordentlig op i alle de dorske Sjæle! hvor mange Mennesker rundt omkring ham sad ikke nu og kjæmpede med de stærke Tanker, han havde kastet ud blandt dem. Undertiden saa han ud paa Gaden, og det undrede ham næsten, at Byen var saa rolig og søndagsstille.

Om Eftermiddagen ventede han Provsten; han var vis paa, at han maatte komme. Og Skolebestyreren havde hele den Tale færdig, hvormed han vilde modtage sin Overordnede. Han v i l d e ikke bøie sig; — langt heller opgive sin Stilling — og saa? — saa vidste han en, der havde lovet ham sit Venskab, om alle andre vendte ham Ryggen. Og altsom Dagen gik og der blev Skumring i Stuerne og ingen Provst viste sig, kom hun mere og mere i Forgrunden; han tænkte sig hende ved sin Side — de to i Kamp med hele Verden! og fuld af Haab og Mod gik han tilsengs.

Da han vaagnede den næste Morgen, piskede Sønden-vind og Regn paa Ruderne. Tomme Kjærrer kjørte i Trav ned ad Gaden foran hans Vinduer; hele Mandags-travlheden var igang i den sølede, halvlyse Høstmorgen. Han skulde være i Almueskolen før otte og indlede Ugens Gjerning med Bøn og Sang. Dette havde han slet ikke tænkt paa igaar.

Han kom til at mindes, hvor Børnene lugtede ondt, naar de kom vaade i Skolen, den uskjønne Sang og al den trevne Aandløshed, hvormed Skoleugen atter begyndte at slide sig henimod Lørdag og Søndag, og hele dette smaalige Hverdagsarbeide forekom ham idag saa trøstesløst. Var det noget for ham?

Mens han sad ved Frokosten og just tænkte paa at sende Pigen hen til Skolen med en Sygmeldelse, blev der banket paa Døren og Provsten Sparre traadte ind. Straks begyndte Kandidat Johnsen i sin Hukommelse at lede efter den Tale, han igaar havde sat sammen til Provsten. Men han kunde ligesaa godt have forsøgt at synge Lohengrin udenad som overhovedet at gjenfinde nogetsomhelst fra igaar — i denne raakolde Morgen-stund foran dette bekymrede Smil.

Provsten gik uden Omsvøb lige løs paa Sagen; men fra en helt anden Kant end Johnsen havde ventet. Han syntes nemlig uden videre at forudsætte, at Johnsen var forelsket i — kanske endogsaa forlovet med Frøken Rachel Garman, og at han igaar i sin Prædiken havde talt lige ud af hendes — ganske vist originale, men vist ogsaa lidt forskruede Anskuelser. Frøken Garman var uden Tvivl en begavet Dame, men —

Alt, hvad Johnsen forsøgte, for at fa Provsten ud af denne Tankegang og gjøre ham begribeligt, at han tog feil i sin Forudsætning, at der aldeles ikke var noget mellem ham og Frøken Rachel, som kunde ligne et Forhold — det var altsammen spildt Umage.

Provsten hørte venligt og taalmodigt paa ham og tog fat, hvor han slap. Tilslut sagde han roligt og lige-frem: «Elsker De da ikke denne Kvinde?»

Johnsen vilde strax svare nei; men han fik ikke Or-det frem, stammede og sagde: «Jeg ved ikke.»

Fra dette Øieblik havde Provsten afgjort Overtaget. Skolebestyreren prøvede at afbryde Samtalen ved at se paa Uhret, da det led henimod otte.

«De tænker som samvittighedsfuld Mand paa Deres Skole — ikke sandt?» — sagde Provsten, «men De behøver ikke at være ængstelig; jeg gik indom og meldte at De var forhindret fra at komme. Lærer Pallesen vil forrette Morgenandagten.»

Johnsen satte sig igjen — meget modfalden; han følte sig somom han i al Lempelighed var afsat og indespærret.

Og Provstens vellydende Stemme gled videre. Han berørte ikke direkte noget Punkt i Prækenen; derimod skildrede han, hvorledes den jordiske Kjærlighed — Forbilledet paa en høiere Kjærlighed — ofte fører os Mennesker paa Vildspor. Han vidste det af egen Erfaring — han vilde ikke gjøre sig bedre end han var; men det gjaldt — især for Ungdommen at være paa sin Post. Johnsen kunde selv se, hvor langt han igaar havde ladet sig føre.

«Thi er der noget —» fortsatte Provsten, «hvorved De udmærker Dem — kjære unge Ven! — og hvorfor jeg just har havt og endnu har saa stort et Haab til Dem, saa er det den Retsindighed, den Trang til Sandhed og Oprigtighed, der danner Understrømmen i Deres Væsen. Men — kjære Ven! — hvorledes staar det til med Oprigtigheden, naar en Mand træder frem og raaber: se — jeg elsker Sandheden over alle Ting! mit Hjerte er fuldt af Kjærlighed til den høie, rene Sandhed! — og saa viser det sig, at den Kjærlighed, hvoraf hans Hjerte var fyldt — det var den jordiske Elskov til den Kvinde, som havde indgivet ham disse Tanker. Eller kan De nægte, at det var saaledes, det hang sammen igaar?»

Ganske kunde Johnsen ikke nægte dette, og Provsten tog den halve Indrømmelse og udviklede den uden at blive træt. Da han endelig gik — udpaa Formiddagen, sagde han:

«Jeg ser indom til Dem i Eftermiddag. De har naturligvis saa meget at tænke paa, at De ikke gaar ud idag — det vil kanske ogsaa se mindre godt ud.»

Ogsaa i de følgende Dage holdt Johnsen sig inde og Provsten kom til ham Morgen og Aften; indtil pludseligt Omslaget indtraadte. Det blev ham med en Gang klart, at han havde været nær ved at komme paa Afveie. Alle hans Betænkeligheder fra den første Tid paa Sandsgaard vaagnede op; han havde nær glemt og sveget sit Kald blandt Almuen, hvoraf han var kommen. Men nu havde han faaet Øinene op, og selve den Kjærlighed, hvis Styrke han nu først følte, vilde han bringe som et Sonoffer, fordi han saa nær var bleven sit Kald og sig selv utro.

Han sprang op og greb Provstens Haand:

«Tak — Tak! De har reddet mig.»

Hans Øine lyste, det stærke, brede Bryst udvidede sig; i dette Øieblik kunde Provsten have sendt ham i den visse Død, og han var gaaet.

— Da de nu kjørte tilbage fra Sandsgaard, iagttog Provsten nøie sin unge Ven. Visitten hos Garmans var ikke løbet saa heldigt af som hos flere andre Familier i Byen, hvor de alt havde været, og hvor Skolebestyreren ved sit rolige, værdige Væsen havde gjort et godt Indtryk. Det var kanske ikke værdt at drive det videre, tænkte Provsten Sparre. Sagen var kommen i en god Gjænge. Derfor blev der ikke gjort flere Visitter; hvorimod de kjørte hjem til Provstens, for at drikke en Kop Chocolade. Frøken Barbara skjænkede. —

— Jomfru Cordsen havde faaet to Patienter at passe ovenpaa; thi ogsaa Rachel holdt sig nogle Dage paa sit Værelse. Den gamle Dame gik fra den ene unge Pige til den anden. Det var ikke godt at vide, hvormeget hun forstod af det hele. Munden med alle de smaa Rynker omkring var saa vel tillukket, den skulde ikke forsnakke sig. Lydløs og utrættelig færdedes Jomfru Cordsen overalt i det store Hus; oppe og nede mødte man hendes stivede Kappestrimmel, og der fulgte en liden gammeldags Lavendellugt med hendes Klæder.

Rachel kunde sidde timevis og stirre hen for sig uden at foretage sig noget. At ogsaa dette skulde ende saaledes! — var det da umuligt at finde et Menneske med Mod i Brystet og Blod i sine Aarer. Selv var hun jo

afstængt fra al Virksomhed, der kunde tilfredsstille hende; fordømt til dette ørkesløse Dagdriverliv. Og hendes Sind blev saa bittert — først mod ham, der havde skuffet hende, og siden mod alle Mennesker.

Madeleines Sind blev derimod ikke bittert — bare forskrømt — mere og mere forskrømt. Den store Troløshed hos hendes Veninde, en Troløshed saa bundløs, at hun aldrig havde kunnet tænke sig den; og saa han, at det netop maatte være ham, den eneste blandt de fremmede Mennesker, hun følte sig tiltrukken af — og det netop paa Grund af hans Aabenhed! Omigjen og omigjen kom alle disse Tanker og pinte hende; det kjendtes somom hun havde mistet Fodfæste for bestandigt. Der var kommen noget urent ind i hendes Liv, som gjorde hende sky og mistænksom blandt disse Mennesker, der oversaa eller bedrog hende.

Morgenen efter hin Nat var hun bleven vækket af Fanny, som kom ind halvklædt, før det endnu var rigtig lyst. Fanny havde nemlig ikke sovet stort, hele Tiden plagende sig med Tvivl og Formodninger, hvorfra Advarselen var kommen. Thi hun var sikker paa, at det var en Advarsel. Det maatte enten være Jomfru Cordsen eller Madeleine, hun havde seet begges Vinduer aabne. Var det Madeleine, saa var Situationen fortvivlet — saa fortvivlet, at hun ikke turde tænke paa det. Var det Jomfru Cordsen, saa var det jo slemt nok, men altid lidt bedre. Efter Lyden gjettede hun paa et Glas Vand eller sligt, og saasnart det lysnede, stod hun op, mens Morten snorksov; hun vilde have Vished.

Madeleine reiste sig op i Sengen, da hun kom ind: «Undskyld Madeleine! jeg kommer for at faa et Glas Vand hos dig; der var kommen en Edderkop i vor Karaffel.»

Hun trak Gardinerne fra; der stod Karaffelen — og Glasset ogsaa. Den smukke Frue udstødte et Lettelsens Suk; men Madeleine laa længe og stirrede paa Karaffelen uden at kunne begribe det hele. —

XIV.

Nu var Høstregnet rigtig begyndt. Dag ud og Dag ind strømmede Vandet ned, og om Natten hørte man det piske paa Ruden og dryppe fra Taget, hvergang man vaagnede.

Først regnede det længe med Sydvest; men det var der ikke noget at sige paa, Sydvesten er nu en Regnvind. Men da det saa i fjorten Dage havde regnet med Nordenvind, saa sagde Folk, som forstod det: Ja — begynder det først at regne med Nordenvind, saa faar det aldrig Ende.

Saa var det stille en Morgen med tunge, mørke Skybanker, og Folk, som forstod det, sagde hovedrystende: idag blir det værre end værst! Men saa regnede det ikke hele Formiddagen; Luften blev lysere og tyndere, og da den var bleven ganske lysegraa, begyndte det at smaaregne.

Og det duschregnede, og det smaaregnede, og det silregnede, og det øsregnede, og det styrtregnede, og det plaskregnede; — men værst var det, naar det silregnede — jævnt og ubønhørligt fra Morgen til Aften.

De «nye Maaner» gik ind med Regn og gik ud med Regn, og alle Almanakkens Mærkedage vare lige vaade. Men Vinden for omkring til alle Kanter, samlede Skoddebanker ude i Søen og tykke Regnskyer oppe i Fjeldene, sopte alt sammen og lod det regne og regne og regne over den hele Vestkyst.

Og Stormen tog fat for Alvor, ruskede i de gamle Træer i Alléen og peb i Riggen paa Skibene, som laa i Vinteroplag. I de store Huse paa Sandsgaard havde hver enkelt Vind sine Hylekroge, som den gjenfandt med Henrykkelse hvert Efteraar. Nordenvinden kom brølende op imellem Søhusene; Søndenvinden tog de vaade Blade fra Haven og kastede dem i nævevis mod Ruderne; Østenvinden for ned i Piberne, saa det røg i alle Stuerne, og Vestenvinden havde sin Specialitet i at klapre med tyve Tagsten ad Gangen — den hele udslagne Nat.

Konsulen gik og kigede paa Barometeret og pikkede

paa det, for at se, om Kviksølvsøilen steg eller faldt. Men — sandt at sige — det gjorde ikke stor Forskjel enten den steg eller faldt: Luften, Skyerne, Regnet, Stormen — det var i et Røre altsammen, og dermed gik det Uge efter Uge udimod Vinteren.

Paa Værftet gik det langsomt; thi Garman & Worse var ikke saa nymodens, at de byggede under Tag. Men Mr. Robson mente dog, han skulde blive færdig «paa Dagen», — skjønt det var et «Fandens Veir».

Men den, som mest bandte Veiret og Vestlandet og alt, hvad dertil hørte, var Adjunkt Aalbom. Naar han gik hjemmefra om Morgenen, piskede Vind og Regn ham i Ansigtet, og naar han forlod Skolen, vare de saa venlige at følge ham helt hjem til Døren igjen. Et Stykke ude i Alléen pleiede Vinden at kaste sig ovenfra ned paa hans Paraply, ruske i den og trykke den ned, indtil Hatten kom opimellem Spilerne. Saa gjorde den pludseligt den samme Manøvre nedenifra, for opunder Paraplyen og ind mellem Adjunktens lange Ben, fyldte den fodside, knappede Regnkappe, saa at han holdt paa at gaa tilveirs.

October og November gik hen paa denne Maade, og Folk, som vare vittige, sagde, at de havde glemt, hvorledes Solen saa ud. —

XV.

Endeligt — en Dag ude i December syntes det onde Veir at have raset ud for en Stund. Himlen var ganske klar, og der fandtes ikke den mindste Sky, som kunde foranledige Spaadomme.

Om Natten havde der været et Par Graders Kulde, og Veiene, som i lang Tid havde været næsten umulige for Fodgjængere, blev med en Gang haarde og tørre. Paa Vandpytterne laa den første Is saa klar og tynd som Rudeglas, og de vaade Marker vare let kridtede af Rim.

Udover mod Sandsgaard vandrede Kapellanen med sit nye Smil. Det smukke Veir oplivede ham og gav hans Tanker et Sving af Haab og Fortrøstning. Thi Kapellanen gik paa Frieri.

Det var nu snart gode to Aar, siden han mistede sin første Kone. Han havde holdt af hende; men nu var det jo længe siden.

Det vilde have været altfor paafaldende — Menigheden vilde ikke engang have ligt det —, om en saa ung Enkemand forblev ugift længere end nødvendigt ifølge Reglerne for Anstand. Nu vidste Kapellanen ligesaa godt som nogen anden, at der er en egen Charme ved en ugift Præst — for en Tid. Men han var ogsaa fuldstændig enig med Provsten Sparre, der for en Tid siden havde sagt: «Skal Menigheden ret faa den lune, beroligende Følelse af Sjælesørgeren, bør den have et stille Husliv for Øie, en venlig Præstekone og helst et talrigt Afkom.»

Forøvrigt var Præsten Martens ogsaa forelsket — Madeleine Garman havde for længe siden — ligefra hun kom til Byen — erobret hans Hjerte ved sit beskedne, landlige Væsen. Og der blandede sig ingen verdslig Beregning i Kapellanens Kjærlighed. Han vidste, at Richard Garman ikke eiede en Skilling, og han var fordomsfri nok til at trodse det almindelige Rygte, at Madeleines Fader ikke havde været ordentligt gift med hendes Moder.

I Madeleine haabede han at finde denne bly, ydmyge Kvinde, han søgte. Især i den sidste Tid, da hun var bleven endmere stille, var han kommen hende nærmere og det syntes ham, at hun kom ham imøde paa en tækkelig, kvindelig Maade.

— Paa Sandsgaard traf han fru Garman i Stuen. Han betroede sig til hende. I Førstningen var det som om Fruen ikke syntes om det; men ved nærmere Eftertanke blev hun venligere stemt. Hun beregnede, at sent eller tidligt maatte dette komme, og da var det dog bedre, at hendes kjære Kapellan fik en, som hørte til Huset. Derfor sagde hun tilslut:

«Ja — ja! — naar De virkelig tror — Hr. Pastor! — at Madeleine kan blive Dem en god Hustru for Gud og Mennesker, saa vil jeg ret inderligt ønske Dem tillykke med Deres Valg. Madeleine er inde i den grønne Stue.»

Præsten Martens gik ind i den grønne Stue og kom

tilbage efter et Kvarters Forløb. Men hvad kan lignes med Fru Garmans Overraskelse, da hun erfarede, at han medbragte en Kurv.

«Fortæl! —» stønnede hun — «fortæl hvert Ord! — aa det arme — vildledte Barn!»

«Hvert Ord kan jeg ikke gjentage for Dem — Frue!» svarede Martens bleg af Sindsbevægelse, «dertil er jeg altfor angreben og —»

«— og overrasket!» fuldendte Fru Garman, «ja det finder jeg saa rimeligt! hvad gaar der dog af Barnet? — hvilken Grund?»

«Hun sagde ikke stort,» svarede Præsten, «det var næsten som hun var ræd mig. Hun gik til Døren og begyndte at græde og sagde —»

«Hvad? — hvad sagde hun?»

«Hun sagde tydeligt og gjentagende «nei!» —» svarede Kapellanen modfalden. Fru Garman kunde ikke komme sig af sin Forbauselse.

Der var ikke saa megen Oplivelse i det klare Solskin, da Pastor Martens gik til Byen igjen. Alligevel betvang han baade sit Sind og sit Ansigt: det var en Prøvelse, han skulde modtage i Ydmyghed. Kun angrede han, at han havde betroet sig til Fru Garman. —

— Pastor Martens's Frieri fuldstændiggjorde den pinlige Tilstand, hvori Madeleine havde levet siden hin Maaneskinsaften ihøst. Og alligevel kunde Kapellanen paa en vis Maade have Ret, naar han syntes, at Madeleine var kommen ham imøde med Venlighed. Der laa nemlig i den næsten faderlige Velvilje, hvormed han behandlede hende, noget, som beroligede hendes forskræmte Hjerte; hun trængte til at føle fuld Tillid til nogen; og den rolige, alvorlige Præstemand syntes hende at være saa fjern fra alt det, hun ved hin Opdagelse havde faaet saamegen Afsky for.

Og saa kom ogsaa han og talte om det samme — paa en helt anden Maade, det forstod hun jo godt; men det var dog det samme — bestandigt dette, hvor hun vendte sig. Saa tog ogsaa Fru Garman hende strengt i Skole for hendes upassende og taabelige Afslag til en Mand som Pastor Martens; og det ene med det andet gjorde,

at den unge Pige blev ganske syg, og Doktoren fik sin Møie med en haardnakket Blegfeber. —

— Georg Delphin havde strax faaet vide af Fanny, at det var gamle Jomfru Cordsen, som havde seet dem i Haven og givet dem den betimelige Advarsel.

Dette var ham en større Lettelse end Fanny anede. Thi efter den første stolte Glæde over den skjønne Erobring havde Delphin stærkere følt et Nag i sit Hjerte, hvergang han tænkte paa Madeleine. Bryde med Fanny vilde han ikke — ja han turde ligefrem ikke. Men let og behændig som han var, mente han, at han skulde kunne spille et dobbelt Spil med dem begge. Tiden fik da afgjøre, om han kunde vinde Madeleine, og da fik h a n afgjøre, om hun var værdt den Pris: at bryde Forholdet med den straalende Fru Fanny.

Men allerede et Par Søndage efter hin uforsigtige Aften, kom han ud af sin Forblindelse. Fanny var ikke paa Sandsgaard — lille Christian Fredrik havde faaet Mæslingerne — og Delphin forsøgte derfor at knytte en Samtale med Madeleine i den godmodige fortrolige Tone, som var Brug mellem dem. Men bare et Blik fra hendes forskrækkede Øine var nok for ham; han slog sine Øine ned, taug og gik under et Paaskud strax efter Bordet.

Han havde desuden lovet at se indom til Fanny om Eftermiddagen, og hun ventede ham — i et fortryllende Halvtoilette fra sit Barns Sygeværelse. Da han traadte ind, løb hun ham imøde med fremstrakte Hænder.

Delphin tog dem ikke, men sagde alvorligt: «Nu ved jeg, hvem der saa os hin Aften; det var ikke Jomfru Cordsen.»

«Det har jeg længe anet —» svarede Fru Fanny smilende; «men jeg har ikke villet allarmere dig. Forresten er Madeleine altfor dum til at kunne skade os.»

I dette Øieblik var han næsten bange for hende. Han kunde ikke blive hos hende, skjønt hun bad saa indstændigt.

Fru Fanny stod og saa efter ham og bed sig i de smaa røde Læber; Taarerne stod hende i Øinene, og hun greb

krampagtigt i Gardinet, bag hvilket hun skjulte sig. Thi den Erobring, hun paa sin Side havde gjort — ogsaa i Forfængelighed, havde endt med at vende sig mod hende selv. Hun elskede ham og forstod hele Sammenhængen. —

— Juletiden nærmede sig og gled over. De reglementerede Festligheder i det Garmanske Hus gik sin Gang, men tungere iaar end nogensinde. Der var mange, som havde hver sin Sorg, den de bar adskilt — hver for sig. Og lille Christian Fredrik — det eneste Barn i Familien — laa hjemme og skallede efter Mæslingerne. Ikke engang Legationssekretæren kunde finde sin Julestemning; Madeleines Udseende voldte ham saa megen Bekymring. Efter at han ikke længer kunde holde Øie med hende i den store Kikkert, var hun kommen rent bort for ham blandt de andre derinde i Byen, og naar de en enkelt Gang var alene sammen, kom Madeleine altid til at græde; han skjønte det ikke.

— Morten gruede for Aarsopgjøret sammen med Faderen. Den Del af Forretningen i Byen, der kunde regnes som Filial af Garman & Worse, maatte nøie holdes ud fra endel Privatforretninger og Privatgjæld, som Grossereren i Aarenes Løb havde lagt sig til paa egen Haand. Hans Husholdningsconto, som Faderen altid ønskede at se, maatte ogsaa udarbeides paa en egen Maade.

Men det allerværste var, at naar de sad sammen i Konsulens Kontor paa Aarets sidste Dag, kunde Morten aldrig blive kvit den Tanke, at hvor meget han end snoede og dreiede sig, saa gjennemskuede dog de klare blaa Øine alle hans Manøvrer; og dette gjensidige Komediespil var ham yderst pinligt.

Da de vare færdige iaar, satte Konsulen Fingeren paa Aarets Indtægt og sagde: «Det er altfor lidet!»

«Det har været daarlige Tider,» svarede Morten, «jeg er sikker paa, at til næste Aar —»

«Tiderne have ikke været værre —» afbrød Unge-Konsulen, «end at Huset med den Formue, vi raader over, burde have tjent det dobbelte. I min Fars Tid tjente vi mere med den halve Kapital.»

«Jaja! det var andre Tider den Gang — Far!»

«Og saa var det andre Folk den Gang,» sagde Konsulen skarpt, «dengang gik man langsomt og sindigt fremad, og forspildte ikke sin Kredit ved at være med blandt alslags Spekulanter i alskens tvivlsomme Foretagender.»

Morten følte Snerten og svarede: «Aa jeg tror ikke, Garman & Worse har sat noget til af sin Kredit til denne Dag.»

«Huset er ikke længer, hvad det har været —» sagde Unge-Konsulen kort og slog den tykke Bog sammen. Derpaa rakte han Haanden over Bordet: «Tak for det gamle Aar — Morten!»

«Tak skal du have Far! —» svarede Morten, og de saa hinanden et Øieblik i Øinene.

Unge-Konsulen tænkte paa de Tider, da han selv stod, hvor Morten nu stod, og Gamle-Konsulen sad i Armstolen. Hvor ganske anderledes alle Ting vare i gamle Dage.

Dermed var Aarsopgjøret forbi, og glad var Morten.—

— Efter Julen fulgte en Række Selskaber og Baller inde i Byen. Paa Sandsgaard blev der kun givet et stort Bal om Aaret, og det var paa Gamle-Konsulens Fødselsdag den 15de Mai.

Madeleine gik ikke ud denne Vinter, heller ikke kom hun mere ind til Fanny. Rachel var som altid uberegnelig; snart svarede hun sit bekjendte: «Nei Tak! — snart kunde det falde hende ind at pynte sig, tage paa Bal og være elskværdig eller skarp — ganske som det kunde træffe.

Den Skuffelse, hun havde oplevet med Kandidat Johnsen, gjorde hende endmere bitter. Men paa ham selv tænkte hun ikke mere. Hun havde strøget ham ud — som hun sagde til sig selv —, og da det var gjort, hørte hun med stor Ligegyldighed, at Skolebestyreren havde et enormt Tilløb til sine Bibelfortolkninger i Bedehuset.

Men i sit stille Sind følte Rachel mangengang en Tomhed, som hun selv blev ængstelig over; hun syntes, at alt var saa ligegyldigt; ingenting havde hun Lyst

til, og i den Stemning var det ialmindelighed, hun gik paa Bal.

I Februar var der et stort Bal i Klubben, hvor baade Rachel og Fanny vare. Fru Fanny var i blaa Silkekjole, blaa Sko, blaa Blomster paa Haaret, blaa Vifte og de blaa Øine blaaere end alt andet.

«Ein Meer von blauen Gedanken
Ergiesst sich über mein Herz —»

havde Delphin sagt, da hun traadte ind i Salen; og paa denne Kompliment levede hun den hele Aften. Thi hun kunde ikke længer skjule for sig selv, at Delphin holdt paa at glide fra hende. Hun gjorde ham aldrig Bebreidelser; Fru Fanny havde det paa Følelsen, at saasnart der kom Bebreidelser mellem dem, var det hele forspildt; — og hun kunde ikke slippe ham.

Jacob Worse dansede en Francaise med Rachel. I Pauserne prøvede han flere Gange at lede Samtalen hen paa den Fornærmelse, hun havde tilføiet ham ved at kalde ham feig. Først bøiede hun af: det var et altfor alvorligt Emne for en Balsal. Men Worse gav sig ikke; det var ikke saa ofte, han havde Anledning til at tale med hende, og tilslut lovede Rachel ham halvt i Spøg at staa til Ansvar for sine Ord, naar Dansen var endt.

Da de nu sad for sig selv henne i en Krog i et af Sideværelserne, medens Ballet støiede videre, sagde hun:

«Jeg beder Dem om Forladelse for mine Ord dengang. De er ikke feigere end alle de andre.»

«Naar vi engang kunde komme tilbunds i dette: hvad De egentlig forstaar ved Feighed —» sagde Jacob Worse.

«Det ved De meget godt!»

«Nuvel! — er ikke dette omtrent Deres Mening: naar en Mand enten i religiøs eller i politisk eller i en anden Henseende er i dyb Uoverensstemmelse med det Samfund, han lever i, saa kan der — naar han forholder sig taus — ikke tænkes nogen anden Aarsag end den, at han er — som De kalder det — f e i g.»

«Det er netop min Mening, og den fastholder jeg.»

«Paa den anden Side vil De vist indrømme,» fortsatte Jacob Worse, «at det ikke er al Opposition, som er lige værdifuld; mangengang kan det skade mere —»

«Aa — jeg kjender dette Feighedens Skalkeskjul,» afbrød hun ivrigt, «hvad nytter det! — siger man — hvad kan vel jeg alene udrette? — og saa lægger man sig til at sove — det er netop Feigheden *par excellence!*»

«Da kan jeg dog sige Dem — Frøken Rachel! —» svarede Jacob Worse, og Blodet steg ham til Hovedet, «at der gives mange Mænd, der gjennem hele Livet føle det som et smerteligt Tryk, at de ikke — ligefrem ikke formaar at gjøre sine Anskuelser gjældende eller endog blot fremstille dem for Verden. Men det er ikke Mod, de mangle — disse Mænd — langtfra!»

«Jeg skulde tro, De talte om Dem selv,» sagde Rachel næsten ligegyldigt.

«Ja — jeg gjør —» svarede han hurtigt og kort, «jeg har alle Dage været af de tunge og langsomme Mennesker; men saa har jeg noget, som det Slags Mennesker burde være fri for: jeg er hidsig. Ligefra Gut har jeg vidst det og holdt det nede efter bedste Evne; men alligevel griber denne Heftighed mig pludseligt, naar jeg mest behøver min Eftertanke, jeg farer op, Ordene begynde at strømme som en Fos, og jeg hører halvt forskrækket paa mig selv. Ja — De har selv hørt mig en enkelt Gang — Frøken! —» tilføiede han og smilte, «og De vil vist indrømme, at en Mand som jeg er lidet skikket til at optage Kampen mod Fordomme; thi dertil udfordres Taalmodighed og et koldt Hoved.»

«Det kan gjerne være, at de Egenskaber, De der nævner, ere gode at have,» svarede Rachel, «men alligevel staar d e t fast, at hver Mand, som har en Overbevisning, pligter at gjennemføre den; hvormeget han udretter, det kommer ikke ham ved; men han s k a l prøve.»

«Jeg skal fortælle Dem, hvorledes det gik med min første Prøve,» sagde Jacob Worse, «da jeg kom hjem — det er nu to-tre Aar siden — havde jeg hele Udlandets frie Luft i mig. Og det første, som faldt mig i Øinene herhjemme var den unaturligt slette Tilstand,

hvori vore Arbeidere og Haandværkere leve. Baade Huse og Madstel, Børneopdragelse, Læsning, Dannelse — det hele Stel stod saa langt under, hvad jeg mente, det burde være.»

Rachel afbrød ham: «Det samme har jeg ogsaa ofte tænkt paa; men Far siger, det er Folkenes egen Skyld, de vil ikke have det anderledes.»

«Det er en af Deres fortræffelige Faders værste Fordomme. Men jeg begyndte altsaa med at stifte en Forening, — hvilket er saare let herhjemme. Det gik godt i Begyndelsen. Da der skulde vælges Formand, sagde en: Worse skal være Formand! — og deri vare alle enige — det var jo ogsaa noksaa rimeligt. Jeg blev da Formand og gjorde mig megen Umage med at lære Folkene, hvad de kunde forstaa og have Nytte af. Men saa begyndte jeg hist og her at høre smaa Hentydninger, man forundrede sig — hed det — over, at der aldrig var valgt ordentlig paa Formand. Jeg agtede ikke stort paa det, men berammede dog nyt Formandsvalg. Ja — Dagen kom, og saa blev en anden valgt.»

«Det var Præsten Martens — ikke sandt?» spurgte Rachel.

«Jo — ganske rigtigt! Jeg blev overrasket og lagde ikke Skjul paa det. Pastor Martens havde ikke sat sin Fod i Forsamlingen, før hin Aften, han blev valgt — det hele var mig ufatteligt. Men saasom det i vore Forhold ikke er vanskeligt at faa en hvilkensomhelst Ting at vide, naar man bare ikke generer sig for at spørge efter, saa fik jeg snart fuld Vished for, at den, der havde sat det hele i Scene, var Provsten Sparre. Saa gik jeg en Dag op til ham.»

«Nei — dette har jeg aldrig hørt —» raabte Rachel, «hvad sagde Provsten?»

«Ingenting! — han svarede mig i Virkeligheden ingenting; — ikke saa at forstaa, at han taug — tvertimod, han talte — talte med sin smukke Stemme — venligt — smilende — ja næsten anerkjendende. Men ikke et eneste Ord kom der fra hans Læber, der gik lige paa Sagen. Det var mig umuligt at faa ham til at diskutere et enkelt Spørgsmaal, eller forklare, hvor-

for han overhovedet havde trængt mig ud af Arbeiderforeningen og sat sin Kapellan istedet. Han benægtede Intet, — indrømmede Intet — og tilslut — ja der ser De igjen min Ulykke! — tilslut blev jeg saa gal af at se ham lænet tilbage i Stolen med de hvide Lokker og dette evige Smil, at jeg fik et af mine allerværste Anfald og holdt ham en rigtig Tordentale.»

«Nu? — og Provsten? blev han heftig?» spurgte Rachel.

Worse lo: «Jeg kunde ligesaagodt have prøvet at slaa Gnister af Filt — som at faa ham heftig. Nei Provsten var lige blid, og da jeg gik, trykkede han min Haand og haabede snart at se mig igjen. Men senere har jeg faaet min Løn for den Visit.»

«Hvorledes det? — spurgte hun.

«Jo — ser De — efter den Tid er jeg sat i etslags Ban. Det kommer frem paa utallige smaa Punkter — i Forretningen, i Selskabslivet — overalt; Mor — Stakkel! — hører det i Kramboden af Kunderne; bestandig dette Arrigskab under Form af Beklagelse over Fritænkeren — den Vantro — og saa videre, og jeg er vis paa, at de fleste anser det som et overordentligt Held, at jeg itide blev forhindret fra at fordærve — mindre kan det ikke være — fordærve vor hæderlige Arbeiderstand. Da sagde jeg til mig selv: naar der er saa stor Afstand mellem mine Meninger og deres, som jeg vil hjælpe, og dertil selv er saadan som jeg er, saa er det ikke andet for mig at gjøre end lukke mig inde i mit Arbeide og holde mig iro.»

«Iro — ja der er det igjen!» sagde Rachel og saa hen for sig, «men nei — nei! De har ikke Ret!»

«Lad mig nu faa Lov til at sige noget om Dem — Frøken Garman! —» sagde Jacob Worse og tog Mod til sig, «hverken jeg eller nogen anden i Deres Omgivelser formaar at gjøre de Fordringer Fyldest, De opstiller. Men jeg skal nævne Dem en, som kan det — og det er Dem selv — De Frøken Garman har alle de Betingelser, vi andre mangle.»

«Jeg? — en Kvinde! — værre endda: en Dame? —»

Rachel saa paa ham i største Forbauselse, «og hvorledes? — om jeg maa spørge.»

«De skal skrive!»

Rachel studsede og betragtede ham mistroisk. «Det er ikke første Gang, jeg hører det. En og anden har sagt mig det før; det er nu engang saa, at Forfatterskab regnes med blandt en emanciperet Kvindes Unoder.»

Jacob Worse blev atter rød i Hovedet: «Jeg kan taale, at De kalder mig feig — Frøken Garman! men naar De tror eller lader somom De tror, at jeg ikke mener det alvorligere end en hvilkensomhelst —»

«Nei, nei — bliv siddende! — jeg beder Dem,» bad Rachel ængsteligt og lagde Haanden paa hans Arm, «det var ikke ondt ment, men jeg er saa mistroisk; — Omforladelse! — se saa lad nu det være glemt! De mente altsaa virkelig at jeg burde skrive.»

«Uden Tvivl —» svarede Worse, som strax blev god igjen, «De sidder inde med mange originale Tanker, De har en Energi, som vil overvinde enhver Vanskelighed, og Mod mangler De ialfald ikke!»

Midt i den tossede Ballarm omkring dem lød de dobbelt underligt i hendes Øre — disse opmuntrende Ord, som med engang aabnede nye Udsigter.

«Men — hvad skulde jeg vel skrive? hvad ved jeg, som ikke Verden allerede ved i Forveien; nei — nei! — De tager Feil Hr. Worse! — jeg kan ikke —» hun saa nedover sin Pynt og begyndte at finde det hele temmeligt dumt af Worse.

«Det er umuligt at forudsige, hvad De vilde skrive,» svarede han, «men det er sikkert, at der er uendelig meget, som Verden kun kan faa vide af Kvinden, og som den venter paa at faa vide. For Dem gjælder det blot at ville; De gjennemgaar en Krise i denne Tid, der er en Gjæring i Dem —»

«Jeg synes De behandler mig mere som en chemisk Forbindelse end som et Menneske — endsige da — som en Dame —» sagde Rachel leende.

«Lader os takke Guderne, fordi De er saa lidet Dame,» sagde Jacob Worse oprigtigt.

Nu begyndte en Dans som Rachel havde lovet bort. Hendes Kavaler kom og førte hende bort.

Jacob Worse saa en Stund efter hende; derpaa fik han fat paa sit Overtøi og gik hjem.

Han forstod godt, at naar han vakte denne Tanke hos hende fjernede han endmere enhver Udsigt til det, der udgjorde hans Livs Drøm. Men det var hans Overbevisning, at de herlige Anlæg hos Rachel vilde gaa aldeles tilgrunde i disse trange Omgivelser; og han troede ialfald, at han var fuldtud oprigtig mod sig selv, naar han sagde, at han ikke vilde stanse hende paa den Vei, han følte, hun maatte gaa — selv om han derved kunde opnaa den høieste Lykke for sig selv.

Men da han kom hjem i sine tomme Værelser, faldt det saa tungt paa ham. Thi det følte han, hvis Rachel først kom til fuld Bevidsthed om, hvad hun evnede, vilde Hjemmet være hende for trangt, og et Ægteskab — som han kunde byde det — vilde ikke være noget for hende.

Der var Lys i Bagbygningen; Klokken var ikke mere end elleve. Jacob Worse gik over til sin Moder, som han fandt i Nattrøie ifærd med at ordne sin Smule Haar til Natten.

Det var ikke at undres over, at den gode Fru Worses Øine tindrede af Stolthed, da den store, smukke Søn traadte ind i fuldt Baltoilette. Men da han kastede sig paa Sofaen, gjemte Ansigtet i Hænderne og sagde — «Aa — Mor — Mor!» — ganske som i Gutteaarene, naar han havde gjort noget rigtig dumt —, da rystede Madam Worse sine knyttede Næver mod en eller anden usynlig Skikkelse borte i Krogen og mumlede:

«Er det Manér at sende mig slig en Gut hjem paa den Maade?»

Men hun sagde det ganske stille for sig selv; gik hen og trak hans Hoved op paa Fanget; og medens hun lod sine Fingre glide i hans Haar, sagde hun med sin urokkelige Tillid: «Ja — ja! Gutten min! — vær bare rolig; alt kommer nok iorden — alligevel!»

— Rachel vilde ogsaa gjerne taget hjem straks. Men

Fru Garman havde hørt, at den nye Restauratør i Klubben kunde en ny Filét, og derfor maatte de vente til efter Aftensbordet. —

XVI.

Endelig slæbte Vinteren sig nordover som et trægt Udyr med sin lange Hale af skiddenhvide Sneflekker langs Gjærderne og blaasort Is — smaahullet somom den var markstukken — udover Vandene. Og Vaaren fulgte lige i Hælene og havde uhyre travelt med at male grønt og fiffe altsammen rigtig op for en liden Stund, — inden Udyret igjen krøb sydover med frisk Sne og flunkende ny, blank Staalis.

Det var den 14de Mai; Onkel Richard red paa sin Don Juan indover Byveien fra Bratvold. Imorgen var den store Festdag paa Sandsgaard: Skibet skulde løbe af Stabelen om Formiddagen, og om Aftenen skulde der være det store aarlige Bal.

Den gamle Herre var falden i Tanker, og Don Juan gik i Paradeskridt, dreiede sit smukke Hoved til alle Sider, medens Søndenvinden, der kom strygende op langs Kysten, tog Lokker af den fine Manke, kastede dem over paa den gale Side og legte med den lange Haardusk i Panden.

Henover bølgende Lyngsletter førte Veien, gjennem veldyrkede Gaarde, over Myrer og øde Vidder — brolagte med Kampesten. Intet Træ var at se, saalangt Øiet kunde naa, og det naaede langt — udover Søen og indover Heiene lige til de første Fjelde — flere Mil inde i Landet.

Men der var i hele denne gjennemblødte Jord saameget Liv, der piblede frem, saamegen krydret Duft, der steg op, saamange Farver, der vexlede, saamegen let Taage, der gled henover Vandene, blev hængende i Sivet og lagde sig udover Myrene; og i den klare Solluft var der en saadan Vrimmel af Lærker, der sang omkap, Viber, som jagede hinanden, Strandryler, Snepper, Stær, Ænder — et Liv og en jublende Travelhed —, og ude

mod Vest den skinnende gule Strandstribe mod det mørkeblaa Hav.

Legationssekretæren saa ikke stort af alt dette idag. I hele Vinter havde han ikke havt det godt. Hjemme savnede Han Madeleine, og naar han kom til Sandsgaard og saa hende, blev han ikke gladere.

Hun havde fortalt ham at Pastor Martens havde friet til hende; men det var da ikke noget at sørge over — tænkte Legationssekretæren, — især da hun jo svarede nei. Der maatte være noget andet iveien, og idag vilde han spørge Christian Fredrik, han vidste Raad for alting. Saa vilde han ogsaa endelig tage Mod til sig og spørge Broderen, hvorledes det hang sammen med disse Vexler og Contocouranter; det var dog for galt ikke at vide Greie paa sine egne Affærer.

Hjemme paa Sandsgaard fandt han det hele Hus i et Røre. I anden Etage blev der ordnet Møbler, støvet og sat Lys i Lysekronerne; nedenunder var der allerede dækket til Soupéen, kun de Gamles Soveværelser og Kontorerne vare skaanede; og i Spisekammervinduet stod Gelée og sligt noget, der skulde blive koldt.

«Ak — Herregud! hvilket Styr her er!» — klynkede Fru Garman; hun havde ladet sin Lænestol flytte ind i Anretningsværelset ved Siden af Kjøkkenet. Her opholdt hun sig den hele Dag og lod sig bringe Prøver af alt, hvad der lavedes i Kjøkkenet; Kogekonerne vare saa bange, somom de skulde aflægge Examen.

Men Jomfru Cordsen gled fra øverst til nederst i det store Hus; stiv og stille ordnede hun med faa Ord hele det vidtløftige Apparat af Dækketøi, Knive og Gafler, Lys, Stentøi, Sølvtøi, Glas og Porcellain, — alt havde hun i sit gamle Hoved — ligefra Damernes Aftrædelsesværelse til Aftensmad for Musikken.

— Men var det travelt i Huset, saa var der endnu meget travlere nede paa Værftet. Tom Robson havde holdt Ord; Skibet stod saa blankt og færdigt «som en Brud» — sagde han. Og nu var hele den store Arbeidsstok ifærd med at gjøre alt istand til Morgendagen og rydde op paa Værftet, forat det kunde tage sig rigtig godt ud, naar hele Byen kom ud for at se Skibet «gaa».

«Hvad Tid har vi Høivande? Mr. Robson!» spurgte Unge-Konsulen, da han og Onkel Richard inspicerede Værftet om Eftermiddagen.

«Klokken halv elleve — Sir!» svarede Bygmesteren.

«Godt! — lad mig saa se, at De har alting iorden imorgen Klokken halv elleve — paa Slaget — De forstaar: paa Slaget halv elleve!»

«*All right!* — Sir» svarede Mr. Robson og tog til sin Hue.

Men Tom Robson vilde ikke lade noget bero til Morgendagen. Iaften vilde han slaa sig løs; Martin havde allerede faaet Penge til et storartet Indkjøb. Der var Tid nok til at sove ud inden Klokken halv elleve om Formiddagen.

Derfor gjorde han alting færdigt iaften. Renderne bleve smurte forsvarligt med Talg og Grønsæbe og lagt under; Støtterne vare færdige til at tages ned, og alt, hvad der kunde være iveien paa Havnen, blev halet tilside og fortøiet.

Skibet stod med Agterenden mod Søen og Forenden høiest paa Land. Under Bougen laa alt parat, som skulde bruges Dagen efter. Det sidste Stykke Rende, som skulde slaaes under, Kilerne, der skulde drives ind for at løfte Forenden, laa tilhugne, der var Donkrafter og Spil — alt — ligetil de langskaftede Træhammere vare paa sin Plads.

Gabriel fulgte Tom i Hælene den udslagne Dag. Han vilde vide Besked om alt, og det fik han ogsaa. Kun det, han helst vilde vide — Skibets Navn — var en Hemmelighed, som Tom ikke vilde forraade. Og Tom var ifølge Konsulens Ordre den, der selv spigrede Navnebrættene paa om Aftenen, da det var halvmørkt.

Selskabet hos Anders Begmand havde været flittigt iaften — især Tom Robson. Og da Klokken var henad ti, var han alt temmelig drukken. Ligesaa Væggelusen; men Carl Johan Torpander holdt sig ædru som han pleiede — seende mod Døren, hvergang han hørte en Lyd. I Mørkningen var det begyndt at blæse en frisk Sydvest, som feiede nedad Skippermarken og stod ud igjennem Fjorden. Det ruskede i den gamle Hytte,

naar Vinden kastede ned fra Fjeldet bagom, og Torpander for hvert Øieblik op og troede, at Døren gik — til ustanselig Moro for Mr. Robson.

Martin drak i Stilhed og saa mere skummel ud end nogensinde. Hele Vinteren havde han været uden Arbeide. Tom Robson havde laant ham Penge, og det gjorde ham endnu bitrere; thi han var paa sin Vis stolt, og Taknemlighed laa ikke for hans Natur.

Endelig kom Marianne. Torpander hilste med sædvanlig Ærbødighed, og hun smilede svagt til ham. Hun saa ud, somom hun vilde falde af Træthed og gik hurtigt gjennem Stuen.

«Holloi!» raabte Tom, som først saa hende, da hun var ved Kjøkkendøren, «der kommer Kjæresten min! *Mary Ann, my Darling!* nu er Skuden færdig og Tom Robson har Penge! nu holder vi Bryllup — inat om du vil! *come along!* —» raabte han og vilde stige over Bænken.

Men Martin stødte ham tilbage: «Vil du lade Søster min være i Fred!»

«Kanske hun skulde være for god til en ærlig Sømand, fordi om den Helvedes Grossereren —.»

Længer kom han ikke, thi Martin slog efter ham og traf ham i Nakken indunder Øret. Marianne skyndte sig ud. Men Torpander kastede sig modigt over sin gamle Fiende fra den anden Side, og der opstod en forfærdelig Tummel.

Tom Robson krummede sig sammen paa sin engelsk — saa drukken som han var —, bøiede Armene sammen med Albuerne ud som en Boxer. I Førstningen stødte han halvt i Spøg efter Martin; men da han fik et Par Slag, som gjorde ondt, sprang han frem paa Gulvet, for at faa Plads.

Gustav, Oscar, Carl Johan Torpander forstod sig ikke det mindste paa at slaas. Han hamrede saa fort som et Skovlhjul med sine tynde Bogtrykkerarme paa Tom eller i Luften — hvor det traf. Mr. Robson gav ham leilighedsvis et Puf, saa det skranglede i ham; men ellers lod han Svensken banke sig i Ryggen, saameget han lystede.

Væggelusen betragtede en tidlang det hele med Velbehag, indtil han fik den Idé at rydde Stuen. Dette udførte han med stor Ihærdighed, og ved at skubbe og dunke med sin svære Krop, fik han tilslut den hele Klump trykket udenfor. Begmanden rakte dem Huerne og lukkede Døren.

Den friske Vind afkjølede dem allesammen, og paa Væggelusens Opfordring blev der sluttet Forlig. For at bestyrke dette blev det vedtaget, at man skulde gaa hjem til Tom Robson og tage en Dram og et Stykke engelsk Ost.

De klavrede da op ad den bratte Sti bag Begmandens Hus — Tom Robson foran. Men som han hjalp til med Hænderne paa de bratteste Steder, fik han fat paa en løs Sten; og rent i Ørske og Fuldskab kastede han den mod Mariannes Kammervindu, hvor der var Lys. Stenen traf med saadan Kraft midt i Korset af Vindussprosserne, at alle fire Ruder sprang, og Glasstykkerne faldt klirrende ned.

«Det var Tom Robson!» skreg Martin, som var den sidste, «lad mig komme op — afvei! lad mig bare faa Kloen i ham!» — han arbeidede sig forbi de to andre og naaede Tom just som han kom indover Skrænten paa flad Mark.

Martin for ind paa ham med saadan Voldsomhed, at den anden ikke fik Tid til at sætte sig i Forsvarsstilling. Slag paa Slag susede ned over ham, indtil han halvt bedøvet tumlede om. Men Martin kastede sig over ham, satte Knærne i Brystet paa ham, slog ham i Ansigtet, spændte og sparkede hvor han traf, indtil han ikke kunde mere.

De andre naaede ogsaa op, men lagde sig ikke imellem. Martin var aldeles vild; han gik foran, fægtede med Armene og bandte og svor.

Tom Robson kom luskende bagefter; men ikke saa snart fik Martin Øie paa ham, før han igjen kastede sig over ham, indtil han atter laa som død i Marken.

Saaledes drog de sig indover Skippermarken; men da Martin for tredie Gang vilde fare paa Tom, kom der en lang smekker Gut springende henover Marken og

stillede sig midt foran Martin; det var Gabriel Garman.

«Vil du lade ham i Fred — Martin!» raabte han — aandeløs efter Spranget.

«Hei! —» skreg Martin, «der er en af Blodsugerne! — du kommer i rette Tid! — jeg skal vride Indvoldene ud af dig — din Helvedes Hund!» —

Men idetsamme han vilde styrte mod Gabriel, blev han greben bagfra over Armene.

«Er du gal — Martin! — det er Gabriel — Søn til Konsulen! — du er fra Vid og Sans — Gut!» raabte Væggelusen; baade han og Svensken havde kastet sig over Martin og holdt ham fast.

Men Martin skreg og spændte, indtil han udmattet faldt tilbage og laa stille.

Tom Robson sansede ikke noget mer, men tumlede alligevel op til sit Hus, som var tæt ved.

«De behøver ikke at være bange — Hr. Gabriel,» sagde Væggelusen indsmigrende, «vi holder ham godt.»

«Det skulde I have gjort før,» svarede Gabriel, «jeg skulde nok have klaret mig.»

Han var saa tynd og smekker, at Martin kunde have knust ham — saa vild som han var; men alligevel sagde Væggelusen, da Gabriel gik nedover: «Der er Blod i dem!»

Martin, som de havde sluppet, reiste Hovedet: «Blod — siger du! — ja Blod er der i dem; de Fattiges Blod, som de har suget fra Far til Søn; og alt det Blod har de gjort til Guld — rødt, skinnende, blodigt Guld. Men —» tilføiede han hemmelighedsfuldt — «jeg skal tappe Guld af dem — jeg, saa det skal skinne rødt som Blod over hele Sandsgaard! — vent bare!» — og snar som et Dyr for han ned ad Skrænten.

— Væggelusen og Svensken saa paa hinanden og gik hver sin Vei uden at sige et Ord. —

— Da Vinduet blev knust, havde Marianne strax slukket Lyset. Hun tog sit Underskjørt og prøvede at stoppe i Vinduet; men Vinden kastede saa haardt imod, at hun ikke kunde faa det tæt. Hun frøs — der hun stod og skyndte sig i Seng. Men for hvert Vind-

stød kjendte hun den kolde Træk og hun kunde ikke blive varm.

Nedenunder gik Bestefaderen og rumsterede, mens han drak op Ølslumperne. Marianne foldede sine Hænder og bad, at hun maatte faa dø; men udpaa Natten for hun op, hun var bankende hed og skjælvede over hele Kroppen; hun syntes høre Raab og Lyden af mange Mennesker. —

XVII.

Fru Garman var allerede gaaet tilsengs efter den lange besværlige Dag. Madeleine havde ogsaa trukket sig tilbage som hun gjerne pleiede, naar Fanny var der.

Og baade Morten og Fanny vare paa Sandsgaard iaften. Den smukke Frue var ganske som før mod Madeleine — smilende og elskværdig, og Madeleine maatte ofte spørge sig selv, om hun ikke, naar alt kom til alt, havde drømt hele hin Maaneskinsaften.

Klokken var henad elleve; Gabriel var netop vendt tilbage fra sin Expedition i Skippermarken: han havde hørt Skrig deroppe, da han var ude for at se, hvad Vind der var.

Konsulen og Onkel Richard spillede Schak. Morten, Fanny og Rachel talte om Ballet imorgen, af og til henvendte de sig til Jomfru Cordsen, der sad ved Ovnen og pudsede Sølvtøi.

«Det er vel Søndenvind? — Gabriel! —» sagde Konsulen og lyttede efter Vindkastene i Træerne.

«Frisk Sydvest — Far —» svarede Gabriel.

«Godt —» sagde Unge-Konsulen, «det gjør os ingenting, naar det bare ikke bliver Nordenvind; for den sætter Sø ved Værftet.»

Damerne reiste sig, for at sige Godnat, og Morten, for at lave et nyt Glas, da der lød ivrige Stemmer nedenunder, — en Mand kom springende opad Trappen, gjennem Forstuen — Døren gik op og ind styrtede Anders Begmand. Hans Ansigt var saa hvidt som det kunde blive for Sod og Beg, det stive Haar strittede bent ud, medens han med Huen i Haanden og stirrende paa Konsulen begyndte: «De—de—de—de—» — hur-

tigere og hurtigere; alle saa at det var noget af stor Vigtighed, han blev ildrød af Anstrængelse: «De—de—de».

«Syng! — for Fanden! —» raabte Unge-Konsulen og stampede i Gulvet.

Da sang Begmanden til den muntre lille Melodi:

«Men der er gaaen Ild udi Beghuset —»

Idetsamme raabte en Mand nede i Gaarden af al Kraft: «Brand — Brand!»

Morten rev et Rullegardin iveiret, et rødligt Skjær saaes paa de duggede Ruder, alle styrtede derhen.

«Stille!» lød Konsulens Stemme, og alle standsede og saa paa ham. Den lille Mand stod ret som et Lys, Øinene rolige og klare, og Undermunden fremskudt; Husets Chef talte: «Det brænder paa Værftet! — Du Morten tager begge Søhussprøiterne — Nøglerne hænger i Drengestuen — tag Brandspandene med dig! —» Morten løb afsted —, «Pirre! — du maa op paa anden Etage i Mellemhuset, der ligger et Storseil; kast det i Søen og træk det over Materialhuset — du forstaar: Materialhuset m a a reddes — ellers —» Onkel Richard var alt ude af Døren med Anders Begmand. «Gabriel! — du løber op til Gaarden — Gabriel!» raabte Konsulen; men der var ingen Gabriel, han var løbet ud ad en anden Dør. «Aa! det er dog en Hvalp af en Dreng» — sagde Unge-Konsulen uvilligt.

Der var noget saa uhyggeligt i den sorte Røg og den mørkerøde Flamme, som saaledes Minut for Minut fik Tid til at vinde Fodfæste og samle Kræfter, uden at et Menneske satte sig til Modværge. Men Gabriel ændsede ingenting; han saa bare det røde Skjær spille opover Skibet, som ragede uendeligt høit op mod den graa Himmel, og afsted for han i rasende Fart opover Skippermarken. Da han saa Skibet i Fare, var Tom Robson hans første og eneste Tanke, og han for ind i Huset, hvor han var godt kjendt.

«Mr. Robson: Tom! Tom! —» raabte han ind i det mørke Værelse, hvor der lugtede som i et gammelt Rumfad, «det brænder — Tom! — Skibet brænder!»

Han famlede sig frem til Sengen og ruskede i Mr.

Robson. Idetsamme kom Værtinden — en drabelig Skipperkone — ind med Lys; hun havde netop faaet Tom afklædt paa en Vis.

«Aa nei da! er det Hr. Gabriel! —» sagde hun og trak Nattrøien sammen; «— er der Brand? Mr. Robson!» — raabte hun og hjalp Gabriel at ruske i ham.

«*What is the matter?*» brummede han og vendte Hovedet — forslaaet og blodig som han var.

«Aa—aa nei da!» klynkede Madammen, «han er saa svinagtig fuld! er det ikke Synd for saadan en pen Mand, at han skal være sligt en Svin! Tom Tom! — aa Herregud, hvor snyd han er!»

Gabriel slog uden Betænkning Vaskevandsbollen i Ansigtet paa ham. Mr. Robson prustede og blaaste; og idet han reiste sig paa den venstre Arm, svingede han mat med den høire og raabte: «Leve Morten Garman! — hip — hip —», men før han kom til Hurra, faldt han om paa Siden og snorkede.

Gabriel gik; der var ingenting at gjøre med Tom. Vinden feiede nedover Skippermarken og drev den tykke Røg fra Beghuset udover Fjorden. Omkring Hovedbygningen var der alt saa lyst som om Dagen, rødlige Striber løb langt udover Markerne, skinnende hist og her i Brystet paa et hvidt Hus, mens det var mørkt opover Skippermarken i Skyggen af det store Skib. Der kom et Blink indover Byen og saa et Drøn, det var Brandskuddene. Oppe fra «Gaarden», henover Markerne, men helst i Alléen fra Byen begyndte Folk at komme springende enkeltvis — to og tre — altid flere — indtil Mængden fra Byen viste sig i Alléen som en tæt sort Masse fuld af hvidrøde Punkter. Da Gabriel kom ned igjen var han ganske raadløs, han støttede sig mod Havemuren og hulkede høit.

En Mand kom rendende langs Havemuren; det var Adjunkt Aalbom; han kjendte Gabriel og standsede: «Ja er det ikke som jeg siger!» raabte han triumferende, «du er en Laban! her staar han og flæber! — kunde du ikke ialfald lange Vand — dit Drog!»

Da for Gabriel op som greben af en Indskydelse, puffede Adjunkten tilside og løb ned mod Værftet.

«En uopdragen Kanalje —» mumlede Adjunkten, idet han gik videre, for at udsøge sig en god Plads, hvor han kunde se Branden.

— Rachel havde strax følt Trang til at være virksom; men der var intet at gjøre for hende. Saa stod hun da paa Trappen foran Huset og saa Mængden fra Byen strømme til, medens Ilden kastede et stærkere Skjær indover Byveien, som var fuld af Folk.

Pludseligt hørte hun en Stemme, hun kjendte: «Afvei — afvei for Sprøiterne! varsko der! Sprøiterne! — afvei!»

Folk sprang tilside og ud af Sværmen kom i fuldt Løb to Rækker Mænd, som trak den rødmalte Sprøite i lange Touge. Jacob Worse sprang foran raabende og kommanderende; han hilste flygtigt paa hende, og Sprøiten rumlede over Gaarden. Det slog hende, at hans Ansigt var det eneste, som saa bekymret eller deltagende ud; alle de andre vare ligegyldige, nogle lagde endog intet Skjul paa, at de fandt det at være en herlig Spas med denne Brand. Rachel vendte sig og gik ind.

Imidlertid stod Konsul Garman i Hjørnevinduet mod Nordvest indad den lille Sal. Beghuset var i fuld Brand indvendigt; Flammerne stod udaf Døren og brændte langs henad Jorden i det smeltede Beg, som randt ud. De tykke Mure vare glohede; han saa Folk trække sig tilbage, naar de kom for nær. Røgen laa saa lavt nede i den stærke Vind, at han ikke saa stort til Folkene og Sprøiterne. Men oppe paa Taget af Materialhuset saa han Onkel Richard og nogle andre Skikkelser arbeide med de vaade Seil.

Materialhuset stod kun faa Favne fra Beghuset og saa tæt indunder Agterenden paa Skibet, at dette var saa godt som fortabt, hvis der gik Ild i Huset.

Konsulen saa, at Seilet blev trukket over, men idetsamme styrtede det murede Tag paa Beghuset, og Ilden slog pludseligt høit i Veiret og kastedes af Vinden lige mod Materialhuset. Legationssekretæren og de andre maatte i en Fart ned af Taget paa den anden Side.

Der kom en springende opad Trappen, gjennem Værelserne.

«Far — Far —» det var Morten, som aandeløs og gjennemvaad styrtede ind. «Far, vi maa have Krudt! — Materialhuset maa sprænges i Luften.»

«Snak! —» svarede Konsulen tørt, «Huset staar jo lige indunder Skibet.»

«Det er det samme,» svarede Morten, «noget maa gjøres; hvad Fanden kan det blive til med de gamle Fillesprøiter!»

Unge-Konsulen rettede sig; han hørte Gjenklangen fra saamangen Uenighed mellem dem, det var det nye mod det gamle, og han svarede kort og tørt: «Jeg er endnu Husets Chef. Gaa tilbage og gjør din Pligt — som jeg har ordineret.»

Morten vendte sig trodsigt og gik. Den Idé med Krudtet tiltalte ham, skjønt Ideen ikke var hans. Men en Ingeniør havde staaet bag Morten med Hænderne i Lommen, som Ingeniører pleie at staa; og saa havde han sagt, som Ingeniører pleie at sige: «Ja hvis jeg fik raade, skulde det Død og Pine gaa paa en anden Manér.»

«Hvad vilde De gjøre?» havde Morten spurgt.

«Krudt!» svarede Ingeniøren — kort og greit, — som Ingeniører pleie at svare.

Det var tungt for Morten at opgive dette Krudt, og han mumlede mange stygge Eder, mens han gik ned-ad Trappen.

— Da Konsulen atter saa ud af Vinduet, efterat Morten var gaaet, greb han uvilkaarligt fast i det Damaskes Gardin. Thi den Forandring, som var foregaaet i disse Minutter, var altfor afgjørende.

De vaade Seil vare blevne sorte og forkullede i et Secund og pludseligt flammede hele den ene Væg af Materialhuset op i gule friske Luer. Henover Taget kastede de sig som Blink i den tætte Røg, og lange Flammer begyndte alt at slikke henunder Fartøiet.

Konsulen vidste, hvad der var i Huset: Drev, Maling, Olie, Tjære — Skibet var redningsløst fortabt — det store Skib, hans Stolthed — mere end nogen anede.

Efter det første overvældende Indtryk begyndte hans Hoved at kalkulere. Tabet var stort — meget stort;

Forretningen vilde lammes for en lang Tid, og Huset vilde faa en slem Knæk.

Og dog var det ikke dette, som knugede den lille stive Mand, saa at han næsten følte det i Knærne. Men dette Skib betød mere for ham end en Pengesum. Det var et Arbeide, han havde fuldført til Ære for «det Gamle» — imod «det Nye» — mod Sønnens Raad med Tanken paa Faderen, næsten under hans Øine — syntes han. Og nu skulde det altsammen gaa saa ynkeligen tilgrunde!

Den store Sprøite fra Byen rak netop saa høit, at den kunde holde Skibets Side vaad til opimod Guldlisten. Men indunder Agterenden kunde Straalerne ikke komme til at virke, og snart hvirvlede der smaa spidse Flammer frem; Konsulen forstod at der var gaaet Ild i Rorstilken.

Den Del af Skibets Side, som vendte mod Branden, var nu saa hed, at den røg, hvergang den tynde Vandstraale feiede hen over den. Men pludseligt blev et stort Stykke bedækket med smaa gnistrende Flammer, som om det var kastet store Masser Bogguld mod Skibssiden, de hvislede henover i det stærke Luftdrag, satte sig fast i lange paralelle Striber i det tjærede Drev mellem Plankerne. Vandstraalen feiede det væk; men med ét var det der igjen — et andetsteds — farende — gribende sig fast med tusinde Smaaben løb det helt opover til Guldlisten, forbi den og d e r — kastede Flammerne sig med et Sæt over Navnebrættet; de forgyldte Bogstaver stod indi den gnistrende Ild — alle læste det — Konsulen ogsaa — der stod: «Morten W. Garman».

Det var Gamle-Konsulens Navn — hans Skib — hans Navn — og nu —

«Se paa Unge-Konsulen, hvor bleg han er —» sagde en blandt Tilskuerne til sin Sidemand.

«Hvor? — hvor er han? — jeg ser ham ikke.»

«Han stod just i Hjørnevinduet; han var bleg som et Lig; mon det var assureret?»

Men Unge-Konsulen laa baglænds paa Gulvet, han havde revet den tunge Damaskes Gardin med sig i Faldet.

Jomfru Cordsen kom gjennem Stuerne. Da hun saa ham, standsede hun og trykkede Hænderne mod Brystet; men ikke en Lyd kom over hendes Læber. Et Øieblik betænkte hun sig; saa lagde hun sig paa Knæ, viklede Gardinet løs fra ham og tog indunder med sine lange tørre Arme.

Han var ikke tung, og hun reiste sig op med ham i Armene. Men idetsamme faldt hendes Øine i det store Speil midt foran. Den gamle Dame skjælvede, og det var med Møie, hun holdt sig opreist.

En Hvirvelvind af Erindringer susede gjennem hendes Sjæl: han laa ved hendes Skulder, hun holdt ham i sine Arme — en gammel vissen Mand.

Jomfru Cordsen pressede sine Læber sammen og rettede sig op, og saa bar hun ham som et Barn paa de lange tørre Arme gjennem Værelserne — alle Døre stod aabne — helt ud paa Trappegangen. Her fik hun raabe ned til en af Pigerne, som kom og hjalp hende.

XVIII.

Da Onkel Richard blev fordrevet fra Taget af Materialhuset og forstod, at alt Haab var ude, gik han hen, for at tage fat ved Sprøiterne. Det var som om han døvede sin Smerte, naar han arbeidede, og han pumpede med af alle Kræfter; — af og til saa han op imod Huset og tænkte: «Stakkels Christian Fredrik!»

Jacob Worse ledede Arbeidet; han havde ladet det høie Plankeværk, som omgav Værftet, hugge ned ved Søhusene, for at skaffe Plads for Sprøiterne; der kom Orden i Vandlangingen og det ørkesløse Publikum drev han op i Gaarden. Da han engang løb forbi Onkel Richard, spurgte denne: «Tror De, her er Haab? — Worse!»

«Nei —» svarede den anden sagte, «jeg arbeider i Fortvivlelse.»

Legationssekretæren nikkede: «Jeg ogsaa; stakkels Christian Fredrik!»

Idetsamme gik der en Mumlen gjennem Mængden.

Alle læste Navnet oppe paa Skibet: «Morten W. Garman» — det er efter Gamle-Konsulen, blev der sagt.

Onkel Richard havde faaet Navnet at vide af Broderen; han saa op, hvor Faderens Navn stod i Guld indimellem de lette Flammer, som spillede opad Siden.

Jacob Worse greb selv Mundstykket paa Slangen, og med et Kast fik han Vandstraalen til at fare saa høit opover, at Flammen sluktes for den Gang.

Men nu forstod alle, at Skibets Skjæbne var afgjort. Og om end der kunde være en og anden, som nok undte Garman & Worse en Smæk, saa var det dog for alle et jammerligt Syn at se det stolte Skib gaa saaledes tilgrunde.

Morten var kommen ned igjen fra Faderen; han stod nu tæt ved Onkel Richard; alle stirrede paa Skibet.

Ilden øgede fra Secund til Secund; med store Smæld kastede Luerne sig helt hen over Taget paa Materialhuset, med hvert Vindkast slog nye Flammer op og der blev hedt ved Sprøiterne. Jo høiere Ilden bragede desto stillere blev der blandt Mængden, ingen Kommando, ingen Raab af Opmuntring mellem Søfolkene, Pumpeslagene faldt ikke længer saa taktfast, selv Jacob Worse syntes at have tabt Modet.

Da raabte en liden Gutunge fra *west end*, som var krøbet op i Riggen paa en Jagt udfor et af Søhusene: «Hu' sige! — hu' gaar! Hurra! hu' gaar!»

Gjennem Mængden gik der en Mumlen af Uvilje over denne stygge Spøg; — men se! det ser jo næsten ud somom — se dog! — det øger blandt Mændene — Raab, Tvivl — jo! — nei! — hun gaar! — Skibet gaar! — ingen pumper længer — aandeløs Spænding; men hurtigt voxer der en Larm af Stemmer udover Værftet, opover Gaarden — brusende høiere og høiere, indtil et Brøl, et jublende Skrig af Hundreder — Gutter, Fruentimmer, voxne Mænd — alle raaber, de ved ikke hvad — bare en stor, stormende Jubel!

Thi se — Skibet gaar! den store sorte Kolos sætter sig i Bevægelse; Tomme for Tomme med øgende Fart glider det mægtige Skrog ud gjennem Ilden. Den blanke Side forsvinder Stykke for Stykke i Røgen, det

blinker i den gyldne List, — og høit — som i Triumf løfter Bougen sig mod Himlen, idet Agterenden duver dypt ned i Søen.

Det hvislede og spragede, somom man havde kastet Hundrede gloende Jern i Vandet, da den brændende Agterende borede sig dypt ned i Bølgerne, de skyllede opover Siderne, helt indunder Agterspeilet, og de lette Flammer, som for langs Skibssiden, sluktes i det stærke Luftdrag.

Vinden, som fik bedre Magt, da Skibet var borte, kastede sig ned i Ilden; den slog ud langsmed Jorden og skjulte som et bølgende Tæppe af Flammer kantet med Røg — Skibet, der gled udover Havnen.

Og midt paa Pladsen, hvor det havde staaet — den var saa stor nu, da den var tom — stod en liden Flok krogryggede, tjærebredte Mænd og tørkede sig i Hovedet med Huerne. Men midt iblandt dem saaes en høi, smekker Gut blussende rød i Skjæret af Ilden.

«Gabriel! —» raabte Onkel Richard. «Gabriel —» gjentoges der rundtomkring. Legationssekretæren banede sig Vei henimod ham, Mængden fulgte, men standsede — ladende en ærbødig Ring aaben omkring Dagens Helte.

Onkel Richard omfavnede Gabriel, derpaa vendte han sig og raabte:

«Leve Gabriel Garman! — Hurra! —» han vilde svinge med Hatten, men opdagede, at han var barhodet.

«Hurra! —» raabte Mængden, saa det dundrede; man var netop i Humør til at raabe høit.

«Hurra — for Tømmermændene! —» raabte Gabriel; hans Guttestemme sprang op i Discant midt i Ordene; men det var ligegodt; der blev raabt et vældigt Hurra for Tømmermændene, saa for Skibet og for Firmaet — der var et Skraal og en Jubel uden Ende.

«Kom nu med mig —» sagde Gabriel til Folkene, «Far vilde traktere Jer med Frokost; men nu faar det blive en Kveldsmad.»

Alle Tømmermændene mumlede og lo over denne Vittighed; men endnu bedre blev det, da «Kandidaten» tilføiede: «De har s'gu fortjent en Frokost ogsaa.»

Dette syntes dem saa over al Maade vittigt, at de lo saa det klukkede i dem, og det om «Kandidatens» Frokost blev et Mundheld blandt dem og deres Efterkommere.

Imidlertid brændte Materialhuset og alt, hvad der fandtes av brændbart paa den yderste Kant af Værftet. Ilden begyndte endogsaa at æde sig opefter Renderne. Men der var ingen, som brød sig stort om det — Skibet var reddet! det var det vigtigste, og Vinden stod fra Land. Morten fik travelt med at ordne Vagthold for Natten, Sprøiterne blev staaende parat, om Vinden skulde springe om.

— De gik opover mod Huset Arm i Arm — Onkel Richard og Gabriel, og denne maatte fortælle, hvorledes det hele var gaaet til. Gabriel havde truffet Skibstømmermændene samlede indunder Skibet, og saa var han pludseligt begyndt at kommandere —

«At kommandere! —» raabte Onkel Richard, «du er en Fandens Gut — Gabriel!»

Saa drev de Renden under, slog Karret væk og kilede det hele op; Støtterne blev tagne i en Fart, Begmanden tog den sidste helt agterud i Ild og Røg — og saa gik Skibet netop i sidste Øieblik. Den Ros skulde ialfald Tom Robson have, at alt var parat og i fortræffelig Stand.

Rachel tog imod dem paa Trappen. Hun gik lige hen til Onkel Richard og hviskede ham i Øret: «Vær rolig Onkel! — lad os ikke ødelægge Aftenen for Gabriel. Far har faaet Slag, han ligger derinde; Doktoren er der.»

Legationssekretæren gik ind uden at sige noget; men Rachel tog sin Broder om Halsen og sagde: «Du er flink Gut — Gabriel!»

«Gut! —» sagde Gabriel.

«Eller Mand! — det skal jeg sige herefter,» svarede Rachel med et Smil, «hvor har du dine Folk?»

De var lige bagefter. Rachel delte ud fra Kjøkkenet Øl, Vin, Pølse, Spegekjød, fint Brød og en Mængde Ting, saa at Gabriel lo og sagde: «Du er meget flottere end Jomfru Cordsen. Jeg er vis paa, at Kyllingerne skulde være til Ballet.»

Ja — det var ogsaa sandt — Ballet! — Rachel blev tilslut saa forpint ved at se Gabriel gaa saa munter og glad, at hun ikke kunde holde det ud længer; «Du Gabriel! her bliver nok ikke noget Bal imorgen. Far er bleven syg.»

Gabriel behøvede ikke at spørge, han saa, at det var alvorligt. Folkene stod foran Trappen, belæssede med gode Sager, uvisse om, hvor de skulde gaa hen.

«Kom, lad os gaa ned igjen paa Værftet —» sagde Gabriel, «der er vi for os selv og varmt er der ogsaa.»

Rachel kunde høre paa hans Stemme, at Graaden sad ham i Halsen, og hun tænkte uvilkaarligt paa, hvor han med en Gang var bleven voxen.

Huset var styrtet sammen, men det brændte endnu i Grunden. Værftet var — takket være Mr. Robson saa ryddigt, at Vagten ikke havde vanskeligt for at holde Ilden begrænset. Over Midnat flauede Vinden af, og de tykke Røgskyer steg høit op og drev langsomt ud over Fjorden.

Da Skibet løb af Stabelen, skar det tvers paa Vinden et Stykke udpaa og ragede ombord i en gammel Brig til Firmaet. Og hele Natten udover var der Raab og Opsang af de utallige Frivillige, som var ude for at klare Skibene og fortøie det store nye.

I en liden hyggelig Kreds sad Skibstømmermændene paa Værftet saa nær Branden, at de kjendte Varmen. De havde faaet meget mere end de kunde lægge i sig, og Vagtfolkene kom stundom hen og blev trakterede.

Det eneste Skaar i deres Glæde var, at Gabriel ikke kunde være med; han havde tilslut sagt, at Konsulen var syg, og saa maatte han vel være i Huset; for Ingen skulde komme og sige, at Gabriel var stolt! Saa drak de hans Skaal og saamange andre Skaaler, som de kunde finde paa — i den uvante Vin, til den fine Mad, indtil de slet ikke kunde mere.

Levningerne delte de ved at «blinde» — ganske som naar de delte Spaanhougerne, og lo sig halvt ihjel over den Komedie.

Derpaa vandrede de alle hjemover mod *west end* med Pølser og Flasker og Kyllingben og alt godt. Solen kom

just over Fjeldkammen østenfor Byen og skinnede i alle de smaa Ruder, somom hele *west end* var illumineret.

Den Morgen var der vist ikke en eneste Kone, som skjændte paa sin Mand, fordi han var lidt paa en Kant. Der blev en Spisen og en Drikken og en Snakken og en Løben i Trapper og fra Hus til Hus. Ungerne sad overende i Sengen — blændede af Sollyset og proppede sig med Pølse — endnu halvt uvisse, om det var virkelig, tilforladelig Pølse, de aad, eller om det hele bare var en deilig Drøm — saadan som de Sultne stundom kunne drømme den.

Solen skinnede udover Sandsgaardbugten, hvor det nye Skib laa fortøiet med Trosser paa kryds og tvers, og Lystigheden fra *west end* lød langt udover Søen.

Men hjemme hos Begmanden laa Marianne og talte i Vildelse, Nabokonen sagde, at hun havde «Feberen»; og Anders selv sad med et Tørklæde om Hovedet; han havde forbrændt sig paa den ene Side af Ansigtet.

— Byfolkene kom efterhaanden hjem; nogle lod, somom de ikke saa Solen og gik tilsengs; andre blev oppe og gik og gabede hele Dagen. Over den halve By havde været ude i Sandsgaard eller ialfald oppe paa Høiderne, forat se Ilden.

En af de faa, som ikke havde iagttaget Branden, var Væggelusen. Da han skiltes fra Svensken oppe i Skippermarken, gik han lige til Byen. Ved de første Huse mødte han Folk, som løb udover, og saa døv som han var, hørte han dog tydeligt de to Brandskud. Da han gik forbi Kirken, saa han, at Døren var aaben og inde i Klokkerummet stod en Lygte paa Gulvet. Væggelusen saa Benene af en Mand vexelvis gaa tilveirs og komme ned igjen, krumme sig og gaa tilveirs igjen. Heraf uddrog han den Slutning, at der klemtedes med den store Klokke.

Han lagde nøie Mærke til, hvad Klokken var paa Kirkeuhret, og han gik allerede og gjorde op med sig selv, hvorledes han skulde svare Politimesteren; thi det anede ham, at han vilde komme paa Brandforhør. —

XIX.

Konsul Garman laa i Sengen, det var tre Dage efter. Den venstre Side var endnu næsten fuldstændig lam; men Doktoren mente, det kunde rette paa sig, siden Patienten havde overstaaet de første Dage.

Konsulen havde ikke talt et Ord; men han bevægede Øinene, især det høire, det venstre laa halvt igjen og Munden var skjæv.

Onkel Richard sad altid ved Sengen og stirrede paa Broderen, indtil deres Øine mødtes, da saa han iveiret med en Mine, som skulde være ubekymret. Thi Doktoren havde sagt, at den Syge maatte ikke komme i Bevægelse.

Naar Legationssekretæren var alene med den Syge, var han altid ræd for, at denne skulde begynde at tale; men somom Konsulen just havde ventet paa det, begyndte han netop en Dag, da Doktoren var gaaet. «Du Richard,» sagde han utydeligt, — «der maa gjøres en Del Forandringer —»

Se saa! — nu begynder det! tænkte Legationssekretæren.

Konsulen ventede lidt, før han fortsatte: «Det var et stort Tab —, som vil ramme os alle; Skibet var uassureret —»

«Ja — ser du — Christian Fredrik! —» svarede Onkel Richard i en upassende let Tone, «det er dog ganske besynderligt, hvad der saadan — hm! saadan kan hænde — for Exempel med et Skib.»

Konsulen saa paa ham.

Hvorledes skal dette gaa? tænkte den anden og saa sig om efter Hjælp.

«Hvad mener du med det? Richard! —»

«Ja — ja — ja! — det er dog en Pokkers Gut — den Gabriel —» sagde Legationssekretæren og prøvede at smile, «— ikke just i Skolen — mener jeg, men saaledes — for Exempel paa Værftet.»

«Hvad er det med Gabriel?» — spurgte Konsulen hurtigt.

«Med Gabriel? — ingenting med Gabriel — andet end godt — udmærket godt! — hvor kan du tro —» — i dette Øieblik kom Rachel ind, og Onkel Richard udstødte et Suk af Lettelse.

Rachel saa strax, at Faderen havde talt og gik hen til Sengen.

«Fortæl mig det hele, Rachel! —» sagde den Syge.

«Jeg skulde gjerne fortælle dig altsammen Far! — thi det er bare godt alt; men jeg er ikke vis paa, om du kan taale en Overraskelse — en glædelig Overraskelse —» hun saa ham roligt ind i Ansigtet, mens hun talte.

Den Syge blev utaalmodig, og Rachel fortsatte, idet hun greb hans høire Haand: «Ser du — Skibet var færdigt til at gaa — ganske færdigt — og saa gik det — i rette Tid — før det brændte — forstaar du — ud i Vandet — og nu er det reddet og alt godt —. Se saa Far! — nu ved du det hele.»

«Men Gabriel? —» sagde Konsulen og saa paa Broderen.

«Det var Gabriel, som ordnede det hele, for Tom Robson kom ikke,» sagde Rachel.

«Fuld — ser du! pærefuld — laa i Sengen — døddrukken — forstaar du —» forklarede nu Onkel Richard med Tegn og Gebærder.

«Se saa Far! nu skal du ikke spørge mere,» sagde Rachel afgjørende; «nu ved du alt.»

Faderen saa paa hende, og hun kjendte et svagt Tryk af hans Haand.

Derpaa tog Rachel Onkel Richard med sig ud af Sygeværelset og forbød ham at komme der alene, hvilket han fandt saare rimeligt. —

— Jomfru Cordsen havde travle Dage baade med den Syge — han vilde ikke have andre end hende og Rachel om sig —, og med at bringe det store Hus i Orden igjen efter Forberedelserne til Ballet. Men den gamle Dame fik i denne Tid høie Tanker om Frøken Rachel.

— Præsten Martens havde ikke talt alene med Madeleine siden sit Frieri. Men i disse Dage af Ængstelse

og Spænding, kom han meget ofte til Sandsgaard — Fru Garman laa tilsengs, man vidste ikke ret hvorfor —, og saa traf det sig flere Gange, at ingen andre end Madeleine var i Stuen, naar han kom.

I Førstningen var hun meget sky og forknyt, men da hun mærkede, at han ikke i mindste Maade var fortørnet, syntes hun, det var smukt af ham. Han var dog den, der viste hende mest Venlighed; thi hendes Fader havde ikke Tanke for andet end den Syge. —

En af de følgende Dage, da Konsulen havde ligget en lang Stund stille, sagde han til Rachel: «Lad Gabriel komme ind til mig.»

Faderen rakte ham den høire Haand, som han nu kunde bevæge lidt lettere: «Tak — min Dreng! — du har sparet os for et stort Tab, og vist dig som en Mand. Dersom det er saaledes, som jeg hører af Rachel, at du fremdeles ønsker at opgive dine Studier —»

«Hvis du ikke forlanger det — Far!» — stammede Gutten.

«Du skal faa reise til Handelsakademiet i Dresden og indtræde i Firmaet, naar du er færdig.»

«Far — Far! —» raabte Gabriel og bøiede sig over hans Haand.

«Se saa — se saa — min Dreng; — lad mig se, du lærer at arbeide, saa der kan blive noget af dig. Og saa maa du gjøre mig den Tjeneste at finde paa et andet Navn — Skibet skal skifte Navn» — sagde Konsulen sagte.

Den store Ære overvældede Gabriel; men med en pludselig Idé raabte han «Phønix»!

Konsulen smilede svagt ved den høire Mundvig: «Nuvel! — lad det hede Phønix. Vil du besørge Navnebrætterne.»

Da Gabriel kom ud, traf han Jomfru Cordsen. Han kastede sig om Halsen paa hende, klemte og kyssede hende, medens han gjentog: «Phønix! — Dresden! — Firma!»

«Hvalp!» skjændte Jomfru Cordsen og sprællede imod, skrige gik ikke an; men «Hvalpen» var hende for stærk, og den gamle Dame overlod sig til sin Skjæbne.

Endelig løb han videre, og Jomfru Cordsen rettede paa sin Kappestrimmel, idet hun sagde ved sig selv: «Det ligger dem i Blodet allesammen.»

Men da Gabriel løb over Gaarden og gav den tykke Kjøkkenpige Bertha et venskabeligt Slag paa Enden, slog den gamle Dame Hænderne sammen og raabte: «Ih — men Jøsses — Bitterdød! han bliver den værste af dem alle!»

— Konsulen havde flere lange Samtaler med sin ældste Søn, og Morten satte et værdigt Ansigt op, naar han viste sig for «Folkene». Det var med en underlig Følelse, han sad i den gamle Armstol i Kontoret paa Sandsgaard.

Fanny saa lidet til ham og savnede ham endnu mindre. Forholdet til Delphin havde faaet en Magt over hende, som hun aldrig før havde været grebet af, og hun kjæmpede med alle sine Midler, forat beholde ham.

Men fra den Dag, Delphin havde opdaget, at Madeleine kjendte hans Forhold til Fanny, blev dette Forhold ham næsten en Plage. Han vilde bryde, men kunde ikke; heller ikke havde han Mod til med en Gang at reise fra det hele; og saaledes slæbte han sig videre i det gamle Spil — træt af at lyve, skammende sig, — men uden Kraft til at slutte.

Og mangen Gang, naar Samtalen mellem dem gik istaa, var det somom han følte, at hun vidste, hvorledes han havde det, somom den fælles Hemmelighed raabte til dem; men Fanny lo, kyssede ham og snakkede, snakkede hurtigt for at overdøve det. —

— En Ting forundrede Alverden sig over, og det var, hvor lunkent man drev paa Opdagelsen af Brandstiftelsen; thi at Ilden var paasat, tvivlede ingen om.

Vistnok blev der optaget et Par Brandforhør med lange Mellemrum; men der kom ingenting for Lyset. Det var nu forresten ikke saa underligt — mente de fleste — naar man gav sig til at forhøre gamle Kjærringer og Gutunger fra *west end*, medens man lod de mistænkte gaa uspurgte.

Anders Begmand havde jo været indkaldt; men Politimesteren eragtede, at han «paa Grund af Legems-

svaghed og manglende Begreb» ikke kunde afhøres som Vidne, og derved blev det.

Væggelusens Anelse gik ikke i Opfyldelse, hverken han eller Svensken eller Martin blev indkaldte, og efter et Par ildesindede Skumlerier i Avisen døde Sagen hen og blev glemt.

Ude i *west end* — ja inde i Byen ogsaa blandt simple Folk blev der smilet saa smaat og nikket hemmelighedsfuldt med Hovedet. De kunde nu ellers sige, hvad de vilde om Garman & Worse; men den Ros skulde Firmaet have, at de ikke brugte at bringe sine Folk i «Omstændigheder». Og siden det nu gik saa heldigt med Skibet, saa var det ikke mere at rode op i. Alle vidste jo, hvad der engang var hændt Marianne, saa nu kunde det være kvit og gaa op i op. At Politimesteren satte sig i Stolen og saa alvorlig ud, og spurgte og grov, somom det gjaldt at komme rigtig tilbunds — det kunde jo være vel nok — for en Ordens Skyld. Men det var dog noget, som alle vidste, at tilslut gik det, som de fine Folk vilde have det; og naar Garman & Worse ikke vilde at der skulde findes noget, saa maatte det være Fanden til Politimester, som skulde finde noget alligevel.

Mangengang kunde det være skidt nok — dette; men denne Gang var det jo heldigt. Og deraf kunde man lære — hvis der endnu var nogen, som ikke vidste det —, at det er godt at holde sig tilvens med «de Fine», — selvom det skal koste noget.

Men ingen vilde længer have noget at bestille med Martin. Han var sluppen fri for Politi og Dom — de store Fællesfiender —; men han var alligevel en mærket Mand blandt Sine; og hans Venner betydede ham uden Omsvøb, at nu gjorde han bedst i at pakke sig af Landet jo før jo heller. —

XX.

Unge-Konsulen maatte dø. I fjorten Dage var det gaaet op og ned med ham. Stundom syntes det, somom den høire Side skulde seire; men saa fik den venstre igjen Overtaget og stærkere hver Gang.

Jomfru Cordsen hørte Doktoren sige til Legationssekretæren: — «kanske nogle Timer endnu, men han lever ikke Natten over.»

Den gamle Dame gjorde en Tur gjennem Sygeværelset og gik saa ovenpaa. I hendes Værelse var der lunt og gammeldags. Tæpper og Klædelidser, laasede Skuffer, ingen løse Smaating laa omkring, — alting tæt, velforvaret og hemmelighedsfuldt.

Der kom en Lugt af rent Tøi og tørrede Lavendler, da hun aabnede Chatolet, og i den lille hemmelige Skuffe — bagom en Bunke stivede Natkapper — laa der forsigtig indpakket et Miniaturportræt i sort Ramme.

Det var en ung Mand i grøn Snorefrak med bred Fløielskrave. Haaret var rødligt og rullet frem efter den Tids Mode i store Bukler foran Ørene; Øinene vare blaa og klare, og Undermunden en liden Smule fremskudt.

Jomfru Cordsen sad en lang Stund og stirrede paa Billedet, og Taare efter Taare dryppede ned til de andre Hemmeligheder, som forvaredes i det gamle Chatol mellem Tøi og tørrede Lavendler. —

— Onkel Richard sad og stirrede paa Broderen. Doktorens Ord havde taget alt Haab fra ham, og alligevel kunde han ikke forstaa at det var muligt.

«Det er snart forbi med mig — Richard!» — sagde den Syge ganske svagt.

Legationssekretæren lagde sig ned ved Sengen, og efter en liden Kamp brød han ud i Graad og lagde sit Hoved ned paa Tæppet.

«Her ligger jeg saa stærk og sund —» hulkede han «og saa kan jeg ikke gjøre et Gran for dig! — jeg har aldrig været dig til andet end Plage og Bryderi!»

«Snak — Pirre!» svarede Konsulen, «du har været mest for mig i Livet — du og saa Forretningen. Men jeg har noget at bede dig om Tilgivelse for, før jeg dør —»

«Du? —» Onkel Richard troede, han talte over sig, og saa op.

«Ja ser du —» sagde Konsulen og der gled noget som en Skygge af et Smil over de halvt stivnede Træk,

«jeg har narret dig; — du har ingen Vexler — Richard — det var bare Spøg — er du sint paa mig?»

Om han var sint! — han lagde sit Ansigt ned igjen paa den visne Haand, og som han laa der og smaajamrede sig med det krøllede Hoved nede i Puderne, lignede han en stor lodden Newfoundlænder.

Doktoren kom ind: «Men Hr. Konsul — det gaar paa ingen Maade an, at Legationssekretæren ligger saaledes, det besværer Deres Aandedræt; — dersom De ikke —»

«Min Broder —» afbrød Unge-Konsulen med noget, der mindede svagt om Kontorstemmen, «min Broder Legationssekretæren skal ligge netop der, hvor han ligger.» Derpaa tilføiede han med Anstrængelse: «Vil De hente Familien.»

Doktoren gik. Lidt efter drog den Syge et langt Pust og sagde:

«Farvel — Pirre! — og Tak for alt ifra vi var smaa—» det var vel første Gang Konsul Garman citerede Digt — — «al Burgunderen skal du have — alt er ordnet — jeg skulde gjort det rigeligere — men —» og der kom en liden Trækning i Ansigtet, somom det kunde være en mat Efterligning af den Bevægelse, hvormed han pleiede at lægge sin Hage tilrette i det stive Halsbind, idet han langsomt og næsten uden Lyd sagde: «men Huset er ikke længer, hvad det har været!»

Det var de sidste Ord, han sagde; thi før Doktoren fik hentet de andre ind i Sygeværelset, var Unge-Konsulen død — rolig og korrekt som han havde levet. —

XXI.

Samme Formiddag gik Gustav Oscar Carl Johan Torpander udover Sandsgaardveien. Han gjorde sig en Frimandag, hvilket ellers ikke var hans Vane.

Paa Hovedet bar han en høi graa Filthat af det Slags, som man kaldte Konkurshatte. Hattemageren havde forsikret ham, at den oprindelig var gjort til Grosserer Morten Garman, men at den var bleven en Smule for

liden. Derimod passede den akkurat til Torpander, og han kjøbte den — saa dyr som den var — og tænkte idetsamme, at det var et underligt Træf, at han just idag skulde bære en Hat, som Morten Garman havde vraget.

Vaarfrakken var ogsaa kjøbt for Anledningen, den var ikke ganske ny, men den havde en sjelden, lysebrun Farve. Buxerne var det daarligst med; men Frakken var saa lang. Torpander kunde nok have kjøbt Buxer ogsaa; men han vilde ikke gribe for dybt i sine Spareskillinger, før han fik se, hvorledes det gik ham idag. Gik det ham godt, skulde hun have alt, hvad han eiede; og gik det ham galt, vilde han reise hjem til Sverige; han holdt det ikke længer ud.

Og meget Haab havde han — sandt at sige — ikke — der han gik. Rygtevis havde han hørt, at Marianne var syg, kanske var hun ogsaa ulykkelig for den Skam, Martin havde ført over Huset. Og naar han just friede i denne Tid, kunde det kanske gjøre et godt Indtryk; — og dog? — det var en altfor svimlende Lykke — tænkte Bogtrykkersvenden.

Det var en fin Solskinsdag og den lange lysebrune Skikkelse gik hurtigt udover — bevægede ubevidst sine Arme, alt eftersom han øvede sig paa sit Frieri. I den venstre Frakkelomme med Snippen hængende udenfor havde han et Silkelommetørklæde — det havde længe været hans Drøm — orangegult med lyseblaa Bord.

Det var ikke Meningen at bruge det til nogensomhelst Fugtighed — dertil havde han et rødt Bomuldslommetørklæde med Abraham Lincolns Portrait; men med Silkelommetørklædet figurerede han. Hvergang nogen kom imod ham i Alléen, som han gad vise sig for — og det var jo de fleste — trak han det skinnende nye Tørklæde frem og førte det varsomt opimod Ansigtet, lagde det saa ned igjen og frydede sig overmaade ved at føle Silken med bittesmaa Klør gribe fat i den haarde Hud paa Indsiden af hans Fingre.

Ved Værftet traf han Martin, som kom hurtigt indover.

«Er din Søster hjemme?» spurgte Torpander.

«Ja — du træffer hende hjemme,» svarte Martin med et stygt Smil; og Torpander gik videre udover *west end.*

Men i selve Gaarden ved Sandsgaardhuset mødte Martin Præsten Martens, der kom gaaende fra Byen i Samarie og Krave.

Martin lettede paa Huen: «Vil Præsten komme hjem til Søster min? — hun ligger for Døden.»

«Hvem er din Søster? —» spurgte Præsten.

«Marianne — Sønnedatter til Anders Begmand.»

«Aa — ja — jeg husker hende!» — svarede Præsten, han kjendte hele Historien, «men jeg kan nok ikke komme strax. Jeg skal først indom her; Konsul Garman ligger nok ogsaa paa sit yderste. Men efterpaa — min Ven! — efterpaa —»

«Aa — ja! jeg kunde tænke det —» mumlede Martin og vilde gaa.

Vent lidt — unge Mand! —» raabte Præsten, «hvis du tror, at det haster, vil jeg gaa til din Søster. Det er jo det yderste Hus, ikke sandt?» dermed gik han forbi Sandsgaardhuset og udover mod *west end.*

Martin stod igjen forbauset, næsten skuffet. Men Præsten fortsatte roligt sin Vei, der var besværlig nok udover mellem Hytterne. Fillede Unger laa iveien for ham, Piger og Kjærringer stak Hoderne ud og gloede paa ham, et lidet Kompani af Gutter, som laa og grov i Stranden, raabte Hurra for ham; der lugtede Fattigdom og Svineri, hvor han vendte sig.

— Da Torpander ikke fik nogen Besked af Anders Begmand, som han traf sammenkrøbet i en Krog af Stuen, gik han ovenpaa og bankede paa Mariannes Dør. Der blev ikke raabt kom ind, og han glyttede paa Døren.

Den stakkels Mand — han blev saa forfærdet, at han neppe kunde staa paa sine Ben. Der laa hun — hans elskede Marianne! Munden halvaaben og stønnende hurtigt — aa saa hurtigt! Kinderne vare hule og blaahvide, og i de mørke Fordybninger om Øinene stod der tæt af smaa Svedperler. Han havde ikke havt

nogen Anelse om, at det var kommen saa vidt, — og han kom paa Frieri!

Marianne slog Øinene op; hun kjendte ham, han var vis paa det; thi hun smilede svagt; det var hendes velsignede Smil; men Tænderne vare blevne saa underligt store. Tale kunde hun ikke længer; men de store Øine gik flere Gange fra ham og hen til Vinduet, og han troede tilsidst, at hun bad om noget.

Torpander stillede sig ved Vinduet — det var et nyt, Tom Robson havde besørget — og lagde Haanden paa Krogen. Hun smilede igjen og da han aabnede Vinduet, kunde han se paa hende, at hun takkede ham.

Middagssolen skinnede ned mellem Fjeldet og Husvæggen og faldt skraat indover den nye Vinduskarm og et Stykke bortover Gulvet. Inde i Byen ringede Klokkerne for en Begravelse og Lyden slog mod Fjeldsiden og faldt dæmpet og blødt ind i Kammeret.

Marianne vendte sig mod Lyset og hendes Øine bleve vidunderlig klare, en fin Skygge af rødt steg endog op i hendes Kinder, og Torpander havde aldrig seet hende saa deilig.

Da Præsten Martens traadte ind, blev han ligesaa overrasket ved den Syges Udseende som Torpander var bleven, men paa en anden Maade. Hun kunde umuligt være saa nær Døden, og han kunde ikke lade være at føle en liden Uvilje mod Martin, som i den Grad havde overdrevet Søsterens Tilstand og kanske bevirket, at Præsten kom for sent til Konsul Garmans Dødsleie. Heller ikke ligte han den lysebrune Karikatur, som uafladeligt bukkede for ham, og muligens blandede der sig noget af alt dette i de Ord, han nu henvendte til den Syge.

Præsten tog Plads midt foran Sengen saaledes, at han skjulte Vinduet for Marianne; hendes store Øine hvilede paa ham. Han vilde ikke være streng, men den Kvinde, han saa for sig, var jo falden. Ved Slutningen af et saadant Liv var der al Grund til at tale alvorligt om de onde Lyster og Syndens haarde Følger.

Mariannes Øine begyndte at gaa uroligt omkring, fæstede sig atter ved Præsten og gled saa hen paa

Torpander. Hun gjorde en Anstrængelse med Hovedet og vendte Ansigtet til den anden Side.

Det var ikke Præstens Mening at slutte sin Tale uden ogsaa at vise Forsoningen over et saadant Liv; og medens han talte videre om Anger og Tilgivelse, kom Nabokonen ind; hun havde været hjemme og spist Middag.

Konen stillede sig ved Foden af Sengen; men da hun fik se Mariannes Ansigt, sagde hun: «Om Forladelse, Hr. Pastor! — hun er død.»

«Død? —» raabte Præsten og reiste sig hurtigt op; «det var dog mærkværdigt —» han tog sin Hat, sagde Farvel og gik.

Konen tog den dødes Hænder og foldede dem pent sammen; derpaa stak hun Armene ind under Tæppet og rettede Benene ud, forat Liget ikke skulde stivne med krumme Knær.

Munden stod lidt aaben, hun lukkede den; men Hagen faldt ned igjen. Torpander forstod, hvad Konen saa sig om efter og rakte sit Silketørklæde frem — og hvor glad var han ikke nu, fordi han ikke havde brugt det.

Konen betragtede det mistænkeligt; men da hun saa, at det var rent, lagde hun det sammen til et smalt Bind og bandt det om Mariannes Hoved.

Torpander stod og saa det lille udtærede Ansigt i Rammen af hans smukke Silketørklæde, og det syntes ham, som om han dog tilslut fik nogen Andel i hende. Hendes sidste Smil, hendes sidste Blik havde han faaet, og til Gjengjæld havde hun modtaget den første og sidste Gave fra ham. Naar alt kom til alt, havde hans Frieri faaet den bedste Udgang, han overhovedet kunde vente; han bøiede sit Hoved og græd stille i Abraham Lincolns Portrait.

Begmanden kom op og satte sig til at stirre paa Liget; siden hin Ildebrand havde han været ligesom fra sig selv.

«Skal jeg gaa til Zacharias Snedker og bestille Kisten? —» spurgte Nabokonen.

Men da hun ikke fik noget Svar, gik hun og bestilte Kisten paa egen Haand; den skulde vel ikke være finere end almindeligt for *west end's* Folk. —

— Imidlertid skyndte Præsten Martens sig indover; han medtog et ubehageligt Indtryk fra Mariannes Død, som lagde sig til hans forrige Misstemning.

Kjærringer og Piger vare igjen paafærde overalt; en Præst i *west end* var en stor Mærkværdighed. Guttekompaniet kom marscherende opover; de havde fundet en død Kat i Stranden, som den ældste af Gutterne drog efter sig. Tilslut kom der en liden Tingest — han var ikke høiere end en Skaftestøvle, — med Moderens Trætøfler og en Papirpose paa Hovedet. Den hele Flok var i en stolt Stemning og sang med skingrende Stemmer Fædrelandssangen efter den vittige Version, som var i Brug ude i *west end:*

«Ja vi elsker dette Landet,
Jamen gjør vi saa!
Den som siger noget andet,
Han skal Juling faa!»

Præsten maatte lige forbi den lille Bande, Sangen skar ham i Ørene; Katten, som han ogsaa fik et Glimt af, var halvraadden, saa Skindet hang i Filler om den. Præsten Martens trykkede sit Lommetørklæde for Munden; han var bange for, at den usunde Luft kunde være skadelig for hans Helbred.

Saa fort som det lod sig gjøre i Samarie og mellem Sølepytterne, skyndte han sig ud af *west end* og naaede op til Hovedbygningen. Men han kom for sent.

Konsulen var død for en halv Time siden, og Præsten Martens begyndte at gaa indover mod Byen. Varmt var det i den lange sorte Dragt, og det var allerede en god Stund efter Middagstid.

Madam Rasmussen løb ham imøde: «Men bedste Hr. Pastor! — Maden! — Klokken er halv tre! — hvor De ser medtaget ud!»

«Lader os glæde os — Madam Rasmussen —» svarede Præsten med det stille Smil, «naar vi stedes i haarde Prøvelser.»

— Det var dog en velsignet Mand — den Pastor Martens. Hvor god og venlig han saa ud, som han

sad der ved Middagsbordet; ingen skulde ane, at h a n bar Paryk.

Madam Rasmussen bestemte sig til at brodere nogle Puder til at lægge i Vinduskarmen; thi Kapellanen taalte ikke Træk. —

XXII.

Konsul Garmans Død vakte megen Bevægelse i Byen. Den mærkelige Begivenhed med Skibet var allerede Stof nok til flere Ugers Snak, og nu kom dette Dødsfald til med alle dets nærmere Omstændigheder og mulige Følger; — der var en Snakken og en Fortællen, saa det formeligt summede over den hele By.

Grosserne blinkede saa smaat til hverandre. Den Gamle ude i Sandsgaard havde været dem tung at trækkes med; nu blev her mere Alburum, og Morten var ikke farlig.

Forberedelserne til Begravelsen vare storartede. Liget skulde føres fra Sandsgaard og indsættes i Kirken. Der vilde Provsten Sparre holde en Tale, og Kapellanen skulde forrette Begravelsen paa Kirkegaarden.

Alle Korporationer skulde møde op med sine Faner, Borgermusikken holdt Øvelser til langt paa Nat; — der var et Styr som til syttende Mai, og der var dannet en formelig Festkommité.

Jacob Worse var ikke med paa alt dette. Han sørgede oprigtigt over Konsulen, der altid havde været næsten som en Fader mod ham.

Fru Worse ærgrede sig mere end hun sørgede. «Det var skidt — jagu var det skidt!» — mumlede hun, «at den Gamle skulde dø. Han vilde have Partiet istand, for det var da en fornuftig Mand; nu er der ikke andet end Kvindfolk derude, — for den Legationstingesten er nu heller ikke stort andet end et Fruentimmer! — hm! — hm! —» tænkte den gamle Frue, «at den Rachel, som havde slig klog Fader, ikke har bedre Forstand!»

— I det Garmanske Hus paa Sandsgaard var der øde og stille fra øverst til nederst. Liget laa ovenpaa i den

lille Sal mod Nord og der hang hvide Gardiner for alle Vinduerne i anden Etage.

Ikke en Lyd hørtes uden de ensformige Skridt af en, der gik uafladeligt gjennem de tomme Værelser.

Saaledes havde Onkel Richard gaaet hver Dag, siden Broderen dode — rastløs fra Ende til anden, i Stuerne ovenpaa, frem og tilbage i den store Dansesal, af og til ind til Liget, saa atter frem og tilbage, ud og ind den hele Dag til langt ud paa Natten.

— Rachel sørgede over Faderen saa dybt, som hun neppe selv havde troet muligt, mens han levede. Men der var foregaaet et Omslag i hendes Sind i den sidste Tid. De store Fordringer, hun altid havde stillet til andre, vendte hun nu mod sig selv, og hun indsaa, hvormeget hun havde at rette paa. Det blev hende ogsaa klart, at det hovedsageligt var hendes egen Skyld, at Faderen var forblevet hende saa fremmed. Først under Sygdommen havde de begge forstaaet, hvormeget de havde tilfælles, og hvad de kunde have været for hinanden. Nu var det for sent, og hun saa trøstesløs fremover i sit unyttige Liv; thi Jacob Worses Raad var der ingen Mening i. —

Dagen før Begravelsen sad Madeleine i Havestuen; det var en raakold Vaardag med fint Regn og Sydvest; hun havde lukket Havedøren. Ovenover sig hørte hun Faderens tunge Trin — de nærmede sig, passerede over hende og tabte sig indover de andre Stuer.

Aldrig havde hun været saa beklemt og hjertesyg, og aldrig havde hun følt sig saa ensom — i det store Hus — fyldt med den Stilhed, der følger et Lig.

Det bankede, og Præsten Martens traadte ind. Fru Garman havde bedet ham komme hver Dag i denne Tid.

«Godmorgen — Frøken Madeleine! — hvorledes lever De idag?» —

«Tak —» svarede hun, «jeg har det noksaa godt — det vil sige: som almindeligt.»

«Og det vil nok sige: ikke synderligt godt —» sagde Præsten deltagende, «dersom jeg var Deres Læge — Frøken! vilde jeg forordne et Badested for Sommeren.»

Han beholdt sin Hat i Haanden, men blev staaende

ved Havedøren; hun sad i Sofahjørnet længer inde i Stuen.

«Det er en trist Dag til at være saa langt paa Foraaret,» fortsatte Præsten seende ud i Haven, «og et saadant Hus, hvor Døden netop har været med sit koldę Budskab — — er et trist Sted —» hun hørte paa ham med bøiet Hoved, men sagde ingenting.

«Et saadant Hus,» blev han ved, «hvor der ligger et Lig, ligner mangt et Menneskeliv. Hvormange af os bære ikke et Lig i vort Indre, et eller andet Haab, der er døet ud for os — eller en bitter Skuffelse, som vi have begravet i en Krog af vort Hjerte.»

Han saa, at hun bøiede sig dybere ned over Sofaarmen, og han blev ved at tale — alvorligt, sagte — halvt til sig selv:

«Da er det godt for et Menneske, at han ikke staar ensom; da er det godt at have nogen at støtte sig til, naar Livets bitre Alvor kaster sin Skygge over vort Liv —»

Madeleine begyndte med en Gang at græde, saa at han hørte det.

«Jeg beder om Tilgivelse,» sagde han og nærmede sig Sofaen og satte sin Hat fra sig, «jeg gav efter for min egen Stemning; jeg har gjort Dem bedrøvet, og jeg skulde dog snarere have prøvet at opmuntre Dem, stakkels Barn!»

Graaden var kommet saa heftigt over hende, at hun opgav at skjule sin Bevægelse.

«Kjære Frøken Madeleine!» sagde Præsten Martens og satte sig i Sofaen et Stykke fra hende, — «De har det ikke godt, det har jeg længe seet. Og De kan vel tænke Dem, hvor smerteligt det er for mig at gaa her og se Dem lide — og saa ikke faa Lov til at hjælpe Dem.»

«De har altid været saa god imod mig —» hulkede Madeleine, «men der kan ingen hjælpe mig; — jeg har det saa ondt — saa ondt!»

«Tro aldrig — kjæreste Frøken! — at nogen Sjælenød er saa stor, at den ikke kan lindres. Der er en vidunderlig Lægedom for det syge Hjerte i den fortrolige Meddelelse til en Ven, som forstaar os. Men

netop derfor —» tilføiede han med et Suk, «er det dobbelt tungt for mig, at De ikke kan — at De ikke vil tillade mig at være en saadan Ven for Dem.»

«Jeg kan ikke —» stammede hun forvirret, «De maa ikke blive vred paa mig! — jeg er ikke utaknemmelig — De er jo den eneste —; men jeg er saa bange — jeg forstaar det ikke — vær ikke vred paa mig —» og hun rakte sin ene Haand en Smule henimod ham.

Præsten Martens tog Haanden og holdt den roligt mellem sine.

«De ved, jeg mener det godt med Dem — Frøken Madeleine.» sagde han i en alvorlig, beroligende Tone.

«Ja — ja — jeg ved det! men — men tror De, at jeg? —» hun saa ængsteligt paa ham.

«Jeg tror, at Deres Sjæl er forvirret, og jeg haaber, at jeg skulde kunne være Dem en paalidelig Fører gjennem Livet. De har ikke villet modtage mig, og jeg skal ikke plage Dem: men De skal vide, at alt, hvad jeg formaar, tilhører Dem.»

«Men — naar jeg ikke — naar jeg nu ikke —» hun skjulte sit Ansigt, «nei — jeg kan ikke —.»

Hans Stemme var saa venlig, næsten faderlig, da han flyttede helt hen til hende og sagde:

«Sig — Madeleine! føler De ikke ligesom en Tilskikkelse i dette? — dengang jeg bad om Deres Haand, afslog De mit Tilbud — hurtigt — uden Overveielse — tør jeg nok sige. Se nu holder jeg Deres Haand —» hun trak lidt i den, men han beholdt den — «atter er vi ført henimod hinanden. Er det ikke, somom De ligefrem bliver henvist til mig — medens De staar saa ene og forladt mellem Deres egne. Thi — ikke sandt Madeleine! — De føler Dem ensom?»

«Ak — jo! — jeg er saa ensom, saa sørgeligt ensom! —» sagde hun mismodig: og enten han nu trak hende til sig eller hun lod sig glide, saa laa hun til hans Skulder træt og viljeløs. Og medens hans Stemme lød mildt og beroligende over hende, aandede hun ud som efter en lang Besværlighed.

Men med et for hun op; han havde kysset hende paa Panden. Præsten reiste sig ogsaa, men beholdt hendes Haand.

«Vi vil ikke tale til nogen idag,» sagde han fortroligt, «paa Grund af Familiesorgen. Men lad os gaa ind til Fru Garman og bede om hendes Velsignelse. Din Fader derimod —»

«Nei — nei! —» raabte hun, «Far maa ingenting vide — aa min Gud, hvad er det, jeg har gjort!» mumlede hun og holdt Haanden for Øinene.

Han smilede stille og tog hendes Arm i sin: «Du er endnu lidt forvirret — Barn! men det vil snart gaa over.»

Dermed førte han hende frem mod Fru Garmans Værelse.

«Kunde det ikke være til imorgen — jeg har saa ondt i Hovedet,» bad Madeleine.

«Vi skal bare vise os for din Tante,» sagde han mildt, men bestemt, idet han aabnede Døren.

Fru Garman sad i Lænestolen i sit store, lune Soveværelse. Foran sig havde hun et Bræt med en Karaffel Vand og en liden straaflettet Flaske Curacao. Paa en Assiette laa rundt omkring Kanten Brystet af en Kylling — skaaret i smaa Terninger, og midt i stod en liden Form Aspargessmør indgnedet med finhakket Persille.

Da de Forlovede traadte ind, holdt hun just en liden hvid Terning paa Gaffelen, idet hun trykkede den ind i Smørret; men da hun fik Øie paa de to, lagde hun Gaffelen ligegyldigt fra sig og sagde:

«Jeg vil haabe — Madeleine! at du ikke glemmer at takke Vorherre, fordi han har bøiet dit gjenstridige Sind; og for Dem — Hr. Pastor! — vil jeg ønske og bede, at De aldrig maa komme til at fortryde dette.»

Et lidet Secund flammede der noget i Madeleines Øine; men hendes Forlovede sagde i det samme:

«Min kjære Madeleine er saa angreben af Sindsbevægelse. Vil du ikke helst gaa op paa dit Værelse? — Barn! — vi sees imorgen.»

Madeleine var ham virkelig taknemmelig for dette, og gav ham et lidet, svagt Smil, da han fulgte hende til Døren.

Da Præsten var gaaet, tænkte Fru Garman paa, hvor

underligt det er med Folk strax, de blive forlovede. Hun anede, at hun ikke vilde faa saamegen Glæde af Kapellanen for Fremtiden.

Men Præsten Martens var lykkelig; han kunde næsten ikke sove Middagssøvn. Udpaa Dagen klarnede det op; det var bare en Skoddebanke, som havde ligget nedover Kysten fra Natten, saaledes som Havskodden pleier om Vaaren.

Hele Verden skinnede af Solskin for Præsten Martens, da han kom opover Gaden fra Guldsmeden, hvor han havde bestilt Ringene. Men han holdt sit Ansigt itømme, det gik ikke an, at han Dagen før sin Kjærestes Onkels Begravelse saa oprømt ud.

Paa Torvet traf han Skolebestyrer Johnsen.

«De bliver vel med i Ligfølget imorgen — Hr. Skoleinspektør!» — sagde Martens, for at faa en Samtale i Gang, han følte Trang til at meddele sig.

«Nei —» svarede Johnsen kort — «jeg skal holde et Foredrag i Missionsbazaren.»

«I Middagstimerne!» raabte Kapellanen overrasket, «men den halve By er jo med i Ligfølget!»

«Det er for Kvinderne, jeg vil tale —» sagde Skolebestyreren med Kraft og fortsatte sin Vei.

Hm! hm! tænkte Præsten Martens, han har sandelig forandret sig: Kvindeforeninger — Bazarer — Bibellæsninger; anden Rangs Arbeide! — sagde Kapellanen i al Hemmelighed til sig selv; han var saa oprømt.

Lidt borte i Gaden kom Kandidat Delphin tilhest. Præsten saa saa interessant ud, at Delphin holdt sin Hest an og raabte: «Goddag — Hr. Pastor! er det med Deres Ligtale for imorgen, De er saa tilfreds?»

Ligtalen! — Ligtalen — for det gjennem Præstens Hoved, den var jo ikke færdig; det var sandelig godt, han kom til at huske det. Imidlertid svarede han:

«Dersom jeg — trods min — hm! v o r Sorg ser mere oplivet ud end kanske passende kunde være, saa er det af rent personlige Grunde — rent personlige —»

«Og turde jeg spørge, hvad det er for en Privatglæde, De gaar og nyder?» spurgte Delphin let.

«Ja — det skulde jo ikke netop blive bekjendt idag,

— men til Dem —,» Præsten talte halvsagte: «jeg har idag havt den Lykke at blive forlovet.»

«Ei, ei! — jeg gratulerer,» raabte den anden muntert, «jeg tror endogsaa, jeg kan gjætte med hvem —;» han vilde gjættet paa Madam Rasmussen.

«Aa ja — det kan De vel —» svarede Martens roligt, «det er med Frøken Garman — Madeleine —»

«De lyver!» raabte Delphin og greb om Ridepisken.

Præsten traadte forsigtigt et Skridt længere ind paa Fortouget, hilste og gik videre.

Men Delphin red hurtigt udover Veien — udenom Sandsgaard — bestandig fortere, indtil Dyret skummede. Han var redet over en Mil halvt uden Besindelse. Kysten begyndte at blive flad og sandet; Skjærgaarden hørte op, og det aabne Hav laa foran ham. Solen skinnede paa den blaa Flade; langt ude stod Havskodden som en Væg; den vilde komme ind igjen til Natten.

Delphin satte Hesten ind paa en Bondegaard og gik tilfods nedover Sandet. Det store rolige Hav trak ham til sig; han følte Trang til at være alene med sig selv og følge sine Tanker længer end han pleiede.

Alvorlige Tanker fik ikke ofte Tag i Georg Delphin, dertil var han dem for behændig og snar i Vendingen. Men idag maatte der være et Opgjør — det følte han, da han kastede sig i Sandet lige i Havkanten, hvor der var varmt i Eftermiddagssolen.

Først gik Tankerne bølgende som Brændingen, han saa udover. Han rasede først og fremst mod Præsten Martens, — hvem skulde tro, at han — Georg Delphin skulde lade sig stikke ud af en Kapellan, som tilogmed var Enkemand! — og Madeleine, hvorledes kunde hun tage ham? — og jo mere han tænkte paa hende, desto mere kjendte han, hvor han elskede hende.

Og det kunde blevet anderledes; ja meget kunde blevet anderledes i hans Liv, naar han ret saa efter. Han kom til at tænke paa Jacob Worse, som havde trukket sig tilbage fra ham. Det var ofte hændt Delphin, at Folk ikke holdt længe ud med ham; det var bare Fanny, som holdt ud.

Endnu engang prøvede han at gjøre hendes Billede saa skjønt og bedaarende som muligt; men det vilde ikke lykkes. Madeleine skjød frem overalt, saa kom Præsten, og de pinlige Tanker begyndte omigjen.

Saa var der da intet Holdepunkt i hans Liv, det var altsammen forspildt — forfusket — ødelagt ; og tilslut blev han sig selv saa væmmelig som han laa der — uden en Ven — i et Forhold fuldt af Løgn til en, han ikke elskede — og foragtet af den, han elskede.

Imidlertid nærmede Taagen sig i løse Dotter til Stranden, gled henover Bølgerne opover Sandet, standsede lidt ved den smukke Mand, som laa der, for derpaa videre og lagde sig bag de store Tuer af Marehalm. Den graa Væg ude i Søen steg saa høit, at den naaede Eftermiddagssolen og slukte den ud, saa der blev graat og koldt i et Øieblik, medens Taagen kom flyvende tættere og tættere.

Delphin strakte sig i Sandet og lagde sit Hoved ned paa den venstre Arm — træt af Rideturen og sine tunge Tanker. De lange hvidgraa Brændinger kom væltende, krøllede sig og faldt sammen med en dæmpet, ensformig Knurren.

Han kom til at tænke paa, hvorlidet det skulde til, for at blive kvit hele dette Liv, der syntes ham saa lidet værdt; bare rulle sig et Par Gange nedover den lille Sandskraaning, saa vilde Bølgerne gribe ham, trille hans Lig op og ned — kanske føre det langt ud og lægge det op paa en fremmed Strand.

Men han var sig bevidst, at han ikke havde Mod, og som han laa saaledes og stirrede ud over sit eget Liv, faldt han hen i en Døs, mens Brændingen knurrede sin lille ensformige Sang, og den lille Aftenbrise, som fulgte Taagen, strøg koldt hen over ham.

Alle Linier i Landskabet flød udover i graat. Taagen kom tæt og sammenhængende indover, og Omridsene af Manden, som laa i Havkanten, udslettedes mer og mer. Tilslut blev han ganske borte; Havet tog sit store Viskelær og viskede ham ud. Men Havskodden drog tæt som en Væg opover Stranden, naaede de før-

ste Gaarde, svingede om Hjørnerne og sendte kolde Gufs indad aabne Vinduer og Døre.

— Men hurtigere end Taagen — tættere og mere gjennemtrængende end den — for Rygtet om Kapellanens Forlovelse omkring i Byen. Det trængte ind gjennem Sprækker og lukkede Døre, fyldte Husene fra Kjælder til Loft og stod saa tæt i Gaderne, at det standsede Trafiken.

«Har De hørt Nyheden? — en Forlovelse — gjæt — hvor? — hvem? Frøken Garman — jeg har hørt det for en Time siden! — har De hørt Nyheden? — Kapellanen er forlovet! — Gud hvor jeg er overrasket! — de kunde ventet til over Begravelsen — er det vist? — han har været hos Guldsmeden — har De hørt Nyheden? —» saaledes gik det —snur—snur— fra Hus til Hus. Og da endelig den udmattede By gik tilsengs, var der sikkert ikke et Menneske, som ikke havde hørt Forlovelsen mindst fem Gange. Det var en mærkelig Tid — rig paa store Begivenheder.

Men som man stundom ser en liden skidden Lerbæk falde ud i en klar Elv og følge med nedover — bestandigt holdende sin lille Stribe graagult Lervand adskilt fra den rene Strøm, saaledes fulgte der med den store Nyhed en anden liden, utækkelig Efterretning. Den fulgte altid med, dukkede op overalt, hvisket, mumlet, betvivlet, men altid gjentaget.

Og det var den Nyhed, at Pastor Martens gik med Paryk. Man kunde næsten ikke tro det; men det var ganske vist; Madam Rasmussen havde selv fortalt det.

XXIII.

I Lighed med alle gode Regenter, der mene, at de bør markere sin Regjerings Tiltrædelse med enkelte milde Handlinger, havde Morten givet Per Karl Tilladelse til at kjøre Ligvognen med «de gamle sorte», saa skulde de skydes Dagen efter.

Den gamle Kusk havde øvet dem i «Ligtakt» — som han sagde, og pudset dem uafladeligt i tre Dage; den

sidste Nat havde han holdt sig i Stalden, forat de ikke skulde faa lægge sig ned og «grise sig til».

Derfor skinnede de ogsaa som de aldrig havde skinnet, da de Klokken elleve Lørdag Formiddag holdt med Ligvognen udenfor Døren paa Sandsgaard.

Der var tre Slags Ligvogne, saa man kunde kjøre til Kirkegaarden — ganske som man reiser med Jernbanen — i første, anden eller tredie Klasses Coupé; — medmindre man da forlod Livet i en saa afpillet Forfatning, at man maatte lade sig bære ud — tilfods af sine Venner. Konsul Garman kjørte i 1. Klasse med Englehoveder og Sølvzirater. Per Karl sad indunder den sorte Baldakin med Flor om Hatten og saa med Vemod og Stolthed paa sine gamle sorte.

Da Kisten — bedækket med Blomster og hvide Silkebaand — blev baaret ned ovenfra, stod Jomfru Cordsen ved Foden af Trappen og alle Husets Piger bagom. Den gamle Dame lagde sin Haand paa Brystet og neiede dybt, da de bar ham forbi. Derpaa gik hun op paa sit Værelse og laasede Døren.

I den lukkede Vogn fulgte Husets Damer og Onkel Richard, for at overvære Ceremonien i Kirken; Morten og Gabriel kjørte i aaben Vogn. Hele Firmaets Arbeidsstok og mange Byfolk, der ikke vilde nøies med at følge fra Kirken til Graven, fulgte med tilfods, da Ligvognen satte sig i Bevægelse. Vaarsolen skinnede i de sølverne Zirater, paa Englehovederne og paa de blanke Heste, der høitideligt og Skridt for Skridt gjorde sin sidste sørgelige Kjøretur.

— Det faldt sig saa forkjert, at Marianne ogsaa skulde begraves idag. Martin havde prøvet at forhindre det.

Men i Klokkerkontoret havde man svaret ham, at man ikke kunde gjøre Ophævelser for hans Skyld; det faldt mest bekvemt for alle Parter, naar Præsten først var paa Kirkegaarden alligevel. Det skulde jo bare være Jordpaakastelse — ingen Ligtale?

Nei — der skulde ikke være Ligtale. Altsaa paa Lørdag mellem tolv og to.

Ude ved Begmandens Hytte forsamlede der sig nogle unge Søfolk fra *west end,* som havde kjendt Marianne,

et Par Slægtninge fra Byen, Tom Robson, Torpander og Væggelusen.

Anders Begmand var der ikke. Det hjalp ikke, hvad de sagde, han maatte følge Husets Chef.

I Mariannes Følge var der ingen Bedemand, og de unge Sømænd gik raskt indover med Kisten. Derfor naaede de Byen just som man bar Konsulens Lig ind i Kirken.

Nu kunde det ikke gaa an for dem at passere gjennem Byen og udover Veien til Kirkegaarden, hvor der var strøet for Konsul Garman med grønne Blade, Syrener og Guldregn. Der var altsaa ikke andet for end at vente, til de blev færdige i Kirken.

Inde i et Gaardsrum fik man sætte Kisten fra sig paa en Stentrap; det var varmt at bære Lig i Søndagsklæder, og flere trak Trøien af, for at svale sig.

Paa den anden Side af Gaden var der et «Udsalg aff Øll og Wind»; der var nok af dem, som havde god Lyst paa et Krus Øl og Skillinger ogsaa; men det gik kanske ikke an.

Folkene stod og smaasnakkede, vendte Skraaen i Munden; tørre i Halsen var de, og de blev da aldrig færdige i Kirken. Døren til Øludsalget stod aaben, Kruset paa Disken, der saa saa kjøligt og fugtigt ud derinde, Gaden var tom, Alverden var stimlet sammen paa Kirkegaarden — en sneg sig over Gaden og smuttede ind, to fulgte.

Det saa truende ud, det hele Ligfølge syntes at ville følge med. Men Tom Robson gik hen til Gruppen og stak en Femkroneseddel i Haanden paa den ældste: «Den kan I drikke op, men saa skal dere bare gaa to om Gangen.»

Denne Betingelse blev antaget uden Knur, og det gik meget ordentligt paa Tørn hele Tiden; der gaar mange Krus Potøl paa en Femkroneseddel.

Martin og Tom Robson vendte Ryggen til Fristelsen; Væggelusen stred imod i det længste; men tilslut bukkede han under.

Carl Johan Torpander sad i en Krog af Gaarden og stirrede paa Kisten. Silketørklædet havde paa hans

indstændige Bøn faaet følge med hende, og paa Kistelaaget — ved hendes Hjerte — laa en Buket, som han havde betalt med tre Kroner. Ellers var Kisten temmelig bar; de fleste Blomster i *west end* vare kjøbte af Byfolk til Unge-Konsulen, — ellers havde nok Marianne faaet flere.

Endeligt strømmede Folk ud af Kirken. Mariannes Følge maatte vente til det store Ligfølge var kommet ind paa Kirkegaarden, saa spyttede de i Næverne — Sømændene og tog fat med fornyede Kræfter. Der var ingenting igjen af Femkroneseddelen.

Saa langt Ligfølge som Unge-Konsulens kunde ingen mindes at have seet. Det rak næsten fra Kirken til Kirkegaarden, som laa i Udkanten af Byen. Da det langsomt bevægede sig opad Veien, var der en hel Skov af høie Hatte — alleslags høie Hatte. Der var Mortens nye Pariser og Provsten Sparres bredbræmmede Hyrdehat, der var gamle Skorstene næsten uden Bræm, og der var Bræmmer, som hang udover som Schweizertag; nogle skar i det røde, naar de kom i Solen, andre vare bustede som Katteskind; — tyve Aars vexlende Moder vare blandede sammen som *mixed drops;* — alene gamle Anders gik med sin Begklat af en Hue.

En Mængde Børn og halvvoxne fulgte paa begge Sider, og selve Kirkegaarden, som skraanede op ad en Bakke, var pakfuld i Omegnen af den Garmanske Begravelse.

Ved Indgangen til Kirkegaarden var der plantet to høie Flagstænger omvundne med Grønt; Flaggene — paa halv Stang hang helt ned til Jorden og viftede sagte i den svage Vind. Borgermusikken fik nu hvile; den havde spillet uafladeligt helt fra Kirken — noget ubegribeligt noget, som man først fik Greie paa om Aftenen, da det stod i Avisen, at det havde været Chopins Sørgemarsch.

Kantoren med sine Gutter — «de Satans Degnedrenge», som han kaldte dem, naar han var sint — istemte en Salme. Liget blev løftet af Ligvognen og baaret opover Kirkegaarden af Byens første Grosserere.

Det var et prægtigt Syn, da den store Sørgeskare —

hist og her en Uniform —, de mange floromvundne Faner —, bevægede sig høitideligt op igjennem den brogede Mængde af Kvinder og Børn, som stod tæt mellem og oppaa Gravene til begge Sider.

Følget trykkede sig sammen om den aabne Grav, hvor Liget blev nedsænket. Grossererne, som havde baaret, saa ud somom de følte sig lettede, da han var bragt tilro dernede; han havde været dem tung at trækkes med baade i Livet og i Døden. Sangen hørte op, der blev stille omkring, da Præsten steg op paa den lille Jordhoug ved Graven.

Under den sidste Udarbeidelse af Ligtalen havde Kapellanen følt, hvor vanskelig hans Stilling var bleven til den Afdøde efter Forlovelsen med Madeleine. Det gjaldt at være strængt upartisk; ikke lade sig henrive til nogen Lovtale, som vilde tage sig ilde ud i hans Mund, der netop var bleven Medlem af Familien. Provsten havde desuden i Kirken dvælet tilstrækkeligt ved den Afdødes Fortjenester som Kommunemand, som stor Forretningsmand, «der — lig en Fader — skaffede Hundreder det daglige Brød og udbredte Lykke og Velstand trindt omkring sig.» Derfor begyndte han sin Tale saaledes:

«Sørgende Forsamling! naar vi skue ned i denne Grav — sex Fod lang og sex Fod dyb —, skue denne sorte Kiste, tænke os dette Legeme, der nu gaar Opløsningen imøde, — og vi saa — kjære Venner! sige til os selv: der ligger en rig Mand, en m e g e t rig Mand! — da maa vi vel gribes dybt i vor inderste Sjæl.

Thi hvor er nu Rigdommens Glans, der stikker saa mange i Øinene! hvor er nu den Overlegenhed, som for os — kortsynede! — synes at følge det jordiske Gods? — Her i denne dunkle Fordybning — sex Fod lang, sex Fod dyb — er det gjemt altsammen.

O Venner! lader os lytte til denne Kirkegaardens tause Veltalenhed! Her er det slut — her er Enden paa al den Ulighed, som nu engang er en Følge af Synden; her i Kirkegaardens hellige Fred hvile de Side om Side — fattig og rig — høi og lav — alle lige for Dødens Majestæt, al jordisk Forkrænkelighed strøget

bort som et broget Klæde — sex Fod Jord — det er alt — det er ligt for alle!»

Den lette Vaarvind for ind i Handelsstandens Silkefane, løftede de tunge Kvaster ud fra Stangen og slog smaa lystige Smæld mod Silketøiet. Med det samme bar den ogsaa Ordene ud over Kirkegaarden til de gamle Kjærringer, som sad paa Ligstenene, til de mange Piger og Damer, som stod opefter Skraaningen; — ja helt hen til den anden Ende af Kirkegaarden bar Vinden den lange kostbare Tale, saa den tydeligt kunde høres henne ved Mariannes Grav. Og det var netop Ord for de Fattige og Ringe — dette om Ligheden og det jordiske Gods's Forkrænkelighed.

Men de, som stod ved Mariannes Grav, hørte neppe efter — ikke engang Torpander. Han stod og stirrede ufravendt ned paa sin ensomme Buket paa den bare Kiste.

Væggelusen var undskyldt, for han kunde ikke høre. Men istedet anstillede han Iagttagelser og filosofiske Betragtninger, hvilket var hans Vane.

Der laa i den Grushoug, som var kastet op af Graven, nogle Knokler og Ben og et Par Hjerneskaller. Sagen var nemlig den, at denne Del af Kirkegaarden — hvor der især jordedes Fattige — havde været Begravelsesplads før i Tiden. Men de Gravsteder, for hvilke der ikke var betalt i tyve Aar, bleve atter tagne i Brug efter kirkelig Skik og Anordning. Saa traf det sig da jævnligt, at man under Gravningen stødte paa Kister, der faldt sammen under Spaden; de Døde laa tæt, og der kom ofte flere af en Grav.

Men det var en stor Uskik, at Knoklerne blev liggende udpaa Formiddagen, til de nye Lig kom, for at begraves. Graveren — Abraham Klokkerdreng — almindeligt kaldet Abraham Fylledreng — havde Ordre til strax at bringe Knoklerne hen i Benhuset — et Skur i et Hjørne af Kirkegaarden, hvor det saa blev overladt til hver enkelt Skalle at holde Greie paa sine Ben saa godt den formaaede.

Men naar nogen af de Overordnede skjændte paa Abraham Fylledreng for hans Forsømmelighed, saa

støttede han sig til Spaden saavidt, at han stod, lagde det røde Næb paa skakke og svarede smilende: «Ja ser De! — Gudbevar os! — de Fattige er just som til Uleilighed saavel i Livet som i Døden. Aldrig kan de dø som de fine, skikkelige Folk en for en og af og til; men i flokkevis — ser De! kommer de herud og vil i Jorden. Og helst udover Vinteren, naar Jorden er haard, og paa Vaarparten — Gudbevar os! da er det nu rent galt — ser De! — for saa kommer her en ustyrtelig Masse med Unger — aa Gudbevar os for Unger her kommer — ja Voxne ogsaa — og alle vil de ned i Utide — bestandigt i Utide! Og dersom en endda kunde knibe lidt paa Maalene; men — ser De! — der er ingen værre end de Fattige til at maale efter — sex Fod lang — sex Fod dyb — det vil de have, aldrig en Tomme mindre! Derfor ser De! er det ikke altid saa greit at faa gjemt væk disse Benene, før de kommer med Fattigligene. Nei — nei! — det er som jeg siger: de Fattige — Gud bevar os! — de Fattige er til Uleilighed saavel i Livet som i Døden!»

Der var engang en ny Klokker, som vilde afsætte Abraham; han vakte Forargelse i Menigheden, naar han tumlede drukken om mellem Gravene. Men Provsten sagde:

«Hvad skulde saa den arme Mand tage sig for? han vilde falde Dem eller mig til Byrde. Og desuden, jeg har nu havt ham, saalænge jeg har været her og baaret over med hans store Skrøbelighed. Jeg kan virkelig ikke føre over mit Hjerte at jage ham bort —»; og Menigheden beholdt Abraham Fylledreng som et Pant paa Provsten Sparres gode Hjerte. —

Væggelusen stod i filosofiske Betragtninger foran Knoklerne, og det syntes ham, somom der var noget af Trods i det Grin, hvormed den ene Hjerneskalle saa paa ham. Det faldt ham ind — Væggelusen —, at denne Skalle muligvis kunde synes, det var en underlig Fred, han fik i Kirkegaardens hellige Jord. Men Benhuset var vist ogsaa et fredeligt Sted; og naar hverken Kirken eller Provsten eller Præsten eller Kapellanen eller Klokkeren eller Overgraveren eller Undergraveren

eller Organisten eller Klokkerdrengen eller Kalkanten — naar ingen af dem havde faaet sit, saa kunde det jo ikke være anderledes. Og naar han ret saa efter — Væggelusen — saa syntes han, at han gjenfandt i disse afspiste Ben og disse blankpillede Skaller et Udtryk, han kjendte fra Livet — dette afskrabede Udtryk, der pleier at følge dem, som ikke har betalt.

Imidlertid lød Pastor Martens's velklingende Stemme udover Kirkegaarden. Han nærmede sig Slutningen af sin Tale. De «sex Fod» gik igjen, ligesom de korte Themaer, paa hvilke Komponisterne skrive en hel Symfoni, og hver Gang gjorde de stærkere Indtryk. Der kunde vel være nogen Overdrivelse i det, naar Aftenavisen sagde, at intet Øie blev tørt. Men sikkert er det, at mange græd, ikke bare de gamle Koner, men ogsaa Mænd — endog et Par af Grossererne tørrede sine Øine.

Thi det var en udmærket Tale; fra først af lød det lidt ængsteligt — dette om den rige Mand — den meget rige Mand. Man kunde frygte for en upassende Anvendelse af Kamelen med Naaleøiet; men Pastor Martens havde netop truffet det rette. Det var just noget, de Fattige havde godt af at høre, hvor liden Magt der igrunden ligger paa dette jordiske Gods, hvor lidet det er at misunde, naar det kommer til Stykket, — og disse «sex Fod» var ligefrem gribende.

Da Ligtalen var forbi, traadte Abraham Fylledreng frem med den flade Kasse med Jord, som skulde kastes paa Kisten.

Kjæmpende med sin indre Bevægelse greb Præsten Skuffen, fyldte den med Muld og blottede sit Hoved. Alle de forskjellige Hatte kom af, og ligesaamange ligesaa forskjellige Hoveder kom frem; nogle vare glatte, andre ruskede, nogle havde langt Haar, andre vare tætklippede som Kufferter, hist og her en Skalle saa blank som en Billardkugle.

Præsten forrettede Jordpaakastelsen — dybt bevæget og næsten nølende — som var det ham altfor tungt. Man hørte den løse Muld rasle ned mellem Blomsterne og Silkebaandene; endnu en kort, brændende Bøn, —

den hellige Handling var tilende, og Hattene kom paa igjen.

Borgermusikken, som havde staaet i Flok indimellem Sørgeskaren, holdende sine Instrumenter under Frakken, forat de ikke skulde blive kolde, satte pludseligt i af al Magt paa et hemmeligt Vink af Instruktøren.

Det var af megen Virkning. Som naar en stor Sten falder i Vandet, og Bølgen ruller til alle Sider i en Ring, saaledes kastede den vældige Lydbølge de Omkringstaaende tilbage i alle Retninger, saa at der blev en aaben Plads omkring Musikken.

Dette benyttede Bedemanden sig af; han stillede sig i Spidsen, og Sørgeskaren gik bort i samme Orden som den var kommen. Lige bagefter Musikken kom Kantoren med «de Satans Degnedrenge»; han var yderst fornærmet paa Borgermusikken og i stor Ængstelse for, at de sørgende Efterladte ikke skulde bemærke, hvilken Extra-Umage han havde gjort sig med Sangen.

Men Bedemanden var vel tilfreds med Borgermusikken, som blæste alt afveien; og da han kom hjem til sin Kone, sagde han: «Ihvorvel mine Trommehinder muligens ere noget bedærvede, saa sætter jeg dog stor Pris paa Hornmusik. Intet kan være mere paa sin Plads, naar det gjælder at føre Sørgeskaren gjennem Pøbelen efter et fint Lig.»

Men et Stykke fra Graven forlod Præsten Følget og gik en anden Vei bortover Kirkegaarden. Da han var kommen saa langt, at han ikke kunde sees af Folkemassen, tog han en Gjenvei over Gravene. De vare lave og græsgroede i denne Del af Kirkegaarden; af og til tog han Tag i Samarien og steg over en, som laa midt iveien.

Abraham Fylledreng havde taget sig en extra Overhaling idag ianledning af det fine Lig; han tumlede bagefter med den sorte Kasse —; det var den samme, som benyttedes til alle Lig — uden Forskjel.

Da Præsten naaede frem til Mariannes Grav, var ogsaa Anders Begmand og nogle andre *west end* Folk komne til fra Konsulens Følge.

Kapellanen tog Hatten af og tørrede sin Pande, medens han saa sig om efter Abraham; de andre blottede sine Hoveder.

Endeligt naaede Abraham Fylledreng frem, og de trende Skuffer Jord faldt hurtigt og taktfast paa den bare Kiste: «Af Jord er du kommen — til Jord skal du blive — af Jorden skal du igjen opstaa — Amen! —»

Præsten skrævede videre over Gravene. Der var endnu et Par Fattiglig, og Klokken var mange. —

XXIV.

Unge-Konsulens Død medførte ikke store Forandringer hverken i Husvæsenet eller i Forretningen. Det hele var i en saa solid og regelret Gang, at det vedblev at gaa som en god Maskine. Men den nye Maskinmester fik travelt; og der var dem, der mente, at de finere Dele af den komplicerede Mekanisme ikke vilde fare godt under hans Hænder.

Imidlertid skulde ingen sige andet om Morten, end at han tog sig af sine nye Pligter med stor Iver. Nu var han næsten umulig at træffe — stadigt paa Farten mellem Byen og Sandsgaard. Hans Vogn stod og ventede paa de utroligste Hjørner; pludseligt dukkede han op af en Baad ved Bryggen, saa for han ind i sit Kontor og raabte noget til Bogholderen og saa paa Dør igjen.

Men naar Bogholderen sprang efter, for at spørge, hvad det var, saa han Snippen af den lille Vogn, som dreiede om Hjørnet.

Grossererne i Byen pleiede at sige — sig imellem, at Morten Garman var lettere at arbeide «imod» end «med». Garman & Worses store Overvægt begyndte at tage af, og Magten fordeltes paa flere Hænder. De Aar, som nu fulgte, vare uheldige for Skibsfarten; de fleste af Firmaets Skibe gik med Tab og liden Indtægt. Det bedste var «Phønix», der var sat i Guanofarten. Det forblev hele Byens Yndling og fulgtes med spændt

Opmærksomhed i Aviserne. Byens Digter havde skrevet en Sang til dets Ære:

Vug stolt — du Ildens Datter!
Din flammevarme Stilk.

Det var sikkert denne Hentydning til Rorstilken, der var mest angreben af Ilden, som gjorde Digtets Lykke og sikrede det en varig Plads blandt Byens Selskabssange.

Ifølge den Afdødes udtrykkelige Bestemmelse var Jacob Worse bleven valgt til Værge for Rachel og Gabriel — Fru Garman skulde hensidde i uskiftet Bo med Morten som Forretningsfører —; og der var for hvert af de yngste Børn udsat en temmelig stor Sum, omtrent saa meget, som Morten havde taget op, da han satte Bo.

Derved kom Rachel flere Gange til at søge Oplysninger hos Jacob Worse; thi hun vilde have ordentlig Besked om, hvad hun eiede, og hvorledes idethele hendes Stilling var. Worse svarede hende i en rolig, afmaalt Forretningstone.

«Disse Penge —» sagde hun en Dag, «er altsaa mine, som jeg eier ganske alene?»

«Foruden hvad De eier i Firmaet,» forklarede Worse; Samtalen førtes i hans Kontor; «og — naar Deres Moder engang dør, vil Deres Part tilfalde Dem ved Skifte. Det vil da afhænge af Dem — eller af Deres eventuelle Mand —»

«Min eventuelle Mand faar vel lade mig selv raade over min Eiendom?» sagde Rachel.

«Forhaabentlig vil han det, men — som De kanske ved — naar De gifter Dem, bliver De umyndig.»

«Saa vil jeg aldrig gifte mig!»

«Jeg mener ogsaa, at De kan gjøre noget bedre end at gifte Dem —» sagde Jacob Worse.

Rachel tog ham skarpt i Øiesyn; men hun blev ikke klog paa ham.

«Hvor jeg misunder Dem dette kolde, forstandige Blod,» sagde hun lidt haanligt, «De foreskriver Dem selv

eller en anden den eller den Livsplan, og dermed er det hele gjort for Dem. Saa følger De roligt Deres Plan, ligesom de ogsaa venter, at den, De giver Raad, skal følge det bent frem — rolig og sikker! — De er ligesom Far: De er altfor korrekt!»

«Det anser jeg som den største Kompliment jeg nogensinde har modtaget,» svarede Jacob Worse smilende.

Men Far var dog i mange Stykker en fordomsfuld, gammeldags Mand. Og netop mange af de moderne Ideer, hvoraf De er saa stærkt optaget, vare ham fremmede eller endog ligefrem forhadte —» hun sagde det mere for at prøve Worse end for at nedsætte Faderen.

«Konsul Garman,» sagde Worse og reiste sig op, «var en misfornøiet Mand. Hele hans Liv var en indestængt Kamp mellem det gamle og det nye. Mig viste han en forunderlig Fortrolighed, og jeg traf hos ham Ideer, som ingen skulde anet hos den korrekte gammeldagse Kjøbmand. Men han kunde ikke faa de uensartede Strømninger til at forliges i sit Liv. Det umodne, stormende — «ukorrekte» i den nyere Tid var ham aldeles modbydeligt; og naar hans store Retsindighed tvang ham til at erkjende Sandheden, som laa bag, saa var det ikke langt fra, at han ærgrede sig. Derfor søgte han ogsaa — tror jeg — en Modvægt i sin ubegrænsede Beundring for Gamle Konsul Garman.»

«Men var ikke Bedstefar en mærkelig Mand — tror De? —» spurgte Rachel med Interesse.

«Jeg skal sige Dem, hvad jeg tror — Frøken! han var en Mand, som levede i en Tid, hvor han passede og hvor der overhovedet var saa meget lettere at leve.»

«Hvad mener De? — var Tiden lettere at leve i?»

«Ja ganske vist! —» fortsatte han hurtigt gaaende op og ned, som han pleiede, naar han blev ivrig, «ser De ikke, hvorledes Livet Aar for Aar bliver vanskeligere. Opdagelser og Undersøgelser dukke frem hver Time, Tvivlen ligger og roder og graver under det hele! ærværdige, grundmurede Sikkerheder falde overende, og de Gamle flokkes fortvivlede om de raadne Stilladser — støttende, bevarende, forskræmte — bandende Ung-

dommen og spaaende Verdens Undergang. Deres Farfar stod paa Høiden af sin Tids Dannelse i et roligt selvsikkert Samfund — med aristokratiske Kundskaber opover, og med den aristokratiske Uvidenhed nedover. Deres Far var en voxen Mand, da Bevægelsen naaede os; han havde allerede en fast Livsanskuelse, da det nye strømmede ind paa ham; — deraf den lange, misfornøiede Kamp. Men vi — en Generation yngre — naar vi træder ind i Livet med de gamle Sikkerheder kun halvveis fæstnede i vore Hoveder fra Skolen, saa vakler det hele; Tvivl, Usikkerhed paa alle Kanter — snart i kaad Jubel snart alvorligt bekymret. Hvorhen vi flytter vor Fod, svigter Jordbunden, og ville vi sætte os ned, trækker en usynlig Haand Stolen under os. Saa hvirvles vi rundt i en Kamp, til hvilken vi ikke vare udrustede, og en Mængde af os gaa tilgrunde. Og Fædrene skjænde og trodse, og Mødrene græde, fordi vi sveg vor Barnetro; bitre Ord og Partinavne opsnappede i Dagens Strid fare ind i Familierne, den ene forstaar ikke den anden, de staa og raabe til hverandre i Begmørke, ingen Forskjel paa oprigtig Overbevisning og Fusentasteri, alt slaaes sammen, og et indfiltret Net af Fiendskab, Mistro, Løgn, Fusk, Hykleri spinder sig ud over det hele Samfund!»

Rachel saa paa ham med store Øine; tilslut udbrød hun: «Men hvorledes kan De dog holde ud at leve paa denne Maade — taus og indesluttet — naar der er et saadant indre Oprør i Dem?»

Jacob Worse standsede, og hans Ansigt blev roligt, da han sagde: «Jeg har et Husraad, som jeg har lært af Mor — Deres Fader brugte det ogsaa — og det er at arbeide. Fra Morgen til Aften at hænge i Arbeidet; begynde Dagen med en høi Bunke af Udenlandsposten der paa Pulten og slutte om Aftenen træt og færdig — færdig med den Dag. Det er mit Husraad, det holder Liv i mig; til det duer jeg ogsaa; men videre rækker ikke mine Evner.»

«Jeg sagde for lidt siden, at jeg misundte Dem Deres kolde Forstandighed; det var just ikke nogen pen Maade, jeg sagde det paa; — idetheletaget kommer jeg

ofte — jeg ved ikke hvorfor — til at tale — til at tale til Dem —» hun stammede og blev en Smule rød.

«— lidt aabenhjertigt — mener De?» sagde Worse og lo saa smaat, «lad mig haabe, at det er, fordi De finder mig værdig til det.»

Hun saa igjen op paa ham; men han saa paa et Landkort over hendes Hoved.

«Nuvel —» sagde Rachel, «maaske er det derfor. Men hvad jeg virkelig misunder Dem, det er denne Lyst til Arbeide — eller rettere sagt — ikke saameget Lysten, thi den har jeg ogsaa; men at De har fundet et Arbeide, som tilfredsstiller Dem; — at De k a n arbeide — deri ligger det —» tilføiede hun eftertænksomt.

«Det har altid været min Mening om Dem — Frøken! at det ørkesløse Liv, en Dame i Deres Stilling næsten er nødt til at føre herhjemme, sent eller tidligt maatte blive Dem aldeles utaaleligt.»

«Jeg kan ikke arbeide,» svarede hun modfaldent.

«Nuvel! — saa prøv dog ialfald!»

«Hvor skal jeg tage fat? — naar ikke engang Far vilde have mit Arbeide —»

«Deres Fader kunde ikke forstaa Dem; heller ikke vil De have let for at finde tilfredsstillende Arbeide herhjemme. Men reis! se Dem omkring! — De er rig og uafhængig; der er andre Lande, hvor der a r b e i d e s: der vil ogsaa være Brug for Dem.»

«Raader De mig til at reise bort? — Hr. Worse!» spurgte Rachel.

«Ja — det vil sige — jo, jeg tror, det er bedst for Dem; De vil ikke kunne udvikle Dem herhjemme, — De — kort sagt: jeg tror, De bør reise —»; i de sidste Ord fik han sin Stemme igjen, og han kunde roligt og uden at blinke se hende i Øinene.

«Men hvorhen? — en ensom Dame — uden Bekjendtskaber —; jeg er bange, De overvurderer mine Kræfter —» sagde Rachel lidt uvillig; det var somom hun ikke ligte, at han raadede hende til at reise bort.

«Jo nu skal De høre,» begyndte han hurtigt, «jeg har nogle Venner i Paris; det er egentlig et amerikansk Firma — *«Barnett brothers»;* men de har en Filial i

Paris, og Mr. Frederic Barnett er en personlig Ven af mig —»

«De synes længe at have spekuleret paa at faa mig bort,» sagde Rachel, «De har jo den hele Plan færdig.»

Han blev lidt forvirret; thi det var en overtænkt Plan; men han havde altid haabet, at han ikke skulde faa Brug for den.

«Ja —» svarede han og prøvede at le, «som Deres Værge er det jo min Pligt at hjælpe Dem efter bedste Evne med at arrangere Deres Fremtid.»

«Men vilde De da sende mig alene til Paris?»

«Nei — jeg havde tænkt at tilbyde Dem Svendsen til Følge — De kjender vist gamle Svendsen — min Bogholder? — Han har været flere Gange i Paris og er en meget paalidelig Mand. Jeg er vis paa, at De vil finde Dem vel i Mr. Barnett's Hus; det er indrettet halvt paa engelsk, og det — tror jeg — vil passe Dem bedre end en fransk Husholdning.»

«Tager Deres Ven mod Pensionærer?» spurgte Rachel kort.

«Ialmindelighed ikke — saavidt jeg ved. Det vil derfor blive mere kostbart for Dem end en almindelig Pension. Men jeg er næsten vis paa, at baade Mr. og Mrs. Barnett — hun er fransk — vil falde i Deres Smag, og netop i den amerikanske Pariserverden vil der være mest Udsigt for Dem til at finde en Beskjæftigelse, om De ønsker det. Ialfald kan De jo blive nogen Tid i Mr. Barnetts Hus, indtil De finder noget, som De synes bedre om.»

Han talte saa jævnt og afgjørende, som om det hele var en afgjort Sag, og Rachel vidste ikke selv, hvorledes det gik til; men da hun reiste sig, for at tage Afsked, havde hun taget sin Bestemmelse. Halvt glad og forventningsfuld var hun ved Udsigten til et nyt og mere bevæget Liv; men saa var hun ogsaa halvveis uvillig — nei ikke uvillig, men sørgmodig — nei ikke det heller; men det forekom hende dog saa underligt, at netop h a n skulde være saa ivrig for at faa hende afsted.

Jacob Worse fulgte hende ud i Gadedøren; men da

hun var borte, vendte han ikke tilbage til Kontoret; han gik over Gaarden op i Bagbygningen til sin Moder. —

En Maaneds Tid efter reiste Gabriel og Rachel i Følge med gamle Svendsen, Gabriel til Dresden og Rachel til Paris. Madeleine forlod ogsaa Sandsgaard. Hendes Forlovede satte det igjennem — understøttet af Lægen —, at hun skulde ligge ved Modum Bad, og Martens's Moder, en Præsteenke paa Østlandet — skulde ledsage hende.

Legationssekretæren var bleven aldeles fortumlet, da han hørte, at hans Madeleine vilde gifte sig med en Præst; og det foresvævede ham dunkelt, at han vist heller burde beholde hende inden den store Kikkerts Omraade. Men den gamle Herre, som aldrig havde været stærk i Overveielser, var bleven endnu sløvere i sin Sorg, og da han ikke længer havde Christian Fredrik at raadføre sig med, gav han efter i alt.

Hvad Madeleine angaar, saa havde den Mathed, der fulgte hendes Sygdom, gjort hende næsten ligegyldig; da det store Skridt var taget, lod hun sig villigt lede, og det var hende ikke ubehageligt, at hendes Kjæreste paatog sig i et og alt at tænke og handle for hende. Men da hun skulde sige Farvel til sin Fader, faldt hun sammen, og de bar hende bevidstløs ud i Vognen.

Pastor Martens erkjendte strax, at skulde det lykkes ham at danne Madeleine til en Hustru efter sit Hjerte, maatte han faa hende bort fra Sandsgaard. Af samme Grund søgte han ogsaa strax et Kald langt inde i Landet, som han fik — Pastor Martens var vel anskreven paa høiere Steder; og et Aars Tid efter Forlovelsen holdt han Bryllup hjemme hos Moderen. —

— Efter hin Ridetur til Kysten faldt Georg Delphin i en alvorlig Brystbetændelse. Sygdommen varede saa længe, at der maatte ansættes en Stedfortræder i Amtskontoret. Og saa snart han blev saa frisk, at han kunde skrive, lod Delphin Amtmanden vide, at det vilde være ham kjært, om han kunde betragte sig som løst fra Fuldmægtigposten.

Heri samtykkede Amtmanden med stor Beredvillighed; Georg Delphin havde aldrig været af hans Folk.

Men Fanny gik den hele Tid i en nervøs Spænding. Der kunde ikke være Tale om at besøge den Syge eller sætte sig i nogensomhelst Forbindelse med ham. Hun maatte nøies med den Besked, hun kunde faa tilfældigvis eller gjennem Morten; men hun turde ikke spørge saa meget, som hun havde Lyst til.

Naar hun stod foran Speilet, opdagede hun tre smaa Rynker ved det venstre Øie; naar hun lo, klædte de hende, men naar hun var alvorlig, gjorde de hende gammel. Ingenting vilde længer klæde hende — ikke engang «Sorg», som ellers var hendes «Bravour». Fanny led saameget, som hun overhovedet var istand til at lide; — og saa kom der en Dag et Brev fra ham, hvori han tog Afsked:

«Jeg reiser inat — for at spare os begge en kvalfuld Time — Farvel!» — det var det hele!

Hendes deilige Ansigt blev næsten graat; men bare et Øieblik. Hele den Nat laa hun vaagen og hørte sin Mand snorke ved Siden; men Dagen efter sad hun ved Vinduet — glat og straalende.

Veninderne kom — som hun havde ventet —; men hun skuffede dem alle. Der blev talt om Delphins pludselige Afreise; hun talte med, lo og spøgte — der var ingen Forandring at mærke; — og der var dog bleven fortalt saa meget om Fru Fanny og Fuldmægtigen. Nu kunde man se, hvad Folk kan finde paa!

Men Fanny mærkede selv Forandringen, og hun mindedes den sidenefter hver Gang, hun saa sit Billede i Speilet. —

— I smaa Kredse komme de store Begivenheder i Flok og Følge. Den gode By havde sprængt sig med alle de Mærkværdigheder af glædelig, sørgelig og blandet Art, som fulgte efter hin Brandnat ude i Sandsgaard; og medens flittige Tunger gjenoptog og bearbeidede det indvundne Stof, rullede Aarene forbi, uden at der foregik nogetsomhelst.

— Tom Robson havde taget Martin med sig til Amerika, hvor de forsvandt. Men Gustaf Oscar Carl Johan Torpander reiste ikke hjem til Sverige — som han havde tænkt. Han opsatte Reisen fra Gang til Gang,

aldrig syntes han, Graven var smuk nok, og aldrig syntes han, at dens Vedligeholdelse var tilstrækkeligt sikret. Saa blev han, hvor han var, og flyttede tilslut ud til Anders Begmand.

Den Gamle var bleven lidt underlig i Hovedet; han hævede hver Lørdag sin Ugeløn, men gjorde ikke det mindste Gavn. Men hjemme i Hytten fik Torpander et vist Sving paa det hele, og de to sad mangen Vinteraften hyggeligt ved Ovnen og fortalte hinanden de samme Historier — ordret fra Aar til Aar — om h e n d e, som for dem begge havde været deres Livs Solskin og vedblev at være det.

— Onkel Richard tog strax Afsked som Fyrforvalter, og han og Fru Garman delte Sandsgaardhuset mellem sig. Nedenunder kjørte Fruen i Rullestol; hun havde ladet alle Dørtærsklerne tage bort, saa hun kunde rulle lige ud i Kjøkkenet.

Men ovenpaa gik Onkel Richard uafladeligt op og ned — ud og ind — frem og tilbage — ganske som han havde begyndt Dagen efter Broderens Død. En Gang lod han Don Juan sadle; men da han kom ud paa Trappen, var der altfor lyst for ham. Han holdt Haanden for Øinene, gik ind igjen og lod Don Juan føre tilbage til Stalden.

Saa blev han ved at gaa i Stuerne ovenpaa — Sommer og Vinter, — Dag efter Dag. Der var lagt en Strimmel blødt Tæppetøi gjennem hele Husets Længde, dels for at dæmpe Lyden af hans Skridt, dels for Varmens Skyld. Om Vinteren gik han med lang foret Frak, Peltshue og Hjortelæders Hansker; og der var dem, som paastod, at han gik med opslaaet Paraply, naar det regnede.

I den lille Sal mod Nord var der en Skjænk, og i den maatte der altid staa en Flaske Burgunder. Naar den gamle Herre kom hertil, standsede han stundom, drak et Glas og saa dybsindigt ind i det store Speil. Saa rystede han paa Hovedet og fortsatte sin Vandring.

Jomfru Cordsen forandrede sig ikke. De stivede Kappestrimler, de tørrede Lavendler fulgte hende, hvor hun gik, og alle Husets Hemmeligheder laa vel for-

varede sammen med hendes egne; og den fast sammenpressede Mund med de utallige smaa Rynker var en sikker Laas til det sidste.

XXV.

Saaledes forløb sex Aar. Provsten Sparre var ganske rigtig bleven Biskop. Hans Forgjænger i Embedet havde været en altfor myndig og stræng Herre; derfor var der stundom lidt Mudder i Leiren.

Men fra det Øieblik Provsten Sparre besteg Bispestolen, forstummede enhver Mislyd, og alt gik glat og stille. Det var, som naar man overtrækker Hammerne i et gammelt Piano med ny Filt; den skarpe Tone giver Plads for en blød behagelig Klang; og efterat Biskop Sparre's Patentfilt var indført i Mekanismen, arbeidede det hele stille og lydløst, saa det var en Fornøielse for alle Parter.

Biskoppen glemte ikke sin unge Ven Skoleinspektør Johnsen, til hvem han bestandigt havde «saa stort et Haab». Han fik Johnsen kaldet til en Kapellanpost i Stiftsstaden; og ondskabsfulde Mennesker vare saa vittige at paastaa, at Biskoppens «store Haab» gik i Opfyldelse, da Pastor Johnsen kort efter blev forlovet med Frøken Barbara Sparre.

Men med den fordums Skoleinspektør var der foregaaet en stor Forandring. Da først Omslaget var skeet hos ham, tog han det grundigt, — som det var at vente af hans energiske Karakter. Han lod sig aldrig mere blænde af den høiere Filosofi, ligesaa lidt som af det høiere Selskab; hvorimod han blev en Præst, om hvilken især Kvinderne trængte sig tæt. Hans Prækener vare altid strænge — meget strænge; og de, som hørte nøie efter, lagde Mærke til, at han aldrig medtog «Krigsmagten tillands og vands» — i sin Kirkebøn. —

— Nede i det mørke Smug i Madam Worses Krambod gik Handelen jævnt og godt. Lille Pitter Nilken var forlængst kommen til det Punkt at Indtørkethed, paa hvilket baade Frugter og Mennesker kunne holde sig utroligt længe uden at forandres. Han svang sig

endnu — let som en Tørfisk over Disken, naar «Koret» blev ham for plagsomt, og den mægtige Jærnlineal havde intet tabt af sin uhyggelige Gru.

Fru Worse var derimod bleven lidt besværlig med Aarene; Benene vilde ikke længer «ballancere» hende — som hun sagde. Vogn vilde hun ikke heller kjøbe, «før alt kom iorden»; men hun mente, det kunde ikke vare længe nu.

Naar alt kom iorden! — der behøvedes en Tillid — blind som Fru Worses, til at tro paa en saadan Mulighed. Rachel havde været sex Aar i Paris uden at nævne et Ord om at komme hjem. Ikke engang hvad hun egentlig bestilte dernede, kunde Jacob Worse faa vide.

Hvergang han sendte hende Penge — og det var forbausende, hvormange hun brugte —, skrev han et Par Linier. Hun svarede altid, men kort og forbeholdent. Gjennem sin Ven Mr. Frederic Barnett fik han heller ikke udførlig Besked; han vidste bare, at Rachel fremdeles boede der i Huset, og at de holdt meget af hende. Mrs. Barnetts Salon var Mødested for den amerikanske Koloni; der kom mange dannede og rige Mænd — det vidste han —; hver Dag kunde bringe Efterretning om hendes Forlovelse.

Han pleiede hver Morgen at læse Aviserne over i Bagbygningen hos sin Moder, naar de spiste Frokost. En Dag læste Fru Worse, som ialmindelighed beskjæftigede sig den halve Formiddag med sin Avis, høit for sin Søn, at Præsten Martens var udnævnt til Sognepræst i Byen.

«Tænk — saa kommer de her vestover igjen! —» udbrød Fru Worse, «jeg gad vide, hvorledes den lille Madeleine har havt det i sit Ægteskab?» sukkede den gamle Kone; hun vidste, at der kan hænde noget af hvert i den Stand.

Hos Jacob vakte denne Efterretning mange smertelige Erindringer, og han gik længe op og ned i Kontoret, inden han kunde beslutte sig til at tage fat paa Udenlandsposten, der laa i en stor Pakke paa Pulten.

Mellem Brevene laa der et fra *Barnett brothers* i Paris; han kjendte Haandskriften; men der var ikke

Kontorstempel paa. Idet han aabnede det, slog det ham, hvor langt det var; han vendte det hurtig — hvad var dog dette? der stod Rachel Garman under Brevet.

Jacob Worse læste:

«Kjære Hr. Worse! Naar jeg idag skriver til Dem, forat holde et længe udsat Opgjør, saa føler jeg mig saa underligt bevæget, at jeg maa tvinge mig selv til at skrive Ord for Ord. Men nu skal det gjøres, lad det da blive kort og klart.

Jeg har — som De nu kanske forstaar — ført den norske Korrespondance hos *Barnett brothers* i flere Aar. I mine Privatbreve til Dem fordreiede jeg min Haandskrift, for ikke at forraade mig.

Jeg vilde nemlig først prøve, om jeg kunde blive til noget, og nu er jeg bleven det. Jeg har lært at anvende Deres Moders Husraad — hils hende fra mig! — jeg kan arbeide.

Et Par Gange i Deres venlige Breve, for hvilke jeg takker Dem, har jeg troet at mærke en vis Forbauselse hos Dem over, hvad jeg vel bruger alle mine Penge til. De ere indsatte i vor Forretning, — jeg siger «vor», thi Messrs. *Barnett brothers* har tilbudt mig Andel i Pariserforretningen. Det var min Ærgjerrighed i den Retning.

De gav mig engang det Raad (— De ser, jeg tager alting punktvis, for ikke at forvilde mig og spilde Ord eller glemme noget —) altsaa: Deres Raad: at optræde som Forfatterinde fandt jeg ikke dengang godt. Senere har jeg tænkt meget paa det, forsøgt saa smaat har jeg ogsaa, og nu takker jeg Dem ogsaa for det gode Raad; — jeg har meget at takke Dem for.

Nu da jeg kan arbeide, er jeg ikke længer saa ængstelig: der er i Virkeligheden — som De sagde dengang — mange Ting, som en Kvinde kan have at sige — især hjemme hos os. Jeg har en uafhængig lykkelig Stilling — *bonheur oblige* —, og jeg har Mod; altsaa vil jeg prøve!

Men jeg maa hjem. Ikke blot, fordi jeg længter som et Barn; thi jeg ved, at efter et kort Ophold, vilde jeg helst reise ud igjen. Men jeg føler, at skal jeg udrette

noget, maa jeg staa blandt dem, jeg vil hjælpe; jeg vil nok reise og gjøre mit Liv bevægeligt; men jeg maa have fast Fod hjemme, og kunne vende tilbage, naar jeg trænger til det.

Og nu kommer det store m e n, som egentlig er Hovedindholdet af dette Brev — og dette m e n er De, Hr. Worse!

Jeg vil ikke komme hjem, førend vort Forhold er klaret. Saameget ved jeg, at De ikke bærer Nag til mig, fordi jeg var saaledes mod Dem, som jeg var. Men mere ved jeg heller ikke; og er der ikke mere at vide, saa ville vi mødes som gode Venner — haaber jeg. Skulde der være mere, saa faar De skrive til mig.

Se saa — nu staar det der! — lad os nu forstaa hinanden og vær ærlig og aaben mod mig. En Ting kan De trygt stole paa, at jeg iethvertfald er

Deres meget gode Ven
R a c h e l G a r m a n.»

Da Jacob Worse havde læst dette Brev, sprang han op, greb Hat og Paraply og for ud i det ydre Kontor.

«Er Hamburgeren gaaet?»

«Nei — den ringede just første Gang —» blev der svaret.

«Har De Guld? — Kasserer!»

«Ja! — det vil sige — nei! — ikke stort —» sagde Kassereren.

«Lad mig faa, hvad De har, og send Thomas over i Kreditbanken efter mere — et Par Tusen Kroner eller saa!»

Gutten løb afsted med en Bunke Sedler og en liden Seildugspose.

«Jeg reiser bort — Svendsen! for en fjorten Dage eller saa, — jeg kan ikke vide det. Se her er min Adresse —» og dermed snappede Principalen Hr. Svendsens Pen bag Øret og skrev tversover et stort Ark, paa hvilket Bogholderen netop havde begyndt et sirligt Brev: Pavillon Rohan — Paris.

Dampskibet ringede anden Gang.

«Jaha! — Svendsen! nu faar De stelle saa godt De

kan; — telegrafer om behøves — mine Nøgler staar i Pulten —» i Døren vendte han sig og raabte: «Ja — det er sandt — Svendsen! gaa over til Mor og sig hende — ja sig bare, at alt er iorden! —» dermed løb han.

Gamle Svendsen stod maalløs og stirrede ud i Luften, medens han gned Tommelfingeren mod Pegefingeren, hvilket var hans Vane under vanskelige Omstændigheder. Alle Døre aabne, en Stol væltet inde i Principalens Kontor, og Principalen selv paa Veien til Paris med Hat og Paraply, bagefter ham Thomas med Seildugsposen i fuldt Sprang; Kassereren sad med Pengetutter og Sedler udover, somom han var plyndret, og da gamle Svendsens Øine dalede ned paa det ødelagte Brev, opdagede han, at han havde en stor Blækklat paa Fingrene. Nu var det over tredive Aar siden gamle Svendsen havde havt Blæk paa sine Fingre, Principalen maatte have skvættet med Pennen, da han snappede den; og idet den gamle Bogholders Øine vandrede fra Blækklatten og ud over den rædsomme Forvirring og tilbage igjen til Blækklatten, gjentog han langsomt og høitideligt — som var det en Trylleformel, der skulde vække ham af dette vilde Mareridt —: «Hils min Moder og sig, at alt er iorden!»

Men det blev endnu værre, da han en Stund efter fremstillede sig for Fru Worse i Bagbygningen. Thi neppe havde han udtalt det skjæbnesvangre: alt er iorden, før Fruen fløi lige paa ham og kyssede ham midt paa Munden.

Dette Kys i Forbindelse med Blækklatten gjorde hin Dag uforglemmelig for gamle Svendsen, og han pleiede at regne fra den som en Mærkedag.

— Samme Dag bragte Posten ogsaa blandt andet et lidet Brev til Morten Garman. Han aabnede det, smilte paa en underlig Maade og sendte det ovenpaa til Fruen.

Fanny tog de to Kort, som laa indeni; paa det ene læste hun et Damenavn — hun kjendte Familienavnet, det var en rig Slægt i Hovedstaden, og paa det andet stod: Georg Delphin.

Hun stod foran Speilet med hans Kort i Haanden, og iagttog opmærksomt sit Ansigt, medens al den vir-

kelige Sorg, hun havde følt over ham, forvandlede sig til Krænkelse og Bitterhed. Alt foregik indeni hende; men paa Ansigtet kom der næsten ikke en Skygge. Hun havde vænnet sig til disse Øvelser foran Speilet; dette var en Generalprøve, og hun bestod den. Kun de fine Rynker omkring Øinene vibrerede lidt; men saa smilte hun og da vare de fortryllende. Der skulde ikke nogen Sindsbevægelse ødelægge hendes Skjønhed, og medens disse sex Aars Smerte og Bitterhed brød op igjen, stod hun glat og deilig som altid og holdt Vagt over sig selv.

Huslægen kom ind i det samme.

«Har De talt med min Mand? — Doktor!»

«Nei — Frue! feiler han noget?»

«Om han feiler noget? — det undrer mig virkeligt, at De spørger,» svarede Fanny skarpt, «ser De da ikke, at han er udslidt — overanstrængt; han maa til Carlsbad iaar, ellers gaar han tilgrunde!»

«Ja—ja! Frue!» sagde Lægen godmodigt, «det kunde han ganske vist have godt af; men De ved selv, han svarer altid, at han ikke har Tid — og saa —»

«Bah! —» svarede Fru Fanny og vendte sig, «skulde en Doktor bryde sig om sligt!»

Doktoren gik lige ned i Kontoret og skræmte Morten i den Grad, at Reisen blev fastsat til næste Uge.

Jacob Worses «Forsvinden» — som det blev kaldt, vakte megen Røre; men Forbauselsen steg, da der kom Telegram om hans Forlovelse med Rachel Garman. Samtidigt bad han Morten besørge alting til Brylluppet, da de agtede at gifte sig strax efter Hjemkomsten.

Morten svarede efter sin Kones Raad, at Doktoren havde «befalet» ham at reise til Carlsbad strax. Men han foreslog de Forlovede et Møde i Kjøbenhavn, saa kunde de vies der. Derpaa indløb samtykkende Svar og Dagen blev fastsat.

Alt vel overveiet ligte Morten ret godt Partiet. I disse sex Aar havde han mange Gange tænkt paa det Raad, Faderen havde givet ham en af de sidste Dage: at associere sig med Jacob Worse. Morten havde aldrig nævnt det til nogen, og han kunde ikke bekvemme sig

til en saadan Ydmygelse. Nu kom det af sig selv og paa den beleiligste Tid, just som han skulde ud og reise. Saa kunde Worse sætte sig ind i alt, mens han var borte, og der var et Par raadne Flekker i Forretningen, som Morten generede sig for. Sligt var altid lettere at komme over, naar det kunde forklares skriftligt.

Saa blev de da viede i Kjøbenhavn. Gabriel var der ogsaa. Han var for Tiden paa et Kontor i England; de havde telegraferet efter ham fra Paris, og han stødte til dem i Cöln. Det var allerede halvt om halvt aftalt, at Gabriel skulde tage Rachels Plads hos *Barnett brothers* i Paris, hvorover han var meget lykkelig.

Bryllupsmaaltidet blev holdt i et af de store Værelser i Hotel d'Angleterre, som vendte ud mod Kongens Nytorv. Stemningen var meget munter, og Morten holdt en Tale for «Garman & Worse», som nu igjen skulde blive fuldstændigt.

«Og min gamle Fiende Aalbom?» raabte Gabriel ved Desserten.

«Aa — han er netop den gamle!» svarede Morten, «forleden skal han have holdt en yderst infam Tale i et Selskab om «Dynastiet Garman —»; han er saa forbitret, fordi han aldrig bliver inviteret mere.»

«Stakkels Aalbom!» — sagde Gabriel tankefuld. Han var selv saa lykkelig og saa oplagt til at tilgive, at han satte sig hen i Vinduet efter Bordet, og tegnede med stor Flid og Nøiagtighed Rytterstatuen paa Kongens Nytorv. Det skulde være en Present til Adjunkt Aalbom.

Dagen efter reiste de hver til sin Kant: Morten og Fanny til Carlsbad, Gabriel til England, forat ordne sin Flytning, og de Nygifte hjem til Norge.

— Paa Dampskibsbryggen hjemme holdt en skinnende ny Vogn med ny Kusk og nye Heste, og i Bagsædet sad Fru Worse med Silkekaabe og ny Hat, hun havde telegraferet efter altsammen til Husets Kommissionær i Kjøbenhavn, hos hvem der længe havde ligget Penge færdige.

Paa Forsædet i den skinnende Vogn sad Hr. Samuelsen og krøb sammen. Det havde ikke været muligt at

formaa ham til at tage Plads ved Siden af Fruen; han syntes, det var galt nok som det var.

En Del Gutunger stod der naturligvis omkring, dels for at se paa Hestene, dels for at tage den frygtelige Pitter Nilken i Øiesyn. Og pludselig fandt en af de smaa Kanaljer paa at give den berygtede Smædevise tilbedste, — ikke syngende med Lyd, det turde han ikke, men bare ved at bevæge Læberne. Dette vandt stor Tilslutning, og hvorhen den ulykkelige Hr. Samuelsen saa, kunde han læse «Koret» paa de travle Læber og følge Sangen:

Lille Pitter Nilken
Sidder paa Stilken —;

det var til at blive gal over:

Jo længer han sidder
Des mindre han blir;

— endeligt kom Dampskibet ind til Bryggen.

De Nygifte steg op, og Vognen rullede indover Byen Fru Worse skoggerlo hele Tiden med Taarer i Øinene; hun hilste straalende til alle Sider; og da de dreiede ind i Gaardsrummet, var hendes nye Hat netop kommen saa langt ned paa det venstre Øre, at den faldt af, da Vognen holdt for Døren.

Og den gode Hr. Samuelsen hoppede, i sin store Iver for at hjælpe Damerne, med begge sine Ben midt i Hatten, og det uagtet han saa Faren, mens han dalede.

Det var et helt Arbeide at «ballancere» Fru Worse opad Trappen saaledes som hun lo; — alle lo — Kusken lo, Pigerne lo, de Nygifte lo — allesammen undtagen Hr. Samuelsen. Han gik bagerst og bar med bortvendt Aasyn Madamens nye Hat efter det ene Hagebaand — slæbende det andet efter sig i Trapperne — den nye, kostbare Hat, som sletikke længer var nogen Hat.

Middag blev der spist i de Unges Værelser, hvor Fru Worse gav den fine Dame og talte noget, hun selv kaldte «franskt». Men om Aftenen, efterat Rachel og hendes

Mand havde været ude paa Sandsgaard, flyttede man over i Bagbygningen.

Og der blev leet, fortalt, lavet Punsch, drukket og jubileret, indtil Pitter Nilken blev ganske overstadig og selv tilbød sig at synge «Skjærsliberens Elskovssang» — hvilken havde været overordentligt yndet i hans Ungdom. Og saa sang han under stort Bifald med en liden forunderlig Stemme — det lød somom han med én Gang gjenfandt sin Guttestemme — høi, sprukken og forliget, men saare følsom. Og hans Øine dvælede ved Fru Worse, mens han sang:

Pige — o hist! med det venlige Øie,
Du ser saa god og saa elskelig ud,
Kunde til mig du dit Hjerte henbøie,
Sig vil du være en Skjærslibers Brud?»

Og Madam Worse slog Takt med sit Strikketøi, idet hun istemte Omkvædet:

«Surr, Snurr,
Lystig og fro
Vil jeg i Ro
Hjulet paa Baaren med Foden omsno.»

XXVI.

I den klare Sommersol strakte den gulhvide Sand sig nordover med grønne Dotter af Marehalm saa langt Øiet kunde naa. Kystlinien bøiede sig i Næs og Bugter, hist og her en Klynge Baade, Maager og Ringgjæs havde travelt i Stranden, medens Brændingerne rullede med smaa krumme Bølger, der tindrede i det klare Solskin.

Imellem Lyngbakkerne længer inde i Landet kom en Vogn, hvori der sad en Herre og en Dame. De var taget af fra Postveien og kjørte nu paa den smale, sandede Bygdevei, der førte nedover mod Bratvoldsgaardene.

Det havde været meget mod Madeleines Ønske; men

da hendes Mand tilfældigvis hørte af Kusken, at det bare var en Omvei paa en Times Tid, gav han Ordre til at kjøre nedom til Bratvold; der skulde saa alligevel hviles et Sted paa Veien.

Præstefolkene vare paa Reise vestover, for at besøge det nye Kald — Embedet skulde først tiltrædes til Høsten. De vilde leie Hus, hilse paa gamle Venner og Slægtninge og saa videre.

Saameget som Madeleine kunde glæde sig til at gjense sin Fader, saa var hun dog alt andet end glad, da hun hørte, at hendes Mand søgte Kaldet. Men det var paa udtrykkelig Opfordring af Biskop Sparre, og det blev anseet som en overordentlig Forfremmelse.

Madeleine havde heller ikke sagt stort imod, det pleiede hun aldrig at gjøre. Det var virkelig lykkedes Pastor Martens at danne hende til en Hustru efter sit Hjerte.

Som hun sad henne i den ene Krog af Vognen — hendes Mand var blevet noget svær — mindede hun ikke meget om den Madeleine, som engang hørte hjemme i disse Omgivelser. — Hun saa ikke syg ud, men træt — meget træt. I en stor Præstegaard paa Landet er der meget at gjøre, tre Børn er heller ikke saa lidet at begynde med.

I det første Aar var hun rent fortvivlet — et Par Gange brød hun ud i Heftighed — det var den gamle Trods. Men han havde en ganske eiendommelig Maade at tage hende paa — hendes Mand. Aldrig blev han heftig; jo mere Madeleine blussede op, desto sagtmodigere svarede han — med et stille Smil og et Strøg nedover hendes Skulder.

Men naar Madeleines Sind var kommen i Ro, talte han formanende til hende, og umærkeligt gled alle Ting ind i det Spor, han ønskede. Tilsidst havde hun vænnet sig til altsammen.

Pastor Martens's aabne, venlige Ansigt tog sig ikke ganske ud til sin Fordel idag. Han havde nemlig været over al Beskrivelse søsyg, hvorfor de ogsaa havde forladt Dampskibet, for at kjøre det sidste Stykke overland. Derfor havde det fyldige Ansigt et vist søgrønt

Skjær, og han spyttede af og til ud af Vognen med en Grimace.

Han var en lykkelig Mand, og han var taknemlig for det. Madeleine havde artet sig over al Forventning godt under hans Hænder. Den gamle Trods kom nu næsten aldrig frem mere, og hændte det, saa var han ganske sikker paa sin Methode. Mange Gange mindedes han med Taknemlighed sin kjære biskop Sparre, af hvem han havde lært saa meget, og som fulgte ham med et saa faderligt Venskab.

Jo mere de nærmede sig Havkanten, desto bredere blev den mørkeblaa Stribe mod Vest, der glitrede i Solskinnet. Madeleine stirrede og stirrede, og gamle Tanker og Minder begyndte at skvulpe i høie Bølger omkring hendes Hjerte.

Viberne havde Unger, de fulgte efter Vognen, slog ned lige foran Hestene med de kjendte Skrig; Lærker i hundredevis fyldte Luften med en liden svingende Jubel, der gik hende lige til Hjertet, og Vinden begyndte at føre med sig den friske, salte Søsmag — lidt Tare, lidt Fisk, men saa vidunderligt rig paa Minder.

Madeleine bøiede sig fremover og trak Pusten i lange Drag. Det var en Hilsen fra det Hav, hun kjendte, og som kjendte hende, fra hendes Lykkes Tid, fra hendes Kjærligheds korte Sommerdag.

Hun vilde ligesom fylde sig helt med denne rene, friske Søluft, saa at hver eneste mørk, støvet Krog i hendes tillukkede Sjæl kunde blive rigtig udluftet. Og al den Tid, hun havde været borte herfra, blev hende saa støvet og uren. Ansigt til Ansigt med Havet skammede hun sig ved at komme saaledes tilbage, — hun ønskede, at hun laa derude i det kjølige Dyb og kjendte friske, rene Bølger skylle hen over sig.

Men da Vognen naaede op paa den sidste Bakke, og Bratvoldsgaardene og Fyrhusene laa foran hende, da slog hun begge Hænderne for Ansigtet og stønnede.

Hendes Mand lagde vist ikke Mærke til det; thi han saa mest indover mod Landsiden; han kjendte sig ikke endnu stærk nok til at se paa Bølgerne, som rullede.

«Hvor skal vi tage ind?» spurgte han Kusken.

«Per Bratvold har de fineste Huse, ellers er det gode Gaarde allesammen.»

«Lad os tage ind til Per,» sagde Præsten.

Madeleine havde længe ikke vidst, om Martens kjendte hendes Forhold til Vente-Per; men efter en Tids Ægteskab lærte hun, at et Rygte ikke løber langt uden at komme indom til Præsten; og uden at se op følte hun at hans Øine hvilede paa hende med det Smil, hvormed han pleiede at bøie hendes Vilje.

Vente-Per stod i Torvskuden, da de kom. Han kigede ud af en Sprække, og idetsamme han saa hende, spyttede han uvilkaarligt Skraaen langt fra sig. Thi efterat han havde ventet en Stund, var han begyndt at tygge Tobak igjen; og da han havde ventet en meget lang Stund, havde han giftet sig.

Det var derfor Pers Kone, der førte Præstefolkene ind i Bedstestuen under mange Undskyldninger, «fordi der nok ikke var som slige Folk var vant til.» Medens hun ledte efter Per, for at sende ham ind til de Fremmede, gik Præsten omkring i Stuen og undersøgte alt, hvad der fandtes. Ved Vinduet sad Madeleine og stirrede ud i Luften; Synet af Pers Kone — saa frisk og fornøiet, havde gjort hende saa ondt, hun vidste ikke hvorfor.

«Nei se her! — Lena! —» raabte han, hvergang han fandt noget nyt.

Lena var et Kjælenavn, han havde givet hende trods alle hendes Bønner. Lena lød saa hjemligt, saa præstekoneagtigt; ved Madeleine var der en fremmed, fransk Sving, som ikke passede for hans Kone.

I Stuen var der ogsaa mange mærkværdige Ting. Først Skilderier af Vesuv ved Dag og Vesuv ved Nat, dernæst Galeasen «Tre Søstre» af Farsund; saa kom Fredrik den Sjette i rød Uniform og Hængenæse, og bortover Sengen, der var belagt med Dyner opstablet i Mandshøide, hang et mægtigt Overflødighedshorn af hvid Pap, hvorpaa var klistret med Guldpapirbogstaver: Vorder frugtbare og formerer Eder; det havde været en Bryllupspresent til Huset. Paa den malede Kommode stod en gul Kanariefugl af Alabast paa en rød Pære og ligeoverfor stod en rød Bogfinke paa en

gul Pære. Gulvet var skinnende rent og sandstrøet, Ruderne smaa og forskjelligfarvede, og over det ene Vindu var der spigret et Navnebræt fra et Fartøi, hvorpaa stod i gyldne Bogstaver *«l'espérance»*.

Endelig kom Per ind. Han rakte først Præsten og saa Madeleine Haanden og hilste: «Goddag og Tak for sidst.» Da Madeleine berørte den store haarde Haand, trak hun sig uvilkaarligt tilbage og vendte sig bort uden den brugelige Hilsen; hun fik ikke Ordene frem.

Idetsamme kom Pers Kone ind og bad ham hviskende hugge lidt Fliser, det gik saa sent med Torvgloen; hun vilde koge Kaffe. Per gik, og Præsten fulgte med den lille trivelige Bondekone for at inspicere Huset.

Madeleine gik et par Gange frem og tilbage i Stuen, saa gik hun ud foran Døren.

Naar hun stod paa Hellen foran Bislaget, kunde hun se lige ned i den lille Baadhavn. Øiet fulgte den lille Sti tversover den flade Mark — opover den bratte Skrænt — lige til Fyrhuset. Der laa hendes gamle Hjem — de tykke solide Stenmure og Fyrlygten med den rødmalte Hat.

Hun vendte sig bort, det var hende ikke muligt at se derhen. I Torvskuden hørte hun Per hugge; halvt uden at vide, hvad hun gjorde, gik hun derhen og stillede sig ved Siden af ham.

Han standsede om en Stund, reiste sig op og saa forbi hende udover Havet. Per havde faaet stivt Skipperskjæg under Hagen, og Ansigtet var blevet meget ældre og grovere; men alligevel kjendte hun hvert Træk.

Madeleine gjorde et lidet Skridt henimod ham og greb efter hans Haand; men hun fik ikke fat paa den, han drog den ligesom tilbage. Da kunde hun ikke længer styre sig, men kastede sig om hans Hals og lagde sit Hoved tæt ind til hans Bryst.

Det var sandt, hvad Delphin engang havde sagt: det var denne Blanding af Fisk, Tobak og vaadt Uldtøi, men alligevel: h e r var hendes Plads; hun følte det nu. Og i den samme Stund blev det hende ogsaa klart, hvorfor det havde stukket hende i Brystet, da hun mødte Pers Kone. Hun misundte hende, misundte hende alt

— Manden — Huset — Livet — altsammen; thi det var hendes! — her var det Liv, hun forstod, og den Mand, hun elskede.

O — hvor de havde løiet for hende og handlet ilde mod hende — alle de fine Mennesker. Hvad var det for et Liv, hun havde ført — et Liv uden anden Mening end den: at være Kone for en Mand, hun ikke elskede, stelle hans Hus, føde Børn for ham — altsammen i en kvalm Luft af Vane, Ceremoni og Selvdyrkelse.

Hun klyngede sig fastere og fastere til den brede, stærke Mand; og i et vidunderligt Øieblik af Lykke og Kval strømmede det over — dette Hjerte saa indsnøret og vel dresseret, medens hele hendes Ungdom og al hendes Kjærlighed drog hulkende gjennem hendes Sjæl.

«Det var ikke min Skyld — det var ikke min Skyld —» klagede hun — som et Barn, der er «kommen til» at slaa noget istykker.

Han løftede sin tunge haarde Haand og lagde den paa hendes Hoved — saa blødt og mildt strøg han hende over Haaret; nu forstod han det altsammen; men han kunde ikke faa et Ord frem. —

«Lena! Lena!» raabte Præsten fra Husdøren, «du maa komme herind og se! — her er Tvillinger! Lena — hvor er du? — skynd dig! — hvilken prægtig Kone — du! tænk Tvillinger første Gang!»

Det var ikke godt at vide, hvad Vente-Per tænkte paa der han stod igjen alene og saa udover Søen. Saaledes havde Bølgerne rullet i Storm og Solskin — frem og tilbage, og imens havde han ventet og ventet. Og nu var det kommet.

Han drog en lang Pust og det klarnede op i hans Ansigt, idet han langsomt nikkede flere Gange ud imod Havet.

Pers Kone gjorde mange Undskyldninger for Opdækningen — som Skik er. Men der var baade Flødemelk og Lefse med Sukker og Smør paa, Æg, Kaffe, bløde Sukkerkavringer, Puddersukker og endelig et Fad smaa Hummere. Konen mente, det var «Skam» at byde slige Folk saa smaa Hummere, — havde de bare havt nogle større — saa —

Men nu var det en af Præstens Yndlingstheorier, som han pleiede at forsvare med Iver og Overbevisning — denne, at de smaa Hummere i Virkeligheden ere bedre — finere i Smagen end de store. Derfor var han i straalende Humør og drev megen uskyldig Spas med den venlige Bondekone.

Per kom ogsaa ind og sagde: «Værsaagod! — naa maa de spise!» hvorefter han satte sig — som sig hør og bør — paa Ovnsbænken foroverbøiet med Armene paa Knæerne.

Solen skinnede saa smukt ind ad de smaa Ruder, Stuen var saa ren og hyggelig, Dugen saa hvid, Fløden saa gul og de smaa Hummere saa appetitligt røde, at Præsten fik Lyst til at tale.

Han valgte til Udgangspunkt det, han havde faaet at vide hos Konen: at Per nemlig havde bygget hele Huset af Vragtømmer fra en fransk Brig, som var strandet nordenfor: det var Briggens Navnebræt, som stod over Vinduet.

Præsten dvælede ved de menneskelige Anliggenders Usikkerhed, hvor ofte vi skuffes, men hvorledes der dog gaar en ledende Traad gjennem alt.

«Og se! —» sagde han, «dette stolte Skib udrustet i hint hovmodige Frankrige, med dette forventningsfulde Navn — thi «*l'espérance*» — mine Venner! betyder Haabet — det maatte ynkeligen omkomme paa vor fattige Kyst. Saaledes ogsaa med Menneskelivet! Hvor mangt et forfængeligt Haab seilede ikke ud med Flag og Vimpel, for ynkeligen at omkomme i Livets Storme. Men se! — hvad Stormen havde splintret til Vragstumper, det føiede ydmyge Hænder sammen til et nyt Hjem, saa spirer Livet af Døden, Haabet af Ødelæggelsen, Lykken af det knuste Vrag og der leves et helt Liv paa lutter Vragstumper!»

Det var med den sidste Levning af den gamle Trods, at Madeleine sagde: «Saaledes leve vi alle!»

Idetsamme reiste Per sig og gik ud. Hans Kone kunde ikke forstaa, hvorledes Per kunde opføre sig saa upassende.

Men Præsten Martens forstod det hele. Dog — man kunde tale senere om Sagen, hvis det var nødvendigt; det var ikke værdt at forspilde det skjønne Maaltid. Han rakte sin Kone Fløden med et venligt Smil og strøg hende over Skulderen.

Derpaa tog han fat paa sine smaa Hummere, som smagte ham fortræffeligt. —

FOR SCENEN

TRE SMAASTYKKER

(1880)

Paa Hjemveien.

Proverbe i en Akt.

(Omarbeidet 1887).

PERSONER: Fru Marie Worm. — Grosserer Henrik Worm. — Otto — deres Søn — 15 Aar. — Fru Caroline Strøm. — Pastor Andersen. — Jomfru Hansen og Sypiger.

Handlingen foregaar i en norsk Kystby en Sommeraften.

Stort Værelse. To Vinduer paa Bagvæggen og en Glasdør imellem; man ser ud paa en stille Gade i Eftermiddagssol. I Vinduerne hænger Uldvarer, Garn, strikkede Sager og færdige Klær; der er Klokke paa Døren, som slaar et Slag, naar nogen gaar eller kommer. Tvers foran Indgangsdøren staar en bred Disk — aaben til alle Sider, og paa Disken ligger der ogsaa Tøi o. s. v. Tilbage paa høire Væg er Dør ind til Systuen, midt paa samme Væg er Vindu, som vender mod Havnen, og ud ifra Vinduet lidt længere fremme staar Symaskinen. Den venstre Del af Scenen er møbleret som Dagligstue, Dør ind til Barnekamret.

Naar Tæppet gaar op, sidder Fru Worm ved Symaskinen; Jomfru Hansen staar ved Siden og rækker hende nogle Papirer.

FRU WORM (tager dem). To Kasser og tre Pakker Uldtrøier — alt forsvarligt pakket?

JOMFRU HANSEN. Ja Frue! — som sædvanligt. Kjøreren har jeg ogsaa tilsagt; han er vist alt nede i Gaarden.

FRU WORM. Er da Dampskibet — er det saa nær?

JOMFRU HANSEN. Det skal være i ydre Fjorden — siger de.

FRU WORM. Det er bedst De følger med ned paa Expeditionen. *(Leverer Varebrevene tilbage).*

JOMFRU HANSEN. Ja gjerne. Jeg var der forresten for et Øieblik siden; de sagde, Dampskibet blev liggende omtrent en Time; saa der er Tid nok.

FRU WORM (i egne Tanker). Ja — der er Tid nok —

JOMFRU HANSEN. Hvad behager?

FRU WORM. Naar De gaar — Jomfru Hansen! — kan De lade Pigerne gaa med det samme. Det er alligevel saa langt paa Dagen og saa vakkert Veir.

JOMFRU HANSEN. Tak! — der blir Glæde.

FRU WORM (holder hende tilbage). Naar De gaar *(betænker sig)* — ja ja! — jeg taler med Dem, før De gaar.

(Jomfru Hansen ud til høire.)

OTTO (kommer stormende ind fra Gaden). Mor — Mor! er det sandt, at Far er paa Hjemveien?

FRU WORM. — hvorfra?

OTTO. — fra — fra —

FRU WORM. Naa! — hvorfra?

OTTO (svagt).—fra Tugthuset; — er det sandt Mor?

FRU WORM. Jeg ved ikke.

OTTO. Men de siger det alle.

FRU WORM. Hvem har sagt det til dig?

OTTO. Præsten Andersen.

FRU WORM. Præsten? — hvor traf du Præsten?

OTTO. Vi legte i Vilhelmsens Have, og saa kom han ud; — han bor der — ved du.

FRU WORM (steller med Maskinen). Du blev vel glad, da du hørte det?

OTTO. Aa ja! — du kan vide det — Mor! saa er den over — denne fæle Tid.

FRU WORM. Din Fars Straffetid er udløben — ja; men er dermed alt over?

OTTO. Har du ikke selv fortalt mig, hvilken prægtig Mand han var — Far, før han kom til — i et Øiebliks Svaghed —

FRU WORM (opmærksomt). Svaghed! det har du fra Præsten Andersen; det var ham, som lærte dig dette om et Øiebliks Svaghed? — gjorde han ikke?

OTTO. Det kan nok være, han sagde noget sligt; men er det da ikke sandt? Mor! var det ikke saa?

FRU WORM (trækker ham nærmere). Du husker, at i den første Tid brugte jeg at overhøre dig — som vi kaldte det.

OTTO. Jeg husker hvert Ord.

FRU WORM. Lad mig høre: hvad er din Fader?

OTTO. En Forbryder.

FRU WORM. Falder der ikke Skam af det — paa dig?

OTTO. Nei, thi naar jeg selv — naar jeg — aa lad mig slippe Mor! — jeg kan ikke — ikke idag.

FRU WORM. Otto — Otto! vogt dig for dette. Nu har jeg arbeidet med dig i disse lange Aar, forat du skulde se Tingen uden Omsvøb — som den var. Skal du nu begynde med denne Svaghed — *(bryder ud)* thi det er ikke sandt — jeg siger dig — Gutten min! — det er ikke sandt dette, at et Menneske intet formaar ved egen Kraft. Du maa selv, og du kan selv gjøre dig til en ærlig Mand, men aldrig — aldrig, hvis du begynder at tale om Svagheden — et Øiebliks Svaghed! *(stryger sig over Panden).* Se saa — Otto! gaa ind og leg med lille Hansemand — er du snil; men vær lidt stille.

OTTO (stanser ved Døren). Men Mor! — du svarte mig ikke; — hvis Far nu kommer?

FRU WORM. Ja Otto! — du faar stole paa mig. Hvis du virkelig faar din Far igjen, skal jeg komme og hente dig; men du skal blive derinde i Barnekammeret; — hører du?

OTTO. Ja Mor! — *(gaar).*

Fru Strøm kommer fra Gaden. Fru Worm vender sig, studser lidt, men reiser sig og gaar til Disken.

FRU WORM. Er der noget, hvormed jeg kan være til Tjeneste?

FRU STRØM (gaar udenom Disken og frem i Stuen). Nei — nei Kjære! — jeg kommer jo ikke som Kunde. Godaften Marie! — hvorledes har du det?

FRU WORM (koldt). Tak godt.

FRU STRØM (forlegen). Nei, at du kunde tro, jeg kom, for at kjøbe noget!

FRU WORM. Jeg syntes nok, det var lidt underligt, min Forretning fører jo ikke mange Ting, som kunde passe for Dem.

FRU STRØM. Jeg synes, du siger De til mig? — det er ikke pent af dig Marie.

FRU WORM. Undskyld; det faldt mig naturligst; det er saa længe siden, vi skiltes.

FRU STRØM. Og hvis Skyld er det? — din — udelukkende din, Marie! ligefra Ulykken skete, har du gjort alt for at støde os fra dig — baade mig og hele Eders gamle Omgang.

FRU WORM. Jeg gik min Vei og fandt min Vei.

FRU STRØM. Det gjorde du; — det siger alle: det er beundringsværdigt, hvorledes du klarede dig. Men husk ogsaa paa, at vi alle stod færdige til at hjælpe dig; — husk bare, hvad du svarede os, dengang vi vilde holde Bazar for dig!

FRU WORM. Jeg husker det, — aa jeg husker det godt.

FRU STRØM. Ja — saa kan du heller ikke undres paa, at vi trak os tilbage — nogen hver.

FRU WORM. Jeg undres ikke; — jeg beklager mig heller ikke.

FRU STRØM (lidt forvirret). Nei — det gjør du ikke; men jeg skal sige dig noget — Marie! — Ulykken har forhærdet dit Sind — som Pastor Andersen siger. Naar jeg mindes, hvorledes du var, — den første blandt os alle —

FRU WORM. Var det, for at fortælle mig dette —?

FRU STRØM (godmodig). Nei — nei sletikke, — tværtimod Kjære! — jeg havde netop foresat mig at springe over det mellemliggende, for nu er alt det færdigt og glemt skal det være, — ikke sandt? kom lad os sætte os; jeg er kommen, for at tale med dig i Venskab — ikke sandt? i Venskab som i gamle Dage.

(Fru Worm sætter sig ved Maskinen; Fru Strøm trækker en Stol nærmere.)

FRU WORM. Du skal have Tak — Caroline! men mon vi kan forstaa hinanden — længer?

FRU STRØM. Hvorfor ikke? — gamle Veninder, — gamle Koner — snart — begge to! naar bare du vilde være lidt mindre — jaja! nu begynder jeg, — til Sagen — som Strøm siger: din Mand kommer iaften, — ikke sandt? — du venter ham?

FRU WORM. Jeg ved, han er med Dampskibet.

FRU STRØM. Nuvel! — vi har talt om det hjemme; først vilde jeg havt Strøm med; men — forstaar du! som Byfoged — ikke sandt? — og siden det just var ham, — som — som

FRU WORM (roligt). — som afsagde Dommen.

FRU STRØM. — uf ja! — ikke sandt? — men han sagde: gaa du Caroline! jeg har ingenting mod det! — det var pent af Strøm — ikke sandt? — og derfor er jeg kommen, for at følge dig ned og tage mod Worm paa Bryggen.

FRU WORM. Men jeg gaar sletikke derned.

FRU STRØM. Gaar du ikke ned paa Bryggen? — men Marie! vil du virkelig, at din Mand skal stige iland forladt og ensom, ganske som en — en

FRU WORM. — som en dimitteret Straffange —

FRU STRØM. Hvor kan du sige sligt om din egen Mand!

FRU WORM. Er han da andet?

FRU STRØM. Men tænk dog paa, hvad han var; husk, hvor vi alle var optagne af Alfred Worm — jeg selv ikke mindst — jeg kan gjerne tilstaa det — dengang han kom fra London første Gang —

FRU WORM. Men Kjære! — det gjør jo bare Faldet des dybere.

FRU STRØM. Faldet — siger du! — Faldet; ja ved du hvad Marie! vi nødes saa mangen Gang til at slaa af paa vore Strængheder her i Livet — helst nufortiden — og allermest, naar det gjælder Kjøbmænd; mellem Handelsfolk ser du, — ja Strøm! ved du hvad han siger? — saadan i Fortrolighed? — han siger *(ser sig om):* jeg kunde Pinedød ligesaa gjerne sætte dem under Tiltale allesammen! Ja du forstaar, d e t er

naturligvis Overdrivelse, du ved, hvordan Strøm er — ikke sandt?

FRU WORM. Siger Byfogden ogsaa det om mig?

FRU STRØM. Om dig? — Marie! — Nei Gudbevare mig!

FRU WORM. Ja jeg er ogsaa med blandt Kjøbmændene. Fru M. Worms Uldvarehandel — det er en Forretning, en noksaa stor Forretning.

FRU STRØM. Aa, men det er jo noget ganske anderledes med dig — ganske anderledes. Nei, det er Mændene, Strøm mener, disse Grosserere. Han siger, Worm kan snart være i en Stilling igjen omtrent som før.

FRU WORM. Som før! — synes du egentlig, det er noget at tragte efter?

FRU STRØM. Ja ser du — Marie! du er bleven saa stræng — meget strængere end jeg vidste og meget — meget strængere — synes jeg ialfald — end det passer for vor Tid. For ser du, naar nu Menneskene — eller ialfald Mændene er som de er, saa er det dog Uret, at lade det gaa ud over en enkelt — ikke sandt? — alle bør hjælpes ad, lette Byrden for hinanden, — det er dog iethvertfald meget smukkere, det maa du indrømme? — hør nu for Exempel et Træk: jeg traf Fru Hessel, hun fortalte, at hendes Mand og flere andre vilde hilse paa Worm, naar han kom; — det er dog virkelig pent af dem — ikke sandt?

FRU WORM. Jeg kan ikke indse det. Hvis Byfogden har Ret, — og han maa jo kjende dem, saa synes jeg ikke, disse Herrer gaar sin Ære for nær ved at hilse. Men — som du selv siger — med mig er det anderledes — ganske anderledes.

FRU STRØM. Men hvorledes har du da tænkt at tage imod ham?

Fru Worm ser paa hende.

FRU STRØM (forvirret). Ja undskyld Marie! — jeg spør dig saa ligefrem; men naar nu Worm, som vi alle interesserer os for, naar han nu kommer hjem til sit Hus igjen — ikke sandt? — saa —

FRU WORM (steller med Maskinen). Dampskibet ligger her en Time.

FRU STRØM. Ih men Gud bevare mig! — du mener ikke, han skulde reise videre? — er du da ganske fra Sands og Samling? — ved du da ikke, at du er lovlig gift med ham? — at han er din Mand?

FRU WORM. Jo, — jeg tror nok, at jeg ved det. Her sidder jeg i et Hus, som er mit; min Mands — det vil sige vor Gjæld er betalt; ingen Fremmed har noget her at fordre. Men jeg ved, at der findes et Menneske — netop min Mand — som du siger, der med Loven i Haand kan træde ind over den Dørtærskel og ødelægge alt dette for mig: *(med øgende Heftighed)* mit Erhverv, min Hæder, min Uafhængighed — ja mit gode Navn; — men min Person — mig selv — — lad ham vogte sig!

FRU STRØM (reiser sig). Men Gud — Marie! — du forfærder mig. Er der da ikke Medlidenhed skabt i dig? tænk naar han kommer angerfuld og —

FRU WORM. — angerfuld — siger du *(sidder lidt, men ryster saa paa Hovedet).* Du kan jo spørge din kloge Mand, om Statistiken viser, at vore Straffeanstalter forbedrer.

FRU STRØM. Fy Marie! hvor haardt du taler; — aa Gud være lovet! der kommer Præsten Andersen!

PRÆSTEN ANDERSEN (kommer ind). Godaften — mine Damer; — godaften Fru Worm! *(Fru Worm hilser stivt uden at reise sig og lægger et nyt Arbeide tilrette paa Symaskinen).* Jeg kunde vel tænke mig, at gamle Veninder maatte gjenfinde hinanden i en saadan Stund. Det var smukt af Dem — Fru Strøm.

FRU STRØM. Aa Hr. Pastor! — noget særligt smukt var det vist ikke; men Meningen var god — ikke sandt? — jeg tænkte, Marie vilde sætte Pris paa at have nogen med sig —

PRÆSTEN. Jeg kommer ogsaa for at ledsage —

FRU WORM. — Forbryderens Familie —

FRU STRØM (gjør Miner til Præsten). Ja saadan er hun! — Kjære Pastor Andersen! — tal til hende. Jeg gaar ned over Gaden og venter; Gud give, du vilde være med — Marie!

FRU WORM (følger hende til Døren). Du skal have

hjertelig Tak — Caroline! — men det var som jeg tænkte; vi forstaar ikke hinanden længer.

FRU STRØM. Jeg beder dig bare: hør paa Præsten — Marie! — hør paa ham! *(gaar).*

Fru Worm vender tilbage og sætter sig ved Maskinen; Præsten gaar lidt om i Stuen.

PRÆSTEN. De har altsaa ikke kunnet overvinde Dem til dette Møde med Deres Husbond — saaatsige under Menighedens Øine? — aa nei! — jeg kan vel tænke mig det; det ligner Dem — Fru Worm.

FRU WORM. De har været herinde — Pastor Andersen! flere Gange —

PRÆSTEN. Det har jeg — ja; som Formand i Sømandsmissionen og forskjellige —

FRU WORM. Og hver Gang har De grebet Anledningen til at tale til mig om — om andre Ting —

PRÆSTEN. — om det ene fornødne, — ja — det har jeg.

FRU WORM. Men De har ganske vist ogsaa hver Gang følt, at jeg — for min Part —

PRÆSTEN. — helst vilde være fri, — det har De paa det utvetydigste ladet mig føle.

FRU WORM (stille). Men hvorfor vil De da — just iaften —

PRÆSTEN. — iaften mer end nogensinde —

FRU WORM. Sig mig — Pastor Andersen! tror De ikke, jeg har Forstand nok til at dømme i en Sag, som angaar mig selv?

PRÆSTEN. Forstand og Dømmekraft har De visselig nok af — mer end nok, kunde jeg fristes til at sige.

FRU WORM. Naar jeg da har taget en Beslutning.

PRÆSTEN. Ak — Fru Worm! — hvorofte skuffe vi os ikke selv, naar vi forlade os paa den naturlige Forstand.

FRU WORM (stigende). Men naar jeg nu helst vil gaa min egen Vei, uden at Nogen —

PRÆSTEN. — saa er det alligevel min Pligt —

FRU WORM. Pligt? De vil dog ikke for Alvor hævde nogen Ret eller Myndighed over mig, fordi De

har faaet Dem Deres Levebrød anvist i denne By — af Regjeringen?

PRÆSTEN (tvinger sig). Jeg vil hverken mer eller mindre end opfylde min Pligt i al Skrøbelighed — efter Ordet, som byder Ordets Tjener at være Enkers Trøst og de Faderløses Fader.

FRU WORM (lægger Hænderne fast paa Symaskinen). Se denne Enkers Trøst og mange Faderløses Fader, — den er ikke skrøbelig.

PRÆSTEN. De er stolt af Deres Arbeide — og for en Del med rette; det har bragt Dem langt, gjort Dem uafhængig af den offentlige Medlidenhed, som De havde en saa overdreven Skræk for. Men dette samme Arbeide har ogsaa meddelt Dem en kanske vel stor Selvtillid. Derfor er jeg saa taalmodig overfor Dem *(hun begynder at sy; men Præsten lægger Haanden paa Maskinen og fortsætter)* — derfor er jeg saa taalmodig overfor Dem; og derfor kommer jeg just iaften, fordi jeg troede De forstod, at herefter er mit Forhold til dette Hus og til Dem noget anderledes.

FRU WORM. — til mig! til mig? — Pastor!

PRÆSTEN. Deres Mand — Fru Worm! — er jo af de ulykkelige, der ere komne som man siger — paa Kant med Samfundet; og den samvittighedsfulde Sjælesørger har fortrinsvis overfor saadanne —

FRU WORM. Vel — vel! — men jeg?

PRÆSTEN. Ja De — Frue! og Deres Børn, — De sa' det selv for lidt siden paa Deres egen haarde Maade: De er Forbryderens Familie.

FRU WORM (bøier sig over Maskinbordet med Ansigtet i Hænderne). Ak — ja — ja.

PRÆSTEN. I et saadant Hus, i en saadan Familie bliver Præstens Kald dobbelt manende, hans Pligt dobbelt bydende. Og jeg gaar til dette Arbeide med god Fortrøstning, hvad Deres Mand angaar; — jeg har havt rigtigt velsignede Efterretninger om ham fra Strafanstaltens Præst. Jeg har godt Haab om at kunne gjengive dette skrøbelige Menneske til Kirken og Samfundet som en frelst Broder. Og med Tiden, naar Glemselen og den gjensidige Overbærenhed, vi alle skylde hinanden, har

virket — lad os sige nogle Aar — vil han ogsaa have gjenvundet sine Medborgeres Agtelse; og da vil Erindringen om de onde Dage miste sin Brod og blive baade for ham selv og for h a n s en gavnlig Paamindelse til Ydmyghed — til Ydmyghed — Fru Worm!

FRU WORM (ser op). — og jeg! jeg? —

PRÆSTEN. De Frue! — De skal bære Korset sammen med ham som en trofast Hustru. De skal hjælpe ham til — uden Knur at bære al den Ydmygelse, som endnu maatte være ham forbeholdt, saa at han lempeligt og uden Anstød kan glide ind igjen paa sin forrige Plads i vort lille fredelige Samfund. Det er dette, jeg ikke skal blive træt af at foreholde Dem, og maatte den gode Gud — men se *(peger ud af Vinduet)* der kommer han! — de hilser, hvor smukt! hvor broderligt! O Frue! har De forhærdet Deres Hjerte mod ham, saa lad det være glemt i denne Stund; lad ham føle sig som den forlorne Søn, der omsider fandt hjem. Jeg kommer tilbage; men nu vil jeg ud og møde ham. Menigheden skal se sin Sjælesørger træde i hans Fodspor, der sad tilbords med Toldere og Syndere *(ud).*

(Fru Worm sidder stille og sammensunken, mens Sypigerne — (fem — sex) — kommer fra høire og gaar ud — glade og fornøiede: Godnat Frue! o. s. v.)

JOMFRU HANSEN (kommer sidst). Ja nu gaar jeg paa Expeditionen Frue! var det mere?

FRU WORM (tager sig sammen). Vent lidt — Jomfru Hansen! *(Hun gaar hen og aabner en Skuffe i Disken og tager en Tegnebog ombunden og forseglet).* De har kanske hørt i Byen, at der er Nogen ventende, — at der med Dampskibet —

JOMFRU HANSEN (stille). Ja Frue! jeg ved det.

FRU WORM. Vil De gjøre mig den Tjeneste at blive nede paa Bryggen, indtil Dampskibet gaar? O

JOMFRU HANSEN. Ja gjerne — Frue! det er bare morsomt.

FRU WORM. Og hvis De ser Nogen — *(samler sig)* hvis De saa ser min Mand — Jomfru Hansen! — gaa ombord igjen, for at reise videre, saa giv ham denne

(leverer Bogen) — helst saa Ingen ser det, — lever den bare fra mig; intet videre.

JOMFRU HANSEN. Ja Frue! — det skal blive besørget *(gaar, men stanser)*. Men hvis — hvis han ikke gaar ombord igjen? —

FRU WORM — Hvis ikke! — *(tænker lidt)* hvis ikke — Jomfru Hansen! — saa kommer jeg selv.

Jomfru Hansen gaar, og Fru Worm ordner i Stuen og paa Disken; men idet hun ser sin Mand ude paa Gaden, gaar hun hurtigt fremover og stiller sig halvt bagved Symaskinen.

WORM (kommer hurtigt ind og løber mod hende). Marie! Marie! — endelig har jeg dig igjen! *(Hun ser op og gjør en Bevægelse, han stanser)*. Hvad? — hvorledes er det, du tager mod mig? — du vidste jo, jeg kom? —

FRU WORM (med Anstrængelse). Jeg vidste — ja jeg vidste, du var med Dampskibet, og saa troede jeg, at du — *(stanser)*.

WORM. — hvad troede du?

FRU WORM (ser prøvende paa ham). — at du vilde besøge os —

WORM. — besøge! — besøge? — jeg er kommen hjem — hjem efter lange Aar, og saa møder du mig paa denne Maade!

FRU WORM (skuffet og bedrøvet). Aa Henrik — Henrik!

WORM. Det var det altsaa, Præsten Andersen mente; det var det ogsaa, som det gik i dine Breve: du vil virkelig være haard og uforsonlig: trykke mig — Stakkar! i Støvet, medens alle andre næsten kappes om at række mig Haanden — baade Præsten, Fru Strøm — ja indtil Hessel, han som — en af dem —

FRU WORM. — hvis Navn du efterskrev —

WORM (irriteret). At du vil lægge Sten til Byrden! — tror du ikke, det er tungt nok at bære sin Skam —

FRU WORM. — ligefra Tugthuset og hjem til mig —

WORM (stigende). Hvor skulde jeg hen? — hvor skulde jeg vente Hjertelag og Opmuntring uden i mit eget Hjem! — hos dig, som er min Hustru for Gud og Mennesker? *(hun vil afbryde)*. Ja — jeg ved det, min

Feil var stor; men tro du mig — Marie! saa forfærdelig som den synes i dine Øine — var den ikke.

FRU WORM. Saa? — du mener?

WORM. Fruentimmer forstaar ikke sligt; hvad ved de om Mændenes Pengeaffærer. Du har ingen Idé om, hvor haarfin den Grænse er, der skiller det strafbare fra det, som en Kjøbmand kan tillade sig, for at tjene Penge eller redde sig i et Knibetag. Saa fin er denne Grænse, at naar man først drives hen i Nærheden af den, saa mærker man næppe selv det Punkt, hvor man skred over.

FRU WORM. Men naar man mærker det —?

WORM. Naar man bliver opdaget? *(trækker paa Skuldrene)* — ja, da er det jo forbi. Men derfor var det ikke frit, jeg ærgrede mig lidegran i mit stille Sind, da de Herrer dernede *(ud af Vinduet)* hilste paa mig med saa megen Nedladenhed. Oh! — jeg kjender dem! — jeg kjender denne noble Kunst at være en ærlig Mand! — lidt forsigtigere, — lidt finere — det er de, men bedre? — neigu om de er stort bedre end jeg, — nei ikke en af dem!

FRU WORM. En kjender du, som er uden Svig og som vil hjælpe dig, naar du kommer paa den rette Maade.

WORM (træt). Aa ja! — ham har jeg hørt nok om hos Fængselspræsten, — vil nu du ogsaa begynde? — du mener Vorherre.

FRU WORM. Nei; jeg mener din Kone.

WORM (overrasket). Men du vil jo ikke røre mig.

FRU WORM. For du kommer ikke paa den rette Maade! *(Stilhed. Worm prøver at se paa hende, men slaar Øinene ned).* Sæt dig — Henrik! og hør paa mig. — Du siger, jeg forstaar mig ikke paa Forretninger og sligt. Dengang vi blev gifte, da forstod jeg ikke disse Ting, — det har du ganske Ret i; — jeg var jo opdraget paa den gode gamle Maade til ingenting at vide om det praktiske Liv. Kun dette ene havde jeg: en saa stor Skræk for Uærlighed og Forbrydelse, at om du havde forraadt dig isøvne, var jeg listet mig efter Politiet og havde ladet dig gribe i min egen Seng. Men du for-

raadte dig ikke! — End ikke i Drømme faldt det dig ind, at din Hustru, som du lod leve sorgløst i et Skin af Rigdom, — at du skyldte hende Regnskab — endsige da, at du skulde falde paa at søge Raad og Støtte hos mig.

WORM (lidt mygere). Jeg kunde ikke du, — jeg tænkte paa det. —

FRU WORM. Ja havde du dengang følt, hvad du skyldte mig, saa var det aldrig gaaet, som det gik; det tør jeg sige nu.

WORM. Det kan nok være —

FRU WORM. Thi nu har det vist sig, at jeg slet ikke er uden Evne som Kjøbmand. Jeg er selv midt oppe i Handelslivet; min Forretning er mere solid end din nogensinde var; jeg har Forbindelser baade indenlands og udenlands; mit Navn er godt, og — dit Navn er ogsaa — forsaavidt godt, som din Gjæld er betalt.

WORM (overrasket). Men Marie! — det har jeg ikke vidst! —

FRU WORM. Og fremfor alt: Du skal ikke kunne finde den mindste Plet paa min Forretning fra første Dag og til dette Øieblik.

WORM. Enhver, som kjender dig, kan vide det.

FRU WORM. Nuvel! — lad os altsaa tale sammen som Kjøbmænd. Her sidder jeg i en Drift, som jeg selv har grundet og selv arbeidet op. Synes du nu — rent forretningsmæssigt talt — synes du, det er i sin Orden, at du gaar lige fra Tugthuset og ind i en saadan Forretning ikke blot som Kompagnon, — nei! efter vore Love er du den, som eier og styrer det hele! synes du virkelig, du kan forlange det?

WORM (ser væk). Nei — jeg kan vel ikke det — det er sandt —

FRU WORM (blødere). Og kan du saa ikke tænke dig, hvor bitterligt tungt det maa være for mig at se dig komme saaledes tilbage fra din Straf og Elendighed og høre dig sige, at Kunsten at være ærlig bestaar bare i at være fin og forsigtig?

WORM (bøier Hovedet). Jo Marie! — jeg begynder at forstaa dig —

FRU WORM (indtrængende). Og tænk saa paa Otto og lille Hansemand! hvad skulde der vel blive af de Børn, som voxte op hos en Far med en Fortid som din og med slige Grundsætninger?

WORM (fortvivlet). Nei — nei Marie! —det maa aldrig ske! ikke Børnene! — du maa hjælpe mig —

FRU WORM (gaar hen til den Stol, hvori han er sunket ned, og bøier sig over ham). Det er jo det jeg vil; jeg vil hjælpe dig — min stakkels Ven! — og du kan endnu hjælpes, det tror jeg — det ser jeg nu *(farer sammen ved Lyden af Dørklokken og trækker sig atter hen til Symaskinen).*

(Præsten Andersen fører Fru Strøm ind).

FRU STRØM. Ja — Marie! det er Præstens Skyld! jeg sagde, det var ikke sikkert, du vilde lige det, — ikke sandt?

PRÆSTEN (idet han sætter Hatten paa Disken og gaar fremover i Stuen). Jeg tager Ansvaret, hvis der er noget. Men et Gjensyn som dette er en fælles Glæde for Menigheden, og Herrens Tjener er paa sin Plads —

FRU WORM. — i Forbryderens Hus.

PRÆSTEN (studser). Den samme haarde Tone! — altsaa har hellerikke Synet af denne haardt prøvede Mand formaaet at blødgjøre —

WORM (usikkert). Undskyld Hr. Pastor! — men jeg tror nok, at Marie — at min Kone paa sin Maade kan have Ret —

PRÆSTEN. Ret? — aldrig i Evighed bliver det Ret for et skrøbeligt Menneske at hovmode sig i Strænghed og Selvretfærdighed; — allermindst sømmer det sig en Hustru overfor sin ægteviede Husbond, — er han end aldrig saa dybt nedbøiet.

Fru Strøm har opdaget Otto, som kiger i Døren til Sovekammeret; hun trækker ham halvt ind.

FRU STRØM. Marie! — faar ikke Otto Lov til at komme ind?

FRU WORM. Nei.

PRÆSTEN. Hvad? — har De endnu ikke seet Deres egne Børn? — Worm!

WORM. Nei — jeg har ikke det.

PRÆSTEN. Men har det da ikke været Deres Længsel —

WORM (lidt indsmigrende). Præsten kan vel vide, at jeg inderligt gjerne vilde; men kanske min Kone —

FRU WORM (vender sig bort). Ak! ak! nu tar de ham fra mig igjen — Stykke for Stykke!

PRÆSTEN. Isandhed! jeg frygter ikke denne haarde Kvinde. Kom herhen — Otto! din Fader er kommen hjem.

FRU WORM. Otto! kom til mig; du blir hos din Mor.

(Otto hen til hende).

PRÆSTEN. Vogt Dem — Fru Worm! — i Trods og Selvgodhed sønderriver De de helligste Baand. Otto! — se din Far! kan du modstaa dit Hjertes Stemme?

Otto staar raadvild; men styrter saa over til Faderen, som omfavner ham.

FRU WORM (ser det og synker ned i Stolen med Hænderne for Ansigtet). Alene! —

PRÆSTEN. Endelig maatte da ogsaa dette gjenstridige Sind bøie sig. *(Nærmere).* Ja alene! Fru Worm! det er netop Ordet, der sent eller tidligt lamslaar den, der vil leve Livet ved egen Kraft. Thi alene og uden Hjælp kunne vi ingenlunde finde Vei gjennem Livets Fristelser og Farer — og de ere mange og mange Slags — mine Venner! Lad derfor den ene ikke dømme den anden; thi hvad se, hvad vide vi — kortsynede Mennesker. Hvem ved, om ikke den, der igjennem Feiltrin førtes til Ydmyghedens trange Port — om ikke han i al sin Skrøbelighed er et velbehageligere Syn for den retfærdige Dommer end den, som stolende paa sig selv og sin egen Kraft for vore Øine syntes at føre en ulastelig Vandel. — Nei kjære Venner! lader os gjensidigen dække hinanden med Overbærenhedens og Broderlighedens Kaabe! thi kun dette ene vide vi om hinanden, at vi alle ere saa svage — oh! saa svage! —

FRU WORM (reiser sig med Heftighed). Løgn — Præst! saa svage er ikke Menneskene, men De og Deres Lige gjør dem svage. I magt-stjæler deres Vilje og trækker os alle ned i fælles Elendighed af Svaghed og Halvhed, hvor hver ødsler med Overbærenhed, for at faa sin egen Skjændsel skjult. Al denne Snak om Svagheden bygger netop Bro fra den spirende Lyst til det stærke Begjær, der ender i Forbrydelse; og saa kommer Overbærenheden og fører Forbryderen gjennem en Halvanger den samme Vei tilbage til et halvt-ærligt Samfund fuldt af Feighed og Ydmyghed! Derfor gaar det som det gik min Mand og saa mange — mange fler; og der er ingen Selvtillid, ingen Kraft i Kampen foran Fristelsen; og derfor er der helleringen rigtig Helsebod i Angeren bagefter Brøden — *(vender sig pludselig mod Worm og siger med forandret Stemme).* Thi du har ikke angret — Henrik! — Havde du angret i Sorg og Skam, da var jeg den sidste, du havde opsøgt. I den fjerneste Krog af Verden havde du skjult dig, — glad ved at arbeide og slide for dem, du saa grusomt havde skuffet og forurettet. Og naar du da følte dig saa ussel, at du ikke kunde tænke paa dine uskyldige Børn og din retskafne Kone uden at rødme, — naar du næppe vovede at sende mig, hvad du fortjente i ærligt Slid og Savn, da — vilde jeg tage dine Sønner ved Haanden og ile afsted over Land og Hav, gjennem Byernes Larm og Menneskenes Vrimmel til dig — til dig du elskede Mand! — thi jeg elsker dig — som du var, da vi var unge, og som du skal blive igjen, saasandt jeg føler, at min Kjærlighed har Kraft til at hente dig op af dig selv og vende dig mod Lys og Sandhed i et nyt Liv for dig og dine!

WORM (har fulgt hende i stigende Bevægelse). Ja — saa er det; saa skal det ske! — det staar for mig som Lys — som en Port, der sprang op; — først nu gik jeg ud af Fængslet og du — Marie! du lukkede op og frelste mig.

FRU WORM (gaar ham straalende imøde med fremstrakte Hænder). Se! se! — jeg har vundet ham tilbage! O — du min egen — egen Henrik!

WORM (bøier sig over hendes Hænder og kysser dem). Tak — Tak for alt og tilgiv! *(han omfavner hurtigt Otto og skyder ham hen til Moderen).* Farvel allesammen — Farvel Marie! — *(gaar mod Baggrunden).*

FRU WORM (efter ham). — og lille Hansemand! — Henrik! vil du ikke gaa gjennem Barnekammeret?

(Worm vinker taknemligt til hende og gaar hurtigt ud tilvenstre).

OTTO (griber fat i Moderen). Men Mor — Mor! skal han nu reise fra os igjen?

FRU WORM (glad). Nei — Gutten min! Nu er din Far paa Hjemveien!

Tæppet falder).

Hans Majestæts Foged.

Lystspil i to Akter.

PERSONER: Foged A. Ø. Gregersen. — Fogdens Datter Margrete. — Sorenskriver Ross. — Kaptein Tamp af Marinen. — Bureauchef Lorentz. — Uhrmager Reynholdt. — Kornelius, Ærindsgut.

FØRSTE AKT.

(Fogdens Dagligstue. Fremme paa den høire Væg er der Vindu til Gaden, længer tilbage Dør til Kontoret. Paa Bagvæggen er Udgangsdøren lidt tilhøire, og tilvenstre for denne er der en liden Dør med Forhæng. Midt paa den venstre Væg fører Dør til Spisestuen.

Værelset er paafaldende fuldt af sirlige Møbler, Skamler, Hylder o. s. v. Paa en Garderobeholder tæt ved den lille Dør hænger Fogdens Galahat og Uniformshue.

Naar Tæppet gaar op, sidder Margrete ved et Bord tilhøire i Forgrunden og piller ved Uhrværket i et Taffeluhr, som staar foran hende paa Bordet.

Det banker; Uhrmageren kommer).

MARGRETE. Aa — det var godt, De kom — Hr. Reynholdt! — jeg sendte Bud til Dem, fordi Uhret her er —

REYNHOLDT. Er det stanset?

MARGRETE. Ja, jeg er bange, det er gaaet lidt i Ustand.

REYNHOLDT. Er Fjæren trukket af?

MARGRETE. Nei — jeg tror just ikke det, men —

REYNHOLDT (ser ind i Uhret). Har nogen rørt ved Værket?

MARGRETE. Ja, det er nok jeg, som kom til at —

REYNHOLDT. De? — Frøken!

MARGRETE. Jeg fik saadan Lyst til at prøve —

REYNHOLDT. Ih — men Uhrværket har jo været taget fra hinanden.

MARGRETE. Kun et Par Hjul.

REYNHOLDT. Og dette har De gjort? og med hvilke Redskaber? — om jeg tør spørge.

MARGRETE. Med denne —

REYNHOLDT. En afbrukken Pennekniv! — og De har ogsaa sat det sammen igjen?

MARGRETE (nikker).

REYNHOLDT. Men det er jo næsten utroligt!

MARGRETE (spændt). Er det rigtigt?

REYNHOLDT (ler). Nei — undskyld Frøken! det er splittergalt. Der gives ingen Magt i Verden, som kan sætte disse Hjul i Bevægelse.

MARGRETE. Jo!

REYNHOLDT. Uhrfjæren kan det ialfald ikke.

MARGRETE. Nei — desværre; men denne.

REYNHOLDT. En Strikkepinde!

MARGRETE (pirker ind i Uhret). Se her! — naar jeg dreier paa det store Hjul der — *(de stikker Begge Hovederne tæt sammen og kiger bagfra ind i Uhret).*

FOGDEN (kommer fra Kontoret). Hvad — hvad er dette — Margrete?

MARGRETE (forvirret). Der er Uhrmageren, som kommer, for at hente Uhret. Det er stanset.

FOGDEN. Stanset! — umuligt! — det Uhr har nu gaaet uafladeligt i over tyve Aar. Det er et udmærket Uhr.

REYNHOLDT. Det lader til at være et udmærket Uhr; men jeg tror nok, det kunde trænge til en liden Afpudsning.

FOGDEN. Naa ja! — det kunde saa være. Vil De tage det med Dem; men jeg beder Dem vær forsigtig, det er et udmærket Uhr.

MARGRETE. Kunde vi ikke lade Kornelius bringe det over til Hr. Reynholdt?

REYNHOLDT. Aa — ned Tak! Frøken! jeg kan saa godt bære det selv! det er jo bare over Gaden. *(Gaar).*

FOGDEN. Godmorgen Reynholdt! *(til Datteren).* Hvorfor skulde han ikke selv kunne bære Uhret over Gaden? — skulde kanske Manden skamme sig ved at være Haandværker?

MARGRETE. Nei langtfra — Far! jeg mente bare, det var høfligst —

FOGDEN. Man maa ikke gaa for vidt i sin Hensyntagen overfor saadanne Folk. Det kan tage sig noksaa smukt ud; men der er dog — som Ross siger — noget usundt i denne moderne Nivellering af Stænderne. Har du seet Sivertsen?

MARGRETE. Nei — er han ikke i Kontoret!

FOGDEN. — Og desuden gaar det ikke an, at en Dame i din Stilling sidder og stikker Hovedet sammen med en fremmed Mandsperson.

MARGRETE. Men Reynholdt er ingen fremmed. Jeg træffer ham ofte hos Tante. Det er en meget behagelig Herre.

FOGDEN. Vel — vel! Manden kan være brav nok. Men du skal dog huske paa, at du er Datter af Anders Ørsted Gregersen — Hans Majestæts Foged — som Ross siger. Du maa virkelig opretholde en vis Værdighed som en Embedsmands Datter.

MARGRETE. Begyndte ikke Bedstefar som Mursvend?

FOGDEN. Hm! — jo; men saa blev han rig, meget rig.

MARGRETE. — og saa gik han nok fallit?

FOGDEN. Det gjorde han — den salig Mand! og jeg arvede ikke andet end min juridiske Uddannelse og mit smukke Navn. Men netop derfor har jeg altid bestræbt mig for ikke at gjøre den Stand Skam, i hvilken jeg har havt den Lykke at indtræde. Netop derfor har jeg adopteret min Ven Ross's Vittighed, og jeg er lige-

frem stolt ved at nævnes mellem Kongens troe Embedsmænd med Hædersnavnet: Hans Majestæts Foged *(ser paa sit Uhr).* Har du seet Sivertsen?

MARGRETE. Nei, er han ikke i Kontoret?

FOGDEN. Det var da Fanden til Nysgjerrighed! — og desuden — hvorledes hænger det sammen, at du kan holde Stævnemøder med Haandværkere hele Formiddagen? — skal vi ikke have Middagsmad idag?

MARGRETE (ler). Naa — naa — Far! jeg gik bare herind et Øieblik, medens det kokte *(gaar).*

FOGDEN (trækker Uniformen af og hænger den paa Garderobeholderen). Ikke arbeidet siden igaarmorges! *(kjender paa Musklerne i Armene).* Det gaar tilbage med dig — Anders! du kommer ud af Øvelse. *(Trækker forhænget tilside; man ser et Snedkerværksted med Høvlebænk og Værktøi. Fogden tager en Limpotte fra Ovnen).* Ak! — den deilige Limlugt! — hvad mon der gaar af Sivertsen? — han skulde vel aldrig være syg — *(iører sig en blaa Bluse, samler sit Værktøi og giver sig til at arbeide, mens han fløiter: «For Norge, Kjæmpers Fødeland»).*

KORNELIUS (kommer fra Kontoret). Her et Brev til Fogden.

FOGDEN. Godt—læg det der. Er Sivertsen kommen?

KORNELIUS. Nei — han er vist syg.

FOGDEN. Du faar springe hjem til ham og spørge.

KORNELIUS. Men — men Kontoret —

FOGDEN. Ja — saa faar du løbe derhen i Middagsstunden *(han skruer et Emne fast i Høvlebænken).* Kom og tag i — Kornelius!

KORNELIUS (hjælper). Her var ikke Plads for en Svend i Værkstedet.

FOGDEN. Svend! — Værksted! — hvad er det for Næsvished! — mit Arbeidskabinet, hvor jeg efter Lægens Ordre tager Motion.

KORNELIUS. Omforladelse! — jeg kom bare til at tænke paa Snedker Hansens nye Værksted, — aa det er storartet!

FOGDEN. Hæ? — har du været der — er der saa storartet?

KORNELIUS. Aa! — Speilglasvinduer helt ned til Gulvet.

FOGDEN. Hæ? — men der maa være deiligt lyst at arbeide — hm! — at tage Motion.

KORNELIUS. Og saa er der Dreierbænk og to nymodens Høvlebænke.

FOGDEN (misundelig). To! — nymodens!

KORNELIUS. — og en liden Patentovn til at koge Lim —

FOGDEN. Patentovn til Lim — men Død og Snyde! Limet *(rører om i Limpotten).* Hvad staar du her og snøvler efter. Vil du bare passe Kontoret!

KORNELIUS. Hvis der kommer nogen?

FOGDEN. — skal du sige, Sivertsen er syg.

KORNELIUS. Men hvis nogen spørger efter Fogden?

FOGDEN (raaber). Har jeg ikke sagt, du skal sige, Sivertsen er syg. — Lille Kvæg!

KORNELIUS (gaar ind i Kontoret).

FOGDEN (arbeider ivrigt).

SORENSKRIVER ROSS (kommer). Ah — du er der! — Godmorgen! Hør Gregersen! — du gjør for meget af det.

FOGDEN. Af hvad?

ROSS. Af det der — *(mod Værkstedet).*

FOGDEN. — af Motionen — mener du?

ROSS. Kald det, hvad du vil; men du gjør for meget af det — du gjør Død og Pine for meget af det!

FOGDEN (trækker Blusen af). Ja — siger du det — Ross!

ROSS. Man snakker om det, man ler af det, det tager Overhaand, bliver rent til en — til en —

FOGDEN (kommer fremover). Motion —

ROSS. Nei — Passion, og det gaar ikke an; dertil er du for god, meget for god, — dertil er du Død og Pine altfor god! For — ser du! det kan ikke nægtes, — det ligger i Blodet, — nedarvede Tilbøieligheder —, denne hm! denne vulgære Trang til — hm! — til —

FOGDEN. Motion —

ROSS. Javel! — den har du, — den kan ikke nægtes, — du har den, — du har den endogsaa i en meget

høi Grad. Men! — ser du! saa er der ogsaa noget af det Rette ved dig, m e g e t saagar. Du har dette sandt fuldt lødige Præg, som tilhører Embedsstanden. Naar du vil, kan du være Hans Majestæts Foged! — det kan du! — det kan du Død og Pine være — Gregersen!

FOGDEN (stiver sig op). Det tror jeg nok ogsaa, jeg kan, naar det behøves.

ROSS. Ja — se det var Ret! stoltz will ich meine Pappenheimer! — som Wallenstein siger. — Men a propos! — medens jeg husker det! hvorledes hænger det egentlig sammen med den Udpantningshistorie hos Landhandlerens Enke?

FOGDEN. Hm! hæ! — ja nu er Sivertsen syg idag —

ROSS. Er Sivertsen syg? — jaja! det haster s'gu ikke med Kjærringen. Det souveraine Folk har godt af at øve sig i Taalmodighed; og desuden kan jo min Fuldmægtig konferere med Sivertsen en anden Dag. Det var hellerikke derfor, jeg kom indom idag. Men jeg har en Overraskelse for dig! — iaften skal du faa dig en ordentlig reel Boston.

FOGDEN. Se se! — med dig og Tamp — men Fjerdemanden?

ROSS. Ja, han er netop Overraskelsen. Hvad siger du om din gamle Kammerat Lorentz — Bureauchef Lorentz!

FOGDEN (glad). Nei! — hvad siger du! er Lorentz i Byen? — jeg maa strax afsted —

ROSS. Vent nu lidt, skal du høre. Imorges da jeg passerede Hotellet, gik jeg indom i Gangen — som jeg pleier —, for at se paa Tavlen, om der var kommen nye Reisende. Og saa finder jeg Nr. 3 Bureauchef Lorentz.

FOGDEN. Du gik vel strax op til ham?

ROSS. Nei — Pigen sagde, at Bureauchefen var gaaet tilsengs og ikke vilde vækkes før over Middag, da han havde reist hele Natten.

FOGDEN. Aa — det skal blive prægtigt! saa faar vi os en Boston ganske comme il faut. Jeg maa strax sende ham en Invitation *(raaber ud)* Margrete! aa — kom ind et Øieblik!

ROSS. Saa du vil bede ham? — jeg tænkte ellers selv paa at —

FOGDEN. Nei, nei! — du maa overlade ham til mig; husk vi ere Kontubernaler fra Studenteraarene. *(Til Datteren, som kommer).* Margrete, du maa belave dig paa et lidet Kortparti iaften. Her kommer en gammel Ven af mig — Bureauchef Lorentz.

MARGRETE. Min Gudfader?

FOGDEN. Netop!—lad Kornelius løbe hen i Hotellet og bede — eller vent! — jeg vil skrive et Par Ord. *(Skriver ved Margretes Pult, som staar paa Bordet tilhøire).*

MARGRETE. Skal her være bare Herrer?

ROSS. Ja — og tilmed gamle; — og vi kommer vist til at være mer end almindeligt kjedsommelige, for vi skal have os en liden Boston.

MARGRETE. Ja ja — velkommen skal De være alligevel. Bare jeg faar Lov til at gaa tilsengs, naar jeg bliver søvnig.

FOGDEN. Værsaagod — Barn! naar du vil. Men du maa sørge for lidt god Mad til os. Saadan en Departementsmand sætter vist Pris paa rigtig god Brøndtosk — hvad?

ROSS. Uden Tvivl!

MARGRETE. Jeg kan godt skaffe udmærket Tosk.

ROSS (gnider sig i Hænderne). Aa — det vil blive en prægtig Aften.

FOGDEN (raaber ind i Kontoret). Kornelius! spring hen i Hotellet og lever dette. Og saa maa du gaa bortom til Kaptein Tamp og hilse fra mig, om han vil gjøre os den Fornøielse at spille Kort her iaften.

KORNELIUS (i Døren). Men — men — Kontoret?

FOGDEN. Luk Kontoret! naturligvis!

KORNELIUS (idet han gaar). Ja — Fogden saa vel Brevet?

FOGDEN. Brevet?

ROSS. Her ligger et Brev paa Bordet! det er din Kontorists Haandskrift — synes jeg.

FOGDEN. Ah! — det er formodentlig Sygemeldelse fra Sivertsen. Bare det ikke bliver langvarigt med ham *(læser, gaar frem mod Forgrunden, læser igjen).*

ROSS. Er han meget syg?

FOGDEN. Syg? — nei tænk syg! — *(ler)* Sivertsen er en stor Spøgefugl! — en stor Spøgefugl! —

MARGRETE. Sivertsen?

ROSS. Det har jeg heller aldrig mærket før.

FOGDEN. Engang maa være den første! — en Spøgefugl er han, — thi hvis dette skulde være Alvor — aa umuligt! — læs selv!

ROSS (læser langsomt). Jeg har forladt Deres Hus, træt af at kjæmpe mod det uundgaaelige. Den Kas — hm! — den Kassemangel, De gjennem flere Aar har vidst at overdække ved urigtige Posteringer og alskens Kunstgreb, er nu saa stor, at den ikke lader sig skjule. Den Ødselhed, hvormed De tilfredsstiller Deres latterlige Snedkerpassion, Deres Udu — hm! . . . Deres Uduelighed i Embedet og Deres bureaukratiske Hovmod har ført det hertil: og jeg beder Gud tilgive Dem, hvad De har gjort mod mig, Sivertsen — Hm! — Tonen synes mig just ikke spøgefuld.

FOGDEN. Aa Snak! — jo vist er det Spøg! — du kan da vel for Pokker forstaa, at det er Spøg. Sivertsen! — min Sivertsen! som har været i mit Hus fra han var Gutunge, — han skulde sige for Alvor, at jeg var udu — hm! hm! — umuligt! — det er Spøg!

MARGRETE. Jeg kan fortælle dig noget om Sivertsen, som —

FOGDEN. Jeg vil ikke høre et Ord!

ROSS. Jeg har heller aldrig havt nogen rigtig Fidium.

FOGDEN. Du tror, det er Alvor?

MARGRETE. Kjære Far! — tro mig, Sivertsen er intet godt Menneske.

ROSS. Har jeg ikke altid sagt: han er mig for hellig! — Gregersen?

FOGDEN (sætter sig). De tror, det er Alvor! — jeg er uduelig; — jeg er i Kasse — men det er jo ganske umuligt! — skulde jeg have forødt offentlige Midler!

MARGRETE (pludselig). Far! jeg er sikker paa, at Sivertsen har taget Pengene; — han har villet gjøre os saa meget ondt, som han kunde! — han maa ikke faa reise; — vi maa lade ham gribe —

FOGDEN. — gribe? — min Sivertsen!

MARGRETE. Ja noget maa gjøres; hvad ved jeg! men hurtigt, hurtigt — Far!

ROSS (skyder hende tilside). Her er ikke Stedet for ungdommelig Fremfusenhed eller Kvindetale. Et Øieblik som dette kræver Mænd — virkelige Mænd — Embedsmænd! Enten nu Sivertsen har besveget Fogedkassen eller ei, saa er det iethvertfald bedst, at han kommer bort. Thi har han ikke gjort det, saa vil der dog let kunne — saadan af sig selv — falde lidt Mistanke paa ham. Og er han skyldig, vilde han naturligvis — om han blev greben — gjøre alt for at nedsætte sin Principal; mangt og meget kunde da komme hm! — komme for en Dag som —

FOGDEN. Men Pengene! hvis der nu mangler Penge?

ROSS. Saa er det jo let at dække den øieblikkelige Deficit ved et Laan, og saa senere i al Stilhed reparere Skaden. Se det tager sig langt bedre ud. Embedsstanden kan i vore Dage ikke noksom tage sig ivare for de onde Tunger. Har du nogen Ide om Beløpet?

FOGDEN. Jeg?

ROSS. Kom, lad os gjennemgaa Regnskaberne og eftertælle Kassen.

FOGDEN. Regnskaberne? — ja, det er nu Sivertsen, som altid har ført dem, saa jeg —

ROSS. Jeg skal hjælpe dig.

FOGDEN. Tak, Tak! — jeg er aldeles sønderknust, tilintetgjort, — fortvivlet.

ROSS (idet de gaar ind i Kontoret). Aa — hvad! sligt kan saamænd hænde den bedste! det er ikke noget at bryde sig om, — slet ikke, det er Død og Pine ikke noget at bryde sig om — Gregersen!

MARGRETE (alene). Det var det altsaa, han mente igaar — Sivertsen, — og saa skulde han faa slippe bort! — Det kan umuligt være ret, saaledes som Sorenskriveren siger: bare at dække over og skjule det hele! — men hvad skal jeg gjøre!

REYNHOLDT (kommer). Omforladelse Frøken! jeg vilde gjerne have Uhrnøglen; — jeg fandt ingen hjemme, som passede; — det er lidt gammeldags —

Uhret! aa her er den! *(finder Nøglen paa Uhrhylden ved Vinduet).* Undskyld — Godmorgen Frøken!

MARGRETE. Vil De alt gaa? — sæt Dem ned — Hr. Reynholdt! — det er længe siden, jeg havde den Fornøielse at tale med Dem.

REYNHOLDT. De gjør mig altfor megen Ære — Frøken Gregersen.

MARGRETE. Hvor kan De dog sige noget saa dumt?

REYNHOLDT. Nei — De har Ret! — det faldt mig kun i Munden af Vane.

MARGRETE. — af Vane?

REYNHOLDT. Ja man er jo vant til at anse det som en overordentlig stor Ære, at en Embedsmands Datter viser sig saa — saa nedladende — tror jeg, det hedder herhjemme — mod en Haandværker.

MARGRETE. Men De er ikke som de andre.

REYNHOLDT. Jeg har været meget udenlands, det giver Mod. Det er ikke at undres over, om mine Kollegaer herhjemme blive som de ere i dette omhyggeligt rangerede Samfund — med al sin Standsforskjel.

MARGRETE (smiler). De vil vel ikke sige noget ondt om vor Embedsstand?

REYNHOLDT. Tvertimod! der er ingen Stand, som holder saa godt sammen.

MARGRETE. Det har De Ret i; men om det just var nogen Ros, ved jeg ikke. Lad os imidlertid glemme Rangforordningen et Øieblik — og tale — *(forvirret)* — tale sammen.

REYNHOLDT (uvis). Jeg er ganske til Deres Tjeneste — Frøken!

MARGRETE (bestemt). Nuvel! — jeg har lært Dem at kjende som en paalidelig Mand, og jeg trænger til at raadføre mig med nogen. Min Faders Kontorist Sivertsen har pludselig forladt Huset.

REYNHOLDT. Gudskelov for det.

MARGRETE. Men han har efterladt et Brev, hvori han underretter Far om, at — at der er Underballance i Kassen.

REYNHOLDT. Saa har Sivertsen stjaalet — kort og godt! — det giver jeg mit Hoved paa!

MARGRETE. Jeg har ogsaa Mistanke til ham, saameget mere som han — aa ja! har jeg begyndt, kan jeg jo ligesaa godt fortælle Dem altsammen — han friede igaar til mig —

REYNHOLDT (farer op). Sivertsen? — det Udyr!

MARGRETE. Men Hr. Reynholdt! —

REYNHOLDT. Sivertsen har altid været en falsk og hykkelsk Person.

MARGRETE. Ja, jeg tog ham heller ikke. Men saa truede han mig, idet vi skiltes, dengang forstod jeg ikke, men nu —

REYNHOLDT (ivrigt). Det er klart! — det er soleklart! han har løbet bort med Fogedkassen, for at hævne sig. Der er vel telegraferet til alle Kanter? — eller skal jeg — *(griber sin Hat).*

MARGRETE. Nei — nei! — hør nu; Ross siger —

REYNHOLDT. Sorenskriveren? — er han med?

MARGRETE. Han er just inde i Kontoret med Far.

REYNHOLDT (sætter Hatten fra sig). Ja naar han er med, saa skal det vel gaa paa den gamle Maade.

MARGRETE. Hvad mener De med det?

REYNHOLDT. Jeg formoder, at Sivertsen skal faa løbe sin Vei, Kassemangelen dækkes underhaanden af Fogdens Venner; alting gaar stille og pynteligt af, og der bliver ikke Spor af Skandale.

MARGRETE. Ja — det var hans Raad; men hvad vilde nu De gjøre?

REYNHOLDT. Jeg vilde først og fremst, at den, som har gjort ondt, skal faa sin Straf, — den kunde nu aldrig træffe nogen værdigere end Sivertsen! — og hvad Deres Fader angaar, saa er han jo ligefrem bestjaalet, det er jeg vis paa —

MARGRETE. Men Ross mente, at hvis man drev Sivertsen til det yderste, vilde han let kunne aabenbare — saadan fremstille Fars Embedsførsel — ja, De forstaar? — Far er kanske mindre agtpaagivende — eller —

REYNHOLDT (halvhøit). Ah — jeg forstaar — det kunde skade Standen, om det blev bekjendt, hvormeget en Embedsmand kan overlade til en ansvarsløs Fuldmægtig! — hm! det er dog ærgerligt! —

MARGRETE. Jeg ser, De er ikke fornøiet med Sorenskriverens Raad. Det er jeg heller ikke; men jeg øiner ingen anden Udvei. Sig mig — det var egentlig det, jeg vilde bede Dem om — hvad vilde De gjøre i Fars Sted?

REYNHOLDT. Dersom jeg var ansat i en ansvarsfuld Stilling, som det blev mig klart, at jeg ikke havde fuldstændig Greie paa, saa vilde jeg — ja saa tror jeg, jeg vilde sige til mig selv — hm!

MARGRETE. Hvad vilde De sige til Dem selv?

REYNHOLDT. — du duer vist ikke til dette — Steffen! og saa vilde jeg forlade Stillingen.

MARGRETE. De mener, at Far burde søge Afsked? — men hvad skulde der saa blive af ham? — hvad skulde han leve af?

REYNHOLDT. Dersom Deres Fader kom i den Stilling, som passer for ham, vilde han have rigeligt Udkomme.

MARGRETE. Hvad mener De?

REYNHOLDT. Lad mig sige Dem, at nu taler jeg bare som Haandværker, uden at tænke paa Rangforordningen; — og da maa jeg ligefrem beklage, at en saa stor Dygtighed som Deres Faders gaar tilspilde.

MARGRETE. Min Faders Dygtighed?

REYNHOLDT. Som Møbelsnedker — Frøken!

MARGRETE. Men — Hr. Reynholdt!

REYNHOLDT. Undskyld! — men vi vare jo enige om at glemme Rangforordningen?

MARGRETE. Javist, det var heller ikke det; jeg blev bare saa overrasket. Denne Lyst hos Far til at arbeide Møbler, har jeg aldrig betragtet som andet end en gavnlig Motion.

REYNHOLDT. Det er vist ogsaa Fogdens egen Opfatning. Men nu har jeg havt Øinene med mig, naar jeg har været her i Huset; — jeg kjendte jo paa Forhaand en Smule til, at Hr. Fogden —

MARGRETE (smiler). Javist — Alverden kjender jo hans Passion.

REYNHOLDT. — og hvad jeg har seet, er ganske forbausende. Jeg forsikrer Dem — Frøken! at det er

sjeldent hertillands at se saa godt og smukt Arbeide som Deres Faders.

(Margrete ser sig om i Stuen.)

REYNHOLDT. Se nu paa alle disse Ting her —

MARGRETE (ler). Ja ovenpaa er det endnu værre! Jeg er mangengang helt fortvivlet over dette øgende Møbelmagazin.

REYNHOLDT. I Fogdens Hus er meget af dette ganske vist overflødigt; men i en Møbelhandlers Lager er disse Ting mange Penge værdt.

MARGRETE. Ah — jeg forstaar: De mener, Far skulde sælge, hvad vi ikke behøver.

REYNHOLDT. Javel! — sælge og arbeide.

MARGRETE. — sælge og arbeide?

REYNHOLDT. Jeg maa takke Dem, at De ikke ligefrem ler af mig. Thi den Tanke, at en Foged skulde forlade sit Embede, for at blive Snedkermester, er isandhed saa halsbrækkende dristig, at den nærmer sig til det komiske. Men jeg talte jo ogsaa som Haandværker, og det hele var en urimelig Ide, som det ikke lønner sig at tænke mere paa. Sorenskriveren klarer det nok — *(ser efter sin Hat).*

MARGRETE. Vent et Øieblik — Hr. Reynholdt! Deres Ide synes mig ikke saa aldeles umulig; men den er mig saa ny, at jeg ikke strax kan finde mig tilrette.

REYNHOLDT. Er det Deres Alvor? — Frøken.

MARGRETE. Mit fulde Alvor.

REYNHOLDT. Dersom nogen skulde kunne sætte det igjennem, maatte det være Dem; thi De maatte overtale og støtte Deres Fader. Men der skal Mod til.

MARGRETE (halvhøit). Far kunde komme bort fra dette Embede, som han slet ikke egner sig for; saa kunde han faa arbeide aabenlyst af Hjertens Lyst —

REYNHOLDT. Men —

MARGRETE. — men?

REYNHOLDT. De synes mig at glemme det vigtigste —

MARGRETE. — og det er?

REYNHOLDT. Hvad vilde Folk sige?

MARGRETE. Vi kunde flytte.

REYNHOLDT. Folkesnak følger med som Nissen paa Flyttelæsset.

MARGRETE (smiler). Nu vil De prøve mig i Rangforordningen! Men jeg tror hverken Far eller jeg vilde synes at vi tabte i Værd ved at begynde et hæderligt Arbeide. Det gjælder blot hvorledes skal det gjøres.

REYNHOLDT. — Formaa ham til at tage Afsked — uden at lægge Skjul paa noget, og vis saa, at De for fuldt Alvor vil føre ham og følge ham til det nye Arbeide.

MARGRETE (retter sig op). Det vil jeg! — Da Ross før talte om at skjule det hele, følte jeg mig saa mat og ubrugelig. Men nu ser jeg et Arbeide, jeg kan magte. Endnu i Eftermiddag vil jeg tale med Far.

REYNHOLDT (tager sin Hat). Jeg vilde ønske, jeg kunde være Dem til nogen Nytte.

MARGRETE. Aa — Hr. Reynholdt! — De har isandhed gjort mig den største Tjeneste; lad mig takke Dem.

REYNHOLDT. Et vil jeg dog gjøre for min egen Fornøielse: telegrafere saa smaat efter Sivertsen. Farvel Frøken! — god Lykke! — jeg vil tillade mig at komme indom i Eftermiddag med Uhret.

MARGRETE (idet han gaar). Ja gjør det! — det var et velsignet Uhr! — bare jeg turde invitere ham til iaften.

(Ind i Spisestuen. Sorenskriver Ross og Fogden fra Kontoret.)

ROSS. Omkring 10 000 Kroner, — ganske nøie lader det sig ikke beregne efter den Tilstand, hvori Regnskaberne ere, men saa omtrent 10 000 Kroner.

FOGDEN. Men kan du begribe —?

ROSS. Jeg kan ikke begribe — vi er jo alene —, hvorledes du saa ganske kan overlade alt til en anden. Du ved jo hverken op eller ned — Gregersen!

FOGDEN. Sivertsen var saa ualmindeligt flink —

ROSS. Selv med den dygtigste Fuldmægtig bør man dog stundom se lidt efter selv; men du har andre Jern

i Ilden — Gregersen! du gjør for meget af det der! *(med Hentydning mod Værkstedet).*

FOGDEN (i Stolen). Ak jeg arme elendige Mand, — jeg falder sammen, jeg gaar op i Limningerne, jeg er et kasseret Møbel!

ROSS. Naa, naa — Gregersen! — tab ikke Modet! — alt kan endnu komme iorden Jeg vil redde dig.

FOGDEN (i Ørsken). Tak Sivertsen!

ROSS. Men paa en Betingelse! — ikke mere af det der.

FOGDEN. Motionen?

ROSS. Ja. Du lukker Værkstedet, sætter aldrig dine Ben der, opgiver et uværdigt Arbeide, der gjør dig latterlig, — og saa skal vi ordne det hele.

FOGDEN. Men Doktoren har sagt, at Motion —

ROSS. Du kan hugge Ved.

FOGDEN. Mon det vil forslaa?

ROSS. Som du vil: enten — eller *(vil gaa).*

FOGDEN. Nei, nei! jeg samtykker. Jeg skal lukke — mit Arbeidskabinet!

ROSS. Nuvel! min Plan er denne. Lorentz er Bureauchef i Finansdepartementet, han er vant til det Slags Affærer. Altsaa iaften efter Torsken og et Par Toddyer fortæller vi ham, at din Kontorist er rømt med 10 000 Kroner.

FOGDEN. Men er det nu vist, at Sivertsen —

ROSS. Aa hvad Fanden gjør det? — han er væk, og Pengene er væk, saa er intet rimeligere, end at de har slaaet Følge. Og saa inviterer vi ham til et Glas Portvin og en Kassevisitation imorgen.

FOGDEN. Men de 10 000?

ROSS. Dem laaner vi i Banken, du, Tamp og jeg paa et Papir; det skulde være godt nok.

FOGDEN. Nu forstaar jeg! — og det vil du gjøre for mig! — mange Tak! det er i Nøden man skal kjende sine sande Venner.

ROSS. Det er intet at takke for, hvad skulde der vel blive af os Embedsmænd, om vi ikke holdt sammen? — Du husker Betingelsen?

FOGDEN (usikker). Ja — det er sandt!

ROSS. Men Gregersen! — lad dog ikke de vulgære

Tilbøieligheder, som unægtelig stikker dig i Blodet, faa Overtaget. Husk: Anders Ørsted Gregersen, Hans Majestæts Foged!

FOGDEN (retter sig). Ja du har Død og Pine Ret! Ross! — man har Forpligtelser! — hm! høiere Hensyn —!

ROSS. Se det var Ret, nu er du dig selv igjen! — Jeg gaar, for at forberede Tamp! — og saa friskt Mod! — vi tre skal nok klare de Erter! *(gaar).*

FOGDEN (ser mod Kontoret). Hu! — Kassevisitation! *(gaar mod venstre, kiger ind bag Forhænget).* Det tænkte jeg: indkogt, ganske indkogt — det herlige Lim; — aa ja, nu kan det jo være det samme med alt! *(ind til venstre).*

KORNELIUS (i Udgangsdøren). Jeg skulde hilse at sige saa mange Tak fra begge to!

(Tæppet falder.)

ANDEN AKT.

Samme Stue. Fogden gaar frem og tilbage mismodig og nedtrykt.

REYNHOLDT (kommer med Uhret). Jeg bringer Uhret — Hr. Foged.

FOGDEN. Aa — Uhrmageren! — sæt Uhret paa sin Plads.

REYNHOLDT. Det pleier at staa paa Hylden her — ved Vinduet?

FOGDEN. Javist! — Farvel!

REYNHOLDT. Det er igrunden Synd for det fine Uhr, at det staar saa nær Vinduet; den kolde Træk virker ikke godt.

FOGDEN. Saa — mener De? — ja Uhret er jo udmærket, men —

REYNHOLDT. Hvis man anbragte en Hylde her — *(peger paa en ledig Plads paa Bagvæggen).*

FOGDEN (opmærksom). Hæ — tror De? — en Hylde —

REYNHOLDT. Ja — her er jo vistnok den Ulempe, at en Hylde let kunde være udsat for Stød, naar man

passerer i Døren. Men saa kunde man jo stille en Etagère under — saaledes — her —

FOGDEN. Hvad behager? tror De virkelig der er Plads for en Etagère?

REYNHOLDT. Hvorfor ikke? *(rydder en liden Plads)* se her for Exempel.

FOGDEN (sagte). Baade en Hylde og en Etagère — fortræffeligt! hvilken forstandig ung Mand! — *(høit).* Jeg tænker, jeg gjør — det vil sige — lader gjøre den nye Hylden omtrent i samme Stil som den d e r — hvad?

REYNHOLDT. Den er ret vakker, men Arbeidet er meget bedre end Tegningen.

FOGDEN (spændt). De finder Arbeidet godt?

RENHOLDT. Udmærket! — frit skaaret og solid. Jeg synes mindre om Formen.

FOGDEN. Det var efter en Hylde hos Sorenskriver Ross, jeg arbeidede den. Thi mellem os sagt — Hr Reynholdt, — det er et Værk af mig selv — i mine Fristunder — forstaar De.

REYNHOLDT. Nei — er det muligt!

FOGDEN. Ja — ser De! jeg pleier stundom for min Fornøielse at arbeide saadanne — hm!

REYNHOLDT. — Smaating om Vinteraftenerne —, jeg forstaar; det er en morsom Beskjæftigelse.

FOGDEN (modigere). Ja — sandt at sige — jeg har ogsaa forsøkt mig paa større Gjenstande — hm!

REYNHOLDT (tager fat i en Stol og ser spørgende paa ham). Skulde for Exempel?

FOGDEN (pludseligt). Det hele Møblement er arbeidet af mig.

REYNHOLDT. Altsammen!

FOGDEN (sagte). — og mere til!

REYNHOLDT. Isandhed — Hr. Foged! — det lyder næsten utroligt; — og dertilmed, — hvilket ypperligt Arbeide; *(vender Stolen)* saa solide og dog lette Bagben træffer man sjeldent hertillands.

FOGDEN (tager ogsaa en Stol). Ah — jeg ser, De forstaar Dem paa Snedkerarbeide.

REYNHOLDT. Ikke synderligt; men man maatte

være meget ukyndig for ikke strax at blive opmærksom paa saa fremragende Arbeide. Et er at beklage —

FOGDEN. — og det er?

REYNHOLDT. At Hr. Fogden ikke — saavidt jeg kan se — har havt Anledning til at holde Skridt med de nye Former og Tegninger i Deres — om Forladelse — i Faget.

FOGDEN. Ak nei — desværre! — jeg har nok mangengang tænkt paa det; men saa er det jo bare en Beskjæftigelse for mine ledige Timer — ser De.

REYNHOLDT. Naturligvis; men hvis det kunde interessere Dem, saa har jeg bragt en Del Tegninger med fra Udlandet.

FOGDEN. Aa — kjære Hr. Reynholdt! — om De vilde laane mig dem et Par Dage. Kanske kunde der findes en smuk Hylde, som jeg kunde arbeide efter — eller en Etagère —

REYNHOLDT. Det skal være mig en sand Fornøielse — Hr. Foged. *(Han gaar hele Tiden og undersøger Møblerne; Fogden følger ham i Hælene.)* Undskyld — dette Decoupørarbeide paa Skrivepulten har De kjøpt færdigt?

FOGDEN. Nei — mellem os sagt — saa er det et Forsøg af mig selv; men det er mislykket — hm?

REYNHOLDT. Ingenlunde! — med det nye Lim og den forbedrede Methode vilde De snart kunne udføre smukke Sager.

FOGDEN. De sagde — det nye Lim?

REYNHOLDT. Ja, man har opfundet en Tilsætning, hvorved almindeligt Hornlim vinder mange Procent i Styrke og Varighed.

FOGDEN. Hvilken Opfindelse! — en Tilsætning — siger De?

REYNHOLDT. Det er et brunagtigt Fluidum —

FOGDEN. De har Tilsætningen?

REYNHOLDT. Jeg kjøbte en Prøve i Paris for Kuriositetens Skyld.

FOGDEN. Var De i Paris under Udstillingen?

REYNHOLDT. I to Maaneder.

FOGDEN (ivrig). To Maaneder! — da har De vel seet den — det mærkværdigste paa hele Udstillingen?

REYNHOLDT. De mener?

FOGDEN. Boret — det nye Bor!

REYNHOLDT. Ah! — det amerikanske Bor!

FOGDEN. Javist! — en af Nutidens største Opfindelser! — jeg har læst om det i Avisen; det kan bore bagover og opover og til Siden og i Vinkler — aah!

REYNHOLDT. Ja det er et smukt Redskab. Jeg gad vide, om der ikke blandt mine Papirer skulde findes en Beskrivelse med Detailtegninger.

FODGEN (henrykt). Kjære Hr. Reynholdt! — om De kunde finde det! — det vilde interessere mig overordentligt; værsaagod — sid ned! Hvor det dog er morsomt at tale med Folk, der have Øinene med sig, naar de reise. De maa endelig se indom til mig imorgen — eller stop! her kommer et Par Herrer *(ser paa sit Uhr)* om en Timestid; vil De ikke ogsaa gjøre os den Fornøielse?

REYNHOLDT. Mange Tak — Hr. Foged! men isaafald tør jeg ikke opholde Dem længer. *(tager Afsked).*

FOGDEN. Ja — og saa var det den Tilsætning, De talte om —

REYNHOLDT. Jeg skal tage den med mig iaften, og Tegningerne ogsaa — Farvel! *(gaar).*

FOGDEN (efter ham). Mange Tak! — velkommen igjen. Hvilken mageløs ung Mand! og hvor han forstod sig paa Snedkerarbeide! *(gnider Skrivepulten med Lommetørklædet).* Det er igrunden ikke saa ilde! — og med den forbedrede Methode! — hi — hi — hi!

MARGRETE (fra venstre). Du ser saa glad ud — Far!

FOGDEN. Javist, Barn! — tænk dig — han — Uhrmageren, din Ven Reynholdt! han har lovet — ja det er sandt! jeg inviterede ham til iaften.

MARGRETE. Men hvorledes kunde du falde paa det?

FOGDEN. Jo — ser du! det er et prægtigt Menneske! — han har lovet at laane mig —

MARGRETE. Far!

FOGDEN. Naada — Barn! der er da ikke noget ondt i, at han laaner mig nogle Tegninger, og saa en Tilsætning — du — tænk dig! — som —

MARGRETE. Aa hvor du forskrækkede mig; jeg troede, du havde bedet Hr. Reynholdt laane dig Penge.

FOGDEN. Penge? — hvad skulde jeg med — *(synker sammen i Stolen).* Aa jeg arme Mand! nu havde jeg glemt altsammen! Hvad Glæde har jeg nu af Tilsætningen og Boret — dette mærkelige Redskab. Jeg skal jo lukke!

MARGRETE. Lad os nu engang tale ud om dette. Hvorledes kan det dog være gaaet til?

FOGDEN. Dersom Sivertsen var her —

MARGRETE. Men fører du da ikke ordentlig Regnskab?

FOGDEN. Sivertsens Bøger er de smukkeste jeg har seet.

MARGRETE. Men enten nu Sivertsen har bedraget dig eller ikke, saa faar jeg det Indtryk, at du ikke ved synderlig Besked om dine Embedsanliggender.

FOGDEN. Ja — ser du! — Sivertsen var saa flink og paalidelig —

MARGRETE. Men du bærer dog Ansvaret, og naar du staar saa ganske raadløs, saa er jeg næsten bange for — for —

FOGDEN — for hvad?

MARGRETE (varsomt). — for, at du ikke rigtig passer — saadan egner dig for din Stilling som Foged.

FOGDEN (reiser sig). Hvad behager! — skulde jeg ikke være en duelig Embedsmand! — jeg Anders Ørsted Gregersen! Hans Majestæts Foged! Ved du, at jeg har rent Laud til Juridicum? — at jeg var Foged med 32 Aar? — og jeg skulde være uduelig! Hør — min Pige! — jeg synes, du tillader dig —

MARGRETE. Saa — saa Far! bliv nu ikke heftig. Jeg taler jo bare, for at finde ud af vor fælles Ulykke. Men se dig nu om! — hvor synes du, at du arbeider bedst — enten der? *(mod Kontoret)* — eller der? *(mod Værkstedet).*

FOGDEN. Det var da et høist besynderligt Spørgsmaal!

MARGRETE. Har du en lykkelig Stund derinde mellem Papirerne? fløiter du nogensinde: «For Norge Kjæmpers», naar du sidder med Pennen i Haanden?

FOGDEN. Fløite i Kontoret!

MARGRETE. Men du kvidrer som en Lærke, naar Spaanerne flyver dig om Ørene; og naar du hamrer og sveder og kliner og limer — d a e r d u l y k k e l i g!

FOGDEN. Barn — Barn! hvad er dette for Galskaber! Hvor har du disse Tanker fra! Jeg skulde næsten tro, jeg havde snakket isøvne, og du havde lyttet ved Døren. For jeg skal sige dig — *(ser sig om)* — det er sandt: da er jeg lykkelig! Naar jeg rigtig kan faa arbeide løs; naar jeg indbilder mig selv, at jeg maa være færdig til Søndag, da har jeg Kræfter som sex Fogder, — jeg glemmer baade Kontoret og Sivertsen og Majestæten og Fogden, og min Sorg er bare, at det altsammen er saa unyttigt.

MARGRETE. Tænk om dit Arbeide kunde komme os tilnytte.

FOGDEN (modfaldent). Nu kan det aldrig blive til noget; ikke engang en Hylde og en Etagère! — ikke engang Motion i mine Fristunder!

MARGRETE. Jeg mente, om du kunde komme til at arbeide for Alvor, faa travelt!

FOGDEN. Aa! — den som havde travelt! naar jeg maatte staa tidligt op, for at blive færdig — ikke forat ingen skulde høre mig arbeide, — da skulde jeg vel tage i! Men her er jo ingenting at gjøre; du siger selv, at Huset er et Møbelmagazin, og saa maa jeg nøies med Reparationer — og her er saa faa Reparationer. *(hemmelighedsfuldt)* Hør du! — mangengang, naar jeg gaar gjennem Værelserne i Mørke, løber jeg mod Møblerne — saadan med lidt Fart — forstaar du; men det nytter ikke, — de er saa forbandet solide!

MARGRETE. For dem vil du være ansvarlig?

FOGDEN. Ja — Død og — Omforladelse!

MARGRETE. Den, som kjøbte dine Møbler, blev ikke narret.

FOGDEN. Nei — retskaffent gjort — det er de!

MARGRETE. Nuvel — saa lad os sælge dem.

FOGDEN. Sælge — jeg sælge! — det vil tage sig godt ud for Hans Majestæts Foged! — og hvem vilde desuden kjøbe disse gammeldagse Tingester?

MARGRETE. Da har jeg dog ladet mig fortælle, at dit Arbeide er baade smukt og godt.

FOGDEN. Hm! — ja her var jo rigtignok idag — det vil sige — forleden Dag — en Mand — det var sgu en Skjønner — var det! — han mente, det var ikke saa galt. Men hvad vilde saa det hele indbringe?

MARGRETE. Du maatte vedblive at arbeide —

FOGDEN. Er du ikke rigtig klog? — Barn! mener du, at jeg, en kongelig Embedsmand, skulde blive — blive —

MARGRETE. Snedkermester!

FOGDEN. Vil du ikke gaa ovenpaa og lægge dig en Stund paa Sengen; du er ikke ganske frisk — Barn!

MARGRETE. Nei Fader! nu maa der handles; nu maa du vælge din Vei som en Mand.

FOGDEN (halvhøit). Jeg tror saa Skam, det er hendes Alvor!

MARGRETE. Paa den ene Side har du et ansvarsfuldt Embede, som aldrig har interesseret dig, og som nu tilslut er paa Vei til at bringe dig Sorg og Skam. Paa den anden Side et hæderligt Arbeide, som du ligefrem elsker, som vil sætte dig istand til at gjenoprette, hvad du har tabt i en Stilling, hvor du ikke hørte hjemme.

FOGDEN. Svar mig bare paa et: hvad vilde mine Venner sige?

MARGRETE. Jeg tænker, de Venner, der ere værd at beholde, vilde ikke føle mindre Venskab for en ærlig Haandværksmand end for en Embedsmand i Kassemangel.

FOGDEN. Men saa den skrækkelige Skam, at det skal hedde, jeg var i Kassemangel —

MARGRETE. Dersom du siger aabent og ærligt, at du ikke vil forblive i et Embede, som du ikke kan magte, saa er der ikke et Menneske, som vil tro noget uhæderligt om dig.

FOGDEN. Men Snedker! Snedker! — aa det er den rene, skjære Galskab!

MARGRETE. Vil du da tage fat paa Sivertsens Regnskaber?

FOGDEN. Hu!

MARGRETE. I det støvede Kontor med en fremmed Kontorist —

FOGDEN. Hu!

MARGRETE. Saa kommer Bureauchefen fra Finantsdepartementet for at efterse Kassen —

FOGDEN. Du gjør mig gal — Barn!

MARGRETE. Hvad synes du om et stort, rummeligt Værksted?

FOGDEN. Hæ?

MARGRETE. — med to høie Vinduer —

FOGDEN (halvhøit). — helt ned til Gulvet —

MARGRETE. — en Svend og en Gut i Værkstedet —

FOGDEN. Kornelius har Talent —

MARGRETE. — om Vinteraftenerne kunde du sidde i Stuen med finere Arbeide —

FOGDEN. — Decoupørarbeide efter den forbedrede Methode —

MARGRETE. Og hvis du ikke har Kræfter nok til tungt Arbeide —

FOGDEN (høit). Kræfter! — jo saa Bitterdød har jeg Kræfter! — du tror kanske jeg er gammel og stør, fordi jeg holder mig saa stiv og gaar med denne Fandens Paryk — *(kaster den paa Bordet).* Her er Haar nok til en Snedker! — det er bare, for at faa lidt juridisk Sving — forstaar du! — og Kræfter! aa det er her nok af! *(svinger mægtigt med Armene)* — uf — den Frak!

MARGRETE. Ja — jeg forsikrer dig, du tager dig langt bedre ud i Blusen! skal jeg hente den?

FOGDEN. Aa hvad! — du er jo ifærd med at forhexe mig. Om nogen hørte os, maatte de jo tro, at jeg ialfald var splittergal. Hvad vilde Ross sige, og Tamp og Departementet og Kongen?

MARGRETE. Vi vilde ikke spørge nogen af dem;

men simpelthen flytte herfra til en større By. Du bliver snart bekjendt som den flinkeste Snedker —

FOGDEN. Tror du virkelig?

MARGRETE. Tænk, naar du ser ud af Vinduet, staar Kornelius med en Haandkjærre foran Døren; begge Svendene —

FOGDEN. — faar jeg to? hahaha!

MARGRETE. Javist — de bærer et elegant Sybord —

FOGDEN. — med Decoupørarbeide paa Laaget og Renaissanceben —

MARGRETE. — sætter det paa Kjærren —

FOGDEN (raaber). — forsigtigt! — Kornelius!

MARGRETE. — Og alle Mennesker vende sig om og sige: Nei — for et mageløst Sybord! det er fra Gregersens Værksted, det kan man da se paa det!

FOGDEN (ler høit). Du vil gjøre mig ærgjerrig! — *(alvorlig)* Skulde der alligevel blive noget af min Ungdoms Drøm; skulde denne vulgære Arbeidstrang, som jeg skammede mig ved, tilslut blive min Livsgjerning —

MARGRETE. — og din Hæder!

FOGDEN. Men jeg skjønner ikke, hvorledes det kunde blive til noget — saa sent. Og du — Margrete! har du tænkt dig selv som Snedkerens Datter? — saa kommer der en Dag en Glasmager og frier til dig —

MARGRETE. — eller Uhrmageren —

FOGDEN. Hm! — ja han var s'gu ikke den værste! men alligevel — naar jeg tænker paa, at jeg — nei du! — jeg formaar det ikke, — det er for sent.

MARGRETE. Husker du, da jeg var liden, hvad du pleiede at sige, naar jeg skulde til Tandlægen? — vær nu fornuftig Barn! — sagde du; — det staar jo bare paa et Øieblik; bare et Ryk, — og saa er alt over; den lille stygge sorte Tand er væk, og der vokser en ny istedet.

FOGDEN. Javist — men —

MARGRETE. Saa beskrev du, hvor pent og hyggeligt der var hos Tandlægen. Saa tager den snille Doktor dig — sagde du — og sætter dig i en nydelig blød Stol, *(trykker ham ned i Lænestolen)* — saa aabner han et

smukt Skrin *(aabner Skrivepulten)* — og tager frem nogle blanke, skinnende Instrumenter, — *(hun stikker ham Pennen i Haanden).*

FOGDEN. Hvad vil du? — hvad betyder dette?

MARGRETE. Nu skal vi skrive.

FOGDEN. Til hvem?

MARGRETE. Til Kongen.

FOGDEN. Til Kongen!

MARGRETE. Jeg dikterer, du skriver: Afskedsansøgning — har du det?

FOGDEN. Nei gu' har jeg ei! *(vil reise sig).*

MARGRETE (trykker ham ned). Patienten maa sidde stille under Operationen.

FOGDEN. Margrete! hør nu et Alvorsord —

MARGRETE. Det maa være kort, for nu kommer snart Bureauchefen fra Finantsdepartementet.

FOGDEN. Hu!

MARGRETE. Altsaa: Afskedsansøgning —

FOGDEN (giver sig over og skriver).

MARGRETE (dikterer). Efterat jeg med Beklagelse har bemærket —

FOGDEN (skriver). — formærket er mere juridisk —

MARGRETE. — at jeg ikke længer formaar at varetage mit Embede —

FOGDEN. Nei — nei! — det er altfor ligetil! man vilde ikke engang forstaa det i Departementet. Mere juridisk maa det være, — for Exempel: «hvorhos» — eller «henholdende mig forøvrigt» — eller

MARGRETE (ser ud). Nu kommer vist snart Lorentz.

FOGDEN (skriver). — varetage mit Embede —

MARGRETE. — idet jeg uden mit Vidende *(han vil stanse)* er geraadet —

FOGDEN (skriver). — geraadet — det var et godt Ord —

MARGRETE. — i en betydelig Kassemangel —

FOGDEN (lægger Pennen). Nei — nei — jeg gjør det ikke, aldeles ikke! — Hvad skal du med dette skrækkelige Ord? Kan du ikke omskrive eller antyde — eller noget sligt!

MARGRETE. Kjære Far! — det er jo bare et Ryk — ved du, saa er det hele over.

FOGDEN (skriver). Se saa! — der staar det! *(lægger sig tilbage i Stolen).* Puh! det var en Øientand — Hr. Doctor!

MARGRETE (dikterer). Derfor ønsker jeg at gaa over i en anden Stilling —

FOGDEN (bønligt). — Kunde du ikke være lidt mere juridisk — *(skriver)* i en anden Stilling —

MARGRETE. — hvisaarsag jeg herved underdanigst ansøger og anholder om —

FOGDEN. — Det var bedre! — ansøger og anholder om —

MARGRETE. — i Naade at blive entlediget fra mit Embede.

FOGDEN. — entlediget — et smukt Ord! — fra mit Embede. — Hvad mere?

MARGRETE. Der er ikke mere.

FOGDEN. Ikke mere? har du nogensinde i dit Liv seet en Embedsmand forfatte et saa latterligt kort Dokument! — det vilde være en Skam at komme med sligt! — lad mig læse det igjennem.

MARGRETE (lægger Papiret sammen). Nei Far, det er her ikke Tid til. Klokken er over sex, vi kan vente vore Gjæster strax. Put nu din Afskedsansøgning i Lommen —.

FOGDEN. Bah! — Afskedsansøgning! — uden Underskrift — i det høieste etslags Concept.

MARGRETE. Det er godt nok til din Ven Lorentz; lad ham læse det iaften, naar de andre ere gaaede.

FOGDEN. Aa hvad tænker du paa! — du kjender jo ikke Sorenskriverens Plan. Ser du — Ross vil, at jeg —

MARGRETE (ser ud af Vinduet).

FOGDEN (ræd). Ser du ham?

MARGRETE. Nei ikke endnu; men han er her vist strax. *(stikker ham Papiret i Haanden)* Se saa Far! — friskt Mod! — jeg skal hjælpe dig; men nu maa jeg pynte mig og ordne lidt til Gjæsterne *(ud tilvenstre).*

FOGDEN. Herregud Margrete! hvorledes du tum-

ler med din gamle Fader. Her staar jeg arme, bedragne Mand — uden Paryk med min saakaldte Afskedsansøgning i den ene Haand og — og ingen Verdens Ting i den anden. Og hun vil, at jeg skal koge Lim med Tilsætning, og Ross vil, at jeg skal spille Boston og laane Penge i Banken! — aa! aa! det gaar rundt for mig! O — Sivertsen! O Sivertsen! *(synker om i Stolen).*

KORNELIUS (i Døren). Nu kommer de!

FOGDEN (farer op). Rettens Betjente! — Drabanterne lægge Haand paa ham! *(Sorenskriver Ross og Kaptein Tamp kommer).*

ROSS. Godaften Gregersen! nu har jeg sat Kaptein Tamp ind i Sagen, han ved, hvad det gjælder.

TAMP. Fuldkommen! — Godaften Hr. Foged! Brøndtosk! — Fanden partere mig! — der er ingenting i Verden, der smager slig som varm Toddy ovenpaa fersk Fisk om Aftenen.

FOGDEN (gaar urolig, finder Parykken og sætter den paa). Godaften mine Herrer, mange Tak mine Herrer! men —

ROSS. Der bliver ikke nævnt et Ord om Tingen; ikke et Ord — skjønner du —, ikke Død og Pine et eneste Ord bliver der nævnt, før vi har ham ved den anden Toddy —

TAMP. — den tredie — stemmer jeg for.

ROSS. Som jeg siger: ved den anden. Og alle gjør sig Flid for at blive Bêt, — det vil sige: du og jeg — — Gregersen! Tamp kan spille som han pleier; det vil kvikke ham op. Ikke sandt — Gregersen?

FOGDEN. Jo, ganske vist! — men — *(afsides)* aa, hvad kan det nytte at fortælle dem om Margretes Daarskaber!

TAMP. Jeg skal fortælle ham om Togtet i Middelhavet, da vi havde fransk Kok ombord — hahaha! — den tænker jeg nok skal kvikke ham — du kjender den? — Ross?

ROSS. Ja Far! ja Far! — *(til Fogden)* Vær bare ikke forknyt; det skal gaa saa glat som Smør.

TAMP. Akkurat samme Tilfælde havde vi nede paa —

ROSS (afbryder). Bare hold Ørene stive — Gregersen! — hvad er det for et Papir du gaar med?

FOGDEN (stikker det i Brystlommen). Ingenting — aldeles ingenting! det var — det var en Fidibus — ja minsæl var det saa!

REYNHOLDT (kommer med Tegninger).

ROSS (imod ham). Jeg er bange for, at De kommer mindre beleilig — Hr. Uhrmager —

FOGDEN (forlegen). Godaften Hr. Reynholdt! — velkommen —

ROSS og *TAMP (samtidigt).* Hva' ba?

FOGDEN. Jeg formoder Herrerne kjender hinanden —?

REYNHOLDT. Tak — jeg tror jeg har den Ære. *(Der bukkes).* Her bringer jeg Dem — Hr. Foged —

FOGDEN (trækker ham mod Baggrunden). Mange Tak — mange Tak —

ROSS (til Tamp). Et stort Misgreb af Gregersen.

TAMP. Det er Fanden partere mig for galt.

ROSS (ryster paa Hovedet). Det er disse vulgære Tendenser!

(Idetsamme kommer Margrete; hun hilser venligt paa Reynholdt.)

ROSS (halvhøit). Kaptein! du ser, fra hvad Kant Vinden blæser? — det er bedst, vi stemmer i og viser os rigtig venlige mod denne Haandværkssvend. Siden, naar vi kommer til —

TAMP. — Brøndtosken? —

ROSS. Nei Far! — til det vigtigste — du ved?

TAMP. Aa ja! — ved den anden Toddy.

ROSS. Just! — da skal vi nok chikanere ham saapas, at han maa gaa. Men fra først af rigtig smørblide!

TAMP. Hihihi! — fortræffeligt!

(Sorenskriveren og Kapteinen vender sig nu og hilser paa Margrete, der snakkes).

ROSS (sagte til Fogden). Hvordan kunde du finde paa at invitere det Menneske?

FOGDEN (yderst forlegen). Jo du — jeg skal sige dig — han har en Tilsætning —

TAMP (venligt til Reynholdt). Jeg sagde just imorges til min Kone: hvor jeg dog er glad over, at vi har faaet en saa dygtig Uhrmager i Byen.

ROSS. Ja De har jo reist meget omkring — Hr. Reynholdt! — og studeret Deres hm! — Kunst — kan man gjerne sige — i de største Stæder.

REYNHOLDT. Jeg arbeidede et Par Aar i Genf og siden i Paris.

ROSS. Det er et glædeligt Tidens Tegn blandt de mange sørgelige, at selv de lavere — hm! at ogsaa Haandværksstanden føler Trang til Dannelse.

FOGDEN (ivrig). Ja — det har du Ret i — Sorenskriver! derved bliver ogsaa Arbeidet bedst. Som nu for Exempel Møbler —

MARGRETE (afbryder). Og hvad mere er, derved fjernes ogsaa mange af de Fordomme, som fra gammel Tid skiller Stand fra Stand.

TAMP. Netop hvad jeg vilde sige.

FOGDEN. Men har vi ikke altid lært, at der er en Rangsforskjel mellem Haandens og Hovedets Arbeide?

ROSS (afsides). Jo — det skulde jeg Død og Pine mene.

MARGRETE. Naar jeg skulde sige min Mening, saa er det den Grad af Duelighed og Samvittighedsfuldhed, der er lagt i Arbeidet, som bestemmer dets Værd — eller Rang.

FOGDEN (beundrende). Det var godt sagt!

ROSS. Bravo Frøken! — saaledes er det. Alle ere vi Arbeidere, der Side om Side arbeide til Fædrelandets Bedste.

TAMP. — og Forsvar.

MARGRETE (sagte). Du har vel Ansøgningen — Far?

FOGDEN (kjender efter i Lommen). Ja, synes du, jeg skulde prøve?

MARGRETE (nikker).

REYNHOLDT. Det er meget glædeligt at erfare at saa fordomsfrie Anskuelser ere raadende inden vore saakaldte høiere Stænder.

ROSS. Overalt inden den norske Embedsstand vil

De finde disse Anskuelser; det er kun Misundelse og Bagvaskelse, som paastaar andet.

FOGDEN (uvis). Overalt? — hm! siger du det? Ross!

ROSS. Tvivler du? Gregersen! Hvad siger ikke vor udødelige Digter: Var jeg en Arbeidsmand! — og Wergeland var dog Bureauchef!

REYNHOLDT. Men tror ikke Hr. Sorenskriveren, at det vilde falde en høitstaaende Mand vanskeligt frivilligt at gjøre et stort Skridt nedad?

TAMP (for sig selv). Frivillig Degradation? — forekommer ikke.

ROSS. Hvorledes mener De? — Hr. Reynholdt!

REYNHOLDT. Hvis for Exempel en Søn af meget høitstaaende Forældre vilde slaa sig paa et Haandværk eller et lignende l a v e r e Erhverv?

ROSS. I et frit Land som vort er en Mand — han være sig en Embedsmand — eller —

FOGDEN (prøver). Snedker —

ROSS. Ja hvorfor ikke? — Snedker — han er lige agtet, naar han bare er hæderlig.

FOGDEN (glad). Hører du — Margrete! jeg vil strax fortælle det. Mine Herrer!

TAMP. Fogden har Ordet!

FOGDEN. Jeg vil just ikke holde nogen Tale; men jeg maa dog faa Lov til at udtrykke min Glæde ved at træffe saa fordomsfrie Anskuelser hos mine Embedsbrødre.

ROSS. Men Gregersen! du har dog altid kjendt mig som en liberal Mand.

FOGDEN. Ganske vist! — Alligevel er det underligt naar man skal til at handle efter visse Grundsætninger, det er ligesom et Sprang, — jeg nægter ikke, at jeg — hm!

ROSS. Nu, Gregersen?

FOGDEN. Nuvel! — kort og godt! — jeg har bestemt mig til —, det vil sige vi — Margrete og jeg — vi have tænkt — hm!

MARGRETE. Far vil fortælle, at han agter at fratræde sit Embede og tage fat paa sit Haandværk.

(Sorenskriveren og Kapteinen ler himmelhøit: De er mageløs Frøken! — hvor morsomt! —)

FOGDEN. Jeg synes, de ler.

(Lorentz kommer; han hilser flygtigt paa de andre og fører Fogden frem i Forgrunden.)

LORENTZ. Kjære Gregersen! — det gjør mig ondt! men her gaar Rygter om, at det er galt med din Kasse, jeg maa visitere.

FOGDEN (befippet). Nei, men det er Ross, som har Greie paa det hele.

ROSS (træder til). Hr. Bureauchef! — det er den gamle Historie: en utro Kassebetjent er løben bort — og —

LORENTZ. Er alt gjort —, for at gribe ham?

ROSS (hemmelighedsfuldt). Han skal ikke gribes — det er Tingen. Ser De — vor fælles Ven har muligens i et og andet været lidt mindre aarvaagen; det gjør altid et daarligt Indtryk, naar der bliver rodet op i sligt *(fortsætter dæmpet).*

REYNHOLDT (til Margrete). Ser De! — nu er det paavei til at gaa paa den gamle Maade.

MARGRETE (træder raskt til, tager Papiret frem af Faderens Brystlomme). Hr. Bureauchef! — Undskyld — min Fader vilde bede Dem læse dette!

FOGDEN. Men Margrete! —

LORENTZ (ser i Papiret). Er det Meningen, at jeg skal læse dette høit?

FOGDEN (ser paa Margrete, hun nikker).

LORENTZ (læser). Afskedsansøgning. —

ROSS og *TAMP (samtidigt).* Hva' ba'!

LORENTZ (fortsætter). Efterat jeg med Beklagelse har formærket, at jeg ikke længer formaar at varetage mit Embede, idet jeg uden mit Vidende er geraadet i en betydelig Kassemangel —

ROSS. Hys!

TAMP. Hys!

ROSS. Hvad er dog dette for et uforsigtigt Dokument! hvorledes kan du bære dig saa uforsvarligt ad — Gregersen! at gjøre en saadan Ting bekjendt? — *(med en Hentydning til Reynholdt)* — vi ere jo ikke alene.

TAMP. Netop hvad jeg vilde sige: der maa ingen vide et Ord —

ROSS. Kassemangelen kan naturligvis dækkes underhaanden —

LORENTZ. Jeg ved dog ikke saa ganske, om jeg er enig med Dem i det — Hr. Sorenskriver!

ROSS. Men Hr. Bureauchef! De synes mig ikke at betænke, hvilket Indtryk det vilde gjøre, for Exempel hvis Pressen faar Tag i Historien.

TAMP. Ja det er Tingen! altid underhaanden ingen Skandale; saaledes gik det ogsaa dernede —

ROSS. Netop i Tider som vore maa Embedsstanden holde sammen, tæt sammen —

LORENTZ (utaalmodig). Men denne Kontorist — denne Sivertsen — har man da ikke Mistanke til ham?

ROSS og *TAMP.* J—o!

LORENTZ. Men hvorfor Pokker har man da ikke søgt at sikre sig Personen?

ROSS (overlegen). Forstar De ikke det — Hr. Bureauchef! — det er netop Sagen —

REYNHOLDT (til Lorentz). Her er et Privattelegram, jeg har faaet.

LORENTZ. Et Telegram! — naa Gudskelov! her er dog et fornuftigt Menneske.

ROSS og *TAMP.* Hva' ba'!

LORENTZ (læser). Fra Christianssand. Omtelegraferede Sivertsen paagrebet Hullerbaaden; betydelige Kontanter; hvad gjøres? Politimesteren. — Hvad har De svaret?

REYNHOLDT. Behag at holde paa ham til imorgen.

LORENTZ. Godt svaret — meget godt! — Hr. Sorenskriver! Sagen overlades til Dem til videre Forføining *(rækker ham Depechen).*

ROSS (afsides). Slig en forbandet Klokkesmed!

MARGRETE (til Faderen, der har staaet og maabet). Hører du Fader! nu er du fri! der falder ikke længer nogen Skygge paa din Hæderlighed. Nu kan du med Freidighed gaa til dit nye Liv!

FOGDEN. Og det takker jeg først og fremst dig for — kjære Barn! *(løfter Stemmen).* Og nu skulle I

alle vide, hvad vi to har isinde. Jeg fratræder mit Embede, hvor jeg ikke duede, og tager fat der, hvor jeg har mine Evner. Som Snedker — mine Venner! skal jeg først blive mig selv; for det er dog — ja jeg synes ellers ikke om Ordet, men lad gaa for en Gangs Skyld! — det er dog, naar alt kommer til alt — m i t K a l d!

ROSS (et stort Skridt frem). Maa jeg paa de tilstedeværende Embedsmænds Vegne protestere —

LORENTZ. Tak — ikke paa mine!

ROSS. Hvad? De ogsaa — Hr. Bureauchef! Saa vidt er det kommen i dette ulykkelige Land! Tamp — Kaptein! du gaar med mig! *(mod Døren).*

TAMP (følger). Ja — Fanden partere mig.

FOGDEN (holder i Frakken). Men Ross — Ross! du hører jo, det er Sivertsen, jeg har intet gjort!

ROSS. Ah — bah! hvem Fanden snakker om det? hvad er en simpel Kassemangel mod en saadan Skandale! *(ud).*

FOGDEN. Men Hr. Kaptein! — Brøndtosk —

TAMP (med Værdighed). Jeg vil heller spise Sild med en Embedsmand end Brøndtosk med en Snedkermester! *(ud).*

FOGDEN. Og du Lorentz! vil du ogsaa gaa fra mig?

LORENTZ. Nei, min Ven! nu først vil jeg gjerne blive her.

FOGDEN. Tak — gamle Ven! du kom itide.

(Imidlertid har Margrete hentet Arbeidsblusen; hun hjælper den paa Fogden og hænger Uniformsfrakken hen paa Garderobeholderen.)

MARGRETE. Se nu er Far i sin nye Uniform!

LORENTZ. Bravo! gamle Ven; her har vi altsaa Snedkermester Anders Ørst — nei lad os sige A. Ø. Gregersen!

FOGDEN (straalende). Til Tjeneste — mine Venner! — og der *(peger paa Uniformen)* — der hænger Hans Majestæts Foged!

KORNELIUS (kommer hurtigt fra Spisestuen og raaber): Jeg skulde hilse fra Ane Kristine, at Tosken blir kold!

(Alle gaar samtalende mod venstre, idet Tæppet falder.)

Det hele er ingenting.

Proverbe i en Akt.

PERSONER: Camilla. — Ferdinand.

(Paa Landet. Liden Havesalon. Aabne Glasdøre midt paa Bagvæggen mod en Have med gamle Træer. Paa hver Side af Havedøren Vinduer helt ned til Gulvet og foran hvert af disse høie Blomstertrapper besatte med Palmer og store Bladplanter.

Foran Blomstertrappen tilhøire staar en liden stoppet Sofa halvt inde under de brede Blade. Fremme i Forgrunden tilhøire Sybord, hvorpaa Bøger og Broderi. Paa venstre Væg Dør til de andre Værelser og længer tilbage paa samme Side Pianofortet.

En fyldt Nodehylde og to-tre bløde Lænestole. I Havedøren hænger mørke Portièrer, der ere halvt aabne og opbundne.

Naar Tæppet gaar op, sidder Camilla ved Instrumentet og spiller halvt tankeløst første Reprise af Strauss' Vals: «Freut Euch des Lebens»).

FERDINAND (kommer opad Havetrappen). Godmorgen Kusine!

CAMILLA (vil reise sig). Godmorgen Ferdinand!

FERDINAND. Nei, nei! bliv siddende — jeg beder dig! — jeg kom jo netop indom, for at høre dig spille.

CAMILLA (spiller dæmpet under det følgende). Ja — ikke sandt? der er virkelig Musik i enkelte af disse Valse?

FERDINAND. Ja vist! — men den d e r synes jeg nu bedst om for Moralens Skyld.

CAMILLA. Moralen?

FERDINAND. Freut Euch des Lebens! — men Kjære! spil dog — jeg har ikke Tid —

CAMILLA. Hvor du er morsom! har d u ikke Tid?

FERDINAND. Aa jo — ialmindelighed; men for Øieblikket er det mine Venners, jeg bruger; de venter mig paa Keglebanen.

CAMILLA (spiller). Kommer du derfra?

FERDINAND. Nei — vi var just paa Veien derhen, saa hørte jeg dit Piano helt nede ved Havetrappen. Jeg lod de andre gaa iforveien. — Jeg syntes, jeg trængte til Musik, — ved du Camilla! hvad det er for en deilig Dag? har du seet Træerne og Dammen og de nye Mosroser?

CAMILLA. Jeg gik mig en lang Tur imorges; det er den første rigtigt varme Solskinsdag, vi har iaar.

FERDINAND. Ja, en deilig Dag! Solskin ude og Solskin inde. Stemningerne jage hverandre som Solstraalerne i det unge Løv. — Puh! alle de dumme Ord, man faar i Munden, naar man er forelsket.

CAMILLA (ler). Du forelsket! — det maatte tage sig snurrigt ud.

FERDINAND (i Sofaen). Du kan jo tage mig i Øiesyn.

CAMILLA (vender sig om og siger spændt): Ferdinand — du er forlovet!

FERDINAND (ler). Forlovet! — ja det er jo den yndigste Form for Elskov; og med hvem er det, min venlige Kusine vil velsigne mig?

CAMILLA. Der kan kun være Tale om en —

FERDINAND. — en om Gangen — ja! det mener jeg ogsaa; — der bør være Orden i alt! — men hvem?

CAMILLA. Aa — du ved godt, jeg mener Mathilde. Du var jo saa optaget af hende hele Aftenen hos Onkels.

FERDINAND. Du fornærmer mig — Camilla! hun har jo været forlovet.

CAMILLA. En forbigaaende Forelskelse, — og desuden er det længe siden.

FERDINAND. Vel, vel! men en Dame, som har været forlovet, beholder altid i mine Øine en vis Lighed med en Bonbon, som der er slikket paa.

CAMILLA (spiller). Fy! — Ferdinand!

FERDINAND. Idag maa du ikke skjænde paa mig. Kom — sæt dig heller her hos mig, saa skal jeg fortælle dig saa meget —

CAMILLA. Ved du noget nyt?

FERDINAND. Nei, men gammelt — gamle Historier; — jeg skal fortælle dig om Robin Hood! —

husker du, naar han red gjennem Haven dernede og satte over Porten i et Spring —

CAMILLA (vender sig). — og forsvandt i Sherwood-skoven! — det var Skraaningen ned til Elven. Og oppe ved Fossen havde han sine mørke, hemmelige Huler. Hvormangen Gang du skræmte mig — Ferdinand! Tænk — endnu er jeg halvræd, naar jeg gaar alene der-oppe.

FERDINAND. Det er, fordi Røverne saa ofte slæbte dig gjennem det tykke Krat og de krogede Gange — snart var du Miss Edith — snart Dronningen eller Lady Dudleigh —

CAMILLA. Men du var altid Robin Hood —

FERDINAND. — i grøn tætsluttet Jagtdragt, med Hornet ved Bælte —

CAMILLA (famler). — og Guld — jeg synes, hans Dragt staar for mig — skinnende af Guld —?

FERDINAND. Ja det kommer vist af, at den gamle Bog var indbundet i grønt engelsk Bind, og udenpaa stod Robin Hoods Billede presset i Guld.

CAMILLA. Aa ja! — det er sandt! ak husker du den gamle Bog? hvormeget vi to igrunden eier sammen — Ferdinand.

FERDINAND. Ja. Minder har vi nok af — men —

CAMILLA. — men!

FERDINAND. — Aa — lad os tale om noget andet — om Vaaren — om Kjærligheden, — ja om Kjærligheden.

CAMILLA. — med dig?

FERDINAND. — Hvorfor ikke?

CAMILLA. — Du ved ikke, hvad det er.

FERDINAND. Men du ved det?

CAMILLA. Kanske.

FERDINAND. Saa sig det!

CAMILLA. Ak Fætter! — var Kjærlighed noget saa enkelt, at det lod sig sige i to eller tre Ord, saa var den vel ikke saa kosteligt et Eie, — ikke saa farlig at lege med.

FERDINAND. Nuvel — men kom og sæt dig her, saa fortæller du mig ialfald, hvad du ved.

CAMILLA. Du vil bare le af mig.

FERDINAND. Men det er du jo vant til.

CAMILLA (godmodigt). Ja du har igrunden Ret *(sætter sig hos ham).* Det var en Vaar, jeg var liden Pige, og saa fandt jeg nede i Haven i den mørke Allée —

FERDINAND. Der hvor de Fredløse holdt til?

CAMILLA. Netop — der fandt jeg en Morgen et Fuglerede. Det var bare et Trosterede, og jeg vidste godt, at du og de andre Gutter kjendte mange langt sjeldnere Reder baade i Haven og i Skoven. Men dette var jeg den eneste, som vidste om; og hvor jeg skjalv for, at I skulde finde det! — og alligevel! — jeg var ikke fuldkommen lykkelig ved at beholde min Hemmelighed alene. — Saaledes tænker jeg mig Kjærligheden — ler du ikke?

FERDINAND. Jo indvortes; thi du er ganske paa Vildspor. Nei nu skal du høre! Kjærligheden er som et sort Plaster paa Næsen. Alverden ser det; velopdragne Mennesker lade som ingenting; men Tanter og Digtere raabe: Ah — hvor det klæder dig.

CAMILLA (ler). Nei — nei — Ferdinand! mit Billede er bedre.

FERDINAND. Lad os være oprigtige. — Tror du virkelig, at dit Rede er bedre skjult end mit Plaster?

CAMILLA (reiser sig). Jeg forstaar ikke, hvor Mor bliver af. Vi skulde gjøre et Par Visitter sammen. Jeg vil spørge, om hun ikke snart er færdig. *(mod Døren tilvenstre).*

FERDINAND. Aa nei — gjør ikke det! nu gaar jeg alligevel strax. Spil heller lidt for mig; men ikke mere af ham — Wieneren; spil en Chopin — er du snil.

CAMILLA (begynder Nr. 1, opus 64 — Des dur).

FERDINAND. Nei — nei — ikke den, om jeg maa bede. Lad mig faa den med Basmotivet; Nummer — ja hvad er det nu?

CAMILLA. Denne er det vist, du mener — *(spiller Nr. 2, opus 34 — A mol).*

FERDINAND. Ja Tak! *(stiller sig bag hendes Stol*

og hører en Stund; — derpaa reciterer han under hendes dæmpede Spil):*

Es war ein alter König.
Sein Herz war schwer, sein Haupt war grau;
Der arme alte König —
— Er nahm eine junge Frau.

Es war ein schöner Page,
Blond war sein Haupt, leicht war sein Sinn;
Er trug die seidne Schleppe
Der jungen Königin.

Kennst du das alte Liedchen?
Es klingt so süss, es klingt so trüb;
Sie müssten beide sterben,
Sie hatten sich viel zu lieb.

CAMILLA (stanser). Det er et tungt Digt.
FERDINAND. Fordi det er sandt.
CAMILLA. Mener du — —
FERDINAND. Livet er ikke anderledes — Kusine!
CAMILLA (i Tanker). Der er noget uroligt, noget utrygt ved den Poesi; — der gaar en underlig, lummer Luft gjennem alle hans Vers.
FERDINAND. Det er Violduft —

*) Hun spiller de første otte Takter, saa følger første Vers under de otte næste. Derpaa gaar hun gjennem et Par Overgangsakkorder til Reprisen i Dur — nemlig:

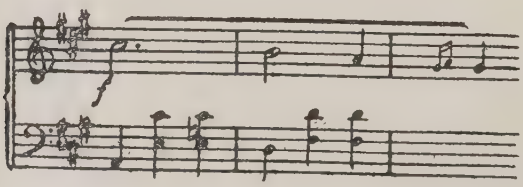

— under hvilken han reciterer andet Vers. Tilslut spilles de sexten sidste Takter af Valsen sammen med sidste Vers.

CAMILLA. — og Patchouli —

FERDINAND. Men der spirer dog Vaarblomster i dem.

CAMILLA. Der er deilige Blomster; men plukkede — ordnede med Kunst i sindrige Buketter.

FERDINAND (staar tilhøire, hviler Albuerne paa en Lænestol). Ja hør nu selv!

Die blauen Frühlingsaugen
Schau'n aus dem Gras hervor,
Das sind die lieben Veilchen,
Die ich zum Strauss erkor. —

CAMILLA (i samme Stilling tilvenstre).
Og det pipper og kvidrer og jubler og ler,
Et plaskende Livsvæld for Øiet du ser.
Og du hører de dansende Vover.
Og hvis ret du af Hjertet som Kulsvier tror,
Kan du lyttende høre, hvor Græsset gror,
Og falde i Staver derover.

FERDINAND.
Ich kann nicht singen und springen,
Ich liege krank im Gras,
Ich høre fernes Klingen —
— Mir träumt — ich weiss nicht was.

CAMILLA.
Hør hvor de hviske dig ømt,
Alt hvad din Længsel har drømt,
Se, hvor de bringe tilbage
Gjenskin fra fagrere Dage!
Lad det tindre
Det vil lindre
Smerten i dit Savn og i din Klage.

FERDINAND (stanser lidt).
In meiner Erinnr'ung erblühen
Die Bilder, die längst verwittert,
— Was ist in deiner Stimme,
Das mich so tief erschüttert?

(ser paa hende).

— Sag' nicht, dass du mich liebst,
Und küsse nur und schweige;
Und lächle, wenn ich dir morgen
— Die welken Rosen zeige.

CAMILLA (gjør en Bevægelse mod Havedøren — som for at trække frisk Luft, men vender sig pludseligt og deklamerer hurtigt og let):

Alt Sommerlærken synger over Vordingborg By,
Og Guldgaasen glimter i det klare Morgengry;
Den milde, friske Vind bølger frem gjennem Korn,
I den susende Skov høres Hunde og Horn!

(hun ler).

Se det var en hel Duel paa Vers. Tilstaa, at du er overvunden.

FERDINAND. Jeg nedlægger ialfald mine Vaaben.

CAMILLA. Fordi mine ere stærkere —

FERDINAND. — mine er finere.

CAMILLA. Det er ikke med en Paradekaarde, en Mand fægter sig gjennem Livet.

FERDINAND. Jeg ser ikke stort at kjæmpe for.

CAMILLA. Du spiller uden Indsats.

FERDINAND (ser paa hende). Et vilde jeg vinde.

CAMILLA (æggende). Det er ikke sandt; du vil ingen Ting; der er ingen Fart i dig.

FERDINAND. Synes du, her er noget at haste efter i det Liv, her leves?

CAMILLA. Den, som sover i Kahytten, ved lidet om Reisen.

FERDINAND (udbryder). Ved du da noget bedre end at drømme? se dig omkring! — hvor finder du noget, der er værd at holde sig vaagen for! hvor øiner du noget helt, noget stort, noget sandt! — Det hele er ingenting! — Halvhed og Løihed; skikkelig Nederdrægtighed; smaa, fredelige Lidenskaber, Agerdyrkning og Børneavl. Udenfor bølger et Hav, — man lader som ingenting; der er Storm i Luften, — man tætter Vinduerne. Mens det bryder i Sindene, mens Trangen til Lys,

til Liv vil sprænge sig Vei, gaa vi her saa pene og artige og spørge til hinandens Befindende. Men saa er jo rigtignok ogsaa de fleste af os syge.

CAMILLA. Hvad er det da, du vil?

FERDINAND. Jeg? — du sa' det jo selv: jeg vil ingenting *(sætter sig).*

CAMILLA. Jeg forstaar dig ikke — Ferdinand!

FERDINAND. Jo — du forstaar mig — netop du! — hvis du turde. — Turde du bryde med alle disse Smaahensyn, som binde Menneskene sammen i dumme Knipper; — vove at leve sandt og stærkt, for hvad du elskede — tværtimod Fordom og Smaalighed, — isandhed Camilla! da skulde din Ridder vaagne og du skulde se hans Sværd i de første Rækker.

CAMILLA. Vidste jeg bare, hvad det gjaldt. Men du river alting istykker. Intet er fast hos dig: Tvivl, Uro, Higen, — snart mat, snart i vildeste Jag.

FERDINAND. Saaledes jager den afsted, der skal vinde alt — sig selv!

CAMILLA. Den, som seiler, bare for at seile, behøver ingen Karter; men den, som seiler, for at naa Maalet, maa være kjendt paa Havet og sikker paa sit Skib. Et Liv, som skal blive til noget, maa have fast Grundlag, og aldrig kommer den nogen Vei, som ikke har Klarhed og Ro!

FERDINAND (ler). Der kom det! — jeg mindes det fra saa mange Samtaler om dette — dit Yndlingsord, dit Livsprincip: Ro — fremfor alt: Ro! — for alt i Verden ingen Forstyrrelse, intet Anstød, ingen Lidenskab! ved du hvad — Camilla! det er Skade, at du blev et Menneske.

CAMILLA. I hvilken Dyreskikkelse vilde du anbringe din Kusine?

FERDINAND. Aa — hvor vil du hen! — intet Dyr er roligt nok. Nei — det er i Planteriget, du skulde havt din Plads.

CAMILLA. Vær da saa galant at lade mig blive Lotusblomst eller Viol.

FERDINAND. Umuligt! — du staar høit over saadanne ørkesløse Drømmere. Du skulde været en Bær-

busk, — en rigtig frodig Ribsbusk — velstelt, solid og nyttig.

CAMILLA. Du er just ikke meget artig — Fætter!

FERDINAND (peger ud). Og se nu denne fredelige Ramme om dit Liv. Dernede løber Elven rolig og mæt som den har løbet af Alders Tid. Træerne ere gamle og mosgroede; Robin Hood og Little-John ere forlængst redne bort mellem Stammerne. Stille og tilfredse gro de velgjødede Pioner og se! — dernede under Æbletræet ligger Pasop helt sammenrullet og blinker i Solen. Kan du tænke dig et yndigere Billede paa den sande Ro og Sjælefred end saadan en Hund, som ligger og sover i Solen og vaagner en enkelt Gang for at betragte sin egen Hale?

CAMILLA. At du har Mod til at sige en Natur som denne saadanne Dumheder lige i Ansigtet! Gnid dine Øine — Gut! du har faaet Glasstumper i dem fra den Ondes Troldspeil! *(udvider Portièren).* Se nu ret, hvad det er, du spotter som Rammen om mit Liv; — ah; var bare Livet godt nok til Rammen.

FERDINAND (greben). Ja — du har Ret — Camilla! her er deiligt!

CAMILLA. Og kjend den friske, rige Luft! den smager endnu af Vaar. — Vaaren staar færdig og moden paa sin sidste Dag, — saa straalende skjøn, at Sommeren stanser, hilser og nøler med at tage Kommandoen.

FERDINAND (med Liv). Kom Camilla! vi maa ud. Lad os gaa dybt, dybt ind i Sherwoodskoven, saa finder vi vore gamle Røvere og Riddersmænd; — og du og Vaaren og Solskinnet og dine blanke Øine skal gjøre mig glad og ung som i gamle Dage.

CAMILLA (ivrig). Ja kom Ferdinand! *(leder efter sit Tøi, men stanser).* Nei — det er jo sandt! Mor kommer snart, jeg maa vente.

FERDINAND. Bah! — en Visit! — nu er vi i Stemning — kom!

CAMILLA. Nei — jeg har lovet at vente. Men vi kan bede Vaaren komme til os. Kom lad os spille sammen — saa spiller vi os Vaaren lige ind i Stuen.

FERDINAND (mat). Oprigtig talt — Kusine! saa

tror jeg, at jeg heller vil spille Kegler. Der er noget saa vaarfriskt ved denne Puckenholdts Kugle, der først trilles ud og saa trilles ind *(nynner, medens han leder efter sin Hat)*. Trilles ud — bom — bom! — trilles ind — bom bom! — Farvel Kusine!

CAMILLA (i Sofaen, uden at se op). Farvel Ferdinand!

FERDINAND (staar foran hende). Du skulde gifte dig med mig — Camilla!

CAMILLA (bittert). Forat du kunde komme til Ro?

FERDINAND. Nei — forat vi begge kunde faa Fart til at leve fremover.

CAMILLA. Jeg vil ikke dele Farten med en, som ikke tror.

FERDINAND (overrasket). — ikke tror?

CAMILLA (ser op). — som ikke tror paa Kjærligheden, — og det gjør du ikke.

FERDINAND. Tror jeg ikke paa Kjærligheden? — paa Amor? — paa Forlovelsen, paa Ægteskabet, Slægtskabet, Præsteskabet og Fadderskabet —

CAMILLA (reiser sig). Nei — nei! Ferdinand! spøg ikke: — jeg kan ikke længer taale det.

FERDINAND. Nuvel — saa lad os tale alvorligt. Du siger, jeg tror ikke paa Kjærligheden; — hvad mener du med det?

CAMILLA. Jeg mener, at saa længe har du nu gaaet og experimenteret, tvivlet om alt, rokket ved alt, tumlet i Stemninger og plukket dig selv i smaa, smaa Stykker, indtil du ikke længer evner at rumme en stærk, sammenhængende Livstanke. Du slaar med Vingerne — og du har havt prægtige Vinger — Ferdinand! men de formaa ikke at bære dig langt; du er ikke længer hel; du er gaaet istykker mellem dine egne Fingre; du kan ikke elske!

FERDINAND. Du har Ret; — jeg kan ikke elske paa den rolige, seige Maade. Kjærligheden staar ikke for mig som en Panteobligation, som vil give sin visse, aarlige Rente for hele Livet. — Kjærligheden er en saare sjælden Urt — Kusine!

CAMILLA (stille). Det tror jeg ogsaa.

FERDINAND. Jeg giver ikke meget for den Godt-

kjøbsvare, som gaar i Handelen med Amors Mærke. Men de er jo heller ikke mange, som opleve at faa se Fata Morgana; derfor nøies de fleste klogeligen med at glo paa Aftenrøden; — den giver ogsaa et smukt Skin; og den kommer igjen hver eneste Dag.

CAMILLA. Det gjør mig saa ondt, naar du taler saaledes; og dog glimter der noget igjennem, som drager mig; — jeg føler, at du dog gjemmer mere i dit Hjerte end du vil være ved.

FERDINAND. Lad os ikke blive sentimentale — Kusine! men tale alvorligt om Kjærligheden; — og Ægteskabet er Kjærlighedens Alvor: den hellige Indvielse, det fredelige Samliv, frodige Børn, behagelig Omgang; — og fremfor alt Ro! Stilhed, Fred. — Et Ægteskab bør glide glat og lydløst paa Patentaxer og Staalfjære. Men ikke destomindre skulde du gifte dig med mig.

CAMILLA. Hvorfor?

FERDINAND. Det er, hvad Livet har at byde.

CAMILLA. Da var det ikke værdt at leve.

FERDINAND. Det kommer an paa, hvorledes man lever. Naar man passer paa at holde sig flot, lade hele Tilværelsen hænge løst omkring sig, saa kan man drive —

CAMILLA (heftig). — drive paa Strømmen som en hvælvet Baad —

FERDINAND. Aa ja! — det var just ikke det, jeg vilde sagt; men lad gaa: kan man ikke stemme, er det bedre at glide paa Strømmen end overskylles af grumset Vand. Man lever sit indre Liv alene — eller med den, man elsker; og Stemningerne jage hinanden — som jeg saa smukt sagde for lidt siden — som Solstraalerne i det unge Løv —

CAMILLA. — eller dryppe som Høstregn i de gule Blade. Det var et trist Liv.

FERDINAND (forceret). Ingenlunde! — Livet er den lystigste Spas af Verden — for den, som forstaar det. Hvad er det andet end en Kjæde af Smaating, som stryge forbi? — at leve er at glemme, at sove er at nyde, og Lykken er en god Fordøielse. Derfor er min Moral: Fryd dig ved Livet, og min Overbevisning: Det hele er ingenting!

CAMILLA. Ved du, hvad du er — Ferdinand?

FERDINAND. Zerrissen — formodentlig?

CAMILLA. Værre endda: du er udbrændt.

FERDINAND. Se se! Billedet hentet fra en Vulkan.

CAMILLA. Nei fra et Fyrværkeri.

(Stilhed, hun sætter sig).

FERDINAND (lænet til Sofaen). Hvor godt jeg mindes den Tid, da jeg samlede Skillinger, for at kjøbe dig den Venskabsring, du har der; hvorlænge jeg gik frem og tilbage foran Guldsmedens Vindu, for at vælge en rigtig smuk og massiv. Jeg har ikke lagt Mærke til den før — det undrer mig — jeg havde ikke ventet — det glæder mig Camilla! at du bærer den endnu.

CAMILLA. Ja men se, hvor tynd den har slidt sig.

FERDINAND. Ja men se, hvor blank den har holdt sig! *(Stilhed.)* Betyder den ikke længer noget? — Camilla!

CAMILLA. Du forandrede dig i de Aar, du var borte.

FERDINAND. I ét er jeg den samme.

CAMILLA. Det blev ikke som jeg havde tænkt.

FERDINAND. Har jeg skuffet dig?

CAMILLA. Der er gaaet meget tilgrunde hos dig.

FERDINAND. Jeg er saa ensom.

CAMILLA. Det vil du altid blive.

FERDINAND (smerteligt). Camilla!

CAMILLA. Du bryder dig ikke om nogen Ting! — Intet har Værd for dig; du —

FERDINAND. Du ved, — at ligefra —

CAMILLA. Nei nei! — afbryd mig ikke! Det er sandt, hvad jeg siger. Intet er helligt for dig; du spotter over alt og river alt ned. Kommer en skjøn og ædel Følelse frem, strax er du paafærde med et Par stygge Ord, der vrænger det hele om. Du spotter endogsaa dig selv, somom du skammede dig ved at have Hjerte.

FERDINAND. Det er næsten, somom jeg skammer mig. Jeg saa saamegen Løgn, saamegen Paraderen med usande Følelser, at jeg tilslut vænnede mig til at skjule bag Spot og Tvivl, hvad jeg eiede af — af Hjerte.

CAMILLA. Saa længe kan du gjemme paa det, til der ikke er mere.

FERDINAND. En skulde faa vide det altsammen; hende vilde jeg betro alt, hvad jeg lider ved at stænge

mig inde med mig selv. — Og om du vilde tage mig ind til dig, skulde min store Kjærlighed omslynge os begge, og jeg skulde blive stærk og sand ved dig. *(Han bøier det ene Knæ og holder hendes Haand).*

CAMILLA (smiler svagt). Du ved, jeg sagde, du kunde ikke elske.

FERDINAND (hurtigt). Det skal du komme til at bede mig om Tilgivelse for, — naar vi blive alene — vi to med vor Kjærlighed, — fjernt fra de andre, skjult i os selv.

CAMILLA. Og Ægteskabet? Præsteskabet, Faddersk —

FERDINAND. Tilgiv mig! — det var bare dumme Ord.

CAMILLA (alvorligt). Ferdinand! — er du ikke for veg til at bære et Hverdagsliv?

FERDINAND. Det vil vi ikke leve! — og alligevel! — komme hvad der vil, med dig kan jeg alt. Thi jeg elsker dig — Camilla! — du ved ikke, hvorledes jeg elsker dig. — Alt hvad jeg ved, hvad jeg kan, hvad jeg føler — er af dig. Hver mindste Tanke, som begynder, knytter først en Knude om Camilla, og naar den har løbet Bugten ud, vender den tilbage til dig! — Tænker jeg saa os to sammen, da er al min Evne udtømt, og der findes ikke mere for mig — hverken i Himlene eller paa Jorden! —

CAMILLA (bøier sig ned og kysser ham; derpaa reiser hun sig hurtigt). O — nu har jeg ham! — nu kan du gjerne spotte saameget du vil over Kjærlighed — Følelse — og Hjerte! — nu ved jeg, at du kan elske — tankeløst — grændseløst — tosset! O Ferdinand! hvor jeg er lykkelig! dette maa Mor vide! *(mod Døren tilvenstre).*

FERDINAND (farer sammen). Din Moder —

CAMILLA. Javist! *(fortroligt).* Du skal vide — Ferdinand! Mor synes ikke saa godt om dig nu som før, fordi — nuvel! — fordi hun har troet, at dit Hjerte var blevet koldt og haardt derude. Men naar hun nu hører, hvad der bor i dig, — hvor du elsker mig, — hvor vi ere lykkelige, — da vil hun blive saa glad, saa glad og holde saa meget af dig *(vil gaa).*

FERDINAND. Vent lidt! — vil du ikke først gaa ned i Kjøkkenet og lade Chocoladen sætte over.

CAMILLA. Chocoloden —?

FERDINAND. Javist! — du ved, hvor penibelt det er, naar hele Familien er samlet, Stemningen paa sit Høidepunkt, — og saa Chocoladen aldrig vil komme paa Kog.

CAMILLA. (svagt.) Chocoladen!

FERDINAND. Naturligvis! var dette hændt om Eftermiddagen, var det blevet Thevand; men paa Formiddagen nydes en saadan Ting med Chocolade.

CAMILLA. — hvilken Ting?

FERDINAND. Ih! Forlovelsen! — den officielle Familiebegivenhed; denne vidunderlige Virkeliggjørelse af Elskovens salige Drømme.

CAMILLA (synker ned i Lænestolen). Gaa — Ferdinand! — gaa!

FERDINAND. Synes du da ikke, vor unge Kjærlighed er for god til at prisgives alle disse —

CAMILLA (raaber). Gaa!

FERDINAND. Lad os forstaa hinanden: den, som vil vinde Lykken, maa være stærk nok til —

CAMILLA. Jeg er stærk nok til at undvære Lykken; men du er for svag til at leve Livet.

FERDINAND. Du kan vel ikke ville kaste mig bort i samme Øieblik, vi fandt hinanden. Har du givet mig dit Hjerte, saa lad mig beholde det alene. Lad os reise langt bort og leve vi to, i vor Kjærlighed — i hinanden.

CAMILLA. Du vilde leve af mig.

FERDINAND. Jeg vilde give dig mere end du aner.

CAMILLA. Har du hørt, at Lægerne stundom lade sundt Blod flyde over i syge Legemer? — saaledes havde du tænkt det med mig. *(Hun reiser sig).* Men Ferdinand! det er mit Hjerteblod for godt til! — gaa!

FERDINAND. Lader du mig gaa, saa gaar jeg tilgrunde; og alt det dør ud, som skulde blevet et Liv — værdt at leve. Nu er der intet mer — haabløst og øde.

CAMILLA (pludseligt). Hvor kan du dog sige det? Livet er jo den lystigste Spas af Verden. Det gjælder bare at lade det hænge løst omkring sig, lade alt glide —

FERDINAND. Camilla! — skaan mig!

CAMILLA (stigende). Skaane? — det er jo din egen Lære, — jeg hylder den! — du har Ret! — bare holde

Skibet flot, nyde Livet! Se, hvor Solen skinner og Elven løber forbi — let som en Stemning. Og se! dernede i Haven; Pasop har faaet en Legekammerat; de løbe rundt det gamle Æbletræ. Kan du tænke dig et skjønnere Billede paa freidig Livsnydelse end to Hvalpe, der løbe omkring i Solskinnet og bide hinanden i Halen af Henrykkelse!

FERDINAND. Jeg beder dig — hold op!

CAMILLA (halvt i Graad). Hvad er saa Hjerte? — hvad er saa Følelse? — alt glider saa glat; der gaar Intet istykker; Sorgen faar ikke Tag, og Alvoret driver over som Skyer. Hør hvor Lærkerne slaa og Vaarbien summer, og Klokkerne ringe derinde i Byen; — hør! — Slagene svinge over Skoven — bom — bom —, det minder om Keglebanen, hvor din Ungdom venter! ha! ha! ha! hvor Livet er lystigt — Fætter!

FERDINAND (halvt paa Knæ). Stans Camilla — stans! — du har Ret! — jeg har gjort dig ondt! sig mig det! de haardeste Ord! men le ikke — jeg bønfalder dig! — le ikke saa skrækkeligt!

CAMILLA. Hahaha! — der ligger Troldmanden og skjælver for de Aander, han selv har manet. Saa le dog med — Fætter! nu er vi i Stemning! Det hele er jo ingenting! fryd dig ved Livet! — hør bare! *(Hun iler til Klaveret og spiller heftigt og stormende sidste Del af anden Reprise*) af Strauss' Vals).*

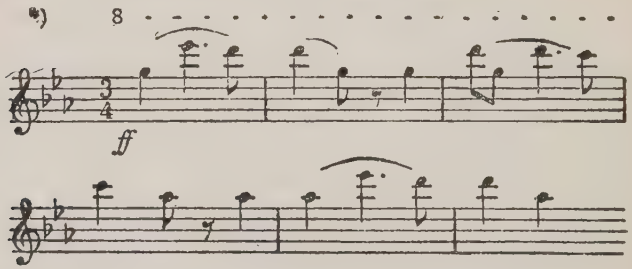

FERDINAND (staar et Øieblik; derpaa gaar han ud og forsvinder nedad Havetrappen).

CAMILLA (stanser Spillet, vender sig om og ser efter ham).

(Tæppet falder).

NYE NOVELLETTER

(1880)

Torvmyr.

Høit over Lyngsletterne fløi en gammel fornuftig Ravn. Den skulde mange Mile vestover, helt ud til Havkanten, for at grave op et Svineøre, som den havde gjemt i den gode Tid. Nu var det sent paa Høsten og knapt for Føden.

Naar der kommer en Ravn — siger Fader Brehm — behøver man bare at se sig om, for at opdage den anden.

Men man kunde længe nok se sig om, der den kom flyvende, den gamle, fornuftige Ravn; den var og blev alene. Og uden at bekymre sig om noget, gled den paa de stærke, kulsorte Vinger gjennem den tykke Regnluft, styrende bent vest uden at give en Lyd fra sig.

Men som den fløi jævnt og betænksomt, fulgte de skarpe Øine Landskabet nedenunder, og den gamle Fugl ærgrede sig.

Aaar efter Aar blev de grønne og gule Smaalapper dernede flere og større; Stykke for Stykke skar den ud af Lyngmarken, Smaahuse med røde Tagsten fulgte med, lave Skorstenspiber med kvalm Torvrøg — Menneskeværk og Mennesker overalt.

Den kunde mindes fra sin Ungdom — det kunde nu være nogle Vintre siden, — da var her netop Plads for en dygtig Ravn med Familie: lange, endeløse Lyngvidder, Hareunger og Smaafugl i massevis, Edderfugle i Stranden med store, deilige Æg, og saa meget af alslags Delikatesser som man kunde ønske sig.

Nu var her Hus ved Hus, gule Agerflekker og grønne Sletter og saa knapt for Føden, at en gammel hæderlig Ravn maatte flyve milevis for et lumpent Svineøre.

De Mennesker! — de Mennesker! — den gamle Fugl kjendte dem.

Den var voxet op blandt Mennesker og det endogsaa blandt nogle af de fineste af dem. Paa den store Gaard tæt ved Byen havde den levet sin Barndom og sin Ungdom.

Men hvergang den nu passerede over Gaarden, løftede den sig høit op, for ikke at blive gjenkjendt. Thi naar den saa en Dameskikkelse nede i Haven, troede den, at det var den unge Frøken med Pudder og Haarsløife, og saa var det i Virkeligheden hendes Datter med snehvide Krøller og Enkekappe.

Om den havde havt det godt hos de fine Mennesker? — aa — som man tager det. Mad i Overflod og meget at lære; men det var dog Fangenskab; de første Aar med den venstre Vinge klippet og senere paa «parole d'honneur» — som den gamle Herre pleiede at sige.

Det var dette Æresord den havde brudt, og det hændte en Vaar — der fløi en ung, skinnende sort Hunravn hen over Haven.

Nogen Tid efter — det kunde vel være nogle Vintre senere — kom den tilbage til Gaarden. Men nogle fremmede Gutter kastede Sten efter den; den gamle Herre og den unge Frøken var ikke hjemme.

De ere vel i Byen — tænkte Ravnen og kom igjen nogen Tid efter. Men akkurat samme Modtagelse fik den.

Da blev den gamle, hæderlige Fugl — thi imidlertid var den bleven gammel — fornærmet, og nu fløi den høit over Huset. Den vilde ikke have mere med Mennesker at skaffe, og den gamle Herre og den unge Frøken kunde længe nok stirre efter den, — og det gjorde de, det var den overbevist om.

Og alt, hvad den havde lært, glemte den; baade de vanskelige franske Ord, som den lærte inde i Stuen af Frøkenen, og de ulige lettere Kraftudtryk, den paa egen Haand tilegnede sig ude i Drengestuen.

Kun to Menneskelyd blev hængende i dens Hukommelse som Yderpunkterne af dens svundne Lærdom. Naar den var i rigtigt godt Humør, hændte det, at den

sagde: «Bonjour — madame!» men naar den var sint, skreg den: «Fanden gale mig!»

Gjennem den tætte Regnluft gled den hurtig og sikkert: den skimtede allerede den hvide Krans af Brændingerne langs Kysten. Da blev den opmærksom paa en stor, sort Flade, som bredte sig nedenunder. Det var en Torvmyr.

Gaardene laa i en Ring omkring paa Høiderne; men paa den lave Slette — den var vist over en Mil lang — fandtes intet Menneskespor, bare et Par Torvstakker i Kanten, sorte Tuer og blinkende Vandpytter indimellem.

«Bonjour madame!» raabte den gamle Ravn og begyndte at kredse i store Ringe over Myren. Der saa saa hyggeligt ud, at den langsomt og forsigtigt dalede ned og satte sig paa en Trærod midt ude i Myren.

Her var omtrent som i gamle Dage — øde og stille. Hist og her, hvor Bunden var tørrere, groede der lidt kort Lyng og enkelte Sivdotter. Myrfiblerne vare afblomstrede; men paa de stive Straa hang endnu en og anden Dusk — sort og sammenkladdet af Høstregnet; ellers var det fin, mørk, smuldret Jord — vaad og fuld af Vandpytter; — graa, forvredne Trærødder stak frem, flettede ind i hinanden som et knudret Net.

Den gamle Ravn forstod godt, hvad den saa. Her havde voxet Træer engang, endogsaa før dens egen Tid.

Skoven var borte, Grenene, Løvet — alt var væk; bare Rødderne igjen, indfiltrede i hinanden dybt ned i den bløde Masse af sorte Trævler og Vand.

Men længer kunde Forandringen heller ikke komme; saaledes fik det forblive, og dette fik da Menneskene ialfald lade ligge som det laa.

Den gamle Fugl rettede sig op. Gaardene laa saa langt borte, her var saa hjemligt sikkert midt ude i den bundløse Myr. Noget af det Gamle fik dog være i Fred; den glattede de skinnende, sorte Fjær og sagde flere Gange: «Bonjour madame!»

Men ned fra den nærmeste Gaard kom et Par Mand med Hest og Kjærre; to Smaagutter løb bagefter. De

kjørte en kroget Vei mellem Tuerne, men lige ud over Myren.

De stanser snart — tænkte Ravnen.

Men de kom altid nærmere; den gamle Fugl vendte uroligt Hovedet; det var forunderligt, hvor langt de vovede sig ud.

Endelig standsede de, og Mændene tog fat med Spader og Øxer. Ravnen kunde se, at de kavede med en svær Trærod, som de vilde have løs.

Det blir de snart trætte af — tænkte Ravnen.

Men de blev ikke trætte; de huggede med Øxerne — det var de skarpeste, Ravnen havde seet — grov og sled, og tilslut fik de virkelig den svære Stamme om paa Siden, saa at hele det stærke Rodnet stod bent op i Luften.

Smaagutterne var kjede af at grave Kanaler mellem Vandpytterne. «Se den store Kraagen derborte» — sagde den ene.

De forsynede sig med Sten i begge Hænder og lurede sig frem bag Tuerne.

Ravnen saa dem godt. Men den havde seet det som værre var.

Heller ikke herude i Myren var der længer Fred for det Gamle.

Nu havde den seet, at selv de graa Trærødder, som vare ældre end den ældste Ravn, og som vare saa fast indflettede i den dybe, bundløse Myr, — at selv de maatte give tabt for de skarpe Øxer.

Og da Gutterne netop var saa nær, at de skulde til at kaste, løftede den de tunge Vinger og fløi op.

Men som den steg i Luften og saa ned paa de travle Mænd og de dumme Gutter, som stod og gabte efter den med en Sten i hver Haand, saa røg Sinnet paa den gamle Hædersfugl.

Den skjød ned som en Ørn paa Gutterne, og mens dens store Vinger daskede dem om Ørene, skreg den med frygtelig Stemme: «Fanden gale mig!»

Gutterne satte i et Skrig og kastede sig ned. Da de en Stund efter vaagede sig til at se op, var der igjen stille og øde; langt borte fløi en ensom sort Fugl vestover.

Men til de blev voxne Folk, — ja lige til sin Dødsdag beholdt de den Overbevisning, at den Onde havde aabenbaret sig for dem ude i Svartemyren i Skikkelse af en overhændigt stor sort Fugl med Ildøine.

— Og saa var det dog bare en gammel Ravn, der fløi vestover, for at grave op et Svinøre, den havde gjemt. —

Siesta.

I en af de elegante Ungkarsleiligheder i Rue Castiglione sad et muntert Selskab ved Desserten.

Signor José Francisco de Silvis var en lavbenet kulsort Portugiser af dem, der pleie at komme fra Brasilien med utrolige Rigdomme, leve et uroligt Liv i Paris og fremfor alt udmærke sig ved de utroligste Bekjendtskaber.

I det lille Selskab var der neppe nogen, som kjendte sin Sidemand undtagen de, som vare komne parvis. Og Værten selv kjendte de fra et Bal, fra et table d'hote eller fra Gaden.

Signor de Silvis lo og talte høit, hvor han kom frem — som rige Fremmede pleie; og da han ikke kunde naa op til Jockeyklubbens Niveau, samlede han, hvad han fandt: spurgte strax efter Adressen og sendte Dagen efter en Invitation til en liden Diner.

Han talte alle Sprog — ligetil Tysk; og man kunde se paa ham, at han var ikke lidet stolt, naar han raabte over Bordet: «Mein lieber Hr. Doctor! — wie geht's Ihnen?»

Der var virkelig en rigtig tysk Doctor mellem dem — overgroet med lyserødt Skjæg, og med dette Smil fra Sedan, som følger Germanerne i Paris.

Samtalens Temperatur steg ved Champagnen: flydende Fransk og radbrækket Fransk blandede sig med Spansk og Portugisisk; Damerne laa baglængs i Stolene og lo; man kjendte allerede hinanden godt nok til ikke at genere sig; Spøg og Vittigheder for over Bordet og fra Mund til Mund; alene «der liebe Doctor» disputerede

alvorligt med sin Sidemand — en fransk Journalist med rødt Baand i Knaphullet.

Og saa var der en til, som ikke reves med i Lystigheden. Han sad paa høire Side af Mademoiselle Adéle, — tilvenstre havde hun sin nye Elsker — den tykke Anatole, som havde forspist sig paa Trøfler.

Under Maaltidet havde Mademoiselle Adéle ved mange uskyldige Smaakunster prøvet at faa Liv i sin Sidemand tilhøire. Men han forblev stille, svarede forbindtligt, men kort og halvsagte.

Først troede hun, det var en Polak — af de allerkjedsommeligste, der gaa omkring og spille Fredløse. Men hun mærkede snart at hun tog feil; og det ærgrede Mademoiselle Adéle.

Thi det var en af hendes mange Specialiteter strax at kunne sortere alle de Udlændinger, mellem hvilke hun færdedes, og hun pleiede at forsikre, at hun kunde gjette en Mands Nationalitet, naar hun havde talt ti Ord med ham.

Men denne ordknappe Fremmede voldte hende meget Hovedbrud. Havde han bare været blond, vilde hun strax have gjort ham til Englænder; thi saaledes talte han. Men nu havde han sort Haar, tætte, sorte Mustacher og en fin liden Figur. Fingrene vare paafaldende lange, og han havde et eiendommeligt Lag til at pille ved Brødet og lege med Dessertgaffelen.

«Han er Musiker» — hviskede Mademoiselle Adéle til sin tykke Ven.

«Ah!» — svarede Monsieur Anatole, — «jeg er bange, jeg spiste for mange Trøfler.»

Mademoiselle Adéle hviskede ham et godt Raad i Øret, hvorover han lo og saa meget forelsket ud.

Imidlertid kunde hun ikke give slip paa den interessante Fremmede. Efterat hun havde lokket ham til at drikke flere Glas Champagne, blev han livligere og talte mere.

«Ah!» raabte hun pludseligt, «jeg hører det paa Sproget: De er alligevel Englænder!»

Den Fremmede blev rød i hele Ansigtet og svarede hurtigt: «Nei Madame!»

Mademoiselle Adéle lo: «Omforladelse! jeg ved, Amerikanerne blive vrede, naar man tager dem for Engelskmænd.»

«Jeg er hellerikke Amerikaner» — svarede den Fremmede.

Dette var for meget for Mademoiselle Adéle, hun bøiede sig over sin Asiette og saa muggen ud. Thi hun mærkede at Mademoiselle Louison ligeoverfor gottede sig over hendes Nederlag.

Den fremmede Herre forstod det og tilføiede halvhøit: «Jeg er Irlænder — Madame.»

«Ah!» — sagde Mademoiselle Adéle med et taknemligt Smil; thi hun var let at forsone.

«Anatole! — Irlænder — hvad er det?» — hviskede hun.

«Det er de Fattige i England,» hviskede han tilbage

«Saa! — hm!» — Mademoiselle Adéle trak Øienbrynene iveiret og kastede et sky Blik paa sin Sidemand tilhøire; han havde med en Gang tabt meget i hendes Interesse.

De Silvis' Dinéer vare udmærkede. Man havde siddet længe tilbords, og naar Monsieur Anatole tænkte paa Østerserne, hvormed man var begyndt, forekom de ham som en skjøn Drøm. Derimod havde han en stadig Anmindelse om Trøflerne.

Den egentlige Spisning var forbi; en Haand rakte ud efter et Glas, pillede mellem Frugterne eller de smaa Kager.

Den følsomme, blonde Mademoiselle Louison faldt i Betragtninger over en Drue, som hun lod plumpe ned i Champagneglasset. Bitte smaa blanke Luftblærer satte sig fast rundtomkring paa Skallet, og da den var helt bedækket af de skinnende hvide Perler, løftede de den tunge Drue op gjennem Vinen mod Overfladen.

«Se» — sagde Mademoiselle Louison og vendte de store svømmende Øine mod Journalisten, «se hvorledes hvide Engle bære en Synder mod Himlen.»

«Ah! — charmant — Mademoiselle! hvilken sublim Tanke!» raabte Journalisten henrykt.

Mademoiselle Louison's sublime Tanke gik rundt

Bordet og gjorde megen Lykke. Alene den letsindige Adéle hviskede til sin tykke Elsker: «Der skulde vist en god Slump Engle til at bære dig, Anatole!»

Journalisten greb imidlertid Øieblikket og vidste at fængsle den almindelige Opmærksomhed. Glad var han ogsaa ved at slippe ud af en møisommelig politisk Disput med Tyskeren, og da han havde rødt Baand og den overlegne Avistone, hørte alle paa ham.

Han udviklede, hvorledes Smaakræfterne, naar de forenes, kunne løfte store Byrder; og derfra kom han ind paa Dagens Thema: Pressens storartede Indsamlinger for de Vandlidte i Spanien og for de Fattige i Paris.

Her havde han meget at fortælle, og hvert Øieblik sagde han «vi» om Pressen, idet han talte sig ganske varm om «disse Millioner, vi — med saa store Opofrelser — tilveiebragte».

Men ogsaa de andre havde hvert sit at berette. Utallige smaa ædle Træk kom frem fra disse Dage fulde af Fornøielse, der smagte af Opofrelse.

Mademoiselle Louison's bedste Veninde — en ubetydelig Dame, der sad nederst ved Bordet, fortalte tiltrods for Louison's Protest, hvorledes denne havde taget tre fattige Sypiger op til sig — i hendes egen Leilighed, og ladet dem sy hele Natten før Festen i Hippodromen. Hun havde givet de stakkels Piger baade Kaffe og Mad — foruden Betalingen.

Mademoiselle Louison blev med en Gang en vigtig Person ved Bordet, og Journalisten begyndte at vise hende udsøgt Opmærksomhed.

De mange skjønne Træk af Godgjørenhed og Louison's svømmende Øine satte det hele Selskab i en stille tilfreds, menneskevenlig Stemning, der passede til Trætheden ovenpaa det anstrængte Maaltid.

Og dette Velvære steg endnu nogle Grader, da man var kommen tilro i de bløde Stole inde i den kjølige Salon.

Der var ikke andet Lys end Ilden i Kaminen.

Det røde Skjær gik over det engelske Gulvtæppe opad Guldlisterne i Tapetet, skinnede paa en forgyldt Maleri-

ramme, paa Pianoet, som stod ligefor, hist og her paa et Ansigt længer inde i Mørket. Ellers saaes ikke andet end de røde Punkter af Cigarer og Cigaretter.

Samtalen dovnede af; — en Hvisken hist og her, — Lyden af en Kaffekop, som sattes bort, — enhver syntes oplagt til uforstyrret at nyde Fordøielsens stille Glæde og sin menneskevenlige Stemning. Selv Monsieur Anatole glemte sine Trøfler, idet han strakte sig i den lave Stol tæt ved Sofaen, hvor Mademoiselle Adéle havde taget Plads.

«Er her ikke nogen, som vil gjøre lidt Musik for os?» spurgte Signor de Silvis fra sin Stol. «De pleier altid at være saa snil — Mademoiselle Adéle.» —

«Aa — nei — nei!» raabte Mademoiselle, «jeg er altfor mæt!» — og hun lagde sig tilbage i Sofaen, vippede Benene op og foldede sine Hænder over sin lille runde Silkemave.

Men den Fremmede — Irlænderen — reiste sig fra sin Krog og gik henimod Instrumentet.

«Ah — De vil spille for os! Tusind Tak — Monsieur — hm!» Signor de Silvis havde glemt Navnet — noget, som ofte hændte ham med hans Gjæster.

«Ser du! — han er Musiker!» sagde Mademoiselle Adéle til sin Ven. Anatole gryntede beundrende.

Det var forresten noget, alle fik Indtrykket af bare ved den Maade, hvorpaa han satte sig og uden nogen Forberedelse slog nogle Akkorder hist og her — ligesom for at vække Instrumentet.

Derpaa begyndte han at spille — legende, let, frivolt — som Situationen var til.

Dagens Melodier hvirvlede ind mellem Valsestumper og Visestumper; — alle de Ubetydeligheder, Paris nynner i otte Dage, blandede han sammen i et aandrigt flydende Foredrag.

Damerne raabte af Beundring, sang et Par Takter med og trippede med Fødderne. Hele Selskabet fulgte med spændt Interesse; han havde truffet Stemningen og faaet dem alle med fra Begyndelsen. Kun «der liebe Doctor» hørte til med Sedansmilet; det var altfor lette Sager for ham.

Men snart kom der ogsaa noget for Tyskeren; han nikkede af og til med etslags Anerkjendelse.

En Stump Chopin dukkede op, lagde sig vidunderligt ind i Stemningen — den pikante Vellugt, som fyldte Luften, — de lette Damer, — disse Mennesker, saa aabne og ubekymrede, alle fremmede for hinanden, — skjulte i den elegante halvmørke Salon, hver følgende sine hemmeligste Tanker, baarne af den hemmelighedsfulde halvklare Musik, medens Skjæret fra Ilden steg og faldt, og lod alt, hvad der var gyldent, glimte frem gjennem Mørket.

Og der kom bestandig mere for Doctoren. Fra Tid til anden vendte han sig mod de Silvis og signaliserede, naar der forekom «Anklänge» af «unser Schumann», «unser Beethoven» eller vel endog af «unser famoser Richard».

Imidlertid spillede den Fremmede videre — jævnt og uden Anstrængelse, let bøiet tilvenstre for at faa Kraft i Bassen. Det lød, somom han havde tyve Fingre — alle af Staal; de myldrende Toner forstod han at samle, saa at Instrumentet fik en mægtig, enkel Klang. Uden nogen Stans, uden at markere Overgangene holdt han ved bestandig nye Overraskelser, Hentydninger og geniale Kombinationer Interessen fast, saa at selv den mindst musikalske maatte følge i Spænding.

Men umærkeligt skiftede Musiken Farve. Kunstneren spillede sig bestandig nedover Instrumentet — bøiende sig mere mod venstre, og der blev en underlig Uro i Bassen. Gjendøberne fra Profeten kom med tunge Trin; en Rytter fra «damnation de Faust» kom farende dybt nedefra i det fortvivlede, hinkende Helvedesgalop.

Det rumlede stærkere og stærkere nede i Dybet, og Monsieur Anatole begyndte atter at kjende Trøflerne. Mademoiselle Adéle reiste sig halvt op; Musiken lod hende ikke i Fred.

Hist og her skinnede Ilden paa et Par sorte Øine, der stirrede paa Kunstneren. Han havde lokket dem med sig, nu kunde de ikke slippe; bestandig nedover førte han dem — nedover, hvor der mumledes dæmpet og dumpt som af Trudsler og Klager.

«Er führt 'ne famose linke Hand» — sagde Doctoren.

Men de Silvis hørte ikke paa ham; han sad som de andre i aandeløs Spænding.

En dunkel, beklemmende Rædsel gik fra Musiken og lagde sig over dem alle. Kunstneren syntes med den venstre Haand at knytte en Knude, som aldrig vilde løses, medens den høire kastede lette Løb som Flammer op og ned i Discanten. Det lød, somom der forberedtes noget uhyggeligt nede i Kjælderen, medens de ovenpaa brændte Bruleau og holdt sig lystige.

Der hørtes et Suk, et halvt Skrig fra en af Damerne, som følte sig ilde; men ingen ændsede det. Kunstneren var nu kommen helt ned i Bassen, hvor han arbeidede med begge Hænder, og de utrættelige Fingre hvirvlede Tonerne sammen, saa det kriblede koldt nedover Ryggen paa dem alle.

Men i den truende, knurrende Lyd dybt dernede begyndte der at komme en Bevægelse opad. Tonerne løb i hinanden, over — forbi hinanden — opover, bestandig opover uden at komme nogen Vei. Der blev en vild Kamp, for at komme op; det myldrede som af smaa sorte Skikkelser, der rev og sled; en rasende Iver, — en feberagtig Hast, — klavrende, gribende fat med Hænder og Tænder, — sparkende hinanden, — bandende, — Skrig, Bønner, — og altimens gled hans Hænder opover saa langsomt, saa pinligt langsomt.

«Anatole!» hviskede Mademoiselle Adéle ligbleg, «han spiller Fattigdommen!»

«Aa — mine Trøfler!» — jamrede Anatole og holdt sig paa Maven.

Med et blev der lyst i Salonen. To Tjenere med Lamper og Kandelabre dukkede frem i Portieren; og idetsamme sluttede den fremmede Kunstner, idet han med al sin Magt huggede Staalfingrene i en Dissonans — saa umulig, saa oprørende, at hele Selskabet fôr op. «Ud med Lamperne!» raabte de Silvis. «Nei, nei!» — skreg Mademoiselle Adéle, «kom med Lys, jeg tør ikke være i Mørke; hu! det skrækkelige Menneske!»

Hvem var det? — ja — hvem var det? — uvilkaarligt stimlede de sammen om Værten, og Ingen lagde

Mærke til, at den Fremmede smuttede ud bag Tjenerne.

De Silvis prøvede at le: «Jeg mener, det var Fanden selv. Kom lad os gaa i Operaen!»

«I Operaen! — ikke for nogen Pris,» raabte Louison, «jeg vil ikke høre Musik paa fjorten Dage, og saa Myldret i Operatrappen!»

«Aa — mine Trøfler!» klagede Anatole.

Selskabet brød op. De havde alle med en Gang faaet Fornemmelsen af, at de vare fremmede paa et fremmed Sted, og hver fik Lyst til at liste sig hjem til sig selv.

Da Journalisten førte Mademoiselle Louison til Vognen, sagde han: «Ja se det er Følgen af at lade sig overtale til at komme hos disse Halvvilde; man er aldrig sikker paa det Selskab, man træffer.»

«Ak nei! — han forspildte mig ganske min deilige Stemning» — sagde Louison vemodigt og vendte de svømmende Øine mod ham; — «vil De følge mig til la Trinité? jeg ved, der læses en stille Messe Klokken tolv.»

Journalisten bukkede og steg ind med hende.

Men da Mademoiselle Adéle og Monsieur Anatole kjørte forbi det engelske Apothek i Rue de la paix, standsede han Kusken og sagde bønligt til hende: «Jeg tror, jeg maa stige af og faa mig noget for mine Trøfler. Du tager mig det ikke ilde op? — den Musik — ser du.» —

«Gener dig ikke — min Ven! oprigtigt talt: jeg tror ikke, vi er synderligt oplagt nogen af os iaften. Godnat — altsaa til imorgen!»

Hun lænede sig tilbage i Vognen — lettet ved at være alene; og den letsindige Skabning græd som hun var pisket, mens hun kjørte hjemover.

Anatole var vistnok bekymret for Trøflerne; men han syntes dog, han kom sig, da Vognen rullede bort.

Siden de gjorde hinandens Bekjendtskab, havde de ikke været saa tilfredse med hinanden som i dette Øieblik, da de skiltes.

— Den, som havde klaret sig bedst, var «der liebe Doctor»; thi han var som Tysker hærdet i Musik.

Alligevel besluttede han at foretage en Fodtur til Brasserie Müller i Rue Richelieu, for at faa sig en ordentlig tysk Seidel Øl og kanske lidt Skinke ovenpaa alt dette. —

En Skipperhistorie.

Der laa engang i en Udhavn en hel Del Fartøier. De havde ligget der meget længe — just ikke for Storm, men snarere for Dødveir; tilsidst havde de ligget der saa længe, at de ikke mere ændsede Veiret.

Alle Kapteinerne vare efterhaanden blevne gode Venner; de reiste i Besøg fra Skib til Skib og kaldte hverandre «Fætter».

De havde ingen Hast med at komme afsted. Af og til kunde det hænde, at en ungdommelig Styrmand lod falde et Ord om den gode Vind og det rolige Hav. Men sligt blev ikke taalt; det maa gaa ordentlig til paa et Skib. Derfor blev de, som ikke kunde holde Mund, satte iland.

Saaledes kunde det dog ikke blive gaaende til evig Tid. Menneskene ere ikke saa gode som de burde være, og det er ikke alle, som trives under Ro og Orden.

Folkene begyndte omsider at mukke saa smaat; de var kjede af at male og pudse Kahytterne og af at ro Kapteinerne til og fra Toddygilder. Det rygtedes, at enkelte Skibe beredte sig til Afseiling. Paa nogle sattes Seilene til et for et i al Stilhed, Ankerne lettedes uden Sang, og Skibet gled roligt ud af Havnen; andre gik Seil, mens Skipperen sov. Slagsmaal og Mytteri hørte man ogsaa om; men saa kom der Hjælp fra Nabokapteinerne, saa blev der straffet og landsat, og alle Fortøininger bleve efterseede og forstærkede.

Ikkedestomindre forlod tilslut alle Skibene — paa et nær Havnen. De seilede ikke alle med lige Lykke, et og andet kom endog ind igjen for en Tid med Skade. Andre hørte man lidet om. Paa et Skib — sa' man, var Kapteinen kastet overbord af Mandskabet; et andet seilede med halve Besætningen i Lænker — Ingen vidste

hvorhen. Men saa var de dog alle paa Farten, strævende hver paa sin Vis snart i Storm snart i Stille mod sit Maal.

Kun et Skib blev — som sagt — liggende i Udhavnen; og det laa baade sikkert og godt: to Ankere i Bunden og tre svære Trosser i Land.

Det var en underlig liden Kasse. Skroget var gammelt; men det var nylig bleven repareret, og saa havde man givet det en svirsk, liden moderne Gallion, som stak underligt af mod de flade Sider og den tunge Agterende. Riggen — kunde man se — havde oprindeligt tilhørt et større Fartøi, men var i al Hast bleven afpasset efter det mindre Skrog, og dette forøgede end mere det uforholdsmæssige i hele Briggens Udseende. Saa var det malet med store Kanonporter som en «man of war», og førte altid Nummerflag paa Stortoppen.

Skipperen var en ualmindelig Mand. Han havde selv malet det Skilderi af Briggen, som hang i Kahytten, og saa kunde han synge — baade Salmer og andre Viser. Men det var nok helst Løgn. Og Løgn var det vist ogsaa hvad man hviskede i Ruffet, at Skipperen ikke var ganske sjøstærk.

Sligt noget fortæller altid Jungmanden til Kahytsgutten for at gjøre sig Kar. Og desuden var der en Styrmand paa Briggen, som vel kunde klare Pynterne alene, om det kneb.

Han havde faret som Styrmand i mange Herrens Aar, alt fra Skipperens salig Fars Tid. Han var ligesom groet fast til Rorpinden, og mange kunde næsten ikke tænke sig den gamle Brig med en ny Styrmand.

Han havde vistnok aldrig faret paa fjerne Farvande. Men da hans «trade» bestandig havde været den samme, og da han altid havde været i Følge med flere, havde Briggen seilet noksaa heldigt — uden synderligt Havari og uden synderlig Fortjeneste.

Derfor var baade han og Skipperen komne til den Overbevisning, at Ingen kunde fare bedre end de, og derfor brød de sig ikke stort om, hvad de andre gjorde; de saa op i Luften og rystede paa Hovedet.

Mandskabet havde det godt; thi det var ikke bedre

vant. De fleste kunde ikke begribe, hvorfor Folkene paa de andre Skibe havde saa travelt med at komme afsted: Maaneden «dreiede» jo, enten man laa i Udhavn eller man seilede, saa var det dog bedre at slippe Arbeidet. Saalænge ikke Skipperen drev paa Afseiling, kunde altid Mandskabet holde sig iro; for han maatte jo have den største Interesse af at komme afsted. Og desuden — de vidste jo alle, hvad for en Kar Styrmanden var; og laa en saa dygtig og prøvet Mand stille, kunde man være ganske overbevist om, at han havde sine gode og vægtige Grunde.

Men et lidet Parti inden Mandskabet — nogle ganske ungdommelige Personer — mente, at det var Skam saaledes at lade sig seile agterud af Alverden. De havde vel ingen synderlig Fordel at vente af Reisen; men tilslut blev dog Uvirksomheden dem saa utaalelig, at de fattede den eventyrlige Beslutning, at sende Jungmanden agterud og bede Kapteinen fastsætte en Dag til Afseiling.

De fornuftige blandt Mandskabet korsede sig og bad Jungmanden saa pent om at holde sig i Skindet.

Men denne var en fremfusende Grønskolling, som havde været i fremmed Tjeneste og derfor indbildte sig at være en Allerhelvedeskarl. Han gik lige agterud og ned i Kahytten. Der sad Skipper og Styrmand ved sin Whisky og spillede Femkort.

«Vi vilde spørge om ikke Skipperen vilde gaa Seil næste Uge, for nu er vi alle saa kjed af at ligge her» — sa' Jungmanden; han saa Skipperen lige i Øinene uden at blinke.

Denne blev først lyseblaa, derpaa dyb-violet — som rimeligt kunde være. Men han tog sig i det, og saa sagde han, hvad han altid pleiede at sige ved enhver Leilighed: «Hvad mener du? Styrmand!»

«Hmm —!» svarede Styrmanden langsomt.

Mere pleiede han aldrig at svare, naar han blev spurgt; for han ligte ikke at svare strax. Men naar han fik tale ganske alene — uden at nogen afbrød ham, da kunde han komme med de længste Sætninger og de

allervanskeligste Ord. Og da var Skipperen især stolt af ham.

Saa korte som Styrmandens Svar end kunde synes, forstod Skipperen dog strax Meningen. Han vendte sig mod Jungmanden — alvorligt, men pynteligt, thi han var en saare folkelig Mand:

«Din forbandede Grønskolling! — tror du ikke, jeg forstaar de Ting bedre end du? — jeg som ikke har tænkt paa andet end være Skipper fra jeg var en Næve stor! Men jeg ved nok, hvad du og dine Lige tænker paa. I bryr Jer Fanden om hele Skuden, og kunde I bare faa Magten fra os Gamle, saa seilede I paa den første den bedste Holme, for at faa plyndre Whiskyen. Men det bliver der nu ikke noget af — Hvalpen min! — og her blir vi liggende, saa længe jeg vil.»

Da denne Besked naaede Folkelugaren, vakte det stor Uvilje blandt de unge og umodne — det var jo venteligt. Men endogsaa Skipperens Venner og Beundrere rystede paa Hovedet og mente, at dette var et stygt Svar: det var jo bare et Spørgsmaal, og man kan jo ikke forspørge sig.

Der udbredte sig nu en øgende Misstemning, hvilket var noget uhørt mellem disse fredsommelige Mennesker. Endogsaa Skipperen, der ellers ikke var snar til at forstaa eller mærke nogetsomhelst, syntes, han saa saamange tvære Ansigter; og han var ikke længer saa fornøiet med Besætningens Holdning, naar han traadte ud paa Dækket med sit venlige: Godmorgen — Slyngler!

Men Styrmanden havde længe lugtet Lunten; for han havde en fin Næse og lange Øren. Derfor mærkede man et Par Aftener efter Jungmandens uheldige Visit, at noget overordentligt var igjære agterud.

Kahytsgutten maatte gjøre tre Vendinger med Toddykjedlen; og den Beretning, han afgav i Ruffet efter sin sidste Tur, var isandhed foruroligende.

Styrmanden lod til at have talt uophørligt i to Timer; foran sig paa Bordet havde de: Barometer, Cronometer, Compas, Sextant, Journalen og det halve Skibsbibliothek. Dette bestod af Kingos Salmebog og en gammel hollandsk «Kaart-Boikje»; for Skipperen kunde

ligesaalidt med de nye Salmer som Styrmanden med de nye Karter.

Skipperen sad nu og stak i Kartet med en stor Passer, medens Styrmanden talte med alle sine længste og allervanskeligste Ord.

Især var der et Ord, som ofte kom igjen, og det lærte Gutten sig udenad; og saa sa' han det omigjen og omigjen for sig selv, medens han gik opad Kahytstrappen, henover Dækket, lige til Ruffet, og med det samme han fik Døren op, raabte han: «Initiativ — var det! — pas paa det Ord — Gutter! skriv det op — Initiativ!»

In-i-ti-a-tiv — blev med megen Møie stavet og skrevet med Kridt paa Bordet. Og under Guttens lange Beretning sad alle disse Mennesker og stirrede med Ængstelse og spændt Forventning paa dette lange, mystiske Ord.

«Og saa» — sluttede endelig Kahytsgutten, — «saa sa' Styrmanden: Men vi ville selv gribe — det som staar paa Bordet» —

«Initiativ!» raabte alle Munde.

«Javel — saa var det! — og hvergang han sa' det, saa slog de begge i Bordet og saa paa mig, somom de vilde æde mig. Derfor tror jeg nu, at det er et nyt Slags Revolver, de ville gribe til.»

Men det troede Ingen af de andre, saa slemt var det vel ikke. Men noget forestod, det var klart. Og Frivagten gik tilkøis med tunge Anelser, og Hundevagten — thi der blev holdt ordentlig Vagt — fik ikke Blund paa Øinene den Nat.

Klokken syv næste Morgen var baade Skipper og Styrmand paa Dæk. Saa tidligt paa Dagen kunde ingen Mand mindes at have seet dem. Men der blev ikke Tid til at falde i Forbauselse. Thi nu fulgte Slag i Slag Ordre til Afseiling: Hiv op Ankerne; to Mand iland og kast los Trosserne!

Der blev Glæde og Travlhed blandt Mandskabet, og saa fort gik det, at Briggen i mindre end en Time var under Seil.

Skipperen saa paa Styrmanden; de rystede hver paa sit Hoved: «Dette Fandens Hastværk!»

Efter et Par smaa Slag i den rummelige Havn klarede hun Odden og stak ud i rum Sø. Der blæste en frisk Bris, og lidt Sjøgang var der.

Styrmanden stod med en uhyre Skraa i Munden paaskrævs over Rorpinden; thi saadant Fandens Kram som et Rat skulde aldrig komme ombord, saalænge han havde noget at sige.

Skipperen stod i Kahytstrappen med Hovedet opfor Kappen. Han var lidt grønagtig, og saa løb han ofte ned i Kahytten. Den gamle Baadsmand troede, han saa i Kartet; Jungmanden mente, han drak Whisky; men Kahytsgutten bandte paa, at han brækkede sig.

Mandskabet var i ypperligt Humør; det var saadan en Forfriskelse at kjende Søluften, at føle Skibet bevæge sig under Benene. Ja selv den gamle Brig syntes at være i Humør; hun lod sig duve saa dybt ned mellem Sjøerne som hun kunde og gjorde meget mere Skum end nødvendigt var.

De unge holdt Udkig efter store Sjøer. «Der kommer en Basse!» raabte de, «bare han nu træffer godt» —, og det gjorde han.

Det var en ordentlig Sjø, større end de andre. Den nærmede sig bedageligt, lagde sig ned og tog Sigte; reiste sig saa pludseligt op — og dermed gav den Briggen, der var pluskjævet som en Basunengel, en vældig Klask paa det Bagbords Kind, saa at det dirrede i hele Kareten. Og høit over Rækken og langt indover Dækket sprøitede det friske salte Skum; det var netop saavidt, at Kapteinen fik bjerge Hovedet nedfor Kappen.

Ah — hvor det friskede; det livede op i Gamle og Unge, de havde ikke smagt friskt Sjøvand paa lang Tid — og med en Mund brød det hele Mandskab ud i et lystigt Hurra!

Men idetsamme lød Styrmandens Tordenrøst: «Hart i Læ!» — Briggen løb op i Vinden, Seilene slog saa det skalv i Riggen, og nu fulgte Slag i Slag, men endnu hurtigere end før Ordre til Ankring: «Lad falde Bagbords Anker! — lad gaa Styrbords og!»

Plump — der faldt det ene; plump! — der gik det andet. De gamle Kjettinger russede ud, saa at der stod

en rød liden Sky af Rust op paa hver Side af Bougsprydet.

Folkene — vante til Lydighed — arbeidede hurtigt uden at tænke; og snart laa Briggen noksaa roligt for sine to Ankere.

Men nu efter endt Arbeide kunde Ingen tilbageholde sin Forbauselse over denne pludselige Ankring — midt under Seiladsen, udfor Kysten mellem Holmer og Skjær. Og endnu underligere syntes dem de Befalendes Opførsel. For der stod de nu begge helt forud med Enderne tilveirs, bøiende sig helt ud over Rækken og stirrende paa Bagbords Boug. Nogle havde endog syntes høre Kapteinen raabe: Til Pumperne — Manne! men det blev aldrig opklaret.

«Hvad Fanden mon de bestiller der forud?» — sagde Jungmanden.

«De tror, hun stødte, da vi fik den store Sjøen,» hviskede Kahytsgutten.

«Hold Kjæft — Gut!» sagde Baadsmanden.

Alligevel gik Kahytsguttens Ord fra Mund til Mund, der hørtes et lidet Kluk af Latter hist og her, Ansigterne blev mer og mer forpinte, og Latteren var lige ved at bryde løs. — Da saaes Styrmanden at puffe Skipperen i Siden. «Ja — men saa maa du hviske!» — sagde denne.

Styrmanden nikkede, og saa vendte Skipperen sig mod Mandskabet og talte høitideligt:

«Ja — heldigvis! — denne Gang gik det godt! men nu haaber jeg ogsaa, at enhver af Jer vil have lært, hvor farligt det er at laane Øre til disse umodne Opviglere, der aldrig kunne være i Ro og lade Udviklingen — som Styrmanden siger — gaa sin naturlige Gang. Nu gav jeg efter for Eders Ønsker denne Gang — isandhed! det var ikke, fordi jeg billigede Eders vanvittige Fremfusenhed; men det var, for at overbevise Eder ved — ved Begivenhedernes Logik. Og se — hvorledes det gik? — Vistnok blev vi som ved et Under forskaanede for det værste; men nu ligge vi her, udenfor den trygge Havn, vor gamle Ankerplads, som vi have forladt, for at tumles om paa det Uvisses, det Uprøve-

des oprørte Vande. Men — tro mig! herefter skulle I finde baade vor udmærkede Styrmand og Eders Kaptein paa vor Post mod slige umodne Projekter. Og gaar det os galt herefterdags, saa skulle I alle mindes, at det Altsammen er Eders Skyld: Vi toer vore Hænder.»

Derpaa skred han tversigjennem Mandskabet, som ærbødig veg tilside; Styrmanden, som trolig havde hvisket, tørrede sine Øine og fulgte. Begge forsvandt de i Kahytten.

Megen Strid var der i Ruffet den Dag; og det blev værre siden.

Det var forbi med Briggens gode Dage. Splid og Misnøie, Mistænksomhed og Paastaaelighed gjorde den trange Folkelugar til et rent Helvede.

Kun Skipper og Styrmand syntes at trives vel under alt dette, og den almindelige Misstemning rørte dem ikke; thi de havde jo ingen Skyld.

Paa Forandring tænkte Ingen. Man havde gjort, hvad man kunde, og Skipperen havde jo ogsaa paa sin Side været føielig.

Nu fik man holde sig i Ro. Briggen laa paa et farligt Sted; men nu fik den ligge— og der ligger den endnu.

Folkefest.

Det var ganske tilfældigvis, at Monsieur og Madame Tousseau kom til Saint-Germain-en-Laye i de første Dage af September.

For fire Uger siden havde de holdt Bryllup i Lyon, hvor de hørte hjemme; men hvor de senere havde opholdt sig, var dem saa underligt uklart. Tiden var faret afsted i Hop; et Par Dage var ganske blevet borte for dem, og omvendt huskede de et lidet Havelysthus i Fontainebleau, hvor de havde siddet en Aftenstund, saa tydeligt, somom de havde tilbragt sit halve Liv der.

Paris var det egentlige Maal for deres Bryllupsreise,

og der boede de ogsaa i et hyggeligt lidet Hotel garni; men de havde ingen Ro paa sig, varmt var der ogsaa; derfor flakkede de om i de nærmeste Smaabyer, og saaledes kom de ogsaa en Søndag Middag til Saint-Germain.

«Monsieur og Madame kommer formodentlig, for at overvære Festen?» — spurgte den lille trivelige Dame i Hotel Henri Quatre, idet hun fulgte de Fremmede opad Trappen.

Festen? — de vidste slet ikke om nogen anden Fest i Verden end deres egen Bryllupsfest; men det sagde de ikke noget om.

Nu fik de da i en Fart vide, at de havde været saa heldige at træffe midt opi den store berømte Folkefest, som holdtes hvert Aar den første Søndag i September i Skoven ved Saint-Germain.

Det unge Par morede sig kosteligt over sit Held. Det var, somom Lykken fulgte dem i Hælene, eller snarere, somom den løb foran og arrangerede Overraskelser. Efter en prægtig Middag paa Tomandshaand bag et af de klippede Taxtræer i den snurrige Have steg de i Vognen og kjørte afsted til Skoven.

Ved det lille Springvand midt paa Græsplainen i Hotelhaven sad en pjusket Kondor, som Værten havde anskaffet til Moro for Gjæsterne. Et forsvarligt Toug bandt den fast til det lille Stativ. Men naar Solen skinnede rigtig varmt paa den, kom den til at tænke paa Fjeldtinderne i Peru, paa de store Vingeslag over de dybe Dale, — og saa glemte den Touget.

To vældige Slag slog den, saa strammede det i Foden, og den faldt ned i Græsset. I timevis kunde den ligge der, saa rystede den sig og kravlede atter op paa sit lille Stativ.

Da den vendte Hovedet efter de lykkelige Mennesker, maatte Madame Tousseau le høit over dens melankolske Mine.

Eftermiddagssolen gled gjennem de tætte Kroner i den endeløse, snorlige Allée langsmed Terrassen. Den unge Kones Slør løftede sig i den raske Fart og snurrede sig ganske om Hovedet paa Monsieur. Det tog en

hel Tid at faa det i Orden igjen, og Hatten maatte rettes utallige Gange. Saa skulde Cigaren tændes igjen, og det var ogsaa et helt Arbeide. For Fruens Vifte gjorde altid et lidet mistænkeligt Kast, hvergang Fyrstikken flammede op; — det maatte straffes, og det tog ogsaa Tid.

Den fine engelske Familie, som laa i Saint-Germain hele Sommeren, blev forstyrret i sin reglementerede Spadsertur af den lystige Vogn, som passerede. De løftede de korrekte graa eller blaa Øine; der var hverken Ærgrelse eller Ringeagt i deres Blik; — kun en liden, mat Skygge af Forundring. — Men Kondoren stirrede efter Vognen, til den blev en liden sort Prik yderst ude i den snorlige, endeløse Allée.

La joyeuse fête des Loges er en rigtig Folkefest med Honningkager, Sværdslugere og glohede Vafler. Omkring den ældgamle Eg, som staar midt paa Festpladsen, tændes kulørte Lamper og Papirlygter, naar Aftenen falder paa; og i de høieste Grene krybe Gutterne omkring med bengalske Ilde og Krudtkjærringer.

Opfindsomme Herrer have Lygter paa Hatten, paa Stokken og hvor de bare kunne anbringes, og den alleropfindsomste vandrer om med sin Elskede under en stor Paraply med en Lygte paa hver af Spilerne.

I Udkanterne brænde Baal paa Marken; her steges Høner paa Spid, medens Poteter skaarne i Skiver koges i Smult. Enhver Lugt synes at have sine Velyndere, thi der staar altid mange omkring. Men Størsteparten færdes op og ned i den lange Gade af Boder.

Monsieur og Madame Tousseau havde taget alt med. De havde spillet i Europas fordelagtigste Lotteri hos en Mand, som excellerede i tvivlsomme Vittigheder; de havde seet Verdens fedeste Gaas og den berømte Loppe «Bismarck», som kunde kjøre sex Heste. Endvidere havde de kjøbt Honningkager, skudt tilmaals efter Kridtpiber og blødkogte Æg, og tilslut havde de danset Vals i det store Baltelt.

Aldrig havde de moret sig saa godt. Der var slet ingen fine Folk, — ialfald ingen finere end de selv. Heller ikke kjendte de et Menneske; derfor lo de til

alle og nikkede endogsaa, naar de traf den samme Person to Gange.

Alt syntes dem saa fornøieligt. Udenfor de store Teltbygninger, hvor der var Circus eller Balletdivertissements, stod de og lo af Udraaberne. Magre Bajadser blæste Trompet, og unge Piger med hvidtede Skuldre stod og fristede paa Tribunen.

Monsieur Tousseaus Portemonnaie havde travelt; men de bleve ikke kjede af det evindelige Prelleri. Tvertimod de maatte bare le over de uhørte Anstrængelser, disse Mennesker gjorde sig, for at tjene — kanske en halv Franc eller nogle Centimer.

Men en Gang stod de foran et Ansigt, de kjendte. Det var en ung Amerikaner, som de havde truffet i Hotellet i Paris.

«Nu — Monsieur Whitmore!» — raabte Madame Tousseau muntert, «her har De dog vel endelig fundet et Sted, hvor selv De ikke kan lade være at more Dem!»

«Jeg for min Del» — svarede Amerikaneren langsomt, — «finder ingen Fornøielse i at se de Mennesker, som ikke have Penge, gjøre sig til Nar for de Mennesker, som have dem!»

«Aa — De er uforbederlig!» lo den unge Kone, «ellers maa jeg komplimentere Dem for det fortræffelige Fransk, De taler idag!»

Efterat der var vexlet endnu et Par Ord, blev de skilt ad i Sværmen; Mr. Whitmore vilde tilbage til Paris strax.

Det var mere end en Kompliment af Madame Tousseau. Den alvorlige Amerikaner talte ellers et Fransk til at græde over. Men det Svar, han havde givet Madame, var næsten korrekt. Man maatte tro, at det var vel overveiet i Forveien, — at det var en hel Række af Indtryk, som havde fæstnet sig i disse Ord. Kanske var det derfor, at hans Svar hagede sig saa fast i Monsieur og Madame Tousseau.

De syntes ikke — nogen af dem, at det var saa særdeles godt sagt; tvertimod — de fandt begge, at det maatte være sørgeligt at have saa tungt et Sind som deres unge Bekjendt. Men alligevel blev der siddende

noget igjen; de havde ikke længer saa let for at le, Madame blev træt, og de begyndte at tænke paa Hjemturen.

Da de vilde gaa nedad den lange Gade mellem Boderne, for at naa Vognen, kom der just en støiende Flok opover.

«Lad os gaa en anden Vei» — sagde Monsieur.

De gik mellem to Boder og kom ud paa Bagsiden af den ene Række. De snublede over Trærødder, før Øiet vænnede sig til det usikre Lys, som faldt stribevis mellem Teltene. En Hund, som laa og gnavede paa noget, reiste sig knurrende og slæbte sit Rov længer ind i Mørket mellem Træerne.

Paa denne Side bestod Boderne af gamle Seil og alslags forunderlige Draperier. Mellem Revnerne saa man Lys hist og her; etsteds opdagede Madame et Ansigt, hun kjendte.

Det var Manden, hos hvem hun havde kjøbt den mageløse Honningkage — Monsieur gik endnu med Halvparten i Baglommen.

Men alligevel var det underligt at se Honningkagemanden igjen paa denne Side. Dette var noget helt andet end det smilende, forbindtlige Ansigt, der havde sagt den smukke Frue saamange smukke Ting, — og været saa utrættelig til at rose sine Kager — de var ogsaa fortræffelige.

Nu sad han sammenkrøben og spiste noget ubestemmeligt noget af et rudet Tørklæde — ivrigt, graadigt, uden at se op.

Længer nede hørte de en dæmpet Samtale; Madame vilde absolut kige ind, Monsieur vilde nødigt, men han gjorde det alligevel.

En gammel Bajads sad og talte Kobberpenge i Haanden, skjændte og brummede. Den unge Pige, som stod foran ham, frøs og bad for sig; hun var indhyllet i en lang Regnkaabe.

Manden bandte og trampede i Jorden. Da kastede hun Regnkaaben og stod halvnøgen i etslags Balletdragt. Uden at sige et Ord og uden at rette paa sit Haar eller sin Pynt steg hun op paa det lille Trin, som førte til «Scenen».

I dette Øieblik vendte hun sig om og saa paa Faderen. Hendes Ansigt havde allerede anlagt Balletsmilet; men dette veg nu for et helt andet Udtryk. Ved Munden var der ikke mere at se; men Øinene prøvede at smile bønligt til ham — et Secund; Bajads trak paa Skuldrene og holdt Kobberskillingerne frem. Den unge Pige vendte sig, dukkede ind under Forhænget og modtoges med Skraal og Applaus.

Ved den store Eg holdt Manden med Lotteriet fremdeles sin flydende Tale. Hans Vittigheder var bleven altmere utvetydige, eftersom Mørket faldt paa. Latteren var ogsaa anderledes i Publikum, Menneskene vare vildere, Bajadserne tyndere, Damerne frækkere, Musiken falskere — ialfald syntes Madame og Monsieur det.

Da de passerede Balteltet, lød Støien af en Kvadrille ud til dem; «Herregud! — var det virkelig der, vi dansede!» — sagde Madame Tousseau og trykkede sig op til sin Mand.

De gik saa fort som de kunde igjennem Trængselen; Vognen var snart naaet, bare forbi det store Circustelt. Det skulde blive godt at komme til at sidde og slippe væk fra al denne Larm.

Paa Tribunen foran Circusteltet var der tomt nu. Forestillingen var i fuld Gang derinde i det kvalme halvlyse Rum.

Kun den gamle Kone, som solgte Billetter, sad og sov ved Kassen. Og et Stykke borte i Lyset af hendes Lampe stod en bitteliden Gut.

Han var klædt i Tricots, grøn paa den ene Side og rød paa den anden; paa Hovedet havde han en Narrehue med Horn.

Tæt indved Tribuen stod en Kone indtullet i et sort Tørklæde; hun syntes at tale til Gutten.

Han satte vexelvis det røde og det grønne Ben frem, men trak det strax tilbage. Endelig gik han tre smaa Skridt frem paa sine tynde Pibestilker og rakte Haanden ned mod Konen.

Hun tog det, han havde i den, og forsvandt i Mørket.

Et Øieblik stod han stille, saa mumlede han nogle Ord og begyndte at græde.

Han stansede og sagde: «Maman m'a pris mon sou!» — og saa græd han igjen.

Han tørrede sine Øine og stod en Stund. Men hvergang han fortalte sig selv sin lille triste Skjæbne: at Moder havde taget Skillingen hans, saa brød Graaden frem voldsommere og voldsommere for hver Gang.

Han bøiede sig og knugede Ansigtet ind i Forhænget. Den stive, sprukne Oliemaling maatte være kold og tør at græde i. Den lille Krop krympede sig sammen, han trak det grønne Ben helt opunder sig og stod som en Stork paa det røde.

Thi derinde bag Forhænget maatte de ikke høre, at han græd. Derfor hulkede han ikke som et Barn; men han stred som en Mand mod en Hjertesorg.

Naar Anfaldet var over, snød han sig i Fingrene og tørrede sig paa sine Tricots. Med det skidne Tæppe klinede han sin Graad udover, saa det lille Ansigt blev ganske grimet, og saaledes stirrede han et Øieblik ud i Folkefesten med tørre Øine.

«Maman m'a pris mon sou!» — og saa begyndte det igjen.

Som Sudraget et Øieblik lægger Stranden tør, mens den nye Bølge samler sig, saaledes skyllede Sorgen i tunge Bølgeslag over det lille Barnehjerte.

Hans Dragt var saa latterlig, hans Krop saa spinkel; hans Graad saa bitterlig tung, og hans Smerte var saa stor og voxen. —

— Men hjemme i Hotellet — Pavillon Henri Quatre — det er der, de franske Dronninger behagede at ligge i Barselseng — der sad Kondoren og sov paa sit Stativ.

Og den drømte sin Drøm — sin eneste Drøm. Det var den om Fjeldtinderne i Peru; om de store Vingeslag over de dybe Dale, og saa glemte den Touget.

Den løftede med Magt de pjuskede Vinger. To vældige Slag slog den, saa strammedes Touget, og den faldt, hvor den pleiede at falde; — det sved i Foden, og Drømmen gled ud langsmed Lænken.

— Den fine engelske Familie klagede, og Værten selv ærgrede sig den næste Morgen; thi Kondoren laa død i Græsset. —

En Abekat.

Thi det var egentlig en Abekat, som nær havde skaffet mig Laudabilis til juridisk Embedseksamen; jeg fik kun Haud, hvilket kunde være noksaa rimeligt.

Men min Ven — Advokaten, som hver Dag med blandede Følelser maatte læse Kladden til mine Besvarelser, fandt, at min Procesopgave var saa god, at han frygtede, den kunde sætte mig op i: «Kan vel faa Laud». Og han vilde nødig, at jeg skulde have den Tort og Ulejlighed at dumpe i det mundtlige; thi han kjendte mig og var min Ven.

Men Abekatten var egentlig en Kaffeflæk i Margen Pag. 496 i Schweigaards Proces, den havde jeg laant af min Ven Cucumis.

Tristere Dage kan vel ikke leves end at gaa op til Juridicum i Sneslaps og Halvmørke midt paa Vinteren, — det skulde da være, at det var endnu værre om Sommeren; men det har jeg ikke prøvet.

Man farer igjennem disse 11 Opgaver — eller er det 13? — det er vist det infameste Tal, man har kunnet udtænke — som en ulykkelig Debutant i Circus; — afsted gaar det i Karriere, han staar med Livet i Hænderne og et tosset Circussmil paa Læberne; og saa skal han 11 — eller er det 13? — Gange hoppe igjennem et af disse utækkelige Tøndebaand med Papir over.

Ganske i samme Situation befinder den Ulykkelige sig, der tager eller prøver at tage Juridicum; — kun rider han ikke i Karriere, i glimrende Gasbelysning, under fuld Musik. Han sidder i Halvmørke paa en haard Stol med Ansigtet mod Muren, og den eneste Lyd, han hører, er Inspektørernes Støvler; thi der findes ikke i den vide, vide Verden sadanne Støvler til at knirke som juridiske Inspektørstøvler.

Og saa kommer det skrækkelige Øieblik, da den sorte Udsending fra Collegium juridicum bringer «Opgaven».

Han stiller sig i Døren og læser den — koldt, lidenskabsløst, med en grusom Spot over Situationens Rædsel, idet han løfter det skjæbnesvangre Dokument iveiret, — dette utækkelige Tøndebaand med Papir over, hvorigjennem vi alle skulle springe — eller stige af Hesten og «tage tilbage» — tilfods!

Man sætter sig tilrette i Sadlen. Nogle synes slet ikke at kunne komme tilrette; de vugge uroligt hid og did; en enkelt «stiger af». Han følges til Døren af Alles Øine, og der gaar et Suk gjennem Forsamlingen: Idag dig — imorgen mig!

Imidlertid begynder man at høre lette Trav henover Papiret: der hoppes.

Enkelte sætte sikkert og graciøst igjennem og komme ud paa den anden Side «staaende til Laud». Andre synes, det er altfor let at springe ligefrem; de vende sig derfor i Luften og sætte Halen foran. Disse komme ogsaa igjennem, men bagvendt; og der siges, at deres Kunstfærdighed ikke vinder fortjent Paaskjønnelse hos Kampdommerne.

Atter andre hoppe, men træffe ikke Tøndebaandet; de hoppe under, ved Siden, — nogle endogsaa meget høit over og komme vel fra det. Disse finde ialmindelighed Opgaven yderst simpel og fortsætte ubekymret det vilde Ridt.

Men naar man nu ikke har Lyst til at ride, ingen Øvelse i at hoppe, saa er man meget at beklage, — medmindre man har en Abekat Pag. 496. —

— Jeg ved ikke hvor mange Tøndebaand jeg havde passeret, da jeg befandt mig Ansigt til Ansigt med Procesopgaven.

Det var et usundt Liv, vi førte i den Tid: hoppede om Dagen og læste om Natten. Jeg sad midt paa Natten halvveis i Processen; jeg lagde formeget i Ovnen, forat faa lufte; jeg luftede formeget, forat faa lægge i Ovnen; jeg vexlede mellem at stikke mit Hoved ud af Vinduet og ned i Vaskevandsbollen, — og altimellem fôr jeg som en Hvirvelvind afsted gjennem Processens visne Blade.

Dog — selv den raskeste Vind maa tilslut lægge sig,

— og det var ogsaa mit hjerteligste Ønske. Men det juridiske Moment var stærkt i mig: jeg sad stiv, stirrede og læste for ellevte Gang: Man kunde saaledes vistnok formene — — man kunde saaledes — vistnok — forene det nyttige med det behagelige — og lægge sig — — lidt bagover i Stolen; — jeg læser lige godt for det; — Lampen generer slet ikke; — man — kunde — saaledes — —

Men alskens ujuridiske Billeder groede op af Bogen, slyngede sig om Lampen og truede med ganske at overskygge min klare processuelle Aand. Jeg skimtede endnu de hvide Blade: man — kunde — saaledes — — Resten forsvandt i et Mylder af smaa sorte Bogstaver, der flød nedover de tættrykte Sider; i mat Fortvivlelse fulgte mine Øine Strømmen, — da saa jeg — nede paa den høire Side — et Ansigt.

Det var en Abekat, som var tegnet i Margen; fortræffeligt tegnet — syntes jeg, især var den brune Ansigtsfarve mærkelig. Interessen for dette Kunstværk viste sig — Skam at sige — stærkere end selve Schweigaard; jeg vaagnede en Smule, bøiede mig forover, for at se bedre.

Ved at slaa Bladet om opdagede jeg, at den mærkelige brune Ansigtsfarve kom af, at hele Abekatten igrunden var en Kaffeflæk; Tegneren havde bare sat et Par Øine og lidt Haar til; — det geniale ved Kunstværket skyldtes egentlig den, der havde spildt Kaffeen.

Det var nok det, jeg vidste, at Cucumis ikke kunde tegne, — tænkte jeg; men sin Proces kunde han s'gu.

Og nu kom jeg til at tænke paa Cucumis, paa hans smukke Laud, den ærefulde Hjemkomst, hvormeget han vist havde læst, for at blive saa flink. Og mens jeg tænkte paa dette, vaagnede min Bevidsthed lidt efter lidt, indtil pludselig min egen Uvidenhed stod tydeligt for mig i al sin gruelige Nøgenhed.

Jeg forestillede mig Skammen ved at maatte «stige af»; eller — endnu værre! at være hin ene Ulykkelige, om hvem det uforanderligt hedder med uhyggelig Anonymitet: En af Kandidaterne erholdt non contemnendus; — og som det stundom hænder, at Folk gaa fra

Forstanden af Lærdom, saaledes blev jeg næsten halvgal af Skræk over min Uvidenhed.

Op for jeg og paa Hovedet i Vaskevandsbollen; jeg gav mig neppe Tid til at tørke mig, saa læste jeg med en Energi, der fæstede hvert Ord i min Erindring: «Man kunde saaledes vistnok formene — o. s. v.»

Ned den venstre Side ilede jeg, med usvækket Kraft nedover den høire; jeg naaede Abekatten; for forbi ham, bladede om og læste tappert videre.

Jeg mærkede ikke, at mine Kræfter nu vare aldeles udtømte. Skjønt jeg skimtede et Afsnit, hvilket ellers er saa stærk en Spore, kunde jeg ikke undgaa at falde i en af disse rænkefulde Sætninger, som man læser omigjen og omigjen i illusorisk Dybsindighed.

Jeg famlede om efter Redning; men der var ingen. Det begyndte at gaa rundt for mig: Hvor er Abekatten? — en Kaffeflæk; — man kan ikke være genial paa begge Sider; — alting i Livet har Rette og Vrange — for Exempel Universitetsuhret, — men naar jeg ikke kan svømme, saa lad mig komme op, — jeg skal i Circus! — jeg ved godt, det er mig, du staar og griner af — Cucumis! — men jeg kan springe gjennem Tøndebaand — jeg; — og havde bare den Professor, som staar der og ryger af min Parafinlampe, seet ordentlig efter i corpus juris, saa laa jeg ikke her — i Skjorten midt paa Karl Johans Gade; — men — saa indhylledes jeg ganske i den dybe drømmefri Søvn, som kun falder i den onde Samvittigheds Lod, medens man er meget ung. —

— Jeg var i Sadlen aarle den næste Morgen.

Om Fanden havde faaet Sko paa, ved jeg ikke; men jeg maa formode det; thi hans Inspektører var i sine Støvler, og de knirkede forbi mig — — der jeg sad i min Elendighed med Ansigtet mod Muren.

En Professor gik omkring i Værelserne og betragtede Offerdyrene. Stundom nikkede han med et opmuntrende Smil, naar hans Øie faldt paa en af hine jammerlige Spytslikkere, der besøge Forelæsninger; men da han opdagede mig, veg Smilet, og hans iskolde Blik

skrev paa Muren over mit Hoved: Mene — mene — Elendige! — jeg kjender dig ikke!

Et Par Inspektører knirkede hen til Professoren og lo grede; jeg hørte dem hviske bag min Stol, medens jeg skar Tænder i stille Raseri ved Tanken om, at disse Uslinger havde Betaling for — ja endog ligefrem gjorde sig et Levebrød af at pine mig og nogle af mine bedste Venner.

Døren gik op; der faldt et gulskimlet Lys ind over de blege Ansigter; det mindede om «Terrorismens Offere» i Luxembourg. Saa blev det atter mørkt, og den sorte Udsending gled gjennem Rummet som en Flaggermus (paa Svensk: Läderlapp) med det famøse hvide Blad i Kloen.

Han læste.

Aldrig i mit Liv har jeg været mindre oplagt til at hoppe; og dog gik der et Sæt i mig ved de første Ord: — «Abekatten!» — havde jeg nær raabt høit; thi ham var det; det var skinbarligt Kaffeflækken Pag. 496. Opgaven dreiede sig netop om det, jeg med saa stor Energi havde læst om Natten.

Og jeg skrev afsted. Efter en kort, men overlegen Indledning anbragte jeg det velklingende: Man kunde saaledes vistnok formene — og ilede nedad den venstre Side, med usvækket Kraft nedover den høire, jeg naaede Abekatten, for forbi ham, begyndte at famle, — og saa kunde jeg ikke et Ord mere.

Jeg følte, der manglede noget; men jeg vidste, det kunde ikke nytte at spekulere; hvad man ikke kan, det kan man ikke. Altsaa satte jeg Punktum og gik længe før nogen af de andre vare halvfærdige.

Han er steget af, tænkte mine Lidelsesfæller, eller ogsaa har han hoppet udenfor! — thi det var en svær Opgave. —

— «Se — se!» sagde Advokaten, mens han læste, «du er bedre end jeg troede! — dette er jo den rene Schweigaard. Du har udeladt det sidste Punkt; men det gjør ikke saameget; man ser, du er inde i disse Ting. Men hvorfor var du da saa ynkeligt bange for Processen igaar?» —

«Jeg kunde ingenting.»
Han lo: «Er det da inat, du har lært Proces?»
«Ja!»
«Har Nogen hjulpet dig?»
«Ja!»
«Det maa være en Pokkers Manuduktør, som kan faa saa megen Jus ind i din Skalle paa en Nat. Maa jeg spørge, hvad det var for en Troldmand?»
«En Abekat!» — svarede jeg.

En god Samvittighed.

Udenfor Advokat Abels Haveport holdt en liden, elegant Vogn, forspændt med to fede, blanke Heste.

Paa Seletøiet fandtes der hverken Sølvbeslag eller andet Metal, alt var mat sort, og alle Spænder vare overtrukne. I Lakeringen paa Vognen var der en liden Skygge af mørkegrønt, Hynderne havde en beskeden støvgraa Farve, og det var først paa nært Hold, man opdagede, at Betrækket var af den sværeste Silke. Kusken saa ud som en engelsk Præst — i sort tætknappet Frak med en liden opstaaende Krave og stivt hvidt Halsbind.

Fru Warden, som sad alene i Vognen, bøiede sig fremover og lagde Haanden paa det Elfenbens Haandtag; hun steg langsomt ud, trak den lange Kjole efter sig og lukkede omhyggeligt Vogndøren.

Man kunde undre sig, at Kusken ikke steg af, for at hjælpe; de fede Heste saa ikke ud, somom de vilde finde paa Galskaber, om han slap Tøilerne.

Men naar man betragtede dette urokkelige Ansigt med de værdige, graasprængte Whiskers, forstod man strax, at det var en Mand, som vidste, hvad han gjorde, og aldrig forsømte noget af sin Pligt.

Fru Warden passerede gjennem den lille Have foran Huset og traadte ind i Havestuen. Døren til det næste Værelse stod halvaaben, og derinde saa hun Husets Frue ved et stort Bord bedækket med Bunker lyst Tøi og spredte Nummere af «Bazaren».

«Ah! — hvor du kommer beleiligt — søde Emilie!» — raabte Fru Abel, «jeg er ganske fortvivlet over Syjomfruen: hun kan ikke finde paa noget nyt. Og her sidder jeg nu og søger i «Bazaren». Kjære! læg dit Shawl og kom og hjælp mig; — det er en Spadserekjole!»

«Jeg er nok lidet skikket til at hjælpe dig, hvis det gjælder Pynt,» svarede Fru Warden.

Den gode Fru Abel stirrede paa hende; der var noget foruroligende i Tonen, og hun havde en umaadelig Respekt for sin rige Veninde.

«Du husker vist, jeg fortalte dig forleden, at Warden havde lovet mig — det vil sige» — rettede Fru Warden sig selv — «han havde bedet mig bestille en ny Silkekjole» —

«Hos Madame Labiche — ja vist!» — afbrød Fru Abel, «og nu er du formodentlig paa Veien til hende? — Aa tag mig med! — det er saa morsomt!»

«Jeg kjører ikke til Madame Labiche» — svarede Fru Warden næsten høitideligt.

«Men Gud! — hvorfor ikke?» — spurgte hendes Veninde og gjorde sine gode, brune Øine cirkelrunde af Forbauselse.

«Ja — jeg skal sige dig» — svarede Fru Warden, «jeg synes ikke, at vi med god Samvittighed kan give saa mange Penge ud til unødig Stads, naar vi vide, at i Byens Udkanter — i selve den By, hvor vi bo, lever der Folk i hundredevis, som lide Nød — bogstavelig talt: Nød!»

«Ja — men» — indvendte Fru Abel og kastede et usikkert Blik henover sit Bord, «det er nu engang saa her i Verden; vi ved jo, at Uligheden» —

«Vi bør vogte os for at forøge Uligheden, og heller gjøre, hvad vi kan for at udjævne den,» afbrød Fru Warden. Og det forekom Fru Abel, at hendes Veninde kastede et misbilligende Blik henover Bordet, Tøierne og «Bazaren».

«Det er jo bare Alpacca» — indskjød hun frygtsomt.

«Gud bevares — Caroline!» raabte Fru Warden, «tro endelig ikke, at jeg bebreider dig noget. Det er jo Ting,

som saa ganske afhænge af hvert Menneskes Opfatning; — enhver faar handle saaledes, som han synes, han kan forsvare det overfor sin Samvittighed.»

Samtalen førtes endnu en Stund; og Fru Warden fortalte, at det var hendes Hensigt at kjøre ud i den usleste af Forstæderne, for med egne Øine at forvisse sig om Tilstanden blandt de Fattige.

Den foregaaende Dag havde hun læst en Aarsberetning fra et privat Velgjørenhedsselskab, hvoraf hendes Mand var Medlem. Hun havde med Vilje undladt at søge Oplysning hos Politiet eller Fattigvæsenet; det var netop hendes Hensigt selv — personlig at opsøge Armoden, lære den at kjende og saa hjælpe.

Damerne skiltes lidt koldere end sædvanligt. De vare begge i en alvorlig Stemning.

Fru Abel forblev i Havestuen; hun følte slet ikke længer nogen Lyst til at tage fat paa Spadserekjolen igjen, — skjønt Tøiet virkeligt var saa smukt. Hun hørte den bløde Lyd af Vognen, som rullede bort paa den glatte Vei i Villakvarteret.

«Hvilket godt Hjerte Emilie har» — sukkede hun.

Intet kunde nu være mere fjernt fra den godmodige Frues Karakter end Misundelse; og alligevel — det var med en Følelse af den Art, at hun idag saa efter den lette Vogn. Men om det var Venindens gode Hjerte eller den nydelige Vogn, hun misundte hende, var ikke godt at vide.

Kusken havde sin Ordre, den han havde modtaget uden at fortrække en Mine; og da der ikke fandtes Indvendinger i hans Mund, kjørte han dybere og dybere ind i de forunderligste Gader i Fattigkvarteret med et Ansigt, somom han kjørte til Hofbal.

Endelig fik han Befaling til at stanse, og det var ogsaa paa høi Tid. Thi Gaden blev trangere og trangere, og det saa ud, somom de fede Heste og den fine Vogn om et Øieblik vilde blive siddende fast som en Prop i en Flaskehals.

Den Urokkelige viste intet Tegn paa Ængstelse, skjønt Situationen i Virkeligheden var fortvivlet. Et vittigt Hoved, som stak ud af et Tagvindu, anbefalede ham

endogsaa at slagte Hestene paa Stedet, da de dog aldrig kunde komme levende ud igjen.

Fru Warden steg ud og bøiede ind i en endnu trangere Gade; hun vilde opsøge det værste.

I en Dør stod en halvvoxen Pige; Fruen spurgte: «Bor her meget fattige Folk i dette Hus?»

Pigen lo og svarede noget, idet hun strøg tæt forbi i den trange Dør. Fru Warden forstod ikke, hvad hun sagde; men fik et Indtryk af, at Pigen havde sagt noget stygt.

Hun traadte ind i det første Værelse, hun traf.

Det var ikke noget nyt for Fru Warden, at fattige Folk aldrig holdt sine Rum tilstrækkeligt udluftede. Men hun blev alligevel saa betagen af den Atmosfære, hun begyndte at indaande, at hun var glad ved at faa sætte sig paa Ovnsbænken.

Der var noget i den Haandbevægelse, hvormed Konen i Stuen strøg de Klær, som laa paa Bænken, ned paa Gulvet, og i det Smil, hvormed hun indbød den fine Dame til at tage Plads, som var paafaldende for Fru Warden. Det gjorde Indtryk af, at den stakkels Kvinde havde kjendt bedre Dage; — skjønt hendes Bevægelser vare mere feiende end egentlig fine og Smilet langtfra behageligt.

Det lange Slæb af Fruens perlegraa Visitkjole laa udover det sorte Gulv, og idet hun bøiede sig og trak det til sig, maatte hun selv tænke paa et Udtryk hos Heine: «hun saa ud som en Bonbon, der er faldet i Sølen.».

Samtalen begyndte og førtes som det Slags Samtaler pleie at føres. Om hver var forblevet i sit Sprog og inden sin Tankegang, vilde disse to Kvinder ikke have forstaaet et Ord af hinanden.

Men da den Fattige altid kjender den Rige saameget bedre end den Rige kjender den Fattige, saa har denne sidste tilegnet sig et eget Sprog — en egen Tone, som Erfaring har lært ham at bruge, naar det gjælder at blive forstaaet; — det vil sige forstaaet saaledes, at den Rige faar Lyst til at være velgjørende. Nærmere hinanden kunne de aldrig komme.

Dette Sprog forstod den fattige Kone til Fuldkommenhed, og Fru Warden havde snart et Omrids af hendes elendige Tilværelse. Hun havde to Børn — en Gut paa fire, fem Aar, som laa paa Gulvet, og et lidet Barn ved Brystet.

Fru Warden betragtede det lille graaagtige Væsen og kunde ikke begribe, at det allerede var tretten Maaneder gammelt. Selv havde hun hjemme i Vuggen en liden Kolos paa syv Maaneder, som var mindst en halv Gang saa stor.

«De maa give Barnet noget styrkende» — sagde hun; der foresvævede hende noget om Kindermehl og Appelsingelée.

Ved Ordene «noget styrkende» reiste der sig et lurvet Hoved i Sengehalmen; det var en bleg huløiet Mand med et stort Uldtørklæde om Hovedet.

Fru Warden blev ræd. «Deres Mand?» — spurgte hun.

Den fattige Kone svarede ja —, det var hendes Mand. Han var ikke gaaet paa Arbeide idag, fordi han havde saadan Tandpine.

Fru Warden havde selv havt Tandpine og vidste, hvor ondt det er. Hun udtalte nogle Ord af oprigtig Medfølelse.

Manden mumlede noget og lagde sig ned igjen, og idetsamme opdagede Fruen en Person, hun ikke før havde bemærket.

Det var en ganske ung Pige, som sad i Krogen paa den anden Side af Ovnen. Hun stirrede et Øieblik paa den fine Dame; men trak strax Hovedet til sig og bøiede sig forover med Ryggen næsten vendt mod den Fremmede.

Fru Warden tænkte, at den unge Pige havde et Haandarbeide i Fanget, som hun vilde skjule; kanske var det noget gammelt Tøi, hun sad og lappede.

«Men hvorfor ligger den store Gut paa Gulvet?» — spurgte Fruen.

«Han er lam» — svarede Moderen. Og nu fulgte en omstændelig Beskrivelse og megen Lamenteren over den

stakkels Gut, som var bleven lam i Hofterne efter Skarlagensfeberen.

«De maa kjøbe ham» — begyndte Fru Warden — «en Rullestol» — vilde hun have sagt. Men det faldt hende ind, at det var bedre, hun kjøbte en selv. Det var ikke gavnligt, at Fattige faa mange Penge mellem Hænderne; men noget vilde hun dog give Konen strax. Thi her vilde hun hjælpe, her var virkelig Trang tilstede; og hun greb i Lommen efter sin Portemonnaie. Den var der ikke. Det var ærgerligt — den maatte ligge i Vognen.

Netop som hun vilde beklage sit Uheld for Konen og love hende at sende Penge senere, gik Døren op, og en velklædt Herre traadte ind. Hans Ansigt var meget fyldigt og af en egen tør Bleghed, somom han spiste Mel.

«Fru Warden! — formoder jeg» — sagde den fremmede Herre, «jeg traf Deres Vogn oppe i Gaden; og her bringer jeg Dem — formodentlig Deres Portemonnaie?»

Fruen saa paa den, jo — ganske rigtigt, det var hendes; paa den glatte Elfenbens Flade stod E. W. indlagt med sort.

«Jeg saa den tilfældigvis, idet jeg dreiede om et Hjørne, i Hænderne paa en Pige — en af de værste i Kvarteret» — forklarede den Fremmede; «jeg er Fattigforstander i Distriktet» — lagde han til.

Fru Warden takkede, skjønt Manden ingenlunde behagede hende. Men da hun atter vendte sig mod Stuen, blev hun ganske forskrækket over den Forandring, som med ét var foregaaet med Beboerne.

Manden sad overende i Sengen og gloede paa den fede Herre, Konen havde faaet et stygt Smil, og om det saa var den lille lamme Stakkel, saa havde han vældet sig mod Døren, og støttet paa sine tynde Arme stirrede han op som et lidet Dyr.

Og i alle disse Øine var der det samme Had, den samme kampfærdige Trods, og det kjendtes for Fru Warden, somom der lagde sig uhyre Afstande mellem

hende og den stakkels Kvinde, med hvem hun netop havde talt saa aabent og fortroligt.

«Saa du ser slig ud idag — Martin!» sagde Herren med en ganske ny Stemme, «jeg kunde tænke, at du var med inat. Jaja! — ieftermiddag kommer de efter dig; du skal indsættes paa to Maaneder.»

Pludseligt — som et Vandfald brød det løs: Manden og Konen i Munden paa hinanden, Pigen bag Ovnen kom frem og stemte i, den Lamme skreg og vältede sig, — Ord kunde ikke skjelnes, men Lyden, Øinene, Hænderne — det var somom den lille kvalme Stue maatte sprænges af den vilde Lidenskab, som exploderede.

Fru Warden blev bleg og reiste sig; Herren aabnede Døren, og begge skyndte sig ud. I Gangen hørte hun en skrækkelig Fruentimmerlatter bag sig. Det maatte være Konen, — den samme Kone, der havde talt saa blidt og mismodigt om de stakkels Børn.

Hun følte halvveis Uvilje mod den Mand, som havde fremkaldt den rystende Forandring, og da de nu fulgtes opover Gaden, hørte hun paa ham med et koldt, fornemt Udtryk.

Men lidt efter lidt forandredes hendes Mine; der var i Virkeligheden saa meget i, hvad han sagde.

Fattigforstanderen talte om, hvor godt det gjorde ham at se, at en Dame som Fru Warden havde saa meget Hjerte for de stakkels Fattige. Var det end at beklage, at selv den mest velmente Hjælp saa ofte kom i uheldige Hænder, saa var det dog altid noget skjønt og opløftende, at en Dame som Fru Warden —

«Men» — afbrød hun, «trænger da ikke disse Mennesker i høi Grad til Hjælp? — Jeg fik det Indtryk, at specielt Konen engang har seet bedre Dage, og at hun — hvis hun itide blev hjulpen — muligens kunde hæves op igjen.»

«Det gjør mig ondt at maatte sige Dem — Frue! at hun har været et meget berygtet offentligt Fruentimmer,» sagde Fattigforstanderen i en mild, beklagende Tone.

Det gøs i Fru Warden.

Med et saadant Fruentimmer havde hun talt — og talt om Børn; hun havde endog nævnt sit eget Barn, som laa hjemme i sin rene Vugge. Det var næsten, somom hun maatte skynde sig hjem og se, om det var lige sundt og rent.

«Og den unge Pige?» — spurgte hun frygtsomt.

«Ja — Fruen bemærkede vel hendes hm! — hendes Tilstand?»

«Nei — De mener?»

Den fede Herre hviskede nogle Ord.

Fru Warden for sammen. «Med Manden! — Manden i Huset?»

«Ja — Frue! det gjør mig ondt at maatte fortælle Dem det; men De kan tænke Dem, at disse Mennesker» — og han hviskede igjen.

Det var for meget for Fruen. Hun blev næsten svimmel og tog imod Herrens Arm. De gik nu hurtigt henimod Vognen, som holdt lidt længer borte, end hun havde forladt den.

Thi den Urokkelige havde udført et Kunststykke, som selv det vittige Hoved havde anerkjendt med en udsøgt Ed.

Efter en tidlang at have siddet stille som et Lys paa Bukken, havde han ladet de Fede gaa Skridt for Skridt tilbage, indtil der kom en liden Udvidelse af Gaden — umærkelig for alle andres Øine end en udlært Herskabskusks.

En hel Yngel af lurvede Børn sværmede om Vognen og gjorde, hvad de kunde, for at bringe de Fede ud af Fatning. Men den Urokkeliges Aand var i dem.

Og efterat han med et roligt Blik havde maalt Afstanden mellem to Trappetrin paa hver Side af Gaden, lod han de Fede langsomt og Skridt for Skridt gjøre en Vending — saa skarp, saa knap, at det saa ud, somom den fine Vogn maatte brydes i Stumper og Stykker, men saa akkurat, at der ikke var en Tomme hverken formeget eller forlidet paa nogen Kant.

Nu sad han atter rank som et Lys og maalte endnu engang med Øinene Afstanden mellem Trappetrinene. Han noterede endog i sin Hukommelse Nummeret paa

den Politibetjent, der havde overværet Kunststykket, for at have et Vidne at paaberaabe sig, om hans Beretning ikke skulde blive troet i Stalden.

Fru Warden lod sig hjælpe i Vognen af Fattigforstanderen. Hun bad ham se indom den følgende Dag og gav ham sin Adresse.

«Til Advokat Abel!» — raabte hun til Kusken; den fede Herre blottede sit Hoved med et melet Smil, og Vognen rullede bort.

Efterhvert som de fjernede sig fra den fattige Bydel, blev Vognens Bevægelser roligere og Farten øgede. Og da de kom ud paa den brede beplantede Vei, som førte gjennem Villakvarteret, snøftede de Fede med Velbehag i den rene fine Luft fra Haverne, og den Urokkelige slog uden nogensomhelst Nødvendighed tre kunstmæssige Pragtsmæld.

Ogsaa Fru Warden kjendte, hvor godt det gjorde hende at komme ud igjen i frisk Luft. Hvad hun havde oplevet og endnu mere, hvad hun havde hørt af Fattigforstanderen, havde lagt sig næsten bedøvende over hende. Hun begyndte at klare for sig selv den umaadelige Afstand mellem hende og disse Mennesker.

Det var ofte forekommet hende som et altfor tungt, ja næsten haardt Sted — dette: Mange ere de Kaldede, men faa de Udvalgte.

Nu forstod hun, at det m a a t t e være saa.

Hvorledes skulde Mennesker — i den Grad forvorpne kunne hæve sig til en moralsk Høide, der blot nogenlunde kunde svare til de strenge Fordringer. Hvorledes maatte der se ud i disse Elendiges Samvittighed! — og hvorledes skulde de vel kunne modstaa Livets mangehaande Fristelser!

Hun vidste selv, hvad Fristelse var! — havde hun ikke en at kjæmpe mod — kanske den farligste af dem alle! — Rigdommen, om hvilken der staar skrevet saa haarde Ord.

Hun gyste ved Tanken om, hvorledes det vilde gaa, hvis dette Dyr af en Mand og disse elendige Kvinder pludselig fik en Rigdom ihænde.

Isandhed Rigdommen var ingen ringe Prøvelse. Det

var ikke længer siden end iforgaars, at hendes Mand havde fristet hende med en liden prægtig Tjener — en fuldstændig engelsk Groom. Men hun havde staaet imod og svaret:

«Nei Warden! — det er ikke Ret; jeg vil ikke have Tjener paa Bukken. Vi ere kanske rige nok til det; men lad os vogte os for Overdaadighed. Jeg kan saamænd godt hjælpe mig selv ud og ind af Vognen, og Kusken skal heller ikke stige af for min Skyld.»

Det gjorde hende godt at tænke paa dette nu; og hendes Øine dvælede med Velbehag ved den tomme Plads paa Bukken ved Siden af den Urokkelige.

Fru Abel, som gik og ryddede Bazarer og Tøistykker bort af det store Bord, blev overrasket ved at se sin Veninde saa snart tilbage.

«Nu — Emilie! er du allerede der! Jeg sagde netop til Syjomfruen, at hun kunde gaa igjen. Hvad du før forklarede mig, har ganske betaget mig Lysten til den nye Kjole; jeg kan jo ogsaa nok hjælpe mig uden» — sagde den gode Fru Abel; men hendes Læber dirrede lidt, medens hun talte.

«Enhver faar jo handle efter sin Samvittighed,» svarede Fru Warden stille, «men jeg tror ogsaa, at man kan være for skrupuløs.»

Fru Abel saa op, det havde hun ikke ventet.

«Ja hør nu, hvad jeg har oplevet,» sagde Fru Warden og begyndte at fortælle.

Hun skildrede det første Indtryk af det kvalme Rum og de forkomne Mennesker; dernæst omtalte hun Tyveriet af Portemonnaien.

«Ja min Mand paastaar nu altid, at det Slags Mennesker ikke kan lade være at stjæle,» sagde Fru Abel.

«Jeg frygter, din Mand har mere Ret end vi tror,» svarede Fru Warden.

Saa berettede hun om Fattigforstanderen og om den Utaknemmelighed, som disse Folk havde lagt for Dagen overfor ham, som dog dagligt drog Omsorg for dem.

Men da hun kom til det, hun havde hørt om den fattige Kones Fortid og endnu mere, da hun fortalte

om den unge Pige, blev den gode Fru Abel saa betagen, at hun maatte bede Pigen bringe Portvin.

Idetsamme Karaffelopsatsen blev bragt ind, hviskede Fru Abel til Pigen: «Lad Syjomfruen vente.»

«Og saa kan du tænke dig,» fortsatte Fru Warden, «— ja det er næsten ikke muligt at fortælle» — og hun hviskede:

«Hvad siger du! — i én Seng? — allesammen! — men det er jo oprørende!» raabte Fru Abel og slog Hænderne sammen.

«Ja — for en Time siden vilde hellerikke jeg have troet saadant muligt,» svarede Fru Warden, «men naar man selv har været paa Stedet og personlig forvisset sig om» —

«Gud! — at du vovede dig derud — Emilie!»

«Jeg er glad, at jeg har gjort det; og endmere maa jeg prise den lykkelige Tilskikkelse, at Fattigforstanderen kom just i rette Tid. Thi ligesaa opløftende som det er at hjælpe den dydige Armod, der i al sin Tarvelighed lever rent og nøisomt; — ligesaa oprørende vilde det have været, om jeg havde bidraget til at tilfredsstille saadanne Menneskers onde Tilbøieligheder.»

«Ja du har Ret — Emilie! — jeg kan bare ikke forstaa, hvorledes Mennesker i et kristent Samfund — døbte og konfirmerede — kunne blive saaledes! De har jo hver Dag — ialfald hver eneste Søndag Anledning til at høre kraftige, indtrængende Prækener; og en Bibel skal — efter hvad jeg har hørt — være at faa for en utrolig ringe Pris.»

«Ja — og naar vi saa tænke os,» — tilføiede Fru Warden, «at ikke engang Hedningerne, — som ere uden alle disse Goder, — at ikke de engang have nogen Undskyldning; — thi de har jo Samvittigheden.» —

«Og den taler sandelig høit nok for hver den, som v i l høre» — udbrød Fru Abel med Kraft.

«Ja — det ved Gud, den gjør,» svarede Fru Warden og saa hen for sig med et alvorligt Smil.

Da Veninderne skiltes, omfavnede de hinanden hjerteligt.

— Fru Warden lagde sin Haand paa det Elfenbens

Haandtag, steg ind i Vognen og trak sin lange Kjole efter sig. Derpaa lukkede hun Vogndøren — ikke med et Smæld, men langsomt og omhyggeligt.

«Til Madame Labiche!» — raabte hun til Kusken; og idetsamme vendte hun sig mod Veninden, der var fulgt helt ned til Haveporten, og sagde med et stille Smil: «Nu kan jeg dog Gudskelov med god Samvittighed bestille min Silkekjole.»

«Ja det ved Gud, du kan!» — svarede Fru Abel og saa efter hende med Taarer i Øinene. — Derpaa skyndte hun sig ind.

Præstegaarden.

Det saa ud, somom det aldrig vilde blive Vaar. Hele April gik hen med Nattefrost og Nordenvind. Midt paa Dagen skinnede Solen saa varmt, at enkelte store Fluer begyndte at surre omkring, og Lærken forsikrede høit og helligt, at det var fuld Sommer.

Men Lærken er den upaalideligste Skabning, som findes under Himmelen. Om den frøs aldrig saameget om Natten, var det glemt ved den første Solstraale; og den steg syngende høit over Heden, indtil den huskede, at den var sulten.

Saa dalede den langsomt i store Kredse, sang og svirrede i Takt med Vingerne. Men et Stykke fra Jorden lagde den Vingerne sammen og faldt som en Sten ned imellem Lyngen.

Viben gik med smaa Skridt mellem Tuerne og duppede betænksomt med Hovedet. Den stolede ikke stort paa Lærken og gjentog sit forsigtige: «Bi litt! — bi litt!» Et Par Stokænder laa og rodede i et Myrhul, og den ældste af dem mente, at det ikke blev Vaar, før der kom Regn.

Langt ude i Mai vare Markerne endnu gule; kun hist og her i Solbakkerne var det begyndt at grønnes. Men naar man lagde sig ned paa Jorden, kunde man se en Mængde Smaaspirer — nogle tykke, andre saa tynde som grønne Stoppenaale, — der stak Hoderne forsig-

tigt op af Mulden. Men Nordenvinden strøg saa kold henover dem; de blev gule i Spidserne og saa helst ud, somom de havde Lyst til at krybe ned igjen.

Men det kunde de ikke, og saa stod de stille og ventede, — spirede bare saa smaat i Middagssolen.

Stokanden fik Ret: der maatte Regn til. Og tilslut kom det — først koldt, men lidt efter lidt varmere, og da det var forbi, kom Solen for Alvor. Og nu var den ikke til at kjende igjen; den varmede helt fra den tidlige Morgenstund til langt udpaa Aftenen, saa at Nætterne bleve lune og fugtige.

Der opstod en uhyre Travelhed; al Ting var forsinket, og det gjaldt at tage det igjen. Bladene brød ud af de fulde Knopper med et lidet Smæld, og alle de smaa og store Spirer tog en svær Fart. De skjød ud en Stilk — snart til den ene, snart til den anden Side, — saa fort, somom de sprællede med grønne Ben, Markerne bleve spraglede af Blomster og Ugræs, og Lyngbakkerne nedimod Havet begyndte at lysne.

Kun den gule Sand langsmed Stranden holdt sig som før; den har ingen Blomster at pynte sig med, al dens Stads er Marehalmen. Derfor samler den store Sanddynger omkring, saa de lange bløde Straa svaie som en grøn Fane fra høie Tuer, der sees vidt udover Stranden.

Dernede løb Strandrylerne omkring saa fort, at Benene saa ud som et Stykke Finkam. Maagerne gik i Stranden, hvor Bølgerne slog dem over Benene. De holdt sig alvorlige, trykkede Hovedet ned og satte Maven frem som gamle Damer i stygt Føre.

Kjælden stod med Hælene sammen i sine trange Buxer med sort Snipkjole og hvid Vest.

«Til By'n! til By'n!» raabte han; og hvergang gjorde han et kvikt lidet Buk, saa at Kjoleskjøderne svippede op bag.

Oppe i Lyngen fløi Viben og flaksede. Vaaren var kommen saa pludseligt over hende, at der ikke havde været Tid til at søge nogen god Redeplads. Nu havde hun lagt Æggene midt oppe paa en flad Tue. Det var rent galt, hun skjønte det godt; men nu fik det staa til.

Lærken lo af det hele. Men Spurvene vare ganske fortumlede af Hastværk. De var ikke halvfærdige. Nogle havde ikke engang Rede, andre havde lagt et eller to Æg; men Størsteparten havde siddet i ugevis paa Fjøstaget og kjæglet om Almanakken.

Nu vidste de ikke, hvor de skulde begynde af bare Iver. De samlede sig i en stor Rosenbusk ved Præstens Havegjærde, snakkede og skraalte i Munden paa hverandre. Hannerne pustede sig op, saa at alle Fjærene stod bent ud; Halen stak de tilveirs paaskjøns, saa de saa ud som smaa graa Nøster med en Pinde i; de trilled nedad Grenene og hoppede henover Marken.

Med ét for to i Brystet paa hinanden. De andre styrtede til, alle de smaa Nøster blev til et stort. Det rullede frem under Busken, steg med stort Spektakel et Stykke i Veiret, derpaa faldt den hele Klump til Jorden og gik istykker. Og uden at give en Lyd fra sig fløi med en Gang alle Nøsterne hver sin Vei, og et Øieblik efter var der ikke en Spurv at se paa hele Præstegaarden.

Den lille Ansgarius havde betragtet Spurveslaget med levende Interesse. Thi for ham var det et stort Slag med Indhug og Rytterfægtninger. Han læste Verdenshistorie og Norges Historie med sin Fader, og derfor blev alt, hvad der foregik paa Gaarden, krigersk paa en eller anden Maade. Naar Køerne kom hjem om Aftenen, var det store Troppemasser, som nærmede sig; Hønsene var Borgervæbningen, og Hanen var Borgermester Nansen.

Ansgarius var en flink Gut, som kunde sine Aarstal paa Fingrene; men han havde ingen Forestilling om Tidsafstanden. Derfor blandedes Napoleon og Erik Blodøxe og Tiberius om hinanden; og paa Skibene, som seilede forbi ude paa Havet, kjæmpede Tordenskjold snart med Vikinger snart med den spanske Armada.

Bag Lysthuset i et hemmeligt Hul gjemte han et rødt Kosteskaft, som hed Bukefalus. Det var hans Lyst at sprænge omkring i Haven med sin Ganger mellem Benene og en Blomsterpind i Haanden.

Lidt bortenfor Haven var der en Houg, hvor der groede nogle Smaatræer; her kunde han iskjul speide vidt ud over de flade Lyngvidder og det store Hav.

Det slog da aldrig feil, at en eller anden Fare var i Anmarsch; enten fordægtige Baade ved Stranden eller vældige Rytterskarer, som nærmede sig saa listigt, at det saa ud bare som en eneste Hest. Men Ansgarius gjennemskuede den lumske Plan; han kastede Bukefalus om, jog nedad Hougen, gjennem Haven og svingede i Gallop ind i Gaarden. Hønsene skreg, somom de skulde slagtes, og Borgermester Nansen fløi lige mod Præstens Kontorvindu. —

Præsten skyndte sig frem og fik netop se Halen af Bukefalus, idet Helten svingede om Fjøshjørnet, hvor han skulde forberede Forsvaret.

Der er en sørgelig Vildskab i den Gut — tænkte Præsten. Alle disse krigerske Lyster huede ham slet-ikke. Ansgarius skulde blive en Fredens Mand, som Præsten selv var det; og det gjorde ham ligefrem ondt at se, med hvilken Lethed Gutten lærte og tilegnede sig alt, hvad der handlede om Kamp og Krig.

Stundom prøvede han at skildre det fredelige Liv hos de gamle Folk eller hos fremmede Nationer. Men det gjorde liden Lykke. Ansgarius holdt sig til det, som stod i Bogen; og her gik det fra Krig til Krig, Folkene vare ikke andet end Soldater, Heltene vadede i Blod, — og det var forgjæves Arbeide, naar Præsten prøvede at vække Medfølelse hos Gutten med dem, hvis Blod de vadede i.

En enkelt Gang kunde det falde Præsten ind, om det kanske havde været bedre fra først af at fylde det unge Hoved med fredsommeligere Idéer og Billeder end rovlystne Kongers Kampe eller vore Forfædres Snigmord og Overfald. Men saa huskede han, at han jo selv havde lært det samme i sin Barndom, altsaa maatte det være rigtigt. Ansgarius skulde nok blive en Fredens Mand alligevel — og blev han det nu ikke?

«Nuvel — alt staar i Herrens Haand!» — sagde Præsten tillidsfuldt og tog atter fat paa sin Prædiken. —

— «Du glemmer nok rent Frokosten idag — Far!» — sagde et blondt Hoved indad Døren.

«Ja du har Ret — Rebekka! jeg er jo en hel Time for sent,» svarede Faderen og gik strax ind i Dagligstuen.

Fader og Datter satte sig til Frokostbordet. Ansgarius havde altid Lørdagen til sin Raadighed, da Præsten var optaget med sin Prædiken.

Man skulde ikke lettelig finde to Mennesker, der passede bedre for hinanden, og som levede et inderligere Venskabsforhold end Præsten og hans attenaarige Datter. Moderløs var hun voxet op. Men der var i den blide, sagtmodige Fader saa meget af en Kvinde, at den unge Pige, der kun mindedes Moderen som et blegt Ansigt, der smilede, snarere følte Tabet som en vemodig Sorg end som et bittert Savn.

Og for ham udfyldte hun mere og mere, mens hun modnedes, den Tomhed, der var kommen i hans Sind; og al den Ømhed, som ved Hustruens Død var bleven saa tilhyllet af Sorg og Savn, den lagde han nu omkring den unge Kvinde, som voxede op under hans Hænder, og Smerten mildnedes, og der kom Fred i hans Indre.

Derfor kunde han næsten blive noget af en Moder for hende. Fra sit stille, rene Standpunkt lærte han hende Livet at kjende. Det blev den bedste Del af hans Livsmaal at omhegne og værge hendes skjære og fine Natur mod alt det urene, — alt det urolige, der gjør Verden saa forvirret, saa farlig og saa vanskelig at komme igjennem.

Naar de stod sammen paa Bakken ved Præstegaarden og saa udover det oprørte Hav, sagde han: «Se — Rebekka! saaledes ser Livet ud, — det Liv, hvor Verdens Børn tumle sig; hvor urene Lidenskaber løfte og sænke den skrøbelige Baad, for tilslut at bedække Stranden med Vragstumper. Kun den, der bygger stærke Volde om et rent Hjerte, kan trodse Stormen, — og Bølgerne brydes magtesløse for hans Fod.»

Rebekka klyngede sig til Faderen; hun følte sig saa tryg hos ham. Der var en saadan Klarhed over alt, hvad han sagde, at der skinnede som et Lys foran

hende, naar hun tænkte fremover i Livet. Hun fik Svar paa alle sine Spørgsmaal; Intet var ham for høit, Intet for ubetydeligt. De udvexlede sine Tanker utvungent næsten som Broder og Søster.

Men alligevel var der et dunkelt Punkt mellem dem. I alle andre Ting gik hun lige paa Faderen med sine Spørgsmaal; her maatte hun gjøre Omveie, gaa udenom noget, som hun dog aldrig kom forbi.

Hun kjendte Faderens store Sorg og vidste, hvilken Lykke han havde eiet og mistet. Med inderlig Medfølelse fulgte hun de Elskendes vexlende Skjæbne i de Bøger, hun læste høit om Vinteraftenerne; hendes Hjerte fattede, at Kjærligheden, som giver den største Lykke, ogsaa kan volde den dybeste Smerte. Men udenfor den ulykkelige Kjærlighed var der noget andet — noget skrækkeligt, som hun ikke forstod. Gjennem Elskovens Paradis syntes hun stundom, der gled dunkle Skikkelser — fornedrede og skamfulde. Sammen med Kjærligheden — det hellige Ord — nævntes den værste Skam og den største Elendighed. Der hændte undertiden Ting blandt Mennesker, hun kjendte, som hun ikke vovede at tænke paa; og naar Faderen i strenge, men varsomme Ord havde talt om Sædernes Fordærvelse, generede hun sig en lang Stund for at se paa ham.

Han mærkede det og glædede sig derover. Saa ren, saa skjær havde han ladet hende voxe op; saa fjernt havde han holdt alt, hvad der kunde forstyrre hendes barnlige Uskyld, at hendes Sjæl var som en skinnende Perle, ved hvilken intet Smuds kunde hæfte sig.

Maatte han nu ogsaa faa beholde hende saaledes! — Saalænge han selv vaagede over hende, skulde intet ondt nærme sig. Og om han kaldtes bort, saa havde han dog medgivet hende en Rustning for Livet, som skulde komme hende tilgode paa Kampens Dag. Og en Kampens Dag maatte der vel komme. Han saa paa hende med et Blik, hun ikke forstod, og sagde med sin stærke Tillid: «Jaja! — alt staar i Herrens Haand!» —

«Har du ikke Tid til at gaa en Tur med mig idag — Far?» — spurgte Rebekka, da de havde spist.

«Jo — ved du hvad! — det kunde jeg vist have godt

af. Veiret er deiligt og jeg har arbeidet saa flittigt, at Prædikenen er saagodtsom færdig.»

De traadte ud paa Hellen foran Hoveddøren, som vendte mod den Kant, hvor Gaardens øvrige Bygninger laa. Der var den Eiendommelighed ved Præstegaarden, at Landeveien, som førte til Byen, gik lige gjennem Gaardsrummet. Præsten syntes slet ikke om dette; thi han yndede fremfor alt Ro; og uagtet Egnen var afsides nok, fulgte der dog altid lidt Liv med Byveien.

Men for Ansgarius var den Smule Færdsel en stadig Kilde til spændende Situationer. Mens Fader og Datter stod paa Hellen og drøftede, om de skulde følge Veien eller gaa gjennem Lyngen ned til Stranden, kom pludseligt den unge Krigsmand sprængende opad Bakken og ind i Gaarden. Han var rød og forpustet, og Bukefalus var i strakt Karriere. Midt foran Husdøren holdt han sin Hest an med et kraftigt Ryk, saa der kom en dyb Stribe i Sandet, og svingende sit Sværd raabte han: «De kommer! de kommer!»

«Hvem kommer?» spurgte Rebekka.

«Fnysende, sorte Hingste og tre Stridsvogne fulde af Bevæbnede.»

«Sludder — Gut!» sagde Faderen strengt.

«Der kommer tre Kaleschevogne med Byfolk,» sagde Ansgarius og steg af med en flau Mine.

«Lad os gaa ind — Rebekka!» — sagde Præsten og vendte sig.

Men idetsamme kom de første Heste i hurtigt Skridt opfor Bakken. Fnysende Hingste var det vel ikke; men det var dog et smukt Syn, da Vogn efter Vogn dukkede op i Solskinnet fulde af glade Ansigter og livlige Farver. Rebekka kunde ikke lade være at blive staaende.

I den første Vogn sad en ældre Herre og en trivelig Dame i Bagsædet. Paa Forsædet saa man en ung Dame, og just som de kom ind i Gaarden, reiste den Herre sig, som sad ved Siden af hende, og med en let Undskyldning mod Fruen i Bagsædet vendte han sig helt fremover og saa forbi Kusken. Rebekka stirrede paa ham uden at vide det.

«Hvor her er deiligt!» — raabte det unge Menneske.

Thi Præstegaarden laa paa den sidste Bakke ud mod Havet, saa at den vide, blaa Horizont blev synlig med en Gang, naar man kom op i Gaarden.

Herren i Bagsædet strakte sig lidt frem: «Ja — her er ret vakkert; det fornøier mig, at De sætter Pris paa vor eiendommelige Natur — Hr. Lintzow.»

Idetsamme mødte den unge Mand Rebekkas Øine; hun tog dem i Hast til sig. Men han stansede Kusken og raabte: «Her vil vi blive!»

«Hys!» — sagde Fruen smaaleende, «det gaar ikke an — Hr. Lintzow! det er Præstegaarden.»

«Siger Intet!» raabte den unge Herre i en lystig Tone, idet han sprang af Vognen; — «ikke sandt?» raabte han bagover mod de andre Vogne, «her slaa vi os tilro?»

«Jo — jo!» lød det i Kor, og det glade Selskab begyndte strax at stige ud.

Men da reiste Herren i Bagsædet sig og sagde alvorligt: «Nei nei! mine Venner! det gaar virkelig ikke an. Vi tør paa ingen Maade slaa os ned hos Præsten, som vi sletikke kjender. Om ti Minutter er vi hos Lensmanden, og der er de vant til at tage mod Fremmede.»

Han vilde just give Ordre til at kjøre videre, da Præsten kom ud i Døren og hilste venligt. Af Udseende kjendte han Konsul Hartwig — Byens mægtigste Mand.

«Dersom Selskabet vil tage tiltakke hos mig, saa er det mig inderligt kjært; og jeg tør nok forsikre, at hvad Udsigten angaar» —

«Nei — bedste Hr. Pastor! — De er altfor god; vi tør paa ingen Maade tage mod Deres venlige Tilbud, og jeg maa ligefrem bede Dem undskylde disse gale unge Mennesker» — sagde Fru Hartwig halvt fortvivlet, da hun saa sin yngste Søn, som havde siddet i den bagerste Vogn, allerede fordybet i en familiær Underholdning med Ansgarius.

«Men jeg forsikrer Dem — Frue!» — svarede Præsten smilende, «at baade min Datter og jeg selv vilde være

meget lykkelige ved en saa behagelig Afbrydelse i vor Ensomhed.»

Hr. Lintzow aabnede Vogndøren med et høitideligt Buk, Konsul Hartwig saa paa sin Frue og hun paa ham, Præsten traadte til og fornyede sin Indbydelse, og Enden blev, at de halvt modstræbende halvt leende steg ud og lod sig af Præsten føre ind i den rummelige Havestue.

Her fulgte nu fornyede Undskyldninger og Præsentationer. Selskabet bestod af Konsul Hartwigs Børn og nogle unge Venner og Veninder af dem, og Landturen var egentlig foretagen til Ære for Max Lintzow, der som en Ven af Husets ældste Søn opholdt sig som Gjæst for nogle Dage hos Konsulens.

«Min Datter — Rebekka» — forestillede Præsten, «som vil gjøre sig Umage for i al Tarvelighed at —»

«Nei — ved De hvad! — Hr. Pastor!» afbrød den livlige Fru Hartwig med stor Iver, «nu gaar det dog for vidt. Har det end lykkedes den uforbederlige Hr. Lintzow og mine gale Sønner at tvinge os ind i Deres Hus og Hjem, saa giver jeg dog ikke slip paa den sidste Rest af min Myndighed. Beværtningen vil sandelig jeg forestaa — afsted! — mine Herrer!» hun vendte sig til de Unge — og pak ud af Vognene. Og De — kjære Barn! — De skal saamænd more Dem med de Unge; lad bare mig forestaa Husstellet, det er jeg vant til.»

Og den gode Kone saa paa den smukke Præstedatter med sine trohjærtige graa Øine og klappede hende paa Kinden.

Hvor det gjorde godt. Der var en egen, lun Fornemmelse ved den trivelige Frues bløde Haand. Rebekka fik næsten Taarer i Øinene; hun stod, somom hun ventede, at den fremmede Dame vilde tage hende om Halsen og hviske hende noget, som hun længe havde ventet paa.

Men Samtalen gled videre. De unge Mennesker bragte under stigende Jubel alskens forunderlige Pakker fra Vognene. Fru Hartwig kastede sin Kaabe paa en Stol og ordnede efter bedste Evne. Men Ungdommen —

bestandigt med Hr. Lintzow i Spidsen syntes bestemt paa at tilveiebringe saa megen Forvirring som muligt, selv Præsten blev smittet af Lystigheden, og til sin usigelige Forbauselse saa Rebekka sin egen Fader i Ledtog med Hr. Lintzow skjule en stor Papirpakke under Fru Hartwigs Kaabe.

Endelig blev det den gamle Dame for broget. «Kjære Frøken Rebekka!» — udbrød hun, «er her ikke noget mærkværdigt at se i Nærheden — jo længere borte jo bedre, — saa jeg kunde blive disse gale Mennesker kvit en liden Stund?»

«Der er en smuk Udsigt fra Kongshougen, og saa er der Stranden — og Havet» —

«Ja — ned til Havet!» raabte Max Lintzow.

«Se det var Ret!» sagde Fruen, «kan De skaffe mig af med ham der, saa er jeg hjulpen, for han er den værste af dem alle.»

«Hvis Frøken Rebekka vil føre an, saa følger jeg, hvorhen det skal være» — sagde den unge Herre med et Buk.

Rebekka blev rød. Saadant noget havde hun aldrig hørt før. Den unge, smukke Mand bøiede sig saa dybt for hende, og hans Ord lød saa oprigtige. Men der var ikke Tid til at stanse ved et Indtryk; snart var den glade Skare ude af Huset — gjennem Haven, og med Rebekka og Lintzow i Spidsen gik de opad den lille Høide, som kaldtes Kongshougen.

For mange Aar siden var der nok fundet endel Oldsager i Toppen, og en Formand i Kaldet havde plantet nogle haardføre Træer paa Skraaningerne. Foruden et Rognbærtræ og en Nøddeallée i Præstegaardshaven fandtes der ikke andre Træer end disse i Miles Omkreds paa de vindhaarde Skraabakker ud imod det aabne Hav. I Tidens Længde havde de trods Storm og Sandflugt drevet det til henimod Mandshøide, og vendende de bare knudrede Stammer mod Nordenvinden som en bøiet Ryg, sendte de lange længselsfulde Arme mod Syd. Indimellem havde Rebekkas Moder plantet Violer.

«Nei — hvor heldigt!» raabte den ældste Frøken

Hartwig, «her er Violer! Aa — Hr. Lintzow; pluk mig en Buket til iaften.»

Den unge Mand, som havde anstrængt sig for at finde en Tone, hvori han kunde konversere Rebekka, syntes, at den unge Pige for sammen ved Frøken Fredrikkes Ord.

«Violerne er deres Yndlinge?» sagde han halvhøit.

Hun saa forundret op paa ham; hvorledes mon han kunde vide det?

«Tror De ikke — Frøken Hartwig! at det vilde være mere hensigtsmæssigt at plukke Blomsterne, naar vi tage herfra, saa holder de sig friskere?»

«Som De vil» — svarede hun kort.

«Hun glemmer det forhaabentlig til den Tid,» sagde Max Lintzow halvhøit til sig selv.

Men Rebekka hørte det, og undrede sig over, hvad Fornøielse han kunde have af at beskytte hendes Violer istedetfor at plukke dem til den smukke Dame.

Efterat de en Stund havde beundret den vidstrakte Udsigt, forlod Selskabet Hougen og fulgte en Fodsti nedover mod Stranden.

Paa den faste, glatte Sand lige i Havkanten vandrede de unge Mennesker afsted under munter Samtale. Rebekka var i Begyndelsen ganske forvirret. Det var somom disse glade Byfolk talte et Sprog, hun ikke forstod. Undertiden syntes hun, de lo af ingenting, og omvendt maatte hun mangen Gang le af dem, naar de kom med sine Forundringsudraab og Spørgsmaal til alt, hvad de saa.

Men lidt efter lidt følte hun sig tryg blandt de godmodige, velvillige Mennesker; den yngste Frøken Hartwig lagde endogsaa sin Arm omkring hende, mens de gik. Og da tøede ogsaa Rebekka op; hun lo med og fortalte let og utvungent som en af de andre. Hun var langt fra at mærke, at de unge Herrer og især den Fremmede fortrinsvis beskjæftigede sig med hende, og de smaa spidse Ord, som i den Anledning flettedes ind hist og her i Samtalen, forstod hun ligesaa lidt som meget af det Andet, der blev sagt.

En tidlang morede de sig med at løbe ned ad Sand-

skraaningen, hvergang Bølgen trak sig tilbage, for derpaa at flygte opover, naar den næste Bølge kom. Og stor Jubel vakte det, naar en af Herrerne indhentedes, eller naar en Sø — større end de andre sendte sin Skumkant helt ind over Skraaningen og tvang det lystige Selskab til en skyndsom Flugt.

«Se! — Mama er bange for, at vi skal komme for sent til Ballet» — raabte pludseligt Frøken Hartwig, og man opdagede nu, at Fruen og Konsulen og Præsten stod som tre Vindmøller paa Præstegaardsbakken og viftede med Lommetørklæder og Servietter.

Tilbagetoget begyndte. Rebekka førte dem en Snarvei over Myren, idet hun ikke beregnede, at Damerne fra Byen ikke som hun kunde hoppe fra Tue til Tue. Frøken Fredrikke hoppede for kort i sin indsnørede Kjole og steg ned i et fugtigt Hul. Hun skreg og raabte, med Øinene fæstede paa Lintzow, ynkeligen om Hjælp.

«Men Henrik!» — raabte Max til Hartwig junior, som var nærmere ved, — «saa hjælp dog din Søster!»

Frøken Fredrikke hjalp nu sig selv, og Toget gik videre.

Bordet var dækket i Haven langsmed Husvæggen, og skjønt Vaaren var saa ny, var der dog varmt nok i Solen. Da alle vare komne til Sæde, kastede Fruen et prøvende Blik udover Bordet.

«Men — men — jeg synes, her mangler noget! Det forekommer mig saa bestemt, at jeg saa Jomfruen pakke ind en Aarfugl imorges; — kjære Fredrikke! husker ikke du ogsaa —?»

«Undskyld Mor! men du ved, jeg befatter mig ikke med Madstel.»

Rebekka saa paa sin Fader, Lintzow ogsaa, og Præstemanden satte et Ansigt op, paa hvilket selv Ansgarius kunde læse Brøden.

«Jeg kan dog aldrig tro» — begyndte Fruen, «at De — Hr. Pastor! — er i Ledtog med» — Men da maatte han le og tilstod under megen Munterhed, medens Gutterne bragte Pakken med Fuglen ud i Triumf. Stemningen var ypperlig. Konsul Hartwig var henrykt ved at erfare, at den geistlige Herre ogsaa kunde gaa ind

paa en Spøg, og Præsten selv var saa let tilmode, som han ikke havde været paa mange Aar.

I Samtalens Løb kom en til at nævne, at Arrangementet vistnok var meget landligt; men Retterne vare for bymæssige. «Til et Maaltid paa Landet hører tyk Mælk.»

Rebekka reiste sig strax og bad om at faa Lov til at bringe en Mælkeringe; og uden at høre paa Fru Hartwigs Indvendinger forlod hun Bordet.

«Lad mig hjælpe Dem — Frøken!» — raabte Max og løb efter hende. —

«Det er en rask ung Mand» — sagde Præsten.

«Ja ikke sandt!» svarede Konsulen, «og dertil en Pokkers flink Handelsmand. Han har opholdt sig flere Aar i Udlandet, og nu er han optaget i Faderens Firma.»

«Lidt ustadig er han kanske!» — sagde Fruen usikkert.

«Ja det er vist!» — sukkede Frøken Fredrikke. —

— Den unge Mand fulgte Rebekka gjennem Stuerne ud i Mælkekammeret. Hun ligte det igrunden ikke, skjønt Mælkekammeret var hendes Stolthed; men han spøgte og lo saa muntert, at hun maatte le med.

Hun valgte en Mælkeringe paa den anden Hylde og strakte Armene op, for at tage den.

«Nei — nei Frøken! det bliver for høit for Dem!» — raabte Max, «lad mig tage den!» — og idetsamme lagde han sin Haand over hendes.

Rebekka trak Haanden til sig i en Fart. Hun følte selv, at hun blev ganske rød, og det kjendtes næsten, somom hun maatte græde.

Da sagde han stille og alvorligt, idet han saa ned: «Jeg beder Dem om Tilgivelse — Frøken Rebekka! — mit Væsen — jeg føler det! — er altfor løst og letsindigt overfor en Kvinde som Dem. Men det vilde gjøre mig saa ondt, om De beholdt det Indtryk af mig, at jeg bare er den letsindige Laps, jeg synes at være. Mange Mennesker maa være lystige, for at skjule, hvad de lide, og der gives dem, der le, for ikke at græde!»

Ved de sidste Ord saa han op. Der var noget saa

vemodigt og dog saa ærbødigt i hans Blik, at Rebekka med en Gang fik en Følelse af, at hun havde været haard imod ham. Hun var vant til at tage ned fra anden Hylde; men da hun anden Gang greb efter Mælkeringen, lod hun Armene synke og sagde: «Nei — det bliver nok kanske for høit for mig alligevel.»

Der gik et lidet Smil over hans Ansigt, idet han tog Ringen forsigtigt og bar den ud; hun fulgte med og aabnede Døren for ham. Hvergang han gik forbi hende, betragtede hun ham nøie. Hans Flipper, hans Halstørklæde, hans Frakke — alt var anderledes end hendes Faders, og der fulgte ham en egen Parfume, hun ikke kjendte.

Da de kom til Havedøren, stansede han lidt og saa op med et tungsindigt Smil: «Jeg maa give mig selv et Øiebliks Tid, for at lægge mit Ansigt i lystige Folder, saa at Ingen derude skal ane noget.»

Dermed traadte han ud paa Trappen med et muntert Ord til Selskabet ved Bordet, og hun hørte, at der svaredes under Latter; — men selv blev hun staaende igjen i Havestuen.

Den stakkels unge Mand! — hvor det gjorde hende ondt for ham; og hvor forunderligt, at netop hun skulde være den eneste, som han betroede sig til. Mon hvad det var for en hemmelig Sorg, han bar. Havde mon ogsaa han mistet sin Moder? — eller var det noget endnu tungere? Hvor gjerne vilde hun ikke hjælpe ham, om hun kunde.

Da Rebekka senere kom ud, var han atter den gladeste af alle. Kun en enkelt Gang, naar han saa paa hende, syntes hun, at hans Øine igjen fik det tungsindige, halvt bedende Udtryk; og det skar hende i Hjertet, naar han lo i samme Aandedræt.

Endelig skulde Gjæsterne afsted; der blev taget hjertelig Afsked fra begge Sider. Men under de sidste Indpakninger og i den almindelige Forvirring, da alle skulde finde sin Plads i Vognene eller søge en ny til Hjemturen, sneg Rebekka sig ind i Huset, gjennem Stuerne, ud i Haven og hen til Kongshougen. Her satte

hun sig skjult af Træerne, hvor Violerne groede, og prøvede at samle sine Tanker. —

— «Men Violerne! — Hr. Lintzow!» — raabte Frøken Fredrikke, som alt sad i Vognen.

Den unge Herre havde en Stund søgt ivrigt efter Husets Datter og svarede adspredt: «Jeg er bange for, det er for sent.»

Men med ét syntes han at faa en Indskydelse: «Aa — Fru Hartwig! — De undskylder vist, at jeg løber bort i to Minutter, for at hente en Buket til Frøken Fredrikke?»

— Rebekka hørte hurtige Skridt nærme sig; det forekom hende, at det ikke kunde være nogen anden end ham.

«Ah! — finder jeg Dem her — Frøken! — jeg kommer for at plukke Violerne.»

Hun vendte sig halvt fra ham og begyndte at plukke.

«Vil De plukke Blomster til mig?» — sagde han usikkert.

«Er det ikke til Frøken Fredrikke?»

«Aa — nei! — lad det være til mig!» bad han, idet han lagde sig paa Knæ ved Siden af hende.

Hans Stemme lød atter saa mistrøstig — næsten som et Barns, der tigger.

Da rakte hun ham Violerne uden at se op. Han greb hende fast om Livet og holdt hende ind til sig. Hun stred ikke imod, men lukkede Øinene og aandede tungt. Da kjendte hun, at han kyssede hende — en Gang, mange Gange — paa Øinene, paa Munden; indimellem nævnte han hendes Navn og forvirrede Ord, og saa kyssede han igjen. Der blev raabt fra Haven. Han slap hende og løb ned ad Hougen. Hestene stampede, den unge Mand sprang raskt ind i Vognen, som rullede afsted. Men idet han skulde slaa Vogndøren i, var han saa ubehændig at tabe Buketten; kun en eneste Viol beholdt han igjen.

«Ja — det kan vel ikke nytte at byde Dem denne ene? — Frøken!» sagde han.

«Nei Tak! — behold den kun som en Erindring om

Deres store Behændighed» — svarede Frøken Hartwig; hun var meget unaadig.

«Ja — De har Ret! — det vil jeg gjøre» — svarede Max Lintzow med stor Sindsro.

— Da han om Morgenen efter Ballet trak paa sig sin Hverdagsfrakke, fandt han en vissen Viol i Knaphullet. Han knipsede Hovedet af med Fingeren og trak Stilken ud paa Bagsiden.

«Ja det er ogsaa sandt!» — sagde han, idet han saa sig i Speilet med et Smil, «h e n d e havde jeg jo næsten glemt!»

Om Eftermiddagen reiste han, og saa glemte han hende g a n s k e.

Sommeren kom med varme Dage og lange, lyse Nætter. Udover det rolige Hav laa Røgen i mørke Striber efter Dampskibene, som passerede. Seilskibene drev forbi med slappe Seil og brugte næsten en hel Dag for at komme ud af Synskredsen.

Det varede en Tid, inden Præsten mærkede nogen Forandring i sin Datters Væsen. Men lidt efter lidt blev han opmærksom paa, at Rebekka slet ikke trivedes denne Sommer. Hun blev bleg og holdt sig meget paa sit Værelse; i Kontoret kom hun næsten aldrig, og tilslut troede han, at hun skyede ham.

Da talte han alvorligt til hende, bad hende sige ham, om hun var syg, eller om Skrupler af nogen Art var Aarsag i, at hun ikke mere var saa let og glad som før.

Men hun bare græd og svarede næsten ingenting.

Efter denne Samtale blev det dog bedre; hun holdt sig ikke saameget alene og søgte Faderen hyppigere, men den gamle Lyd i hendes Stemme var borte, og Øinene vare ikke saa aabne som før.

Doctoren kom og begyndte at examinere hende. Hun blev blussende rød, og tilsidst brast hun i Graad — saa heftigt, at den gamle Herre forlod hendes Kammer og gik ned til Præsten i Kontoret.

«Nu — Doctor! hvad siger De saa om Rebekka?»

«Sig mig engang — Hr. Pastor!» — begyndte Docto-

ren varsomt, «har Deres Datter havt nogen heftig Sindsbevægelse — hm! — nogen» —

«Anfægtelse — mener De?»

«Nei — ikke just det; men har hun ikke havt nogen Hjertesorg? — eller — rent ud sagt — nogen Kjærlighedssorg?»

Det var ikke langt fra, at Præsten følte sig lidt stødt. Hvorledes kunde Doctoren tro, at hans egen Rebekka, hvis Hjerte var ham som en aaben Bog, at hun skulde kunne — eller vilde skjule en Sorg af den Art for sin Fader. Og desuden! — Rebekka var sandelig ikke af det Slags unge Piger, hvis Hoveder ere fulde af romantiske Elskovsdrømme; heller ikke var hun nogensinde borte fra ham, og hvorledes skulde da — «Nei nei! bedste Doctor! den Diagnose gjør Dem liden Ære!» — sluttede Præsten med et roligt Smil.

«Jaja! — godt Ord igjen!» sagde den Gamle og skrev sammen en Recept, som ialfald ikke kunde skade. Han kjendte saa alligevel ingen Urt mod Kjærlighedssorg; men i sit stille Sind holdt han fast ved sin Diagnose.

Doctorens Besøg havde skræmmet Rebekka. Hun vogtede nu endnu nøiere paa sig selv og fordoblede sine Anstrængelser for at synes som før. Thi Ingen maatte ane, hvad der var skeet; — at en ung, vildfremmed Mand havde holdt hende i sine Arme og kysset hende — mange Gange!

Saa ofte dette stod for hende, blev hun blussende rød. Hun vaskede sig vel ti Gange om Dagen; men hun syntes aldrig, at hun blev ren.

Og hvad var det egentlig, som var skeet? — var det ikke den allerværste Skam? — var hun nu bedre end saa mange ulykkelige Piger, hvis Feiltrin hun havde betragtet med Gru og aldrig havde kunnet begribe. Ak — om hun kunde spørge nogen! om hun kunde faa læsset af al den Tvivl og Dunkelhed, som pinte hende; faa vide klart, hvad hun havde gjort; om hun endnu havde Ret til at se sin Fader i Øinene, — eller om hun var den største Synderinde.

Faderen spurgte hende saa ofte, om hun ikke kunde betro ham, hvad der trykkede hende; thi han følte, at noget var skjult mellem dem. Men naar hun saa ind i hans klare Øine — i det rene, lyse Ansigt, saa var det umuligt — ganske umuligt at nærme sig det forfærdelige, urene Punkt, — og hun bare græd. Undertiden tænkte hun paa den gode Fru Hartwigs bløde Haand; men hun var fremmed og langt borte, og ganske alene maatte hun kjæmpe sin Strid og kjæmpe saa stille, at Ingen skulde mærke det.

Og han, — som færdedes ude i Livet med det glade Ansigt og det tunge Sind! Mon hun aldrig skulde se ham igjen? — og hvor skulde hun skjule sig, om hun nogensinde traf ham. Han var fast sammenvoxet med al hendes Tvivl og Smerte, men uden nogen Bitterhed, uden Nag. Alt, hvad hun led, bandt hende fastere til ham, og han var aldrig ude af hendes Tanker.

I det daglige Husstel gik Rebekka opmærksom og paapasselig som før. Men i alt, hvad hun gjorde, blandedes smaa Glimt af ham. Utallige Steder i Huset og Haven bar Minder efter ham: hun mødte ham i Dørene, d e r stod han, da han første Gang talte til hende, paa Kongshougen havde hun ikke været siden — det var der, han tog hende om Livet og — kyssede hende.

Præsten anstillede mange bekymrede Betragtninger over sin Datter; men hver Gang Doctorens Hentydning faldt ham ind, rystede han uvilligt paa Hovedet. Han kunde jo umuligt tænke sig, at en behændig Haand med et forslidt Fægterkneb skulde kunne gjennembryde den gode Rustning, han havde givet hende.

— Havde Vaaren været sen, saa var Høsten ude itide.

En vakker varm Sommeraften begyndte det at regne; den næste Dag regnede det ogsaa, og nu regnede det uafladeligt — stedse koldere og koldere i samfulde elleve Dage og Nætter. Endelig blev det klart, men den næste Nat var det fire Graders Kulde.

Paa Buske og Træer hang Bladene sammenklistrede efter den lange Regn; og da Frosten havde tørret dem paa sin Maade, faldt de til Jorden i massevis, hver Gang Vinden tog et lidet Ryk i dem.

Præstens Forpagter var en af de faa, som havde faaet Kornet i Hus; nu skulde det tærskes, medens der var Tærskevand. Den lille Bæk nede i Dalen skummede afsted saa brun som Kaffe, og hele Gaardens Mandskab var optaget med at passe Maskinen og kjøre Korn og Halm op og ned ad Præstegaardsbakken.

Rundt paa Gaardspladsen laa der Halmstraa, og naar Vinden strøg ind mellem Husene, tog den Havrehalmen i Hovedet, løftede den paa Ende og lod Straaene danse som gule Spøgelser henover. Det var den ungdommelige Høstvind, som prøvede sig; først udpaa Vinteren naar den faar fuldvoxne Lunger, er det den leger med Tagsten og Skorstenspiber.

En Spurv sad sammenkrøben paa Hundehuset; den trak Hovedet ned i Fjærene, glippede med Øinene og lod som ingenting. Men i Virkeligheden gav den nøie Agt paa, hvor Kornet blev lagt hen. Ved det store Spurveslag ivaar havde den været midt inde i Nøstet, hakket og skraalet som den værste. Men den var bleven fornuftig siden; den tænkte paa Kone og Børn — og paa, hvor godt det er at have noget i Baghaand for Vinteren.

— Ansgarius glædede sig til Vinteren, — til farefulde Expeditioner i Snefanerne og bælmørke Aftener med bragende Brændinger. Han benyttede allerede den Is, som laa paa Vandpytterne efter Nattefrosten, idet han lod alle sine Tinsoldater med to Messingkanoner marschere udpaa. Selv iagttog han staaende paa en hvælvet Stamp, hvorledes Isen lidt efter lidt gav efter, indtil den hele Armé styrtede igjennem og kun Kanonernes Hjul stak op. Da raabte han Hurra og svingede med Huen.

«Hvad raaber du for?» — spurgte Præsten, som gik over Gaarden.

«Jeg leger Austerlitz!» — svarede Ansgarius straalende.

Faderen gik videre, idet han sukkede tungt; han forstod ikke sine Børn. —

— Nede i Haven sad Rebekka paa en Bænk i Solen. Hun saa udover Lyngen, som stod med dunkelviolette Blomster, medens Markerne blegnede mod Høsten.

Viberne samlede sig i Taushed og holdt Flyveøvelser til Reisen, og alle Strandfugle flokkedes, for at flyve sammen. Selv Lærken havde tabt Modet og søgte Reisefølge — stum og ukjendt mellem andre graa Høstfugle. Men Maagen gik roligt og satte Maven frem; den skulde ikke flytte.

Der var saa stille og Luften saa mat og diset. Farver og Lyd afdæmpedes mod Vinteren, og det gjorde hende saa godt.

Hun var træt, og den lange, døde Vinter vilde passe for hende. Hun kjendte, at hendes Vinter vilde blive længer end alle de andres, og hun begyndte at grue for Vaaren.

Da vilde alt det vaagne, som Vinteren havde faaet til at sove; Fuglene vilde komme tilbage og synge de gamle Sange med nye Stemmer; — og oppe paa Kongshougen vilde atter hendes Moders Violer staa i blaa Klynger; — det var d e r, han tog hende om Livet — og kyssede hende mange — mange Gange. —

INDHOLD

Novelletter 1
Garman & Worse 85
For Scenen 291
Nye Novelletter 357